Ledamöter och ersättare

KOMMUNSTYRELSEN

Tid **måndag 8 september 2025 kl. 13:15**

Plats **Stadshuset, våning 9**

Upprop

Val av justerare

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Punkt	Rubrik	Ärendenr	Sida
1	Delegationsbeslut till kommunstyrelsen 2025-09-08	2025/248	3 - 7
2	Meddelanden till kommunstyrelsen 2025-09-08	2025/822	8
3	Kurser och konferenser 2025-09-08	2025/843	9
4	Kommundirektörens rapport 2025-09-08	2025/1309	10 - 63
5	Genomförande projekt Malmporten	2025/1147	64 - 89
6	Policy för informationshantering och informationssäkerhet	2025/926	90 - 106
7	Motion (KD) om AI-teknik som en del av en bättre kartläggning	2023/878	107 - 111
8	Motion (KD, M, L, C) om att möjliggöra för fler aktörer att bedriva gruppboende och servicebostäder	2024/851	112 - 124
9	Motion (L) om ny nämndstruktur, dela upp socialnämnden i två nya nämnder	2024/1926	125 - 152
10	Motion (L) om åtgärder för att uppnå jämnare könsfördelning i Luleå kommun	2024/2104	153 - 159
11	Motion (SD) Tillgång till kommundiariet för gruppledare	2024/2108	160 - 163
12	Sammanträdesordning för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och utskott 2026	2025/1151	164 - 166

13	Riktlinje för gallring av handlingar av ringa eller tillfällig betydelse	2025/646	167 - 182
14	Granskning av bokslut och årsredovisning samt granskning av intern kontroll i väsentliga processer	2025/725	183 - 209
15	Obligatorisk internkontroll 2026	2025/1165	210 - 220
16	Finansrapport augusti 2025	2025/1308	221
17	Förvaltningsplan för världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035	2024/1795	222 - 285
18	Remissvar avseende ansökan om nätkoncession för två 150 kV nya kraftledningar mellan Hällmyran och Svartön	2025/1063	286 - 406
19	Detaljplan för Hajen 10 och 11	2023/267	407 - 435
20	Bildande av naturreservatet Kalvholmen	2025/1100	436 - 479
21	Bildande av naturreservatet Mjölkuddsberget	2025/1103	480 - 514
22	Bildande av naturreservatet Storsand	2025/1105	515 - 545
23	Bildande av naturreservatet Grundet	2025/1106	546 - 581

Delegationsbeslut till kommunstyrelsen 2025-09-08

Ärendenr 2025/248-1.3.2.4

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna redovisningen av anmälda delegationsbeslut.

Beskrivning av ärendet

Beslut fattade på delegation ska anmälas till kommunstyrelsen på nästföljande sammanträde. Följande beslut redovisas enligt gällande delegationsordning:

Delegat	Beslutsdatum
Kommunstyrelsens arbetsutskott	
KLF Hid: 2025.8455 Beslut avseende finansiering angående aktiviteter för främjande av vätgas CH2ESS	2025-08-11
KLF Hid: 2025.8312 Beslut avseende upphandling av reparation- och underhållsarbeten Bygg	2025-08-11
Kommunstyrelsens ordförande	
KLF Hid.nr 2025.8788 Beslut om remissvar ”Ett ökat hamnskydd – Redovisning av regeringens uppdrag att genomföra en analys av hamnskyddsdirektivets bestämmelser”	2025-08-22
KLF Hid.nr 2025.8793 Delegationsbeslut avseende KF presidiums medverkan vid studiebesök av högstadieelever 9 juni 2025	2025-08-22
KLF Hid.nr 2025.8794 Delegationsbeslut avseende Ulrika Lundbergs och Arne Nykänens medverkan vid Älvarnas landsbygdskonferens den 11-12 september 2025	2025-08-22
KLF Hid.nr 2025.8797 Delegationsbeslut avseende Nina Berggårds medverkan vid Nationell valkonferens 2025	2025-08-22

Biträdande kommundirektör

KLF/1342-1.5.3.2 2025-08-27
Delegationsbeslut för personuppgiftsincident 2025-08-25

Förhandlingschef

KLF 2025/726-2.3.1.7 2025-08-25
Tvisteförhandling gällande stadigvarande förflyttning

KLF 2025/766-2.3.1.7 2025-08-25
Tvisteförhandling gällande kränkande särbehandling och arbetsmiljöansvar

Inköpschef

KLF Hid.nr 2025.8783 2025-08-22
Delegationsbeslut för avrop avseende Inredningsarkitekt Hertsöskolan och Kungsfågeln

KLF Hid.nr 2025.8833 2025-08-25
Delegationsbeslut för tilldelning av kontrakt Översyn av IT-organisation signerat

Näringslivschef

KLF Hid.nr 2025.8993 2025-08-27
Delegationsbeslut avseende turistisk infrastruktur i form av unika vindskydd

Kommunarkivarie

KLF Hid.nr 2025.8749 2025-08-21
Delegationsbeslut om att överta handlingar för slutarkivering 2025-08-20

Brandingenjör

KLF Hid: 2025.8122 2025-07-30
Beslut avseende yttrande enligt ordningslagen pyroteknik

KLF Hid: 2025.8123 2025-07-30
Beslut om yttrande enligt ordningslagen, stuntshow

KLF Hid: 2025.8125 2025-08-01
Beslut om yttrande enligt ordningslagen, Höslaget

KLF Hid.nr 2025.8141 2025-08-04
Beslut om yttrande enligt plan- och bygglagen avseende bygglovsansökan Bergnäset

KLF Hid.nr 2025.8142 Beslut om yttrande enligt plan- och bygglagen avseende bygglovsansökan Svartöstaden	2025-08-04
KLF Hid.nr 2025.8143 Yttrande enligt ordningslagen avseende marknad Kyrkbyn, Gammelstad	2025-08-04
KLF Hid.nr 2025.8144 Yttrande enligt plan- och bygglagen avseende bygglovsansökan, Furumovägen, Luleå	2025-08-04
KLF Hid.nr 2025.8145 Yttrande enligt Plan-och bygglagen avseende bygglovsansökan, Krossvägen, Luleå	2025-08-05
KLF Hid.nr 2025.8297 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för offentlig tillställning, marknad Högsön, Strömsund, Råneå	2025-08-08
KLF Hid.nr 2025.8298 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för användning av pyroteknik, festivalen Splash, Södra hamn, Södra Smedjegatan	2025-08-06
KLF Hid.nr 2025.8315 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för offentlig tillställning mässa, Elite Hotell, Storgatan, Kalkonen	2025-08-11
KLF Hid.nr 2025.8316 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för offentlig tillställning, Antnäs IP, Sporthallsvägen, Antnäs	2025-08-11
KLF Hid.nr 2025.8452 Beslut om avslut av ärendeenligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE), Sunderby sjukhus, Sunderbyn	2025-08-14
KLF Hid.nr 2025.8472 Beslut om avslut av ärende avseende tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), Trädgårdsgatan, Luleå	2025-08-14

KLF Hid.nr 2025.8473 Yttrande enligt plan och bygglagen avseende tidsbegränsad bygglovsansökan, Hertsövägen	2025-08-14
KLF Hid.nr 2025.8488 Beslut om egensotning, Södra Holsfjärden	2025-08-14
KLF Hid.nr 2025.8499 Beslut om egensotning, Bensbyn	2025-08-14
KLF Hid.nr 2025.8510 Beslut om föreläggande enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), Midskogsskolan, Gymnasievägen, Midskogen	2025-08-15
KLF Hid.nr 2025.8511 Beslut om föreläggande enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), Bergskolan, Blockvägen, Bergnäset	2025-08-15
KLF Hid.nr 2025.8518 Yttrande avseende ansökan om ändringstillstånd för den landbaserade verksamheten vid malmhamnen LKAB, Hertsön	2025-08-15
KLF Hid.nr 2025.8527 Yttrande avseende bygglovsansökan, Kungsgatan	2025-08-18
KLF Hid.nr 2025.8623 Yttrande avseende ansökan om tillstånd för danstillställning, Universitetsvägen, Porsön	2025-08-19
KLF Hid.nr 2025.8676 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för användning av pyroteknik, Universitetsområdet, Porsön	2025-08-20
KLF Hid.nr 2025.8779 Yttrande enligt ordningslagen avseende användning av pyroteknik, Coop Arena Hockeymatcher, Midgårdsvägen, Skutviken	2025-08-22
KLF Hid.nr 2025.8780 Yttrande enligt ordningslagen avseende tillstånd för idrottsevenemang, LEA Basket, Luleå energin arena, Bastugatan	2025-08-22

KLF Hid.nr 2025.8787 Yttrande avseende ansökan om tillfällig utökning av serveringstillstånd, Luleå Energi Arena, Bastugatan, Bävern	2025-08-22
KLF Hid.nr 2025.8836 Beslut om egensotning, Prästholm	2025-08-26
KLF Hid.nr 2025.8921 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för sammankomst, Luleå gymnasiseskola, Lärkan, Storgatan	2025-08-27

Meddelanden till kommunstyrelsen 2025-09-08

Ärendenr 2025/822-2.1.0.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga redovisade meddelanden till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Följande meddelanden redovisas:

Avsändare	Ämne
Miljö och bygg 2025-08-25	KLF 2025/1208-1.3.1.5 Miljö och bygg har inga synpunkter att lämna på Remiss av Boverkets rapport Lättnader i kraven på byggnader vid ändring och ombyggnad
Samhällsbyggnadsutskottet 2025-08-25	KLF 2025/1286 – 2.1.0.1 Information om aktuella frågor och planläge 2025-08-25
Samhällsbyggnadsutskottet 2025-08-25	KLF 2024/873 – 2.1.0.1 Information om Fördjupad översiktsplan Bensbyn-Björsbyn inför samråd
Samhällsbyggnadsutskottet 2025-08-25	KLF 2025/1296 – 2.1.0.1 Information om Remiss av Promemorian Kreditgarantier för lån till anordnande av nya bostäder i etablerings- och omställningskommuner

Kurser och konferenser 2025-09-08

Ärendenr 2025/843-2.1.0.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga redovisade kurser och konferenser till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Följande kurser och konferenser redovisas:

Avsändare	Ämne
Sveriges kommuner och regioner, SKR 2025-08-08	KLF Hid.nr 2025.8279 Inbjudan till Akademiskt samtal kring EHDS, digitalt 2025-09-16
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap 2025-08-12	KLF Hid.nr 2025.8366 Inbjudan till en serie kurser inom krisberedskap och totalförsvar, september-november i Stockholm, Rosersberg och Sandö 2025-08-12
Sveriges kommuner och regioner, SKR 2025-08-13	KLF Hid.nr 2025.8423 Inbjudan till Budgetdagen, 2025-09-18 via webb
Landsbygd Boden Business Park 2025-08-15	KLF Hid.nr 2025.8513 Inbjudan till Älvarnas landsbygdskonferens, 11-12 september i Boden
Sveriges Kommuner och Regioner, SKR 2025-08-25	KLF Hid.nr 2025.8815 Inbjudan till Uppföljningsseminarium om Action plan, via webb 2025-11-20
Sveriges Kommuner och Regioner 2025-08-26	KLF Hid.nr 2025.8846 Inbjudan till resultatgenomgång av servicemätningen 2025, digitalt 2025-09-18
Sveriges Kommuner och Regioner 2025-08-27	KLF Hid.nr 2025.8931 Inbjudan till lansering av Kompassen, utbildningsmoduler mot välfärdsbrottslighet, via webb 2025-09-30

Kommundirektörens rapport 2025-09-08

Ärendenr 2025/1309-2.1.0.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen delges information om kommundirektörens rapport 2025-09-08.

Kommundirektörens rapport 2025-09-08

Kommundirektörens inledning

I månadens rapport återkommer två övergripande uppföljningar. Först en mediaanalys över hur Luleå har synts i media 2024 och halva 2025, och rekommendationer till hur vi kan arbeta aktivt för att den mediala bilden av Luleå ska vara mångfacetterad och rättvisande. Den andra uppföljningen visar den sammanställda bilden över genomförandeläget av beviljade motioner.

Med tanke på dessa fylliga punkter så får infrastruktur- och serviceförvaltningen utrymmet att berätta om vad som är aktuellt inom verksamheten denna gång. Informationen fokuserar på senaste nöjd-kundundersökningen inom fastighetsverksamheten, som glädjande visar förbättrad nöjdhet men också på behovet av fortsatt utveckling.

Några ord vill jag också tillägna konsekvenserna av den cyberattack som drabbat företaget Miljödata, ett företag som levererar olika typer av personalsystem till andra företag, kommuner och regioner, däribland Luleå kommun. I skrivandets stund är det klart att det handlar om en ransomware-attack, men det fortfarande oklart om personuppgifter har läckts eller hamnat i fel händer. Kortsiktigt är konsekvenserna begränsade, systemet hanterar inte löner eller annan information som kräver ständig tillgänglighet, utan allvarlighetsgraden ligger i huruvida känsliga personuppgifter blivit blottlagda. Utredningen som pågår kommer att visa om det har förekommit oaktsamhet, men den krassa verkligheten är att även med aktivt cybersäkerhetsarbete så är ingen organisation immun mot cyberattacker. Det är också tydligt att det inte räcker med vårt eget säkerhetsarbete, utan vi är beroende av även leverantörers och samarbetspartners säkerhetsarbete. Ett tecken om något på att cybersäkerhet och digital resiliens är ett systemarbete som kräver gemensamt ansvarstagande på både organisations- och samhällsnivå.

Luleå kommun i media

Analysföretaget Retriever har fått i uppdrag att ta fram en mediaanalys för helåret 2024 och halvår 2025. Sammanfattningsvis har Luleå kommun fått väldigt bra genomslag i media med sammanlagt drygt 5000 artiklar och inslag i media, störst är lokal media. Antal lästillfällen drygt 350 miljoner. Nyheter som plockas upp nationellt är ofta negativa. Nyheter om sociala frågor och hälsa gör många lästillfällen, men är oftast negativa.

Övergripande bild

- **Stort genomslag** i både lokal och riksmedia. När Luleå nämns i riksmedia får det ofta mycket större spridning än lokalt.
- **Tonaliteten är ojämn**: många positiva artiklar, men också många negativa.

- Kommunen är **dominerande aktör i 40 % av artiklarna 2024**, och drygt **50 % under första halvåret 2025** – ett starkt värde.

	2024	**Halvår 2025**
Antal artiklar	3 677	1 499
lästillfällen	253,1 miljoner	99,7 miljoner
tonalitet	74 % neutral o positiv	66 % neutral + positiv

Viktigaste ämnena

1. **Infrastruktur och stadsutveckling**
    - Största ämnet båda perioderna.
    - Genererar mest artiklar och högst engagemang i sociala medier.
    - Handlar bl.a. om Norrbotniabanan, byggprojekt, snöröjning, bussfrågor, badhuset på Hertsön och Kronanområdet.
2. **Sociala frågor och hälsa**
    - 2024: ämnet med flest lästillfällen, men också lägst andel positiv/neutral ton (51 %). Negativa nyheter inom Soc verksamhet får stor spridning, även nationellt
    - 2025 H1: fortsatt mycket negativt (bara 36 % positiva/neutrala). Händelser som IVO-kritik efter ett dödsfall, vårdkonflikt, brister i äldreomsorg och stölder inom hemtjänsten har påverkat bilden starkt.
3. **Kultur och fritid**
    - Stort uppsving 2025, drivet av Melodifestivalen, hockeyguldet och nya kultursatsningar.
    - Här har Luleå fått mycket positiv synlighet.
4. **Miljö och hållbarhet**
    - Relativt få artiklar, men strategiskt viktigt område.

- Handlar ofta om vätgas, vindkraft och den gröna omställningen.

Tonalitet

- 2024: Ovanligt ojämn ton; blandning av mycket positiva och mycket negativa nyheter.
- 2025 H1: 66 % positiv/neutral (jämfört med 72 % samma period 2024). Negativa händelser har haft stor påverkan.

Talespersoner (utdrag)

- **Carina Sammeli (S)**, kommunstyrelsens ordförande, är den klart mest citerade talespersonen båda åren.
- **Fredrik Hansson (S)** syns också ofta, särskilt kring infrastrukturfrågor.
- 2025 ser vi fler citat även från tjänstepersoner (t.ex. Helen Wiklund Wårell, Anna Lindh Wikblad och Maarit Enbuske), vilket ger viss bredd men fortfarande stor politikerdominans.

Topplista talespersoner 2025 H1

- Carina Sammeli – 76 artiklar (3,9M lästillfällen)
- Fredrik Hansson – 40 artiklar (1,9M)
- Helen Wiklund Wårell – 40 artiklar (1,8M)
- Evelina Rydeker – 26 artiklar (2,6M)
- Anna Lindh Wikblad – 23 artiklar (1,0M)
- Ulrika Lundberg – 21 artiklar (0,9M)
- Maarit Enbuske – 16 artiklar (0,6M)
- Matti Björk – 15 artiklar (0,6M)
- Dexter Krokstedt – 15 artiklar (0,5M)
- Patrik Bylin – 11 artiklar (0,6M)
- Bodil Wennerbrandt Sevastik – 10 artiklar (1,3M)
- Maritha Meethz – 10 artiklar (0,6M)
- Fredrik Bruhn – 10 artiklar (0,4M)

Sociala medier

- Stort engagemang kring **olyckor, snöproblem, bussar** (2024).
- 2025 präglas toppinteraktionerna av **hockeyguldet, Melodifestivalen, kultursatsningar och lokala initiativ**.

Rekommenderade insatser

- **Kris- och förtroendekommunikation**: behövs fortsatt, särskilt kring äldreomsorg, vårdfrågor och konflikter. Kommunen bör prioritera kriskommunikation och att snabbt bemöta och balansera negativ publicitet om problem med t ex hemtjänst eller konflikter med fackförbund.
- **Proaktivt berättande**: byggprojekt, satsningar på stadsdelar och kultur ger möjligheter att visa framåtrörelse och invånarnytta. Engagerar både politiker, journalister och invånare. Här finns mer utrymme för berättande kommunikation kring större byggprojekt och infrastrukturförändringar.
- **Lyfta hållbarhet**: skapa starkare narrativ som kopplar klimatmål och industriomställning till invånarnas vardag.
- **Talespersonstrategi**: bredda representationen i media för att minska sårbarheten och visa fler ansikten från kommunen.
- **Riksmedier**: utveckla rutiner för att hantera och förebygga negativ uppmärksamhet på nationell nivå.

Uppföljning av bifallna motioner 2021 - maj 2025

Motioner som helt eller delvis bifallits under perioden har följts upp för att se status på deras genomförande. Inför 2024 gjordes en översikt av bifallna motioner från 2022. Fyra av dem var avslutade; denna uppföljning fokuserar på de som då inte var avslutade.

	Ej påbörjade	Pågående	Klara
Bifallna motioner (26)	1	13	12

Motion (KD) om plats för att hylla och minnas: KLF 2021/214
Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

att

- Luleå kommun utreder möjligheten att ordna en plats inomhus eller utomhus där Luleå återkommande utser personer, lag eller grupper som vi vill hylla, minnas och känna stolthet över.

Ansvar: kultur- och fritidsförvaltningen samt infrastruktur- och serviceförvaltningen

Status: ej påbörjad.

Kommentar: Motionens intention innebär att ta fram ett kostnadsförslag för att skapa en plats att hyllas och minnas. Underlaget är omfattande och arbetet är ännu inte påbörjat.

Motion (KD) som synliggör den demokratiska processen KLF 2021/1343

Kommunfullmäktiges beslut:

1. Kommunfullmäktige beslutar att bifalla den del i motionen som avser att samla motioner som inkommit till kommunen under en mandatperiod på en egen sida på Luleå kommuns hemsida.
2. Den del i motionen som avser e-förslag anses besvarad.

Ansvar: kommunstyrelseförvaltningen

Status: avslutad, genomförd enligt beslut.

Kommentar: En ny sida på lulea.se har tagits fram där kommunen publicerar beslut om motioner.

Motion (-) inför ett resultatbaserad kommunfullmäktige i Luleå Kommun KLF 2021/1407

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla den del i motionen som avser att samla motioner som inkommit till kommunen på en egen sida på Luleå kommuns hemsida. Övriga delar i motionen avslås.

Ansvar: kommunstyrelseförvaltningen

Status: avslutad, genomförd enligt beslut.

Kommentar: En ny sida på lulea.se har tagits fram där kommunen publicerar beslut om motioner.

Motion om att införa ställplatser för foodtrucks i Luleå KLF 2021/1585

Kommunfullmäktiges beslut:

1. Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionärens förslag om att införa ett lättillgängligt system för bokning av ställplatserna då detta inte skulle bidra till någon effektivisering för kunden.
2. Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionärens förslag om en utredning av placering och antal ställplatser samt kostnader och möjligheter till planläggning för foodtrucks i samband med kommande revidering av riktlinjerna

Ansvar: infrastruktur- och serviceförvaltningen

Status: pågår enligt plan
Kommentar: Ärende med ny riktlinje som omfattar ställplatser men även andra delar är planerat till infrastruktur- och servicenämnden i november 2025.

Motion (RS) om handlingsplan för cirkulärt byggande KLF 2022/177

Kommunfullmäktiges beslut:

1. Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.
2. Ge kommunstaben i uppdrag att i dialog med berörda förvaltningar och bolag upprätta en plan för cirkulärt byggande samt identifiera pilotprojekt för cirkulär nybyggnation och renovering.

Ansvar: kommunstyrelseförvaltningen

Status: pågår enligt plan

Kommentar: Omhändertas i projektet Thriving Northern Cities för ökat återbruk vid renovering och nybyggnation.

Motion angående rastgårdar för hundar KLF 2022/228

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen om att utreda lämpliga platser för hundrastgårdar i centrum.

Ansvar: infrastruktur- och serviceförvaltningen

Status: pågår enligt plan

Kommentar: En förstudie genomfördes under hösten 2024 där alternativa platser för hundrastgårdar tagits fram. Under sommaren 2025 har en hundrastgård byggts nedanför Residenset/Länsstyrelsen och kommer att invigas 6 september.

Motion (KD) om att landsbygdssäkra beslut KLF 2022/366

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

Att

Luleå kommun utreder möjligheten att införa ”Levande landsbygd” som ett utvecklingsområde att ta hänsyn till vid beslut.

Ansvar: kommunstyrelseförvaltningen

Status: pågår med avvikelse

I kommunfullmäktiges prioriterade områden är landsbygd ett integrerat perspektiv i samtliga områden. Arbetet med ny styrmodell har initierat att mallen för tjänsteförslag ska uppdateras. I detta ska bland annat landsbygdsperspektivet tydliggöras ytterligare. Genomförs efter beslut om ny styrmodell.

Motion (L) trygghetslyft näringslivet Luleå KLF 2022/445

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

Att:

- Kommunstaben får i uppgift att ta fram en plan för hur vi kan integrera trygghetsfrågorna i näringslivsarbetet.
- Kommunstaben och kommunföretag tar fram strategier för hur kommunen och kommunens bolag kan försvåra för den organiserade brottsligheten.

Ansvar: socialförvaltningen

Status: pågår enligt plan

Kommentar: Idag bedrivs ett aktivt trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete tillsammans med fastighetsägare och näringsidkare i centrala Luleå. Utöver detta sker en strukturerad samverkan men berörda industriaktörer inom ramarna för samhällsomställningen. Tillika har en genomlysning avseende kommunens förmåga att förebygga och upptäcka välfärdsbrott färdigställts under 2025. 2023 bildades en arbetsgrupp mot "välfärdsbrott" och sedan dess har socialförvaltningen fått ansvaret för samordningen av kommunens brottsförebyggande arbete.

Motion (L) om att utöka antalet lokala upphandlingar KLF 2022/448

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

Att:

- Ge kommunstaben i uppdrag ta fram en strategi som ska resultera i att fler lokala småföretagare lämnar anbud på kommunens upphandlingar.
- Ge kommunstaben i uppdrag att underlätta för småföretag att lämna in gemensamma anbud.

Ansvar: kommunstyrelseförvaltningen

Status: pågår enligt plan

Kommentar: Kommunen arbetar enligt en handlingsplan med att förenkla och öppna upp för fler småföretag i upphandling:

- Informationsträffar, anbudsskolor och workshops. Klart

- När det finns små företag som kan lämna på delar av ett kontrakt, fortsätta öppna upp för dessa. Klart
- Balansera prisfokus med kvalitetskrav. Klart
- Fortsätta med leverantörsdialoger innan upphandling. Klart
- Vidareutveckla kravspecifikationerna och mallarna med fokus på att förenkla och klarspråk, påbörjat och klart HT 2025
- Fortsätta utveckla avtalsuppföljningen. påbörjat och klart HT 2025
- Utred snabbare hantering av tilldelningsbeslut, exempelvis genom att höja beloppen i delegationsordningarna. påbörjat och klart HT 2025

Motion (SD) om att införa fluorsköljning i grundskolan 2022/522

Kommunfullmäktiges beslut:

1. Kommunfullmäktige beslutar att bifalla den del av motionen som avser att Luleå kommun söker en samarbetsform med Norrbottens Regionen.
2. Besluta att avslå motionen i övrigt.

Ansvar: arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen

Status: pågår enligt plan.

Kommentar: Elevhälsan har tillsammans med verksamhetschef för folktandvården träffat rektorerna för Örnässkolan, Hertsöskolan och Tunaskolan (Råneå var också inbjudna) för att informera dem om flourssköljning för eleverna på högstadiet i dessa skolor. Förslaget blev positivt emottaget och planen är att organisera en flourssköljning på dessa skolor i början av september -25. Ett förslag över hur logistiken ska se ut för dessa sköljningar ska tas fram.

Eftersom rektor på Råneskolan inte deltog i mötet planeras särskild kontakt med denna. Information till vårdnadshavare kommer gå ut via unikum.

Motion (MP) Ge våldsutsatta kvinnor förtur till lägenhet KLF 2022/530

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen,

Att:

- ändra ägardirektivet så att våldsutsatta kvinnor ges förtur till bostad av Lulebo.
- Luleå kommun påbörjar samarbete med privata bostadsbolag med syfte att dessa ska ge våldsutsatta kvinnor förtur till bostad.

Ansvar: kommunstyrelseförvaltningen samt Lulebo och socialförvaltningen

Status: avslutad, genomförd enligt beslut

Kommentar: 2023 kompletterades ägardirektivet till Lulebo och en arbetsgrupp bildades med deltagare från Socialförvaltningen och Lulebo. Arbetsgruppen fick i uppdrag att arbeta tillsammans för att definiera ett gemensamt arbetssätt och verkställa förtur till våldsutsatta kvinnor.

I augusti 2024 var arbetsgruppen färdig med arbetet och slutliga versioner av nedanstående fanns tillgängliga som stöd för införande och fortsatt arbete med förturer:

- Gemensam (för Socialförvaltningen och Lulebo) samverkansrutin för hantering av ansökan, bedömning och godkännande av förtur till våldsutsatta kvinnor.
- Heltäckande information om förturen och hur man söker den på Lulebos hemsida (https://www.lulebo.se/artikel/ansokan-om-fortur-for-valdsutsatta-kvinnor).
- Kommunens e-tjänst för första kontakt med Socialförvaltningen och för insamling av underlag till utlåtande (https://sjalvservice.lulea.se/oversikt/overview/3169).
- Mall för utlåtande till ansökan om förtur.

I slutet av augusti 2024 skickade också Socialförvaltningen ut ett pressmeddelande med nyheten om ”Förtur till bostad för våldsutsatta kvinnor”.

- I och med detta var organisationerna i slutet av augusti 2024 helt redo att börja möta och hjälpa våldsutsatta kvinnor som behöver förtur till en egen bostad.

Motion (MP) aktiva skoltransporter och trygga skolvägar KLF 2022/841

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

Att:

1. arbetssättet inom Aktiva skoltransporter blir en permanent del av kommunens verksamhet.
2. skolvägar utvecklas i dialog med skolbarnen för att öka tryggheten och lusten att cykla och gå till skolan

Ansvar: Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen samt infrastruktur- och serviceförvaltningen

Status: avslutad genomförd enligt beslut.

Kommentar: Den del som arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen ansvar för pågår enligt plan. Ett flertal av dessa är fleråriga, initierade och pågående även innan motionen om aktiva skoltransporter och trygga skolvägar beslutades.

Aktiva skoltransporter, eller ”Jag tar mig framåt”, är ett upplägg som handlar om att fler barn ska cykla eller gå till och från skolan. Ända sedan 2016 har skolorna arbetat med detta och genom åren har det sett lite olika ut. Förvaltningen ingår även i Regionens satsning på material som skickas ut till vårdnadshavare för att uppmärksamma vikten av rörelse.

Trygga skolvägar handlar om att förvaltningsövergripande se över hur skolvägarna är och hur dessa upplevs av eleverna. Det kan vara lokala vandringar i närområdet till skolan tillsammans med eleverna och flera olika professioner för att få elevernas blick och upplevelse hur deras område ska

kunna göras tryggare. Vad det är som sticker ut i förbättringshänseende och vad det är som upplevs som mycket positivt. Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen har även tre fritidshemsutvecklare (på deltid) som har detta som ett av sina uppdrag.

Motion (SD) om vindskydd på Södra Hamn: KLF 2023/211

Kommunfullmäktiges beslut:

1. Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen om vindskydd på Södra hamn,
2. uppdra till infrastruktur- och servicenämnden att besluta om utformning och genomförande.

Ansvar: Infrastruktur- och serviceförvaltningen

Status: pågår

Kommentar: vindskyddet kommer att vara på plats under vecka 36 2025

Motion (M) om transparens kring utredningskostnader: KLF 2023/551

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen med avgränsningen maximalt tre motioner per nämnd och att de ska ha besvarats inom de senaste två åren.

att:

- Redovisa tidigare utredningskostnader samt att delge underlag kring dessa till kommunfullmäktige.

Ansvar: kommunstyrelseförvaltningen

Status**: a**vslutad, genomförd enligt beslut.

Kommentar: Beslutet har verkställts genom information om utredningskostnader i meddelandelista.

Motion (L) om narkotikahundar i Luleå: KLF 2023/604

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

att

- Luleå kommun ska se över möjligheter att använda sig av narkotikahundar i förebyggande och återkommande syfte i kommunala skolor och lokaler.

Ansvar: arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen samt kultur- och fritidsförvaltningen

Status för arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen: pågår enligt plan.

Kommentar: En särskild plan är upprättad för alla enheter inom gymnasiet och högstadiet. Det handlar om när i tid hundförare besöker vilken enhet.

Status för kultur- och fritidsförvaltningen: Användning av narkotikahundar som förebyggande åtgärd är inlyft som ett komplement till det samverkansarbete och de rutiner som finns tillsammans med

polismyndigheten, socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen.

Motion (SAV) om motstånd mot angiverilagen: KLF 2023/1147

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att motionens punkt 1 bifalls och att punkt 2, 3

och 4 anses besvarad.

Punkt 1 var att:

- I första hand verkar för att lagen om anmälningsplikt för offentligt anställda inte ska bli verklighet; i andra hand för att den ska upphävas

Ansvar: kommunstyrelseförvaltningen

Status: avslutad med avvikelse.

Kommentar: Ej genomförd eftersom beslutet blev upphävt av förvaltningsrätten.

Motion om AI-möjligheter och risker 2023/1235

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

Att:

- att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en samlad strategi för hur kommunen ska förhålla sig till AI. Strategin ska definiera i vilka avseende kommunen kan dra nytta av AI, beskriva de risker som finns samt innehålla etiska riktlinjer.

Status: pågår enligt plan

Kommentar: Förslag på policy för användande av artificiell intelligens har lämnats in för beslut i fullmäktige under hösten 2025.

Motion om vintertrav 2023/1238

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

att:

- Kultur- och fritidsförvaltningen utreder om det går att anordna ett vintertrav i Luleå i anslutning till isbanan.

Ansvar: kultur- och fritidsförvaltningen

Status: avslutad, genomförd enligt beslut

Kommentar: Utredningen om vintertrav är genomförd och den kom fram till att det går att arrangera vintertrav i anslutning till isbanan tillsammans med lämpliga aktörer med kompetens inom området. Utredningen har inte föreslagit någon plats för eventuell ”tävlingsyta”, utan presenterat vad som

krävs för att kunna genomföra travtävling på isbanan. Utredningen visade också att det saknas kompetens inom Luleå kommun för att genomföra ett arrangemang så annan aktör behöver vara arrangör. Utredningen har varit ett informationsärende i kultur- och fritidsnämnden som beslutade att lägga informationen till handlingarna.

Motion (C) om elsparkcyklar: KLF 2024/67

Kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionens förslag om samråd med Tillgänglighetsrådet,
2. beslutar att bifalla motionens förslag om uppdatering av regler och riktlinjer mm,
3. avslå motionens förslag om upprättande av plan och uppdaterat regelverk.

Ansvar: infrastruktur- och serviceförvaltningen

Status: pågår med avvikelse.

Kommentar: Möte med Tillgänglighetsrådet har genomförts och erfarenhetsmöte med RYDE har genomförts efter förra säsongen. Villkorsbilagan är uppdaterad, samt Geofencingmaterialet med alla körförbud, parkeringsförbud, uppställning/parkeringsyta samt låghastighetsyta. Olycksstatistiken för fordonstypen följs upp och i år kommer fordonsslaget inkluderas i resvaneundersökningen.

Motion (C) om att inrätta studentsamordnare i Luleå kommun: KLF 2024/676

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen

Ansvar: kommunstyrelseförvaltningen

Status: avslutad, genomförd enligt beslut

Kommentar: En näringslivsstrateg har det som en del i sin tjänst och samordnar Luleå studentstadsarbete.

Motion (SD) Parkbänkar i Luleå Stadsdelar: KLF 2024/1129

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

Ansvar: infrastruktur- och serviceförvaltningen

Status: pågår enligt plan.

Kommentar: Inventering och kartläggning av var och hur många befintliga sittplatser som finns vid allmän plats gjord under sommar 2025. Infrastruktur- och serviceförvaltningen tar under hösten i samverkan med andra förvaltningar och intressenter fram förslag till riktlinjer/rutin för sittplatser vid allmän plats med beräknat antagande Q1-2. 2026.

Motion (SD) att inrätta ett kommunalt civilkuragepris: 2024/1927
Kommunfullmäktiges beslut:

1. Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att se över kriterierna för årets trygghets- och folkhälsoinsats där kriterier för ett civilkuragepris ska inkluderas

Ansvar:

Status: pågår enligt plan.

Kommentar: Implementeras i samband med framtagande av nya kriterier för Årets trygghets och folkhälsoinsats.

Infrastruktur & Service

Nöjd-kund-index fastigheter

För andra året har Luleå kommun deltagit i en kommunövergripande undersökning avseende nöjdhet med koppling till fastigheter. Ca 100 kommuner deltar i undersökningen. Datainsamlingen genomförs med enkäter riktade till lokalhyresgäster med kommunala verksamheter.

Enkäten omfattar tio frågeblock:

- Kundvård och personlig service
- Inflytande och lyhördhet
- Felanmälan
- Inre skötsel, drift och underhåll
- Yttre skötsel och underhåll

Luleå kommun får i huvudsak medel till ganska starka betyg inom nästintill samtliga frågeområden. Samtliga områden har förbättrats sedan föregående mätning.

Totalindex – det övergripande betyget på både den fysiska miljön och servicen – ges ett medelbetyg om 62. Det är en ökning med fyra betygsenheter och hyresgästerna är således totalt sett fortsatt ganska nöjda. Totalindex förklaras av fyra kvaliteter – Lokalerna (65), NKI (59), Ansvarsfördelning (63) och Yttre miljö (69). Lokalerna ges ett ganska starkt betyg medan övriga tre nämnda kvaliteter ges medelbetyg.

Lokalerna är den kvalitet som i störst utsträckning påverkar hyresgästernas totala nöjdhet. Här ges framför allt belysningen i lokalerna samt ändamålsenligheten starka betyg.

NKI (Nöjd Kund Index) ges ett medelbetyg om 59 och har förstärkts med en betygsenhet sedan föregående mätning. NKI förklaras av Kundvård & personlig service (74), Kunddialog (58), Skötsel & underhåll (53) samt Felanmälan (65).

Den kvalitet med högst vikt bakom NKI – Kundvård & personlig service – ges ett starkt betyg av respondenterna inom Verksamhetslokal, men även inom Äldreomsorg, Grundskola och Förskola är verksamheterna nöjda. De två sistnämnda lokalkategorierna är dessutom ganska stora, vilket ger utslag på totalresultatet för fastighetsavdelningen. Det ska dock tilläggas att Övrig omsorg och Idrottsanläggning inte är lika nöjda med kunddialogen.

Beträffande lokaltyperna så är respondenter inom Verksamhetslokal mest nöjda med lokalerna och dessa ger även högst betyg på NKI.

ISF kommer fortsätta att delta i undersökningen och jobbar med en handlingsplan utifrån resultatet av undersökningen.

Retriever

Luleå kommun i media

Redaktionella medier

2025 Halvår 1

Innehållsförteckning

Syfte och urval	3.
Sammanfattning – Nyckeltal	4.
Ordmoln	5.
Publicitet över tid – med största nyhetshändelserna	6.
Artikelexempel	7.
Artikelexempel	8.
Ton	9.
Ämnen	10.
Talespersoner	11.
Talespersoner	12.
Aktörer	13.
Källor – Geografi, typ och kategori	14.
Källor – Topp 10 i tre kategorier	15.
Engagemang i sociala medier	16.
Metod	17.
Kontaktuppgifter	18.

Syfte och urval

Syfte

Retriever har på uppdrag av Luleå kommun analyserat kommunens genomslag i redaktionella medier. Fokus i analysen ligger på kommunens verksamhet. Analysrapporten ska kunna användas som underlag för strategiska diskussioner om hur den egna kommunikationen påverkat mediegenomslaget och framtida åtgärder. Frågor som besvaras:

- Hur stort är det kvantitativa genomslaget i media?
- Hur är tonen mot Luleå kommun i artiklarna?
- I vilka sammanhang omnämns Luleå kommun?
- I vilken utsträckning når Luleå kommuns talespersoner ut i media?
- Vilka andra aktörer syns i publiciteten?
- Med vilken spridning och i vilken slags källor omnämns kommunen?

Urval och metod

Den kvalitativa analysen av redaktionella medier bygger på samtliga källor inom Retrievers databas för tryckt press, webb och etermedia. Samtliga icke-redaktionella källor (till exempel pressmeddelandesajter) är exkluderade. En kombination av söksträngar, AI-modeller och manuellt arbete har använts för att gallra och kategorisera publiciteten. Fokus i analysen ligger på kommunens verksamhet som beslutsfattande och administrativ enhet – artiklar där Luleå omnämns enbart som en platsreferens har alltså exkluderats, liksom andra artiklar som har låg relevans för kommunens verksamhet i dag (till exempel dödrunor över före detta anställda).

Notera: Med termen ”artikel” avses i rapporten ”artikel eller inslag”.

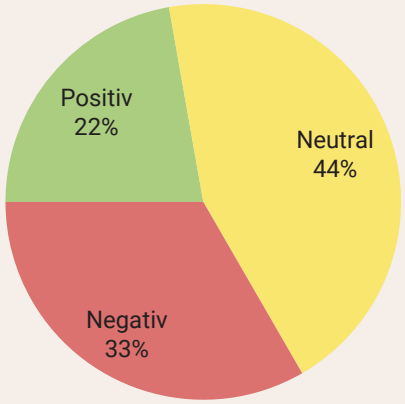
Bilder och understruken text i rapporten är länkar till artiklar.

Sammanfattning – Nyckeltal

	Antal artiklar	Jmf antal artiklar*	Lästillfällen (Miljoner)	Ton (Andel positiva + neutrala artiklar)	Jmf ton*	Dominerande aktör (Andel artiklar)	Interaktioner i sociala medier
2025 Kvartal 1	812	+30	67,7	66%	▼-10%	48%	16 429
2025 Kvartal 2	687	-303	32,0	67%	▲+1%	55%	9 693
2025 Halvår 1	**1 499**	**▼-273**	**99,7**	**66%**	**▼-6%**	**51%**	**26 122**

* Jämförelse med samma period 2024.

Ton – Andel av artiklar



Ämnen – Antal artiklar med ton



Största ämne:
Infrastruktur och stadsutveckling
461 artiklar (se sid 10)

Främsta talesperson:
Carina Sammeli
76 artiklar (se sid 11-12)

Mest dominerande aktör:
Luleå kommun
763 artiklar (se sid 13)

Främsta källa:
Norrbottens-Kuriren
575 artiklar (se sid 15)



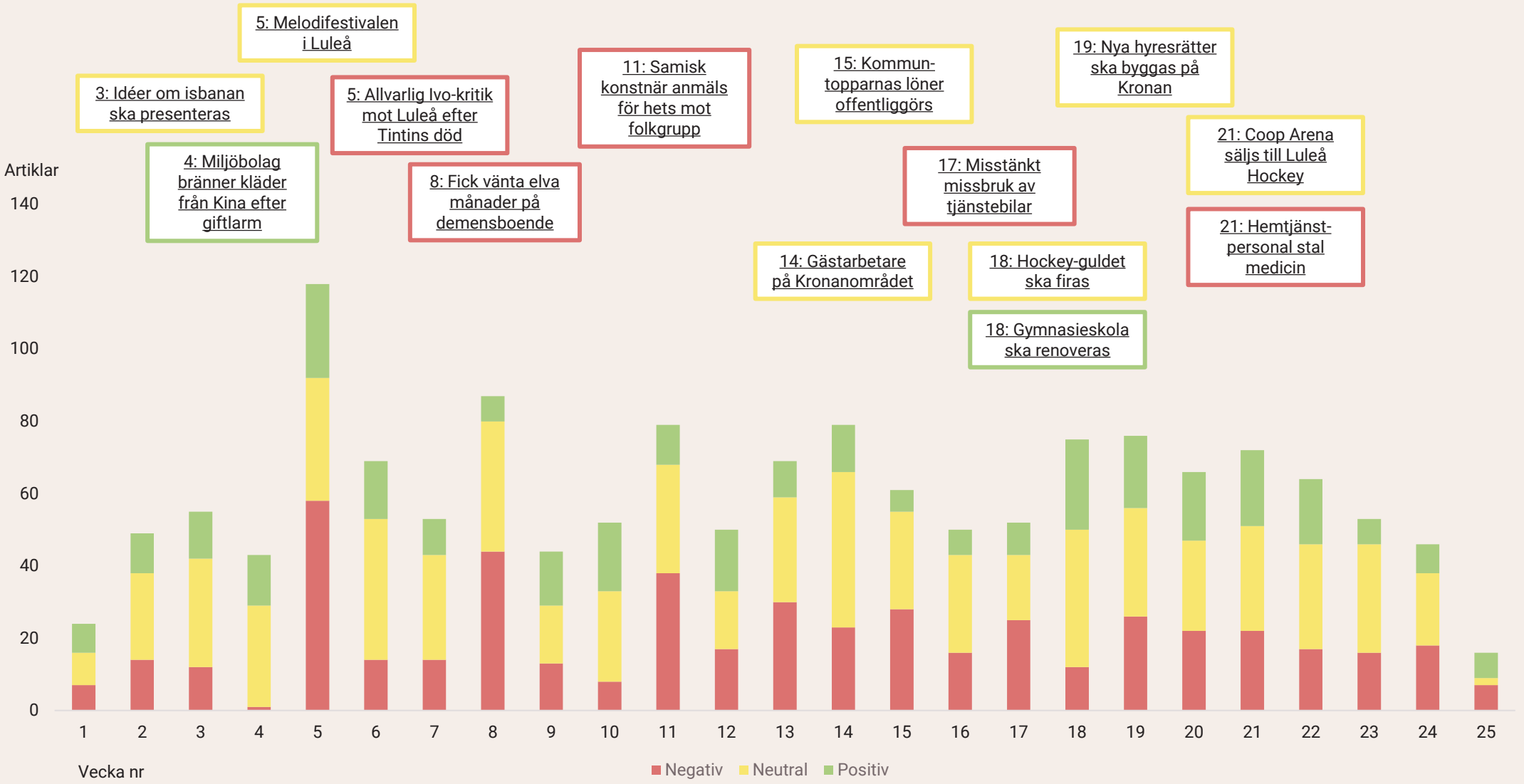
Ordmolnet visar de 50 vanligaste orden i artiklarnas rubriker.
Svenskans vanligaste ord har exkluderats.



Tre nyckelord har automatiskt valts ut för att beskriva varje artikel.
Ordmolnet visar de 50 vanligaste nyckelorden.

Publicitet över tid – med största nyhetshändelserna

Understruken text är artikellänkar!



Artikelexempel

Hög eller medehög synlighet för Luleå kommuns verksamhet i särskilt räckviddsstarka källor:

Alla bilder är artikellänkar!



Dagens Nyheter 2025-01-21



SR Ekot 2025-01-30
(Kritik från IVO om Tintin-mordet)



Aftonbladet 2025-02-06



Aftonbladet 2025-02-18



SR P4 Extra 2025-02-21
(Kommunens isaktiviteter)



Aftonbladet 2025-03-13



P1 Morgon 2025-03-13
(Polisanmäld konst)



TV4 Nyheterna 2025-03-22
(Bälingeberget som tyst område)

Artikelexempel

Hög eller medehög synlighet för Luleå kommuns verksamhet i särskilt räckviddsstarka källor:

Alla bilder är artikellänkar!



SVT Kulturnyheterna 2025-03-25
(Kulturgaranti för unga)



Dagens Industri 2025-04-15



Dagens Nyheter 2025-04-25



VK 2025-04-29



Dagens Industri 2025-04-28



Aftonbladet 2025-05-02



SVT Rapport 2025-05-02
(Hamnprojekt pausas)

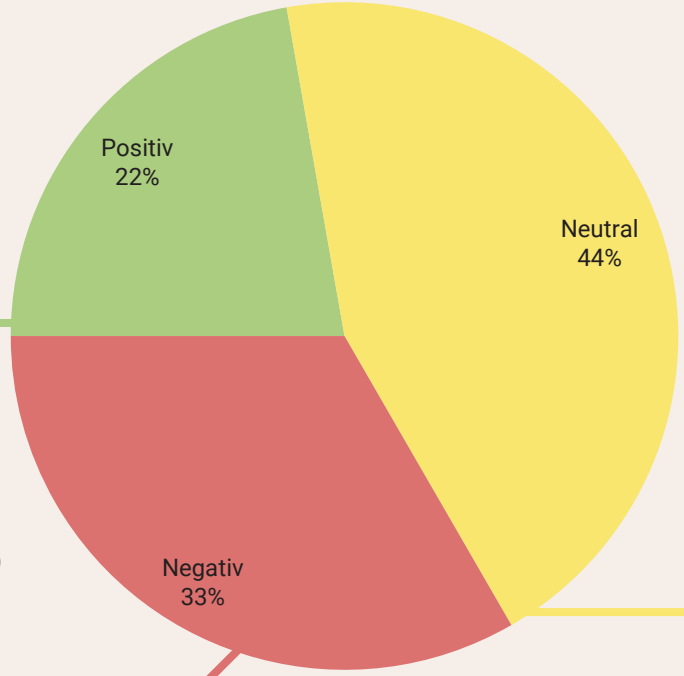


TV4 Ekonominyheterna 2025-06-03
(Brist på vårdpersonal)

Positiv ton – Stora nyhetshändelser:

- Luleå kommun arrangerar firande av hockey-guld
- Lumire slutar att sälja kläder från Shein och Temu
- Cykelskola för vuxna
- Melodifestivalen – mycket värt för Luleå
- Gymnasieskolan Kungsfågeln byggs om
- Satsningar på Hertsön, nya badhuset öppnar
- Nya festivalsatsningen Under solen
- Kommunen stöttar svindlad tennisklubb
- Kulturgaranti för alla barn
- Nya idéer för isbanan
- Ny badbrygga i Norra hamn

Ton – Andel av artiklar



Neutral ton – Stora nyhetshändelser:

- Badhuset på Hertsön
- Blixthalka i januari
- Snöröjning
- Nybyggnation på Hertsöheden
- Melodifestivalen
- Stökiga ungdomar på helgerna
- Verksamhet i samband med hockey-guld
- Isbanans framtid
- Reaktioner på skolskjutningen i Örebro

Negativ ton – Stora nyhetshändelser:

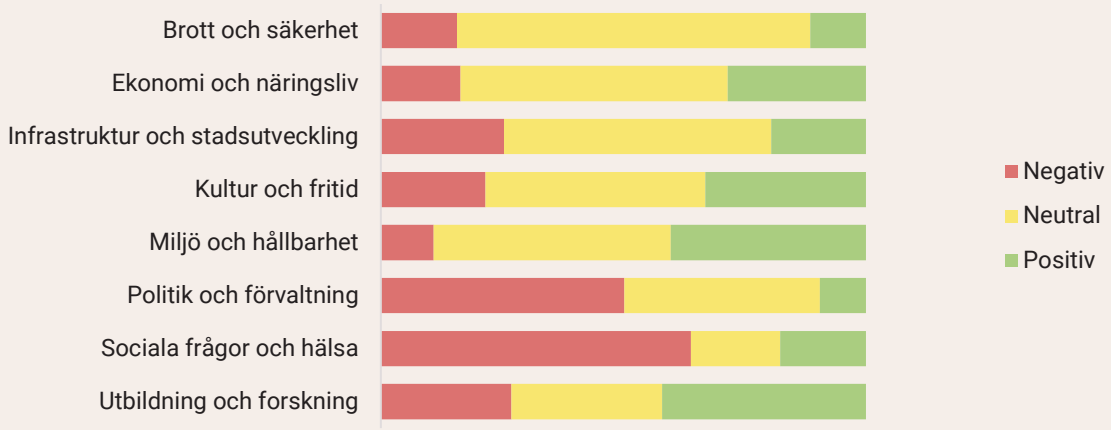
- Allvarlig Ivo-kritik mot Luleå efter Tintins död (TT)
- Äldre fick vänta elva månader på demensboende (TT)
- Konstnären Anders Sunna och kommunen polisanmäls för hets mot folkgrupp (TT)
- Hemtjänstpersonal bytte ut patients tabletter
- Sju anställda sparkas – missbrukade tjänstefordon
- Kommunanställd saknade arbetstillstånd

Ämnen

Ämne (Flerval)	Antal artiklar	Andel	Jmf andel artiklar*	Lästillfällen (Miljoner)	Ton (Andel positiva + neutrala artiklar)	Jmf ton*
Brott och säkerhet	70	5%	▲1%	3,6	84%	▼-3%
Ekonomi och näringsliv	158	11%	▶0%	7,2	84%	▲12%
Infrastruktur och stadsutveckling	462	31%	▲2%	20,3	75%	▲6%
Kultur och fritid	410	27%	▲9%	31,8	78%	▼-8%
Miljö och hållbarhet	92	6%	▼-1%	7,2	89%	▲11%
Politik och förvaltning	253	17%	▼4%	12,8	50%	▼-15%
Sociala frågor och hälsa	283	19%	▲6%	28,5	36%	▼-17%
Utbildning och forskning	119	8%	▼3%	4,7	73%	▼-6%

* Jämförelse med genomsnittsvärdet av föregående fyra perioder.

Ämnen – Antal artiklar med ton
(Relativ födelning)



Ordförande Sammeli tydlig etta bland talespersonerna

- 331 artiklar innehåller citat från en eller flera av Luleå kommuns 32 utvalda talespersoner. Det är 22 procent av den totala artikelmängden under året.
- Dessa artiklar genererar totalt 16,9 miljoner lästillfällen, vilket är 17 procent av den totala mängden lästillfällen.
- Det ämne som har flest citatartiklar är Infrastruktur och stadsutveckling (120), medan Politik och förvaltning är ämnet med högst andel artiklar med citat (48 procent). Inom ämnet Brott och säkerhet finns endast citat från talesperson i 12 procent av artiklarna.
- De källor som har flest artiklar med talesperson är Norrbottens-Kuriren (148), NSD (94), SR P4 Norrbotten (31) och SVT Nyheter Norrbotten (18).
- Den av talespersonerna som citeras i flest artiklar är kommunstyrelsens ordförande Carina Sammeli (S): 76 stycken (se topplistan på nästa sida). Hon är flitigast framträdande i februari om The Luleå Way, i mars angående Northvolt och i april om Talga.
- Fredrik Hansson (S) och Helen Wiklund Wårell noteras båda i 40 artiklar, men Hansson har aningen fler lästillfällen.
- Sammeli toppar även rankingen sett till antal lästillfällen, följd Evelina Rydeker, som bland annat citeras om polisanmäld konst i april.

Artikelexempel:


Befolkningsmål skrotat – och ersatt med vision

NSD 2025-02-22


Busch försvarar regeringens beslut som körde över Kiruna

Här tar LKAB nästa steg i vår satsning på kritiska mineral

NSD 2025-01-30


Beskedet: Sju kommunanställda fick sparken

Samtliga sju anställda som varit avstängda från sina jobb inom Luleå kommun har fått sparken. Uppgiften bekräftas av Helén Wiklund Wårell, infrastruktur- och servicedirektör.

– En tungt vägande faktor är hur de här personerna har valt att spendera sin arbetstid, säger hon.

NSD 2025-06-04

Talespersoner

Talesperson	Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)
Carina Sammeli	76	3,9
Fredrik Hansson	40	1,9
Helen Wiklund Wårell	40	1,8
Evelina Rydeker	26	2,6
Anna Lindh Wikblad	23	1,0
Ulrika Lundberg	21	0,9
Maarit Enbuske	16	0,6
Matti Björk	15	0,6
Dexter Krokstedt	15	0,5
Patrik Bylin	11	0,6
Bodil Wennerbrandt Sevastik	10	1,3
Maritha Meethz	10	0,6
Fredrik Bruhn	10	0,4
Elisabeth Ennefors	10	0,4
Arne Nykänen	10	0,4
Daniel Smirat	8	0,3

Talesperson	Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)
Thomas Söderström	7	0,3
Mikael Andersson	6	0,1
Sana Suljanovic	5	0,2
Erik Öhman	4	0,2
Marie Wallstén	4	0,2
Samuel Ek	4	0,2
Frida Berglund	3	0,0
Maria Nordgren	2	0,1
Anders Josefsson	2	0,1
Mathias Karvonen	2	0,1
Helén Wiklund Wårell	2	0,1
Kent Ögren	2	0,1
Anette Asplund	0	-
Anja Johansson	0	-
Carola Lidén	0	-
Emma Breheim	0	-

Kommunen dominerar som agendasättare – särskilt om infrastruktur

- *Med dominerande aktör avses här en organisation eller person som anses dominera en artikel sett till synlighet, utrymme och agens.*
- Luleå anses vara dominerande aktör i 763 artiklar, alltså drygt hälften av periodens totala artikelmängd. De flesta av dessa, 250 stycken, kategoriseras till ämnet Infrastruktur och stadsutveckling.
- Några tydliga exempel på teman där Luleå kommun är dominerande aktör är badhuset på Hertsön, isbanan, Melodifestivalen, konstgräs på Nyabvallen och en anställd vid kommunen visade sig sakna arbetstillstånd.
- Andra dominerande aktörer redovisas i tabellen till höger. IVO noteras framför allt som dominerande aktör i artiklar om mordet på Tintin och i samband med att en person fick vänta i 11 månader på plats i demensboende.
- Luleå Hockey är ofta huvudaktör i samband med SHL-guldet.
- Svenska tornedalingars riksförbund är dominerande aktör i de flesta artiklar om när man i mitten av mars polisanmäler kommunen och konstnären Anders Sunna för hets mot folkgrupp.

Typer av dominerande aktör

Aktörstyp	Antal artiklar
Kommun	876
Näringsliv, företagare	206
Annan myndighet	195
NGO/förening/ideell organisation	174
Privatperson	20
Fackförbund	16
Journalist	11

Dominerande aktör

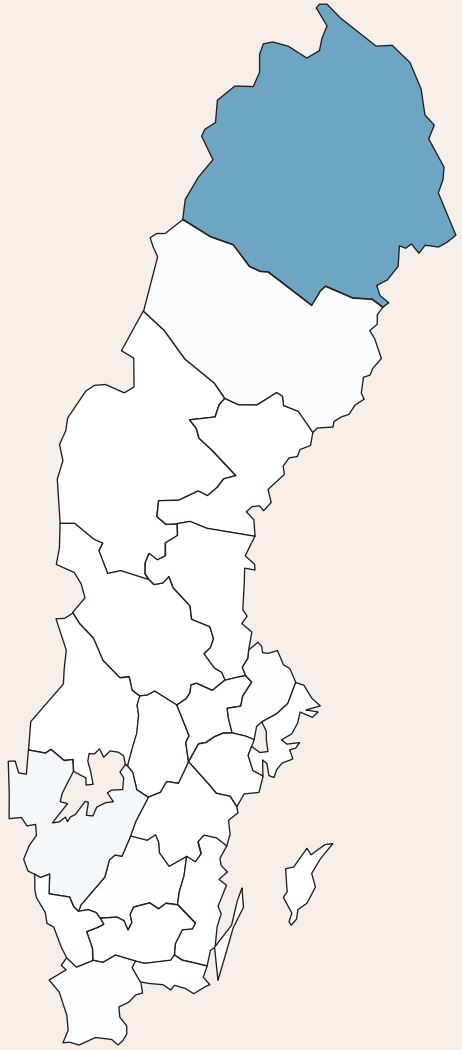
Aktör (Topp 20)	Antal artiklar
Luleå kommun	763
IVO	92
Luleå hockey	49
Svenska tornedalingars riksförbund	37
Trafikverket	17
Luleå hamn	15
Northvolt	15
Polisen	12
Peab	10
Moderaterna	10
Luleå tekniska universitet	8
Max	7
Lindbäcks	7
Kommunal	6
Region Norrbotten	6
Luleå Tennisklubb	6
Norrbotniabanegruppen	6
Regeringen	6
Sverigedemokraterna	6
Luleå skärgårdsförening	5

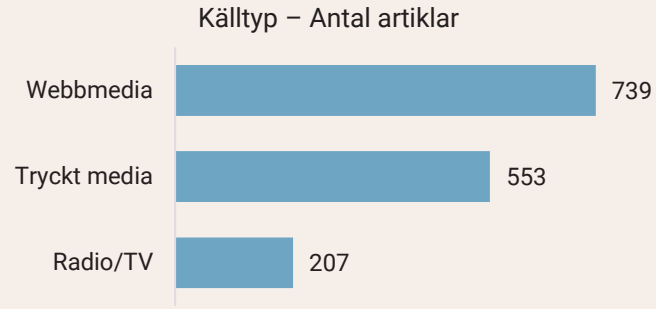
Källor – Geografi, typ och kategori

Regionfördelning baserat på källornas spridningsområde*

Region	Artiklar	Lästillfällen (Milj)
Norrbottens län	1 223	49,7M
Västra Götalands län	18	2,6M
Västerbottens län	20	941 000
Skåne län	14	654 000
Kalmar län	7	299 000
Södermanlands län	6	252 000
Uppsala län	4	245 000
Jönköpings län	4	177 000
Blekinge län	5	174 000
Kronobergs län	3	132 000
Västernorrlands län	4	130 000
Hallands län	2	121 000
Värmlands län	1	96 000
Örebro län	1	94 000
Gävleborgs län	4	89 000
Östergötlands län	1	80 000
Gotlands län	3	75 000
Västmanlands län	1	65 000
Stockholms län	1	36 000
Dalarnas län	2	15 500
Jämtlands län	0	0

* Rikstäckande medier (inklusive Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet) har avförts.





Källkategori	Artiklar	Lästillfällen (Miljoner)
Regionmedia	1 222	51,7
Branschmedia	95	3,6
Lokalmedia	84	4,2
Riksmedia	70	38,1
Magasin/Tidskrift	28	2,1

Källor – Topp 10 i tre kategorier

Lokal/regional media

Källor – Topp 10	Artiklar	Lästillfällen (Miljoner)
Norrbottens-Kuriren	575	21,0
Norrländska Socialdemokraten	355	20,8
SR P4 Norrbotten	193	3,4
SVT Nyheter Norrbotten	66	3,3
Piteå-Tidningen	17	0,5
SVT Nyheter	11	0,8
Folkbladet Västerbotten	8	0,2
Västerbottens-Kuriren	7	0,6
Göteborgs-Posten	5	2,0
Barometern	5	0,3

Branschmedia och Magasin/Tidskrift

Källor – Topp 10	Artiklar	Lästillfällen (Miljoner)
Dagens Industri	10	2,9
Dagens Samhälle	7	0,1
Affärer i Norr	6	0,0
Branschaktuellt	5	0,0
Fastighetsnytt	4	0,0
Land	3	0,8
MSN	3	0,6
Placera Nu	3	0,1
Akademikern	3	0,1
Altinget	3	0,0

Övrig riksmedia

Källor – Topp 10	Artiklar	Lästillfällen (Miljoner)
Dagens Nyheter	13	9,0
SR Ekot	5	6,9
Aftonbladet	5	5,5
SR Oddasat	5	0,1
SVT Nyheter	4	2,8
Svenska Dagbladet	4	2,2
Nyheter24	4	0,8
TV4 Nyheterna	3	1,9
TV4	3	0,9
Expressen	2	1,9

Antal lästillfällen är utslagsgivande för placering i fall med lika många artiklar.

Engagemang i sociala medier

Topp 10 baserat på antal interaktioner (delningar, kommentarer och reaktionsmarkeringar) på Facebook:

Artikel (Länk)	Källa	Datum	Interaktioner
Här njuter framtidens ingenjörer av att lösa svåra matteproblem i Luleå	SVT Nyheter Norrbotten	2025-01-27	788
Så mycket kostade guldfesten i Södra hamn	Norrbottens-Kuriren	2025-05-05	681
Albin från Ersnäs väcker liv i Luleås skoterdemontering	Norrbottens-Kuriren	2025-01-25	677
14.00 på lördag firas guldhjältarna: "Välkomna till en stor fest"	Norrbottens-Kuriren	2025-05-02	620
Fembarnsfamilj i Luleå testade bilfritt - sedan kom verkligheten: Nu kör vi två	SVT Nyheter Norrbotten	2025-01-21	525
Nu får Luleå trippla teatrar under ett och samma tak	SVT Nyheter	2025-05-09	497
Rektorn vill låsa skolan efter masskjutningen	Aftonbladet	2025-02-06	453
Luleå fimpar kinesiska plagg - eldar upp kläderna istället	SVT Nyheter Norrbotten	2025-01-15	416
Hockeyfebern stiger - Youtubern Emil Hansius: "Är väldigt nervös"	Norrbottens-Kuriren	2025-04-30	404
Debatt: Låt inte Kremls propaganda rulla genom Luleå	Norrbottens-Kuriren	2025-05-09	389

Metod och definitioner

Medietyp
Retriever delar in publiciteten i tre medietyper: webbmedia, tryckt media och radio/tv. Vad gäller radio/tv är det främst nyhets- och magasinsprogram som inhämtas.

Källkategori
Källkategorierna är ett lite mer finmaskigt sätt att dela in medierna efter typ för att skapa en större förståelse för var mediegenomslaget har förekommit. Normalt används kategorierna Lokalmedia, Regionalmedia, Magasin/Tidskrift, Branschmedia och Riksmedia.

Antal artiklar
Med antal artiklar avser Retriever alla artiklar och tv/radio-inslag där analysobjektet omnämns. I de fall en nyhetsbyrå har publicerat en artikel som fått genomslag i flera källor räknas varje enskild publicering.

Lästillfällen
Lästillfällen är en uppskattning av hur många läsare/tittare/lyssnare olika medier har. Värden baseras på data från Orvesto Konsument, KIA Index, MMS eller källan själv, och uppdateras kontinuerligt. Lästillfällen redovisas oftast i miljontal.

Ton
Varje artikel bedöms efter hur analysobjektet omtalas. Tonen kan vara positiv, negativ eller neutral och bygger i huvudsak på semantik. De flesta artiklar bedöms normalt som balanserade/neutrala, men det är viktigt att komma ihåg att dessa också bidrar till att analysobjektet omnämns i media, vilket i sig är positivt.

Nyckelord
Tre nyckelord har automatiskt valts ut för att beskriva varje artikel – uppgiften var: ”Sammanfatta artikelns innehåll med hjälp av endast tre ord”.

Dominerande aktör
Med dominerande aktör avses i denna rapport en organisation eller person som anses dominera en artikel sett till synlighet, utrymme och agens.

Interaktioner i sociala medier
Retriever mäter engagemang (interaktioner) både för webbaserad redaktionell publicitet och för enskilda inlägg i sociala medier. I den redaktionella publiciteten avses engagemang kopplat till nyhetsartiklar som delas i sociala medier. I sociala medier avses summan av allt engagemang för respektive inlägg. Exempel på engagemang är reaktioner, kommentarer och delningar.

Retriever

Henrik Klippström

Media Analyst
henrik.klippstrom@retriever.se
+46 (0)70 749 99 16

Ulrika Thuman Johansson

Senior Key Account Manager
ulrika.johansson@retriever.se
+46 (0)8 546 121 10

Support

Customer Relations
support@retriever.se
+46 (0)8 546 121 00

Retriever

Karlavägen 31
114 31 Stockholm
Tel. +46 8 546 121 00

Retriever

Luleå kommun i media

Redaktionella medier

2024

Innehållsförteckning

Syfte och urval	3.
Redaktionella medier – Sammanfattning och insikter	4.
Nyckeltal	5.
Ordmoln	6.
Publicitet över tid – med största nyhetshändelserna	7.
Artikelexempel	8.
Ämnen	9.
Talespersoner	14.
Aktörer	16.
Källor	17.
Engagemang i sociala medier	19.
Metod	20.
Kontaktuppgifter	21.

Syfte och urval

Syfte

Retriever har på uppdrag av Luleå analyserat kommunens genomslag i redaktionella och sociala medier. Fokus i analysen ligger på kommunens verksamhet. Analysrapporten ska kunna användas som underlag för strategiska diskussioner om hur den egna kommunikationen påverkat mediegenomslaget och framtida åtgärder. Frågor som besvaras:

- Hur stort är det kvantitativa genomslaget i media?
- Hur är tonen mot Luleå kommun i artiklarna?
- I vilka sammanhang omnämns Luleå kommun?
- I vilken utsträckning når Luleå kommuns talespersoner ut i media?
- Vilka andra aktörer syns i publiciteten?
- Med vilken spridning och i vilken slags källor omnämns kommunen?

Urval och metod

Den kvalitativa analysen av redaktionella medier bygger samtliga källor inom Retrievers databas för tryckt press, webb och etermedia. Samtliga icke-redaktionella källor (till exempel pressmeddelandesajter) är alltså exkluderade. En kombination av söksträngar, AI-modeller och manuellt arbete har använts för att gallra och kategorisera publiciteten. Fokus i analysen ligger på kommunens verksamhet som beslutsfattande och administrativ enhet – artiklar där Luleå omnämns enbart som en platsreferens har alltså exkluderats, liksom andra artiklar som har låg relevans för kommunens verksamhet i dag (till exempel dödrunor över före detta anställda).

Notera: Med termen ”artikel” avses i rapporten ”artikel eller inslag”.

Bilder och understruken text i rapporten är länkar till artiklar.

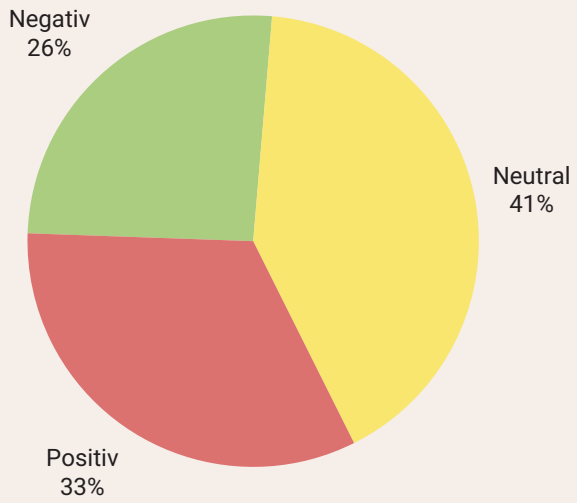
Redaktionella medier – Sammanfattning och insikter

- **Infrastruktur och stadsutveckling** är årets största ämne – det engagerar både politiker, journalister och mediekonsumenter. Här finns utrymme för mer berättande kommunikation kring projekt, visioner och invånarpåverkan. Kommunen har möjlighet att ytterligare positionera sig som en drivande aktör i samhällsutvecklingen, särskilt genom att vara proaktiv i kommunikationen kring större byggprojekt och infrastrukturförändringar.
- Relaterat till detta är insikten om att **lokala platser** och projekt alltid skapar engagemang. Kommunen kan med fördel arbeta mer platsbaserat i sin kommunikation och lyfta fram konkreta exempel på utveckling och förbättringar i olika stadsdelar och mindre orter.
- Ämnet **Sociala frågor och hälsa** ger många lästillfällen, men bara drygt hälften av artiklarna är fördelaktiga (positiva eller neutrala). Det betyder att negativa nyheter inom detta område får stor spridning och påverkar kommunens mediebild. Kommunen bör prioritera kriskommunikation och arbeta för att snabbt bemöta och balansera negativ publicitet om till exempel problem inom hemtjänsten eller konflikter med fackförbund.
- **Miljö och hållbarhet** har stora satsningar och hög strategisk betydelse, men relativt låg publicitetsvolym och räckvidd. Här saknas stora narrativ. Luleå kommun kan i sitt kommunikationsarbete försöka tydliggöra kopplingen mellan kommunens klimatmål, industriomställning och invånarnas vardag. Lyft fram satsningar och skapa mediala händelser, kanske i samverkan med externa aktörer.
- Luleå kommun har generellt sett en, i Retrievers erfarenhet, ovanligt **ojämn tonalitet**. Det finns relativt många positiva artiklar, men också många negativa. Kommunen kan försöka dra lärdomar av tonen. Vad i det positiva är allra mest intressant att försöka bygga vidare på? Möjligen berättelser om framtidstro, goda resultat och invånarnytta? Kom ihåg att visa upp människorna bakom tjänster och beslut! Och vad i det negativa behöver rejäla kommunikationsmässiga insatser? Flera av årets största nyhetshändelser har varit negativa, till exempel trafikolyckor, vårdkonflikt och LSS-behov. Kriskommunikationen kan behöva ytterligare ett lyft – kom ihåg att alltid ge korrekt information, visa empati och tydligt kommunicera vilka åtgärder som vidtas.
- Kommunen är **dominerande aktör** i 40 procent av antalet artiklar. Det är ett i Retrievers erfarenhet gott värde, även det saknas anpassade jämförelsetal. Allra bäst är det att jämföra med sig själv i en uppföljande rapport. Om värdet ska höjas är grundtipsen att öka mängden egna proaktiva insatser – allt från pressmeddelanden och nyhetstips till debattartiklar och insändare – och dessutom försöka behålla kontrollen i alla dessa sammanhang. Kommunens talespersonerna är ofta nyckeln till sådan kontroll.
- Även om region- och lokalmedia dominerar i antal artiklar, står **riksmedia** för en mycket stor del av lästillfällena (104,3 miljoner). När negativa nyheter når riksmedia verkar alltså risken vara stor att de får ”oproportionerligt” stor spridning. Kommunen bör därför ha särskilda rutiner för att hantera och förebygga negativ riksmedial uppmärksamhet.
- Här spåras endast citat från 16 **utvalda talespersoner**, så det är svårt att dra slutsatser om kommunens närvaro av representanter i media (annat än att fem av de utvalda inte syns överhuvudtaget). Kommunen kan göra en djupare analys av samtliga talespersoner som förekommer i publiciteten. En strategi kan sedan utarbetas för att öka andelen artiklar med talesperson – ett klassiskt tips för att både sprida budskap och öka kommunens synlighet. Man kan också analysera andra kommuners talespersoner för att lära av goda exempel.
- Utifrån topplistan på artiklar som engagerar i **sociala medier** lär vi oss bland annat att snöproblem, trafikolyckor och bussar genererade särskilt många interaktioner. Förbered aktiv kriskommunikation för den här typen av frågor, och följ upp med reflektion och lärdomar när stormen lagt sig. Över lag väcker ämnet Infrastruktur och stadsutveckling stort engagemang i sociala medier. Undersök om det är värt att utveckla arbetet med dialog och engagemang runt just de frågorna, kanske särskilt i digitala kanaler.

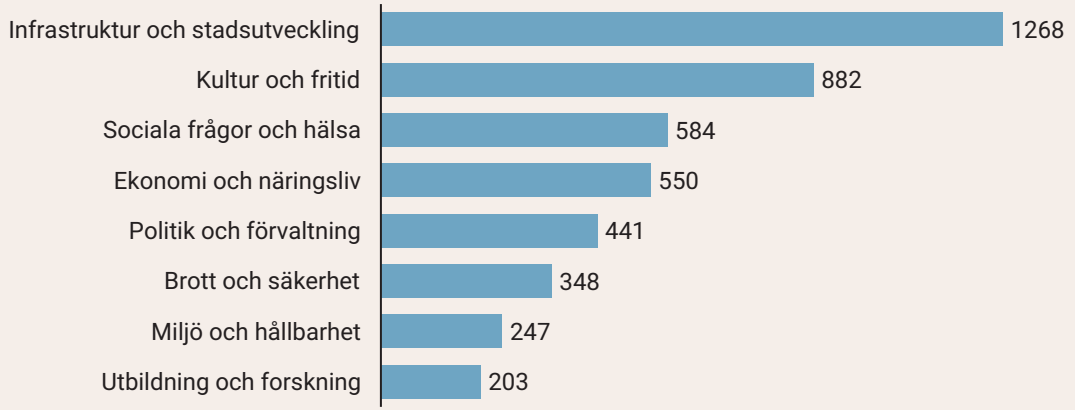
Nyckeltal

Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)	Ton (Andel positiva + neutrala artiklar)	Dominerande aktör (Andel artiklar)	Interaktioner i sociala medier
3 677	253,1	74 %	40 %	69 805

Ton – Andel av artiklar



Ämnen – Antal artiklar





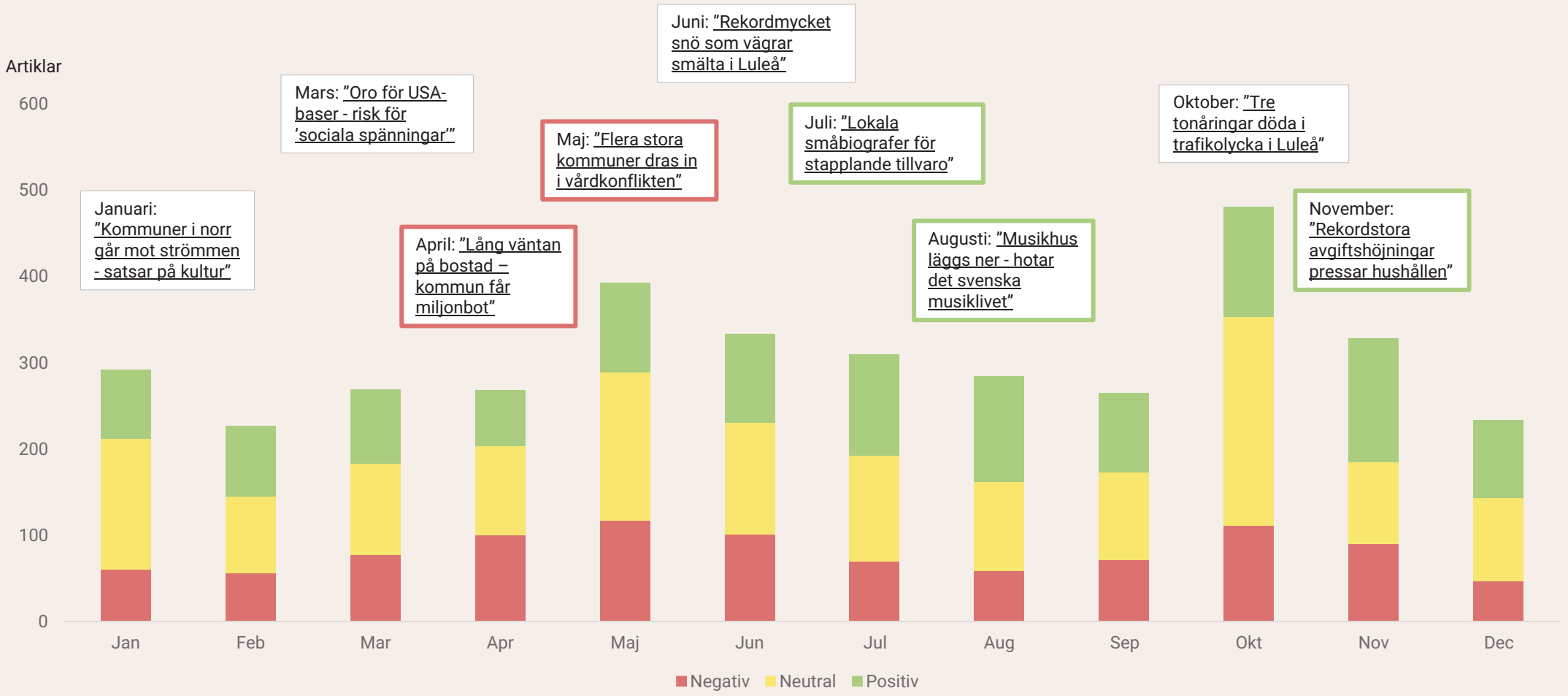
Ordmolnet visar de 50 vanligaste orden i artiklarnas rubriker.
Svenskans vanligaste ord har exkluderats.



Tre nyckelord har automatiskt valts ut för att beskriva varje artikel.
Ordmolnet visar de 50 vanligaste nyckelorden i artiklarna.

Publicitet över tid – med största nyhetshändelserna

Understruken text är artikellänkar!



Artikelexempel

Hög eller medehög synlighet för Luleå kommuns verksamhet i särskilt räckviddsstarka källor:

Alla bilder är artikellänkar!



Aftonbladet 2024-06-24



Expressen 2024-02-19



Aftonbladet 2024-10-21



Göteborgs-Posten 2024-11-04



Dagens Nyheter 2024-05-03



Omni 2024-09-21



Svenska Dagbladet 2024-04-23

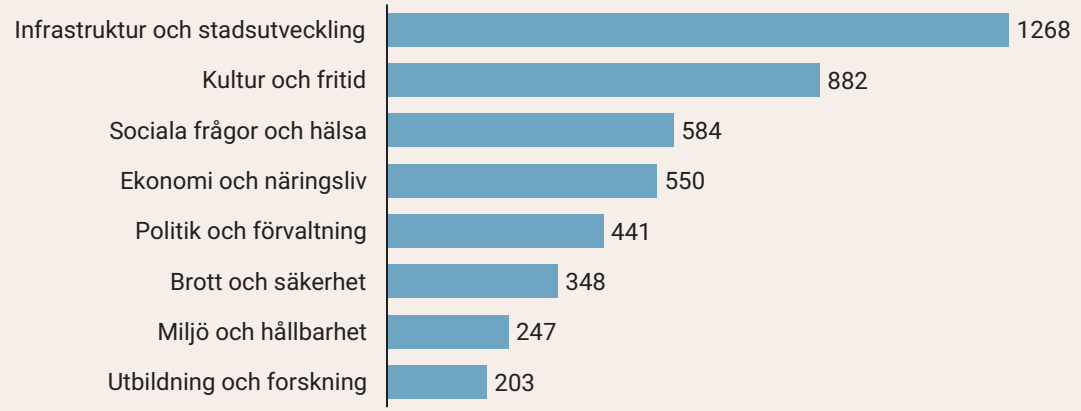


Ekot 16.45 och 17.45 2024-10-20

Ämnen

Ämne	Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)	Ton (Andel positiva/ neutrala artiklar)
Brott och säkerhet	348	39,6	90%
Ekonomi och näringsliv	550	36,1	77%
Infrastruktur och stadsutveckling	1 268	61,7	73%
Kultur och fritid	882	47,3	88%
Miljö och hållbarhet	247	11,7	79%
Politik och förvaltning	441	27,5	62%
Sociala frågor och hälsa	584	62,6	51%
Utbildning och forskning	203	12,5	82%

Ämnen – Antal artiklar



Brott och säkerhet

Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)	Ton (Pos+Neu)
348	39,6	90%

Brott och säkerhet är ämnet där Luleå kommun har högst andel fördelaktiga(positiva + neutrala) artiklar.

Främsta nyckelord i publiciteten:

- Fördelaktiga artiklar: trafikolycka, räddningstjänst, krisgrupp.
- Ofördelaktiga artiklar: våldtäkt, hemtjänst, bussolycka, narkotikahandel.

Främsta nyhetshändelser:

- I mitten av oktober förolyckas tre tonåringar i en trafikolycka, vilket rapporteras av TT i ett sjuttiotal publiceringar (”Bygden sörjer döda tonåringar: ’Alla känner alla’” Aftonbladet 2024-10-20). Kommunens Posom-arbete omnämns och skolchefen citeras.
- I början av maj åtalas en hemtjänstanställd för grov våldtäkt, rapporterat bland annat i Dagens Nyheter, flera artiklar i lokala medier och inslag i SR P4 Norrbottensnytt. Kommunens IVO-anmälan omnämns.

Ekonomi och näringsliv

Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)	Ton (Pos+Neu)
550	36,1	77%

Främsta nyckelord i publiciteten:

- Fördelaktiga artiklar: Nils Holgersson-gruppen, avgifter, rekrytering, industri.
- Ofördelaktiga artiklar: dialog, Lindab, företag, ranking, investering.

Främsta nyhetshändelser:

- 2024-11-20 publiceras TT:s ”Rekordstora avgiftshöjningar pressar hushållen” i ett sextiotal källor, bland annat Aftonbladet, Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, GöteborgsPosten och Dagens Industri. Luleå omnämns som Sveriges billigaste kommun, alltså med positiv ton.
- I slutet av september uppmärksammas att Luleå faller på Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimat, till exempel i ”Blytungt för Luleå i näringslivsrankingen – i bottenskiktet igen” (Norrbottens-Kuriren 2024-09-25) och ”Bodens näringslivsklimat fortsatt bäst i länet” (NSD 2024-09-26).

Infrastruktur och stadsutveckling

Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)	Ton (Pos+Neu)
1 268	61,7	73%

Infrastruktur och stadsutveckling är Luleå kommuns mest artikelrika ämne, och det är också ämnet där med flest artiklar med citat från talesperson; 271 stycken, samt ämnet där artiklarna väcker störst engagemang i sociala medier; 24 082 interaktioner.

Främsta nyckelord i publiciteten:

- Fördelaktig: byggprojekt, Norrbotniabanan, Trafikverket, snöröjning, trafik.
- Ofördelaktig: kritik, snöröjning, upphandling, Hertsöfältet, Norrbotniabanan.

Främsta nyhetshändelser:

- En skolbuss kör i diket 2024-10-23 och Luleå kommun säger upp avtalet med Nobina. Detta rapporteras rikligt i lokalmedia (t ex SVT Nyheter Norrbotten), men även i t ex TV4 både 19.00 och 22.00.
- I slutet av juni uppmärksammar TT ”Rekordmycket snö som vägrar smälta i Luleå”, publicerad i ett trettiotal källor. Gatuchefen Patrik Ruumensaari (ej utvald talesperson) citeras.

Kultur och fritid

Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)	Ton (Pos+Neu)
882	47,3	88%

Främsta nyckelord i publiciteten:

- Fördelaktiga artiklar: biograf, festival, studieförbund, investering.
- Ofördelaktiga artiklar: fotboll, träning, Arcushallen, Luleå Hockey, kulturarv.

Främsta nyhetshändelser:

- I TT:s ”Lokala småbiografer för stapplande tillvaro”, publicerad i 45 källor med start 2024-07-08, omnämns Luleå kommun positivt, då man räddat Folkets Bio Royal från nedläggning.
- Luleå omnämns med neutral ton i TT:s ”Kommuner i norr mot strömmen - satsar på kultur”, spridd i 35 källor i slutet av januri, t ex Aftonbladet 2024-01-28. Marie Wallstén och Niklas Säwén citeras.
- I början av augusti omnämns Luleå kommun kortfattat men positivt i TT:s ”Musikhus läggs ner - hotar det svenska musiklivet”, publicerad ett trettiotal gånger, bland annat i räckviddsstarka Aftonbladet, SVT Nyheter och Göteborgs-Posten.

Miljö och hållbarhet

Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)	Ton (Pos+Neu)
247	11,7	79%

Miljö och hållbarhet är det minsta ämnet för året sett till antalet lästillfällen, alltså den totala räckvidden för artiklar där Luleå kommun omnämns.

De platser som omtalas oftast är (i fallande ordning): Hertsön, Luleå skärgård, Sunderbyn, Porsöberget, Storsand, Gammelstad, Svartön och Gültzauudden.

Främsta nyckelord i publiciteten:

- Fördelaktiga artiklar: vätgas, grön omställning, vindkraft, naturreservat.
- Ofördelaktiga artiklar: biologisk mångfald, dispens, Fertiberia, grönområden.

Främsta nyhetshändelser:

- Det förekommer inga stora händelser under året, t ex TT-artiklar, särskilt inte om man begränsar sig till publicitet där Luleå kommun har hög synlighet. I lokala källor noteras flest nyheter i iaugusti, bland annat om vätgasledning mellan Jokkmokk och Luleå, vätgasfabrik på Hertsön och vindkraftpark i skärgården.

Politik och förvaltning

Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)	Ton (Pos+Neu)
441	27,5	62%

Politik och förvaltning är ämnet där Luleå kommun har högst andel artiklar med citat från talesperson; 34 procent – en stor del av de utvalda talespersonerna är just politiker som citeras om politik.

Främsta nyckelord i publiciteten:

- Fördelaktiga artiklar: militärbas, hotbild, upphandling, EU-val, ranking, SD.
- Ofördelaktiga artiklar: upphandling, företagsklimat, hotbild, Konkurrensverket, trygghetslarm.

Främsta nyhetshändelser:

- Luleå omnämns kortfattat och neutralt i TT:s ”Oro för USA-baser – risk för ’sociala spänningar’”, i 25 källor 2024-03-25: ”Luleå kommun varnar för att hotbilden vid höjd beredskap ökar för kommuner där amerikanska militärbaser anläggs.”
- Lokala medier uppmärksammar tidningen Fokus ranking av svenska kommuner, bland annat ”Luleå – Sveriges näst bästa kommun” (Norrbottens-Kuriren 2024-06-27).

Sociala frågor och hälsa

Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)	Ton (Pos+Neu)
584	62,6	51%

Sociala frågor och hälsa är ämnet där Luleå kommun har flest lästillfällen – fler än i ämnet Infrastruktur och stadsutveckling, som har mer än dubbelt så många artiklar. Det är också ämnet där kommunen har lägst andel artiklar med fördelaktig ton, endast 51 procent.

Främsta nyckelord i publiciteten:

- Fördelaktiga artiklar: konflikt, krisgrupp, övertidsblockad, Vårdförbundet.
- Ofördelaktiga artiklar: LSS; hemtjänst, vårdkonflikt, övertidsblockad.

Främsta nyhetshändelser:

- Luleå är en av de kommuner som omfattas av Vårdförbundets varsel i maj, rapporterat bl a av TT (”Flera stora kommuner dras in i vårdkonflikten” och ”SKR: Utökad blockad slår mot äldreomsorgen” 2024-05-20), och en sjuksköterska från Luleå intervjuas i P1:s Studio Ett 2024-05-20.
- Kommunens Posom-arbete omnämns i mitten av oktober när tre tonåringar omkommer i en trafikolycka, rapporterat av TT i ett sjuttiotal publiceringar (”Bygden sörjer döda tonåringar: ’Alla känner alla’” Aftonbladet 2024-10-20).

Utbildning och forskning

Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)	Ton (Pos+Neu)
203	12,5	82%

Utbildning och forskning är minsta ämne för kommunen sett till antal artiklar.

De platser som omtalas oftast är (i fallande ordning) Hertsön, Hertsöskolan, Bergnäset, Tunaskolan, Sörbyarna, Örnäset, Sunderbyn och Björkskataskolan.

Främsta nyckelord i publiciteten:

- Fördelaktiga artiklar: skola, mobilförbud, förskola, skolmat, resursskola.
- Ofördelaktiga artiklar: skola, skolmat, skolskjuts, budget, Hertsöskolan.

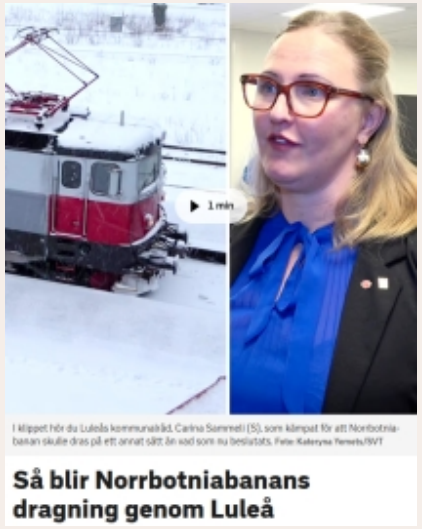
Främsta nyhetshändelser:

- Mobilförbud i hela grundskolan även på rasterna omtalas särskilt av olika Sverige Radio-källor i augusti, t ex SR.se 2024-08-31.
- 20 elever saknas i Luleå och Bodens grundskolor och kommunerna vet inte var barnen är, rapporterar SR P4 Norrbotten 2024-10-19.
- SR och Aftonbladet rapporterar att kommunen stoppar förslag om köttbullar varje dag i skolmatsalarna.

S-toppar dominerar bland talespersonerna – infrastruktur i fokus

- 620 artiklar innehåller citat från en eller fkera av Luleå kommuns 32 utvalda talespersoner. Det är 17 procent av den totala artikelmängden under året.
- Dessa artiklar genererar totalt 36,2 miljoner lästillfällen, vilket är 14 procent av den totala mängden lästillfällen.
- Det ämne som har flest citatartiklar är Infrastruktur och stadsutveckling (271), medan Politik och förvaltning är ämnet med högst andel artiklar med citat (34 procent).
- De källor som har flest artiklar med citat från talesperson är Norrbottens-Kurireren (299), NSD (135) SR P4 Norrbotten (44) och SVT Nyheter Norrbotten (33).
- Den av talespersonerna som citeras i flest artiklar är kommunstyrelsens ordförande Carina Sammeli (S): 178 stycken (se topplistan på nästa sida). Hon är mest framträdande i maj och i september om företagsklimat, samt i december om Norrbotniabanan.
- Kommunalrådet Fredrik Hansson (S) noteras i näst flest artiklar, 124, framför allt om Nobinas dikeskörning i oktober och om kvarteret Bävern i mars.
- Sammeli och Hansson toppar även rankingen sett till antal lästillfällen, men där sticker kommundirektör Hanna Lindh Wikblad ut särskilt, främst om hot från främmande makt i januari.

Artikelexempel:









Talespersoner

Talesperson	Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)
Carina Sammeli	178	8,2
Fredrik Hansson	124	6,1
Evelina Rydeker	73	3,0
Marie Wallstén	50	4,0
Helén Wiklund Wårell	39	1,6
Ulrika Lundberg	31	2,5
Anna Lindh Wikblad	26	3,9
Maritha Meethz	14	3,2
Frida Berglund	14	0,7
Mikael Andersson	13	0,6
Maarit Enbuske	13	0,6
Bodil Wennerbrandt Sevastik	12	0,5
Samuel Ek	12	0,4
Patrik Bylin	11	0,5
Anders Josefsson	11	0,4
Thomas Söderström	11	0,4

Talesperson	Antal artiklar	Lästillfällen (Miljoner)
Elisabeth Ennefors	10	0,3
Daniel Smirat	10	0,4
Emma Breheim	10	0,3
Arne Nykänen	6	0,2
Mathias Karvonen	6	0,2
Erik Öhman	6	0,3
Dexter Krokstedt	6	0,5
Fredrik Bruhn	4	0,2
Sana Suljanovic	4	0,1
Kent Ögren	2	0,1
Jonas Brännberg	1	0,0
Anette Asplund	0	
Anja Johansson	0	
Carola Lidén	0	
Marie Wallstén	0	
Matti Björk	0	

Kommunen vanligaste agendasättaren – övriga ligger långt efter

- Med dominerande aktör avses här en organisation eller privatperson som anses dominera en artikel sett till synlighet, utrymme och agens.
- Luleå anses vara dominerande aktör i 1 489 artiklar, alltså två femtedelar av den totala artikelmängden. Några tydliga toppar i denna publicitet är TT:s ”Kommuner i norr går mot strömmen – satsar på kultur” i januari (hög god synlighet för Luleå kommun) och artiklar om det planerade kvarteret Bävern i mars.
- Andra dominerande aktörer redovisas i tabellen till höger. Polisen är särskilt framträdande i artiklar om trafikolyckan där tre tonåringar omkom 2024-10-20, där kommunens Posom-grupp omnämns.
- Nils Holgersson-gruppen står bakom den undersökning som presenteras i november, där Luleå omnämns som kommunen där det är billigast att bo sett till hushållsavgifter.
- Vårdförbundet är dominerande aktör i många av artiklarna om avtalskonflikten i maj, där Luleå är en av dem kommuner som dras in.

Typer av dominerande aktör

Aktörstyp	Antal artiklar
Kommun	1 711
Näringsliv, företagare	574
Annan myndighet	507
NGO/förening/parti	499
Fackförbund	98
Privatperson	88
Region	51
Journalist	29

Dominerande aktör

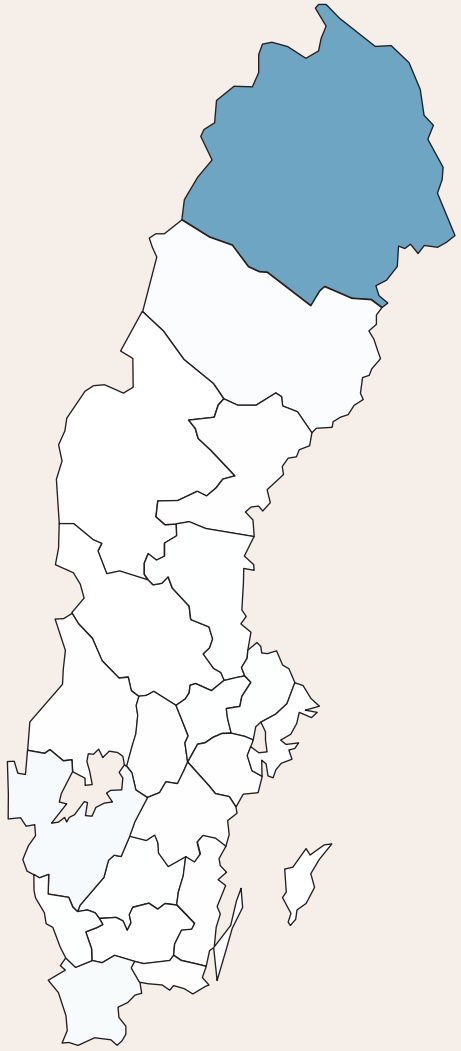
Aktör (Topp 20)	Antal artiklar
Luleå kommun	1 489
Polisen	108
Nils Holgerssongruppen	95
Vårdförbundet	73
Trafikverket	65
Region Norrbotten	51
Folkets Bio Royal	50
Luleå hockey	42
Sensus	30
Räddningstjänsten	28
Nobina	27
Luleå Tekniska universitet	27
LKAB	24
Sveriges kommuner och regioner	23
Inspektionen för vård och omsorg	22
USA	20
Svenskt Näringsliv	19
Sverigedemokraterna	17
Luleå Hamn	17
Kommunal	16

Källor – Geografi, typ och kategori

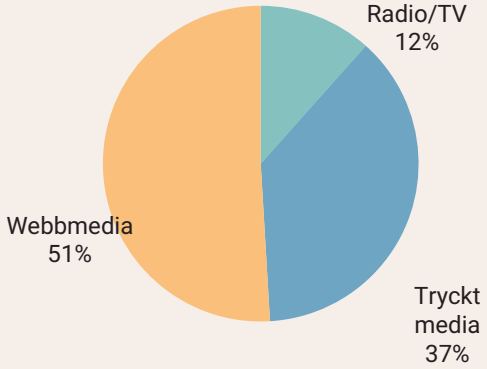
Regionfördelning baserat på källornas spridningsområde*

Region	Artiklar	Lästillfällen (Milj)
Norrbottens län	2 791	110,3M
Västra Götalands län	50	6,3M
Skåne län	73	5,4M
Västerbottens län	78	3,9M
Hallands län	23	1,5M
Uppsala län	19	1,2M
Örebro län	21	899 000
Östergötlands län	15	881 000
Kalmar län	22	777 000
Södermanlands län	20	741 000
Västernorrlands län	17	705 000
Blekinge län	23	657 000
Värmlands län	13	645 000
Gävleborgs län	22	548 000
Västmanlands län	13	524 000
Jönköpings län	15	446 000
Jämtlands län	15	334 000
Dalarnas län	16	281 000
Kronobergs län	6	265 000
Stockholms län	4	133 000
Gotlands län	1	16 000

* Rikstäckande medier (inklusive Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet) har avförts.



Källtyp – Andel av artiklar



Källkategori	Artiklar	Lästillfällen (Miljoner)
Regionmedia	2 937	126,1
Lokalmedia	277	9,9
Branschmedia	237	7,8
Riksmedia	169	104,3
Magasin/Tidskrift	57	5,0

Källor – Topp 10 i tre kategorier

Lokal/regional media

Källor – Topp 10	Artiklar	Lästillfällen (Miljoner)
Norrbottens-Kuriren	1 461	53,3
NSD	676	40,0
SR P4 Norrbotten	409	7,2
SVT Nyheter Norrbotten	135	7,5
Piteå-Tidningen	73	2,0
Norran	26	1,2
Västerbottens-Kuriren	24	2,2
Folkbladet Västerbotten	23	0,5
Kristianstadsbladet	15	0,7
Sydöstran	15	0,4

Branschmedia och Magasin/Tidskrift

Källor – Topp 10	Artiklar	Lästillfällen (Miljoner)
Affärer i Norr	34	0,2
Dagens Industri	16	4,6
MSN	13	2,4
Dagens Samhälle	12	0,2
Altinget	9	0,0
Nordiska Projekt	7	0,0
Dagens Infrastruktur	7	0,0
Upphandling24	6	0,0
Energinyheter	6	0,0
Land	5	1,0

Övrig riksmedia

Källor – Topp 10	Artiklar	Lästillfällen (Miljoner)
Aftonbladet	25	24,6
Dagens Nyheter	24	17,5
SR Ekot	17	12,4
SVT Nyheter	14	12,9
Svenska Dagbladet	14	7,1
Nyheter24	14	2,8
TV4	14	2,4
TV4 Nyheterna	12	7,6
Omni	9	2,8
Expressen	6	6,6

Topp 10 baserat på antal interaktioner (delningar, kommentarer och reaktionsmarkeringar) på Facebook och X:

Artikel (Länk)	Källa	Datum	Facebook	X	Totala interaktioner
Rekordmycket snö som vägrar smälta i Luleå	Aftonbladet	2024-06-24	2 928	2	2 930
Det behövs fler gitarrer som krossar fascismen	Aftonbladet	2024-09-28	2 356	437	2 793
Piteå vill inte ha havsbaserad vindkraft - ...	SVT Nyheter Norrbotten	2024-10-01	2 757	10	2 767
Tre tonårspojkar döda i trafikolycka utanför Luleå	Expressen	2024-10-20	2 433	7	2 440
Luleå i sorg efter dödsolyckan: Obegripligt och chockartat	TV4	2024-10-20	1 985	0	1 985
Elbussarna i Luleå hamnade i garaget - kostade 57 miljoner	Norrländska Socialdemokraten	2024-12-28	1 746	22	1 768
Tre unga män döda i trafikolycka i Luleå	SVT Nyheter Norrbotten	2024-10-20	1 562	1	1 563
Gratis sommarlovsresor för barn och unga i Luleå kommun	SR P4 Norrbotten	2024-03-12	1 480	0	1 480
NEDSKÄRNINGAR: Hundratals lärare kan bli av med jobbet	Lärarnas Tidning	2024-05-02	628	301	929
Stor sorg i Brändön - 100 ville hedra de döda	Aftonbladet	2024-10-20	918	2	920

Metod och definitioner

Medietyp
Retriever delar in publiciteten i tre medietyper: webbmedia, tryckt media och radio/tv.Vad gäller radio/tv är det främst nyhets- och magasinsprogram som inhämtas.

Källkategori
Källkategorierna är ett lite mer finmaskigt sätt att dela in medierna efter typ för att skapa en större förståelse för var mediegenomslaget har förekommit. Normalt används kategorierna Lokalmedia, Regionalmedia, Magasin/Tidskrift, Branschmedia och Riksmedia.

Antal artiklar
Med antal artiklar avser Retriever alla artiklar och tv/radio-inslag där analysobjektet omnämns. I de fall en nyhetsbyrå har publicerat en artikel som fått genomslag i flera källor räknas varje enskild publicering.

Lästillfällen
Lästillfällen är en uppskattning av hur många läsare/tittare/lyssnare olika medier har. Siffrorna baseras på data från Orvesto Konsument, KIA Index, MMS eller källan själv, och uppdateras kontinuerligt. Lästillfällen redovisas oftast i miljontal.

Ton
Varje artikel bedöms efter hur analysobjektet omtalas. Tonen kan vara positiv, negativ eller neutral och bygger i huvudsak på semantik. De flesta artiklar bedöms normalt som balanserade/neutrala, men det är viktigt att komma ihåg att dessa också bidrar till att analysobjektet omnämns i media, vilket i sig är positivt.

Nyckelord
Tre nyckelord har automatiskt valts ut för att beskriva varje artikel – uppgiften var: ”Sammanfatta artikelns innehåll med hjälp av endast tre ord”.

Engagemang
Retriever mäter engagemang (interaktioner) både för webbaserad redaktionell publicitet och för enskilda inlägg i sociala medier. I den redaktionella publiciteten avses engagemang kopplat till nyhetsartiklar som delas i sociala medier. I sociala medier avses summan av allt engagemang för respektive inlägg. Exempel på engagemang är reaktioner, kommentarer och delningar.

Henrik Klippström

Media Analyst
henrik.klippstrom@retriever.se
+46 (0)70 749 99 16

Ulrika Thuman Johansson

Senior Key Account Manager
ulrika.johansson@retriever.se
+46 (0)8 546 121 10

Support

Customer Relations
support@retriever.se
+46 (0)8 546 121 00

Retriever

Karlavägen 31
114 31 Stockholm
Tel. +46 8 546 121 00

§ 128

Genomförande projekt Malmporten

Ärendenr 2025/1147-3.4.7.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att Luleå kommun kommer gå i borgen såsom för egen skuld för Luleå Hamn AB:s investeringar och genomförande av projekt Malmporten omfattande muddring, byggande av djuphamnskaj med tillhörande hamnplan samt uppfyllnad av mark till en kostnad om som mest 3 150 miljoner kronor i 2025/02 års nivå. Beloppet kommer att justeras enligt kanalindex.
2. Detta beslut ersätter tidigare kommunfullmäktigebeslut 2022-12-19 § 243: Luleå kommun kommer gå i borgen såsom för egen skuld för projekt Malmporten och Luleå Hamn AB:s investeringar och genomförande av muddring samt byggande av kaj med tillhörande hamnplan 1 068 meter, enligt beskrivet, till en kostnad om som mest 2 600 miljoner kronor i 2021/08 års nivå. Beloppet kommer att justeras enligt kanalindex.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige tog 2022-12-19 beslut om att ställa sig bakom genomförandet av projekt Malmporten och därmed uppdra till Luleå Hamn AB och Luleå Kommunföretag AB att slutförhandla för projekt Malmportens övergripande finansierings- och samverkansavtal.

Beslutet innefattade också att kommunen går i borgen för Luleå Hamn AB:s investering i Malmporten till en kostnad på 3 150 miljoner kronor (februari 2025), vilket är en justering av kostnaden med kanalindex från kommunfullmäktiges beslut i december 2022. Beloppet kommer även att räknas upp med kanalindex.

Luleå hamn AB:s åtagande i projekt Malmporten är muddring inom hamnområdet inklusive återställning av ursprungligt djup vid kajerna, uppföra en djuphamnskaj inklusive hamnplan samt uppfyllnad av Inre, Mellan och Yttre Skvampen. Miljötillstånd för åtgärderna erhölls 2018.

Kommunfullmäktiges beslut i december 2022 var baserat på uppförande av en djuphamnskaj på 1 068 meter. Fortsatt utredningsarbete inom projekt Malmporten inklusive reviderade planer från de industriella nyetableringar i regio-

nen som är beroende av Luleå hamn, visar att det är klokast och ekonomiskt mest hållbart över tid att bygga den nya djuphamnskajen i etapper. Byggandet kan då anpassas till kundernas behov och en bättre balans uppnås mellan investeringsutgifter och inkomster från kunderna. Utnyttjandegraden av varje investeringsetapp i ny kaj kan då hållas hög.

Grundläggningen av den nya kajen, som sker på 19 meters djup, måste ske initialt för hela den framtida kajlängden. Det som inte ska användas i ett första skede måste täckas över för att när utbyggnad ska ske tas bort.

Bedömningen är att beslut om genomförande av muddring och etappvis byggnation av kaj, uppfyllnad av mark etc. inom projektet Malmporten är en principiell fråga som väsentligt kan påverka kommunkoncernens ekonomi och därför bör beslutas av kommunfullmäktige enligt kommunallagen. Ärendet har enligt gällande ägardirektiv och företagspolicy beretts och samordnats i samverkan med moderbolaget, Luleå Kommunföretag AB.

Därför föreslår kommunstyrelseförvaltningen att Luleå kommun går i borgen såsom för egen skuld för Luleå Hamn AB:s investeringar inom projekt Malmporten vilka i huvudsak omfattar muddring, anläggande av ny djuphamnskaj samt uppfyllnad av nytt landområde till en kostnad om som mest 3 150 miljoner kronor (februari 2025). Beloppet kommer att justeras enligt kanalindex.

Ärendet har tidigare varit föremål för beslut i Luleå Hamn AB:s styrelse och information i Luleå Kommunföretag AB:s styrelse samt kommunstyrelsen.

Projektet ligger i linje med Luleå kommuns Vision 2040 och Agenda 2030.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att Luleå kommun kommer gå i borgen såsom för egen skuld för Luleå Hamn AB:s investeringar och genomförande av projekt Malmporten omfattande muddring, byggande av djuphamnskaj med tillhörande hamnplan samt uppfyllnad av mark till en kostnad om som mest 3 150 miljoner kronor i 2025/02 års nivå. Beloppet kommer att justeras enligt kanalindex. Detta beslut ersätter tidigare kommunfullmäktigebeslut 2022-12-19 § 243: Luleå kommun kommer gå i borgen såsom för egen skuld för projekt Malmporten och Luleå Hamn AB:s investeringar och genomförande av muddring samt byggande av kaj med tillhörande hamnplan 1 068 meter, enligt beskrivet, till en kostnad om som mest 2 600 miljoner kronor i 2021/08 års nivå. Beloppet kommer att justeras enligt kanalindex.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet
Ända sedan Luleå fick stadsprivilegier 1621 har hamnen och sjöfarten haft en central betydelse stadens näringsliv. På grund av landhöjningen beslöts år 1648 att staden skulle flyttas från dagens Gammelstad till centrumhalvö. Senare har hamnanläggningarna flyttats till nuvarande placeringar på Svartön. Förflyttningen har således skett allt längre nedströms Luleälven och hamnarna har blivit allt större. Sjöfarten har sedan 1888 dominerats av utskeppning av järnmalmsprodukter. År 1943 tillkom stålindustrin som en viktig kund till hamnen. Den nuvarande utvecklingen av regionens näringsliv pekar på att transporterna över Luleå hamn kommer att öka kraftigt och innefatta allt fler godsslag.

Två omfattande muddringsarbeten har genomförts för att öka Luleå hamns kapacitet och effektivitet. Under åren 1960 – 1963 genomförde LKAB en modernisering av farleden in till Luleå genom att öppna det s.k. Klubbnäsgenombrottet och skapade på detta sätt ett effektivt alternativ till insegling via Tjuvholmssundet. I början av 1970-talet genomfördes nästa större muddring av farleden som gav möjligheten för fullastade Panmax-fartyg att anlöpa Luleå hamn.

Landhöjning och igenslamning sedan muddringen på 1970-talet har inneburit att Panmax-fartyg inte längre kan anlöpa Luleå hamn med full last. Dellossning måste ske i annan hamn eller till havs utanför Luleå, så kallad läktring. Panmax-fartyg som idag ska anlöpa Luleå hamn kan, beroende på design, vara lastade med max 50 000 ton, dvs med endast cirka 60 % av full lastkapacitet. På initiativ av hamnens kunder inleddes 2009 kartläggningar och utredningar rörande kapacitetsökning av farled och hamn.

År 2012 påbörjades projekt Malmporten vars syfte är att säkra att Luleå är en effektiv hamn för sjöfarten under kommande decennier. Projektet är ett samarbete mellan Sjöfartsverket och Luleå hamn AB med deltagande från Trafikverket, Luleå kommun och Luleå hamns kunder. Hamnen i Luleå är strategiskt viktig för kommunens och regionens nuvarande och framtida industrier och utgör en väsentlig nod i försvaret av norra Skandinavien inklusive Finland. Luleå hamn ingår i Europeiska unionen nätverk av viktiga hamnar och utsågs 2011 till CORE-hamn, en av Sveriges fem CORE-hamnar och EU:s 83.

Luleå hamn är nordligaste noden för två av Europeiska unionens transportkorridorer (TENT-T nätverket), nämligen Skandinavien-Medelhavet och Skandinavien Rotterdam.

I en åtgärdsvalsstudie genomförd av Trafikverket 2014, med fokus på gruv- och malmindustrins transportbehov, visades att en kapacitetsutvidgning med muddring av farled och vändytor för fartyg med 15 meters djupgående i farled och vändytor ger bäst samhällsekonomisk lönsamhet. I samband med muddringen så måste även en kaj för fartyg med ett djupgående på max 15 meter byggas för att erhålla den fulla effekten av investeringen.

Genomförande av projekt Malmporten är en förutsättning för att bibehålla Luleå hamns roll som ett effektivt transportnav för den norrbottniska exportindustrin och säkerställa möjligheterna att framöver kunna ge den framväxande gröna industrin rätta transportmöjligheter för såväl inkommande råvaror som utgående klimatneutrala produkter. Alternativet att inte investera innebär att över tid kommer allt mindre fartyg kunna anlöpa Luleå hamn.

Projektet Malmporten består av fyra huvudsakliga delar:
Muddring av de statliga allmänna farlederna samt muddring i Norra kvarken. Detta ingår som en del i nationella planen för infrastruktur (statens 12-åriga investeringsplan för infrastruktur som revideras vart fjärde år) som Trafikverket och Sjöfartsverket ansvarar för. Finansieringen sker via statliga medel.
Muddring inom Luleå hamns hamnområde, som Luleå Hamn AB ansvarar för och finansierar. Uppförande av ny djuphamnskaj med hamnplan, som Luleå Hamn AB ansvarar för och finansierar. Uppfyllnad av mark innanför den nya djuphamnen, som Luleå Hamn AB ansvarar för och finansierar.

Vid fullmäktiges beslut i februari 2021 var Luleå hamns plan att två nya djuphamnskajer på vardera 280 meter skulle anläggas. Under 2021–2022 tillkännagav fler företag att de hade för avsikt att investera i nya produktionsanläggningar med delvis ny produktionsteknik för att erbjuda marknaden fossilfria produkter. Det var cirka fem mycket stora etableringar som planerades, alla med behov av en hamn. Mängden gods över Luleå hamns kajer skulle öka ca fyra gånger och därmed fanns behov av betydligt fler angöringsplatser av fartyg. Layouten för djuphamnen ändrades till en lång kaj på drygt en kilometer. Fullmäktige beslutade i december 2022 att ändra beslutet från februari 2021 så att en kaj på totalt 1 068 meter skulle kunna byggas.

Sedan dessa har investerarna ansökt om och några har fått tilldelning av effekt för sina respektive investeringar. Dagsläget för tilldelad effekt är kortfattat så att något av företagen kan genomföra sitt planerade projekt, några kan genomföra sin första fas medan andra företag fortfarande väntar på tilldelning

av effekt. Som en konsekvens av detta så kommer expansionen av Luleå hamn också att ske i etapper. Långsiktigt har företagen kvar sina ursprungliga tillväxtplaner, vilket Luleå hamn måste ta i beaktande i sin strategiska planering av hamnens expansion.

Behovet av kajlängd avgörs av kundernas behov. Uppförande av kajen kommer därför att ske i etapper allt efter att Luleå hamns kunder avropar behov av att hantera mer gods över kaj. Den första etappen av anläggande av djuphamnskajen innefattar Luleå hamns behov idag samt uppförande av ett båtläge för LKAB i enlighet med ingånget markansvisningsavtal.

Byggnationen av kajen kommer att finansieras via avgifter på gods över kajen. Genom att bygga i etapper kan investeringskostnader och intäkter balanseras på ett bra sätt och kajutnyttjandet kan hållas högt. Godsavgiften, som tas ut av kajoperatören, ska täcka Luleå hamns investeringskostnader. Kajoperatören kan vara en koncessionshavare som har avtal med Luleå Hamn AB och betalar en koncessionsavgift till hamnbolaget.

Muddringen är planerad att genomföras i delmoment under perioden 2026-2029. Kostnaden för Luleå hamns muddring inom hamnområdet kommer att täckas av den så kallade fartygsavgift som Luleå hamn debiterar samtliga fartyg som ska anlöpa Luleå hamn. Fartygsavgiften tas ut per dräktighetston och beslutas årligen av Luleå Hamn AB:s styrelse.

Under tertial 1 2025 analyserade möjliga optimeringar av Luleå Hamns åtgärder inom projekt Malmporten.

Muddring av farled, hamnområde samt för grundläggning av djuphamnskajen har varit ute på upphandling. Inkomna offerter låg betydligt över budget, varför Sjöfartsverket och Luleå hamn gemensamt beslutade att avbryta upphandlingen. En konsekvens av beslutet blev att även upphandlingen av kajbyggnationen avbröts, då muddring krävs för grundläggande av kajen. Under första tertialen 2025 har projekt Malmportens planer reviderats, affärsmodellen kompletterats, diskussioner inletts med länsstyrelsen om förlängning av miljötillstånden och simulering av fartygstrafik i farleden genomförts. Nya förfrågningsunderlag är under framtagande. Sjöfartsverket och Luleå hamn har för avsikt att gå ut med en ny upphandling under tredje kvartalet 2025. En utfyllnad av Skvampen kan ske och försäljning av mark till LKAB kan genomföras i enlighet med ingånget markanvisningsavtal.

Hamnens preliminära investeringskalkyler visar att förväntade framtida intäkter på sikt kommer att innebära att investeringen är lönsam för Luleå Hamn AB.

Luleå hamn AB tillsammans med kommunkoncernen och Sjöfartsverket ska undersöka möjligheterna att ansöka om offentlig finansiering nationell och inom EU för att minska den totala kostnaden och därmed öka lönsamheten.

För åtgärd gällande muddring innanför hamnområdesgräns och ny allmän djuphamn som ska finansieras av Luleå Hamn AB, ska upplåning ske inom ramen för kommunens internbank och i enlighet med kommunens finanspolicy. Det innebär att Luleå kommun går i borgen för det finansiella åtagandet såsom för egen skuld. Projekt Malmportens finansiella tyngdpunkt ligger enligt nuvarande tidplan efter 2025. Enligt kommunens finanspolicy fastställer kommunfullmäktige borgen och låneramar för Luleå kommun och Luleå Kommunföretag AB koncernen. Årligen tas beslut för följande år.

Vad gäller genomförande-, teknisk och kommersiell risk svarar Luleå hamn för den som aktiebolag.

Dialog

Dialog har förts mellan Luleå Hamn AB, Sjöfartsverket och Trafikverket. Dialog har även förts med kunder till Luleå hamn.

Internt inom kommunen har dialog förts såväl inom bolagskoncernen som med kommunens olika instanser. Dialog har också förts med politiker och beslutsfattare på alla nivåer samt med aktörer inom EU.

Beslutsunderlag

- Luleå Kommunföretags styrelsebeslut gällande Malmporten, Styrelseprotokoll 2025-06-18, KLF Hid: 2025.8181
- Kommunfullmäktiges beslut gällande Malmporten 2021-02-22 § 57, KLF Hid: 2021.1445
- Kommunfullmäktiges beslut gällande Malmporten 2022-12-19 § 243, KLF Hid: 2022.8207
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande genomförande projekt Malmporten, KLF Hid: 2025.8180

5. Beslut
Malmporten

Göran Carlsson, senior rådgivare Luleå Hamn AB föredrog beslutsärende för nytt beslut för projekt Malmporten av tidigare fullmäktigebeslut på grund av omprojektering utifrån kostnader och nya kundkrav genomförs. Luleå Hamn AB:s behov av en 1 068 meter lång kaj kvarstår inte, vilket enligt fullmäktiges beslut ska byggas. Nytt förslag till beslut är att kajen anläggs i etapper efter kundernas behov. Första etappen blir LKAB:s båtläge. Luleå Hamn AB har enligt miljötillståndet rätt att bygga en kaj på max 1 300 meter. Borgensbeslutet enligt tidigare fullmäktigebeslut föreslås kvarstå.

Bilaga 5.0–5.1

Styrelsen för Luleå Kommunföretag AB beslutar
att *föreslå fullmäktige att besluta att ersätta tidigare kommunfullmäktigebeslut 2022-12-19 § 243 med nytt beslut;*
att Luleå kommun kommer gå i borgen såsom för egen skuld för Luleå Hamn AB:s investeringar och genomförande av projekt Malmporten omfattande muddring, byggande av djuphamnskaj med tillhörande hamnplan samt uppfyllnad av mark till en kostnad om som mest 3 150 miljoner kronor i 2025/02 års nivå.

2

TeamEngine Document E-Sign ID: 1BEBECBC-265A-4FB2-8345-28E5CD86F330. Page 2 of 4.
TeamEngine E-Signing

Beloppet kommer att justeras enligt kanalindex.

§ 236

Malmporten, förlängning av kaj

Ärendenr 2020/1697-3.4.7.1

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att Luleå kommun kommer gå i borgen såsom för egen skuld för projekt Malmporten och Luleå Hamn AB:s investeringar och genomförande av muddring samt byggande av kaj med tillhörande hamnplan 1 068 meter, enligt beskrivet, till en kostnad om som mest 2 600 miljoner kronor i 2021/08 års nivå. Beloppet kommer att justeras enligt kanalindex.

Detta beslut ersätter tidigare kommunfullmäktigebeslut 2021-02-22 § 57, beslutspunkt 2: Luleå kommun kommer gå i borgen såsom för egen skuld för projekt Malmporten och Luleå Hamn AB:s investeringar och genomförande av muddring samt kajåtgärder, enligt beskrivet, till en kostnad om som mest 1 347 miljoner kronor i 2019 års nivå. Beloppet kommer att justeras enligt kanalindex.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige tog 2021-02-22 § 57 beslut om att ställa sig bakom genomförandet av Malmportenprojektet och därmed uppdra till Luleå Hamn AB samt Luleå Kommunföretag AB att slutförhandla för projekt Malmporten – övergripande finansierings- och samverkansavtal.

Beslutet innefattade också att kommunen går i borgen för Luleå Hamn AB:s investering i Malmporten till en kostnad på 1 347 miljoner kronor i 2019 års nivå. Beloppet räknas upp enligt kanalindex vilket inneburit att borgenssumman idag är cirka 1 600 miljoner kronor.

Detta beslut grundade sig på två kajlägen på tillsammans 560 meter. Nu har det fortsatta arbetet med projektet, tillsammans med de planer på stora industriella nyetableringar i regionen som är beroende av Luleå hamn, visat att det är klokast och ekonomiskt mest hållbart över tid att bygga en 1 068 meter lång kaj.

Nackdelen är att investeringen blir betydligt större än den ursprungliga tanken och tar en ansenlig del av kommunkoncernens låneutrymme i anspråk. Men en utebliven investering i en längre kaj bedöms resultera i att den kom-

mersiella sjöfarten på sikt begränsas om tillgängliga kajlängder inte kan möta efterfrågan. Det skulle ge negativa konsekvenser för Luleås attraktivitet för framtida etableringar och tillväxt.

Bedömningen är att beslut om genomförande av muddring och byggnation av kajer, uppfyllnad av mark etc. inom projektet Malmporten är en principiell fråga som väsentligt kan påverka kommunkoncernens ekonomi och därför bör beslutas av kommunfullmäktige enligt kommunallagen. Ärendet har enligt gällande ägardirektiv och företagspolicy beretts och samordnats i samverkan med moderbolaget, Luleå Kommunföretag AB.

Därför föreslår kommunstaben att Luleå kommun går i borgen såsom för egen skuld för projekt Malmporten och Luleå Hamn AB:s investeringar och genomförande av muddring samt kajåtgärder till en kostnad om som mest 2 600 miljoner kronor i 2021/08 års nivå. Beloppet kommer att justeras enligt kanalindex.

Ärendet har tidigare varit föremål för information i kommunstyrelsen och Luleå Kommunföretag ABs styrelse.

Projektet ligger i linje med Luleå kommuns Vision 2040 och Agenda 2030.

Kommunstyrelsen har 2022-12-05 § 281 har föreslagit kommunfullmäktigebesluta att Luleå kommun kommer gå i borgen såsom för egen skuld för projekt Malmporten och Luleå Hamn AB:s investeringar och genomförande av muddring samt byggande av kaj med tillhörande hamnplan 1 068 meter, enligt beskrivet, till en kostnad om som mest 2 600 miljoner kronor i 2021/08 års nivå. Beloppet kommer att justeras enligt kanal-index och att detta beslut ersätter tidigare kommunfullmäktige beslut 2021-02-22 § 57, beslutspunkt 2: Luleå kommun kommer gå i borgen såsom för egen skuld för projekt Malmporten och Luleå Hamn AB:s investeringar och genomförande av muddring samt kajåtgärder, enligt beskrivet, till en kostnad om som mest 1 347 miljoner kronor i 2019 års nivå. Beloppet kommer att justeras enligt kanal-index.

Sammanträdet

Liv Shange Moyo (RS) föreslår tillägga en beslutspunkt: *att kommunfullmäktige på grund av projektets karaktär av infrastruktur av riksintresse ger kommundirektören i uppgift att skriva till regeringen för att kräva statliga förlustgarantier för investeringarna i projekt Malmporten.*

Fredrik Hansson föreslår bifalla kommunstyrelsens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelsens förslag under proposition och finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Ordföranden ställer därefter tilläggsförslaget under proposition och finner att kommunfullmäktige avslår förslaget. Votering begärs och verkställs där en ja-röst innebär bifall till tilläggsförslaget och en nej-röst innebär avslag till tilläggsförslaget.

Efter rösträkning redovisar ordföranden att 61 röster har avlagts varav 2 ja-röster och 59 nej-röster. Omröstningen resulterar i att kommunfullmäktige avslår tilläggsförslaget.

Beskrivning av ärendet

Ända sedan Luleå grundades på 1600-talet har hamnen betytt mycket för både staden och regionen. Från den första hamnen i Gammelstad via hamnarna kring centrumhalvön och ut till nuvarande Victoriahamnen har hamnarna både flyttas längre ut i Lule älv och blivit större. Sjöfarten har länge dominerats av järn- och stålindustrin men den nuvarande utvecklingen av regionens näringsliv pekar på att transporterna över Luleå hamn kommer att innefatta allt fler godsslag.

Malmporten är samlingsnamnet på ett farleds- och kajförbättringsprojekt som påbörjades redan 2009/2010. Malmportenprojektets syfte är att säkra att Luleå har en bra hamn för sjöfart även i framtiden. Luleå hamn är strategiskt viktig inte bara för kommunens och regionens nuvarande och framtida industri, utan även nationellt. Hamnen är en av Sveriges fem av EU utpekade Corehamnar och föreslås även som en del av EU:s transeuropeiska transportnät (TEN-T).

Landhöjning och igenslamning har under de senaste 40 åren försämrat framkomligheten för sjöfarten. 2009 inleddes arbetet med kartläggning och utredning rörande kapacitetsökning av farled och hamn. I åtgärdsvalsstudie av Trafikverket från 2014, med fokus på gruv- och malmindustrins transportbehov, visades att en kapacitetsutvidgning med muddring av farled och vändytor för fartyg med 15 meters djupgående av farled och vändytor ger bäst samhällsekonomisk lönsamhet. I samband med muddringen så är även åtgärder nödvändiga i hamn/kaj samt hamnområde. Projektet benämns som helhet Malmporten.

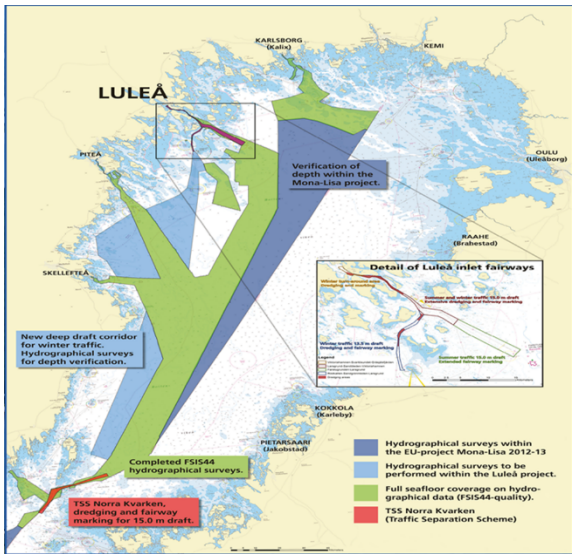
Projekt Malmporten är en förutsättning för att bibehålla Luleå hamns roll som transportnav för den norrbottniska exportindustrin, och säkerställa möjligheterna att framöver kunna ge den framväxande hållbara industrin goda trans-

portmöjligheter för flera olika godsslag samt inte minst att Luleå som stad ska kunna fortsätta vara en sjöfartsstad och hamnstad.

Bedömningen från Luleå hamn är att en 1 068 meter lång kaj tillsammans med befintliga kajer behövs för att kunna möta den framtida efterfrågan.

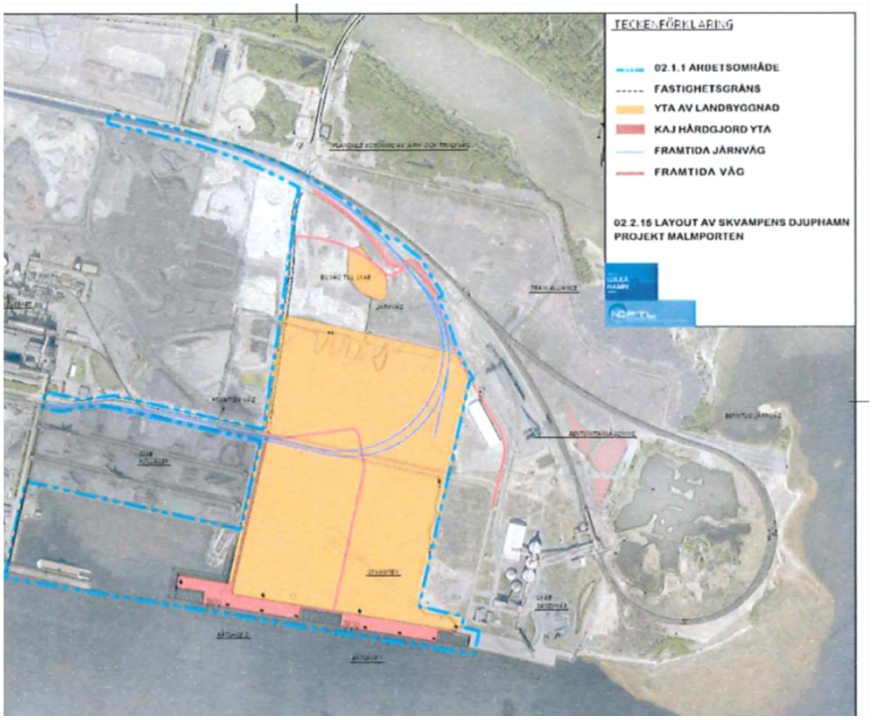
Projektet Malmporten består av tre huvudsakliga delar:

1. Muddring av de statliga allmänna farlederna samt muddring i Norra kvarken. Detta ingår som en del i nationell plan för infrastruktur (statens 12-åriga investeringsplan för infrastruktur som revideras vart fjärde år) som Trafikverket och Sjöfartsverket ansvarar för. Finansieringen sker via statliga medel.
2. Muddring innanför hamnområdesgräns, som Luleå Hamn AB ansvarar för och finansierar.
3. Genomförande av ny allmän djuphamn, som Luleå Hamn AB ansvarar för och finansierar.



För själva hamnanläggningen (Luleå Hamn AB) innebär projekt Malmporten att hamnen byggs ut och anpassas till den nya farledskapaciteten. Vid fullmäktiges beslut i februari 2021 var tanken att två nya kajlägen skulle tillskapas inom projektet.

Utöver de delar som ingår i Malmportenprojektet behövs ytterligare investeringar i hamnområdet och Luleå industripark, till exempel inom projektet Framtidens hamn. Dessa delar hanteras i en egen process.



Ursprunglig plan för igenfyllnad med två nya kajer

Nu har det fortsatta arbetet med projekt Malmporten, tillsammans med de planer på stora industriella nyetableringar i regionen som är beroende av Luleå hamn, visat att det är klokast och ekonomiskt mest hållbart över tid att bygga en 1 068 meter lång kaj redan i samband med övriga arbeten i Malmportenprojektet.

Att återkomma inom relativt kort tid för att bygga ut kajerna från 560 meter till 1 068 meter kommer att bli betydligt kostsammare. Att färdigställa hela de önskvärda kajlängderna när maskinresurser etc. är etablerade innebär lägre totala kostnader samtidigt som hamnens förbättrade tillgänglighet och kapacitet kan tillgodogöras redan då projektet Malmporten ska vara färdigställt 2028.

Kajens längd kommer att innebära att Luleå Hamn uppnår en stor flexibilitet i hur tillgängliga kajer kan nyttjas av fartyg av olika storlekar och med olika typer av gods som ska lastas eller lossas.



Förslag med 1 068 meters kaj som är mer långsiktigt och ger större flexibilitet i nyttjandet av hamnens totala kajlängder.

Ekonomi och finansiering
Den totala kostnaden beräknas uppgå till 4 749 mnkr i prisnivå 2021-08 med reservation för förändringar avseende marknadsförutsättningar, platsspecifika omständigheter, politiska beslut etc.

Finansieringen föreslås i samverkansavtalet fördelas som följer:

- 2 166 miljoner kr enligt nationell plan 2018 - 2029 för transportsystemet.
- 2 583 miljoner kr genom Luleå Hamn, varav:
  - Muddring innanför hamnområdesgräns 976 mnkr
  - Genomförande av ny allmän djuphamn 1 607mnkr

Hamnens preliminära investeringskalkyler visar att förväntade framtida intäkter på sikt kommer att innebära att investeringen är lönsam för Luleå Hamn AB.

Luleå Hamn kommer att i samråd med övriga parter ansvara för att upprätta ansökan om finansiering från EU. Möjlighet finns att ansöka om EU-stöd för maximalt 30 % av projektkostnaden.

Kommunens fortsatta arbete kommer också att undersöka flera finansieringsmöjligheter som kan minska kommunens totala kostnad och därmed öka lönsamheten. Exempelvis i form av ytterligare EU-bidrag, annan finansiering som tredjepartsdeltagande och/eller avyttring av mark.

För åtgärd gällande muddring innanför hamnområdesgräns och ny allmän djuphamn som ska finansieras av Luleå Hamn AB, ska upplåning ske inom ramen för kommunens internbank och i enlighet med kommunens finanspolicy. Det innebär att Luleå kommun går i borgen för det finansiella åtagandet såsom för egen skuld. Malmportenprojektets finansiella tyngdpunkt ligger enligt nuvarande tidplan efter 2024. Enligt kommunens finanspolicy fastställer kommunfullmäktige borgen och låneramar för Luleå kommun och Luleå Kommunföretag AB koncernen. Årligen tas beslut för följande år.

Investeringsbehovet för bolagskoncernen uppgår idag till uppskattningsvis närmare 15 miljarder kronor för kommande tioårsperiod. I detta belopp är projekt Malmporten medräknat.

Vad gäller genomförande-, teknisk och kommersiell risk svarar Luleå hamn för den som aktiebolag.

Dialog:
Dialog har förts mellan projektets parter. Dialog har även förts med bland annat regionala aktörer i Norrbotten och både befintliga och framtida näringslivsaktörer.

Internt inom kommunen har dialog förts såväl inom bolagskoncernen som med kommunens olika instanser. Dialog har också förts med politiker och beslutsfattare på alla nivåer samt med aktörer inom EU.

Bedömning utvecklingsområde: Ökad jämlikhet
Insatsen har inte fokus på jämlikhet. Luleå Hamn och berörda samarbetsparter har mål och strategier för ökad jämställdhet och jämlikhet.

Bedömning utvecklingsområde: Mer jämställd fördelning av makt och resurser
En övervägande majoritet av de anställda i Luleå Hamn är män. Insatsen har inte fokus på jämställdhet. Luleå Hamn och berörda samarbetsparter har mål och strategier för ökad jämställdhet och jämlikhet.

Bedömning utvecklingsområde: Minskad klimatpåverkan
Beslutet skapar förutsättningar för omställning till fossilfri och hållbar industri och sjöfart vilket innebär väsentligt lägre klimatpåverkande utsläpp. En fördjupning av farleden innebär samtidigt förbättrad sjösäkerhet och minskade risker för olyckor.

Identifierade miljöaspekter är buller och vibrationer, omhändertagande av muddermassor, påverkan på habitat i havet samt påverkan på fågelliv. Åtgärder för att minimera denna påverkan är planerade och säkerställda i den miljödom som vunnit laga kraft.

Bedömning utvecklingsområde: Starkare ekonomi för tillväxt
En väl fungerande och framtidssäkrad hamn är en förutsättning för stora delar av kommunens nuvarande och framtida näringsliv och industri då väl fungerande transporter är av stor vikt för hållbar tillväxt och utveckling.

Tillväxt i sig ger kommunen ökade möjligheter till extern finansiering då låneutrymmet bland annat baseras på antal invånare i kommunen.

Luleå Hamn är en del av Luleå kommunföretagkoncernen och ingår därmed koncernens arbete med resultatutjämning och skatteoptimering.

Beslutsunderlag

- Kommunfullmäktiges beslut gällande Malmporten 2021-02-22 § 57, KLF Hid: 2021.1445
- Kommunstabens förslag till beslut gällande Malmporten, förlängning av kaj, KLF Hid: 2022.6939
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2022-11-21 § 243, KLF Hid: 2022.7333
- Kommunstyrelsen beslut 2022-12-05 § 281, KLF Hid: 2022.7716

Beslutet skickas till
Luleå Hamn AB
Kommunstaben, avdelning demokrati och samhälle
Kommunstaben, ekonomienhet

§ 57

Malmporten

Ärendenr 2020/1697-3.4.7.1

Kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att ställa sig bakom genomförandet av Malmportenprojektet och därmed uppdra till Luleå Hamn AB samt Luleå Kommunföretag AB att slutförhandla för projekt Malmporten – övergripande finansierings- och samverkansavtal.
2. Luleå kommun kommer gå i borgen såsom för egen skuld för projekt Malmporten och Luleå Hamn AB:s investeringar och genomförande av muddring samt kajåtgärder, enligt beskrivet, till en kostnad om som mest 1 347 miljoner kronor i 2019 års nivå. Beloppet kommer att justeras enligt kanalindex.
3. Luleå Hamn AB samt kommundirektören får i uppdrag att teckna avtal Malmporten - övergripande finansierings- och samverkansavtal.

Sammanfattning av ärendet

Fram till mitten av 1600-talet bedrevs hamnverksamhet i Gammelstad då hamnen, på grund av landhöjningen, flyttades till Luleå Norra hamn. Vid sekelskiftet 1900 började man även att bedriva hamnverksamhet i Luleå Södra hamn. Fram till 50-talet bedrevs hamnverksamhet parallellt i både norra och södra hamn. I slutet på 1800-talet påbörjades bygget av en malmhamn ute på Svartön, ungefär där den fortfarande är belägen. Från mitten av 50-talet minskade hamnverksamheten inne i Luleå stad och flyttades successivt ut till Viktoriahamnen/Svartön där den huvudsakligen bedrivs idag.

Malmporten-projektets syfte är nu att säkra att Luleå har en bra hamn för sjöfart även i framtiden. Luleå hamn är strategiskt viktig inte bara för kommunens och regionens nuvarande och framtida industri, utan även nationellt. Hamnen är en av Sveriges fem av EU utpekade Corehamnar och föreslås även som en del av EU:s transeuropeiska transportnät (TEN-T).

Landhöjning och igenslamning har under de senaste 40 åren försämrat framkomligheten för sjöfarten. 2009 inleddes arbetet med kartläggning och utredning rörande kapacitetsökning av farled och hamn. I åtgärdsvalsstudie av Trafikverket från 2014, med fokus på gruv- och malmindustrins transportbehov, visas att en kapacitetsutvidgning med muddring av farled och vändytor för fartyg med 15 meters djupgående av farled och vändytor ger bäst samhällse-

konomisk lönsamhet. I samband med muddringen så är även åtgärder nödvändiga i hamn/kaj samt hamnområde. Projektet benämns som helhet Malmporten. Inom ramen för projekt har förberedande arbeten pågått sedan 2009, bland annat utredningar från Trafikverket, Sjöfartsverket, Luleå Hamn, miljödom samt politiskt beslutad avsiktsförklaring från 2017.

Bedömningen är att projekt Malmporten är en förutsättning för att bibehålla Luleå hamns roll som transportnav för den norrbottniska exportindustrin, och säkerställa möjligheterna att framöver kunna ge den framväxande hållbara industrin goda transportmöjligheter samt inte minst att Luleå som stad ska kunna fortsätta vara en sjöfartsstad och hamnstad. Om åtgärderna inte genomförs riskerar hamnen över tid att förlora sin funktion, och den omställning till hållbara transporter genom sjöfart som behövs kommer inte att kunna göras. Som i alla stora infrastrukturprojekt finns också risker och nackdelar. Nackdelen handlar framför allt om att investeringen tar en ansenlig del av Luleå kommuns totala låneutrymme. Men en utebliven investering bedöms resultera i att den kommersiella sjöfarten på sikt upphör från Luleå Hamn. Det skulle ge negativa konsekvenser för Luleås attraktivitet för framtida etableringar och tillväxt. Vad gäller risker, läs nedan.

Luleå Hamns och Luleå Kommunföretags bedömning är att beslut om genomförande av muddring och ombyggnation av kajer, uppfyllnad av mark etc. inom projektet Malmporten är en principiell fråga som väsentligt kan påverka bolagets ekonomi och därför bör beslutas av kommunfullmäktige enligt kommunallagen. Ärendet har enligt gällande ägardirektiv och företagspolicy beretts och samordnats i samverkan med moderbolaget, Luleå Kommunföretag AB. Dialog har även förts med olika instanser inom Luleå kommun.

Projektet ligger i linje med Luleå kommuns Vision 2050 och Agenda 2030.

En förutsättning att regeringen ska flytta upp projektet till fasen för genomförande i den nationella planen är att samtliga parter beslutar om sin medverkan.

Enligt den tidplan som föreligger behöver Luleå Hamn AB, Luleå Kommunföretag, kommunstyrelse samt fullmäktige fatta beslut i frågan senast under februari 2021. Detta för att undvika förseningar och därmed risken att projektet faller ur den nationella infrastrukturplanen eller att genomförandet inte ryms inom tidsgränsen för miljödomen, maj 2028.

Ärendet har tidigare varit föremål för information i kommunstyrelsen och Luleå Kommunföretag ABs styrelse.

Enligt förslag på finansierings- och samverkansavtal har parterna möjlighet att fram till och med den 1 januari 2023 rätt att frånträda avtalet och därmed hela projekt Malmporten utan att utge skadestånd till övriga parter.

Kommunstyrelsen har 2021-02-08 § 48 föreslagit kommunfullmäktige besluta att ställa sig bakom genomförandet av Malmportenprojektet och därmed uppdra till Luleå Hamn AB samt Luleå Kommunföretag AB att slutförhandla för projekt Malmporten – övergripande finansierings- och samverkansavtal. Luleå kommun kommer gå i borgen såsom för egen skuld för projekt Malmporten och Luleå Hamn AB:s investeringar och genomförande av muddring samt kajåtgärder, enligt beskrivet, till en kostnad om som mest 1 347 miljoner kronor i 2019 års nivå. Beloppet kommer att justeras enligt kanalindex. Luleå Hamn AB samt kommundirektören får i uppdrag att teckna avtal, Malmporten - övergripande finansierings- och samverkansavtal. Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Sammanträdet

Bertil Bartoldson (V), Malin Svedjeholm (MP), Carola Lidén (C), Thomas Söderström (L), Jonas Brännberg (RS), Fredrik Hansson (S), Erland Nilsson (LPo), Dan Ankarholm (Sjvp), Samuel Ek (KD), Leslie Bailey (SD), Ulf Karlström (SD), Arne Nykänen (C) och Per Tjärdalen (M) föreslår bifalla kommunstyrelsens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelsens förslag under proposition och finner att fullmäktige bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

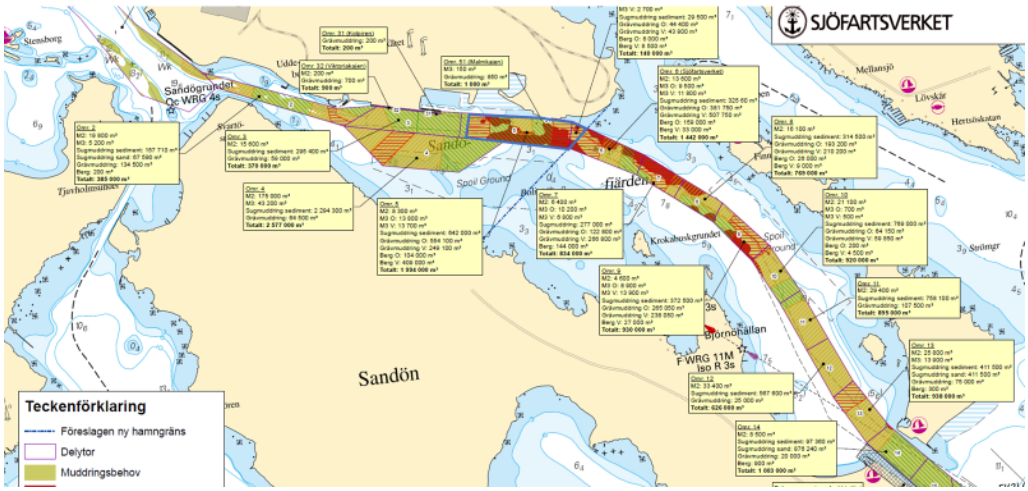
Malmporten

Malmporten är samlingsnamnet på farleds- och kajförbättringsprojekt som påbörjades redan 2009/2010. Projektet Malmporten i Luleås syfte är att förbättra säkerhet och tillgänglighet för sjöfarten till Luleå för lång tid framöver.

En åtgärdsvalsstudie genomförd av Trafikverket, 2014-09-01, mynnade ut i ett förslag om fördjupning och breddning av farleden till Luleå. Utebliven muddring medför en risk för det lokala och regionala näringslivet då hållbara transportlösningar via sjöfart försvåras över tid, att Luleå riskerar att förlora sin position som sjöfartsstad samt att Luleå hamn löper risk att förlora sin position som Corehamn. Idag är LKAB och SSAB de två största kunderna för hamnen, med betoning på den förra.

Projekt Malmporten drivs i samverkan mellan Trafikverket, Sjöfartsverket och Luleå Hamn AB. Trafikverket/Sjöfartsverket ansvarar för genomförande av

muddring till 15 m djupgående i de allmänna farlederna fram till hamnområdesgräns där Luleå Hamns ansvar tar vid. Fram till januari 2021 var Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) en av parterna i det övergripande projekt Malmporten – övergripande finansierings- och samverkansavtal. I dialog mellan framför allt Trafikverket och LKAB så utgår LKAB som en av parterna med motiveringen att bolaget är en kund till Luleå Hamn och att kunder normalt sett inte ingår i denna typ av avtal. Att LKAB inte längre är part i avtalet innebär egentligen inte någon förändring av Luleå Hamns/Luleå Kommuns åtagande då LKABs del i avtalet rörde investering i deras egen anläggning.



Bild/karta över projektet som visar ansvarsområde, hamnområdesgräns

För själva hamnanläggningen (Luleå Hamn AB) innebär projektet att hamnen byggs om och anpassas till den nya farledskapaciteten och vice versa. Två nya kajplatser tillskapas i hamnen och muddringsmassorna kommer att användas för att tillskapa cirka 600 000 m2 (60 hektar) ny industrimark, det vill säga ny mark som kommer att kunna användas av för fortsatt utveckling av hamnen och/eller annan verksamhet i området och/eller exploateras av Luleå kommun.

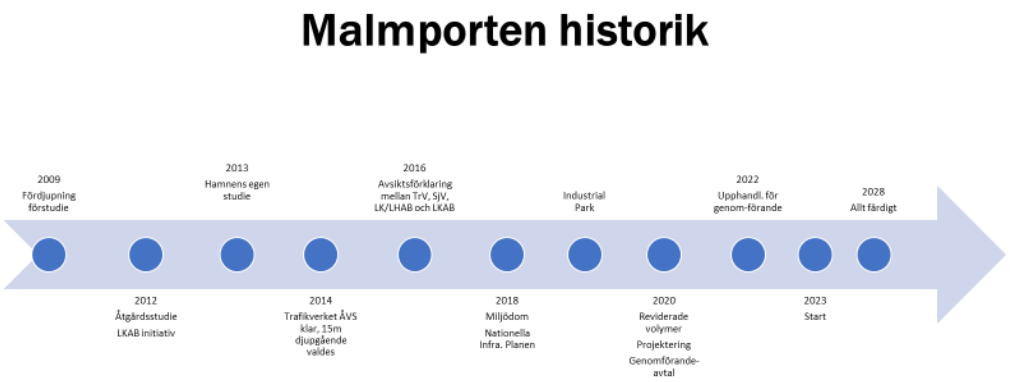
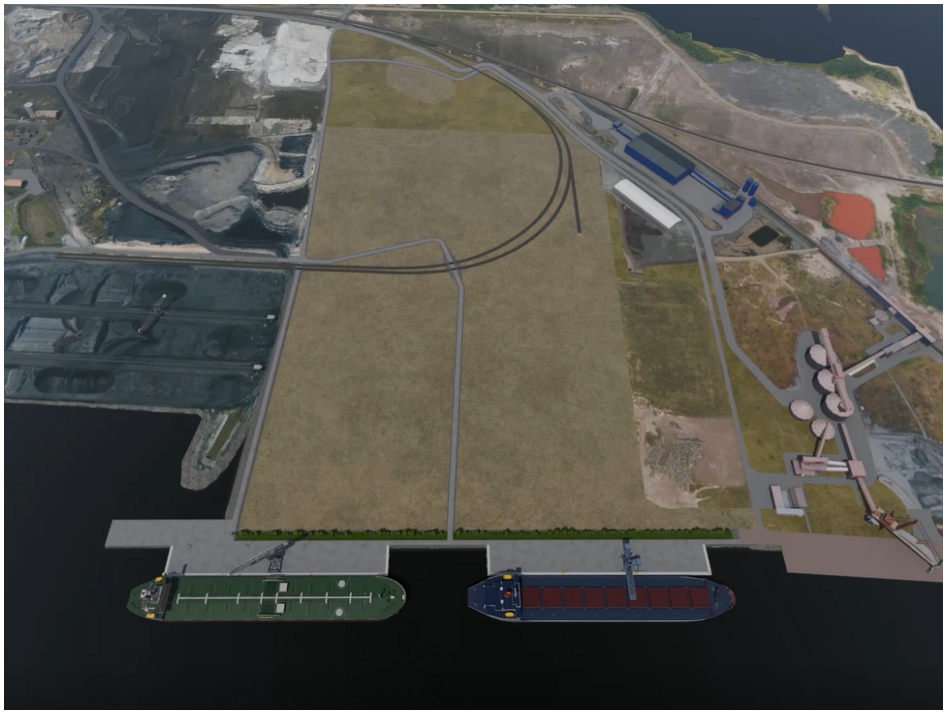


Bild som visar tidplan av historik



Bild över tänkt utveckling framgent



Principskiss över hamn och planerade åtgärder

Projektet består av 4 huvudsakliga delar:

1. Muddring av de statliga allmänna farleder samt Norra kvarken, som en del av nationell plan för infrastruktur (statens 12-åriga investeringsplan för infrastruktur som revideras vart fjärde år) som Trafikverket och Sjöfartsverket ansvarar för. Finansiering via statliga medel.
2. Muddring innanför hamnområdesgräns, som Luleå Hamn AB ansvarar för och finansierar.
3. Genomförande av ny allmän djuphamn, som Luleå Hamn AB ansvarar för och finansierar.

Ekonomi och finansiering
Den totala kostnaden beräknas uppgå till 3 478 mnkr i 2019 års prisnivå med reservation för förändringar avseende marknadsförutsättningar, platsspecifika omständigheter, politiska beslut etc.

Finansieringen föreslås i samverkansavtalet fördelas som följer:

- 1 331 miljoner kr enligt nationell plan 2018 - 2029 för transportsystemet, förutsatt att regeringen fattat beslut om åtgärden.
- 1347 miljoner kr genom Luleå Hamn, varav:
    - Muddring innanför hamnområdesgräns 720 mnkr
    - Genomförande av ny allmän djuphamn 627 mnkr

Luleå Hamn kommer att i samråd med övriga parter ansvara för att upprätta ansökan om finansiering från EU. Möjlighet finns att ansöka om EU-stöd för maximalt 30% av projektkostnaden.

Finansieringsmodell för Luleå Hamns del av projekt Malmporten är som följer av tabellen nedan:

Malmporten, budget, Luleå Hamn		**Finansiering**	
1347	Enligt projekt-plan	*Ev ca 100*	*Ex försäljning av anläggningstillgång*
- a	Avgår eventuell delfinansiering av extern part	z	Kassaflöde från ordinarie verksam-het
+/- x	Eventuella för-ändringar av projektets om-fång	q	Extern finansiering i enlighet med fi-nanspolicy
- y	EU-bidrag		
	Summa		*Summa*

Arbetet fortsätter också med ytterligare finansieringsmöjligheter som kan minska kommunens totala kostnad, till exempel i form av EU-bidrag, annan finansiering som tredjepartsdeltagande och/eller avyttring av mark.

För de delar som ska finansieras avseende åtgärd 2 och 3, se ovan, för Luleå Hamn AB:s ska upplåning ske inom ramen för kommunens internbank och i enlighet med kommunens finanspolicy. Det innebär att Luleå kommun går i borgen för det finansiella åtagandet såsom för egen skuld. Malmporten-projektets finansiella tyngdpunkt ligger enligt nuvarande tidplan efter 2024. Enligt kommunens finanspolicy fastställer kommunfullmäktige borgen och låneramar gemensamt för Luleå kommun och Luleå Kommunföretag AB koncernen. Årligen tas beslut för följande år.

Investeringsbehovet för bolagskoncernen uppgår idag till uppskattningsvis mellan 8–9 miljarder för kommande tioårsperiod. I detta belopp är projekt Malmporten medräknat.

Vad gäller genomförande-, teknisk och kommersiell risk svarar Luleå hamn för den som aktiebolag.

Möjligheter

Med Malmporten skapas förutsättningar för:

- Utvecklingsmöjligheter för nya industrier, befintlig industri och hamnnära verksamhet
- Fortsatt kommersiell hamnverksamhet
- Möjlighet till minskade transportkostnader med upp till 40% (räknat för Luleå-Hamburg)
- Minskat utsläpp av CO2 med upp till 40%
- Möjlighet till ny byggbar mark för verksamheter, cirka 60 hektar
- Tillväxtmöjligheter i hela Bottenviken som gagnar Luleå kommun men även regionen och nationen

Risker

Ekonomiska och kommersiella risker kopplade till projektet:

- Utebliven ökning av volymer - hanteras inom ramen för Luleå Hamns affärsansvar som kommunalt bolag och inom ramen för ägardirektiv
- Ränterisk på grund av ökad belåning - hanteras inom ramen för Luleå Hamns affärsansvar som kommunalt bolag och inom ramen för ägar-direktiv
- Dyrare upphandling än förväntat - nytt beslut ska inhämtas från kommunfullmäktige om det visar sig att det blir dyrare för Luleå Hamn än 1 347 mnkr. Enligt avtalsförslag har envar av parterna av Luleå Hamn, Luleå kommun, Sjöfartsverket och Trafikverket fram till och med den 2023-01-01 rätt att frånträda projekt Malmporten utan skadeståndsansvar.
- Ekonomisk risk för Luleå Hamn AB om projektet avbryts innan 2023-01-01 består av i stort av projekterings- och upphandlingskostnader uppskattningsvis cirka 20 mnkr.
- Ekonomisk risk för Luleå Hamn AB om projektet avbryts efter 2023-01-01 kan utöver ovanstående innebära skadestånd till övriga parter samt eventuellt upphandlade leverantörer.
- Att projektet vid genomförande blir dyrare än beräknat. I projektbudget finns 15 % medtaget för oförutsedda kostnader. Det är av största vikt att rätt resurser för uppföljning och kontroll av genomförande och ekonomi, tillförs projekt och organisation för att i god tid fånga upp och hantera negativa avvikelser.

Risker rörande genomförande:

- Försening
    - målsättningen är att projektet ska vara slutfört senast 9 maj 2028 då miljödomens tillstånd går ut. Då muddring endast kan ske under isfri tid på våra breddgrader är tidplanen känsligare för förseningar än motsvarande projekt på isfria breddgrader.

- Tidplanen kan också påverkas negativt av bland annat ett fördröjt byggstartsbeslut av regeringen, förseningar i upphandlingsprocessen, geologisk beskaffenhet omöjlig att förutse.

Luleå sjöfartsstad och hamnstad
Flertalet hamnstäder längs norrlandskusten arbetar med att utveckla förutsättningar för hamnverksamhet och sjöfart.

Kritiskt skede
För att säkra statens insats samt tidplanen för genomförande behöver finansieringen från alla parter klargöras. En förutsättning att regeringen ska flytta upp projektet till fasen för genomförande i den nationella planen är att Luleå kommun beslutar om sin medverkan. Enligt den tidplan som föreligger behöver fullmäktige fatta beslut i frågan senast under februari 2021. Detta för att undvika förseningar och därmed risken att projektet faller ur den Nationella infrastrukturplanen eller inte ryms inom tidsgränsen för miljödomen, maj 2028.

Möjlighet till exit
Enligt förslaget har envar av parterna Luleå hamn, Luleå kommun, Sjöfartsverket och Trafikverket fram till och med den 1 januari 2023, rätten att frånträda detta avtal och därmed hela projekt Malmporten utan att frånträdande part är skyldig att utge skadestånd till övriga parter. Om Luleå Hamn, Luleå Kommun, Sjöfartsverket eller Trafikverket frånträder detta avtal efter den 1 januari 2023 ska frånträdande part utge skadestånd till övriga parter. Om någon part frånträder detta avtal ska övriga parter inte vara skyldiga att genomföra sina åtgärder enligt detta avtal.

Dialog:
Dialog har förts mellan projektets parter. Dialog har även förts med bland annat regionala aktörer i Norrbotten och med Luleå Hamns största kund LKAB. Internt inom kommunen har dialog förts såväl inom bolagskoncernen som med kommunens olika instanser. Dialog har också förts med politiker och beslutsfattare på alla nivåer samt med aktörer inom EU.

Förutsatt att så beslutas planerar Luleå Hamn att offentliggöra planerna i början av februari.

Bedömning utvecklingsområde: Ökad jämlikhet
Insatsen har inte fokus på jämlikhet. Luleå Hamn och berörda samarbetsparter har mål och strategier för ökad jämställdhet och jämlikhet.

Bedömning utvecklingsområde: Mer jämställd fördelning av makt och resurser

En övervägande majoritet av de anställda i Luleå Hamn är män. Insatsen har inte fokus på jämställdhet. Luleå Hamn och berörda samarbetsparter har mål och strategier för ökad jämställdhet och jämlikhet.

Bedömning utvecklingsområde: Minskad klimatpåverkan

Beslutet skapar förutsättningar för omställning till fossilfri och hållbar industri och sjöfart vilket innebär väsentligt lägre klimatpåverkande utsläpp. En fördjupning av farleden innebär samtidigt förbättrad sjösäkerhet och minskade risker för olyckor.

Identifierade miljöaspekter är buller och vibrationer, omhändertagande av muddermassor, påverkan på habitat i havet samt påverkan på fågelliv. Åtgärder för att minimera denna påverkan är planerade och säkerställda i den miljödom som vunnit laga kraft.

Bedömning utvecklingsområde: Starkare ekonomi för tillväxt

En väl fungerande och framtidssäkrad hamn är en förutsättning för stora delar av kommunens nuvarande och framtida näringsliv och industri då väl fungerande transporter är av stor vikt för hållbar tillväxt och utveckling.

Tillväxt i sig ger kommunen ökade möjligheter till extern finansiering då låneutrymmet bland annat baseras på antal invånare i kommunen.

Luleå Hamn är en del av Luleå Kommunföretag-koncernen och ingår därmed koncernens arbete med resultatutjämning och skatteoptimering.

Beslutsunderlag

- Slutversion Projekt Malmporten - övergripande finansierings- och samverkansavtal, KLF Hid: 2021.792
- Protokoll Luleå Hamn AB:s styrelsemöte 2021-01-07 § 5, KLF Hid: 2021.794
- Kommunfullmäktiges godkännande av avsiktsförklaring för projekt Malmporten 2017-02-27 § 23, KLF Hid: 2017.1249
- Avsiktsförklaring kopplad till ovanstående beslut, KLF Hid: 2017.113
- Slutrapport Malmporten Luleå Hamn, KLF Hid: 2021.137
- Förstudie av fördjupning av inseglingsled till Luleå hamnområde, KLF Hid: 2021.143
- Rapport Kapacitetsåtgärder i Luleå Hamn med anledning av ökade råvarutransporter, KLF Hid: 2021.138
- Osäkerhetsanalys med tids- och kostnadsanalys, KLF Hid: 2021.144

- Större investeringar över 100 miljoner kronor i nationell infrastruktur, nationella planen för Trafikverket, KLF Hid: 2021.141
- Dom Mark- och miljödomstolen gällande muddring, KLF Hid: 2021.140
- Dom Mark- och miljööverdomstolen gällande muddring, KLF Hid: 2021.145
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll 2021-02-08 § 22, KLF Hid: 2021.875
- Kommunstyrelsens protokoll 2021-02-08 § 48, KLF Hid: 2021.967

Beslutet skickas till
Trafikverket
Luleå kommunföretag AB
Luleå Hamn AB
Kommunstabens ekonomienhet

§ 127

Policy för informationshantering och informationssäkerhet

Ärendenr 2025/926-2.1.1.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att anta förslaget till policy för informationshantering och informationssäkerhet.
2. Tidigare fastställd informationssäkerhetspolicy fastställd 2015-05-25 och dokumenthanteringspolicyn fastställd 2018-02-26 upphävs.

Sammanfattning av ärendet

Information är en av kommunens viktigaste tillgångar där vi behöver skapa samsyn, jobba enhetligt och systematiskt för att värna all den information vi dagligen hanterar.

Under 2024 genomförde KPMG en granskning av Luleå kommuns arbete med informationssäkerhet. I sin rapport konstaterade de att det fanns en informationssäkerhetspolicy, men att denna till stor del var föråldrad och saknade tydlig reglering av ansvarsfördelning samt ramar för arbetet.
Mot denna bakgrund identifierades ett behov av att revidera policyn.

Under arbetets gång uppmärksammades även möjligheten att slå samman informationssäkerhetspolicyn med dokumenthanteringspolicyn, då båda dokumenten var daterade och innehöll överlappande innehåll. För att skapa en mer sammanhållen och ändamålsenlig styrning har dessa nu integrerats i ett nytt, samlat styrdokument: ”Policy för informationshantering och informationssäkerhet”. Om förslaget till en ny policy antas kommer den att ersätta den tidigare informationssäkerhetspolicyn och dokumenthanteringspolicyn.

Detta förslag till policy uttrycker Luleå kommunkoncerns övergripande inriktning och ambitioner avseende informationshantering och informationssäkerhet. Den tydliggör även ansvarsfördelningen inom dessa områden. Policyn konkretiseras senare genom underliggande styrdokument, såsom i Riktlinjer för informationshantering och informationssäkerhet.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta förslaget till policy för informationshantering och informationssäkerhet. Tidigare fastställd informationssäkerhetspolicy fastställd 2015-05-25 och dokumenthanteringspolicyn fastställd 2018-02-26 upphävs.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Policyförslaget har skickats ut i två remissomgångar, där svar inkommit från samtliga kommunala bolag samt från förvaltningarna arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen samt infrastruktur- och serviceförvaltningen. Utöver det har medarbetare från kommunstyrelseförvaltningen aktivt bidragit till utformningen av innehållet.

Generellt sett har remissinstanserna varit positiva till förslaget.
De synpunkter som inkommit har noggrant analyserats och där det bedömts motiverat, integrerats i det nu föreliggande förslaget. Återkoppling har även lämnats till remissinstanserna med information om hur deras synpunkter har hanterats.

Beslutsunderlag
- Förslag till Policy för informationshantering och informationssäkerhet, KLF Hid: 2025.8179
- Tidigare fastställd Informationssäkerhetspolicy, KLF Hid: 2015.2031
- Tidigare fastställd Dokumenthanteringspolicy, KLF Hid: 2018.2523
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande policy för informationshantering och informationssäkerhet, KLF Hid: 2025.8178

Policy för informationshantering och informationssäkerhet

[Version/beslut och datum XXXX-XX-XX]

Dokumentinformation

Dokumentnamn	Kategori	Publicerad	
Policy för informationshantering och informationssäkerhet	Förhållningssätt	☒ Hemsida	☐ intranät
Ärendenummer	**Beslutad av**	**Beslutsdatum**	**Giltighetstid**
KLF 2025/926	Kommunfullmäktige	XXXX-XX-XX	2030-12-31

Dokumentägare	Gäller för
Chef säkerhet och beredskap	Nämnder och deras verksamhet, kommunala bolag där vi delar informationstillgångar/digital infrastruktur, anställda, politiker, extern personal och andra som hanterar kommunens information.

Syfte
Visar Luleå kommuns viljeinriktning för att hantera kommunens information på ett systematiskt och informationssäkert sätt, samt att klargöra hur ansvaret i dessa frågor är fördelat.
Uppföljning
Översyn ska ske minst en gång per mandat period.

Ersätter
Informationssäkerhetspolicy för Luleå kommun, Ärendenr 2015/471 Dokumenthanteringspolicy för Luleå kommun, Ärendenr 2015/1783

Innehållsförteckning

Policy för informationshantering och informationssäkerhet 1

Inledning 4

Syfte 4
Sammanhang 4

Policy 5

Systematiskt informationssäkerhetsarbete 6

Roller och ansvar 7

Avslutning 8

Uppföljning 8

Inledning

Denna policy omfattar all information som kommunens verksamheter äger och hanterar. Information är en av kommunens viktigaste tillgångar och är en förutsättning för att kommunens verksamheter ska kunna bedrivas, effektiviseras och nå sina mål.

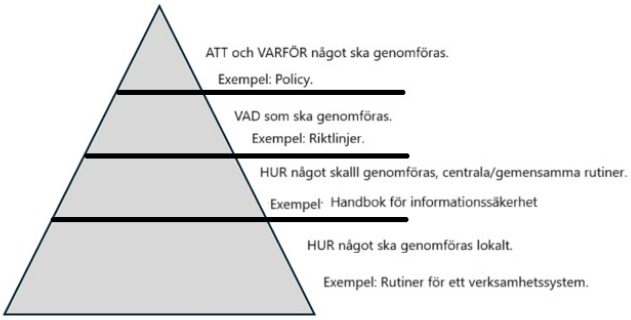
Policyn hjälper genom att klargöra kommunens värdebaserade förhållningssätt till informationshantering och informationssäkerhet. Policyn ger principer att förhålla sig till och är styrande för samtliga nämnder och för de kommunala bolagsstyrelser där vi delar informationstillgångar /infrastruktur. I de fall bolagen dessutom har en egen policy bör den harmonisera med föreliggande policy och inte ha en lägre eller annan inriktning.

Syfte

Syftet med policyn är att beskriva Luleå kommuns viljeinriktning för att hantera kommunens information på ett systematiskt och säkert sätt, samt att klargöra hur ansvaret i dessa frågor är fördelat.

Sammanhang

Riktlinjer och rutiner kompletterar och konkretiserar denna policy. Det innebär att denna policy beskriver den huvudsakliga styrningen som sedan kompletteras av riktlinjer och rutiner för det operativa arbetet.



Figur 1 Styrdokumentens hierarki.

Utöver denna policy regleras hantering av information som uppnår statusen allmän handling av styrande dokument gällande arkiv och arkivläggning samt respektive nämnds dokumenthanteringsplan. Även riktlinjen för ärendehantering av politiska beslut beskriver hur information ska omhändertas från skapande till arkivläggning.

Policy

Informationshanteringen ska vara strukturerad genom hela livsprocessen från skapande, användning, via publicering till eventuell arkivläggning. Syftet är att säkerställa en god, säker och effektiv hantering. Informationshanteringen ska genomsyras av ordning och reda för att säkerställa återsökning och medborgarnytta. Informationshantering ska präglas av transparens gentemot medborgare.

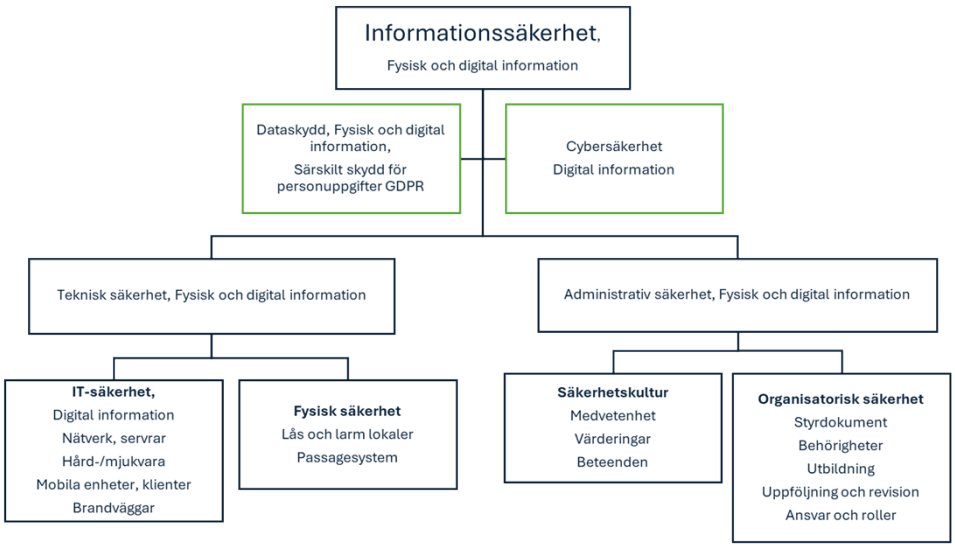
Informationssäkerhet är en viktig del av all informationshantering och Luleå kommun ska upprätthålla lämpliga rutiner och skydd av information utifrån fyra aspekter:

- Konfidentialitet: Säkerställa att informationen inte tillgängliggörs eller avslöjas för obehöriga.
- Riktighet: Säkerställa att informationen är korrekt, aktuell och fullständig.
- Tillgänglighet: Se till att informationen är åtkomlig och användbar för behöriga när de behöver den.
- Spårbarhet: Säkerställa att alla förändringar i informationen dokumenteras och kan följas upp.

Informationshantering avser information i fysisk och digital form och förutsätter både teknisk och administrativ säkerhet:

Administrativ säkerhet består av organisatorisk säkerhet och säkerhetskultur.
Den organisatoriska säkerheten omfattar styrdokument, kontroll av efterlevnad och utbildning, samt fördelning av ansvar, roller och mandat i organisationen för att säkerställa att informationen får ett nödvändigt skydd. En betydande del av den administrativa säkerheten handlar om säkerhetskulturen och att de som nyttjar informationstillgångarna har ett säkert beteende utifrån medvetenhet och värderingar i sin dagliga verksamhet.

Med teknisk säkerhet menas både IT- säkerhet och fysisk säkerhet. IT-säkerhet innebär skydd av IT-system och digitala informationstillgångar. Det inbegriper även kommunikationssäkerhet (skydd av data vid överföring).
Fysisk säkerhet ska skydda mot att obehöriga får tillträde (exempelvis genom skalskydd såsom lås och larm).



Figur 2 Schematisk bild av informationssäkerhet

Systematiskt informationssäkerhetsarbete

Det systematiska informationssäkerhetsarbetet ska utgå från nationella standarder för informationssäkerhet och bidra till att Luleå kommun upprätthåller en hög nivå av informationssäkerhet. Alla informationssystem/behandlingar som kommunen använder ska vara identifierade, registrerade och klassificerade. Klassificering innebär att de bedöms och kategoriseras utifrån hur känslig informationen är, vilka risker som är förknippade med den och vilka säkerhetsåtgärder som krävs för att skydda den.

Nämnderna och bolagsstyrelserna är ansvariga för att verksamheten ska kunna bedrivas. Det innefattar att det finns reservrutiner (kontinuitetsplaner) och alternativa arbetssätt som kan tillämpas vid kris/störning. Dessa rutiner ska vara kända och uppdaterade för alla medarbetare i berörd verksamhet.

För att uppnå detta måste arbetet bedrivas systematiskt och riskbaserat enligt etablerade standarder för informationssäkerhet och integreras i den dagliga verksamheten. Arbetet måste ses över och utvecklas i takt med förändringar i omvärlden. Det är också viktigt att följa och samverka med omgivande samhälle, nätverk och myndigheter.

Roller och ansvar

Roll	Ansvar och uppgifter
Kommunfullmäktige	Kommunfullmäktige fastställer policy för informationshantering och informationssäkerhet samt arkivreglementet.
Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen har ansvar för att, ur ett kommungemensamt perspektiv, leda och samordna: informationssäkerhet och säkerhetsskydd samt kommunens digitaliseringsarbete, IT-styrning och IT-säkerhet. Kommunstyrelsen ansvarar för att riktlinjer för informationssäkerhet finns och hålls aktuella. Kommunstyrelsen ska utifrån i sin uppsiktsplikt följa nämndernas och bolagsstyrelsernas informationssäkerhetsarbete. Kommunstyrelsen utgör Luleå kommuns arkivmyndighet och utövar tillsyn över nämnder och bolag för att säkerställa att skyldigheter beträffande arkivbildning och arkivvård fullgörs. Kommunstyrelsen utfärdar även riktlinjer för tillämpning av arkivreglementet.
Nämnd/bolagsstyrelse	Varje nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för informationshantering och informationssäkerhet inom sitt verksamhetsområde. De är också personuppgiftsansvariga för den behandling av personuppgifter som de gör och ansvarar för att sådan behandling sker på ett lagligt sätt. Varje nämnd/styrelse är skyldiga enligt dataskyddsförordningen att utse ett dataskyddsombud. Nämnden/styrelsen ska även säkerställa hanteringen av arkiv och utse en arkivansvarig. De ansvarar för att styrande dokument såsom policy och riktlinjer efterlevs och tillse att verksamhetsspecifika rutiner finns på plats. Nämnder/bolagsstyrelse kan besluta om egna riktlinjer. Nämnderna/bolagsstyrelserna ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig.

* Övriga roller och ansvar beskrivs i underliggande styrdokument som kompletterar denna policy.

Avslutning

Uppföljning

Informationssäkerhetssamordnaren samt kanslichef för kommunstyrelseförvaltningen ansvarar för att policyn är aktuell. Översyn ska ske minst en gång per mandatperiod.

LULEÅ KOMMUN

• • • Policy







Dokumenthantering

Dokumenttyp	Dokumentnamn	Fastställd	Giltighetstid
Policy	Dokumenthantering	2018-02-26	Revideras vid behov

Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
Kanslichef	Tidigare reviderad	Kommunfullmäktige	Nämnder och förvaltningar

Bakgrund

Kommunen producerar stora mängder information och ska därför ha en samordnad och strukturerad dokumenthantering.

Den stora mängden information och alla system som används, och har använts, har medfört vitt skilda former och utseende på informationen, vilket försvårar ett effektivt arbetssätt.

All tillgänglig forskning och praktisk verksamhet visar samma sak; att struktur skapas med gemensamt arbetssätt samt att alla dokument behöver kompletteras med metadata för att underlätta sökning och användbarhet samt att säkerställa autenticitet, spårbarhet och ordning.

Dokumenthanteringen ska vara strukturerad genom hela livsprocessen, alltifrån skapandet, via publicering och användning till rensning till arkivering.

Syfte

Syftet med Luleå kommuns dokumenthanteringspolicy är att säkerställa en enhetlig, säker och effektiv hantering av dokument inom Luleå kommun.

Policy

Dokumenthanteringen ska präglas av:

- Gemensamt arbetssätt
- Enhetlighet i skapandeprocessen
- Effektiv återsökning och produktion
- Ordning och reda
- Tillgång till aktuella och gällande dokument
- Säkerhet
- Medborgarnytta

Kommunens dokumenthantering ska garantera att informationen är korrekt och tillgänglig samt försedd med behörighetsstyrning och spårbarhet.

Gemensamt arbetssätt nås med enhetlighet i dokumentens skapandeprocess. Enhetligheten åstadkoms med hjälp av en kommunövergripande och styrande dokumenthanteringsstrategi som innefattar klassificering, nomenklatur, mallar, behörigheter, lagring och systemkrav.

Förtydligande

Dokument som bedöms vara allmän handling ska alltid behandlas enligt gällande arkivreglemente och därtill tillämplig lagstiftning. Därutöver finns dokumenthanteringsplan för respektive nämnd som beskriver hanteringen av dokumentation under nämndens ansvarsområde.

Gäller för

Luleå kommuns dokumenthanteringspolicy gäller för samtliga anställda i kommunen och kan med fördel tillämpas i de kommunala bolag där kommunen är majoritetsägare. Dokumenthanteringspolicyn omfattar alla verksamhetssystem som producerar dokument och all annan produktion och lagring av dokument.

Ansvar

Förvaltningscheferna ansvarar för att policyn medvetandegörs hos samtliga medarbetare i organisationen.

Det är medarbetarens ansvar att löpande informera sig om och följa de styrdokument som gäller för dokumenthantering i Luleå kommun.



LULEÅ KOMMUN

KOMMUNIKATIONSKONTORET, LULEÅ KOMMUN 2018

LULEÅ KOMMUN

• • • Policy







Informationssäkerhet

Informationssäkerhetspolicy för Luleå kommun

Inledning

Kommunens alla verksamheter är beroende av att dess information är tillgänglig för rätt person vid rätt tidpunkt, samt att den är riktig och därmed kan utgöra ett korrekt beslutsunderlag. Hoten mot våra informationstillgångar är många, och för att säkerställa att informationen är skyddad finns vissa informationssäkerhetskrav som måste uppfyllas. Samtliga anställda i Luleå kommun har ett ansvar för att säkerställa god informationssäkerhet.

Med informationssäkerhet avses skydd av informationstillgångar med syftet att upprätthålla nödvändig nivå gällande riktighet, tillgänglighet, konfidentialitet och spårbarhet:

- Riktighet; att informationstillgångar inte förändras eller förstörs av misstag eller av obehörig
- Tillgänglighet; att informationstillgångar är tillgängliga för behöriga användare, i avsedd utsträckning
- Konfidentialitet; att informationstillgångar inte avslöjas eller blir tillgängliga för obehörig
- Spårbarhet; möjlighet att entydigt kunna härleda utförda aktiviteter i systemet till en identifierad användare.

Styrande dokument för Informationssäkerhetsarbetet

Arbetet med Informationssäkerhet inom Luleå kommun styrs genom följande dokument.

- **Informationssäkerhetspolicy** (detta dokument): Syfte och mål med informationssäkerhetsarbetet i Luleå kommun.
- **Riktlinjer för informationssäkerhet:** Interna regelverk för medarbetare och elever inom Luleå kommun avseende hanteringen av information samt användning av IT-stöd och mobila enheter.

Vidare kommer handlingsplaner m m att tas fram löpande för det dagliga arbetet med informationssäkerhet.

Dokumenttyp Policy	Dokumentnamn Informationssäkerhetspolicy	Fastställd KF 2015-05-25	Giltighetstid 2015-05-25 -
Dokumentansvarig IT-chef	Senast reviderad	Beslutsinstans KF	Dokument gäller för samtliga inom Luleå kommunkoncern

Syfte

Det överordnade syftet med Luleå kommuns Informationssäkerhetspolicy är att skapa och upprätthålla en gemensam syn på informationssäkerhet och hur arbetet med informationssäkerhet inom Luleå kommun ska bedrivas.
Inom respektive område är syftet att Luleå kommuns informations-säkerhetsarbete ska åstadkomma följande:

Område	**Grad av informationssäkerhet**
Medborgares och intressenters förtroende	Att genom god informationssäkerhet medverka till att medborgare och andra intressenter ska kunna känna sig trygga vid informationsutbyte med kommunen.
Verksamhetens informationssäkerhet	Att samtliga anställda inom kommunkoncernens verksamheter har kunskap om och tillämpar gällande regelverk beträffande informationssäkerhet. Att grunden läggs till ett kontinuerligt och systematiskt arbete som resulterar i en god informationssäkerhet vilken är anpassad efter verksamhetens förutsättningar och behov. Att genom ett väl förankrat och integrerat ledningssystem för informationssäkerhet möjliggöra bra service och utveckling, samt ett gott samarbete såväl internt som externt för verksamheten generellt.
Författningar	Förutom att leva upp till de krav som generellt ställs på kommunens informationssäkerhet genom lagar, förordningar och föreskrifter så har kommunen specifikt ansvar för alla sina verksamheter.
Standarder	Att leva upp till de krav som nationella informations-säkerhetsstandarder ställer på verksamheters informationssäkerhet.

Policyns giltighet och tillämpning

Denna policy är beslutad av kommunfullmäktige och uttrycker ledningens viljeinriktning och mål för informationssäkerhetsarbetet inom kommunen. Samtliga anställda, politiker, extern personal och andra som är i kontakt med kommunens informationstillgångar omfattas av policyn med tillhörande instruktioner. Policyn gäller för alla kommunkoncernens verksamheter.

Alla som är i kontakt med kommunens information och utrustning har ett ansvar att skydda densamma. Policyn med tillhörande riktlinjer ska, av chef eller motsvarande, kommuniceras med samtliga medarbetare på lämpligt sätt.

§ 120

Motion (KD) om AI-teknik som en del av en bättre kartläggning

Ärendenr 2023/878-1.1.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

Sammanfattning av ärendet

Samuel Ek (KD) har lämnat in en motion om AI-teknik som en del av en bättre kartläggning. Motionären skriver att för att kunna underhålla vägar effektivt krävs en bra kartläggning över vägarna och dess underhållsbehov.

Motionären föreslår att kommunen utreder vilken AI-lösning som bäst skulle kunna installeras i kommunens fordon i syfte att kartlägga kommunens vägnät för bättre och effektivare underhåll.

Kommunfullmäktige beslutade 2023-06-19 § 145 att motionen fick ställas och lämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen inkom till infrastruktur- och serviceförvaltningen 2025-01-21.

Infrastruktur- och serviceförvaltningen (ISF) konstaterar att effektivt gatuunderhåll har stor betydelse för väg- och gc-nätet i vår kommun. Kommunen har kartlagt gatu- och gc-nätet i Luleå 2015 och 2020 och det är den kartläggningen som i nuläget används för prioritering av reinvesteringar i gatu- och gc-nätet. I WebGIS är skicket på gator och gc-vägar visualiserat utifrån kartläggningen (röd, orange, gul och grön).

När det gäller ny teknik följer ISF utvecklingen noggrant och har haft kontakt med bland annat Helsingborg. Under 2025 planeras en demonstrationskörning med fokus på det vägnät som har störst trafikmängd. Syftet är att kunna observera det årliga slitaget samt få en tydlig bild av spårighet, sprickbildning och eventuella skadade brunnar. Demonstrationskörningen och ytterligare kontakter med Helsingborg kommer ge mer underlag för hur Luleå kommun kan gå vidare med AI och vägunderhåll.

Infrastruktur- och servicenämnden har 2025-06-12 § 79 rekommenderat kommunfullmäktige besluta att bifalla motionen om AI-teknik som en del av en bättre kartläggning.

Sammanträdet
Infrastruktur- och serviceförvaltningen föredrar ärendet.

Samuel Ek (KD) föreslår bifalla infrastruktur- och servicenämndens förslag.

Beslutsgång
Ordföranden ställer infrastruktur- och servicenämndens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog internt inom infrastruktur- och serviceförvaltningen samt med Lumire AB och Helsingborg stad.

Beslutsunderlag
- Motion (KD) AI-teknik som en del av en bättre kartläggning, KLF Hid: 2023.4860
- Infrastruktur- och servicenämndens beslut 2025-06-12 § 79 Motion (KD) AI-teknik som en del av en bättre kartläggning, KLF Hid: 2025.6550

§ 79

Motion (KD) AI-teknik som en del av en bättre kartläggning

Ärendenr 2025/73-1.1.1.5

Infrastruktur- och servicenämndens beslut

Infrastruktur- och servicenämnden beslutar rekommendera kommunfullmäktige besluta att bifalla motionen.

Sammanfattning av ärendet

Samuel Ek (KD) har lämnat in en motion om AI-teknik som en del av en bättre kartläggning. Motionären skriver att för att kunna underhålla vägar effektivt krävs en bra kartläggning över vägarna och dess underhållsbehov.

Motionären föreslår att kommunen utreder vilken AI-lösning som bäst skulle kunna installeras i kommunens fordon i syfte att kartlägga kommunens vägnät för bättre och effektivare underhåll.

Kommunfullmäktige beslutade 2023-06-19 § 145 att motionen fick ställas och lämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen inkom till infrastruktur- och serviceförvaltningen 2025-01-21.

Infrastruktur- och serviceförvaltningen (ISF) konstaterar att effektivt gatuunderhåll har stor betydelse för väg-och gc-nätet i vår kommun. Kommunen har kartlagt gatu- och gc-nätet i Luleå 2015 och 2020 och det är den kartläggningen som i nuläget används för prioritering av reinvesteringar i gatu- och gc-nätet. I WebGIS är skicket på gator och gc-vägar visualiserat utifrån kartläggningen (röd, orange, gul och grön).

När det gäller ny teknik följer ISF utvecklingen noggrant och har haft kontakt med bland annat Helsingborg. Under 2025 planeras en demonstrationskörning med fokus på det vägnät som har störst trafikmängd. Syftet är att kunna observera det årliga slitaget samt få en tydlig bild av spårighet, sprickbildning och eventuella skadade brunnar. Demonstrationskörningen och ytterligare kontakter med Helsingborg kommer ge mer underlag för hur Luleå kommun kan gå vidare med AI och vägunderhåll.

Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskott har 2025-05-27 § föreslagit infrastruktur- och servicenämnden besluta rekommendera kommunfullmäktige besluta att bifalla motionen om AI-teknik som en del av en bättre kartläggning.

Sammanträdet
Infrastruktur- och serviceförvaltningen föredrar ärendet.

Ordföranden (V), Anette Asplund (KD), Hans Å Strandberg (M) och Tommy Andersson (S) föreslår bifalla arbetsutskottets förslag.

Beslutsgång
Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag under proposition och finner att infrastruktur- och servicenämnden bifaller förslaget.

Dialog
Dialog internt inom infrastruktur- och serviceförvaltningen samt med Lumire AB och Helsingborg stad.

Beslutsunderlag
- Motion (KD) om AI-teknik som en del av en bättre kartläggning, SBF Hid: 2025.205
- Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut avseende motion (KD) om AI-teknik som en del av en bättre kartläggning, SBF Hid: 2025.1930
- Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskotts beslut 2025-05-27 § 27, SBF Hid: 2025.2026

Beslutet skickas till
Kommunstyrelseförvaltningens kansli
ISF ledningsgrupp exkl. avd. chef MoB

Luleå, 16 juni 2023

MOTION

AI-teknik som en del av en bättre kartläggning

Kommunens vägar är på många ställen i dåligt skick och vi har idag en underhållsskuld på våra vägar. För att kunna underhålla vägar effektivt krävs en bra kartläggning över vägarna och dess underhållsbehov. Ingen ska behöva riskera att bilen går sönder av att köra på dåliga kommunala vägar.

Idag kan man med hjälp av ett AI-verktyg i mobiler som placeras i framrutan på sopbilar läsa av hur vägbanan mår. Informationen från sopbilarna kan då registrera var det finns gropar, sprickor och annat som behöver åtgärdas. Att införa detta gör att kommunen sparar både tid och resurser, samtidigt som vi undviker den kostsamma inventeringen och får aktuell information som kan användas till kommande planering av underhåll. På sikt kommer AI-tekniken även att kunna kontrollera dagvattenbrunnar och identifiera behov av snöröjning eller gatsopning. AI-verktyg skulle kunna bidra till bättre och mer framkomliga vägar i Luleå kommun.

Idag har Helsingborg implementerat AI-verktyget och Norvvästra Skånes Renhållnings AB rullar 100 000 mil varje år på Helsingborgs vägar. Genom att kombinera AI-tekniken med den dagliga sophämtningen har kartläggningen av stadens vägnät kortats betydligt - från nästan ett år till två veckor, detta gör det lättare att kunna prioritera och avgöra var insatser behöver ske först. Sett utifrån ett ekonomiskt perspektiv har även staden kunnat minska kostnaderna för kartläggningen av vägnätet med närmare 80 procent.

Vi föreslår därför att

Kommunen utreder vilken AI-lösning som bäst skulle kunna installeras i kommunens fordon i syfte att kartlägga kommunens vägnät för bättre och effektivare underhåll.

Samuel Ek

KD Luleå

§ 121

Motion (KD, M, L, C) om att möjliggöra för fler aktörer att bedriva gruppboende och servicebostäder

Ärendenr 2024/851-1.1.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Reservationer

Samuel Ek (KD) och Matti Björk (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Samuel Ek (KD), Anders Josefsson (M), Thomas Söderström (L) och Arne Nykänen (C) har lämnat in en motion om att det under en längre tid saknats gruppbostäder i Luleå och att medborgare inte fått den boendeformen trots att de behöver den. Motionärerna anser att vård och omsorg ska möjliggöras och kunna bedrivas av andra aktörer. Allt behöver inte ske i kommunal regi. Behovet av gruppbostäder är större än vad kommunen under flera år kunnat tillgodose.

Med anledning av det som står skrivet i motionen föreslår motionärerna:

- att kommunfullmäktige ger socialförvaltningen i uppdrag att låta externa utförare få möjlighet att bedriva verksamhet med anpassade boenden.

Kommunfullmäktige har 2024-05-20 § 80 beslutat att motionen får ställas och överlämnat den till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelseförvaltningen har begärt in yttrande från socialnämnden.

Socialförvaltningens yttrande

Socialförvaltningen delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att komma till rätta med bristen på gruppboenden. I planeringen av bostäder beräknas 14 platser vara klara för inflyttning till gruppbostad 2025 och 14 platser 2026. I detaljplanen för Hertsöheden finns två marktomter utpekade till socialnämndens målgrupper, varav en är en gruppbostad och kommunen projekterar även en gruppbostad i Sunderbyn. I den långsiktiga planen ligger ett nytt boende vartannat år.

Med det utvecklingsarbete kring lokalförsörjningsprocessen som även sker inom kommunen ser socialförvaltningen att behovet av platser kommer vara i fas inom de närmaste åren. Med beaktande av tidigare erfarenhet av upphandling som visade att kostnaden blev högre än att driva i egen regi och att leverantörerna inte hade mark eller någon lämplig lokal så är socialförvaltningens sammantagna bedömning att rekommendera kommunfullmäktige avslå motionen.

Socialnämnden har 2025-05-22 § 108 rekommenderat kommunfullmäktige att avslå motionen. Vid ärendets hantering reserverade sig Ylva Mjärdell (L), Tanja Hyving (L), Joakim Eck (M), Jenny Esberg (KD) och Nina Markström (SD) mot beslutet.

Sammanträdet
Socialförvaltningen föredrar ärendet.

Samuel Ek (KD) och Matti Björk (M) föreslår bifalla motionen.

Mathias Karvonen (V) föreslår bifalla socialnämndens förslag.

Beslutsgång
Ordföranden ställer socialnämndens förslag och Samuel Ek (KD) med fleras förslag mot varandra och finner att arbetsutskottet bifaller socialnämndens förslag.

Beskrivning av ärendet
Sedan psykädelreformen 1995 har socialnämnden byggt upp insatsen bostad med särskild service enligt SoL (Socialtjänstlagen) för personer med psykisk funktionsnedsättning. Under senare år har diagnostiseringen av målgruppen förändrats till diagnoser som inkluderas i LSS vilket medfört att fler boendebeslut beviljas. Bostad med särskild service är en insats enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Man ansöker om insatsen hos sin kommun. Det finns tre former av bostad med särskild service:

Gruppbostad är lägenheter som ligger tillsammans i samma fastighet. Det finns även gemensamma rum. Personal finns tillgänglig dygnet runt och hjälper till med det personen behöver, till exempel att duscha, handla mat, städa och följa med på fritidsaktiviteter.

Servicebostad är lägenheter som ligger i anslutning till varandra. Man får hjälp och stöd av personal utifrån sina behov.

Annan särskilt anpassad bostad är en lägenhet som är anpassad efter behov. Man får hjälp i vardagen, till exempel hemtjänst, ledsagare eller personlig assistans.

Kommunfullmäktige beslutade 2019-10-22 § 241 i Strategisk plan och budget 2020 - 2022 att ge socialnämnden uppdraget att utveckla samarbetet med extern aktör gällande LSS-verksamhet.

Efter utredningen beslutade socialnämnden 2020-08-27 § 125 att upphandla extern aktör av ett gruppboende. Vilken form, inklusive eller exklusive lokal, fick bero på vilket gensvar man fick från leverantörer samt hur fort man kunde komma i gång med verksamhet. I leverantörsdialogerna blev det tydligt att ingen leverantör hade mark eller någon lämplig lokal för ett gruppboende utan förespråkade att kommunen ägde lokalen. Utifrån de flertal leverantörsdialoger som genomfördes, med både större och mindre aktörer, togs en kravspecifikation fram. Upphandlingen som gick ut var exklusive lokal. För att underlätta och inte behöva börja med en verksamhetsövergång valdes en av de kommande nya gruppbostäderna.

Det framkom tydligt på svaren som inkom att det var för litet volymmässigt för att kunna klaras med de vinstmarginaler som en extern aktör har och upphandlingen avbröts. Detta trots att ett flertal justeringar gjorts inför upphandling just för att underlätta även för en mindre enhet och att förvaltningen var beredd på en högre kostnad för den upphandlade verksamheten än om den hade varit i egen drift.

Vid upphandling av extern drift av verksamhet ska kvalitetskrav förtydligas då det blir andra förutsättningar för att styra kvalitet. I en kommunal verksamhet klargörs kvalitetsambitioner löpande i arbetet med ständiga förbättringar. Vid en upphandling så är det den formulerade kravspecifikationen vid anbudstillfället som gäller hela avtalsperioden. Det är därför av betydlig vikt att vara konkret med krav vid en upphandling. Socialförvaltningen skulle säkerställa kvalitetskrav i upphandlingen som är förenliga med de bärande principerna i Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt i FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning och klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF).

Svenska institutet för standarder (SIS) hade då tagit fram ett förslag till en standard för kvalitet i bostad med särskild service för vuxna. Standarden beräknades vara klar runt årsskiftet 2020/2021. Målet med standardiseringen är att bidra till att resurserna utnyttjas på ett effektivt sätt för störst samhällsnytta och kvalitet för den enskilde.

Socialförvaltningen hade i förslaget till beslut beaktat utkastet till SIS- standarden.

Socialnämnden är ansvarig för att följa upp kvalitet i både verksamhet i egen regi och verksamhet som bedrivs av extern aktör. Enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9 är alla utförare dock skyldiga att ha ett ledningssystem för kvalitet. Detta innebär att utföraren har ett eget ansvar för att säkra och utveckla kvalitet i sin verksamhet. Resultatet av uppföljningsarbetet är ett verktyg för såväl nämnden som utförarna för att arbeta med ständiga förbättringar. Socialnämnden måste tillförsäkra sig möjligheter till insyn och kontroll i verksamhet som lämnats över till annan. Nämndens rätt till insyn och kontroll ska anges i avtalet med den externa utföraren. Det ska inom förvaltningen finnas en systematik i genomförandet av tillsynen, där ett uttalat ansvar och resurser ska finnas för genomförandet. I andra kommuner har man sett att jämförelser innebär ett lärande och leder till insatser som utvecklar den egna verksamheten.

Sedan 2021 finns SIS-standarden Kvalitetssäkring inom LSS - bostad med särskild service för vuxna. Standarden är utvecklad utifrån de inspel som kom in efter remissrundan och skulle nu vara än mer användbar som upphandlingsunderlag och som kravställningsunderlag. Den kan användas för att tydliggöra vad som är god kvalitet för den enskilde och hens rättsliga företrädare samt i kommunikation med närstående och andra relevanta personer eller aktörer. Standarden är dessutom användbar för såväl egenkontroll som extern granskning, tillsyn och certifiering.

Standarden anger krav på tjänsten stöd, service och omvårdnad i bostad med särskild service för vuxna enligt LSS. Standarden bidrar med krav och förtydliganden kring hur den som bedriver verksamhet kan säkerställa god kvalitet på tjänsten och därmed bidra till goda levnadsvillkor för den enskilde.

I nya socialtjänstlagen föreslås även en uppgiftsskyldighet för utförare inom socialtjänsten. Syftet med bestämmelsen är att ge socialnämnden förutsättningar att följa upp och kvalitetssäkra kommunens socialtjänstverksamhet även när en insats genomförs av någon annan. De uppgifter som ska lämnas är sådana som socialnämnden behöver för kvalitetssäkring, administration, uppföljning eller utvärdering. Denna förändring skulle också bidra positivt vid en eventuell upphandling.

Det finns både argument för och emot upphandling av LSS-boenden, och det är viktigt att noggrant överväga alla aspekter. Idag finns ingen politisk styrning mot att konkurrensutsätta verksamheten. Aktörer såsom brukar- och

intresseorganisationer, medarbetare och chefer samt fackliga parter är viktiga att involvera i ett arbete kring en eventuell upphandling, även expertkunskap kring avtal kan behövas. Vid en sammantagen bedömning och med beaktande av tidigare erfarenhet av upphandling och med det utvecklingsarbetet kring lokalförsörjningsprocessen som sker inom kommunen ser socialförvaltningen att behovet av platser inom de närmaste åren ligger i fas och rekommenderar kommunfullmäktige att avslå motionen.

Det är viktigt med en större risk och konsekvensbeskrivning vid ett eventuellt beslut att gå vidare för att omhänderta de risker som finns. Kostnaden initialt för att ta fram underlag och nya arbetssätt behöver också tas med. Nedan redovisas några av de för- och nackdelar som brukar lyftas fram.

Fördelar:

1. **Valfrihet för brukare**: Ökad valfrihet för brukarna innebär att de kan välja mellan olika leverantörer och tjänster som bäst passar deras behov och preferenser.
2. **Kvalitetsvinster vid konkurrens**: Konkurrens kan leda till förbättrad kvalitet även i den egna verksamheten.
3. **Specialiserad kompetens**: Ett större utbud för brukarna kan leda till mer specialiserad kompetens. Externa leverantörer kan erbjuda specialiserad kunskap och erfarenhet som kommunen kanske inte har tillgång till internt.

Nackdelar:

1. **Minskad kontroll:** Kommunen kan förlora viss kontroll över kvaliteten och utförandet av tjänsterna när de outsourcas till externa leverantörer. Här behöver kommunens kompetens kring avtalsskrivning och upphandling säkerställas, samt behöver kommunen bygga upp en organisation och arbetssätt kring uppföljningen.
2. **Beroende av leverantören:** Kommunen kan bli beroende av en eller flera leverantörer, vilket kan vara problematiskt om leverantören inte levererar enligt avtal och kommunen behöver ta över verksamheten med kort framförhållning.
3. **Högre initial kostnad**: Kostnaden initialt för att ta fram underlag och nya arbetssätt behöver också tas med. Det är viktigt med en omfattande risk- och konsekvensbeskrivning vid ett eventuellt beslut att gå vidare för att hantera de risker som finns.

Dialog

Dialog har förts internt inom socialförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Motion (KD, M, L, C) Möjliggör för fler aktörer att bedriva gruppboende och servicebostäder, KLF Hid: 2024.3469
- Socialnämndens beslut 2025-05-22 § 108, KLF Hid: 2025.5850

§ 108

Motion (KD, M, L, C) om att möjliggöra för fler aktörer att bedriva gruppboende och servicebostäder

Ärendenr 2024/654-1.1.1.5

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar att rekommendera kommunfullmäktige att avslå motionen.

Reservationer

Ylva Mjärdell (L), Tanja Hyving (L), Joakim Eck (M), Jenny Esberg (KD) och Nina Markström (SD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Samuel Ek (KD), Anders Josefsson (M), Thomas Söderström (L) och Arne Nykänen (C) har lämnat in en motion om att det under en längre tid saknats gruppbostäder i Luleå och att medborgare inte fått den boendeformen trots att de behöver den. Motionärerna anser att vård och omsorg ska möjliggöras och kunna bedrivas av andra aktörer. Allt behöver inte ske i kommunal regi. Behovet av gruppbostäder är större än vad kommunen under flera år kunnat tillgodose.

Med anledning av det som står skrivet i motionen föreslår motionärerna:

- att kommunfullmäktige ger socialförvaltningen i uppdrag att låta externa utförare få möjlighet att bedriva verksamhet med anpassade boenden.

Kommunfullmäktige har 2024-05-20 § 80 beslutat att motionen får ställas och överlämnat den till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelseförvaltningen har begärt in yttrande från socialnämnden.

Socialförvaltningens yttrande

Socialförvaltningen delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att komma till rätta med bristen på gruppboenden. I planeringen av bostäder beräknas 14 platser vara klara för inflyttning till gruppbostad 2025 och 14 platser 2026. I detaljplanen för Hertsöheden finns två marktomter utpekade till socialnämndens målgrupper, varav en är en gruppbostad och kommunen projekterar även en gruppbostad i Sunderbyn. I den långsiktiga planen ligger ett nytt boende vartannat år.

Med det utvecklingsarbete kring lokalförsörjningsprocessen som även sker inom kommunen ser socialförvaltningen att behovet av platser kommer vara i fas inom de närmaste åren. Med beaktande av tidigare erfarenhet av upphandling som visade att kostnaden blev högre än att driva i egen regi och att leverantörerna inte hade mark eller någon lämplig lokal så är socialförvaltningens sammantagna bedömning att rekommendera kommunfullmäktige avslå motionen.

Socialnämndens arbetsutskott har 2025-05-08 § 47 föreslagit socialnämnden besluta att rekommendera kommunfullmäktige att avslå motionen. Vid ärendets hantering reserverade sig Carola Lidén (C) och Andreas Skarvö (M) mot beslutet.

Sammanträdet
Socialförvaltningen föredrar ärendet.

Ylva Mjärdell (L), Joakim Eck (M), Jenny Esberg (KD) och Nina Markström (SD) föreslår bifalla motionen.

Tim Larsson (S), Kristina Falkenlöv (S), Bodil Wennerbrandt Sevastik (S), Sara Akan (S), Ann-Christin Lahti (MP), Maria Rångevall (S) och Inga-Lis Brånin (V) föreslår bifalla arbetsutskottets förslag.

Beslutsgång
Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag och Ylva Mjärdell med fleras förslag mot varandra och finner att socialnämnden bifaller arbetsutskottets förslag.

Beskrivning av ärendet
Sedan psykädelreformen 1995 har socialnämnden byggt upp insatsen bostad med särskild service enligt SoL (Socialtjänstlagen) för personer med psykisk funktionsnedsättning. Under senare år har diagnostiseringen av målgruppen förändrats till diagnoser som inkluderas i LSS vilket medfört att fler boendebeslut beviljas. Bostad med särskild service är en insats enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Man ansöker om insatsen hos sin kommun. Det finns tre former av bostad med särskild service:

Gruppbostad är lägenheter som ligger tillsammans i samma fastighet. Det finns även gemensamma rum. Personal finns tillgänglig dygnet runt och hjälper till med det personen behöver, till exempel att duscha, handla mat, städa och följa med på fritidsaktiviteter.

Servicebostad är lägenheter som ligger i anslutning till varandra. Man får hjälp och stöd av personal utifrån sina behov.

Annan särskilt anpassad bostad är en lägenhet som är anpassad efter behov. Man får hjälp i vardagen, till exempel hemtjänst, ledsagare eller personlig assistans.

Kommunfullmäktige beslutade 2019-10-22 § 241 i Strategisk plan och budget 2020 - 2022 att ge socialnämnden uppdraget att utveckla samarbetet med extern aktör gällande LSS verksamhet.

Efter utredningen beslutade socialnämnden 2020-08-27 § 125 att upphandla extern aktör av ett gruppboende. Vilken form, inklusive eller exklusive lokal, fick bero på vilket gensvar man fick från leverantörer samt hur fort man kunde komma igång med verksamhet. I leverantörsdialogerna blev det tydligt att ingen leverantör hade mark eller någon lämplig lokal för ett gruppboende utan förespråkade att kommunen ägde lokalen. Utifrån de flertal leverantörsdialoger som genomfördes, med både större och mindre aktörer, togs en kravspecifikation fram. Upphandlingen som gick ut var exklusive lokal. För att underlätta och inte behöva börja med en verksamhetsövergång valdes en av de kommande nya gruppbostäderna.

Det framkom tydligt på svaren som inkom att det var för litet volymmässigt för att kunna klaras med de vinstmarginaler som en extern aktör har och upphandlingen avbröts. Detta trots att ett flertal justeringar gjorts inför upphandling just för att underlätta även för en mindre enhet och att förvaltningen var beredd på en högre kostnad för den upphandlade verksamheten än om den hade varit i egen drift.

Vid upphandling av extern drift av verksamhet ska kvalitetskrav förtydligas då det blir andra förutsättningar för att styra kvalitet. I en kommunal verksamhet klargörs kvalitetsambitioner löpande i arbetet med ständiga förbättringar. Vid en upphandling så är det den formulerade kravspecifikationen vid anbudstillfället som gäller hela avtalsperioden. Det är därför av betydlig vikt att vara konkret med krav vid en upphandling. Socialförvaltningen skulle säkerställa kvalitetskrav i upphandlingen som är förenliga med de bärande principerna i Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt i FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning och klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF).

Svenska institutet för standarder (SIS) hade då tagit fram ett förslag till en standard för kvalitet i bostad med särskild service för vuxna. Standarden be-

räknades vara klar runt årsskiftet 2020/2021. Målet med standardiseringen är att bidra till att resurserna utnyttjas på ett effektivt sätt för störst samhällsnytta och kvalitet för den enskilde.

Socialförvaltningen hade i förslaget till beslut beaktat utkastet till SIS- standarden.

Socialnämnden är ansvarig för att följa upp kvalitet i både verksamhet i egen regi och verksamhet som bedrivs av extern aktör. Enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9 är alla utförare dock skyldiga att ha ett ledningssystem för kvalitet. Detta innebär att utföraren har ett eget ansvar för att säkra och utveckla kvalitet i sin verksamhet. Resultatet av uppföljningsarbetet är ett verktyg för såväl nämnden som utförarna för att arbeta med ständiga förbättringar. Socialnämnden måste tillförsäkra sig möjligheter till insyn och kontroll i verksamhet som lämnats över till annan. Nämndens rätt till insyn och kontroll ska anges i avtalet med den externa utföraren. Det ska inom förvaltningen finnas en systematik i genomförandet av tillsynen, där ett uttalat ansvar och resurser ska finnas för genomförandet. I andra kommuner har man sett att jämförelser innebär ett lärande och leder till insatser som utvecklar den egna verksamheten.

Sedan 2021 finns SIS-standarden Kvalitetssäkring inom LSS - bostad med särskild service för vuxna. Standarden är utvecklad utifrån de inspel som kom in efter remissrundan och skulle nu vara än mer användbar som upphandlingsunderlag och som kravställningsunderlag. Den kan användas för att tydliggöra vad som är god kvalitet för den enskilde och hens rättsliga företrädare samt i kommunikation med närstående och andra relevanta personer eller aktörer. Standarden är dessutom användbar för såväl egenkontroll som extern granskning, tillsyn och certifiering.

Standarden anger krav på tjänsten stöd, service och omvårdnad i bostad med särskild service för vuxna enligt LSS. Standarden bidrar med krav och förtydliganden kring hur den som bedriver verksamhet kan säkerställa god kvalitet på tjänsten och därmed bidra till goda levnadsvillkor för den enskilde.

I nya socialtjänstlagen föreslås även en uppgiftsskyldighet för utförare inom socialtjänsten. Syftet med bestämmelsen är att ge socialnämnden förutsättningar att följa upp och kvalitetssäkra kommunens socialtjänstverksamhet även när en insats genomförs av någon annan. De uppgifter som ska lämnas är sådana som socialnämnden behöver för kvalitetssäkring, administration, uppföljning eller utvärdering. Denna förändring skulle också bidra positivt vid en eventuell upphandling.

Det finns både argument för och emot upphandling av LSS-boenden, och det är viktigt att noggrant överväga alla aspekter. Idag finns ingen politisk styrning mot att konkurrensutsätta verksamheten. Aktörer såsom brukar- och intresseorganisationer, medarbetare och chefer samt fackliga parter är viktiga att involvera i ett arbete kring en eventuell upphandling, även expertkunskap kring avtal kan behövas. Vid en sammantagen bedömning och med beaktande av tidigare erfarenhet av upphandling och med det utvecklingsarbetet kring lokalförsörjningsprocessen som sker inom kommunen ser socialförvaltningen att behovet av platser inom de närmaste åren ligger i fas och rekommenderar kommunfullmäktige att avslå motionen.

Det är viktigt med en större risk och konsekvensbeskrivning vid ett eventuellt beslut att gå vidare för att omhänderta de risker som finns. Kostnaden initialt för att ta fram underlag och nya arbetssätt behöver också tas med. Nedan redovisas några av de för- och nackdelar som brukar lyftas fram.

Fördelar:

1. **Valfrihet för brukare**: Ökad valfrihet för brukarna innebär att de kan välja mellan olika leverantörer och tjänster som bäst passar deras behov och preferenser.
2. **Kvalitetsvinster vid konkurrens**: Konkurrens kan leda till förbättrad kvalitet även i den egna verksamheten.
3. **Specialiserad kompetens**: Ett större utbud för brukarna kan leda till mer specialiserad kompetens. Externa leverantörer kan erbjuda specialiserad kunskap och erfarenhet som kommunen kanske inte har tillgång till internt.

Nackdelar:

1. **Minskad kontroll:** Kommunen kan förlora viss kontroll över kvaliteten och utförandet av tjänsterna när de outsourcas till externa leverantörer. Här behöver kommunens kompetens kring avtalsskrivning och upphandling säkerställas, samt behöver kommunen bygga upp en organisation och arbetssätt kring uppföljningen.
2. **Beroende av leverantören:** Kommunen kan bli beroende av en eller flera leverantörer, vilket kan vara problematiskt om leverantören inte levererar enligt avtal och kommunen behöver ta över verksamheten med kort framförhållning.
3. **Högre initial kostnad**: Kostnaden initialt för att ta fram underlag och nya arbetssätt behöver också tas med. Det är viktigt med en omfattande risk- och konsekvensbeskrivning vid ett eventuellt beslut att gå vidare för att hantera de risker som finns.

Dialog
Dialog har förts internt inom socialförvaltningen.

Beslutsunderlag
- Motion (KD, M, L, C) Möjliggör för fler aktörer att bedriva gruppboende och servicebostäder, SOC Hid: 2024.1737
- Socialförvaltningens förslag till beslut gällande motion (KD, M, L, C) om att möjliggöra för fler aktörer att bedriva gruppboende och servicebostäder, SOC Hid: 2025.1407
- Socialnämndens arbetsutskotts beslut 2025-05-08 § 47, SOC Hid: 2025.108

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen
Socialförvaltningens ledningsgrupp

Luleå 2024-04-11

MOTION – Möjliggör för fler aktörer att bedriva gruppboende och servicebostäder.

Vi har under en längre tid i Luleå saknat gruppbostäder. Medborgare har inte fått den boendeformen trots att de behöver den.

Boverket redovisade 2023 i sin bostadsmarknadsenkät att Luleå hade ett underskott på anpassade bostäder för vuxna. Kommunen uppgav då att man skulle vara i balans 2025 men nu ser vi att de inte kommer att kunna uppfyllas.

Vi fyra partier menar att vård och omsorg ska möjliggöras och kunna bedrivas av andra aktörer. Allt behöver inte ske i egen regi. Behovet av gruppbostäder är större än vad kommunen under flera år kunnat tillgodose.

Därför föreslår vi:

- Att socialförvaltningen ges i uppdrag att låta externa utförare få möjlighet att bedriva verksamhet med anpassade boenden.

Samuel Ek

Gruppledare, Kristdemokraterna

Anders Josefsson

Gruppledare, Moderaterna

Thomas Söderström

Gruppledare, Liberalerna

Arne Nykänen

Gruppledare, Centerpartiet

§ 122

Motion (L) om ny nämndstruktur, dela upp socialnämnden i två nya nämnder

Ärendenr 2024/1926-1.1.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Reservationer

Samuel Ek (KD) och Matti Björk (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Thomas Söderström (L), Ylva Mjärdell (L) och Fredrik Hjälte (L) har lämnat in en motion om att dela upp socialnämnden i två separata nämnder. Motionen har anmälts vid kommunfullmäktige 2024-10-21 § 150.

Motionärerna föreslår att:

- Socialnämnden delas upp i två delar, förslagsvis en äldrenämnd och en socialnämnd där innehållet för respektive nämnd bestäms i en noggrann utredning.

Motionärerna presenterar ett förslag på fördelning av ansvar där äldrenämnd ansvarar för:

- Äldreomsorgsfrågor enligt socialtjänstlagen (SoL) för personer över 65 år,
- särskilda boende, hemtjänst, trygghetslarm och matdistribution,
- dagvård, avlastning, korttidsboende och anhörigstöd.

Socialnämnden föreslås ansvara för övriga socialtjänstfrågor och arbete med att förbättra sociala tjänster och stöd för olika grupper i samhället.

Målet med en äldrenämnd är enligt motionärerna att möta de ökade behoven hos en åldrande befolkning och säkerställa hög kvalitet i tjänsterna.

Motionärerna skriver vidare att uppdelningen av socialnämnden syftar till att ge politikerna möjlighet att djupdyka i respektive område vilket enligt motionärerna leder till mer välgrundade och genomtänkta beslut.

Socialförvaltningens yttrande
Socialförvaltningen ställer sig positiv till att mer uppmärksamhet och resurser riktas mot äldrefrågor och de specifika utmaningar som en åldrande befolkning innebär. Utifrån ett medborgarperspektiv bedömer socialförvaltningen att ett informerat och relevant beslutsfattande kring de specifika utmaningar som äldre möter omhändertas mer effektivt inom en samlad socialnämnd kontra en uppdelning av den. Socialförvaltningens bedömning har utgått från organisationen fortsatt en socialförvaltning och den föreslagna nämndsstrukturen enligt motionens förslag.

Förslaget om att dela upp socialnämnden i två delar berör inte bara ekonomiska resurser. Socialförvaltningen vill särskilt lyfta att en kvalitativ vård och omsorg bedöms uppnås genom att utgå från det individuella behovet. Lagstiftning, inklusive den nya socialtjänstlagen, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, sätter ramar för hur socialförvaltningens arbete organiseras, hur samverkan mellan verksamheter ska fungera och hur socialtjänsten bör utformas för att möta nya behov hos befolkningen. Lagstiftningen ställer även krav på likabehandling av kommunens invånare oavsett nämnd som beslutar som insatsen. Socialförvaltningen bedömer att det finns budgetmässiga, administrativa och verksamhetsnära fördelar med samordning inom en socialnämnd med ett brett perspektiv som effektivt tillgodoser individens behov så väl som alla sociala tjänster, nu och de närmast kommande åren.

Individens behov
Äldre personer har olika behov, förutsättningar och är olika som personer. Hälsan kopplat till ålder är högst individuell. Det är individens behov, oavsett ålder, som styr vilka insatser inom socialförvaltningen som är aktuella för den enskilde. Det gäller behoven som lyfts i motionen, stöd i hemmet (hemtjänst och nattpatrull) och behov av trygghetslarm såväl som behov av olika former av särskilt boende. Det gäller likväl individuella insatser inom funktionshinderomsorgen, socialpsykiatrin, öppenvården. Individens behov står även i centrum för lättillgängliga, tidiga och förebyggande insatser såsom råd och stöd från exempelvis centrum mot våld, ROS-mottagningen (tidigt stöd för skadligt bruk av alkohol, droger, läkemedel och spel om pengar och för deras anhöriga), äldresupporten, anhörigstöd m.fl.

En äldre person är i många fall i behov av både SoL-insatser som motionen föreslår ligga i en äldrenämnd, men även behov av andra insatser. En uppdelning av socialnämnden utifrån exempelvis ålder, medför att unga som har hemtjänst eller äldre med missbruk, behöver ansöka om bistånd från två nämnder. Åldersuppdelning medför även att den enskilde, när hen uppnått en viss ålder, ansöker om bistånd från en annan nämnd. Socialförvaltningen bedömer att åldersuppdelning som organisatorisk grund försvårar en samlad

individuell bedömning, och kan försvåra för den enskilde att navigera sig igenom socialtjänsten, jämfört med att ha insatserna samlat under en nämnd. Oavsett vilken gränsdragning som används - om den frångår individens behov i centrum, får konsekvenser för den enskilde. Socialförvaltningen konstaterar att frågan hur verksamheten ordnas och hur den enskilde påverkas behöver utredas vidare vid en delning.

Idag finns utifrån framtagna och beslutade arbetssätt och av Socialstyrelsen rekommenderade metoder som tillämpas och möjliggör att individens behov sätts i centrum. Detta framgår av Riktlinjer för god service som socialnämnden beslutat om 2023-08-31 § 145. Det framgår likväl av tillämpningen av Socialstyrelsens rekommenderade metod, Individens behov i centrum (IBIC), som under lång tid använts av vård och omsorg samt verksamheter inom LSS och socialpsykiatrin.

Socialnämnden har när Äldreplanen 2022–2029 antogs 2022-03-31 § 53 lagt fokus på målgruppen äldre med en planeringshorisont på åtta år och ska ses som en vägledning för kommunens planerings- och utvecklingsarbete i frågor som rör äldre. I Äldreplanen framgår att den enskilde ska involveras och insatser anpassas efter individens behov och förutsättningar. Detta fokus återfinns även i Nära vård-omställningen där fokus flyttats till att arbeta än mer personcentrerat, sammanhållet, proaktivt och hälsofrämjande.

Det framgår av propositionen 2024/25:89 En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter gällande nya socialtjänstlagen, att lagens fokus förflyttas från grupptillhörighet till individuellt behov. Samma fokus finns i Socialstyrelsens nationella demensstrategi ”Varje dag räknas: Nationell demensstrategi 2025–2028”, där socialtjänstens insatser för personer som har en demenssjukdom ska vara anpassade efter den enskildes förutsättningar och behov. Strategin belyser bland annat funktionsnedsattas risk för att få demens tidigare i livet.

Socialförvaltningen bedömer att en delad nämnd kan försvåra för den enskilde att få anpassad och individuellt stöd, vård och omsorg. Bedömningen är att ålder som grund, eller annan gränsdragning som frångår individens behov, för insatser inom vård- och omsorgsboende, stöd i hemmet m.m., inte ligger i linje med befintliga arbetssätt och Socialstyrelsens rekommenderade metoder.

Socialförvaltningen vill även understryka vikten av det tillitsbaserade arbetssättet som syftar till att öka handlingsutrymmet för medarbetare att uppnå kvalité och goda resultat i verksamheten. Arbetssättet avser att minska den direkta styrningen och främja medarbetares initiativkraft och ansvarstagande. Ett alternativ för att uppnå syftet för politiker att djupdyka i frågor och kunna

fatta mer välgrundade beslut kan vara att införa äldrefrågor som tema i socialnämnden, förslagsvis två ggr per år, där aktiviteter i äldreplanen följs upp.

Likställighetsprincipen och samordning
Att dela upp socialnämnden utifrån ålder, under/över 65 år som motionen föreslår, bedömer socialförvaltningen blir en utmaning utifrån likställighetsprincipen i kommunallagen. Med två politiskt styrda myndigheter, som har olika fokus och utmaningar, finns risker att beslut fattas som leder till att kommunens medborgare behandlas olika.

Genom den omvärldsanalys som genomförts med Umeå kommun bekräftas den identifierande utmaningen. Umeå kommun har en äldrenämnd med en äldreomsorgsförvaltning och en individ- och familjenämnd med stöd- och omsorgsförvaltning. Hur Luleå kommun skulle organisera socialförvaltningen vid en uppdelad socialnämnd behöver utredas vidare, men bedömningen är att det finns svårigheter med att ha samma förvaltningsstruktur som Umeå kommun. Oaktat hur socialförvaltningen i Luleå skulle organiseras, bedömer socialförvaltningen att uppdelning utifrån ålder är problematisk. Uppdelning utifrån ålder ställer krav på en god samverkan på övergripande nivå gällande gemensamma funktioner, rutiner, satsningar, förändringar och utveckling för att säkerställa likabehandling av medborgare oavsett nämndstillhörighet.

I dialog med arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen framkommer att uppdelningen med två nämnder och en förvaltning har inneburit ökad administrativ och tidsmässig belastning för förvaltningen. För att säkerställa samordning och information till både arbetsmarknads- och gymnasienämnden (AGN) respektive barn- och utbildningsnämnden (BUN) lyfts många ärenden antingen för beslut eller information i både AGN och BUN. Det beskrivs som en kostsam och ineffektiv hantering för tjänstemannaorganisationen.

En översiktlig analys av hur en ärendefördelning skulle kunna se ut vid en uppdelad socialnämnd liknar beskrivningen av AGN och BUN. Utifrån det totala antalet ärenden som socialnämnden hanterade år 2024 (257 beslut, varav ca 100 är enskilda ärenden och förteckningar) skulle 13 av 150 ärenden ha beslutats i enbart en äldrenämnd. Av övriga 137 ärenden bedöms 69 stycken ha behövt beslutas eller informeras om i både en äldrenämnd och socialnämnd. Administrationen bedöms därmed öka när ärenden som kräver gemensamma beslut tex avtalsfrågor och remissförfaranden behöver tas upp. För att säkerställa samordning och lika behandling kan även andra ärenden behöva tas upp i både socialnämnd och äldrenämnd.

Av dialog med arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen framkommer att flytten av styrningen av arbetsmarknadsfrågor från kommunstyrelsen till

den nya arbetsmarknads- och utbildningsnämnden, har ökat fokus, specialisering och möjligheten till ansvarsutkrävande inom frågorna. Socialförvaltningen bedömer att det idag finns en demokratisk process, transparens och politisk styrning i äldrefrågor genom socialnämnden. Bedömningen är att det finns nära insyn, mål och kontroll av frågorna som inte motsvarar den organisation som arbetsmarknadsfrågorna hade innan de lyftes till egen nämnd.

Sekretess
För närvarande omfattas socialtjänsten av en och samma myndighet. Det innebär att inre sekretess gäller och att personalen får dela information som är nödvändig för deras arbetsuppgifter.

Om socialtjänsten delas upp i två olika nämnder och en person får hjälp från socialnämnden med insatsen personlig assistans och från äldrenämnden med insatsen nattpatrull så gäller sekretess mellan nämnderna. För att dela information mellan utförare behövs antingen samtycke från personen, en särskild lagregel som tillåter det, eller en sekretessprövning som resulterar i att uppgifterna kan lämnas ut. Om informationen inte kan delas så kan det påverka beslutsfattande och utförande av stöd, vård och omsorg.

En uppdelad socialnämnd kan försvåra möjligheten att överblicka vilka insatser en person har inom socialtjänsten om insatser, eller samma insats, är beviljad i två nämnder. Med flera utförare, och utförare som inte tillhör samma nämnd kan sekretessen medföra att det blir mer komplicerat att säkerställa resultatet av insatsen.

Vid en uppdelning kommer journaler som fortsätter att vara aktuella vid uppdelningen, att ägas av respektive nämnd. Ur ett arkivperspektiv kommer vissa journaler att vara delade mellan två nämnder.

Umeå kommun har etablerat gemensamma rutiner, bedömningar och vägledningar för att samverkan mellan myndigheterna ska fungera så bra som möjligt. I dialog med Umeå kommun framgår att samverkan är resurskrävande, men att uppdelningen utifrån ålder utgjort en större utmaning.

Samverkan
Socialnämnden antog 2024-06-20 § 122 Ledningssystem för kvalitetsarbetet: som syftar att ge socialnämndens alla verksamheter stöd i att styra och leda för god kvalitet. En god kvalitet och service uppnås och bibehålls bland annat genom en helhetssyn och samordning för att kunna tillgodose individens behov. Samverkan sker därför idag på alla nivåer. På ledningsnivå genom att chefer från alla verksamheter återkommande samverkar kring operativa beslut. På medarbetarnivå sker samverkan dagligen genom exempelvis team-

träffar och SIP (Samordnad Individuell Plan). Socialförvaltningen har fastställda rutiner för hur samverkan sker mellan vård och omsorg, hälso- och sjukvården, funktionshinderomsorgen, socialpsykiatrin, öppenvården och verksamheter för lättillgängliga, tidiga, förebyggande serviceinsatser. Genom samverkan kan risker för den enskilde förbyggas då kännedom finns hos socialförvaltningens medarbetare om hur arbetet bedrivs och organiseras, även utanför den egna verksamheten. Socialförvaltningen ser fördelar för den enskilde med den samordning som idag finns under en myndighet, socialnämnden.

Det är möjligt att förändra samverkansprocesser och övergripande rutiner vid en delning av socialnämnden. Omvärldsanalys visar att kommuner som Umeå kommun hittat samverkansformer mellan två nämnder. Socialförvaltningen bedömer att detta är möjligt även i Luleå men skulle kräva ett gediget arbete och ta fokus från andra områden som bedöms prioriterade, så som kompetensförsörjning.

Resursfördelning och kompetensförsörjning
Enligt Sveriges kommuner och regioners personalprognos *Välfärdens kompetensförsörjning 2023–2033* är kompetensförsörjningen den största utmaningen för välfärden de kommande tio åren. Arbetskraften räcker inte till och därför uppmanas kommuner utveckla arbetssätten samt tillvarata och utveckla kompetensen hos befintliga medarbetare, så kallad yrkesväxling. Det blir allt fler äldre i kommunen samtidigt som den arbetsföra befolkningen inte ökar i samma takt och därför förutspås brist på arbetskraft. I Luleå kommun bedöms kompetensförsörjningen vara den största utmaningen för socialförvaltningen som redan idag har svårt att rekrytera personal och personaltillsättningen behöver till stor del lösas med befintliga resurser.

I Umeå kommun har de två nämndernas förvaltningar egna bemanningsfunktioner. Det har för Umeå inneburit fördelar inom kompetensutveckling och rekrytering där specialisering kan ske både när man söker personal och i vidareutbildning av befintlig personal. Det ska vägas mot risk för intern konkurrens om personal. Socialförvaltningen ser fördelar i möjligheten att rekrytera och kompetensutveckla inom specifika områden. En fördel med att specialisera personal är en ökad personalkontinuitet för brukare. Utifrån utmaningar inom kompetensförsörjning finns däremot behov av att personal kan arbeta inom olika verksamheter, tex hemtjänst som utför både personlig assistans och hemtjänst.

En separat nämnd för äldre i Luleå kommun bedöms medföra en än mer komplicerad resursfördelning och budgethantering. Personalresurserna organiseras idag geografiskt utifrån de insatser en medborgare beviljats, inte till

exempel utifrån medborgarens ålder. Bedömningen är att det idag inte finns tillräckligt med personal för att styra om resurser till enbart vård och omsorg.

Hälso- och sjukvårdens jourverksamhet, vikariesamordningen, trygghetslarm och beredskapschef är exempel på funktioner som har hela Luleå kommuns yta som arbetsområde. Funktionerna ger idag stöd, vård och omsorg till medborgare när ett brådskande behov uppstår oavsett geografisk plats, ålder eller vilken verksamhet medborgaren tillhör. Vid en uppdelning av socialnämnden behöver dessa centrala funktioners organisation utredas vidare för att exempelvis säkerställa kontinuitet vid avvikelserapportering om en brukare har insatser från två nämnder, eller en utförare tillhör en annan nämnd.

I budgetarbete finns fördelar med en större organisation som möjliggör budgetmässiga omfördelningar mellan verksamheter. Vid uppdelad socialnämnd blir medel låsta till respektive nämnds område. Det visar erfarenhet från AGN respektive BUN som vid demografiavdrag (minskat barnafödande) inte kan hitta lösningar inom en större organisation. Idag har socialnämnden en flexibilitet i internbudgetfördelningen vilken skulle inskränkas vid uppdelning.

En effektiv resursanvändning behöver viktas mot demokratifrågan och engagemang för äldre. Socialförvaltningen bedömer att den fördelning som kan ske av resurser inom samma nämnd väger tyngre än nyttan med fokus på äldrefrågor med en delad socialnämnd.

Ny socialtjänstlag
Syftet med nya socialtjänstlagen är att få socialtjänsten att förflytta sig från utredning och myndighetsutövning till tidiga, förebyggande insatser. Ett tidigt stöd kan minska behovet av mer ingripande insatser senare. Insatserna ska bygga på evidens eller beprövad erfarenhet för att uppnå effekt. Det innebär till exempel att den äldre ska kunna bo hemma längre, med eller utan hemtjänst, då en god hälsa kan upprätthållas med aktiviteter och fokus på levnadsvanor. Anhöriga som vårdar äldre närstående i hemmet ska få ett gott stöd så att den anhörige orkar ge vård till sin närstående. Ensamhet kan brytas med mötesplatser.

Det kommer att ta tid att se effekten av förflyttningen till förebyggande insatser. Det kommer även att ta tid innan resurser kan förflyttas från traditionell myndighetsutövning till utförarverksamhet. Det är en stor omställning för Sveriges kommuner, men nödvändig, utifrån att den nuvarande lagen inte längre anses vara tillräckligt effektiv för att möta dagens utmaningar och behov. Lagen väntas träda i kraft 2025-07-01.

Med beaktande av socialförvaltningens omställningsarbete är bedömningen att verksamheterna behöver få ägna sig åt de förändringar och satsningar som nya socialtjänstlagen medför. Bedömningen är också att avvakta resultaten av den nya socialtjänstlagens påverkan på vård och omsorg. En omorganisation bedöms i det här läget ta fokus och tid från omställningen till nya socialtjänstlagen.

Förändringsarbete
Ett annat perspektiv att beakta är den satsning som socialförvaltningen genomfört för att möta framtidens demografi- och samhällsutveckling med ett ökat behov av välfärdstjänster, vård och omsorg och hälso- och sjukvård. Satsningen innebär att Norrbottens kommuner gemensamt upphandlat ett verksamhetssystem med gemensamma arbetssätt och var resurser och kompetens delas, vilket ökar kvaliteten. När arbetssätten standardiseras och dokumentationen struktureras underlättas systematisk uppföljning- och kvalitetsarbete, vilket i sin tur medför att socialnämndens uppdrag att styra verksamheten mot angivna mål, underlättas. Det nya beslutsstödet som implementeras under år 2025 gör att chefer enklare kan följa upp sin verksamhet för att säkerställa en jämlik och jämställd vård och omsorg av god kvalité för våra medborgare. Vid en uppdelning av socialnämnden skulle centrala system tex verksamhetssystem, beslutsstöd, kvalitetsledningssystem, dokumenthanteringssystem som har implementerats utifrån nuvarande nämndstuktur förändras. Det förändringsarbetet, parallellt med införandet av ny socialtjänstlag, skulle innebära att fokus och resurser tas från kärnverksamheten.

Ekonomi
Ytterligare en nämnd innebär ökade kostnader med ca 2,4 miljoner kronor per år (baserat på kostnader för socialnämnden år 2024 med 15 ledamöter och 15 ersättare). Där ingår kostnaderna för fasta arvoden, sammanträdesarvoden inklusive övriga ersättningar och omkostnader. Tillkommer gör kostnaden för nämndsekreterare, registrator och eget diarium, arkivering och gallring vilket uppskattas till ca 1,5 - 2 miljoner per år. Denna kostnad motsvarar ca 4–5 platser på ett vård- och omsorgsboende.

En uppdelning av socialnämnden bedöms utöver ovanstående ge ökade administrativa kostnader i tjänstemannaorganisationen i form av stödfunktioner som rapporterar till nämnden. Även delegationsordning, dokumenthanteringsplaner och arkivbeskrivningar behöver fastställas för respektive nämnd.

Socialförvaltningen konstaterar att eventuella utökade resurser eller effektivitetsvinster inom kärnverksamheten vid en uppdelad socialnämnd, är svårberäknade.

Med beaktande av ovanstående är socialförvaltningens samlade bedömning att individens behov tillgodoses mest effektivt under en samlad socialnämnd. Innan ett eventuellt beslut om en uppdelad socialnämnd behöver följande områden utredas vidare:

- Hur kan brister undvikas gällande kvalité och service för den enskilde när stöd, vård eller omsorg beslutas och utförs av två myndigheter, med ålder eller annan gränsdragning som organisatorisk grund.
- Hur individers behov omhändertas när beslut och utförande hamnar hos två myndigheter. Säkerställa att den enskilde beviljas anpassade insatser efter behov och förutsättningar.
- Forum och rutiner för samverkan och sekretess mellan myndigheter så att den enskilde inte drabbas och likställighetsprincipen säkerställs.
- Hur den nya socialtjänstlagen kan omhändertas då lagstiftningen tydliggör att riktningen förflyttas från målgruppen äldre till det individuella behovet hos den äldre.
- Påverkan på kompetensförsörjningen.
- Hälso- och sjukvårdens organisation - delas i två nämnder eller organiseras som en stabsfunktion.
- Säkerställa centrala funktioners organisation exempelvis jourverksamhet, vikariesamordning, trygghetslarm och beredskapschef.
- Eventuella utökade resurser eller effektivitetsvinster inom kärnverksamheten behöver utredas.

Om kommunfullmäktige ändrar nämndsstrukturen enligt motionens förslag kommer socialförvaltningen att hitta lösningar för organisationen.

Socialnämnden har 2025-06-19 § 131 rekommenderat kommunfullmäktige besluta att avslå motionen. Vid ärendets behandling reserverade sig Ylva Mjärdell (L), Jenny Esberg (KD) och Carola Lidén (C) mot beslutet.

Sammanträdet

Socialförvaltningen föredrar ärendet.

Samuel Ek (KD) och Matti Björk (M) föreslår bifalla motionen.

Ordföranden (S) föreslår bifalla socialnämndens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer socialnämndens förslag och Samuel Ek med fleras förslag mot varandra och finner att arbetsutskottet bifaller socialnämndens förslag.

Beskrivning av ärendet

Luleå kommun har idag 12 nämnder, inräknat valnämnd, e-nämnd, gemensam kost- och servicenämnd med Piteå kommun (som ansvarar för produktion av kylda maträtter till ordinärt och särskilt boende) samt hjälpmedelsnämnden. Kommuner som har 10 facknämnder eller fler, har generellt över 100 000 invånare. Det framgår av Sveriges kommuner och regioners rapport, Politisk organisation i kommuner och regioner 2021, som visar att av de 12 kommuner som har minst 10 nämnder har alla utom en, fler än 100 000 invånare. Kostnaderna för nämnd- och styrelseverksamhet och antalet förtroendevalda per invånare, ligger däremot i linje med kommuner av jämförbar storlek. Luleå kommun har därmed ett jämförelsevis högt antal nämnder men jämförelsevis genomsnittliga kostnader i förhållande till invånarantal.

Pensionärsrådet

Äldre i Luleå är en viktig och växande målgrupp i kommunen. Därför har ett av de fyra kommunala råden organiserats för målgruppen. Syftet med Pensionärsrådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan kommunens beslutsfattare och målgruppen. Socialförvaltningen ser positivt på Pensionärsrådet som ett organ där intresseorganisationernas perspektiv tillförs och kompletterar socialnämnden genom kompetenshöjning i frågor som berör målgruppen. Socialförvaltningen ansvarar för sekreterare vid Pensionärsrådets möten och ser positivt på det pågående utvecklingsarbetet med råden.

Dialog

Dialog har genomförts arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen om erfarenheten av att arbeta gentemot två nämnder. Dialog har även förts med kommunsekreterare, arkivarie och kommunjurist inom kanslikontoret, kommunstyrelseförvaltningen gällande kostnader och lagstiftning. Erfarenheter har även inhämtats från Umeå kommun.

Beslutsunderlag

- Motion (L) om ny nämndstruktur, dela upp socialnämnden i två nya nämnder, KLF Hid: 2024.9120
- Socialnämndens beslut 2025-06-19 § 131, KLF Hid: 2025.6872
- Presentation - Motion om ny nämndstruktur, KLF Hid: 2025.6882

§ 131

Motion (L) om ny nämndstruktur, dela upp socialnämnden i två nya nämnder

Ärendenr 2024/1314-1.1.1.5

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar att rekommendera kommunfullmäktige att avslå motionen.

Reservationer

Ylva Mjärdell (L), Jenny Esberg (KD) och Carola Lidén (C) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Thomas Söderström (L), Ylva Mjärdell (L) och Fredrik Hjälte (L) har lämnat in en motion om att dela upp socialnämnden i två separata nämnder. Motionen har anmälts vid kommunfullmäktige 2024-10-21 § 150.

Motionärerna föreslår att:

- Socialnämnden delas upp i två delar, förslagsvis en äldrenämnd och en socialnämnd där innehållet för respektive nämnd bestäms i en noggrann utredning.

Motionärerna presenterar ett förslag på fördelning av ansvar där äldrenämnd ansvarar för:

- Äldreomsorgsfrågor enligt socialtjänstlagen (SoL) för personer över 65 år,
- särskilda boende, hemtjänst, trygghetslarm och matdistribution,
- dagvård, avlastning, korttidsboende och anhörigstöd.

Socialnämnden föreslås ansvara för övriga socialtjänstfrågor och arbete med att förbättra sociala tjänster och stöd för olika grupper i samhället.

Målet med en äldrenämnd är enligt motionärerna att möta de ökade behoven hos en åldrande befolkning och säkerställa hög kvalitet i tjänsterna.

Motionärerna skriver vidare att uppdelningen av socialnämnden syftar till att ge politikerna möjlighet att djupdyka i respektive område vilket enligt motionärerna leder till mer välgrundade och genomtänkta beslut.

Socialförvaltningens yttrande
Socialförvaltningen ställer sig positiv till att mer uppmärksamhet och resurser riktas mot äldrefrågor och de specifika utmaningar som en åldrande befolkning innebär. Utifrån ett medborgarperspektiv bedömer socialförvaltningen att ett informerat och relevant beslutsfattande kring de specifika utmaningar som äldre möter omhändertas mer effektivt inom en samlad socialnämnd kontra en uppdelning av den. Socialförvaltningens bedömning har utgått från organisationen fortsatt en socialförvaltning och den föreslagna nämndsstrukturen enligt motionens förslag.

Förslaget om att dela upp socialnämnden i två delar berör inte bara ekonomiska resurser. Socialförvaltningen vill särskilt lyfta att en kvalitativ vård och omsorg bedöms uppnås genom att utgå från det individuella behovet. Lagstiftning, inklusive den nya socialtjänstlagen, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, sätter ramar för hur socialförvaltningens arbete organiseras, hur samverkan mellan verksamheter ska fungera och hur socialtjänsten bör utformas för att möta nya behov hos befolkningen. Lagstiftningen ställer även krav på likabehandling av kommunens invånare oavsett nämnd som beslutar som insatsen. Socialförvaltningen bedömer att det finns budgetmässiga, administrativa och verksamhetsnära fördelar med samordning inom en socialnämnd med ett brett perspektiv som effektivt tillgodoser individens behov så väl som alla sociala tjänster, nu och de närmast kommande åren.

Individens behov
Äldre personer har olika behov, förutsättningar och är olika som personer. Hälsan kopplat till ålder är högst individuell. Det är individens behov, oavsett ålder, som styr vilka insatser inom socialförvaltningen som är aktuella för den enskilde. Det gäller behoven som lyfts i motionen, stöd i hemmet (hemtjänst och nattpatrull) och behov av trygghetslarm såväl som behov av olika former av särskilt boende. Det gäller likväl individuella insatser inom funktionshinderomsorgen, socialpsykiatrin, öppenvården. Individens behov står även i centrum för lättillgängliga, tidiga och förebyggande insatser såsom råd och stöd från exempelvis centrum mot våld, ROS-mottagningen (tidigt stöd för skadligt bruk av alkohol, droger, läkemedel och spel om pengar och för deras anhöriga), äldresupporten, anhörigstöd m.fl.

En äldre person är i många fall i behov av både SoL-insatser som motionen föreslår ligga i en äldrenämnd, men även behov av andra insatser. En uppdelning av socialnämnden utifrån exempelvis ålder, medför att unga som har hemtjänst eller äldre med missbruk, behöver ansöka om bistånd från två nämnder. Åldersuppdelning medför även att den enskilde, när hen uppnått en viss ålder, ansöker om bistånd från en annan nämnd. Socialförvaltningen bedömer att åldersuppdelning som organisatorisk grund försvårar en samlad

individuell bedömning, och kan försvåra för den enskilde att navigera sig igenom socialtjänsten, jämfört med att ha insatserna samlat under en nämnd. Oavsett vilken gränsdragning som används - om den frångår individens behov i centrum, får konsekvenser för den enskilde. Socialförvaltningen konstaterar att frågan hur verksamheten ordnas och hur den enskilde påverkas behöver utredas vidare vid en delning.

Idag finns utifrån framtagna och beslutade arbetssätt och av Socialstyrelsen rekommenderade metoder som tillämpas och möjliggör att individens behov sätts i centrum. Detta framgår av Riktlinjer för god service som socialnämnden beslutat om 2023-08-31 § 145. Det framgår likväl av tillämpningen av Socialstyrelsens rekommenderade metod, Individens behov i centrum (IBIC), som under lång tid använts av vård och omsorg samt verksamheter inom LSS och socialpsykiatrin.

Socialnämnden har när Äldreplanen 2022–2029 antogs 2022-03-31 § 53 lagt fokus på målgruppen äldre med en planeringshorisont på åtta år och ska ses som en vägledning för kommunens planerings- och utvecklingsarbete i frågor som rör äldre. I Äldreplanen framgår att den enskilde ska involveras och insatser anpassas efter individens behov och förutsättningar. Detta fokus återfinns även i Nära vård-omställningen där fokus flyttats till att arbeta än mer personcentrerat, sammanhållet, proaktivt och hälsofrämjande.

Det framgår av propositionen 2024/25:89 En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter gällande nya socialtjänstlagen, att lagens fokus förflyttas från grupptillhörighet till individuellt behov. Samma fokus finns i Socialstyrelsens nationella demensstrategi ”Varje dag räknas: Nationell demensstrategi 2025–2028”, där socialtjänstens insatser för personer som har en demenssjukdom ska vara anpassade efter den enskildes förutsättningar och behov. Strategin belyser bland annat funktionsnedsattas risk för att få demens tidigare i livet.

Socialförvaltningen bedömer att en delad nämnd kan försvåra för den enskilde att få anpassad och individuellt stöd, vård och omsorg. Bedömningen är att ålder som grund, eller annan gränsdragning som frångår individens behov, för insatser inom vård- och omsorgsboende, stöd i hemmet m.m., inte ligger i linje med befintliga arbetssätt och Socialstyrelsens rekommenderade metoder.

Socialförvaltningen vill även understryka vikten av det tillitsbaserade arbetssättet som syftar till att öka handlingsutrymmet för medarbetare att uppnå kvalité och goda resultat i verksamheten. Arbetssättet avser att minska den direkta styrningen och främja medarbetares initiativkraft och ansvarstagande. Ett alternativ för att uppnå syftet för politiker att djupdyka i frågor och kunna

fatta mer välgrundade beslut kan vara att införa äldrefrågor som tema i socialnämnden, förslagsvis två ggr per år, där aktiviteter i äldreplanen följs upp.

Likställighetsprincipen och samordning
Att dela upp socialnämnden utifrån ålder, under/över 65 år som motionen föreslår, bedömer socialförvaltningen blir en utmaning utifrån likställighetsprincipen i kommunallagen. Med två politiskt styrda myndigheter, som har olika fokus och utmaningar, finns risker att beslut fattas som leder till att kommunens medborgare behandlas olika.

Genom den omvärldsanalys som genomförts med Umeå kommun bekräftas den identifierande utmaningen. Umeå kommun har en äldrenämnd med en äldreomsorgsförvaltning och en individ- och familjenämnd med stöd- och omsorgsförvaltning. Hur Luleå kommun skulle organisera socialförvaltningen vid en uppdelad socialnämnd behöver utredas vidare, men bedömningen är att det finns svårigheter med att ha samma förvaltningsstruktur som Umeå kommun. Oaktat hur socialförvaltningen i Luleå skulle organiseras, bedömer socialförvaltningen att uppdelning utifrån ålder är problematisk. Uppdelning utifrån ålder ställer krav på en god samverkan på övergripande nivå gällande gemensamma funktioner, rutiner, satsningar, förändringar och utveckling för att säkerställa likabehandling av medborgare oavsett nämndstillhörighet.

I dialog med arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen framkommer att uppdelningen med två nämnder och en förvaltning har inneburit ökad administrativ och tidsmässig belastning för förvaltningen. För att säkerställa samordning och information till både arbetsmarknads- och gymnasienämnden (AGN) respektive barn- och utbildningsnämnden (BUN) lyfts många ärenden antingen för beslut eller information i både AGN och BUN. Det beskrivs som en kostsam och ineffektiv hantering för tjänstemannaorganisationen.

En översiktlig analys av hur en ärendefördelning skulle kunna se ut vid en uppdelad socialnämnd liknar beskrivningen av AGN och BUN. Utifrån det totala antalet ärenden som socialnämnden hanterade år 2024 (257 beslut, varav ca 100 är enskilda ärenden och förteckningar) skulle 13 av 150 ärenden ha beslutats i enbart en äldrenämnd. Av övriga 137 ärenden bedöms 69 stycken ha behövts beslutas eller informeras om i både en äldrenämnd och socialnämnd. Administrationen bedöms därmed öka när ärenden som kräver gemensamma beslut tex avtalsfrågor och remissförfaranden behöver tas upp. För att säkerställa samordning och lika behandling kan även andra ärenden behöva tas upp i både socialnämnd och äldrenämnd.

Av dialog med arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen framkommer att flytten av styrningen av arbetsmarknadsfrågor från kommunstyrelsen till

den nya arbetsmarknads- och utbildningsnämnden, har ökat fokus, specialisering och möjligheten till ansvarsutkrävande inom frågorna. Socialförvaltningen bedömer att det idag finns en demokratisk process, transparens och politisk styrning i äldrefrågor genom socialnämnden. Bedömningen är att det finns nära insyn, mål och kontroll av frågorna som inte motsvarar den organisation som arbetsmarknadsfrågorna hade innan de lyftes till egen nämnd.

Sekretess
För närvarande omfattas socialtjänsten av en och samma myndighet. Det innebär att inre sekretess gäller och att personalen får dela information som är nödvändig för deras arbetsuppgifter.

Om socialtjänsten delas upp i två olika nämnder och en person får hjälp från socialnämnden med insatsen personlig assistans och från äldrenämnden med insatsen nattpatrull så gäller sekretess mellan nämnderna. För att dela information mellan utförare behövs antingen samtycke från personen, en särskild lagregel som tillåter det, eller en sekretessprövning som resulterar i att uppgifterna kan lämnas ut. Om informationen inte kan delas så kan det påverka beslutsfattande och utförande av stöd, vård och omsorg.

En uppdelad socialnämnd kan försvåra möjligheten att överblicka vilka insatser en person har inom socialtjänsten om insatser, eller samma insats, är beviljad i två nämnder. Med flera utförare, och utförare som inte tillhör samma nämnd kan sekretessen medföra att det blir mer komplicerat att säkerställa resultatet av insatsen.

Vid en uppdelning kommer journaler som fortsätter att vara aktuella vid uppdelningen, att ägas av respektive nämnd. Ur ett arkivperspektiv kommer vissa journaler att vara delade mellan två nämnder.

Umeå kommun har etablerat gemensamma rutiner, bedömningar och vägledningar för att samverkan mellan myndigheterna ska fungera så bra som möjligt. I dialog med Umeå kommun framgår att samverkan är resurskrävande, men att uppdelningen utifrån ålder utgjort en större utmaning.

Samverkan
Socialnämnden antog 2024-06-20 § 122 Ledningssystem för kvalitetsarbetet: som syftar att ge socialnämndens alla verksamheter stöd i att styra och leda för god kvalitet. En god kvalitet och service uppnås och bibehålls bland annat genom en helhetssyn och samordning för att kunna tillgodose individens behov. Samverkan sker därför idag på alla nivåer. På ledningsnivå genom att chefer från alla verksamheter återkommande samverkar kring operativa beslut. På medarbetarnivå sker samverkan dagligen genom exempelvis team-

träffar och SIP (Samordnad Individuell Plan). Socialförvaltningen har fastställda rutiner för hur samverkan sker mellan vård och omsorg, hälso- och sjukvården, funktionshinderomsorgen, socialpsykiatrin, öppenvården och verksamheter för lättillgängliga, tidiga, förebyggande serviceinsatser. Genom samverkan kan risker för den enskilde förbyggas då kännedom finns hos socialförvaltningens medarbetare om hur arbetet bedrivs och organiseras, även utanför den egna verksamheten. Socialförvaltningen ser fördelar för den enskilde med den samordning som idag finns under en myndighet, socialnämnden.

Det är möjligt att förändra samverkansprocesser och övergripande rutiner vid en delning av socialnämnden. Omvärldsanalys visar att kommuner som Umeå kommun hittat samverkansformer mellan två nämnder. Socialförvaltningen bedömer att detta är möjligt även i Luleå men skulle kräva ett gediget arbete och ta fokus från andra områden som bedöms prioriterade, så som kompetensförsörjning.

Resursfördelning och kompetensförsörjning
Enligt Sveriges kommuner och regioners personalprognos *Välfärdens kompetensförsörjning 2023–2033* är kompetensförsörjningen den största utmaningen för välfärden de kommande tio åren. Arbetskraften räcker inte till och därför uppmanas kommuner utveckla arbetssätten samt tillvarata och utveckla kompetensen hos befintliga medarbetare, så kallad yrkesväxling. Det blir allt fler äldre i kommunen samtidigt som den arbetsföra befolkningen inte ökar i samma takt och därför förutspås brist på arbetskraft. I Luleå kommun bedöms kompetensförsörjningen vara den största utmaningen för socialförvaltningen som redan idag har svårt att rekrytera personal och personaltillsättningen behöver till stor del lösas med befintliga resurser.

I Umeå kommun har de två nämndernas förvaltningar egna bemanningsfunktioner. Det har för Umeå inneburit fördelar inom kompetensutveckling och rekrytering där specialisering kan ske både när man söker personal och i vidareutbildning av befintlig personal. Det ska vägas mot risk för intern konkurrens om personal. Socialförvaltningen ser fördelar i möjligheten att rekrytera och kompetensutveckla inom specifika områden. En fördel med att specialisera personal är en ökad personalkontinuitet för brukare. Utifrån utmaningar inom kompetensförsörjning finns däremot behov av att personal kan arbeta inom olika verksamheter, tex hemtjänst som utför både personlig assistans och hemtjänst.

En separat nämnd för äldre i Luleå kommun bedöms medföra en än mer komplicerad resursfördelning och budgethantering. Personalresurserna organiseras idag geografiskt utifrån de insatser en medborgare beviljats, inte till

exempel utifrån medborgarens ålder. Bedömningen är att det idag inte finns tillräckligt med personal för att styra om resurser till enbart vård och omsorg.

Hälso- och sjukvårdens jourverksamhet, vikariesamordningen, trygghetslarm och beredskapschef är exempel på funktioner som har hela Luleå kommuns yta som arbetsområde. Funktionerna ger idag stöd, vård och omsorg till medborgare när ett brådskande behov uppstår oavsett geografisk plats, ålder eller vilken verksamhet medborgaren tillhör. Vid en uppdelning av socialnämnden behöver dessa centrala funktioners organisation utredas vidare för att exempelvis säkerställa kontinuitet vid avvikelserapportering om en brukare har insatser från två nämnder, eller en utförare tillhör en annan nämnd.

I budgetarbete finns fördelar med en större organisation som möjliggör budgetmässiga omfördelningar mellan verksamheter. Vid uppdelad socialnämnd blir medel låsta till respektive nämnds område. Det visar erfarenhet från AGN respektive BUN som vid demografiavdrag (minskat barnafödande) inte kan hitta lösningar inom en större organisation. Idag har socialnämnden en flexibilitet i internbudgetfördelningen vilken skulle inskränkas vid uppdelning.

En effektiv resursanvändning behöver viktas mot demokratifrågan och engagemang för äldre. Socialförvaltningen bedömer att den fördelning som kan ske av resurser inom samma nämnd väger tyngre än nyttan med fokus på äldrefrågor med en delad socialnämnd.

Ny socialtjänstlag
Syftet med nya socialtjänstlagen är att få socialtjänsten att förflytta sig från utredning och myndighetsutövning till tidiga, förebyggande insatser. Ett tidigt stöd kan minska behovet av mer ingripande insatser senare. Insatserna ska bygga på evidens eller beprövad erfarenhet för att uppnå effekt. Det innebär till exempel att den äldre ska kunna bo hemma längre, med eller utan hemtjänst, då en god hälsa kan upprätthållas med aktiviteter och fokus på levnadsvanor. Anhöriga som vårdar äldre närstående i hemmet ska få ett gott stöd så att den anhörige orkar ge vård till sin närstående. Ensamhet kan brytas med mötesplatser.

Det kommer att ta tid att se effekten av förflyttningen till förebyggande insatser. Det kommer även att ta tid innan resurser kan förflyttas från traditionell myndighetsutövning till utförarverksamhet. Det är en stor omställning för Sveriges kommuner, men nödvändig, utifrån att den nuvarande lagen inte längre anses vara tillräckligt effektiv för att möta dagens utmaningar och behov. Lagen väntas träda i kraft 2025-07-01.

Med beaktande av socialförvaltningens omställningsarbete är bedömningen att verksamheterna behöver få ägna sig åt de förändringar och satsningar som nya socialtjänstlagen medför. Bedömningen är också att avvakta resultaten av den nya socialtjänstlagens påverkan på vård och omsorg. En omorganisation bedöms i det här läget ta fokus och tid från omställningen till nya socialtjänstlagen.

Förändringsarbete
Ett annat perspektiv att beakta är den satsning som socialförvaltningen genomfört för att möta framtidens demografi- och samhällsutveckling med ett ökat behov av välfärdstjänster, vård och omsorg och hälso- och sjukvård. Satsningen innebär att Norrbottens kommuner gemensamt upphandlat ett verksamhetssystem med gemensamma arbetssätt och var resurser och kompetens delas, vilket ökar kvaliteten. När arbetssätten standardiseras och dokumentationen struktureras underlättas systematisk uppföljning- och kvalitetsarbete, vilket i sin tur medför att socialnämndens uppdrag att styra verksamheten mot angivna mål, underlättas. Det nya beslutsstödet som implementeras under år 2025 gör att chefer enklare kan följa upp sin verksamhet för att säkerställa en jämlik och jämställd vård och omsorg av god kvalité för våra medborgare. Vid en uppdelning av socialnämnden skulle centrala system tex verksamhetssystem, beslutsstöd, kvalitetsledningssystem, dokumenthanteringssystem som har implementerats utifrån nuvarande nämndstuktur förändras. Det förändringsarbetet, parallellt med införandet av ny socialtjänstlag, skulle innebära att fokus och resurser tas från kärnverksamheten.

Ekonomi
Ytterligare en nämnd innebär ökade kostnader med ca 2,4 miljoner kronor per år (baserat på kostnader för socialnämnden år 2024 med 15 ledamöter och 15 ersättare). Där ingår kostnaderna för fasta arvoden, sammanträdesarvoden inklusive övriga ersättningar och omkostnader. Tillkommer gör kostnaden för nämndsekreterare, registrator och eget diarium, arkivering och gallring vilket uppskattas till ca 1,5 - 2 miljoner per år. Denna kostnad motsvarar ca 4–5 platser på ett vård- och omsorgsboende.

En uppdelning av socialnämnden bedöms utöver ovanstående ge ökade administrativa kostnader i tjänstemannaorganisationen i form av stödfunktioner som rapporterar till nämnden. Även delegationsordning, dokumenthanteringsplaner och arkivbeskrivningar behöver fastställas för respektive nämnd.

Socialförvaltningen konstaterar att eventuella utökade resurser eller effektivitetsvinster inom kärnverksamheten vid en uppdelad socialnämnd, är svårberäknade.

Med beaktande av ovanstående är socialförvaltningens samlade bedömning att individens behov tillgodoses mest effektivt under en samlad socialnämnd. Innan ett eventuellt beslut om en uppdelad socialnämnd behöver följande områden utredas vidare:

- Hur kan brister undvikas gällande kvalité och service för den enskilde när stöd, vård eller omsorg beslutas och utförs av två myndigheter, med ålder eller annan gränsdragning som organisatorisk grund.
- Hur individers behov omhändertas när beslut och utförande hamnar hos två myndigheter. Säkerställa att den enskilde beviljas anpassade insatser efter behov och förutsättningar.
- Forum och rutiner för samverkan och sekretess mellan myndigheter så att den enskilde inte drabbas och likställighetsprincipen säkerställs.
- Hur den nya socialtjänstlagen kan omhändertas då lagstiftningen tydliggör att riktningen förflyttas från målgruppen äldre till det individuella behovet hos den äldre.
- Påverkan på kompetensförsörjningen.
- Hälso- och sjukvårdens organisation - delas i två nämnder eller organiseras som en stabsfunktion.
- Säkerställa centrala funktioners organisation exempelvis jourverksamhet, vikariesamordning, trygghetslarm och beredskapschef.
- Eventuella utökade resurser eller effektivitetsvinster inom kärnverksamheten behöver utredas.

Om kommunfullmäktige ändrar nämndsstrukturen enligt motionens förslag kommer socialförvaltningen att hitta lösningar för organisationen.

Socialnämndens arbetsutskott har 2025-06-04 § 60 föreslagit socialnämnden besluta att rekommendera kommunfullmäktige att avslå motionen. Vid ärendets behandling reserverade sig Carola Lidén (C) mot beslutet.

Sammanträdet
Socialförvaltningen föredrar ärendet.

Ylva Mjärdell (L), Jenny Esberg (KD), Carola Lidén (C) föreslår bifalla motionen.

Andreas Skarvö (M), Tim Larsson (S), Kristina Falkenlöv (S), Peter Hedlund (S), Bodil Wennerbrandt Sevastik (S), Sara Hjälte (V), Sara Akan (S), Maria Rångevall (S), Joakim Eck (M) och Ann-Christin Lahti (MP) föreslår bifalla arbetsutskottets förslag.

Beslutsgång
Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag och Ylva Mjärdell med fleras förslag mot varandra och finner att socialnämnden bifaller arbetsutskottets förslag.

Beskrivning av ärendet
Luleå kommun har idag 12 nämnder, inräknat valnämnd, e-nämnd, gemensam kost- och servicenämnd med Piteå kommun (som ansvarar för produktion av kylda maträtter till ordinärt och särskilt boende) samt hjälpmedelsnämnden. Kommuner som har 10 facknämnder eller fler, har generellt över 100 000 invånare. Det framgår av Sveriges kommuner och regioners rapport, Politisk organisation i kommuner och regioner 2021, som visar att av de 12 kommuner som har minst 10 nämnder har alla utom en, fler än 100 000 invånare. Kostnaderna för nämnd- och styrelseverksamhet och antalet förtroendevalda per invånare, ligger däremot i linje med kommuner av jämförbar storlek. Luleå kommun har därmed ett jämförelsevis högt antal nämnder men jämförelsevis genomsnittliga kostnader i förhållande till invånarantal.

Pensionärsrådet
Äldre i Luleå är en viktig och växande målgrupp i kommunen. Därför har ett av de fyra kommunala råden organiserats för målgruppen. Syftet med Pensionärsrådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan kommunens beslutsfattare och målgruppen. Socialförvaltningen ser positivt på Pensionärsrådet som ett organ där intresseorganisationernas perspektiv tillförs och kompletterar socialnämnden genom kompetenshöjning i frågor som berör målgruppen. Socialförvaltningen ansvarar för sekreterare vid Pensionärsrådets möten och ser positivt på det pågående utvecklingsarbetet med råden.

Dialog

Dialog har genomförts arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen om erfarenheten av att arbeta gentemot två nämnder. Dialog har även förts med kommunsekreterare, arkivarie och kommunjurist inom kanslikontoret, kommunstyrelseförvaltningen gällande kostnader och lagstiftning. Erfarenheter har även inhämtats från Umeå kommun.

Beslutsunderlag

- Motion (L) om ny nämndstruktur, dela upp socialnämnden i två nya nämnder, SOC Hid: 2024.3199
- Socialförvaltningens förslag till beslut gällande motion (L) om ny nämndstruktur, dela upp socialnämnden i två nya nämnder, SOC Hid: 2025.1705
- Socialnämndens arbetsutskotts beslut 2025-06-04 § 60, SOC Hid: 2025.1813

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, kanslikontoret
Kommunfullmäktige

Ny nämndstruktur, dela upp socialnämnden i två nya nämnder

För att ge politiken bättre möjligheter att fokusera på specifika frågor föreslår vi att socialnämnden delas upp i två separata nämnder. Denna uppdelning syftar till att ge politikerna möjlighet att djupdyka i sina respektive områden, vilket leder till mer välgrundade och genomtänkta beslut.

Vi föreslår att socialnämnden i Luleå delas upp i två nämnder: en socialnämnd och en äldrenämnd, med tydliga och specialiserade ansvarsområden. Nedan presenterar vi ett förslag på fördelning, men vi anser att det bör utredas noggrant för att säkerställa den bästa möjliga strukturen för Luleås organisation.

1. Äldrenämnd:
   - Ansvarar för äldreomsorgsfrågor enligt socialtjänstlagen (SoL) för personer över 65 år.
   - Hanterar särskilda boenden, hemtjänst, trygghetslarm och matdistribution.
   - Fokuserar på dagvård, avlastning, korttidsboende och anhörigstöd.
   - Målet är att möta de ökande behoven hos en åldrande befolkning och säkerställa hög kvalitet i tjänsterna.

2. Socialnämnd:
   - Ansvarar för övriga socialtjänstfrågor, vilket möjliggör ett mer fokuserat och insiktsfullt arbete inom dessa områden.
   - Arbetar med att förbättra sociala tjänster och stöd för olika grupper i samhället.

Det är avgörande att varje nämnd får möjlighet att specialisera sig och fördjupa sig i sina respektive områden för att förbättra hanteringen av äldreomsorgs- och sociala frågor i Luleå. Den tidigare omorganisationen av Barn- och Utbildningsnämnden (BUN) och Arbetsmarknadsnämnden (AGN) i Luleå har visat sig vara mycket lyckad. Genom att ge politiken möjlighet att djupdyka i specifika frågor kan vi fatta beslut som inte bara är tydligare, utan också präglade av mer kunskap och empati. Detta fokus säkerställer att viktiga sociala frågor får den uppmärksamhet de förtjänar och ger politiker möjlighet att fatta mer mänskliga och välgrundade beslut. Genom att implementera denna nya nämndstruktur hoppas vi kunna bidra till en mer insiktsfull hantering av socialförvaltningens uppgifter i Luleå.

Med anledningen av detta föreslår vi att kommunfullmäktige beslutar att:

• Socialnämnden delas upp i två delar, förslagsvis en äldrenämnd och en socialnämnd där innehållet för resp nämnd bestäms i en noggrann utredning.

2024-10-18

Thomas Söderström (L)
Ylva Mjärdell (L)
Fredrik Hjälte (L)

Motion om ny nämndstruktur

Linda Lakso

2025-06-19

Socialnämnden



Sammanfattning av ärendet

Motionärerna föreslår att socialnämnden delas upp i två delar:

- Förslagsvis en äldrenämnd och en socialnämnd där innehållet för respektive nämnd bestäms i en noggrann utredning.

Motionärernas förslag på fördelning av ansvar där äldrenämnd ansvarar för:

- Äldreomsorgsfrågor enligt socialtjänstlagen (SoL) för personer över 65år
- Särskilt boende, hemtjänst, trygghetslarm och matdistribution
- Dagvård, avlastning, korttidsboende och anhörigstöd

Socialnämnden föreslås ansvara för övriga socialtjänstfrågor och arbete med att förbättra sociala tjänster och stöd för olika grupper i samhället.

- Funktionshinderomsorgen
- Socialpsykiatrin
- Öppenvården
- Tidiga och förebyggande insatser

Sammanfattning av ärendet

- Målet med en uppdelning med en äldrenämnd är att möta de ökade behoven hos en åldrande befolkning och säkerställa hög kvalitet i tjänsterna.
- Uppdelningen syftar till att ge politiker möjlighet att djupdyka i respektive områden, vilket leder till mer välgrundade och genomtänkta beslut.

Socialförvaltningens förslag till beslut

Att socialnämnden beslutar att rekommendera kommunfullmäktige att avslå motionen.

Utredningsarbetet

Utredningen har involverat flera funktioner på socialförvaltningen

- SAS
- Projektledare nya SoL
- Kvalitetsstrateg
- Registrator
- Objektspecialister
- Avdelningschef
- Socialdirektör
- Kommunjurist
- Kanslichef
- Kommunsekreterare
- Samordnare

Omvärldsanalys

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen
(Avdelningschef BUF)

Umeå kommun äldreomsorgsförvaltning
(Kanslichef och HR-chef)

Utgångspunkt för utredningsarbetet:

- Två nämnder enligt motionens förslag
- Fortsatt en förvaltning

Socialförvaltningens utredning visar

Den samlade bedömningen: mer effektivt att tillgodose behoven hos en åldrande befolkning inom en socialnämnd

- En kvalitativ vård och omsorg utgår från individens behov
- Metoder, arbetssätt och beslutade riktlinjer stödjer ett individperspektiv
- Nya socialtjänstlagen: förflyttning från målgrupp till individ
- Likställighetsprincipen: åldersuppdelning bedöms problematisk, ställer krav på övergripande samordning
- Verksamhetsnära fördelar: resursfördelning, kompetensförsörjning
- Budgetmässiga (ökade kostnader för en till nämnd: 2,4mkr + stödfunktioner 1,5-2 mkr)
- Ökad administration: (ärenden behöver beslutas/informeras i två nämnder)
- Socialtjänsten i omställning

Tack!

LULEÅ KOMMUN

Kontakt
Namn: Linda Lakso
Förvaltning: Socialförvaltningen

§ 123

Motion (L) om åtgärder för att uppnå jämnare könsfördelning i Luleå kommun

Ärendenr 2024/2104-1.1.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

Sammanfattning av ärendet

Thomas Söderström (L), Ylva Mjärdell (L), Fredrik Hjälte (L) och Martin Forss (L) har lämnat in en motion om åtgärder för att uppnå jämnare könsfördelning i Luleå kommun. Kommunfullmäktige beslutade 2024-11-18 § 165 att motionen får ställas och överlämnas till kommunstyrelsen för beredning. Motionen lyfter att kommunen bör arbeta aktivt för att uppnå jämn könsfördelning om 40/60 % i samtliga chefspositioner i kommunen. Idag är kvinnor överrepresenterade.

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar om att:

1. Ge kommundirektören i uppdrag att ta fram en uppdaterad handlingsplan med konkreta och tydliga åtgärder för att nå en jämn könsfördelning i chefspositioner i kommunens förvaltningar.
2. Ge kommunchefen i uppdrag att årligen redovisa könsfördelningen på alla ledningsnivåer till kommunfullmäktige.

Ärendet har beretts av kommunstyrelseförvaltningen som belyst frågan utifrån befintlig könsuppdelad statistik, gällande lagstiftning och pågående arbete inom området. Beredningen visar att kommunen har ett aktivt arbete inom jämställdhetsområdet men den har också visat på möjligheter att stärka det ytterligare i rekryteringsprocesser, för att främja jämnare könsfördelning på chefspositioner vilket pågår. Vidare visar beredningen att befintlig årsredovisning på ett enkelt sätt kan kompletteras med könsfördelning på ledningsnivåer för att möjliggöra analys och aktivt åtgärdsarbete.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att avslå motionens första punkt samt bevilja motionens andra punkt.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Fredrik Hansson (S) föreslår bifalla motionen.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag och Fredrik Hanssons förslag mot varandra och finner att arbetsutskottet bifaller Fredrik Hanssons förslag.

Beskrivning av ärendet
Thomas Söderström (L), Ylva Mjärdell (L), Fredrik Hjälte (L) och Martin Forss (L) har 2024-11-13 inkommit med en motion som efterfrågar åtgärder för att uppnå jämnare könsfördelning i chefspositioner inom kommunen. Motionen lyfter att kommunen bör arbeta aktivt för att uppnå jämn könsfördelning om 40/60 % i samtliga chefspositioner i kommunen. Idag är kvinnor överrepresenterade. Syftet enligt motionärerna är att skapa rättvisa, kompetens och lika möjligheter samt stärka förtroendet för kommunens beslut och säkerställa att rekrytering sker på verklig kompetens och bidrar till en innovativ arbetsmiljö.

Motionärerna föreslår att:

1. Ge kommundirektören i uppdrag att ta fram en uppdaterad handlingsplan med konkreta och tydliga åtgärder för att nå en jämn könsfördelning i chefspositioner i kommunens förvaltningar.
2. Ge kommunchefen i uppdrag att årligen redovisa könsfördelningen på alla ledningsnivåer till kommunfullmäktige.

I beredningen av motionen och dess frågeställningar har aktuell könsuppdelad statistik tagits fram och analyserats. Per maj 2025 har Luleå kommun en total könsfördelning på 26 % män och 74 % kvinnor. En högre representation av kvinnor återfinns inom skola, vård och omsorg som är kommunens största yrkesgrupper. Fördelningen mellan antalet män och kvinnor återspeglas även bland kommunens 317 chefer. Bland cheferna är 24 % män och 76 % kvinnor. Se bilaga 1 för fördelning per chefsnivå och förvaltning. Idag är majoriteten av kandidater till kommunens chefsbefattningar interna sökanden.

En jämn könsfördelning dvs. där andelen män och kvinnor ligger inom spannet 60/40 är eftersträvansvärt i organisationer, särskilt i högre maktpositioner i samhället. Det finns flera orsaker till Luleå kommuns skeva könsfördelning och utmaningen bör angripas från flera håll och med helhetssyn, vilket också görs. Kommunen är en av många aktörer i en lokal arbetsmarknad som präglas av könsuppdelade yrken och branscher. Fler kvinnor återfinns i offentlig sektor och fler män i privat, vilket också gäller chefer. Samtidigt ökar

antalet chefer som är kvinnor oberoende av bransch eller yrke. Allt fler chefer i Sveriges kommuner är kvinnor, vilket förklaras med att kvinnors karriärvägar har förbättrats i dessa kvinnodominerade organisationer.

Luleå kommun är en viktig part i initiativ för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden i den samhällsomvandling som nu sker. Genom en avsiktsförklaring kallad Jämställd industri, vilken leds av Länsstyrelsen i Norrbotten och Västerbotten, samverkar arbetsgivare, offentliga och privata för att jämställdhet ska genomsyra deras verksamheter för en hållbar samhällsutveckling och en jämställd industri i norra Sverige.

Luleå kommuns ambition i rollen som arbetsgivare inom området jämställdhet och likabehandling utgår från alla människors lika värde och beskrivs i Personalpolicyn (2022/1520) som:
”Luleå kommun arbetar för ökad jämställdhet och mångfald, bland annat genom att öka kompetensen kring mångfald- och jämställdhetsfrågorna så att de är integrerade i all verksamhet”

”Vi arbetar med kompetensbaserad rekrytering och verkar för mångfald och jämn könsfördelning i alla verksamheter. För oss är det självklart att män och kvinnor har lika möjligheter till kompetens- och karriärutveckling”

För att uppfylla Diskrimineringslagens (2008:567), DiskL krav på att kvinnor och män ska ha lika möjligheter till chefspositioner, och att arbetsgivare inte får behandla en sökande eller anställd sämre på grund av kön (DiskL §§ 1, 4) använder Luleå kommun kompetensbaserad rekrytering. I rekryteringskampanjer för vård och omsorg har särskilt män lyfts fram för att främja en jämnare könsfördelning, vilket på sikt kan ge effekt även på chefsnivå. Vidare ser kommunen över diskrimineringslagens krav på aktiva åtgärder vid framtagandet av uppdaterad vägledning för rekrytering. Ett förslag är att tydliggöra att sökanden från underrepresenterat kön alltid kallas till intervju, under förutsättning att hen uppfyller kravprofilen.

Luleå kommun har även tagit fram könsuppdelad statistik om olika yrkesgrupper. Underlagen används till största del i särskilda ärenden exempelvis lönekartläggningar och sjukfrånvaro. Genom kommunens arbete med planering och uppföljning redovisas nyckeltal för antal anställda per kön. I redovisningen anges i dagsläget inte antal chefer vilket kan läggas och kompletteras likt exempel i bilaga 1. Ett sådant underlag som innehåller antal chefer per förvaltning, ledningsnivå och kön skulle möjliggöra ytterligare analys och aktivt åtgärdsarbete vid behov.

Utifrån ovanstående resonemang, pågående arbete och utan misstanke om systematisk diskriminering till chefspositioner i Luleå kommun finner beredningen att det inte finns behov av en ny särskild handlingsplan och föreslår därmed att motionens första punkt avslås. Beredningen finner också att det finns utvecklingspotential gällande redovisning av könsuppdelad statistik på ledningsnivåer i kommunen och föreslår därför att motionens andra punkt beviljas.

Dialog

Dialog har förts inom kommunstyrelseförvaltningens HR-kontor och Samhällsomställningskontor.

Beslutsunderlag

- Bilaga 1 - Chefer Chefsnivå Kön Förvaltning Maj 2025, KLF Hid: 2025.8170
- Motion (L) om åtgärder för att uppnå jämnare könsfördelning i Luleå kommun, KLF Hid: 2024.10072
- Kommunstyrelseförvaltningen förslag till beslut gällande Motion (L) om att uppnå jämnare könsfördelning i Luleå kommun, KLF Hid: 2025.8169

Bilaga 1.

Luleå kommun, chefer per ansvarsnivå, förvaltning och kön per Maj 2025

Luleå kommun - alla förvaltningar	Kvinnor	Män	Antal
1:a linjens chef	222	65	287
Mellanchef som har både över- och underställda chefer	15	9	24
Chef direkt underställd alternativt ansvarar inför politisk nämnd	4	2	6
Antal	**241**	**76**	**317**

Arbetsmarknads och utbildningsförvaltningen	Kvinnor	Män	Antal
1:a linjens chef	80	22	102
Mellanchef som har både över- och underställda chefer	4	3	7
Antal	**84**	**25**	**109**

Kommunstyrelseförvaltningen	Kvinnor	Män	Antal
1:a linjens chef	11	6	17
Mellanchef som har både över- och underställda chefer	3	2	5
Chef direkt underställd alternativt ansvarar inför politisk nämnd	3	2	5
Antal	**17**	**10**	**27**

Räddningstjänsten	Män	Antal
1:a linjens chef	7	7
Antal	**7**	**7**

Socialförvaltningen	Kvinnor	Män	Antal
1:a linjens chef	115	12	127
Mellanchef som har både över- och underställda chefer	5	1	6
Antal	**120**	**13**	**133**

Infrastruktur och serviceförvaltningen	Kvinnor	Män	Antal
1:a linjens chef	11	11	22
Mellanchef som har både över- och underställda chefer	2	2	4
Antal	**13**	**13**	**26**

Kultur och fritidsförvaltningen	Kvinnor	Män	Antal
1:a linjens chef	5	7	12
Mellanchef som har både över- och underställda chefer	1	1	2
Antal	**6**	**8**	**14**

Åtgärder för att uppnå jämnare könsfördelning i Luleå kommun

Luleå kommun strävar efter att vara en jämställd arbetsgivare och politisk organisation, med en jämn könsfördelning i alla delar av verksamheten. Enligt etablerade jämställdhetsmål ses en 60/40-fördelning mellan könen som en rimlig balans för att skapa en inkluderande arbetsmiljö och rättvis representation. I kommunfullmäktige var könsfördelningen strax efter valet 2022; 46 procent kvinnor och 54 procent män, vilket innebar att fullmäktige uppfyllde målet om jämn könsfördelning enligt de etablerade jämställdhetsmålen. För att vara en jämställd arbetsgivare behöver även kommunens tjänstemannaorganisation sträva efter samma mål. Särskilt på chefsnivå och i högsta kommunledningen, där kvinnor idag är överrepresenterade i Luleå.
Det ska vara lika självklart när vi har en mansdominerande verksamhet som en kvinnodominerande verksamhet att politiken ställer krav på att vi ska arbeta för balans.

Könsbalans i chefspositioner är centralt för rättvisa, kompetens och lika möjligheter. Förtroendet för kommunens beslut stärks när ledarskapet speglar samhällets mångfald. En jämn könsfördelning i ledande roller säkerställer att rekrytering sker på verklig kompetens och bidrar till en innovativ arbetsmiljö.

Att arbeta mot en 60/40-fördelning i både lägre och högre ledningspositioner visar att kommunen är en modern och inkluderande arbetsgivare som värdesätter mångfald och rättvisa. Trots att kommunen säger sig sträva mot könsbalans, fungerar det nuvarande arbetet inte fullt ut.
För att nå målet om en könsfördelning på 60/40, även i de ledande rollerna i hela kommunen, föreslår vi därför att kommunfullmäktige beslutar om följande:

- Ge kommundirektören i uppdrag att ta fram en uppdaterad handlingsplan med konkreta och tydliga åtgärder för att nå en jämn könsfördelning i chefspositioner i kommunens förvaltningar.
- Ge kommunchefen i uppdrag att årligen redovisa könsfördelningen på alla ledningsnivåer till kommunfullmäktige.

2024-11-13
Thomas Söderström (L)
Ylva Mjärdell (L)
Fredrik Hjälte (L)
Martin Forss (L)

§ 124

Motion (SD) Tillgång till kommundiariet för gruppledare

Ärendenr 2024/2108-1.1.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Sammanfattning av ärendet

Dexter Krokstedt (SD) har lämnat in en motion som handlar om att säkerställa att gruppledare har tillgång till relevant information som behövs för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Motionären föreslår att gruppledare ges tillgång till hela diariet för att kunna ta del av handlingar utan att behöva begära ut dem från de olika nämnderna.

Kommunstyrelseförvaltningens yttrande

Kommunstyrelseförvaltningen delar motionärens beskrivning om vikten av att alla partier som finns representerade i kommunfullmäktige ges tillgång till relevant information för att kunna fullgöra sina uppgifter men anser att nuvarande rutiner och reglering omhändertar intentionen i motionen.

Utlämnande av allmän handling är en viktig del av både kommuners demokratiska uppdrag och vår serviceskyldighet gentemot allmänhet och prioriteras inom alla förvaltningar. I nuvarande avgiftstaxa för begäran om allmänna handlingar finns formuleringen ”Förtroendevalda har rätt att avgiftsfritt få kopior av handlingar där det finns en koppling till den förtroendevaldas uppdrag”. Intentionen med formuleringen är att förtroendevalda oavsett uppdrag ska kunna få ta del av handlingar kostnadsfritt om det finns en koppling till det politiska uppdraget. Gruppledare har ett brett uppdrag vilket omfattar frågor inom alla kommunens nämnder och de ska ges möjlighet att ta del information kostnadsfritt genom att begära ut den från kommunens olika nämnder, en arbetsuppgift som ska hanteras skyndsamt. I de fall förtroendevalda begär ut handlingar, och får ta del av dem kostnadsfritt behöver det finnas en koppling till uppdraget men i de fall det inte finns en koppling till det politiska uppdraget gäller den taxa som andra frågeställare omfattas av. Det är även möjligt att se vilka handlingar som löpande registreras i kommunen via det webbdiaruim som finns på Luleå kommuns webbplats.

Luleå kommun har likt andra kommuner inte system som uteslutande används som diarium utan det är även system för handläggning. Luleås diarium

är tillika ärendehanteringssystem där all politisk ärendehantering från diarieföring, handläggning till beredning inför sammanträden och protokollskrivning sker. Då systemet fyller flera funktioner innebär det anställda/användare inom respektive nämnd som har tillgång till vårt diarium/ärendehanteringssystem ges tillgång till en stor mängd arbetsmaterial såsom påbörjade tjänsteskrivelser och beredningsunderlag. Möjligheten att dela information i tidiga skeden med kollegor och chef vid handläggning av pågående ärenden är en viktig förutsättning för effektiv hantering av ärenden. Genom att förtroendevalda ges tillgång till system för handläggning finns risken att förtroendevalda hamnar i situationer där de kan påverka eller påverkas av specifika ärenden på ett otillbörligt sätt. Att hålla rollerna handläggning/handläggare och beslutsfattande/förtroendevalda åtskilda bidrar till tydlig ansvarsfördelning där risken för jäv och intressekonflikter undviks.

För att förtroendevalda i nämnd, styrelse och fullmäktige ska ges den information som behövs inför sammanträden tillgängliggörs sammanträdeshandlingar via egen applikation efter att ärenden anses klara och beretts av förvaltning och nämndens/styrelsens presidium. För att allmänhet och förtroendevalda ska ges ytterligare möjlighet till insyn i aktuella frågor publiceras kallelser i hög utsträckning i sin helhet på Luleås webbplats samt att flertalet nämnder skickar pressmeddelanden inför och/eller efter sammanträden för att uppmärksamma beslut som ska eller har fattats.

Då gruppledare har möjlighet till insyn med stöd av nuvarande taxa för allmänna handlingar och att Luleå kommun inte har ett rent diarium med endast allmänna handlingar föreslår kommunstyrelseförvaltningen att kommunfullmäktige ska avslå motionen.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att avslå motionen.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har förts internt inom sektor Samhälle och demokrati och med Sundsvalls kommun som beskriver en liknande hantering och förhållningssätt som Luleå arbetar efter.

Beslutsunderlag

- Motion (SD) Tillgång till kommundiariet för gruppledare, KLF Hid: 2024.10104
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut avseende motion om tillgång till kommundiariet för gruppledare, KLF Hid: 2025.8171

Motion till kommunfullmäktige Luleå

Tillgång till kommundiariet för gruppledare

I juni 2023 beslutade Luleå kommun att införa en taxa för utlämnande av kopior av allmänna handlingar. Det finns ett fåtal undantag från denna taxa, en är att förtroendevalda ska ha rätt till avgiftsfria kopior när handlingarna har koppling till deras uppdrag.

Sverigedemokraterna anser att den nuvarande formuleringen – "där det finns en koppling till den förtroendevaldas uppdrag" – är alltför vag. För att främja demokratin och säkerställa att samtliga partier i kommunfullmäktige har tillgång till relevant information, bör gruppledare för partier representerade i kommunfullmäktige ta del av kommunens handlingar i sin helhet.

Det finns två möjliga alternativ för att genomföra en sådan arbetsordning. Ett alternativ är att gruppledare får avgiftsfri tillgång till alla dokument de begär ut. Detta skulle dock kunna innebära en stor arbetsbelastning för kommunens tjänstemän. Ett mer effektivt alternativ är att gruppledare för partierna ges direkt tillgång till hela kommundiariet, snarare än enbart dokumentbeskrivningen som finns på kommunens webbdiarium. På så sätt kan de politiska partierna smidigt ta del av kommunens handlingar utan att belasta tjänstemännen. Självklart ska sekretessbelagda uppgifter undantas denna princip.

Med anledning av detta yrkar Sverigedemokraterna:

- att gruppledare för de partier som är representerade i kommunfullmäktige i Luleå kommun ges tillgång till hela kommundiariet, i enlighet med motionens intentioner

För Sverigedemokraterna Luleå

2024-10-30

§ 125

Sammanträdesordning för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och utskott 2026

Ärendenr 2025/1151-1.4.1.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att fastställa sammanträdesordningen för 2026 enligt bilaga KLF Hid: 2025.8173.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningens kansli har utarbetat förslag till sammanträdesordning för kommunstyrelsens arbetsutskott, samhällsbyggnadsutskott, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige avseende 2026.

Kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges sammanträdesplan utgör grund för planering av övriga nämnders sammanträdesordning. Enligt kommunens gemensamma bestämmelser för reglementen (§ 13) planerar och synkroniserar kommunstyrelsens nämndsekretariat samtliga nämnders sammanträdesordningar som sedan fastställs av respektive nämnd.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag innebär att kommunstyrelsens utskott sammanträder två gånger per månad med undantag av juli månad. Kommunstyrelsen sammanträder en gång per månad med undantag för juni då kommunstyrelsen föreslås sammanträde vid två tillfällen. Inget sammanträde med kommunstyrelsen föreslås i juli månad.

Kommunfullmäktige sammanträder en gång per månad med undantag för juni då kommunfullmäktige sammanträder vid två tillfällen, vid det ena mötet hanteras mål- och budget. Inget sammanträde med kommunfullmäktige föreslås i juli månad.

Samtliga sammanträden föreslås ske på måndagar med två undantag. För att ovanstående planering ska vara möjlig behöver ett utskott och kommunstyrelsen sammanträda tisdagen den 7 april 2026 med anledning av ledigheter kring påsk. Kommunfullmäktiges sammanträde för hantering av mål- och budget behöver sammanträda tisdagen den 16 juni 2026.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att fastställa sammanträdesordningen för 2026.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har förts internt inom kanslikontoret.

Beslutsunderlag
- Förslag till sammanträdesordning för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och utskott 2026, KLF Hid: 2025.8173
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande sammanträdesordning för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och utskott 2026, KLF Hid: 2025.8172

Sammanträdesordning för arbetsutskottet, samhällsbyggnadsutskottet, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige 2026

Arbetsutskott kl. 08:15	Samhällsbyggnadsutskott kl. 8:15	Kommunstyrelsen kl. 13:15	Kommunfullmäktige kl. 13:15
		12 januari	26 januari
12 januari	26 januari	9 februari	23 februari
9 februari	23 februari	9 mars	23 mars
9 mars	23 mars	7 april*	20 april
7 april*	20 april	4 maj	18 maj
4 maj	18 maj	1 juni	15 juni
		16 juni**	16 juni***
1 juni	15 juni	17 augusti	31 augusti
17 augusti	31 augusti	14 september	28 september
14 september	28 september	12 oktober	26 oktober
12 oktober	26 oktober	9 november	23 november
9 november	23 november	7 december	21 december
7 december	21 december		

* Observera veckodag: tisdag

**Extra KS start 8:15, behandlar endast plan och budget samt eventuella budgetmotioner.

*** Budget KF start 10:00

§ 126

Riktlinje för gallring av handlingar av ringa eller tillfällig betydelse

Ärendenr 2025/646-2.1.3.2

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att upphäva beslutet (KS 2007-11-12 § 201 andra punkten) att anta ”Allmänna råd om gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse” (RA-FS 1997:6) som vägledande vid gallring.
2. Kommunstyrelsen beslutar att anta riktlinje för gallring av handlingar av ringa eller tillfällig betydelse.

Sammanfattning av ärendet

Enligt Arkivlagen ska myndigheternas allmänna handlingar bevaras och skyddas för att möta förvaltningens och rättskipningens behov samt allmänhetens rätt till insyn och forskningens behov av källmaterial. Vissa handlingar får dock gallras så länge dessa behov inte påverkas. Till de handlingar som får gallras hör de som är av ringa eller tillfällig betydelse.

Kommunstyrelsen har 2007-11-12 § 201 antagit Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd (RA-FS 1997:6) som vägledande vid gallring av handlingar av ringa och tillfällig betydelse. Riksarkivets föreskrifter har med tiden blivit svåra att tillämpa och föreslås därför ersättas av ny riktlinje som är lokalt anpassad och innehåller konkreta exempel på handlingar som är av ringa eller tillfällig betydelse. Det kan vara sådant som reklam, kopior eller inkommen post med frågor och svar som inte tillför något i ett ärende.

Under förutsättning att förslaget till riktlinje fastställs kan handlingar inom kommunstyrelsens verksamhetsområde gallras under de förutsättningar som riktlinjen anger.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att upphäva beslutet (KS 2007-11-12 § 201 andra punkten) att anta ”Allmänna råd om gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse” (RA-FS 1997:6) som vägledande vid gallring. Kommunstyrelsen beslutar att anta riktlinje för gallring av handlingar av ringa eller tillfällig betydelse.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har skett med kommunjurister och registratorer. Dessa har varit positiva och gett förslag till förbättringar av riktlinjen.

Beslutsunderlag
- Riktlinje för gallring av handlingar av ringa och tillfällig betydelse, KLF Hid: 2025.8176
- Tidigare antagen föreskrift Ra-FS 1997:6, KLF Hid: 2025.8177
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande riktlinje för gallring av handlingar av ringa eller tillfällig betydelse, KLF Hid: 2025.8174

Riktlinje för gallring av handlingar av ringa eller tillfällig betydelse

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Riktlinje	2025/646-2.1.3.2		Tills vidare
Dokumentansvarig	**Senast reviderad**	**Beslutsinstans**	**Dokument gäller för**
Kanslichef	KS 2007-11-12 § 201	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen

Gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse

Allmänna handlingar som är av tillfällig eller ringa betydelse ska gallras när de inte längre behövs för myndighetens verksamhet.

Detta dokument innehåller exempel på handlingar av tillfällig och ringa betydelse. Gallring av sådana handlingar får ske under förutsättning att:

- *allmänhetens rätt till insyn inte åsidosätts*
- *handlingarna bedöms sakna värde för rättskipning, förvaltning och forskning.* (Arkivlagen 1990:782)

Bevarande och gallring av allmänna handlingar inom kommunstyrelsens verksamhetsområde regleras i första hand i de dokumenthanteringsplaner som kommunstyrelsen fastställt för sina förvaltningar.

Allmänna handlingar kan vara av ringa och tillfällig betydelse dels på grund av att de till innehåll och funktion har ett lågt informationsvärde över tid, dels genom att informationen har överförts till annan informationsbärare eller ersatts av andra handlingar. Observera att dokumentet är uppdelat i dessa två kategorier.

Om en allmän handling som är av tillfällig eller ringa betydelse inte listas i följande tabell eller i dokumenthanteringsplanen, får gallring av handlingen ändå ske när den inte behövs för verksamheten, under förutsättning att ovanstående krav uppfylls.

	TYP AV HANDLING	GALLRING	KOMMENTAR OCH EXEMPEL
	Handlingar som genom sitt informationsinnehåll och funktion har ett lågt informationsvärde över tid.		
1	Inkomna handlingar som är meningslösa eller obegripliga.	Omedelbart.	Exempel: • Skräppost (oönskad e-post i form av nätfiske och andra bedrägeriförsök) • Spam
2	Inkomna handlingar som inte berör myndighetens verksamhetsområde eller saknar betydelse för myndighetens verksamhet.	Omedelbart eller när handlingen är vidarebefordrad.	Handlingarna kan behöva vidarebefordras till annan myndighet. Här avses även väl avgränsade bilagor som inkommit och inte har utgjort underlag för myndighetens bedömning eller som myndigheten i övrigt inte kan förväntas agera på, och som uppenbart saknar betydelse för myndighetens verksamhet.
3	Elektroniska handlingar som inkommit och som inte går att öppna.	När de inte behövs för verksamheten.	Exempel: • Bifogade filer i e-postmeddelanden. Meddela, om möjligt, avsändaren att den inkomna handlingen inte är läsbar.
4	Handlingar som inkommit för kännedom och som inte föranlett någon åtgärd, om de även i övrigt saknar betydelse.	När de inte behövs för verksamheten.	Exempel: • Reklam • Nyhetsbrev • Inbjudningar • Skrivelser för kännedom

5	Handlingar som inkommit eller upprättats när en försändelse har skickats i väg eller tagits emot.	När de inte behövs för verksamheten.	Exempel: • Frakt- och följesedlar • Avier • Packsedlar • Mottagningssedlar/bevis • Inlämningskvitton Mottagningsbevis gällande beslut som kan överklagas sparas i ärendet.
6	Handlingar rörande frågor, svar och meddelanden av rutinmässig karaktär.	När de inte behövs för verksamheten.	Exempel: • Enklare frågor och svar som inkommer till funktionsbrevlådor och inte leder till att något ärende registreras.
7	Dubbletter och kopior.	När de inte behövs för verksamheten.	Handlingar (även elektroniska) som saknar funktion då det finns arkiv-exemplar hos myndigheten med samma innehåll. Exempel: • Kopior av nämndprotokoll. • Elektroniska kopior som delas på intranät, gemensamma lagringsytor etc. • Handlingar som endast framställts för överföring, utlämnande eller spridning. Avser inte handlingar med samma form och innehåll men som får ett nytt syfte och ny betydelse i en annan process.
8	Bilder, fotografier, filmer och ljudupptagningar som har ringa informations-innehåll, inte tillför sak-uppgift eller är av vikt för verksamheten.	När de inte behövs för verksamheten. Fotografier och filmer av kulturhistoriskt värde bör bevaras, se kommentar.	Exempel: • Bilder etc. med närliggande innehåll och komposition som ett arkiverat exemplar. • Bilder etc. som saknar relevant metadata (t ex uppgift om vad bilden föreställer eller i vilket sammanhang den är tagen). Bilder etc. som tillför sakuppgift i ärende sparas i verksamhetssystem. Fotografier och filmer av kulturhistoriskt värde kan levereras i sitt originalformat till Stadsarkivet. Det kulturhistoriska värdet kan gälla bilder etc. av byggnader, historiska händelser, kommunal verksamhet. Kontakta Stadsarkivet för mer information.
9	Text, foto, film och ljud på webbplats eller social mediekanal som är av tillfällig betydelse.	När de inte längre är aktuella eller behövs för verksamheten	Unik information som är av betydelse för verksamheten bör sparas i annan form, exempelvis genom diarieföring. Även

			kulturhistoriskt intressanta bilder etc. bör bevaras.
10	Handlingar i form av röst-, text- eller bild-meddelanden som inte tillför ärende sakuppgift eller behövs för att dokumentera verksamheten.	När de inte behövs för verksamheten.	Exempel: • SMS/MMS eller andra meddelanden i text, bild eller rörlig bild. • Röstmeddelanden, mobilsvar, telefonsvarare eller motsvarande. Meddelanden som tillför sakuppgift i ärende gallras efter att tjänsteanteckning i verksamhetssystem/diarium har gjorts eller att meddelandet eller den bifogade filen överförts till verksamhetssystem.
11	Konversationer i digitala mötesplatser som inte tillför sakuppgift till ärende.	När de inte behövs för verksamheten.	Till exempel Teams. Sakuppgift som behövs i ärende kan gallras när informationen har överförts till ärendet eller på annat sätt tagits om hand för arkivering.
12	Inkomna enkätsvar.	När de inte behövs för verksamheten.	Kan gallras efter att utvärdering eller sammanställning gjorts.
13	Handlingar som har hamnat utanför sin kontext och blivit obegripliga genom att de saknar relevanta metadata.	När de inte behövs för verksamheten.	Gallras efter bedömning och efterforskning. Exempel: • Bilagor utan sitt huvuddokument. • Handlingar utan nödvändiga metadata.
14	Handlingar som har utgjort underlag för myndighetens interna planering och verksamhetsredovisning.	När de inte behövs för verksamheten.	Gallras när sammanställning eller annan bearbetning gjorts, under förutsättning att handlingarna inte har någon övrig funktion. Exempel: • Underlag för planering, statistik, rapportering, verksamhetsberättelser och verksamhetsredovisning. • Administrativ rutinstatistik.
15	Handlingar inom möteshantering med begränsat informations-värde över tid.	När de inte behövs för verksamheten.	Exempel: • Kallelser och dagordning till möten. • Svar på mötesinbjudan. • Korrespondens om mötestid. • Inspelningar från telefon- eller webbmöten. • Mötesanteckningar från förberedande arbetsmöten där beslut inte fattats.
16	Register, förteckningar, liggare och listor som har	När de inte behövs för verksamheten.	Exempel: • Adresslistor

	tillkommit för att underlätta myndighetens arbete, och som saknar betydelse för att dokumentera myndighetens verksamhet.	Gallring förutsätter att handlingen saknar betydelse för att kunna återsöka handlingar eller för att upprätthålla sambandet mellan olika handlingstyper.	• Telefonlistor • Information/element i IT-system/register som är av ringa betydelse. • Sammanställningar av information som finns i andra källor. • Listor vid sommarsemester och julledighet.
17	Rutinbeskrivningar som har tillkommit för att underlätta myndighetens arbete, och som saknar betydelse för att dokumentera myndighetens verksamhet.	När de inte behövs för verksamheten.	Här avses inte styrande dokument t ex planer, policyer och riktlinjer.
18	Uppgifter i loggar som syftar till att styrka utförda behandlingar.	När de inte behövs för verksamheten.	Avser inte uppgifter i loggar som är nödvändiga för att bibehålla spårbarhet och autenticitet i handlingar som ska bevaras. Avser inte heller e-postloggar.
19	Uppgifter som har tillförts ett register genom skriv- eller räknefel eller genom förbiseende.	Gallras när korrekt uppgift finns och rättning har skett.	
20	Tillfälliga digitala filer med anledning av internet- eller intranätsanvändning.	När de inte behövs för verksamheten.	Under förutsättning att filerna inte föranleder någon åtgärd eller tillför något ärende. Exempel: • Cookie- och tempfiler • Historikfiler • Andra temporära filer
21	Kontaktlistor på telefon/surfplatta	När de inte behövs för verksamheten.	
22	Samtalslistor	När de inte behövs för verksamheten.	Samtalslistor i mobiltelefon och motsvarande över inkomna/utgående samtal.

	Handlingar som är av begränsad betydelse genom att innehållet har förts över till andra databärare eller genom att handlingarna har ersatts av andra handlingar.		
23	Handlingar på fysiska databärare som har överförts och ersätts av andra handlingar.	När de inte behövs för verksamheten. Förutsättningar för gallring, se kommentaren.	Exempel: • Handlingar och uppgifter på t ex kassettband, videofilmer, cd-skivor och usb-minnen som förs över till annan databärare. • Fotografier på papper och diabilder som skannats in. • Uppgifter i blanketter som registrerats i verksamhetssystem. Angående pappershandlingar som ersättningsskannas, se rad 24. En förutsättning för gallring är att den kan ske utan eller med endast ringa förlust av betydelsebärande uppgifter eller data, sammanställnings- och sökmöjligheter, samt möjligheter att fastställa autenticiteten. Ytterligare en förutsättning för gallring är att de nya handlingarna har framställts i enlighet med Riksarkivets föreskrifter med tekniska krav (RA-FS 2009:2).
24	Inkomna eller upprättade pappershandlingar som överförts till elektroniskt format, dvs ersättningsskannats.	Pappershandlingarna kan gallras under vissa förutsättningar, bl a efter genomförd dokumentation och kvalitetssäkring.	Läs mer om villkoren för gallring i Luleå kommuns riktlinje om ersättningsskanning.
25	Elektroniska handlingar som har överförts och ersätts av andra elektroniska handlingar.	När de inte behövs för verksamheten. Förutsättningar för gallring, se kommentaren.	Exempel: • Handlingar som konverterats, t ex från Word till PDF/A. • Information som inkommit via e-post och omhändertagits genom diarieföring eller hantering i annat verksamhetssystem. • Information som förts över till annat verksamhetssystem eller för arkivering. En förutsättning för gallring är att den kan ske utan eller med endast ringa förlust av betydelsebärande uppgifter eller data, sammanställnings- och sökmöjligheter, samt möjligheter att fastställa autenticiteten. Ytterligare en förutsättning för gallring är att de nya handlingarna har framställts i enlighet med Riksarkivets föreskrifter med tekniska krav (RA-FS 2009:2).

26	Handlingar som har dokumenterats genom en tjänsteanteckning.	När handlingen ersatts av tjänste-anteckning och inte längre behövs för verksamheten.	Exempel: • Röstmeddelanden • SMS/MMS • Bild- eller ljudinspelningar • Chatt-meddelanden • Meddelanden på sociala medier
27	Handlingar som kan ersättas av senare inkomna original-handlingar med en underskrift.	När de inte behövs för verksamheten. Se undantag i kommentaren.	Om den först inkomna handlingen har ankomststämplats ska den bevaras tills ärendet avslutats om inte ankomsttiden dokumenterats på annat sätt, till exempel i diarium eller lätt tillgänglig logglista. Om den först inkomna handlingen påförts tjänsteanteckning av vikt ska den bevaras. Om ärendet rör myndighetsutövning mot enskild ska den först inkomna handlingen inte gallras förrän överklagandetiden gått ut. Avtal under påskriftsfas får gallras när alla underskrifter är inkomna.

Riksarkivets författningssamling

ISSN 0283-2941

Föreskrifter om ändring i Riksarkivets föreskrifter (RA-FS 1991:6) och allmänna råd om gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse;

RA-FS 1997:6

Utkom från trycket den 29 januari 1998

beslutade den 12 november 1997.

Riksarkivet föreskriver med stöd av 12 § arkivförordningen (1991:446) samt 2 § förordningen (1994:1495) om överlämnande av allmänna handlingar till andra organ än myndigheter, i fråga om Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse, följande.

Inledning

Denna författning innehåller allmänna gallringsregler, dvs. reglerna kan tillämpas av samtliga myndigheter och rör handlingar som kan förekomma inom olika verksamhetsområden. Författningen är tillämplig på sådana allmänna handlingar som endast är av tillfällig eller ringa betydelse.

Riksarkivets övriga gallringsregler återfinns i myndighetsspecifika författningar riktade till en eller flera myndigheter, och i författningar som behandlar gallring av vissa slag av handlingar såsom ansökningshandlingar, räkenskapshandlingar samt löne- och personaladministrativa handlingar. De myndighets- och områdesspecifika författningarna tillämpas framför reglerna i denna författning.

Tillämpning

1 § Följande föreskrifter och allmänna råd gäller för arkiv hos

- statliga myndigheter med undantag för riksdagens myndigheter, regeringen, myndigheter inom regeringens kansli och utrikesrepresentationen,
- kyrkokommunala myndigheter,
- sådana organ som avses i 1 kap. 8 § andra stycket första meningen sekretesslagen (1980:100), till den del arkivet härrör från den verksamhet som avses i bilagan till sekretesslagen,
- sådana enskilda organ som avses i förordningen (1994:1495) om överlämnande av allmänna handlingar till andra organ än myndigheter, såvitt gäller organens förvaring av statliga myndigheters allmänna handlingar, och
- allmänna försäkringskassor.

I dessa föreskrifter avses med begreppet myndighet, sådana myndigheter och organ som upptas i första stycket, om inte annat anges.

2 § Riksarkivet kan föreskriva eller besluta om undantag från eller utfyllnad av reglerna i denna författning för en viss myndighet eller grupp av myndigheter.

Allmänna råd. Myndighetsspecifika regler kan t.ex. utfärdas i de fall flera myndigheter har ett gemensamt system eller om ett visst slag av handlingar finns hos flera myndigheter.

3 § Föreskrifterna i denna författning gäller om det inte finns avvikande regler om bevarande eller gallring i lag eller förordning, eller i föreskrifter eller beslut som grundar sig på lag.

4 § Myndigheten får endast efter arkivmyndighetens medgivande tillämpa dessa föreskrifter på handlingar som tillkommit före 1980.

5 § Myndigheten skall besluta hur föreskrifterna i 7–8 §§ skall tillämpas på det egna arkivet.

Allmänna råd. Myndighetens tillämpningsbeslut bör dokumenteras i en plan eller förteckning som upptar de handlingsslag som skall gallras, med angivande av gallringstidpunkt/-frist för respektive handlingsslag.

Definitioner

Endast sådana definitioner har medtagits som avviker från gällande standarder inom områdena arkivteknik (svensk standard SS 62 80 10 utg. 3) och informationsteknik (svensk standard SS 01 16 01 utg. 4). Om en term förekommer i båda standarderna tillämpas den som finns inom området arkivteknik.

6 § I denna författning avses med

autenticitet	äkthet, ursprunglighet; äkthetsprägel skapas t.ex. genom namnteckningar, elektroniska signaturer, stämplar och andra former av bestyrkanden,
databärare	fysiskt underlag för handlingar/uppgifter,
gallra	förstöra allmänna handlingar eller uppgifter i allmänna handlingar; förstöring av sådana handlingar/uppgifter i samband med överföring till annan databärare räknas som gallring om överföringen medför – informationsförlust, – förlust av möjliga informationssammanställningar,

	– förlust av sökmöjligheter eller – förlust av möjligheten att fastställa informationens autenticitet,
medium	medel och metoder för överföring och lagring av information.

Gallring

7 § Myndigheten skall gallra allmänna handlingar av tillfällig eller ringa betydelse för myndighetens verksamhet. Gallring får dock endast ske under förutsättning att allmänhetens rätt till insyn inte åsidosätts och att handlingarna bedöms sakna värde för rättskipning, förvaltning och forskning.

Handlingar som har tillfällig betydelse genom att innehållet har överförts till nya databärare, eller genom att de har ersatts av nya handlingar, får gallras under förutsättning att gallring kan ske utan eller med endast ringa förlust avseende betydelsebärande uppgifter/data, sammanställnings- och sökmöjligheter, samt möjligheter att fastställa autenticiteten. Ytterligare en förutsättning är att de ursprungliga handlingarna inte längre har någon funktion.

Allmänna råd. Vid tillämpning av dessa föreskrifter har myndigheten själv att ta ställning till vilka handlingar som är av tillfällig eller ringa betydelse med hänsyn till de bevarandemål som anges. Som stöd för övervägandena finns en bilaga som upptar sådana handlingar som kan komma ifråga för gallring.

Vid tillämpning av föreskrifterna i andra stycket, bör särskilt uppmärksammas att förstöring av de ursprungliga handlingarna efter överföring till annan databärare normalt kräver särskilda myndighetsspecifika gallringsföreskrifter från Riksarkivet. Det gäller t.ex. vid mikrofilmning, bildfångst eller utskrift av ADB-register på papper eller COM-film.

8 § Gallring skall ske vid tidpunkt eller efter frist som fastställs av myndigheten. Vid fastställande av tidpunkt/frist skall uppmärksammas att handlingarna inte gallras innan

– föreskriven bearbetning, redovisning eller kontroll har slutförts,
– tidsfrist för revision och preskription har gått ut och
– betydelsen för styrkande av rättigheter och skyldigheter samt i övrigt från rättslig synpunkt har upphört.

Övergångsbestämmelser m.m.

1. Denna författning[1] träder i kraft den 1 juli 1991.
2. I Riksarkivets föreskrifter om gallring (gallringsbeslut) förekommer hänvisningar till förordningen (1953:716) om utgallring av handlingar hos vissa statsmyndigheter och till förordningen (1974:648) om utgallring ur upptagningar för automatisk databehandling. Sådana hänvisningar skall fr.o.m. den

[1] RA-FS 1991:6

RA-FS 1997:6

1 juli 1991 avse Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd (RA-FS 1991:6) om gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse.

---

1. Denna författning[2] träder i kraft den 1 juli 1998.
2. Tillämpningsbeslut som en myndighet har fastställt med hänvisning till 2–3 §§ i RA-FS 1991:6, skall gälla som om de hänvisat till 7 § första stycket och 8 § i denna författning.

ERIK NORBERG

Britt-Marie Östholm

4

[2] RA-FS 1997:6

A. Exempel på handlingar som genom sitt informationsinnehåll eller sin funktion är av tillfällig eller ringa betydelse

1. Kopior och dubbletter som inte har någon funktion då det finns arkivexemplar hos myndigheten med samma innehåll.

2. Inkomna eller expedierade framställningar, förfrågningar och meddelanden av tillfällig betydelse eller rutinmässig karaktär.

3. Handlingar som har inkommit för kännedom och som inte har föranlett någon åtgärd, om de även i övrigt är av ringa betydelse.

4. Inkomna handlingar som inte berör myndighetens verksamhetsområde, eller som är meningslösa eller obegripliga, om handlingarna inte kräver vidarebefordran till annan myndighet eller enskild för åtgärd.

5. Register, liggare, listor och andra tillfälliga hjälpmedel som har tillkommit för att underlätta myndighetens arbete, och som saknar betydelse när det gäller att dokumentera myndighetens verksamhet, att återsöka handlingar eller att upprättahålla samband inom arkivet.

6. Mottagnings- och delgivningsbevis under förutsättning att de inte har påförts anteckning som tillfört mål eller ärende sakuppgift.

7. Handlingar som endast tillkommit för kontroll av postbefordran, under förutsättning att de inte längre behövs som bevis för att en försändelse har inkommit till eller utgått från myndigheten. Här avses t.ex. inlämningskvitton och kvittensböcker för avgående post.

8. Loggar för e-post och fax under förutsättning att de inte längre behövs för kontroll av överföringen, och att de inte heller behövs för återsökning av de handlingar som inkommit till eller utgått från myndigheten och som skall bevaras.

9. Handlingar som utgjort underlag för myndighetens interna planering och verksamhetsredovisning, när sammanställning eller annan bearbetning har gjorts, under förutsättning att handlingarna inte heller i övrigt har någon funktion.

B. Exempel på handlingar som är av tillfällig betydelse genom att innehållet har överförts till nya databärare, eller genom att handlingarna på annat sätt har ersatts av nya handlingar

1. Handlingar som har inkommit till myndigheten eller expedierats från myndigheten i elektronisk form, t.ex. e-post, om handlingarna har överförts till

annat format eller annan databärare, t.ex. genom utskrift på papper. En förutsättning är att överföringen endast har medfört ringa förlust.

För att förlusten skall anses ringa, krävs att handlingarna inte är autenticerade genom elektroniska signaturer eller motsvarande. De får inte heller vara strukturerade på ett sådant sätt att betydande bearbetningsmöjligheter går förlorade.

2. Handlingar som upprättas och sprids elektroniskt i informationssyfte, t.ex. webbsidor, under förutsättning att handlingarna har överförts till annat lagringsformat eller annan databärare för bevarande. Om överföringen innebär förlust av samband med andra handlingar inom eller utom myndigheten, t.ex. genom elektroniska länkar, får en bedömning göras i varje enskilt fall av länkarnas värde.

Sådana handlingar som avses i första stycket och som är felaktiga eller inaktuella, under förutsättning att de ersätts av rättade/uppdaterade handlingar. En förutsättning är att de uppgifter som rättats/uppdaterats endast är av tillfälligt intresse (t.ex. adress, telefonnummer, öppettider).

3. Handling som inkommit till myndigheten i icke autenticerad form, t.ex. fax eller e-post, om en autenticerad handling med samma innehåll har inkommit i ett senare skede. En förutsättning är att handlingen inte har påförts några anteckningar av betydelse för myndighetens beslut eller för handläggningens gång.

Om den först inkomna handlingen påförts ankomststämpel bör den bevaras till dess att ärendet har avslutats, om inte ankomsttiden dokumenterats på annat sätt, t.ex. i diarium eller lätt tillgänglig logglista. I de fall ärendet rör myndighetsutövning mot enskild bör handlingen bevaras till dess att överklagandetiden har löpt ut.

4. Handling som inkommit till myndigheten i form av meddelande i röstbrevlåda, telefonsvarare och motsvarande, och som tillfört ett ärende sakuppgift, under förutsättning att innehållet dokumenterats i en tjänsteanteckning som tillförts övriga handlingar i ärendet.

5. Felaktiga uppgifter i ADB-upptagningar av registerkaraktär, vilka tillkommit genom skrivfel, räknefel eller motsvarande förbiseendefel, under förutsättning att rättning har skett.

6. Handlingar som har överförts till annan databärare inom samma medium, under förutsättning att de inte längre behövs för sitt ändamål, t.ex. arkivexemplar av ADB-upptagningar och mikrofilm (säkerhets-, mellan- och bruksexemplar) som har ersatts av nya exemplar, samt ADB-upptagningar som endast framställts för överföring, utlämnande, utlån eller spridning av handlingar.

§ 129

Granskning av bokslut och årsredovisning samt granskning av intern kontroll i väsentliga processer

Ärendenr 2025/725-1.3.2.3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta nedanstående yttrande till kommunrevisionen som sitt eget.

Sammanfattning av ärendet

KPMG har på uppdrag av Luleå kommuns förtroendevalda revisorer granskat årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2024. En utökad redovisningsrevision av den interna kontrollen har även ingått i granskningen.

Bedömningen är att årsredovisningen ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Granskning har skett av investeringsredovisningen, och det framgår inte några väsentliga felaktigheter. Bedömning utifrån granskningens syfte, är att hanteringen till övervägande del är korrekt men att förbättringsområden finns.

Uppdraget att granska Luleå kommuns interna kontroll i väsentliga processer ingår som en del av den nya revisionsstandarden som gäller från och med 2024. De processer som revisionen har fokuserat på är investeringsprocess, bidragsprocess, inköpsprocess, löneprocess, process manuella bokföringsordrar och process bankfullmakter.

Kommunstyrelseförvaltningens yttrande

Av granskningsrapporten avseende årsredovisningen och investeringsredovisningen framgår en rekommendation. Revisionen rekommenderar att investeringsredovisningen kompletteras så att fleråriga pågående och under året avslutade investeringar ska kunna stämmas av.
Kommunstyrelseförvaltningens svar: I årsredovisningen för 2024 redovisas både i text och tabell utfall och avvikelser för större pågående och avslutade projekt.

I granskningsrapporten avseende kommunens interna kontroll i väsentliga processer rekommenderas kommunstyrelsen att:

Avseende bidragsprocessen

- Upprätta centrala styrdokument som hanterar riktade statsbidrag

Kommunstyrelseförvaltningens svar: Kommunen kommer under hösten 2025 att ta fram ett styrdokument som behandlar riktade statsbidrag.

Avseende bankfullmakter

- Löpande uppdatera reglemente och rutinbeskrivning inklusive fastställda beloppsgränser

Kommunstyrelseförvaltningens svar: Kommunen har en rutin för teckningsrätt inom ekonomiområdet i syfte att få en säkrare och tydligare hantering av behörigheter att underteckna kommunens deklarationer, bankkonton och övriga bankärenden samt avtal och övriga handlingar inom ekonomiområdet. Kommunstyrelsens delegationsordning och rutinen för teckningsrätt uppdateras löpande. Det är däremot inte möjligt att lägga in beloppsgränser på behörigheter i kommunens nuvarande bank.

- Löpande uppdatera fullmakter registrerade hos bank

Kommunstyrelseförvaltningens svar: Behörigheterna hos bank ska hela tiden överensstämma med rutinen och båda ska uppdateras löpande.

- Löpande kontrollera att bankfullmakter överensstämmer med fastställda riktlinjer

Kommunstyrelseförvaltningens svar: Behörigheterna hos bank ska hela tiden överensstämma med rutinen och båda ska uppdateras löpande.

Avseende investeringsprocessen

- Anläggningsregister

Enligt LKBR 4 kap ska en kommun specificera sina materiella och immateriella anläggningstillgångar i ett anläggningsregister för att kunna ha en tillfredsställande kontroll och översikt över dess tillgångar. Vår bedömning är att rutinerna kring hantering av anläggningsregistret kan förtydligas.
Kommunstyrelseförvaltningens svar: Från och med 2025 finns både policy och riktlinjer för investeringar beslutad. Arbetssätt för att hantera anläggningsregistret framgår av kommungemensam ekonomihandbok som uppdateras löpande.

- Värdering av anläggningstillgångar

Enligt företrädare för verksamheten finns det inga skriftliga rutiner eller riktlinjer för hur värdering av materiella anläggningstillgångar ska hanteras. Vi anser att rutinerna av värdering av anläggningstillgångar behöver förtydligas.
Kommunstyrelseförvaltningens svar: Riktlinjer för investeringar kommer att uppdateras under hösten 2025. Arbetssätt för att hantera värdering av anläggningstillgångar kommer förtydligas och framgår av kommungemensam ekonomihandbok.

- Rutinen avseende underskrift av igångsättningsbeslut behöver ses över.

Kommunstyrelseförvaltningens svar: Kommunen har arbetat och arbetar löpande med åtgärder för att förbättra följsamheten till rutinen. Exempelvis kommer kommungemensamt controllernätverk behandla uppmärksammade brister under 2025.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta ovanstående yttrande till kommunrevisionen som sitt eget.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet
Syftet med granskningen av årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2024 har varit att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner. Granskning har även skett avseende Luleå kommuns interna kontroll i väsentliga processer. De processer som fokuserats är investeringsprocess, bidragsprocess, inköpsprocess, löneprocess, process manuella bokföringsordrar och process bankfullmakter. Syftet med granskningen var att bedöma om den interna kontrollen är tillräcklig.

Beslutsunderlag
- Slutdokument – granskning av bokslut och årsredovisning, KLF Hid: 2025.4241
- Granskning av bokslut per 2024-12-31 och årsredovisning för 2024, KLF Hid: 2025.4242
- Granskning av intern kontroll i väsentliga processer, KLF Hid: 2025.4243
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande yttrande till granskning av årsbokslut 2024 och intern kontroll i väsentliga processer, KLF Hid: 2025.8184

LULEÅ KOMMUN
Kommunrevisionen

SLUTDOKUMENT
2025-09-04

För kännedom:
Kommunfullmäktige
Partiernas gruppledare

Kommunstyrelsen

Granskning av bokslut och årsredovisning

KPMG har av oss Luleå kommuns förtroendevalda revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2024. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024. Uppdraget är att granska årsredovisningen i syfte att ge oss ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen. En utökad redovisningsrevision av den interna kontrollen har även ingått i granskningen.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Vi bedömer att årsredovisningen ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed. Grundat på den översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger anledning att ifrågasätta det återrapporterade resultatet gällande de finansiella målen och verksamhetsmålen.

Vi överlämnar härmed granskningsrapporten med bilaga 1 Granskning av intern kontroll för kännedom och yttrande gällande både rapportens och bilagas slutsatser och rekommendationer. Yttrande från kommunstyrelsen önskas senast den 30 september 2025.

För Luleå kommuns revisorer/
Kurt Hauptmann/ordförande

Slutdokumentet godkändes digitalt på revisionens sammanträde 2025-04-09.

Granskning av bokslut per 2024-12-31 och årsredovisning för år 2024

Rapport

Luleå kommun

KPMG AB

2025-04-09

Antal sidor 13

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning 1
1.1 Årsredovisningens räkenskaper 1
1.2 God ekonomisk hushållning 1
1.3 Balanskravsresultat 1

2 Bakgrund 3
2.1 Syfte och revisionsfrågor 3
2.2 Avgränsning 4
2.3 Revisionskriterier 4
2.4 Metod 4

3 Resultat av granskningen 6
3.1 Årsredovisningens räkenskaper 6
3.1.1 Analys av resultaträkning 6
Driftredovisning 6
3.1.2 Analys av balansräkning 8
Materiella anläggningstillgångar 8
Investeringsredovisning 8
3.1.3 Bedömning årsredovisningens räkenskaper 9
3.2 God ekonomisk hushållning 9
Finansiella mål: 10
Verksamhetsmål: 10
God ekonomisk hushållning: 11
3.2.1 Bedömning god ekonomisk hushållning 11
3.3 Balanskravsresultat 11
3.3.1 Bedömning balanskravsresultat 12

1 Sammanfattning

Vi har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2024. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Nedan följer en sammanfattning av granskningens bedömningar och rekommendationer.

Vår granskning av intern kontroll redovisas i separat granskningsrapport.

1.1 Årsredovisningens räkenskaper

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2024 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Sammanställda räkenskaper har konsoliderats i enlighet med LKBR.

1.2 God ekonomisk hushållning

Grundat på vår översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att ifrågasätta det återrapporterade resultatet gällande de finansiella målen och verksamhetsmålen.

Vår bedömning är att resultatet i årsredovisningen är:
- helt förenligt med två av fyra finansiella mål. De två finansiella målen; Nettoinvesteringarnas andel av skatteintäkter och statsbidrag bör ej överstiga 10 procent och Soliditeten ska vara oförändrad är ej förenligt med resultatet.
- delvis förenligt med de nio verksamhetsmålen.

1.3 Balanskravsresultat

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet uppfylls.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved
Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved
Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

2 Bakgrund

Vi har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2024. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Kommunens revisorer ska enligt 12 kap. kommunallagen (2017:725) bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska vid granskning av årsredovisning pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisorernas revisionsberättelse.

Från och med den 1 januari 2023 ska årsredovisningen granskas enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Standarden ska tillämpas av de sakkunniga som utför räkenskapsrevision på uppdrag av förtroendevalda revisorer i kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund.

Standarden består av:

- Ramverk
- Anvisningar för tillämpning i kommunal räkenskapsrevision av International Standards on Auditing (ISA) samt International Standard on Review Engagements (ISRE 2410) inklusive tillämpningsanvisning för granskning av drift- och investeringsredovisning (enligt ISA 501)
- Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper
- Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse

Följande moment regleras inte av standarden utan tillkommer, i enlighet med SKR:s God revisionssed i kommunal verksamhet 2022:

- Granskningen av utfallet rörande verksamhetsmålen med betydelse för god ekonomisk hushållning samt själva bedömningen av huruvida resultaten i årsredovisningen är förenliga med verksamhetsmålen samt de finansiella målen.
- Bedömning om kommunen efterlever balanskravet samt eventuellt åberopande av synnerliga skäl omfattas inte av Standard för kommunal räkenskapsrevision.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Vårt uppdrag har varit att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Granskningen av årsredovisningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved
Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2024 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året?

- Är förvaltningsberättelsens lagstadgade delar förenliga med årsredovisningens övriga delar?
- Har förvaltningsberättelsen upprättats i enlighet med LKBR?
- Har sammanställda räkenskaper konsoliderats i enlighet med LKBR?
- Är resultatet i årsredovisningen förenligt med de mål som fullmäktige beslutat, som är av betydelse för god ekonomisk hushållning?
- Efterlever kommunen balanskravet och har eventuella negativa balanskravsresultat och åberopande av synnerliga skäl hanterats korrekt?

2.2 Avgränsning

Vår granskning omfattar årsredovisningen per 2024-12-31. Granskningen av räkenskaperna har utförts i den omfattning som krävs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Granskningen av måluppfyllelse och bedömning av balanskravet har utförts enligt SKR:s God revisionssed i kommunal verksamhet 2022.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen, hade påverkat dennes bedömning av kommunen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan kommuner och verksamheter.

2.3 Revisionskriterier

Bedömningsgrund för våra bedömningar avseende årsredovisningens räkenskaper bygger på följande revisionskriterier:

- Kommunallag (KL) och lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR)

Vid bedömning av god ekonomisk hushållning bygger vår bedömning även på:

- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

2.4 Metod

Granskningarna har genomförts genom bland annat:

- Processgenomgång
- Stickprov och andra urvalsmetoder
- Dataanalys
- Kartläggning av IT-miljön
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Avstämning mot redovisningsregelverk

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved
Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

- Granskning av interna kontroller som är av relevans för upprättandet av de finansiella rapporterna
- Verifiering av årsredovisning mot huvudbok samt underlag för denna

Revisionens faser kan kategoriseras i Planering, Genomförande och Rapportering.

I planeringsfasen har vi haft inledande genomgång av villkoren för uppdraget, fastställande av vilka dokumentationskrav som finns, vem som bär ansvaret vid oegentligheter samt kommunikationen under revisionens gång. En viktig del i planeringsfasen är att identifiera risker, värdera riskernas utifrån allvarlighet och sannolikhet samt att identifiera lämpliga granskningsåtgärder.

Genomförandefasen har omfattat fortsatt planering då den interna kontrollen som har översiktligt granskats och de iakttagelser som gjorts i samband med denna granskning har beaktats i granskningen av årsbokslutet. Granskningen av den interna kontrollen tar sin utgångspunkt i kundens processer, bedömningar i redovisningen och finansiella ramverk. Förståelsen för de väsentliga processerna har dokumenterats och en bedömning kring risken för oegentligheter har gjorts. Vidare utgör IT-miljön en viktig del av kommunens verksamhet och en dokumenterad förståelse kopplat till detta område har ingått som en del av den interna kontrollen. Vi har skaffat oss en förståelse för den interna kontrollen för att identifiera lämpliga granskningsåtgärder men inte för att uttala oss om effektiviteten i kontrollerna/processerna.

En revisionsstrategi har bestämts utifrån den inledande planeringen och den förståelse som skaffats i samband med granskningen av den interna kontrollen. Andra delen av genomförandefasen har omfattat inhämtande av revisionsbevis genom granskning och dokumentation av:

- Balans och resultaträkning
- Närståendetransaktioner
- Sammanställda räkenskaper
- Drift- och investeringsredovisningen
- Förvaltningsberättelse

Rapporten är faktakontrollerad av ekonomikontoret.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved
Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

3 Resultat av granskningen

Nedan redogörs för resultatet av granskningen och de noteringar som gjorts i samband med denna.

3.1 Årsredovisningens räkenskaper

Enligt 4 kap. 1 § LKBR ska en årsredovisning innehålla en förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning, investeringsredovisning och sammanställda räkenskaper (om sådana upprättas enligt 12 kap 2 § LKBR).

3.1.1 Analys av resultaträkning

En kommuns långsiktiga utveckling är beroende av att intäkterna ökar mer än kostnaderna för att inte urholka det egna kapitalet.

Belopp mkr	Kommunen 2024	Budget 2024	Kommunen 2023
Verksamhetens nettokostnader	-5 678	-5 832	-5 463
Förändring i % jämfört med föregående år	3,9		11,5
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	5 854	5 859	5 600
Förändring i % jämfört med föregående år	4,5		5,1
Finansnetto	-44	-28	-16
Resultat	**132**	**-1**	**119**
Verksamhetens nettokostnad inklusive finansnetto i relation till skatteintäkter och bidrag	0,98		0,97

Årets resultat uppgår till 132 mkr (119 mkr fg år) vilket är 133 mkr bättre än det budgeterat resultatet samt 13 mkr bättre är 2023 års resultat. Årets resultat exklusive de finansiella posterna är 176 mkr vilket motsvarar 3 procent (fg år 2 procent) av skatter, statsbidrag och utjämning. Skatteintäkter inklusive statsbidrag och utjämning har ökat med 254 mkr jämfört med föregående år medan verksamhetens nettokostnader har ökat med 215 mkr.

Vår bedömning är att kommunen i årsbokslutet per 2024-12-31 korrekt följt och redovisat statsbidrag i enlighet med Socialstyrelsens ändringsbeslut.

Driftredovisning

Enligt LKBR 10:1 ska driftredovisningen innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som har fastställts för den löpande verksamheten. Enligt RKR R14 Drift- och investeringsredovisning ska utfall kunna stämmas av mot årsredovisningens övriga delar och fullmäktiges budget. Driftsredovisningen presenteras i tabellen nedan.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved
Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

Verksamhetens budgetavvikelse år 2024

Driftsredovisning, mkr	Utfall år 2024	Budget år 2024	Avvikelse år 2024	Utfall år 2023
KS/ Kommunstyrelseförvaltningen*	-285	-282	-3	-308
KS/ Kollektivtrafiken	-168	-171	3	-160
KS/ Räddningstjänsten	-77	-77	0	-72
Arbetsmarknads- och gymnasienämnden*	-464	-482	18	-115
Barn- och utbildningsnämnden*	-1 862	-1 873	10	-2 091
Kultur- och fritidsnämnden	-379	-375	-4	-339
Miljö- och byggnadsnämnden	-49	-31	-18	-35
Socialnämnden	-2 222	-2 230	8	-2 049
Infrastruktur- och servicenämnden*	-392	-366	-26	-327
Valnämnden	-4	-2	-2	0
Överförmyndarnämnden	-11	-11	0	-10
Kommunrevision	-3	-3	1	-3
Finansförvaltning				
-Pensioner, löneskuld, arbetsgivaravgifter	-1 409	-1 374	-35	-1 283
-Internt återförda kostnader	1 824	1 850	-26	1 662
-Anslag för näringslivsbefrämjande åtgärder	0	-1	1	0
-Realisationsvinster	219	0	219	42
-Realisationsförluster	-6	0	-6	-4
-Övrigt	0	-2	2	0
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNAD EXKL AVSKRIVNINGAR	**-5 288**	**-5 429**	**141**	**-5 091**

**utfall 2023 avser nämnder utifrån tidigare organisation år 2023 och tidigare*

Verksamhetens netto 141 miljoner kronor bättre än budget, där vi konstaterar att de största avvikelserna avser:

- Realisationsvinster: +219 mkr
- Arbetsmarknads- och gymnasienämnden: +18 mkr
- Pensioner, löneskuld, arbetsgivaravgifter: -35 mkr
- Infrastruktur- och servicenämnden: -26 mkr
- Miljö och byggnadsnämnden. -18 mkr

Vår bedömning är att informationen kring driftredovisningen i årsredovisningen uppfyller kraven i enlighet med lagstiftningen.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved
Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

3.1.2 Analys av balansräkning

Externa krav återfinns dels i LKBR, dels i de rekommendationer och anvisningar som getts ut av RKR. I tabellen nedan redovisas centrala delar från kommunens balansräkningen.

Belopp i mkr	Kommunen	
	2024-12-31	**2023-12-31**
Balansomslutning	10 289	9 666
Redovisat eget kapital	6 549	6 436
Eget kapital reducerat med ansvarsförbindelse pensioner	5 048	4 956
Soliditet redovisad	63,7%	66,6%
Soliditet med hänsyn till de pensionsförpliktelser som inte redovisas bland skulder	49,1%	51,3%
Anläggningstillgångar	8 974	8 445
Omsättningstillgångar	1 315	1 221
Avsättningar	552	496
Långfristiga skulder	1 519	1 324
Kortfristiga skulder	1 699	1 409
Balanslikviditet	77%	87%

Materiella anläggningstillgångar

Från och med 2014 gäller RKR:s rekommendation nr 11.4 Materiella anläggnings-tillgångar där krav på komponentavskrivning ställs.

Luleå kommun har det senaste året upprättat rutiner för att säkerställa att utrangeringar av gamla komponenter och delkomponenter sker när nya komponenter aktiveras. De senaste åren har även arbetet med inventeringar fortsatt. I samband med inventeringar utreds eventuella avvikelser mellan inventerade tillgångar och tillgångar enligt anläggningstillgångar.

Då kommunen nettoredovisar sina investeringar med sina försäljningar så medför det i regel att det är svårt att följa hur stora investeringarna är brutto och om de har hållit sig inom investeringsramarna.

Investeringsredovisning

Enligt LKBR 10:2 ska investeringsredovisningen innehålla en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet.

Enligt RKR R14 ska utfallet kunna stämmas av mot fullmäktiges budget och plan för investeringsverksamheten. Vidare framgår det att fleråriga pågående och under året

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved
Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

avslutade investeringar ska kunna stämmas av samt att investeringsredovisningen även ska omfatta kommunala koncernföretags investeringar som fullmäktige tagit ställning till.

Vi har granskat investeringsredovisningen och inte funnit några väsentliga felaktigheter. Vi rekommenderar dock att investeringsredovisningen kompletteras så att fleråriga pågående och under året avslutade investeringar ska kunna stämmas av.

Vi bedömer att investeringsredovisningen, utifrån ovanstående genomgång, i alla väsentlighet ger en rättvisande bild av investeringsverksamheten. Den är upprättad i enlighet med kraven i LKBR men bör i enlighet med RKR R14 Drift och investeringsredovisning summeras i kassaflödesrapportens poster Investering i immateriella, materiella och finansiella anläggningstillgångar för att förtydliga redovisningens samband med övriga delar i årsredovisningen.

3.1.3 Bedömning årsredovisningens räkenskaper

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats, med undantag av ovan punkter, i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2024 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Sammanställda räkenskaper har konsoliderats i enlighet med LKBR.

3.2 God ekonomisk hushållning

Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i KL 10 kap. 2-6 §§ (hel- och delägda kommunala bolag, stiftelser och föreningar).

I KL stadgas även att kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar kommunernas ekonomi.

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

I Mål och Budget 2024-2026 har kommunfullmäktige fastställt fyra långsiktiga finansiella mål och nio övergripande verksamhetsmål.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved
Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

Finansiella mål:

Luleå kommun har fyra långsiktiga finansiella mål som ska säkerställa en god ekonomisk hushållning. Kommunstyrelsens bedömning är att:

• Målet En balanserad budget och flerårsplan utan skattehöjning. Målet uppnås år 2024 då resultatet visar ett överskott.

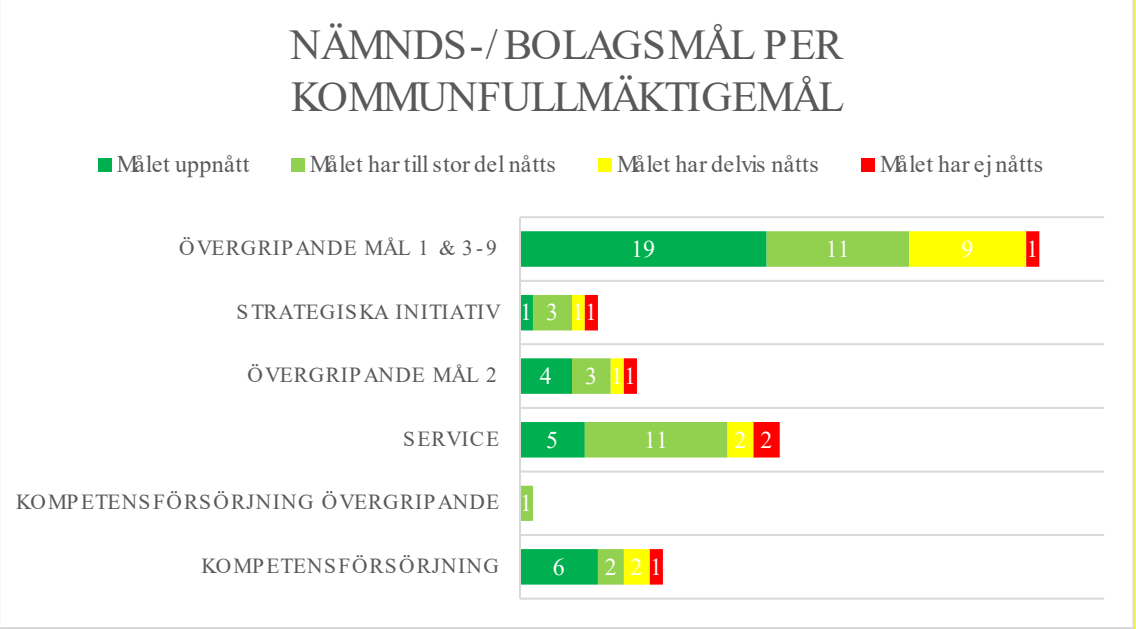
• Målet Årsresultatets andel av skatteintäkter och statsbidrag ska uppgå till minst 2 procent. Målet uppnås då utfallet för år 2024 visar att årsresultatets andel uppgick till 2,3 procent (2,1 % 2023).

• Målet Nettoinvesteringarnas andel av skatteintäkter och statsbidrag bör ej överstiga 10 procent: Målet uppnås ej då utfallet för år 2024 visar att andelen uppgick till 12,8 procent (16,3 % 2023).

• Målet Soliditeten ska vara oförändrad. Målet uppnås ej då soliditeten har försämrats mot föregående år och uppgår per 2024-12-31 till 64 procent mot 67 % föregående år för kommunen. Soliditeten för kommunkoncernen har också försämrats mot föregående år.

Verksamhetsmål:

Nämnder och kommunala bolag beslutar om mål som sammantaget utgör bidrag till målarbetet. Kommunstyrelsen bedömning av antalet mål som uppfyllts respektive inte nåtts under 2024 framgår av bilden nedan:



© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved
Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

God ekonomisk hushållning:

Utifrån uppfyllelsegraden av målen för god ekonomisk hushållning bedömer kommunstyrelsen sammantaget att kommunen har en god ekonomisk hushållning. Uppföljningen av kommunens fyra långsiktiga finansiella mål visar att måluppfyllelsen är delvis uppfylld, soliditeten har minskat något och nettoinvesteringarnas andel av skatter och stadsbidrag är ej uppfylld. Samtidigt visar sammanställningen för kommunfullmäktiges mål att de till stor del uppnås.

En framåtblick visar dock att kommunen och dess bolag behöver uppnå resultatnivåer som är långsiktigt hållbara för att möjliggöra tillväxtambitionerna. Ökade avskrivningar och ökade räntekostnader tillsammans med ökade volymer, kommer att påverka driftsbudgeten framgent. Även de demografiska förändringarna, med framför allt fler äldre över 80 år, är utmaningar i verksamheterna och påverkar ekonomin. Därför kommer nämnderna och verksamheterna även fortsättningsvis att behöva vidta åtgärder för återhållsamhet kombinerat med fortsatt effektivisering och förändrade arbetssätt bland annat med hjälp av digitalisering.

3.2.1 Bedömning god ekonomisk hushållning

Grundat på vår översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att ifrågasätta det återrapporterade resultatet gällande de finansiella målen och verksamhetsmålen.

Vår bedömning är att resultatet är:
- helt förenligt med två av fyra finansiella mål. De två finansiella målen; Nettoinvesteringarnas andel av skatteintäkter och statsbidrag bör ej överstiga 10 procent och Soliditeten ska vara oförändrad är ej förenligt med resultatet.
- delvis förenligt med de nio verksamhetsmålen.

3.3 Balanskravsresultat

En kommun ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen.

Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved
Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

3.3.1 Bedömning balanskravsresultat

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet uppfylls.

Datum som ovan

KPMG AB

Monika Lindgren
Auktoriserad revisor

Micaela Hedin
Certifierad kommunal revisor

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved
Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

Granskning av intern kontroll i väsentliga processer

Rapport

Luleå kommun

Penneo dokumentnyckel: MLLUL-HZXFH-MQ9VS-FGJ70-VAIS0-BRL4F

KPMG AB

2025-04-07

Antal sidor 7

© 2025 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

Document classification: KPMG Confidential

Luleå kommun
Granskning av intern kontroll i väsentliga processer

2025-04-07

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Fastställda styrdokument Investeringsprocessen	5
3.2	Stickprovsvis granskning av investeringsprocess	5
3.3	Bidragsprocess	5
3.4	Inköpsprocess	6
3.5	Löneprocess	6
3.6	Process manuella bokföringsordrar	6
3.7	Process bankfullmakter	6

Penneo dokumentnyckel: MLLUL-HZXFH-MQ9VS-FGJ70-VAIS0-BRL4F

© 2025 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification KPMG Confidential

1 Sammanfattning

Vi har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska Luleå kommuns interna kontroll i väsentliga processer. Uppdraget ingår som en del av den nya revisionsstandarden som gäller from år 2024.

De processer som vi har fokuserat på är:

- Investeringsprocess
- Bidragsprocess
- Inköpsprocess
- Löneprocess
- Process manuella bokföringsordrar
- Process bankfullmakter

Syftet med granskningen är att bedöma om den interna kontrollen är tillräcklig.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte, är att hanteringen till övervägande del är korrekt men vi bedömer att förbättringsområden finns.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

<u>Avseende bidragsprocessen:</u>

- Upprätta centrala styrdokument som hanterar riktade statsbidrag

<u>Avseende bankfullmakter:</u>

- Löpande uppdatera reglemente och rutinbeskrivning inklusive fastställda beloppsgränser
- Löpande uppdatera fullmakter registrerade hos bank
- Löpande kontrollera att bankfullmakter överensstämmer med fastställda riktlinjer

Penneo dokumentnyckel: MLLUL-HZXFH-MQ9VS-FGJ70-VAIS0-BRL4F

© 2025 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Confidential

Avseende investeringsprocessen:

- Anläggningsregister
  Enligt LKBR 4 kap ska en kommun specificera sina materiella och immateriella anläggningstillgångar i ett anläggningsregister för att kunna ha en tillfredsställande kontroll och översikt över dess tillgångar. Vår bedömning är att rutinerna kring hantering av anläggningsregistret kan förtydligas.
- Värdering av anläggningstillgångar
  Enligt företrädare för verksamheten finns det inga skriftliga rutiner eller riktlinjer för hur värdering av materiella anläggningstillgångar ska hanteras. Vi anser att rutinerna av värdering av anläggningstillgångar behöver förtydligas.
- Rutinen avseende underskrift av igångsättningsbeslut behöver ses över.

Penneo dokumentnyckel: MLLUL-HZXFH-MQ9VS-FGJ70-VAIS0-BRL4F

© 2025 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Confidential

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska Luleå kommuns interna kontroll i väsentliga processer. Uppdraget ingår som en del av den nya revisionsstandarden som gäller from år 2024.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om den interna kontrollen är tillräcklig.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut.
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR).
- Kommunallagen.
- Styrande och stödjande dokument.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta styrdokument.
- Intervjuer har genomförts

Penneo dokumentnyckel: MLLUL-HZXFH-MQ9VS-FGJ70-VAIS0-BRL4F

© 2025 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Confidential

3 Resultat av granskningen

3.1 Fastställda styrdokument Investeringsprocessen

Vi noterar att fastställda styrdokument eller riktlinjer delvis saknas. Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Anläggningsregister
  Enligt LKBR 4 kap ska en kommun specificera sina materiella och immateriella anläggningstillgångar i ett anläggningsregister för att kunna ha en tillfredsställande kontroll och översikt över dess tillgångar. Vår bedömning är att rutinerna kring hantering av anläggningsregistret kan förtydligas.
- Värdering av anläggningstillgångar
  Enligt företrädare för verksamheten finns det inga skriftliga rutiner eller riktlinjer för hur värdering av materiella anläggningstillgångar ska hanteras. Vi anser att rutinerna av värdering av anläggningstillgångar behöver förtydligas.
- Rutinen avseende underskrift av igångsättningsbeslut behöver ses över.

3.2 Stickprovsvis granskning av investeringsprocess

Granskningen har skett av projekt ” *Reinv Måttsundssk värmesystem*”. För granskat investeringsprojekt fanns igångsättningsbeslut, ovan nämnda projekt ingick i Luleås Kommuns Reinvesteringsplan för kalenderåret 2023 som avser förbättringsåtgärder som ska göras under 2023.

Igångsättningsbeslutet saknade underskrift. Rutinen avseende underskrift av igångsättningsbeslut behöver ses över. Projektuppföljningen har skett under projektets gång i form av en prognos över nedlagda kostnader.

3.3 Bidragsprocess

I vår granskning har uppföljning skett av noteringar och rekommendationer lämnade i vår rapport ”Granskning hantering av riktade statsbidrag”, daterad 2022-12-13.

Vi noterar att kommunen har förtydligat delegationsordning avseende att ansöka om externa projektmedel och tydliggjort ansvarsfördelningen vid hanteringen av statsbidrag. Vi noterar dock att kommunen fortsatt saknar centrala styrdokument som hanterar riktade statsbidrag.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Upprätta centrala styrdokument som hanterar riktade statsbidrag

© 2025 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Confidential

Penneo dokumentnyckel: MLLUL-HZXFH-MQ9VS-FGJ70-VAIS0-BRL4F

3.4 Inköpsprocess

Vi har granskat kommunens flöde för inkommen leverantörsfaktura till slutbetalning genom följande steg;

- (1) Order/beställning
- (2) Följesedel
- (3) Kopia på inscannad faktura
- (4) Printscreen på att fakturan har gransknings- och beslutsattesterats
- (5) Printscreen som visar att fakturan inte kan gå vidare utan båda attesterna
- (6) Utdrag från leverantörsreskontran som visar att fakturan är upptagen
- (7) Bankallegat/Kvittens på genomförd betalning

Slumpmässigt valda inköp har granskat utan anmärkning. Rutinen bedöms fungera väl.

3.5 Löneprocess

Vi har granskat kommunens flöde för utbetald lön genom följande steg;

- (1) Signerat anställningsavtal
- (2) Tidrapport som ligger till grund för aktuell lön
- (3) Printscreen som visar att tidrapport attesterats av behörig person
- (4) Aktuell lönespecifikation
- (5) Utdrag från fil till ekonomisystem som visar att lönen har bokförts
- (6) Löneutbetalning:
    - Kvittens av skickad fil där det framgår vilka som skickat filen till banken
    - Kvittens från banken där det framgår vilka som godkänt utbetalningen
    - Attesterad löneutbetalningslista

Vår granskat har skett utan anmärkning. Rutinen bedöms fungera väl.

3.6 Process manuella bokföringsordrar

Kommunen har upprättat styrdokument avseende hantering av bokföringsorder för olika verksamhets-system samt olika typer av bokföringsordrar såsom interna hyror, leasing, resursfördelning mfl.

Vi har stickprovsvist granskat manuella bokföringsordar avseende att attest korrekt sket utan anmärkning. Rutinen bedöms fungera väl.

3.7 Process bankfullmakter

Enligt fastställt reglemente ”Rutin teckningsrätt inom ekonomiområdet” ska kommunens samtliga bank- och depåkonton, plus- och bankgiron tecknas för utbetalning två i förening. Ingen kan enskilt göra utbetalningar.

Vi har i vår granskning stickprovsvist kontrollerat att utbetalning har tecknats två i förening utan anmärkning.

© 2025 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Confidential

Penneo dokumentnyckel: MLLUL-HZXFH-MQ9VS-FGJ70-VAIS0-BRL4F

Vid tidpunkten för vår granskning noterade vi avvikelser mellan behörigheter registrerade hos bank mot vad som anges i rutinbeskrivning/teckningsrätt. Avvikelsen avsåg en person som var registrerad som aktiv användare hos banken, men inkluderad inte i den rutinbeskrivning eller de regler som gäller för teckningsrätt. Vi har noterat att uppdatering skett efter vårt granskningstillfälle.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Löpande uppdatera reglemente och rutinbeskrivning inklusive fastställda beloppsgränser
- Löpande uppdatera fullmakter registrerade hos bank
- Löpande kontrollera att bankfullmakter överensstämmer med fastställda riktlinjer

Datum som ovan

KPMG AB

Monika Lindgren
Auktoriserad revisor

Felicia Vikström
Auktoriserad revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Penneo dokumentnyckel: MLLUL-HZXFH-MQ9VS-FGJ70-VAIS0-BRL4F

© 2025 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Confidential

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

MONIKA LINDGREN
Undertecknare
Serienummer: 3c90a02222de2a[…]c1b8e1a0e218c
IP: 90.224.xxx.xxx
2025-04-09 18:49:46 UTC

Alexandra Wiktoria Felicia Vikström
Undertecknare
Serienummer: d5153cd0f10970[…]3b1c06da20de5
IP: 195.84.xxx.xxx
2025-04-10 05:22:13 UTC

Penneo dokumentnyckel: MLLUL-HZXFH-MQ9VS-FGJ70-VAIS0-BRL4F

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:
När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, **https://penneo.com/validator**, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

§ 130

Obligatorisk internkontroll 2026

Ärendenr 2025/1165-1.3.2.2

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta obligatorisk riskbedömning och kontroll utifrån riskområdet korruption.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll och att en övergripande organisation för detta upprättas. Av riktlinjer för internkontroll (KLF 2023/1112) framgår att kommunstyrelsen vid behov kan besluta om obligatoriska kommunövergripande riskbedömningar.

En riskanalys, där politik och tjänstepersoner samverkar, genomförs årligen för att identifiera de risker som ska följas upp. Kommunstyrelsens riskbedömning omfattar helheten. Samtliga bedömda risker framgår i beslutsunderlag (se bilaga).

Obligatorisk riskbedömning och kontroll för 2026 föreslås vara riskområdet korruption.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta obligatorisk riskbedömning och kontroll utifrån riskområdet korruption.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Välfärdsbrottslighet har varit obligatoriskt i nämnder och bolags internkontrollplaner under 2024 och 2025. Inom ramen för det har kommunkoncernen haft mer fokus på det som sker utanför organisationen. Med fokus på korruption blir det ett internt fokus detta år, men nära kopplat till välfärdsbrott.

Att förebygga och hantera korruption berör både medarbetare och arbetsgivare och bidrar i längden till en god förvaltningskultur. Det är viktigt att motverka såväl olämpliga beteenden som vänskapskorruption och rent kriminella handlingar. Detta innebär att objektiviteten och förtroendet för kommunen stärks och upprätthålls.

Regeringen beskriver i anslutning till att handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan beslutats att:
Kommuner och regioner har ett omfattande ansvar för samhällsservicen, t.ex. välfärd, plan och byggfrågor och miljö- och hälsoskydd. En stor andel av den offentliga sektorns upphandling av varor och tjänster genomförs i kommuner och regioner. De har dessutom en roll som myndighetsutövare för olika former av bidrag och tillstånd. Den kommunala självstyrelsen, beslutsrätten i folkvalda församlingar och den kommunala beskattningsrätten utgör viktiga delar av den svenska decentraliserade samhällsmodellen. Med hänsyn till den centrala ställning som kommuner och regioner har i den offentliga förvaltningen är det av stor vikt att allmänheten har förtroende för deras verksamhet. Förtroendet för det offentliga, och i förlängningen för demokratin, skadas av korruption och otillåten påverkan. Sådant agerande innebär även skada för ekonomin och utgör ett hot mot förtroendevalda och tjänstepersoner som verkar i kommuner och regioner. Hot och våld mot förtroendevalda är systemhotande och riskerar i förlängningen att underlätta för kriminell verksamhet och undergräva demokratin.

I Luleå kommun framkommer även rekommendationer från de förtroendevalda revisorerna. De rekommenderar att kommunen fortsatt ska arbeta för och kontrollera att riktlinjer och rutiner avseende korruption, jäv och oegentligheter är kända och efterlevs i hela organisationen.

Riskområdet som tas fram i den kommungemensamma riskanalysen riskbedöms i varje nämnd/bolagsstyrelse och hanteras i den egen interna kontrollplanen. Nämnd/bolagsstyrelse ska inom det obligatoriska riskområdet besluta om minst ett kontrollmoment. Kontrollmomentet/-en antas av nämnderna/bolagsstyrelserna tillsammans med deras egna verksamhetsspecifika kontrollmoment.

Dialog

Inom kommunstyrelseförvaltningen samt att kommunstyrelsen vid workshop 2025-04-04 genomfört riksinventering och bidragit i riskanalysarbetet.

Beslutsunderlag

- Förslag till obligatorisk riskbedömning och kontroll 2026 samt brutto-lista, KLF Hid: 2025.8186
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande obligatorisk internkontroll 2026, KLF Hid: 2025.8185

Förslag till obligatoriskt riskområde - 2026

Korruption utgör förslag till obligatoriskrisk riskområde.

Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde
För många i Sverige för begreppet korruption tanken till mutor. Men korruption kan vara många olika företeelser. Det behöver inte handla om att någon får en ekonomisk vinning. Det centrala är snarare att vinningen är otillbörlig, det vill säga att en fördel uppstår på osaklig grund. Studier visar att den vanligaste formen av korruption i Sverige sker utan krav på ersättning eller motprestation, så kallad vänskapskorruption. Att förebygga och hantera korruption berör både medarbetare och arbetsgivare och bidrar i längden till en god förvaltningskultur. Det är viktigt att motverka såväl olämpliga beteenden som rent kriminella handlingar. Detta innebär att objektiviteten och förtroendet för kommunen stärks och upprätthålls.	4. Sannolik	3. Kännbar	12

Korruption i offentlig sektor innebär att utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra. Oegentligheter är ett nära besläktat begrepp som delvis överlappar korruptionsbegreppet. Oegentligheter är oönskade beteenden eller handlingssätt hos anställda som har konsekvenser för kommunens verksamhet eller anseende.

Analys av korruptionsrisker i den egna verksamheten bör utgå från en bred syn på vad som är korruption. Det innebär att korruption omfattar en bred uppsättning av oönskade beteenden och företeelser. Begreppet omfattar då alltifrån sådant som uppfattas som olämpligt till sådant som är olagligt.

Riskbedömningar

Följande riskbedömningar har gjorts, men föreslås inte ingå i kontrollplanen för 2026 utan hanteras på annat sätt.

Riskområde	Riskbeskrivning	Kommentar
Riskkategori: Hantera administration och juridik		
IT- och informationssäkerhet	Dataskyddsförordning (GDPR) Personuppgiftbiträdesavtal (PUB-avtal) skall skrivas mellan Luleå kommuns verksamheter, bolag och leverantörer. PUB-avtal skrivs för varje system som behandlar personuppgifter. Enligt GDPR har enskilda rätt till information när deras personuppgifter behandlas (finns få undantag). Detta anses vara en av de mest grundläggande rättigheterna utifrån GDPR. Rätten till information finns för att den vi behandlar personuppgifter om (medborgare, politiker, anställda m.m.) ska förstå vad vi gör och varför och om denne kan påverka behandlingen. Det handlar i grund och botten att vi ska vara transparenta med vad vi gör för att öka förståelsen och tilliten till Luleå kommun.	Det pågår flertalet åtgärder som aktualiserar och sätter fokus på riskerna varav sannolikheten minskar. Både organisation och kompetens har varit fokus under en tid.
	DPIA (Data protection impact assesment) De personuppgifter som kommunen behandlar ska vara nödvändiga och proportionerliga i förhållande till ändamål. Vid fel ökar risken för att den registrerades fri- och rättigheter inte kan garanteras.	Bedöms fortfarande vara mindre sannolik.
	Yttre påverkan på system Kommunen hanterar stora mängder information, som inte sällan är av känslig eller sekretessklassad karaktär. Det innebär att den måste hanteras på ett säkert sätt och skyddas från obehöriga att ta del av. Stora delar av den kommunala servicen är även beroende av tillgång till denna information för att servicen ska fungera. Idag hanteras stora delar av kommunens information digitalt. Vi ser generellt att hotbilden för IT-attacker som riskerar att röja känslig information ökar, både nationellt och internationellt, exempelvis i form av belastningsattacker, phishing-attacker och så kallade ransomware-attacker. Kommunen blir kontinuerligt utsatt för försök till bedrägerier genom vilseledande eller falska mail där mottagaren uppmanas klicka på skadliga länkar alternativt godkänna felaktiga utbetalningar eller vidta andra skadliga handlingar.	Skulle kunna utgöra kontroll centralt i kommunen, men ses inte nödvändig att hantera i alla verksamheter.
Barnkonventionen	Barnkonventionen är lag från och med januari 2020. Luleå kommun har anpassat och fortsätter arbetet att ytterligare utveckla verksamheten utifrån det och barnrättsperspektivet ska därför beaktas i alla beslut som berör barn, direkt och indirekt. Det har kommit två domar med resultatet att kommuner kan laglighetsprövas om det inte gjorts barnkonsekvensanalyser i frågor som rör barn som grupp.	Fortsatt arbete med att öka kunskaperna. Kompetens finns centralt i kommunen som utvecklar i samverkan med förvaltnings- och bolagsrepresentanter.
Personallagstiftning	Övertid	Åtgärder hanteras i kompetensförsörjningsplan.

Riskområde	Riskbeskrivning	Kommentar
	Hälsorisker: Övertid kan leda till utbrändhet, stress och andra hälsoproblem hos medarbetarna. Detta kan i sin tur leda till sjukfrånvaro, minskad produktivitet och ökade kostnader för sjukvård och rehabilitering. Kvalitetsrisker: Övertid kan leda till att medarbetarna blir trötta och mindre fokuserade, vilket kan påverka kvaliteten på arbetet. Detta kan leda till fel, misstag och brister i tjänsterna som kommunen tillhandahåller. Ekonomiska risker: Övertid kan leda till ökade kostnader för kommunen, eftersom medarbetarna måste betalas för den extra tiden de arbetar. Detta kan påverka kommunens budget och ekonomi. Rekryterings- och behållningsrisker: Övertid kan leda till att medarbetarna känner sig överbelastade och underskattade, vilket kan leda till att de söker sig till andra arbetsgivare. Detta kan göra det svårt för kommunen att rekrytera och behålla kompetent personal. Arbetsmiljörisker: Övertid kan leda till att medarbetarna utsätts för en ogynnsam arbetsmiljö, med för mycket stress och för lite tid för återhämtning. Detta kan leda till att medarbetarna drabbas av arbetsrelaterade skador och sjukdomar.	
	Arbetstillstånd Om arbetstillstånd inte hanteras korrekt, kan det leda till att personer som inte har rätt att arbeta i Sverige ändå gör det, vilket kan medföra risker för kommunen och samhället.	Luleå kommun har rutin för kontroll av arbetstillstånd vid rekrytering. På kommunövergripande nivå accepteras risken. Enskilda verksamheter gör möjligen annan bedömning.
Riskkategori: Hantera inköp och upphandling		
Avtal	Det kan vara svårt att vara fullt insatt i organisationens avtal. Villkoren kan skilja sig åt mellan olika avtal och kan många gånger vara otydliga. Det är viktigt att ha förståelse för vad avtalsvillkoren innebär. Om du inte känner till verksamhetens rättigheter och skyldigheter enligt ingångna avtal kan det leda till ekonomiska konsekvenser, skadat förtroende och tvister med såväl personal som externa intressenter.	Säkerhetsskyddsavtal Skyldigheten att ingå säkerhetsskyddsavtal inträffar om det i upphandlingen förekommer säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell eller högre, eller om upphandlingen i övrigt avser eller ger leverantören tillgång till säkerhetskänslig verksamhet av motsvarande betydelse för Sveriges säkerhet.
		Leasing Det finns risk för att tecknade avtal inte redovisas korrekt samt att det blir väsentligt dyrare än ett rent köp. Rutinbeskrivning för hur leasingavtal ska hanteras inom Luleå Kommuns förvaltningar beskriver att det på marknaden finns ett flertal finansieringsalternativ för varuanskaffning. Erfarenheten visar dock att dessa finansieringsformer i många fall är väsentligt dyrare är rena köp.
		Ägarbyte Se över villkor vid ägarbyten om det föranleder åtgärder.
Inköp	Risk finns att inköpta varor och tjänster inte levereras enligt avtal. Det kan vara att varor/tjänster inte är levererad innan betalning eller inte till pris enligt överenskommelse. Konsekvensen är ekonomiskt kännbar och kan medföra störningar i pågående verksamhet.	På kommunövergripande nivå accepteras risken även om vissa verksamheter troligen gör annan bedömning.

Riskområde	Riskbeskrivning	Kommentar
Upphandling	Det finns olika faktorer som kan leda till att upphandlingen inte leder till önskat resultat. För att motverka detta behövs rätt förutsättningar i form av tid, resurser och kompetens, inte minst när det gäller förberedelserna inför en upphandling. Förfrågningsunderlaget är viktigt både ur rättssäkerhet och service. Beroende på hur den aktuella marknaden ser ut finns det olika typer av risker som kan vara bra att vara uppmärksamma på såsom risker för korruption, oskäliga arbetsvillkor och att marknaden förändras.	Klassa Inför varje upphandling av IT-systemstöd skall en informationssäkerhetsklassning (risk-och sårbarhetsanalys) genomföras, sk. Klassa. Denna skall sedan bifogas i upphandlingen som ett obligatoriskt krav. Översyn av rutin och systemanpassningar pågår och är nödvändiga innan kontroll är motiverad.
		Leverantörstrohet Brister i organisation och att genomföra upphandling riskerar att leda till brott mot LOU (lagen om offentlig upphandling), vilket kan leda till vitesföreläggganden och skadestånd, fördröjningar i verksamheten samt högre kostnader för varor och tjänster. Uppföljning vad gäller avtal och leverantörer behöver utvecklas, men flera aktiviteter pågår för att minska sannolikheten.
		Direktupphandlingar Direktupphandling är ett undantag och kan användas om inköpsvärdet understiger direktupphandlingsvärdet. Vid återkommande köp, eller att liknande köp görs på olika ställen inom kommunen så ska summan av dessa slås samman. Säkerställ att direktupphandlingsvärdet inte överskrids. Direktupphandling kan göras även om upphandlingsvärdet överstiger gränsen för direktupphandling om det finns synnerliga skäl. Den som genomför en direktupphandling ska försäkra sig om att den är tillåten.
		Delegationsordning Revidering har skett under 2025 med höjning av avtalsvärde på delegation. Bedömningen i samband med det beaktade åtgärder som hanterar risker.
Riskkategori: Hantera information		
Informationsförvaltning	Med utgångspunkt från den snabba utveckling som förflyttat tyngdpunkten från arkivering av pappersburen information till elektronisk information finns risker bland annat i att säkerställa tillgängligheten. Risker kan även vara exempelvis att information förvaltas eller förvaras felaktigt, inaktuella dokumenthanteringsplaner eller att medarbetare inte följer dokumenthanteringsplanen, vilket kan leda till informationsförluster.	Kontroller har genomförts och görs årligen vid de flesta av kommunkoncernens verksamheter. Åtgärder har satts in, både via stadsarkivet och i enskilda verksamheter, vilket minskar sannolikheten.
Offentlighetsprincipen	Offentlighetsprincipen är en grundläggande princip för Sveriges statsskick. I en av grundlagarna, tryckfrihetsförordningen, finns det bestämmelser om bland annat rätten att ta del av allmänna handlingar. Det finns dock bestämmelser om sekretess som begränsar rätten att ta del av allmänna handlingar. Dessa bestämmelser hittar man i offentlighets- och sekretesslagen.	Tillgänglighet Risk att det brister i medborgarnas tillgänglighet till information och insyn. Exempel på åtgärder som kommunen redan har på plats är en digital utbildning om offentlighet och sekretess. Även kallelser med offentliga ärenden till kommunfullmäktige och nämndernas sammanträden samt protokollen publiceras på webben.
Riskkategori: Hantera ekonomi		
Fakturor	Det är viktigt att rutinerna för att hantera fakturor är tydliga, säkra och tillämpade. Det får inte finnas utrymme för personalens egna tolkningar av hur kontrollen ska utföras. Kommunen har regelverk och rutiner för sin hantering. Dessa finns	Kundfakturahantering Det finns en risk att externa intäkter inte inhämtas. Det är på flera olika sätt det kan hanteras, exempelvis fakturaunderlag, kassaredovisning och rekvirering.

Riskområde	Riskbeskrivning	Kommentar
	exempelvis i attestreglemente med tillämpningsanvisningar samt ekonomihandbok. Att kontrollera tjänsteköp upplevs ofta som mera komplicerat. Beställning och leverans kan vara svåra att definiera liksom levererad kvalitet mot avtalsvillkoren. Svårigheterna kring detta behöver därför särskilt uppmärksammas i rutiner och i utbildning.	Manuella kundfakturor Det finns risk för att fakturering inte sker i rätt tid eller inte alls och att debiterade avgifter inte följer beslutade taxor (inklusive eller exklusive moms) eller avtal. Detta kan leda till ökad administration när rättelser måste ställas ut och förtroende för kommunen kan skadas. Det kan också innebära förlorade intäkter.
Redovisning	Redovisning i kommuner och regioner styrs av kommunallagen och lagen om kommunal bokföring och redovisning. Redovisningen knyter an till riktlinjer för internkontrolls tre mål, ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, tillförlitlig ekonomisk rapportering och information om verksamheten samt efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer med mera.	Förskottsbetalningar Risk att betalning sker av en vara eller tjänst som inte är levererad. Förskottsbetalningar ska inte tillämpas utan hanteras med periodiseringar, reserveringar etc i stället. Konsekvensen kan bli än högre om förskottsbetalning gjorts till ett företag som t.ex. går i konkurs eller inte levererar den vara/tjänst som avsågs.
		Anläggningsredovisning Det finns risk för att anläggningsredovisningen inte följer gällande lagstiftning, exempelvis att avgöra vad som är en investering respektive det som ska redovisas som driftkostnader. Arbete pågår med aktiviteter för att höja följsamheten till kommunens ekonomihandbok som även förtydligas.
		Baskontoplan Kommun-Bas är baskontoplanen för kommuner. År 1995 gav Svenska Kommunförbundet ut en normalkontoplan för kommuner, ”Kommun-Bas 95”. Sedan dess har denna kontoplan uppdaterats och omarbetas i flera omgångar. Uppdateringen inför kommande år släpps i juni för att ge möjlighet att ta hänsyn till ändringarna i budgetarbetet och inför det kommande redovisningsåret. Risk föreligger att kostnader inte redovisas enligt gällande baskontoplan.
		Representation Risk föreligger att kostnader för att representation, kurser, och resor inte följer gällande riktlinjer, exempelvis har korrekt dokumentation avseende syfte och deltagande.
		Attest Målsättningen med reglerna för kontroll av ekonomiska transaktioner är att undvika oavsiktliga eller avsiktliga fel och därigenom säkerställa att redovisningen av transaktioner är korrekt. Risker föreligger i attest inte görs på rätt sätt och i rätt tid.
		Försäljning anläggningar Det finns risk för att redovisningen av försäljningar av kommunens anläggningar inte redovisas korrekt. Revidering av rutin genomförd 2025.
		Bokföringslag Det finns risk för att redovisningen och underlagen till denna brister. Främst avser detta bokföringsorder. Rättelser kan inte härledas.
		Manuella utbetalningar Det finns risk för att manuella utbetalningar inte attesteras av behörig person eller att underlagen brister. Det kan även förekomma att utbetalningarna är felaktiga.

Riskområde	Riskbeskrivning	Kommentar
		Kontering Kommunen har en decentraliserad bokföring och kontering, vilket kan öka sannolikheten för och leda till felaktiga beslutsunderlag.
		Personalkostnader är kommunens absolut största kostnadspost. Felaktigheter inom detta område kan ha såväl kännbara ekonomiska som förtroendemässiga effekter. Korrektheten i inrapportering åvilar chef och medarbetare. Egenkontroller sker rutinmässigt utifrån registreringar i lönesystemet mot avtal och regler.
Statsbidrag	Kommunerna tilldelas möjlighet att söka många olika typer av statsbidrag, vilka delas i generella och riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen ställer ofta krav på direkta åtgärder, kommunal medfinansiering eller att kommunen inte får genomföra effektiviseringar (som medför minskade kostnader) inom området som statsbidraget avser, exempelvis statsbidraget för likvärdig skola. För allt fler kommuner har vissa av de riktade statsbidragen nu kommit att bli av sådan storlek att de används som en direkt delfinansiering av den kommunala verksamheten. Det ekonomiska beroendet av riktade statsbidrag medför en risk då kommunen kan missa att söka ett statsbidrag eller av okunskap vidta åtgärder som medför att rätten till statsbidraget försvinner. Vidare finns för vissa av bidragen risk att kommunen efter redovisning blir återbetalningsskyldiga om detta inte görs i enlighet med kraven. Det finns av dessa anledningar skäl att granska att den interna kontrollen avseende att bevaka, söka, beräkna och återrapportera statsbidrag är väl fungerande.	Vid kommunstyrelseförvaltningen pågår ett arbete med att se över lämpligt sätt för att tydliggöra hanteringen av riktade statsbidrag. Väntas bli klart under 2025.
		De minimis Ett stöd av mindre betydelse är ett stöd till lågt värde som under vissa förutsättningar inte är ett statsstöd. Förutsätter en samlad bild.
Riskkategori: Hantera HR		
Kompetensförsörjning	Att hitta kompetens är välfärdens största utmaning. När arbetskraften inte räcker till går det inte att möta kompetensutmaningen enbart genom att rekrytera fler, i stället behövs nya arbetssätt och att tillvarata och utveckla kompetensen hos de befintliga medarbetarna.	Riskreducering sker genom kontinuerliga aktiviteter på kommunövergripande-, förvaltnings- och enhetsnivå genom både operativ bemanningsplanering och i arbetet med långsiktig kompetensförsörjning. Att säkerställa personalförsörjning är en mångfacetterad och komplex fråga som följs upp i det ordinarie kompetensförsörjningsarbetet. Omskola, kompetensutveckla, arbetsmiljö m.m.
	Att vara attraktiv nog för att rekrytera rätt kompetens/erfarenhet.	
	I rekryteringsprocessen finns olika typer av risker där det kan röra sig om bland annat bekräfta identitet eller falska referenser.	Luleå kommun har riktlinjer för rekrytering och rutiner för bland annat att göra grundläggande kontroller inför anställningar och kontroller för befattningar som är säkerhetsskyddsklassade
Riskkategori: Hantera kommunikation och marknadsföring		
Kommunikationsprocess	Transparens i sponsring, kommunikation och marknadsföring	En förstudie har genomförts där arbetssätt och styrande dokument genomlysts i syfte att uppdatera och förtydliga arbetet med sponsring i Luleå kommun.

Riskområde	Riskbeskrivning	Kommentar
Riskkategori: Tillhandahålla lokaler och fastighetsnära service		
Samordning	Kommunikation och samplanering mellan förvaltningar.	Fokuserat arbete har pågått under senare tid med strategisk lokalförsörjning.
Riskkategori: Tillhandahålla IT-stöd		
Behörigheter	Processen för avslut av anställning säkerställer inte att alla behörigheter till system, lokaler och andra tillgångar (som verksamheten ansvarar för) avslutas. System som använder AD-konto (användarnamn) vid inloggning avslutas per automatik. Risker finns dock för övriga system där rutiner måste finnas för att säkerställa avslut av behörighet.	Projekt pågår där det som lyfts i riskbeskrivningen ingår att se över.
IT-förvaltning	Kommunen har inte en tydlig IT-säkerhetsorganisation som omhändertar och/eller stöttar i specifika IT-säkerhetsfrågor som tex. behörighetshantering, åtkomst till system, federeringar, åtgärder som görs föra att minska säkerhetsintrång.	Översyn och utveckling pågår.
Riskkategori: Huvudprocess (kommunala uppdraget)		
Privata utförare	Kommuner får enligt kommunallagen lämna över verksamhet till privata utförare. Det innebär att en juridisk person (ofta ett aktiebolag) eller enskild individ utför och sköter en del eller en hel kommunal verksamhet på uppdrag av kommunen genom en överenskommelse, ett avtal. Kommunen är huvudman, det vill säga ansvarig för verksamheten gentemot medborgare på samma sätt som för verksamhet som bedrivs i egen regi.	Risker finns bland annat i att säkerställa nivå och omfattning på uppföljning och insyn. Flera verksamheter har under 2025 haft kontrollaktiviteter inom området vilket inte hittills (delår jan-apr 2025) föranlett kommunövergripande åtgärder.
Välfärdsbrott	Välfärdsbrottslighet är när en extern aktör – enskild eller juridisk person – otillbörligen utnyttjar kommunkoncernens medel för egen vinning. Det kan vara fråga om bidragsbrott, bedrägerier mot välfärdssystemen eller bedrägerier i samband med den upphandling kommunkoncernen gör. Det kan till exempel handla om att enskilda personer, som genom att lämna felaktiga uppgifter, beviljas bistånd eller bidrag som de inte har rätt till eller brott som begås av företag eller föreningar inom ramen för kommunala upphandlingar eller genom föreningsbidrag eller avtal om Idéburet offentligt partnerskap (IOP). Det kan också handla om organiserad brottslighet. Det berör många olika verksamheter i kommunen och tar olika uttryck. Sveriges kommuner och regioner (SKR) ger en mängd exempel från ekonomiskt bistånd, bostadsanpassning, anhöriganställning, LSS, särskilt boende, hemtjänst, färdtjänst, förskola, hem för vård och boende (HVB), personlig assistans, särskilda boenden, korttidsvård, parkeringstillstånd, föreningsbidrag, bygglov, alkoholtillstånd, hyreskontrakt, markrättigheter samt bygg- och exploateringsverksamhet. Riskerna kan vara ekonomiska förluster, avbrott i verksamheten eller minskat förtroende för kommunen.	Välfärdsbrottslighet är ett hot mot demokratin och därmed allas problem. Välfärdsbrottslighet innebär inte ett brott mot en verksamhet utan det omfattar en mängd olika brott som kan begås i alla verksamheter där det finns medel att tillskansa sig, för egen vinning eller till ett företag. Välfärdsbrottslighet har varit obligatoriskt i nämnder och bolags internkontrollplaner under 2024 och 2025. Inga större avvikelser har hittills påvisats.
Riskkategori: Styrprocess		

Riskområde	Riskbeskrivning	Kommentar
Demokrati och insyn	Den svenska demokratin står på en stark grund. De grundläggande fri- och rättigheterna har en stabil förankring i befolkningen. Att kommuner och andra demokratiska institutioner är välfungerande, präglas av öppenhet och uppbär människors tillit är avgörande för en levande och uthållig demokrati.	Statistik Statistik analyseras subjektivt för att ge en fördelaktig eller styrande bild. Risker finns i och med detta i att underlag leder till felaktiga beslut.
		Allmänna handlingar Syftet med offentlighetsprincipen är att allmänheten ska ha insyn och kunna se att hur den kommunala verksamheten sköts och att skattemedel hanteras på ett så bra sätt som möjligt. Detta innebär att var och en har rätt att komma in med en begäran om att få ta del av allmänna handlingar. Tryckfrihetsförordningen samt offentlighets- och sekretesslagen innehåller bestämmelser som innebär att kommunen ska hålla handlingar ordnade samt snabbt kunna lämna ut offentliga handlingar till den som begär det. Samtidigt får inte handlingar och uppgifter som omfattas av sekretess, det vill säga hemliga handlingar, lämnas ut. Felaktigheter i denna hantering kan innebära antingen att allmänheten inte får ta del av de handlingar som de har en grundlagsskyddad rättighet till eller att handlingar felaktigt lämnas ut vilket innebär skada eller men för den enskilde.
Organisering	Delegationsordning Det föreligger en risk i att delegations- och arbetsordning inte följs på grund av bristande kännedom och rutiner. Översyn av delegationsordningar har genomförts och kontroller har skett tidigare år som visar på god följsamhet. Att frångå delegationsordningen är en risk då fel befattningshavare kan orsaka långtgående konsekvenser för kommunen. Konsekvenserna av att inte följa delegationsordningen är allvarliga genom att beslut kan bli ogiltiga, leda till brott mot LOU, bryta mot interna riktlinjer och att beslut fattas på fel nivå av personer med fel kompetens. De innebär både förtroendeskada och ekonomisk skada.	Diarieföring Säkerställd diarieföring har funnits med vid tidigare kontroller och förbättringar har skett med exempelvis det införda diariesystemet. Det är fortsatt viktigt att en offentlig myndighet tar emot och registrerar handlingar på ett korrekt sätt.
Styrning	En styrprocess behövs för att styra och koordinera andra processer. Styrprocesser visar på vägen, följer upp och korrigerar. De har interna mottagare.	Styrdokument Risk föreligger i exempelvis att styrdokument inte finns upprättade inom relevanta områden, inte är tillgängliga eller uppdateras enligt plan. Utvecklingsarbete pågår och hör ihop med utvecklad styrmodell.
		Revisionsgranskningar Kommunrevisionen gör årlig grundläggande granskning. Den grundläggande granskningen är en översiktlig granskning som syftar till att bedöma om styrelse och nämnder har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Revisionen gör normalt även uppföljande granskningar för kontroll av eventuella åtgärder som rekommenderats och bekräftats.

Finansrapport augusti 2025

Ärendenr 2025/1308-2.1.0.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen delges information om finansrapport för augusti 2025.

§ 50

Förvaltningsplan för världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035

Ärendenr 2024/1795-3.6.4.3

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta förvaltningsplan för världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035.

Sammanfattning av ärendet

Gammelstads kyrkstad har sedan 1996 funnits med på Unescos världsarvslista, och är därmed utpekat en unik och viktig plats inte bara för Luleå utan även för hela världen. Utifrån världsarvskonventionen och den nationella strategin för världsarvsarbetet bör varje världsarv ha en förvaltningsplan. Den nu gällande förvaltningsplanen sträcker sig till 2020, vilket innebär att den nu behöver förnyas.

Kommunstyrelsen berörs av planen genom sitt ansvar inom kommunikation, fysisk planering, destinations- och näringslivsutveckling samt genom sitt samordningsansvar.

Förslaget till ny förvaltningsplan har tagits fram på uppdrag av Kyrkstadsrådet och den nya planen sträcker sig från 2025 till 2035. Under arbetets gång har förvaltningar och nämnder erbjudits att yttra sig, och kommunstyrelseförvaltningen har lämnat inspel i tidigt skede.

Planen innehåller fem teman; organisering och finansiering, kunskap och förmedling, kulturmiljö och bebyggelse, världsarvet som motor i lokal och regional besöksnäringsutveckling samt levande kyrkstadstradition. Dessa teman lyfter centrala aspekter för att stärka världsarvets förvaltning och utveckling. För att genomföra planen behöver samordning och samverkan mellan de olika intressenterna och aktörerna fortsätta utvecklas, i vilket kyrkstadsrådet har en viktig roll.

Förslaget redovisar ansvar utifrån kommunens nuvarande organisation på relativt detaljerad nivå. Eftersom planen sträcker sig över hela tio år skulle beskrivningen kunnat vara mer generell, eftersom både ansvarsfördelning och benämningar på kommunens organisatoriska delar kan hinna förändras över

tid. Då tanken är att planen ska revideras efter halva giltighetstiden kan den sortens förtydliganden dock göras vid behov vid det tillfället.

Förvaltningsplanen har tagits fram i samverkan mellan berörda parter, och kultur- och fritidsnämnden har i juni 2025 fattat beslut om att föreslå kommunfullmäktige att anta planen. Kommunstyrelseförvaltningen föreslår därför att kommunfullmäktige antar förvaltningsplanen.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta förvaltningsplan för världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har skett inom kommunstyrelseförvaltningen.

Beslutsunderlag
- Kultur-och fritidsnämndens beslut 2025-06-11 § 86, KLF Hid: 2025.7163
- Förvaltningsplan världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035, KLF Hid: 2025.7164
- Presentation förvaltningsplan världsarvet Gammelstads kyrkstad, KLF Hid: 2025.7169
- Aktivitetsplan världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025, KLF Hid: 2025.7170
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande förslag till förvaltningsplan för världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035, KLF Hid: 2025.8696

§ 86

Förvaltningsplan för världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035

Ärendenr 2024/523-3.6.4.3

Kultur- och fritidsnämndens beslut

Kultur- och fritidsnämnden beslutar föreslå kommunfullmäktige besluta att anta förvaltningsplanen för världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035.

Sammanfattning av ärendet

Gammelstads kyrkstad togs 1996 upp på Unescos världsarvslista och blev därmed ett världsarv. Enligt Unescos operationella riktlinjer för världsarvskonventionen och den nationella strategin för världsarvsarbetet bör varje världsarv ha en förvaltningsplan.

Beslut att anta den tidigare förvaltningsplanen för Gammelstads kyrkstad med planperiod 2015-2020 togs 23 november 2015 av kommunfullmäktige.

Eftersom den tidigare förvaltningsplaneperioden nu är slut finns det behov av en ny förvaltningsplan för världsarvet som ersätter den tidigare förvaltningsplanen. En ytterligare anledning till att det nu behövs en ny och uppdaterad förvaltningsplan är att den nationella strategin för världsarvsarbetet (Riksantikvarieämbetet, strategiperiod 2020-2030) uppger att förvaltningsplaner för världsarven behöver uppdateras så att den framtida inriktningen för det nationella världsarvsarbetet enligt världsarvsstrategin återspeglas i förvaltningsplanerna.

Den nya förvaltningsplanen för världsarvet Gammelstads kyrkstad har tagits fram på uppdrag av Kyrkstadsrådet, Gammelstads kyrkstads förvaltningsråd, som samlar världsarvets ägare, förvaltare och intressenter. Förvaltningsplanen pekar ut den långsiktiga riktningen för världsarvsarbetet och sträcker sig från 2025–2035, med en revidering efter halva tiden. Till förvaltningsplanen knyts en årlig aktivitetsplan med konkreta aktiviteter som svarar mot förvaltningsplanens tematiska områden. Den 17 oktober 2024 beslutade Kyrkstadsrådet att godkänna förvaltningsplanen. Den nya förvaltningsplanen tas nu upp i kultur- och fritidsnämnden med syfte att kommunfullmäktige ska besluta att anta den.

Arbetet med att bevara och utveckla världsarvet Gammelstads kyrkstad förutsätter ett nära samarbete mellan aktörer som är direkt involverade i att bevara, använda och utveckla världsarvet, det vill säga Kyrkstadsrådets parter. I Kyrkstadsrådet ingår representanter för Luleå kommun (KFF, KSF och ISF), Länsstyrelsen Norrbotten, Nederluleå församling, Norrbottens museum, Trafikverket, Nederluleå kyrkstugeägares intresseförening och Nederluleå hembygdsförening.

Förvaltningsplanen har tagits fram på uppdrag av Kyrkstadsrådet. Kultur- och fritidsförvaltningen har samordnat framtagandet av den nya planen, med remissförfarande till Kyrkstadsrådets externa parter, till berörda förvaltningar inom Luleå kommun (KSF, ISF, KFF och RTJ), samt till berörda nämnder inom Luleå kommun (infrastruktur- och servicenämnden och kommunstyrelsen). Kommunstyrelsen inkom inte med remissyttrande.

Förvaltningsplanen ska stödja förvaltningen, bevarandet och utvecklingen av världsarvet i linje med världsarvskonventionens krav och operationella riktlinjer. Förvaltningsplanen syftar till att underlätta för Kyrkstadsrådets parter att integrera och lyfta världsarvsfrågor i sina egna verksamheter och strategier. Planen syftar även till att använda världsarvet som en plattform för hållbar utveckling inom ramen för de globala målen och Agenda 2030.

Förvaltningsplanen är indelad i fem tematiska områden och för varje tematiskt område redovisas långsiktiga mål och åtgärder (med ansvarig aktör för varje åtgärd). Till förvaltningsplanen finns också en aktivitetsplan som bilaga. Aktivitetsplanen består av aktörernas konkreta aktiviteter i världsarvet under året och den ägs i sina delar av respektive aktör i syfte att styra verksamheten för att nå målen i förvaltningsplanen.

Kultur- och fritidsförvaltningen har föreslagit kultur- och fritidsnämnden besluta att föreslå kommunfullmäktige besluta att anta förvaltningsplanen för världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035 med dess bilaga aktivitetsplan och uppdra till berörda nämnder att verkställa de delar av planen som respektive nämnd ansvarar för.

Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskott har 2025-05-28 § 45 beslutat att hänskjuta ställningstagandet i ärendet till kultur- och fritidsnämndens sammanträde 2025-06-11.

Sammanträdet
Kultur- och fritidsförvaltningen föredrar ärendet.

Kultur- och fritidsförvaltningen föredrar tillägg under rubriken Dialog:

Dialog med ISN
Förvaltningsplanen skickades på remiss till ISN 10 januari 2025. Ärendet har redovisats som ett meddelande på ISN 15 april 2025, och besvarats via delegation.

Remissvar ISN
”Berörda inom förvaltningen som varit delaktig i processen att ta fram ny förvaltningsplan vill tacka för en god samverkan och har inget övrigt att yttra sig över förslag till ny förvaltningsplan, samt dess bilaga aktivitetsplan 2025.”

Dialog ISF
ISF har inkommit med remissyttrande om förvaltningsplanen 19 september 2024.

Remissvar ISF
”Jag har stämt av underlaget inom vår förvaltning Infrastruktur- och service och vi har inga direkta synpunkter.”

Dialog KS
Förvaltningsplanen skickades på remiss till KS 10 januari 2025. Inget svar har inkommit.

Dialog KSF
KSF har inkommit med remissyttrande om förvaltningsplanen 14 oktober 2024.

Remissvar KSF
”Har läst igenom materialet, tycker det ser bra ut! Jag har lämnar några kommentarer i bifogad PDF. I övrigt så tänker jag att det är de efterföljande processerna/aktiviteterna som kommer spela stor roll för att nå måluppfyllelse.”

Kommentarerna från KSF i förvaltningsplanen:
- Kyrkbyns intresseförening? (s. 8)
- Kommunen i stället för staden. (s. 15)
- Något om framtagande/uppdatering av det estetiska programmet? (s. 18).
- Här antar jag att utveckling av kulturmiljöarbetet (kulturmiljöprogram) ingår men kanske också ökad tillsyn från kommunen? Vet ej i vilken utsträckning förändringar görs utan att söka bygglov. (s. 18)

- Kommunicera möjligheterna att söka kulturmiljöbidrag från LST är viktigt! Behöver inte skrivas ut men vara med i en informationsinsats. (s. 19)

Dialog AUF hösten 2024 (gällande aktivitetsplanen)
Dialog har skett 8 oktober 2024 med ansvarig tjänsteperson för feriejobb.

Remissvar AUF
AUF tillstyrker skrivningen om feriejobb i aktivitetsplanen.

Ordföranden (MP) föreslår bifalla kultur- och fritidsförvaltningens föredragna tillägg.

Ordföranden (MP) föreslår ändra förslag till beslut enligt följande: Kultur- och fritidsnämnden beslutar föreslå kommunfullmäktige besluta att anta förvaltningsplanen för världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035. ~~med dess bilaga aktivitetsplan, antagna tillägg och uppdra till berörda nämnder att verkställa de delar av planen som respektive nämnd ansvarar för~~

Beslutsgång
Ordföranden ställer eget ändringsförslag under proposition och finner att kultur- och fritidsnämnden bifaller förslaget.

Ordföranden ställer därefter kultur- och fritidsförvaltningens förslag med föredragna tillägg under proposition och finner att kultur- och fritidsnämnden bifaller förslaget.

Dialog
Dialog har genomförts med:
- Infrastruktur- och servicenämnden Luleå kommun.
- Kommunstyrelseförvaltningen Luleå kommun.
- Infrastruktur- och serviceförvaltningen Luleå kommun.
- Kultur- och fritidsförvaltningen Luleå kommun.
- Räddningstjänsten Luleå kommun.
- Länsstyrelsen Norrbotten.
- Nederluleå församling.
- Norrbottens museum.
- Trafikverket.
- Nederluleå kyrkstugeägares intresseförening.
- Kyrkbyns intresseförening.
- Nederluleå hembygdsförening.

Dialog med ISN
Förvaltningsplanen skickades på remiss till ISN 10 januari 2025. Ärendet har redovisats som ett meddelande på ISN 15 april 2025, och besvarats via delegation.

Remissvar ISN
”Berörda inom förvaltningen som varit delaktig i processen att ta fram ny förvaltningsplan vill tacka för en god samverkan och har inget övrigt att yttra sig över förslag till ny förvaltningsplan, samt dess bilaga aktivitetsplan 2025.”

Dialog ISF
ISF har inkommit med remissyttrande om förvaltningsplanen 19 september 2024.

Remissvar ISF
”Jag har stämt av underlaget inom vår förvaltning Infrastruktur- och ser-vice och vi har inga direkta synpunkter.”

Dialog KS
Förvaltningsplanen skickades på remiss till KS 10 januari 2025. Inget svar har inkommit.

Dialog KSF
KSF har inkommit med remissyttrande om förvaltningsplanen 14 oktober 2024.

Remissvar KSF
”Har läst igenom materialet, tycker det ser bra ut! Jag har lämnar några kommentarer i bifogad PDF. I övrigt så tänker jag att det är de efterföljande processerna/aktiviteterna som kommer spela stor roll för att nå måluppfyl-lelse.”

Kommentarerna från KSF i förvaltningsplanen:

- Kyrkbyns intresseförening? (s. 8)
- Kommunen i stället för staden. (s. 15)
- Något om framtagande/uppdatering av det estetiska programmet? (s. 18)
- Här antar jag att utveckling av kulturmiljöarbetet (kulturmiljöprogram) ingår men kanske också ökad tillsyn från kommunen? Vet ej i vilken utsträckning förändringar görs utan att söka bygglov. (s. 18)
- Kommunicera möjligheterna att söka kulturmiljöbidrag från LST är viktigt! Behöver inte skrivas ut men vara med i en informationsinsats. (s. 19)

Dialog AUF hösten 2024 (gällande aktivitetsplanen)
Dialog har skett 8 oktober 2024 med ansvarig tjänsteperson för feriejobb.

Beslutsunderlag

- Förvaltningsplan världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035, KFF Hid: 2025.1052
- Aktivitetsplan världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025, KFF Hid: 2025.1053
- Kultur- och fritidsförvaltningens förslag till beslut avseende förvaltningsplan för världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035, KFF Hid: 2025.1051
- Yttrande förvaltningsplan - Utkast till ny förvaltningsplan för världsarvet Gammelstads kyrkstad, KFF Hid: 2025.1085
- Presentation förvaltningsplan världsarvet Gammelstads kyrkstad, KFF Hid: 2025.1086
- Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskotts beslut 2025-05-28 § 45, KFF Hid: 2025.1093

Beslutet skickas till

Kultur- och fritidsförvaltningen
Kommunstyrelseförvaltningen
Infrastruktur- och serviceförvaltningen
Räddningstjänsten



Förvaltningsplan

Världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035

unesco
Världsarv i Sverige

Gammelstad
KYRKSTAD · VÄRLDSARV



Kyrkstadsrådets parter äger tillsammans
förvaltningsplanen för Gammelstads kyrkstad.

LULEÅ KOMMUN

Länsstyrelsen Norrbotten

Norrbottens museum

Nederluleå Hembygdsförening

Nederluleå Kyrkstugeförening

TRAFIKVERKET

Svenska kyrkan Nederluleå församling

KYRKBYNS INTRESSEFÖRENING

Omslagsfoto: Peter Rosen, Lappland Media. Foto: Peter Rosen, Susanne Lindholm och Luleå kommun. Illustrationer: Lisa Wallin
Grafisk form: Kristina Hjärtberg, Kultur- och fritidsförvaltningen, Luleå kommun. Digitaltryck 2024
Förvaltningsplanen för Gammelstads kyrkstad distribueras av Kultur- och fritidsförvaltningen, Luleå kommun
www.visitgammelstad.se

Innehållsförteckning

INLEDNING 4
- **Världsarvet Gammelstads kyrkstad** 4
- **Världsarv** 5
- **Förvaltningsplanens syfte** 5
  - Vision 5
- **Ramverk** 6
  - Världsarvskonventionen 6
  - Nationell strategi för världsarvsarbetet 6
  - Agenda 2030 7
  - Lagskydd 7
- **Ansvarsfördelning och roller** 8
  - Kyrkstadsrådets parter 8

TEMAN OCH FOKUSOMRÅDEN 11
- **Organisering och finansiering** 12
  - Koppling till Agenda 2030 12
  - Ansvar, roller, samordning och samverkan 13
  - Långsiktig finansiering 13
- **Kunskap och förmedling** 14
  - Koppling till Agenda 2030 14
  - Kunskapsutveckling 15
  - Kommunikation och tillgängliggörande 15
  - Forskning och innovation 15
- **Kulturmiljö och bebyggelse** 16
  - Koppling till Agenda 2030 16
  - Vård och bevarande 18
  - Risk och beredskap 19
- **Världsarvet som motor i lokal och regional besöksnäringsutveckling** 20
  - Koppling till Agenda 2030 20
  - Destinationsutveckling 21
  - Affärsutveckling 21
- **Levande kyrkstadstradition** 22
  - Koppling till Agenda 2030 22
  - Traditioner och samtid 23
  - Engagemang och delaktighet 23

KARTOR 24-27

REFERENSLISTA 28



Foto: Peter Rosen, Lappland Media

Inledning

Världsarvet Gammelstads kyrkstad

Gammelstads kyrkstad är mer än 400 år gammal och rymmer 404 kyrkstugor med sex stall och ett avträde. Världsarvet innefattar den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen, vägnätet, fornlämningsmarken och en månghundraårig sedvänja.

Platsen blev ett sockencentrum, en plats för handel och rättsskipning, redan på 1300-talet. Den medeltida stenkyrkan invigdes 1492 och var då den största av sitt slag norr om Uppsala. Runt omkring den växte kyrkstaden med dess stugor fram. Kyrkstugorna byggdes av bönderna i de byar som låg på mer än en mils avstånd från kyrkan, för att de skulle kunna övernatta i samband med kyrkobesök, ting, sockenstämmor och marknader. Kyrkstaden var den självklara platsen för att träffa vänner och bekanta från andra byar än den egna. Med tiden kom kyrkhelgerna att bli utpräglade ungdomshelger eller helger för de äldre. Under ungdomshelgerna inleddes många nya bekantskaper som ledde till äktenskap. Kyrkstugorna är fortfarande privatägda och flera gånger om året samlas kyrkstugeägarna och andra församlingsbor till kyrkhelg, marknader, föreläsningar, kurser och konfirmation.

Kyrkstaden brer ut sig kring den stora, högt belägna medeltidskyrkan. Granne med kyrkan står sockenstuga och tiondebod i söder. Stugorna är små, låga byggnader. Bakom de rödfärgade fasaderna döljer sig nästan alltid en timrad stomme, en både enkel och komplicerad konstruktion som krävde skickliga hantverkare. Stugorna har sadeltak som numera oftast är plåttäckta, även om det finns exempel på både tegel, papp och trä.

Gatunätet, som är organiskt framväxt och rätlinjigt i olika delar, vittnar om utvecklingen från 1500-talet till idag. I kyrkbyn finns även spår efter tidigare aktiviteter i området i form av husgrunder och kulturlager. Dessa utgör en lagskyddad fornlämning som berättar att de första människorna började använda platsen för ca 1000 år sedan, då det ännu var en skärgårdsö. Rester av en tillfällig bebyggelse och svedjebränning tyder på att platsen använts som betesmark innan platsen under 1300-talet togs i besittning för kyrkans behov.

Runtomkring kyrkstaden har under senare tid annan bebyggelse vuxit fram, vilken brukar benämnas som kyrkbyn, där det idag bor ca 800 personer. Det är dock viktigt att understryka skillnaden mellan å ena sidan kyrkbyn, som är en del av Gammelstad, och kyrkstaden, som är ett världsarv i Gammelstad som omges av den sentida kyrkbybebyggelsen. (Se kartor på sidorna 24-27.)

En kyrkstad är en samling stugor och stallar vid en norrländsk sockenkyrka där långväga sockenbor hade sin tillfälliga bostad vid kyrkobesöken.

En kyrkby kallas ibland den by, på vilkens mark sockenkyrkan anlagts. I modern tid förekommer ordet i dagligt tal även som beteckning på sentida bebyggelse som vuxit upp kring en kyrka.

Världsarv

För att utnämnas till världsarv behöver ett område eller objekt ha särskilt stort universellt värde (på engelska outstanding universal value, OUV), vilket innebär att det är en kultur- eller naturmiljö som är så värdefull att det är en angelägenhet för hela mänskligheten, både för nu levande och framtida generationer. Det är en plats, ort, miljö eller objekt som på ett alldeles unikt sätt vittnar om jordens och människans historia.[1]

Ett världsarvs särskilt stora universella värde vilar på tre ben; kriterier, autenticitet och integritet samt skydd och förvaltning. Det innebär att ett världsarv måste uppfylla minst ett av totalt tio kriterier för bedömning av det särskilt stora universella värdet, det måste finnas adekvat skydd och förvaltning av världsarvet och för kulturarv finns också krav på autenticitet och integritet.[2]

1996 togs Gammelstads kyrkstad upp på Unescos världsarvslista och blev därmed ett världsarv. I Världsarvskommitténs motivering till beslutet angavs att Gammelstads kyrkstad har ett särskilt stort universellt värde då den är ett enastående exempel på den traditionella kyrkstad som finns i norra Skandinavien, samt att den på ett utomordentligt sätt illustrerar anpassningen av traditionell stadsplanering till de speciella geografiska och klimatologiska förhållanden som råder i en svår naturmiljö.[3]

Gammelstads kyrkstads OUV uppfyller tre av Unescos kriterier[4]:

> ii) uppvisar ett viktigt utbyte av mänskliga värderingar, över en tidsperiod eller inom ett kulturellt område i världen, om utvecklingen inom arkitektur eller teknik, monumentalkonst, stadsplanering eller landskapsdesign.
>
> (iv) att vara ett framstående exempel på en typ av byggnad, arkitektonisk eller teknisk ensemble eller landskap som illustrerar (a) viktiga skeden i mänsklighetens historia.
>
> (v) att vara ett framstående exempel på en traditionell mänsklig bosättning, markanvändning eller havsanvändning som är representativ för en kultur (eller kulturer), eller mänsklig interaktion med miljön, särskilt när den har blivit sårbar under påverkan av oåterkalleliga förändringar.

Förvaltningsplanens syfte

Arbetet med att bevara och utveckla världsarvet förutsätter ett nära samarbete mellan aktörer som är direkt involverade i att bevara, använda och utveckla världsarvet, det vill säga Kyrkstadsrådets parter. Denna förvaltningsplan är framtagen i dialog med rådet, och ska stödja förvaltningen, bevarandet och utvecklingen av världsarvet i linje med världsarvskonventionens krav och operationella riktlinjer. Förvaltningsplanen syftar till att underlätta för parterna att integrera och lyfta världsarvsfrågor i sina verksamheter och strategier. Planen syftar även till att använda världsarvet som en plattform för hållbar utveckling inom ramen för de globala målen och Agenda 2030. De beslut som fattas på lokal nivå ska utgå från nationella och internationella ramverk och därför innehåller förvaltningsplanen även hänvisningar till dessa.

Förvaltningsplanen pekar ut den långsiktiga riktningen för världsarvsarbetet och sträcker sig från 2025–2035, med en revidering efter halva tiden. Till förvaltningsplanen kommer en årlig aktivitetsplan knytas, med konkreta aktiviteter – både punktinsatser och löpande sådana – som svarar mot de olika temana i förvaltningsplanen. Det är upp till respektive verksamhet att integrera dessa aktiviteter i sina verksamhetsplaner och därmed även att avsätta budget för att kunna genomföra dem. Aktivitetsplanen följs upp årligen på sammanträde med Kyrkstadsrådet.

Vision

Gammelstads kyrkstad – ett världsarv där kulturarvet möter framtiden.

Med den senmedeltida kyrkan och kyrkstugorna som kärna, bevaras och levandegörs en unik tradition och historia. Genom hållbar förvaltning och aktiv förmedling ska Gammelstads kyrkstad fortsätta vara ett levande världsarv av internationell betydelse.

[1] Se Riksantikvarieämbetet. *Det här är ett världsarv.* https://www.raa.se/evenemang-och-upplevelser/upplev-kulturarvet/varldsarv-i-sverige/varldsarvsdefinition/ och Riksantikvarieämbetet (2019) *Nationell strategi för världsarvsarbetet.*

[2] Riksantikvarieämbetet (2019) *Nationell strategi för världsarvsarbetet.*
I den nationella strategin för världsarvsarbetet framgår att för världsarven i Sverige innebär kravet på autenticitet ett krav på ursprunglighet och att de ska vara så intakta som möjligt. Kravet på integritet betyder att världsarvet ska omfatta alla eller tillräckligt många av de attribut och delar som behövs för att visa på det globala värdet. Det är ett mått på hur sammanhängande och intakt ett världsarv och dess särdrag är. Det är endast för kulturarv som det finns krav på både autenticitet och integritet, för naturarv gäller endast kravet på integritet.

[3] Se Unesco. *Inscription: The Church Village of Gammelstad, Lulea (Sweden) - Decision 20 COM VIII.C.* https://whc.unesco.org/en/decisions/3007/

[4] Se Unesco. Inscription: *The Church Village of Gammelstad, Lulea (Sweden) - Decision 20 COM VIII.C.* https://whc.unesco.org/en/decisions/3007/ och Unesco. *The Criteria for Selection.* https://whc.unesco.org/en/criteria



Ramverk

Världsarvskonventionen

Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv från 1972, den s.k. världsarvskonventionen, är Unescos mest kända konvention och hittills har 195 statsparter ratificerat den. Sverige ratificerade konventionen 1985. Syftet med konventionen är att skydda jordens mest värdefulla natur- och kulturarv mot förfall och förstörelse.[5]

De länder som undertecknat konventionen kan nominera natur- och kulturmiljöer till världsarvslistan. Nomineringarna utvärderas av experter och beslut fattas av Världsarvskommittén[6]. Det finns mer än 1100 världsarv[7], varav 15 i Sverige[8].

Regeringen är ytterst ansvarig för att Sverige följer världsarvskonventionen. Ansvariga nationella myndigheter i världsarvsarbetet är Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket och Svenska Unescorådet. Riksantikvarieämbetet har det övergripande ansvaret för världsarvskonventionens tillämpning i Sverige och samordnar det nationella världsarvsarbetet.[9]

Nationell strategi för världsarvsarbetet

Förvaltningsplanen för Gammelstads kyrkstad 2025–2035 är förankrad i den nationella strategin för världsarvsarbetet och dess handlingsplan.

Den nationella strategin för världsarvsarbetet togs fram 2019 av Riksantikvarieämbetet i samarbete med Naturvårdsverket och Svenska Unescorådet och i dialog med andra berörda myndigheter, kommuner och aktörer.

Den beskriver hur Sverige arbetar med Unescos världsarvskonvention idag och hur arbetet ska inriktas framöver. Strategin innehåller en ny vision och övergripande mål, de viktigaste utvecklingsområdena i världsarvsarbetet och tydliggöranden om hur utvecklingsområdena bör mötas.

Visionen för det nationella världsarvsarbetet är att ”världsarven visar vägen till en hållbar och fredlig värld” och de fyra övergripande målen som fastställs i strategin är:

- Agenda 2030-målen genomsyrar allt världsarvsarbete i Sverige.
- Arbetet med världsarv i Sverige är förebildligt i fråga om att hållbart bevara, använda och utveckla natur- och kulturmiljöer.
- Sverige är aktiv i det internationella arbetet, verkar för att konventionen är ett effektivt och trovärdigt redskap inom Unesco och lyfter världsarvens betydelse för Agenda 2030-målen.
- Världsarvsarbetet präglas av samarbete, samverkan, dialog och lokalt medbestämmande.[10]

Handlingsplan för den nationella världsarvsstrategin: Plan för genomförande 2021–2024 är en handlingsplan för hur den nationella strategin på en övergripande nivå ska genomföras under perioden 2021-2024. Handlingsplanen är framtagen av Riksantikvarieämbetet i dialog och samarbete med berörda aktörer i världsarvsarbetet. Målgrupperna för handlingsplanen är lokala, regionala och nationella aktörer som arbetar med världsarv i Sverige, d.v.s. samma målgrupper som den nationella världsarvsstrategin.[11]

Arbetet med världsarvsstrategin har delats upp i två genomförandeperioder och innebär därmed två separata handlingsplaner för perioderna 2021–2024 och 2026–2029. Den första genomförandeperioden är inriktad på kapacitets- och kunskapsuppbyggande aktiviteter, medan nästa fas kommer ha fokus på genomförande.[12]


Foto: Peter Rosen, Lappland Media

Agenda 2030

FN:s globala mål, Agenda 2030, består av 17 mål för hållbar utveckling med syfte att utrota extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen.

Enligt den nationella strategin för världsarvsarbetet är ett av utvecklingsområdena att bättre ta tillvara världsarvens potential att bidra till samhällsutvecklingen och Agenda 2030-målen. Agenda 2030-målen bör genomsyra allt världsarvsarbete och vara förebildligt i fråga om att bevara, använda och utveckla natur- och kulturmiljöer på ett hållbart sätt.[13]

Varje tema i denna förvaltningsplan har därför kopplats till mål i Agenda 2030.

Lagskydd

Det finns ett antal lagar, regler och ramverk som skyddar kyrkstadens värden mot andra intressen.

Plan- och bygglagen Detaljplan PL 166 skyddar alla kyrkstugor och stall samt ett hundratal andra byggnader genom rivningsförbud och bestämmelser om att de inte får förvanskas. För alla byggnader inom världsarvsområdet gäller utökad lovplikt även för underhållsåtgärder och ommålning, samt bestämmelser om tak- och fasadmaterial. För hela området gäller bestämmelser om gatubeläggningar, mark och trädfällning. (Se kartor på sidorna 24-27.)

Miljöbalken Riksintresset uttrycks genom kyrka, kyrkstadsbebyggelsen, sockenmagasin och medeltida kulturlager samt gatunätet med tydliga medeltida drag. Riksintresse är inte i sig ett skydd men ett anspråk i samhällsplaneringsprocessen.

Kulturmiljölagen skyddar kyrkan med kyrkomiljön och fornlämningen under mark.

1817 och 1849 års kungliga brev reglerar kyrkstugeförvärv som ska prövas och att dessa ska prövas av Länsstyrelsen.

Markupplåtelseavtalet är ett avtal mellan Nederluleå församling (markägaren) och kyrkstugeägaren.

[5] Se Riksantikvarieämbetet. *Världsarvskonventionen och världsarvens globala koppling.* https://www.raa.se/evenemang-och-upplevelser/upplev-kulturarvet/varldsarv-i-sverige/varldsarvskonventionen-och-varldsarvens-globala-koppling/ och
Svenska Unescorådet. *Världsarv.* https://unesco.se/kultur/varldsarv/

[6] Se Svenska Unescorådet. *Världsarvskonventionen.* https://unesco.se/kultur/varldsarvskonventionen/

[7] Se Svenska Unescorådet. *Världsarv.* https://unesco.se/kultur/varldsarv/

[8] Se Svenska Unescorådet. *Världsarv i Sverige.* https://unesco.se/kultur/varldsarv/varldsarv-i-sverige/

[9] Se Riksantikvarieämbetet. *Ansvar och roller i världsarvsarbetet.*
https://www.raa.se/aktuellt/aktuella-fragor/regeringsuppdrag/uppdrag-till-riksantikvarieambetet-att-utarbeta-en-nationell-varldsarvsstrategi/ansvar-och-roller-i-varldsarvsarbetet/

[10] Riksantikvarieämbetet (2019) *Nationell strategi för världsarvsarbetet.*

[11] Riksantikvarieämbetet (2021) *Handlingsplan för den nationella världsarvsstrategin Plan för genomförande 2021–2024.*

[12] Se Riksantikvarieämbetet. *Handlingsplan för världsarvsstrategin.*
https://www.raa.se/evenemang-och-upplevelser/upplev-kulturarvet/varldsarv-i-sverige/handlingsplan/

[13] Riksantikvarieämbetet (2019) *Nationell strategi för världsarvsarbetet.*

Ansvarsfördelning och roller

Arbetet med ett världsarv samordnas vanligtvis i ett s.k. världsarvsråd, som i världsarvet Gammelstads kyrkstad kallas Kyrkstadsrådet. Här samlas ansvariga aktörer på lokal och regional nivå för att samordna implementeringen av förvaltningsplanen. Kyrkstadsrådet sammanträder fyra gånger per år. Sammankallande i Kyrkstadsrådet är världsarvssamordnaren vid Kultur- och fritidsförvaltningen i Luleå kommun.

Varje förvaltare och intressent ansvarar däremellan för att nödvändiga beslut tas i den egna organisationen för att säkerställa att världsarvsarbetet genomförs, och att deras aktiviteter som relaterar till världsarvet har sin utgångspunkt i prioriterade teman.

För att säkerställa god förvaltning och utveckling av de svenska världsarven har den nationella strategin för världsarvsarbetet definierat de olika parternas roller och ansvar.

Kyrkstadsrådets parter

Luleå kommun

Varje världsarv bör ha en världsarvssamordnare, vars främsta roll är att samordna världsarv och utveckling. I Kyrkstadsrådet är det Luleå kommun som har detta övergripande ansvar för att organiseringen på lokal och regional nivå fungerar. Rollen är strategisk och innefattar att ha helhetsperspektiv på all typ av arbete som krävs för att bevara, använda och utveckla världsarvet och arbeta utifrån Agenda 2030-målen.

Kommunens förvaltningar och bolag[14] har även en central roll i världsarvsarvsarbetet som beslutsfattande myndighet och i arbetet med samhällsplanering och samhällsutveckling på lokal nivå. Kommunen har stort mandat att forma sin roll i världsarvsarbetet utifrån lokala förutsättningar och behov.

Länsstyrelsen Norrbotten

Länsstyrelsen ansvarar för det statliga natur- och kulturmiljöarbetet på regional nivå, vilket även omfattar världsarven. Som regional myndighet har Länsstyrelsen ett särskilt ansvar för tillsynen av fornlämningsområdet, kyrkan och kyrkomiljön. Länsstyrelsen följer utvecklingen i världsarvet Gammelstads kyrkstad och prövar tillstånd till åtgärder som innebär förändringar av kyrkomiljön och fornlämningsområdet. Myndigheten prövar också alla köp av kyrkstugor för att säkerställa att intentionerna i 1817 och 1849 års kungliga brev följs när stugor säljs till nya ägare.

Länsstyrelsen arbetar för länets bästa och verkar bland annat för att våra kulturmiljöer bevaras, vårdas och utvecklas. Inom ramen för arbetet med världsarvet i Gammelstad ger Länsstyrelsen ekonomiskt stöd till byggnadsvårdande arbete på bland annat kyrkstugor, till den arkeologiska insats som krävs vid markarbeten samt till information om byggnadsvård. Länsstyrelsen kan även stötta projekt som utvecklar världsarvet. Det kan vara projekt som säkerställer världsarvets fysiska miljö, skapar fler kommersiella aktiviteter, handlar om särskilda marknadsföringsinsatser eller ger stöd till enskilda företag.

Nederluleå församling

Mitt i världsarvet ligger Nederluleå kyrka, Nederluleå församlings huvudkyrka. Kyrkans verksamhet är av såväl traditionell som modern karaktär och pågår både vardag och helg. Med gudstjänster, musik och övrig verksamhet lockas besökare till kyrkan och världsarvet. Kyrkan är en populär församlingskyrka som är välbesökt vid gudstjänster och flitigt använd vid livets högtider. Kyrkan är öppen för besökare året om.

Runt Nederluleå kyrka ligger kyrkstugorna på församlingens mark. Församlingen håller register över stugägare och stugorna status, samt handlägger ägarbyten av stugor. Kyrkvallen 1:1, marken där kyrkstugorna står, förvaltas av församlingen.

[14] De förvaltningar och kommunala bolag som främst berörs är Kultur- och fritidsförvaltningen, Infrastruktur- och serviceförvaltningen, Kommunstyrelseförvaltningen, Räddningstjänsten, Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen och Luleå Lokaltrafik.

Norrbottens museum

Norrbottens museums uppdrag är att samla, förmedla och utveckla det norrbottniska kulturarvet. Museet verkar för länets historia och samtid, för mångfald, det fria offentliga samtalet och för dagens och morgondagens kunskap. I detta arbete ingår också Gammelstad som kulturarv och världsarv. Norrbottens museums arkeologer, bebyggelseantikvarier och byggnadsantikvarier ger kostnadsfri rådgivning till privatpersoner. Länsmuseet ger även yttranden på remisser från Luleå kommun när det gäller byggnads-vårdsåtgärder och bygglovsfrågor inom världsarvsområdet, samt utför på uppdrag av Länsstyrelsen arkeologiska undersökningar.

I Norrbottens museums arkiv, bibliotek, bildarkiv och föremålssamlingar finns omfattande bildmaterial, arkeologiskt material och historisk information om Gammelstad. Museet samarbetar med högskolor, universitet och andra kulturarvsinstitutioner, för att utbyta kunskap om Gammelstad både som världsarv och fornlämning. Norrbottens museum är en viktig resurs för kunskap om Gammelstad och samverkar gärna i förmedlingsprojekt och andra samarbetsprojekt som rör världsarvsområdets materiella och immateriella värden.

Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening

Alla kyrkstugeägare är medlemmar i föreningen, som därmed är en viktig förening för att engagera kyrkstugeägarna. Kyrkstugeägarna är bärare av kyrkstadstraditionen. De står för underhåll och reparationer av sina kyrkstugor i enlighet med de lagar och riktlinjer som finns. Föreningen bidrar med aktiviteter som attraherar kyrkstugeägare att komma till helgfirande. Kunskapsförmedling är ett annat viktigt verksamhetsfält för föreningen.

Nederluleå hembygdsförening

Föreningens verksamhet rör gamla Nederluleå socken och världsarvet Gammelstads kyrkstad. Genom studiecirklar och resor bidrar föreningen till kunskapsförmedling om Gammelstads kyrkstad, dess historia och tradition till sina medlemmar. En av föreningens huvudverksamheter är kyrkstuga nr 253–254 som föreningen äger. Under helgerna sommartid (maj-september) är kyrkstugan bemannad med föreningens kunniga guider som berättar om kyrkstadslivet förr.

Kyrkbyns intresseförening

Kyrkbyns intresseförening är en ideell organisation vars uppgift är att på olika sätt tillvarata och främja intressen för de boende i Kyrkbyn.

Trafikverket

Trafikverket förvaltar de statliga vägarna inom världsarvsområdet. Vägsträckorna är väg nr 590, Gamla Bodenvägen, 400 meter lång och väg 968, Rutviksvägen, 300 meter lång. Trafikverket upprättar drift- och underhållsplaner för sträckorna och lägger ut driften på entreprenad.

Trafikverkets roll i världsarvsarbetet är att bedöma påverkan på världsarvet vid planerade förändringar och kunna motivera förändringen utifrån att världsarvets särskilt stora universella värde inte påverkas negativt. Beslutsfattande myndigheter har också en viktig roll gällande att förebygga att det som planeras och görs inte riskerar påverka världsarvets särskilt stora universella värde negativt.

Svenska kyrkan | Nederluleå församling

Nederluleå Kyrkstugeförening

TRAFIKVERKET

KYRKBYNS INTRESSEFÖRENING





Foto: Susanne Lindholm

Teman och fokusområden

Förvaltningsplanen för Gammelstads kyrkstad är indelad i fem teman, som utgör grunden för världsarvsarbetet under den kommande tioårsperioden. De fem teman som prioriteras i förvaltningsplanen är utvalda dels för att stödja målen i Agenda 2030, dels för att stärka de utvecklingsområden som finns nämnda i handlingsplanen för den nationella världsarvsstrategin.

Till varje tema finns två-tre prioriterade fokusområden som mer detaljerat beskriver nuläget, de långsiktiga målen och även ger förslag på åtgärder för att uppnå målen.



Organisering och finansiering

I handlingsplanen för den nationella världsarvsstrategin 2021–2024 pekas ”tydligare ansvar och roller och mer enhetlig organisering” ut som ett utvecklingsområde. Detta för att säkerställa att det finns organisatoriska förutsättningar för utveckling och förvaltning av världsarvet, men också för dialog, samverkan och lokalt och regionalt medbestämmande.

Inom temat organisering och finansiering finns två fokusområden:

- **Ansvar, roller, samordning och samverkan**
- **Långsiktig finansiering**

Koppling till Agenda 2030

Arbetet med Gammelstads kyrkstad förutsätter ett nära samarbete mellan världsarvets förvaltande parter och en bred samverkan med många olika aktörer. Organiseringen måste därför vara kommunikativ och tydlig, men också inkluderande och flexibel. Världsarvsarbetet kan på detta sätt bidra till målen 16 och 17 i Agenda 2030.



16. Fredliga och inkluderande samhällen

16:6 Bygg effektiva, tillförlitliga och transparenta institutioner

16:7 Säkerställ ett lyhört, inkluderande och representativt beslutsfattande

16:10 Säkerställa allmän tillgång till information och skydda de grundläggande friheterna



17. Genomförande och globalt partnerskap

17:17 Uppmuntra effektiva partnerskap


Foto: Peter Rosen, Lappland Media

Ansvar, roller, samordning och samverkan

Världsarvsråd är ett forum för samverkan, samråd, informationsutbyte och samtal mellan olika aktörer i världsarvsarbetet på lokal och regional nivå. Det fyller en central funktion i att förvalta och utveckla världsarvet i enlighet med den nationella strategin för världsarvsarbetet.

I Gammelstads kyrkstad utgörs detta råd av det s.k. Kyrkstadsrådet, som sammanträder fyra gånger per år. Utöver detta finns också en plan- och beredningsgrupp[15] som träffas någon gång i månaden för att diskutera mer löpande och operativa frågor kring världsarvet.

Långsiktiga mål

- Kyrkstadsrådets parter har god kännedom om de olika aktörernas roller och ansvar i världsarvsarbetet och tar eget ansvar för de gemensamma behov och möjligheter som beslutats om i förvaltningsplan och årlig aktivitetsplan.
- Världsarvsarbetet i Gammelstads kyrkstad präglas av samarbete, dialog och lokalt medbestämmande.
- Det finns en fördjupad kunskap om Agenda 2030 och hur de globala målen genomsyrar världsarvsarbetet.

Åtgärder

- Omsätta förvaltningsplanen i årlig aktivitetsplan, som beslutas av Kyrkstadsrådet.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)

Långsiktig finansiering

Kyrkstadsrådets styrka ligger i att det samlar flera parter med olika roller, ansvar och kompetenser, vilket gör att de tillsammans kan vårda, bevara och utveckla världsarvet. Varje verksamhet står själva för kostnaderna för de åtgärder som de prioriterar i den egna verksamhetsplaneringen och i den gemensamma årliga aktivitetsplanen för världsarvet, då det inte finns någon gemensam budget. De intäkter som genereras genom världsarvet går tillbaka in i verksamheterna.

Långsiktiga mål

- Det finns en stabil ekonomisk grund för världsarvsarbetet.
- Externa medel finansierar eller delfinansierar större projekt som involverar flera parter.

Åtgärder

- Löpande informera Kyrkstadsrådets parter om möjligheter till extern finansiering.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)

[15] I plan- och beredningsgruppen ingår representanter för Länsstyrelsen Norrbotten, Norrbottens museum, Nederluleå församling, Infrastruktur- och serviceförvaltningen (Luleå kommun) och Kultur- och fritidsförvaltningen (Luleå kommun).



Foto: Susanne Lindholm

Kunskap och förmedling

Kunskap är nödvändigt för att kunna förvalta världsarvets värden på ett långsiktigt hållbart sätt. Genom världsarvskonventionens artikel 27 förbinder sig därför respektive stat att stärka allmänhetens uppskattning och respekt för världsarven, samt informera om de faror som hotar dessa. I handlingsplanen för den nationella världsarvsstrategin understryks även vikten av ”mer samlad och tydlig kommunikation och bättre kommunikation om världsarvsarbetets globala koppling” som ett prioriterat utvecklingsområde.

Temat kunskap och förmedling består av tre fokusområden:

- **Kunskapsutveckling**
- **Kommunikation och tillgängliggörande**
- **Forskning och innovation**

Koppling till Agenda 2030

Genom att kommunicera och utbilda allmänheten om världsarvet ökar medvetenheten om kulturell mångfald, vilket bidrar till delmål 16.10 i Agenda 2030. Tillgängliggörandet av information ökar insynen och allmänhetens rätt att få veta mer om sitt världsarv, vilket ytterligare bidrar till samma delmål. Genom att sprida kunskapen om världsarvet ökar också allmänhetens engagemang, vilket bidrar till att skydda och bevara platsen (delmål 11.4).



11. Hållbara städer och samhällen

11:4 Skydda världens natur- och kulturarv



16. Fredliga och inkluderande samhällen

16:10 Säkerställ allmän tillgång till information och skydda de grundläggande friheterna.

Kunskapsutveckling

För att kunna förvalta världsarvet enligt världsarvskonventionens principer, är kontinuerlig kunskapsutveckling grundläggande. Detta är viktigt för att fördjupa förståelsen, omvärdera tidigare kunskap och sätta historien i relation till dagens samhällsutmaningar. Genom att arbeta proaktivt med kunskapsutveckling förebyggs risken att världsarvet skadas och att kulturarv går förlorat. Eftersom kunskap är en färskvara behöver det arbetet ske löpande.

Långsiktiga mål

- Berörda förvaltare och intressenter har tillgång till relevant och uppdaterad kunskap för att säkerställa en god och varsam skötsel.
- Kyrkstugeägare har kunskap om traditionen och kulturmiljön.
- Ökad kunskap hos förvaltare och intressenter leder till ökat engagemang och en större känsla av gemenskap kring världsarvet.
- Kännedom och kunskap om byggnadsvård och traditionellt hantverk är hög bland såväl förvaltare som hos kyrkstugeägare.

Åtgärder

- Utveckla samverkan med akademin och kunskapsutbyte kring samhällsplanering, byggnadsvård och hållbar turism. (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)
- Anordna särskilda utbildningsinsatser kring byggnadsvård och skötsel av äldre träbyggnader för kyrkstugeägare. (Norrbottens museum i samarbete med Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening)
- Anordna riktade utbildningsinsatser till driftspersonal kring världsarvets särskilda förutsättningar för drift och skötsel. (Luleå kommun/Infrastruktur- och servicenämnden i samarbete med Kultur- och fritidsnämnden)
- Ge handläggande tjänstemän och beslutsfattare förutsättningar att besluta utifrån uppdaterade planerings- och kunskapsunderlag om världsarvets värde och skydd. (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)

Kommunikation och tillgängliggörande

Behovet av kunskap om världsarvet Gammelstads kyrkstad blir aldrig mättat. Det kommer nya stugägare, nya besökare och förvaltningar som stöps om och förnyas. I Luleå sker dessutom en kraftig samhällsomvandling till följd av den gröna omställningen av industrin, där kommunen har som målsättning att växa till närmare 100 000 invånare fram till 2040[16]. Detta kommer i högre grad att ställa olika intressen och prioriteringar mot varandra. Den kunskap som redan finns och den som tas fram behöver tillgängliggöras och kontinuerligt kommuniceras till samtliga berörda målgrupper.

Långsiktiga mål

- Kännedomen om kyrkstadens värden ökar bland invånarna i Norrbotten och skolelever kommer i kontakt med världsarvet under sin skolgång i länet.
- Kunskapsförmedlingen är målgruppsanpassad och sker i för målgruppen relevanta kanaler.
- Kunskapsbaserade upplevelser är en viktig del i kunskapsförmedlingen till samtliga målgrupper.
- Guider verksamma i världsarvet är kunniga och auktoriserade.
- Näringsidkare och andra aktörer i området är väl införstådda med regler för skyltning.
- Logotyper och profilering för Gammelstads kyrkstad och Unesco världsarv används i kommunikationsmaterial om världsarvet.

Åtgärder

- Kontinuerligt förmedla världsarvets OUV till verksamma inom besöksnäring/servicenäring, samt till de kyrkstugeägare som gärna öppnar sina kyrkstugor för besökare. (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)
- Kommunicera och tillgängliggöra världsarvets OUV via digitala medier, samt via utställnings- och programverksamhet. (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden och Kommunstyrelsen)
- Samla befintlig kunskap om världsarvet och göra den tillgänglig digitalt. (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden och Kommunstyrelsen)
- Utveckla och erbjuda skolprogram och kompetensutvecklingsinsatser riktade till lärare. (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)
- Testa nya kommunikationsformer, samt kontinuerligt mäta och följa upp de kommunikationsinsatser som genomförs. (Luleå kommun/Kommunstyrelsen i samarbete med Kultur- och fritidsnämnden)

Forskning och innovation

Forskning inom världsarv involverar många forskningsområden som t.ex. historia, antropologi, arkeologi, konsthistoria, teknik, turism och stadsplanering. Den omfattar olika aspekter av att förstå, dokumentera, övervaka och skydda mänsklighetens kulturarv. Liksom inom andra forskningsområden behöver kunskapsbasen för världsarvsarbetet fortsätta att utvecklas, befintlig kunskap kan behöva omprövas och nya kunskapsluckor uppstår ständigt. I takt med att världsarvsarbetet utvecklas behöver också forskningen bidra med ny kunskap. Det kan gälla bidrag och koppling till Agenda 2030-målen, klimat- och katastrofberedskap, ny teknik, nya metoder för vård och underhåll, kunskapsutveckling om världsarvens historia eller utveckling av förvaltningsorganisation och legalt skydd.

Digitalisering och klimatomställningen innebär att många stora satsningar sker eller planeras i Norrbotten de närmaste åren. Prognosen är att de största industriprojekten innebär investeringar på minst 200 miljarder fram till 2030[17]. Det går inte att med säkerhet förutsäga de samhällsekonomiska effekterna av de pågående och planerade industriprojekten, men utifrån ett forsknings- och innovationsperspektiv är det en unik möjlighet att samla erfarenheter och säkerställa att även kulturvärden som finns i världsarvet tas i beaktande i omvälvande samhällsförändringar.

Långsiktiga mål

- Världsarvet studeras kontinuerligt i forsknings- och utvecklingssyfte.

Åtgärder

- Identifiera nya möjliga forskningsområden i samarbete med akademin. (Alla kyrkstadsrådets parter)
- Identifiera samverkansformer och finansiering till forsknings- och innovationsprojekt i världsarvet via utlysningar. (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)

[16]Luleå Kommun (2021) *Program till Vision Luleå 2040 - Översiktsplan 2021.*

[17] Region Norrbotten (2024) *Norrbotten: Industriomställningen och dess samhällsekonomiska effekter.*



Kulturmiljö och bebyggelse

Världsarvets särskilt stora universella värde bärs av kulturmiljön som helhet såväl som av de enskilda byggnaderna. Miljön berättar om kyrkstadstraditionen, de långa avstånden, landhöjningen och Luleås historia. Inom buffertzonen som omger världsarvsområdet finns strukturer som är en förutsättning för att man ska kunna förstå världsarvsmiljön i sitt forna sammanhang. Kulturmiljön är en konkret länk till det förflutna, vilken ger oss historisk kunskap och upplevelse som inte går att finna i litteratur eller arkiv. Det är kulturmiljön med den särpräglade bebyggelsen som skapar den särskilda atmosfär och känsla som finns i Gammelstads kyrkstad.

Under temat kulturmiljö och bebyggelse finns två fokusområden:

- **Vård och bevarande**
- **Risk och beredskap**

Koppling till Agenda 2030

Vård och bevarande av Gammelstads kyrkstad bidrar till flera delmål inom målområde 11. Genom att till exempel vårda och tillgängliggöra världsarvet skapas offentliga och tillgängliga platser som främjar social interaktion och gemenskap (delmål 11.7). Bevarande av kulturmiljöer bidrar även till en inkluderande stadsutveckling genom att integrera historiska och kulturella värden i den urbana planeringen (delmål 11.3). Båda fokusområdena har också tydliga kopplingar till målområde 13, bland annat genom att skapa förutsättningar för klimatanpassningar (13.1) och att genom riskbedömningar minska sårbarheten mot klimatrelaterade risker (13.2).



11. Hållbara städer och samhällen

11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering

11.4 Skydda världens kultur- och naturarv

11.6 Minska städers miljöpåverkan

11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla



13. Bekämpa klimatförändringarna

13.1 Stärk motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer

13.2 Integrera åtgärder mot klimatförändringar i politik och planering

13.3 Öka kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringar


alu Rödfärg
Ljusröd

Vård och bevarande

Kulturmiljön är en attraktiv boendemiljö och lockar besökare från hela världen. Kyrkstugorna och annan kulturhistoriskt värdefull bebyggelse ska kunna användas och vara en tillgång för dem som bor på, använder eller besöker platsen idag och i framtiden.

Planerade förändringar av t.ex. mark, vatten, infrastruktur eller byggnader i eller nära världsarv är den viktigaste faktorn att hantera framöver för världsarvens skydd och bevarande. I den nationella strategin för världsarvsarbetet identifieras otydligheter i hur processen bör se ut och vem som ansvarar för vad när en förändring planeras. Även hur potentiella skador upptäcks, när, hur, av vem och till vem som händelsen uppmärksammas samt när, hur och vem som bör agera behöver bli tydligare.[18]

Långsiktiga mål

- Det finns lokal och regional kännedom om och gemensam målbild för Gammelstads kyrkstads mervärden och karaktärsdrag.
- Skador och negativ påverkan på världsarvet och kringliggande buffertzon undviks genom att all förvaltning, planering och verksamhet är förebyggande och proaktiv, med världsarvets OUV som grund.
- Det finns bred kompetens kring världsarvskonventionen lokalt och regionalt så att ägare, boende, tjänstemän och politiker har kännedom om hur kulturarv ska bevaras samt tillgång till kvalificerad rådgivning i praktiska frågor.

Åtgärder

- Inkludera världsarvet i andra strategier och processer hos ansvariga aktörer för att förhindra förfall eller en utveckling som skadar det kulturhistoriska värdet.
  (Alla kyrkstadsrådets parter)
- Utveckla samrådsförfarandet mellan olika aktörer och rutiner kring förvaltningsarbetet av den fysiska miljön i världsarvet.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden, Infrastruktur- och servicenämnden och Kommunstyrelsen)
- Utveckla kunskap och kompetens kring världsarvets bevarande hos förvaltare, intressenter och kyrkstugeägare och se över rutiner.
  (Alla kyrkstadsrådets parter)
- Säkerställa att skötsel av kyrkovallen (markytan som både kyrkan och kyrkstugorna står på) sker på traditionellt sätt och att vid behov justera grönytornas nivåer för vattenavrinning.
  (Nederluleå församling)

[18] Riksantikvarieämbetet (2021) *Handlingsplan för den nationella världsarvsstrategin: Plan för genomförande 2021-2024.*



Risk och beredskap

Beredskapsarbete för kriser och klimatförändringar specifikt lyfts upp som ett utvecklingsområde i den nationella strategin för världsarvsarbetet och i Sveriges periodiska rapportering till Unesco. Beträffande klimatförändringar behöver såväl snabba, drastiska, långsamma som kumulativa förändringar hanteras. Målsättningen med insatserna är att stärka beredskapen för de kriser, katastrofer och klimatförändringar som kan drabba världsarven och skapa förutsättningar för en god hantering om en kris eller katastrof skulle inträffa.[19]

Krisberedskap handlar om förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Förmågan byggs upp genom bland annat analyser av sårbarheter, utbildning, övning samt genom den organisation och de strukturer som skapas före, under och efter en kris.[20]

I framtiden kommer klimatet i Luleå att utvecklas mot att bli varmare och blötare. Den tydligaste förändringen är att medeltemperaturerna för både år och årstider kommer att höjas med flera grader. Framförallt vintern kommer att bli varmare. Nederbörden kommer att öka över hela året. Luleå kommun arbetar med att se över sin beredskap med utgångspunkt från extrema väderhändelser som skyfall och översvämning.[21]

Långsiktiga mål

- Lokalt och regionalt ansvariga aktörer har en väl utvecklad samverkan kring riskhantering, katastrofberedskap och beredskap för klimatförändringar.
- Lokala och regionala aktörer tillämpar de råd och riktlinjer som finns om riskhantering, katastrofberedskap och beredskap för klimatförändringar.
- Bebyggelsen är skyddad mot extrema väderhändelser såsom skyfall och översvämning.
- Bebyggelsen är så långt det går skyddad mot brand eller andra olyckor.
- Kommunikation används som ett verktyg för att lyfta och synliggöra klimatförändringarnas effekter på natur- och kulturarv.

Åtgärder

- Genomföra förebyggande tillsyns- och informationsinsatser. (Luleå kommun/Kommunstyrelsen/Räddningstjänsten)

[19] Riksantikvarieämbetet (2021) *Handlingsplan för den nationella världsarvsstrategin: Plan för genomförande 2021-2024.*
[20] Luleå Kommun (2023) *Program för civil beredskap.*
[21] Luleå Kommun (2015) *Riktlinjer för klimatanpassning.*



Foto: Susanne Lindholm

Världsarvet som motor i lokal och regional besöksnäringsutveckling

Gammelstads kyrkstad och det närliggande Friluftsmuseet Hägnan är några av Luleås mest populära sevärdheter, och attraherar såväl lokalbor som internationella turister.

Turismen i Gammelstads kyrkstad är starkt säsongsbetonad, med flest besökare under sommaren och december och lågsäsong under höst och vårvinter. Det är hög efterfrågan på lokaler för näringsverksamhet och det finns i dagsläget ingen tom kapacitet för att ta emot nya hyresgäster. Säsongsskillnader innebär en stor utmaning för entreprenörer för att utveckla sin verksamhet.

Prognosen är att besöksnäringen i regionen kommer att fortsätta växa. I regionen är vintermånaderna fortfarande högsäsong, men ett ökat intresse för vandring i kombination med att stora delar av Europa drabbas av värmeböljor och skyfall allt oftare bidrar till att sommarturismen till svalare destinationer som Norrbotten förväntas öka. I översiktsplanen Program till Vision Luleå 2040 identifieras turism och handel som ett prioriterat område för utvecklingsinsatser.[22]

Som ett stöd i arbetet med hållbar turismutveckling har Unesco utvecklat en metod som hjälper världsarv att arbeta med hållbar turismutveckling, Unesco World Heritage Sustainable Tourism Toolkit. Metoden bygger på tio guider där de första fyra är grundläggande.[23] Riksantikvarieämbetet har tillsammans med Tillväxtverket och Region Dalarna också tagit fram riktlinjer för hur dessa verktyg kan tillämpas i de svenska världsarven i Handbok för hållbar turismutveckling i världsarv och kulturmiljöer.[24]

Under temat världsarvet som motor i lokal och regional besöksnäringsutveckling finns följande fokusområden:

- **Destinationsutveckling**
- **Affärsutveckling**

Koppling till Agenda 2030

Utvecklingen av världsarvet som en motor för besöksnäringen är nära kopplat till delmål 8.9 i Agenda 2030, som handlar om hur hållbar turism skapar jobb och främjar lokal kultur och lokala produkter. Det finns också en nära koppling till 12.B genom att införa verktyg och metoder för att övervaka och främja hållbara turismeffekter, vilket gynnar långsiktig hållbarhet i turismnäringen. Destinations- och affärsutveckling bidrar också till delmål 11.A, genom att världsarvet skapar en länk mellan stad och landsbygd och främjar en hållbar regional utveckling.



8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

8.9 Främja gynnsam och hållbar turism



12. Hållbar konsumtion och produktion

12.B Utveckla och implementera verktyg för övervakning av hållbar turism



11. Hållbara städer och samhällen

11.A Främja nationell och regional utvecklingsplanering

[22] Luleå Kommun (2021) *Program till Vision Luleå 2040 - Översiktsplan 2021.*

[23] Se Unesco. *Unesco World Heritage Sustainable Tourism Toolkit.* https://whc.unesco.org/en/sustainabletourismtoolkit/

[24] Riksantikvarieämbetet och Tillväxtverket (2021) *Handbok för hållbar turismutveckling i världsarv och kulturmiljöer.*

Destinationsutveckling

Norrbotten har som mål att bli världens mest ansvarsfulla arktiska resmål enligt Norrbottens besöksnäringsstrategi 2030.[25] Det kräver insatser inte bara från turistföretag, utan även från möjliggörare och inte minst besökare. Som världsarv och en av regionens mest välkända attraktioner kan Gammelstads kyrkstad vara en viktig utvecklingsmiljö i det arbetet.

Attraktiva upplevelser är grunden i hållbar turism. Det handlar om allt från en fungerande och tillgänglig infrastruktur i form av vägar, parkeringsplatser, skyltsystem och transportlösningar till synlighet i den samordnade kommunikationen och marknadsföringen.

Långsiktiga mål

- Världsarvet är ett av länets ledande besöksmål och en reseanledning till Luleå och regionen.
- Världsarvet är en plats för autentiska och hållbara upplevelser.
- Gammelstads kyrkstad syns i viktiga fysiska och digitala kanaler och knutpunkter i Luleå och Norrbotten.
- Det är enkelt att hitta och ta sig till Gammelstads kyrkstad året om.

Åtgärder

- Sträva efter att tillämpa de verktyg och guider för hållbar turismutveckling som tagits fram av Unesco, samt av Riksantikvarieämbetet och Tillväxtverket.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)
- Utveckla etablerade samverkansformer mellan lokala och regionala aktörer inom besöksnäringen för att hitta gemensamma utvecklingsmål och synergier.
  (Luleå kommun/ Kommunstyrelsen i samarbete med Kultur- och fritidsnämnden)
- Säkra kompetensförsörjningen genom att stötta kompetensöverföring och kunskapsbaserade upplevelser förmedlade av kunniga och auktoriserade Gammelstadsguider.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)

Affärsutveckling

I dagsläget attraherar världsarvet både lokalbor och långväga besökare från andra delar av landet och världen. Det är stora säsongsskillnader under året, med högt besökstryck under sommar och i viss mån kring advent, men lågsäsong under vår och höst.

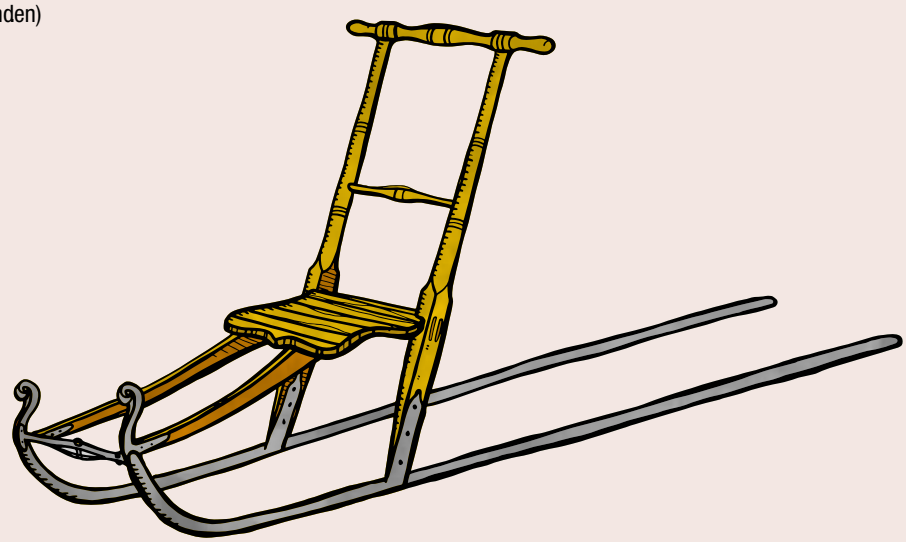
De största attraktionerna i destinationen Gammelstad är kyrkstaden och kyrkan i världsarvet, Visitor Center, samt Friluftsmuseet Hägnan. Visitor Center har en populär utställning och försäljning av guidade turer för individer och grupper, samt uthyrning av audioguider m.m. Ett fåtal boendealternativ finns.

Långsiktiga mål

- Arbete sker för att utjämna besöksmålets säsongsskillnader, Gammelstad ska vara ett attraktivt besöksmål året runt.
- Lokalbefolkningen (Luleåregionen), som är en viktig målgrupp, känner till och tar del av programutbudet.
- Besöksnäringsföretag skapar upplevelser som bygger på världsarvets OUV.

Åtgärder

- Skapa forum och aktiviteter som främjar kunskapsutbyte och produktutveckling mellan olika aktörer i destinationen.
  (Luleå kommun/Kommunstyrelsen)
- Lyfta fram världsarvet specifikt i destinationsmarknadsföringen via samlade huvudkanaler.
  (Luleå kommun/Kommunstyrelsen)
- Förbättra hänvisningar och skyltning till sevärdheter och service inom området.
  (Luleå kommun/Infrastruktur- och servicenämnden i samarbete med Kultur- och fritidsnämnden)



[25] Region Norrbotten och Swedish Lapland Visitors Board (2024) *Strategisk färdplan mot 2030 för Sveriges arktiska resmål – Norrbottens besöksnäringsstrategi.*



Foto: Peter Rosen, Lappland Media

Levande kyrkstadstradition

Levande kyrkstadstradition är ett prioriterat tema eftersom kyrkstadens upprinnelse ligger i behovet av övernattningsställe i samband med kyrkobesök eller andra ärenden i sockencentrumet. Det är en förutsättning för bevarandet av kulturmiljön att kyrkstugeägarna använder sin kyrkstuga och underhåller den kontinuerligt. Annars riskerar kyrkstadens kulturhistoriska värde att förvanskas och i värsta fall förfalla.

Den levande traditionen av att använda kyrkstugan och delta i aktiviteter i kyrkstaden är en viktig del för dagens kyrkstugeägare och spelar en stor roll i att attrahera nya generationer av stugägare.

Temat levande kyrkstadstradition innehåller följande två fokusområden:

- **Traditioner och samtid**
- **Engagemang och delaktighet**

Koppling till Agenda 2030

Att hålla traditionen levande genom ett aktivt engagemang är inte bara en fråga om fysiskt bevarande utan också om informationsspridning, utbildning, och skydd av de grundläggande friheterna. Detta stärker samhällets tillgång till sitt kulturarv och skyddar det mot förvanskning och förlust, i linje med delmål 16.10.



16. Fredliga och inkluderande samhällen

16.10 Säkerställa allmän tillgång till information och skydda de grundläggande friheterna

Traditioner och samtid

Kyrkstadens världsarvsstatus vilar på den kulturmiljö som skapats av människors traditioner genom historien; hur kyrkstaden växlat karaktär när människor tillfälligt samlats under kyrkhelger, marknader och andra evenemang. Fortfarande samlas kyrkstugeägarna och andra församlingsbor under särskilda helger under året. Av kyrkhelgerna är det påsk, midsommar, Persmäss, tacksägelsehelgen och jul som fortfarande lockar flest stugägare att komma till kyrkstugan. Aktiviteterna i kyrkan är dock inte enbart knutna till dessa helger, utan kyrkan håller öppet året runt och gudstjänster genomförs minst en, och ibland två gånger i veckan.

Numera är dock kyrkstugeägarna i större utsträckning sekulariserade och andelen som är medlemmar i Svenska kyrkan har minskat. Man vistas i och övernattar i sin kyrkstuga i samband med andra kulturella evenemang, för social samvaro eller helt enkelt för rekreation.

Långsiktiga mål

- Kyrkstugeägarna bär stolt kyrkstadstraditionen vidare in i tjugohundratalet och de känner sig som en del av en månghundraårig sedvänja.
- Många kyrkstugeägare använder sina kyrkstugor för tillfällig övernattning i samband med församlingsverksamhet eller andra aktiviteter.
- Det finns även fortsättningsvis service som möjliggör tillfälligt boende i kyrkstugor (genom servicehusen i världsarvet).

Åtgärder

- Utforska olika sätt att modernisera traditionen för att spegla samtidens behov.
  (Alla kyrkstadsrådets parter)

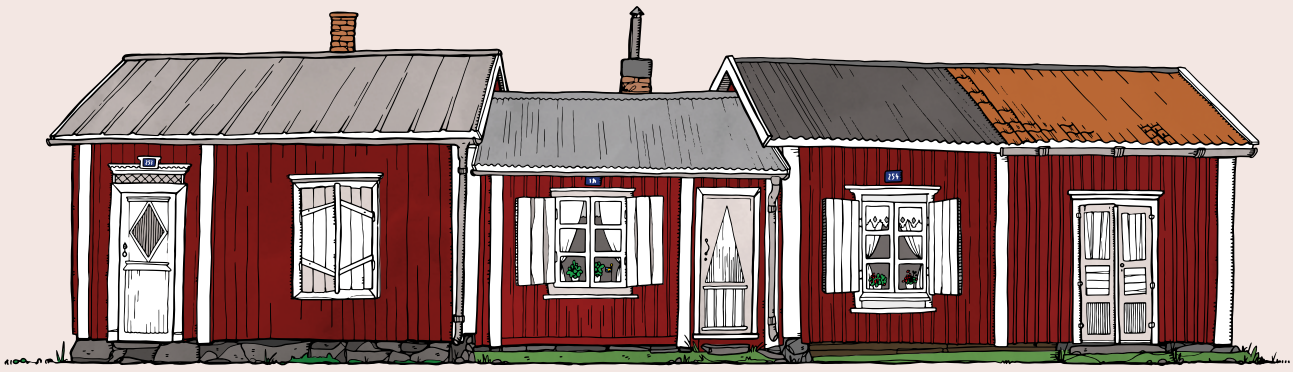
Engagemang och delaktighet

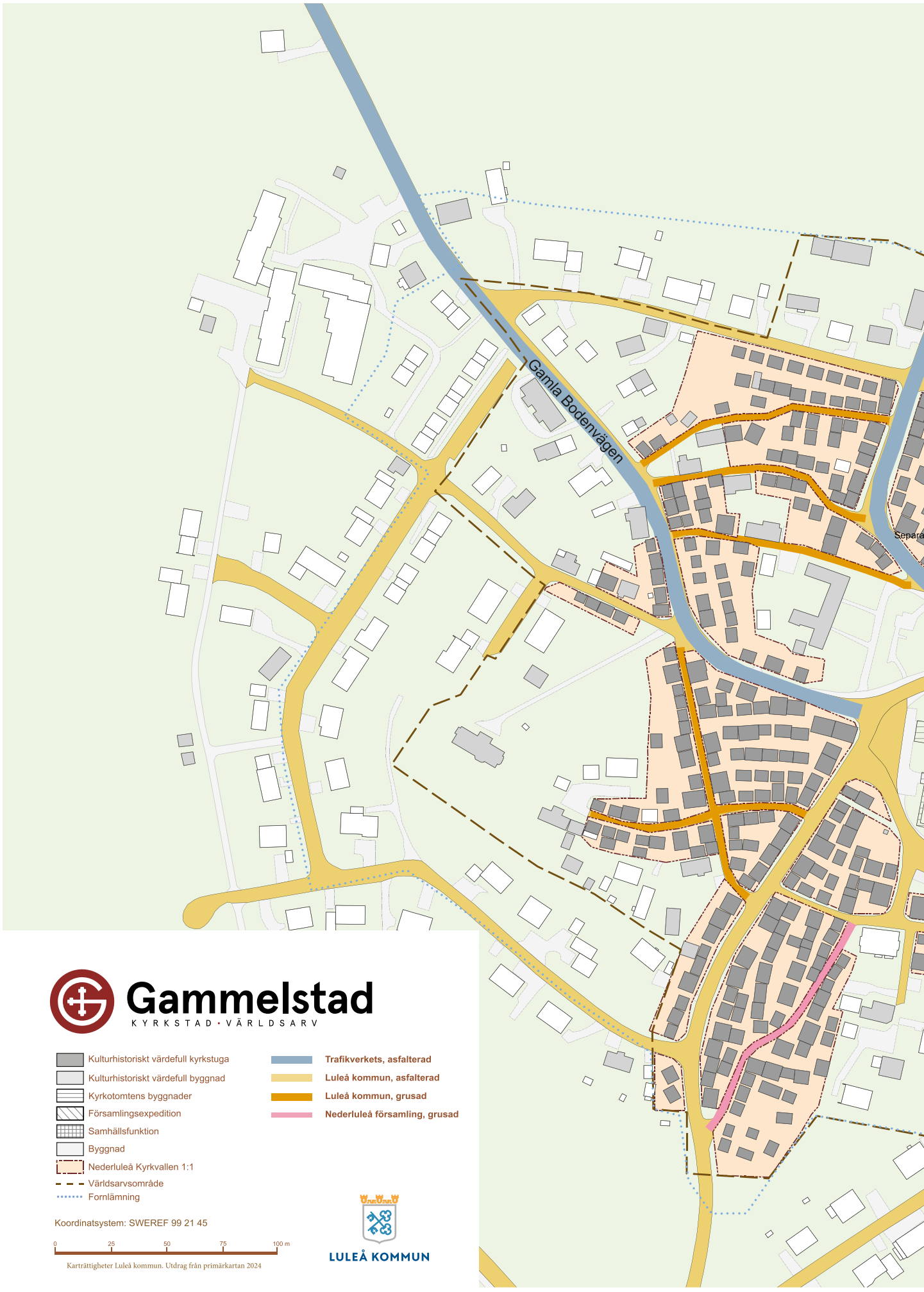
Intresset, det lokala engagemanget och stoltheten över Gammelstads kyrkstad som världsarv är avgörande för att detta unika kulturarv ska kunna bevaras och utvecklas. För att Gammelstads kyrkstad ska fortsätta att vara en levande och relevant del av samhället är det viktigt att engagera både nuvarande och kommande generationer. Kyrkstaden utgör ett fundament för social hållbarhet genom att erbjuda en plats där identitet, sammanhållning och gemenskap kan stärkas.

Arbetet med att bevara och utveckla Gammelstads kyrkstad som ett levande världsarv måste därför grundas i delaktighet och vara väl förankrat bland Luleåborna, och då särskilt bland ungdomarna. Men delaktigheten måste även sträcka sig utanför länets gränser till exempelvis de kyrkstugeägare som bor i andra delar av landet. Genom att inkludera dessa målgrupper i arbetet för världsarvet säkerställs att Gammelstads kyrkstad förblir en levande och meningsfull del av samhället även för framtida generationer.

Långsiktiga mål

- Det finns en aktiv gemensam förenings- och församlingsverksamhet som vänder sig till kyrkstugeägare och nya kyrkstugeägare känner sig välkomna i gemenskapen.
- Aktivitetsutbudet under evenemangshelger är rikt och anpassat för olika åldrar och intressen.
- Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening har många aktiva medlemmar.
- I kyrkstaden anordnas evenemang som uppmuntrar samverkan och gemenskap. Detta kan inkludera marknader, hantverksdagar, kulturfestivaler och andra sociala sammankomster som engagerar både stugägare och det bredare samhället.
- Ungas relation till kyrkan och kyrkstadslivet stärks.





Gammelstad

KYRKSTAD · VÄRLDSARV

- Kulturhistoriskt värdefull kyrkstuga
- Kulturhistoriskt värdefull byggnad
- Kyrkotomtens byggnader
- Församlingsexpedition
- Samhällsfunktion
- Byggnad
- Nederluleå Kyrkvallen 1:1
- Världsarvsområde
- Fornlämning

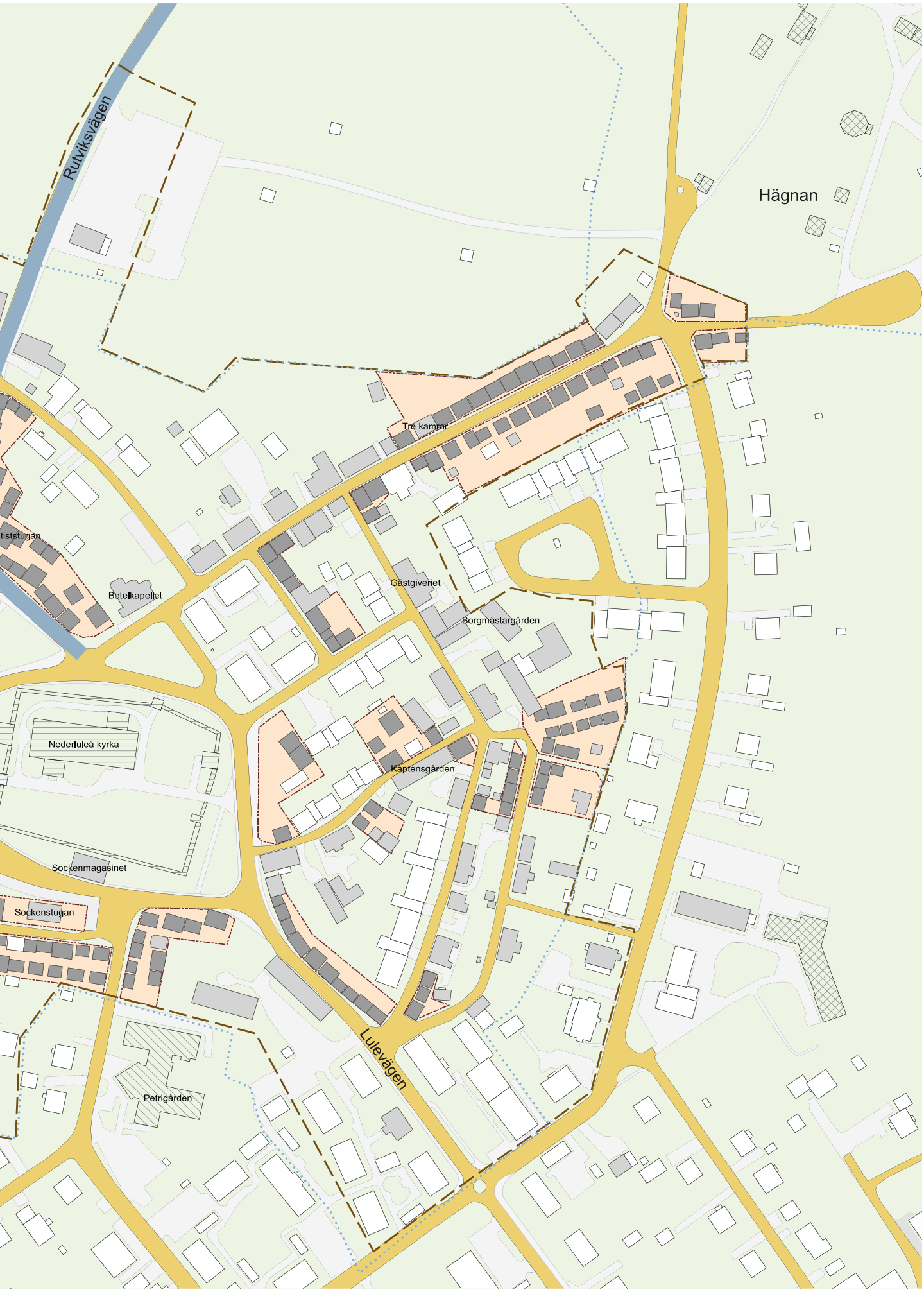
- Trafikverkets, asfalterad
- Luleå kommun, asfalterad
- Luleå kommun, grusad
- Nederluleå församling, grusad

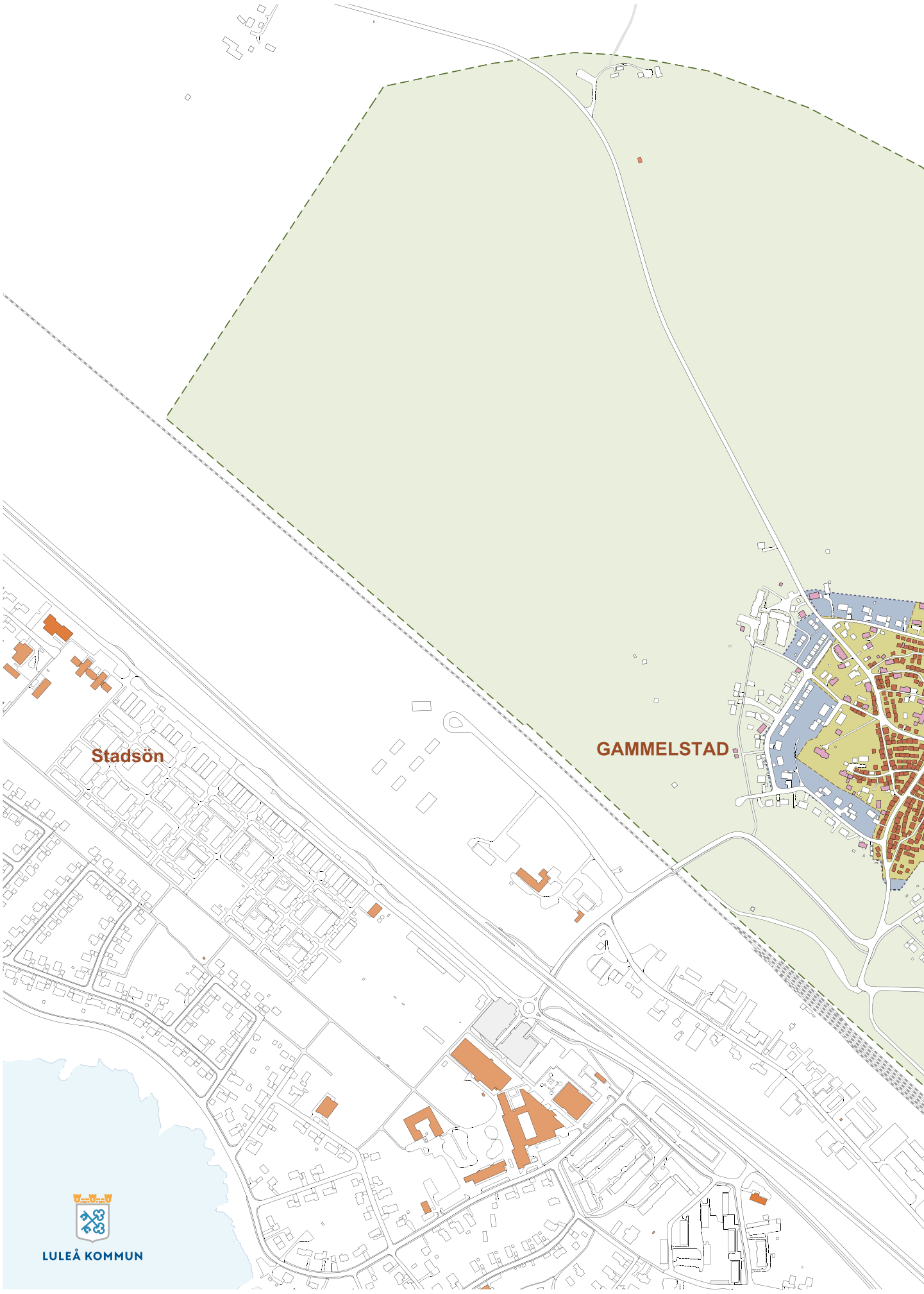
Koordinatsystem: SWEREF 99 21 45

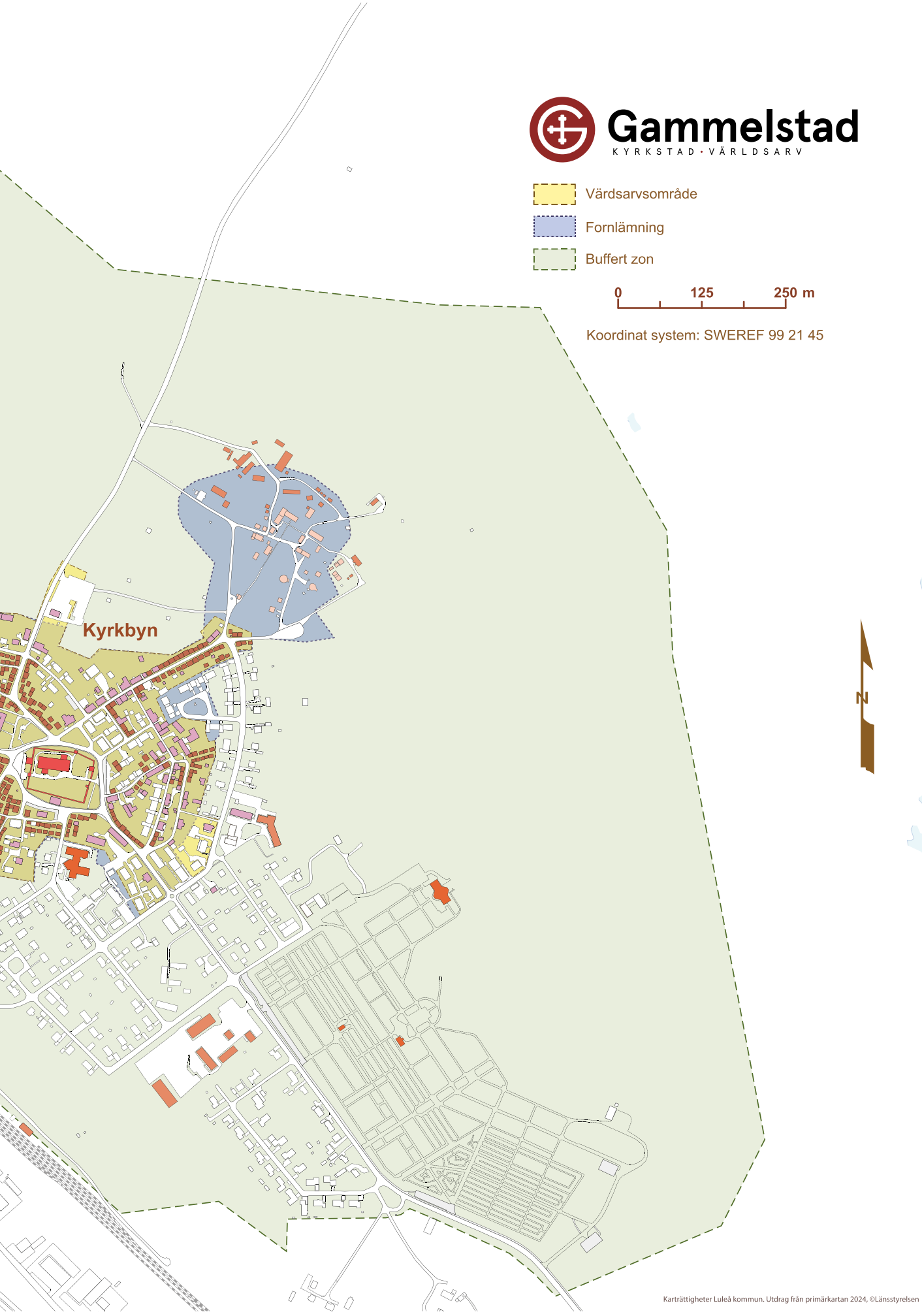
0 25 50 75 100 m

Karträttigheter Luleå kommun. Utdrag från primärkartan 2024

LULEÅ KOMMUN


Rutviksvägen
Hägnan
Tre kamrar
tiststugan
Betelkapellet
Gästgiveriet
Borgmästargården
Nederluleå kyrka
Kaptensgården
Sockenmagasinet
Sockenstugan
Petrigården
Luleavägen


Stadsön
GAMMELSTAD
LULEÅ KOMMUN


Gammelstad
KYRKSTAD · VÄRLDSARV
Värdsarvsområde
Fornlämning
Buffert zon
0
125
250 m
Koordinat system: SWEREF 99 21 45
Kyrkbyn
N
Karträttigheter Luleå kommun. Utdrag från primärkartan 2024, ©Länsstyrelsen

Referenslista

- Luleå Kommun. 2023. *Program för civil beredskap.*
- Luleå Kommun. 2021. *Program till Vision Luleå 2040 - Översiktsplan 2021.*
- Luleå Kommun. 2015. *Riktlinjer för klimatanpassning.*
- Region Norrbotten. 2024. *Norrbotten: Industriomställningen och dess samhällsekonomiska effekter.*
- Region Norrbotten och Swedish Lapland Visitors Board. 2024. *Strategisk färdplan mot 2030 för Sveriges arktiska resmål – Norrbottens besöksnäringsstrategi.*
- Riksantikvarieämbetet. 2021. *Handlingsplan för den nationella världsarvsstrategin Plan för genomförande 2021–2024.* Stockholm.
- Riksantikvarieämbetet. 2019. *Nationell strategi för världsarvsarbetet.* Stockholm.
- Riksantikvarieämbetet och Tillväxtverket. 2021. *Handbok för hållbar turismutveckling i världsarv och kulturmiljöer.*

Digitala medier

- Riksantikvarieämbetet. *Ansvar och roller i världsarvsarbetet.* https://www.raa.se/aktuellt/aktuella-fragor/regeringsuppdrag/uppdrag-till-riksantikvarieambetet-att-utarbeta-en-nationell-varldsarvsstrategi/ansvar-och-roller-i-varldsarvsarbetet/ (2024-09-18)
- Riksantikvarieämbetet. *Det här är ett världsarv.* https://www.raa.se/evenemang-och-upplevelser/upplev-kulturarvet/varldsarv-i-sverige/varldsarvsdefinition/ (2024-09-18)
- Riksantikvarieämbetet. *Handlingsplan för världsarvsstrategin.* https://www.raa.se/evenemang-och-upplevelser/upplev-kulturarvet/varldsarv-i-sverige/handlingsplan/ (2024-09-18)
- Riksantikvarieämbetet. *Världsarvskonventionen och världsarvens globala koppling.* https://www.raa.se/evenemang-och-upplevelser/upplev-kulturarvet/varldsarv-i-sverige/varldsarvskonventionen-och-varldsarvens-globala-koppling/ (2024-09-18)
- Svenska Unescorådet. *Världsarv.* https://unesco.se/kultur/varldsarv/ (2024-09-18)
- Svenska Unescorådet. *Världsarv i Sverige.* https://unesco.se/kultur/varldsarv/varldsarv-i-sverige/ (2024-09-18)
- Svenska Unescorådet. *Världsarvskonventionen.* https://unesco.se/kultur/varldsarvskonventionen/ (2024-09-18)
- Unesco. *Inscription: The Church Village of Gammelstad, Lulea (Sweden) - Decision 20 COM VIII.C.* https://whc.unesco.org/en/decisions/3007/(2024-09-18)
- Unesco. *The Criteria for Selection.* https://whc.unesco.org/en/criteria (2024-09-18)
- Unesco. *Unesco World Heritage Sustainable Tourism Toolkit.* https://whc.unesco.org/en/sustainabletourismtoolkit/ (2024-09-18)

unesco
Världsarv i Sverige

Gammelstad
KYRKSTAD • VÄRLDSARV

Världsarvet Gammelstads kyrkstad

Förvaltningsplan 2025-2035

KFN AU 28 maj



Gammelstad
KYRKSTAD • VÄRLDSARV

KFN AU 2025-05-28

- Presentationen har visats på KFN AU i Januari
  Idag visas kompletteringar sedan dess

- Ny dragning planeras av Världsarvssamordnaren på nämnden den 11 juni



Remiss till nämnder

- Förvaltningsplanen har skickats för remissyttrande till Infrastruktur- och servicenämnden och Kommunstyrelsen.
- Skickades 10 januari 2025.
- Sista datum inkomma med yttrande 20 april.



Remiss till ISN

- Förvaltningsplanen togs upp som ett meddelande på Infrastruktur- och servicenämnden 15 april. Besvarat av tjänsteperson på delegation.

- Remissvaret: ”Berörda inom förvaltningen som varit delaktig i processen att ta fram ny förvaltningsplan vill tacka för en god samverkan och har inget övrigt att yttra sig över förslag till ny förvaltningsplan, samt dess bilaga aktivitetsplan 2025.”



Remiss till KS

- Kommunstyrelsen fick förlängt till 5 maj att inkomma med remissyttrande.

- Inkom inte med remissyttrande.



Övriga ändringar

- På förslag av KFN AU 8 jan så har nu ansvariga för åtgärder i planen ändrats från de olika förvaltningarna till de olika nämnderna.



Vad är ett världsarv?

- Ett kulturarv eller naturarv så värdefullt att det är en angelägenhet för hela mänskligheten.
- Unescos världsarvskonvention definierar vilka sorts kultur- och naturarv som kan komma att bli aktuella för att bli inskrivna på världsarvslistan.
- Det finns drygt 1200 världsarv i världen, varav 15 finns i Sverige.







Världsarv i Sverige

PLATSER SOM GÖR SKILLNAD

Världsarvet Gammelstads kyrkstad

- Gammelstads kyrkstad är drygt 400 år gammal och rymmer 404 kyrkstugor.

- 1996 togs Gammelstads kyrkstad upp på Unescos världsarvslista och blev därmed ett världsarv.

- Unescos motivering: "*Gammelstads kyrkstad är ett enastående exempel på den traditionella kyrkstad som finns i norra Skandinavien. Den illustrerar på ett utomordentligt sätt anpassningen av traditionell stadsplanering till de speciella geografiska och klimatologiska förhållanden som råder i en svår naturmiljö.*"



Förvaltningen av världsarvet

Kyrkstadsrådet (förvaltar världsarvet gemensamt)

- Luleå kommun, Kultur- och fritidsförvaltningen
- Luleå kommun, Infrastruktur- och serviceförvaltningen
- Luleå kommun, Kommunstyrelseförvaltningen
- Länsstyrelsen Norrbotten
- Norrbottens museum
- Trafikverket
- Nederluleå församling
- Nederluleå kyrkstugeägares intresseförening
- Nederluleå hembygdsförening

Plan- och beredningsgruppen (operativ grupp)

- Luleå kommun, Infrastruktur- och serviceförvaltningen
- Luleå kommun, Kultur- och fritidsförvaltningen
- Norrbottens museum
- Länsstyrelsen Norrbotten
- Nederluleå församling

Världsarvssamordning

- Luleå kommun, Kultur- och fritidsförvaltningen

Varför ny förvaltningsplan?

- Enligt Unescos världsarvskommittés operationella riktlinjer och den nationella strategin för världsarvsarbetet bör varje världsarv ha en förvaltningsplan.
- Tidigare förvaltningsplanen gällde 2015-2020.
- Fanns behov av nya avsnitt i förvaltningsplanen kopplat till exempelvis:
    - Agenda 2030
    - Området risk, beredskap och klimatförändringar



Ny förvaltningsplan
Processen

- Har tagits fram på uppdrag av Kyrkstadsrådet under hösten 2024.
- Kultur- och fritidsförvaltningen har samordnat arbetet med den nya förvaltningsplanen.
- Nya planperioden är 2025-2035, med revidering 2030.
- Utgår från tidigare förvaltningsplan.
- Antagits av Kyrkstadsrådet 17 oktober 2024.



Ny förvaltningsplan
Processen

Remissförfarande:

- Infrastruktur- och servicenämnden, Luleå kommun
- Kommunstyrelsen, Luleå kommun
- Kultur- och fritidsförvaltningen, Luleå kommun
- Kommunstyrelseförvaltningen, Luleå kommun
- Infrastruktur- och serviceförvaltningen, Luleå kommun
- Räddningstjänsten, Luleå kommun
- Länsstyrelsen
- Norrbottens museum
- Nederluleå församling
- Trafikverket
- Nederluleå kyrkstugeägarna intresseförening
- Nederluleå hembygdsförening
- Kyrkbyns intresseförening



Ny förvaltningsplan
Struktur

- Inledande del

- Fem tematiska områden
  - Organisering och finansiering
  - Kunskap och förmedling
  - Kulturmiljö och bebyggelse
  - Världsarvet som motor i lokal och regional besöksnäringsutveckling
  - Levande kyrkstadstradition

- Varje tematiskt område innehåller långsiktiga mål och åtgärder.



Ny årlig aktivitetsplan

- Aktiviteter på detaljnivå under året i världsarvet.
- Utgår från förvaltningsplanens fem tematiska områden.
- Aktivitetsplanen följs upp årligen.



KFF:s förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden beslutar föreslå kommunfullmäktige besluta att anta förvaltningsplanen för världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025-2035 med dess bilaga aktivitetsplan, samt uppdra till berörda nämnder att verkställa de delar av planen respektive nämnd ansvarar för.



Information om ny e-utbildning

- Förvaltningen håller tar just nu fram en e-utbildning om världsarvet Gammelstads kyrkstad.
- Huvudsaklig målgrupp är politiker i nämnderna som berörs av förvaltningen av världsarvet, men även tjänstepersoner i Luleå kommun kommer kunna gå utbildningen.
- Syftet är att på ett lättillgängligt sätt informera om världsarvet Gammelstads kyrkstad och kommunens arbete med förvaltningen.
- Planerad lansering under hösten 2025.



Världsarvet 30-år 2026

- Jubileumshelger: 28 feb- 1 mars och 27-28 juni 2026
- Länsstyrelsen har bjudit in Kungahuset och Kulturministern
- Landshövdingen inviger jubileumsåret

Övrigt:

- Världsarvsdag årligen 12-14 sept
  (samma som nationella kulturarvsdagen)



Tack för idag!





Aktivitetsplan

Världsarvet Gammelstads kyrkstad 2025

unesco
Världsarv i Sverige

Gammelstad
KYRKSTAD • VÄRLDSARV



Foto: Anders Alm

Omslagsfoto: Peter Rosen, Lappland Media. Foto: Peter Rosen, Anders Alm, Susanne Lindholm och Luleå kommun
Grafisk form: Kristina Hjärtberg, Kultur- och fritidsförvaltningen, Luleå kommun. Digitaltryck 2024
Aktivitetsplanen för Gammelstads kyrkstad distribueras av Kultur- och fritidsförvaltningen, Luleå kommun, 971 79 Luleå
www.visitgammelstad.se

Innehållsförteckning

Inledning 4
Organisering och finansiering 5
Långsiktiga mål 5
Åtgärder 5
Aktiviteter under 2025 5
Årligen återkommande aktiviteter 5
Kunskap och förmedling 6
Långsiktiga mål 6
Åtgärder 6
Aktiviteter under 2025 7
Årligen återkommande aktiviteter 7
Kulturmiljö och bebyggelse 8
Långsiktiga mål 8
Åtgärder 8
Aktiviteter under 2025 9
Årligen återkommande aktiviteter 10-11
Världsarvet som motor i lokal och regional besöksnäringsutveckling 12
Långsiktiga mål 12
Åtgärder 12
Aktiviteter under 2025 13
Årligen återkommande aktiviteter 13
Levande kyrkstadstradition 14
Långsiktiga mål 14
Åtgärder 14
Aktiviteter under 2025 15
Årligen återkommande aktiviteter 15



Foto: Peter Rosen, Lappland Media

Inledning

Arbetet med att bevara och utveckla världsarvet förutsätter ett nära samarbete mellan aktörerna som är direkt involverade i förvaltningen av världsarvet. Förvaltningsplanen för Gammelstads kyrkstad 2025-2035 pekar ut den långsiktiga riktningen för världsarvsarbetet, medan den årliga aktivitetsplanen tar upp konkreta aktiviteter för året, samt årligen återkommande aktiviteter.

Aktivitetsplanen är indelad efter förvaltningsplanens fem olika teman och varje avsnitt inleds med de långsiktiga målen och åtgärderna från förvaltningsplanen.

Aktivitetsplanen följs upp årligen.

Organisering och finansiering

Långsiktiga mål

- Kyrkstadsrådets parter har god kännedom om de olika aktörernas roller och ansvar i världsarvsarbetet och tar eget ansvar för de gemensamma behov och möjligheter som beslutats om i förvaltningsplan och årlig aktivitetsplan.
- Världsarvsarbetet i Gammelstads kyrkstad präglas av samarbete, dialog och lokalt medbestämmande.
- Det finns en fördjupad kunskap om Agenda 2030 och hur de globala målen genomsyrar världsarvsarbetet.
- Det finns en stabil ekonomisk grund för världsarvsarbetet.
- Externa medel finansierar eller delfinansierar större projekt som involverar flera parter.

Åtgärder

- Omsätta förvaltningsplanen i årlig aktivitetsplan, som beslutas av Kyrkstadsrådet. (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)
- Löpande informera Kyrkstadsrådets parter om möjligheter till extern finansiering. (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)

Aktiviteter under 2025

Aktivitet	Ansvar	Finansiering	Tidsplan
Kartlägga möjliga finansiärer för extern finansiering av utvecklingsprojekt inom världsarvet.	Kultur- och fritidsförvaltningen[1]	Kultur- och fritidsförvaltningen	Under 2025
Undersöka möjligheten att starta fundraising för att bygga upp reparationsfond, samt rapportera resultaten till Plan- och beredningsgruppen.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	Under 2025
Undersöka möjligheten att byta ut ordföranden i Kyrkstadsrådet.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	Under 2025

Årligen återkommande aktiviteter

Aktivitet	Ansvar	Finansiering	Tidsplan
Rekrytera ferieungdomar till visningsstugan.	Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen[2] i samarbete med Kultur- och fritidsförvaltningen/Visitor Center	Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen	Mars-april
Administrera möten med Kyrkstadsrådet och Plan- och beredningsgruppen.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	Löpande under året
Leda Kyrkstadsrådet.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	4 gånger/år
Leda Plan- och beredningsgruppmöten.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	Ca 1 gång/månad

1 Luleå kommun.
2 Luleå kommun

Kunskap och förmedling

Långsiktiga mål

- Berörda förvaltare och intressenter har tillgång till relevant och uppdaterad kunskap för att säkerställa en god och varsam skötsel.
- Kyrkstugeägare har kunskap om traditionen och kulturmiljön.
- Ökad kunskap hos förvaltare och intressenter leder till ökat engagemang och en större känsla av gemenskap kring världsarvet.
- Kännedom och kunskap om byggnadsvård och traditionellt hantverk är hög bland såväl förvaltare som hos kyrkstugeägare.
- Kännedomen om kyrkstadens värden ökar bland invånarna i Norrbotten och skolelever kommer i kontakt med världsarvet under sin skolgång i länet.
- Kunskapsförmedlingen är målgruppsanpassad och sker i för målgruppen relevanta kanaler.
- Kunskapsbaserade upplevelser är en viktig del i kunskapsförmedlingen till samtliga målgrupper.
- Guider verksamma i världsarvet är kunniga och auktoriserade.
- Näringsidkare och andra aktörer i området är väl införstådda med regler för skyltning.
- Logotyper och profilering för Gammelstads kyrkstad och Unesco världsarv används i kommunikationsmaterial om världsarvet.
- Världsarvet studeras kontinuerligt i forsknings- och utvecklingssyfte.

Åtgärder

- Utveckla samverkan med akademin och kunskapsutbyte kring samhällsplanering, byggnadsvård och hållbar turism.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)
- Anordna särskilda utbildningsinsatser kring byggnadsvård och skötsel av äldre träbyggnader för kyrkstugeägare.
  (Norrbottens museum i samarbete med Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening)
- Anordna riktade utbildningsinsatser till driftspersonal kring världsarvets särskilda förutsättningar för drift och skötsel.
  (Luleå kommun/Infrastruktur- och servicenämnden i samarbete med Kultur- och fritidsnämnden)
- Ge handläggande tjänstemän och beslutsfattare förutsättningar att besluta utifrån uppdaterade planerings- och kunskapsunderlag om världsarvets värde och skydd.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)
- Kontinuerligt förmedla världsarvets OUV till verksamma inom besöksnäring/servicenäring, samt till de kyrkstugeägare som gärna öppnar sina kyrkstugor för besökare.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)
- Kommunicera och tillgängliggöra världsarvets OUV via digitala medier, samt via utställnings- och programverksamhet.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden och Kommunstyrelsen)
- Samla befintlig kunskap om världsarvet och göra den tillgänglig digitalt.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden och Kommunstyrelsen)
- Utveckla och erbjuda skolprogram och kompetensutvecklingsinsatser riktade till lärare.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)
- Testa nya kommunikationsformer, samt kontinuerligt mäta och följa upp de kommunikationsinsatser som genomförs.
  (Luleå kommun/Kommunstyrelsen i samarbete med Kultur- och fritidsnämnden)
- Identifiera nya möjliga forskningsområden i samarbete med akademin.
  (Alla Kyrkstadsrådets parter)
- Identifiera samverkansformer och finansiering till forsknings- och innovationsprojekt i världsarvet via utlysningar.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)

Aktiviteter under 2025

Aktivitet	Ansvar	Finansiering	Tidsplan
Undersöka förutsättningar för utökat samarbete med biblioteken i Norrbotten kring världsarvet och information om världsarvet, samt sammanställa resultatet i kort rapport.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	Under 2025
Uppdatera och publicera digital information om världsarvet, inklusive information om möjligheten att söka bidrag till kulturhistoriska miljöer från Länsstyrelsen.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	Under 2025
Undersöka förutsättningarna för att skapa intern digital utbildning om världsarvet i Luleå kommuns utbildningsportal.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	Under 2025
Undersöka möjligheten att ha årligen återkommande ”världsarvsdag”.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	Under 2025
Starta förberedelserna inför världsarvets 30-årsjubileum 2026.	Plan- och beredningsgruppens parter	Plan- och beredningsgruppens parter	Under 2025

Årligen återkommande aktiviteter

Aktivitet	Ansvar	Finansiering	Tidsplan
Ansvara för världsarvsskyltar vid väg E4 och 97.	Kommunstyrelseförvaltningen /Kommunikation[3]	Kommunstyrelseförvaltningen /Kommunikation	Löpande under året
Arrangera program riktade till lokalbefolkningen och övriga besökare.	Kultur- och fritidsförvaltningen /Visitor Center	Kultur- och fritidsförvaltningen /Visitor Center	Löpande under året
Erbjuda skolprogram om världsarvet.	Kultur- och fritidsförvaltningen /Visitor Center	Kultur- och fritidsförvaltningen /Visitor Center	Löpande under året
Prioritera information kring byggnadsvård och traditionella hantverkskunskaper.	Länsstyrelsen	Länsstyrelsen	Löpande under året
Delta vid informationsmöten med kyrkstugeägarna, när behov finns.	Länsstyrelsen	Länsstyrelsen	Löpande under året
Informera LTU-studenter (civilingenjör inriktning arkitektur) om byggnadsvård kopplat till världsarvet.	Norrbottens museum	Norrbottens museum	Årligen

3 Luleå kommun.

Kulturmiljö och bebyggelse

Långsiktiga mål

- Det finns lokal och regional kännedom om och gemensam målbild för Gammelstads kyrkstads mervärden och karaktärsdrag.
- Skador och negativ påverkan på världsarvet och kringliggande buffertzon undviks genom att all förvaltning, planering och verksamhet är förebyggande och proaktiv, med världsarvets OUV som grund.
- Det finns bred kompetens kring världsarvskonventionen lokalt och regionalt så att ägare, boende, tjänstemän och politiker har kännedom om hur kulturarv ska bevaras samt tillgång till kvalificerad rådgivning i praktiska frågor.
- Lokalt och regionalt ansvariga aktörer har en väl utvecklad samverkan kring riskhantering, katastrofberedskap och beredskap för klimatförändringar.
- Lokala och regionala aktörer tillämpar de råd och riktlinjer som finns om riskhantering, katastrofberedskap och beredskap för klimatförändringar.
- Bebyggelsen är skyddad mot extrema väderhändelser såsom skyfall och översvämning.
- Bebyggelsen är så långt det går skyddad mot brand eller andra olyckor.
- Kommunikation används som ett verktyg för att lyfta och synliggöra klimatförändringarnas effekter på natur- och kulturarv.

Åtgärder

- Inkludera världsarvet i andra strategier och processer hos ansvariga aktörer för att förhindra förfall eller en utveckling som skadar det kulturhistoriska värdet.
  (Alla Kyrkstadsrådets parter)
- Utveckla samrådsförfarandet mellan olika aktörer och rutiner kring förvaltningsarbetet av den fysiska miljön i världsarvet.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden, Infrastruktur- och servicenämnden och Kommunstyrelsen)
- Utveckla kunskap och kompetens kring världsarvets bevarande hos förvaltare, intressenter och kyrkstugeägare och se över rutiner.
  (Alla Kyrkstadsrådets parter)
- Säkerställa att skötsel av kyrkovallen (markytan som både kyrkan och kyrkstugorna står på) sker på traditionellt sätt och att vid behov justera grönytornas nivåer för vattenavrinning.
  (Nederluleå församling)
- Genomföra förebyggande tillsyns- och informationsinsatser.
  (Luleå kommun/Räddningstjänsten)

Aktiviteter under 2025

Aktivitet	Ansvar	Finansiering	Tidsplan
Omvärldsbevaka pågående arbete kring risker och beredskap kopplat till klimatförändringar och risker och beredskap kopplat till kris och krig.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	Under 2025
Skicka lista på årets stora aktiviteter i världsarvet till Räddningstjänsten och Infrastruktur- och serviceförvaltningen, för möjlighet till ökad beredskap.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	I början av 2025
Fortsätta samarbetet kring möjlig framtagning av nya estetiska riktlinjer för den yttre miljön i världsarvet.	Kultur- och fritidsförvaltningen, Infrastruktur- och serviceförvaltningen[4] och Kommunstyrelseförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen, Infrastruktur- och serviceförvaltningen och Kommunstyrelseförvaltningen	Under 2025
Revidera markupplåtelseavtalet mellan kyrkstugeägare och Nederluleå församling.	Nederluleå församling	Nederluleå församling	Under 2025
Lansera nytt IT-stöd för administration av kyrkstugor och kyrkstugesyn.	Nederluleå församling	Nederluleå församling	Under 2025
Utreda och fatta beslut om vem som ska delta vid kyrkstugesynen.	Plan- och beredningsgruppens parter	Plan- och beredningsgruppens parter	Våren 2025
Påbörja utredning kring hur tillgänglighetsfrågor förhåller sig till det estetiska programmet.	Plan- och beredningsgruppens parter	Plan- och beredningsgruppens parter	Under 2025
Sammanställa lista till Räddningstjänsten och Infrastruktur- och serviceförvaltningen/Infrastruktur/Gata över aktiviteter under året när många människor kommer samlas i världsarvet.	Plan- och beredningsgruppens parter	Plan- och beredningsgruppens parter	I början av 2025
Ta fram en plan för insatser för kyrkan och kyrkbyn.	Räddningstjänsten[5] och Plan- och beredningsgruppens parter	Räddningstjänsten och Plan- och beredningsgruppens parter	Under 2025
Undersöka möjlighet till inköp/installation av brandtekniska lösningar kopplat till brandskydd av kyrkstugorna.	Räddningstjänsten och Plan- och beredningsgruppens parter	Räddningstjänsten och Plan- och beredningsgruppens parter	Under 2025

4 Luleå kommun.
5 Luleå kommun.

Årligen återkommande aktiviteter

Aktivitet	Ansvar	Finansiering	Tidsplan
Säkerställa att drift av fastigheter inte skadar kulturhistoriskt värdefull bebyggelse eller fornlämning under mark. Underhåll av skyddade byggnader sker med antikvarisk medverkan.	Infrastruktur- och serviceförvaltningen /Fastigheter	Infrastruktur- och serviceförvaltningen /Fastigheter	Löpande under året
Hålla ränndalar, diken och trummor fria från igenväxning.	Infrastruktur- och serviceförvaltningen /Infrastruktur	Infrastruktur- och serviceförvaltningen /Infrastruktur	Löpande under året
Säkerställa att drift av gata och mark inte skadar kulturhistoriskt värdefull bebyggelse eller fornlämning under mark.	Infrastruktur- och serviceförvaltningen /Infrastruktur	Infrastruktur- och serviceförvaltningen /Infrastruktur	Löpande under året
Säkerställa att personal har kännedom om de särskilda förutsättningar som råder kring drift och underhåll inom världsarvsområdet.	Infrastruktur- och serviceförvaltningen /Infrastruktur	Infrastruktur- och serviceförvaltningen /Infrastruktur	Löpande under året
Säkerställa att utsmyckning, planteringar och utemöblering är sparsam och i de fall de förekommer sker medvetet, med hög kvalitet och bidrar till att stärka kulturmiljöns identitet.	Infrastruktur- och serviceförvaltningen /Infrastruktur	Infrastruktur- och serviceförvaltningen /Infrastruktur	Löpande under året
Säkerställa antikvarisk medverkan vid handläggning av och vid underhåll och ändringar av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i världsarvet.	Infrastruktur- och serviceförvaltningen/ Miljö och bygg	Infrastruktur- och serviceförvaltningen /Miljö och bygg	Löpande under året
Genomföra kyrkstugesyn med återkoppling till stugägarna.	Kyrkstadsrådets parter	Kyrkstadsrådets parter	En gång per år
Pröva förvärv av kyrkstugor mot intentionerna i 1818 års kungliga brev.	Länsstyrelsen	Länsstyrelsen	Löpande under året
Vid behov prioritera stöd till byggnadsvård på kyrkstugor genom kulturmiljöanslaget.	Länsstyrelsen	Länsstyrelsen	Löpande under året
Prioritera stöd till relevant kunskapsuppbyggnad kring kulturmiljön.	Länsstyrelsen	Länsstyrelsen	Löpande under året
Lämna stöd till arkeologiska insatser vid smärre markingrepp genom kulturmiljöanslaget.	Länsstyrelsen	Länsstyrelsen	Löpande under året
Handlägga förvärv av kyrkstugor.	Nederluleå församling	Nederluleå församling	Löpande under året
Sammanställa och lämna ut information till nyblivna stugägare.	Nederluleå församling	Nederluleå församling	Löpande under året
Sköta markunderhåll av Kyrkvallen 1:1.	Nederluleå församling	Nederluleå församling	Under sommaren
Se över materialet på hemsidan kopplat till brandskydd, exempelvis kontaktuppgifter till sotare, innehåll i folder samt nummer och kontaktperson på Räddningstjänsten.	Räddningstjänsten	Räddningstjänsten	Årligen
Genomföra tillsyn enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor på byggnader och verksamheter som omfattas enligt den kommunala tillsynsplanen.	Räddningstjänsten	Räddningstjänsten	Löpande under året
Tillhandahålla information via kommunens hemsida kopplat till brandskydd på världsarvet samt finnas tillgängliga via telefon för dem som har specifika frågor kopplat till brand eller andra olyckor.	Räddningstjänsten	Räddningstjänsten	Löpande under året
Vid behov korrigera, uppdatera eller ändra insatsplanen för kyrkan samt kyrkbyn. Planerna ses annars över i samband med tillsynsbesök i kyrkan.	Räddningstjänsten tillsammans med Kyrkstadsrådets parter	Räddningstjänsten tillsammans med Kyrkstadsrådets parter	Vid behov
Säkerställa att vintervägh̊allning sker på ett varsamt sätt så att kulturhistorisk bebyggelse inte skadas. Skötseln sker i enlighet med Trafikverkets ”Skötselbeskrivning för Kyrkbyn”.	Trafikverket	Trafikverket	Under vintern



Foto: Susanne Hildorf

Världsarvet som motor i lokal och regional besöksnäringsutveckling

Långsiktiga mål

- Världsarvet är ett av länets ledande besöksmål och en reseanledning till Luleå och regionen.
- Världsarvet är en plats för autentiska och hållbara upplevelser.
- Gammelstads kyrkstad syns i viktiga fysiska och digitala kanaler och knutpunkter i Luleå och Norrbotten.
- Det är enkelt att hitta och ta sig till Gammelstads kyrkstad året om.
- Arbete sker för att utjämna besöksmålets säsongsskillnader, Gammelstad ska vara ett attraktivt besöksmål året runt.
- Lokalbefolkningen (Luleåregionen), som är en viktig målgrupp, känner till och tar del av programutbudet.
- Besöksnäringsföretag skapar upplevelser som bygger på världsarvets OUV.

Åtgärder

- Sträva efter att tillämpa de verktyg och guider för hållbar turismutveckling som tagits fram av Unesco, samt av Riksantikvarieämbetet och Tillväxtverket.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)
- Utveckla etablerade samverkansformer mellan lokala och regionala aktörer inom besöksnäringen för att hitta gemensamma utvecklingsmål och synergier.
  (Luleå kommun/ Kommunstyrelsen i samarbete med Kultur- och fritidsnämnden)
- Säkra kompetensförsörjningen genom att stötta kompetensöverföring och kunskapsbaserade upplevelser förmedlade av kunniga och auktoriserade Gammelstadsguider.
  (Luleå kommun/Kultur- och fritidsnämnden)
- Skapa forum och aktiviteter som främjar kunskapsutbyte och produktutveckling mellan olika aktörer i destinationen.
  (Luleå kommun/Kommunstyrelsen)
- Lyfta fram världsarvet specifikt i destinationsmarknadsföringen via samlade huvudkanaler.
  (Luleå kommun/Kommunstyrelsen)
- Förbättra hänvisningar och skyltning till sevärdheter och service inom området.
  (Luleå kommun/Infrastruktur- och servicenämnden i samarbete med Kultur- och fritidsnämnden).

Aktiviteter under 2025

Aktivitet	Ansvar	Finansiering	Tidsplan
Delta i pressresa som en pre-tour i samband med internationella resemässan Matka i Helsingfors (denna aktivitet genomförs via interreg projektet Bothnian Coastal Route) där Gammelstad ska ingå i programmet.	Kommunstyrelseförvaltningen /Näringsliv, omvärld & destination	Kommunstyrelseförvaltningen /Näringsliv, omvärld & destination	11-12 januari
Undersöka ifall näringsidkare är intresserade av att samlas kring gemensamma öppettider.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	Under 2025
Undersöka möjligheterna till fler lokaler för nya näringsidkare.	Kultur- och fritidsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen	Under 2025

Årligen återkommande aktiviteter

Aktivitet	Ansvar	Finansiering	Tidsplan
Säkerställa att besöksmålet Gammelstads kyrkstad har en tydligt och stark roll i marknadsföringen av platsen Luleå.	Kommunstyrelseförvaltningen /Näringsliv, omvärld & destination	Kommunstyrelseförvaltningen /Näringsliv, omvärld & destination	Löpande under året
Säkerställa att Gammelstad får möjlighet att ingå i program för visningsresor och pressresor.	Kommunstyrelseförvaltningen /Näringsliv, omvärld & destination	Kommunstyrelseförvaltningen /Näringsliv, omvärld & destination	Löpande under året
Föreslå Gammelstad som besöksmål för gruppbokningar vid större konferenser och kongresser.	Kommunstyrelseförvaltningen /Näringsliv, omvärld & destination	Kommunstyrelseförvaltningen /Näringsliv, omvärld & destination	Löpande under året



Foto: Susanne Lindholm

Levande kyrkstadstradition

Långsiktiga mål

- Kyrkstugeägarna bär stolt kyrkstadstraditionen vidare in i tjugohundratalet och de känner sig som en del av en månghundraårig sedvänja.
- Många kyrkstugeägare använder sina kyrkstugor för tillfällig övernattning i samband med församlings-verksamhet eller andra aktiviteter.
- Det finns även fortsättningsvis service som möjliggör tillfälligt boende i kyrkstugor (genom servicehusen i världsarvet).
- Det finns en aktiv gemensam förenings- och församlingsverksamhet som vänder sig till kyrkstugeägare och nya kyrkstugeägare känner sig välkomna i gemenskapen.
- Aktivitetsutbudet under evenemangshelger är rikt och anpassat för olika åldrar och intressen.
- Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening har många aktiva medlemmar.
- I kyrkstaden anordnas evenemang som uppmuntrar samverkan och gemenskap. Detta kan inkludera marknader, hantverksdagar, kulturfestivaler och andra sociala sammankomster som engagerar både stugägare och det bredare samhället.
- Ungas relation till kyrkan och kyrkstadslivet stärks.

Åtgärder

- Utforska olika sätt att modernisera traditionen för att spegla samtidens behov. (Alla Kyrkstadsrådets parter)



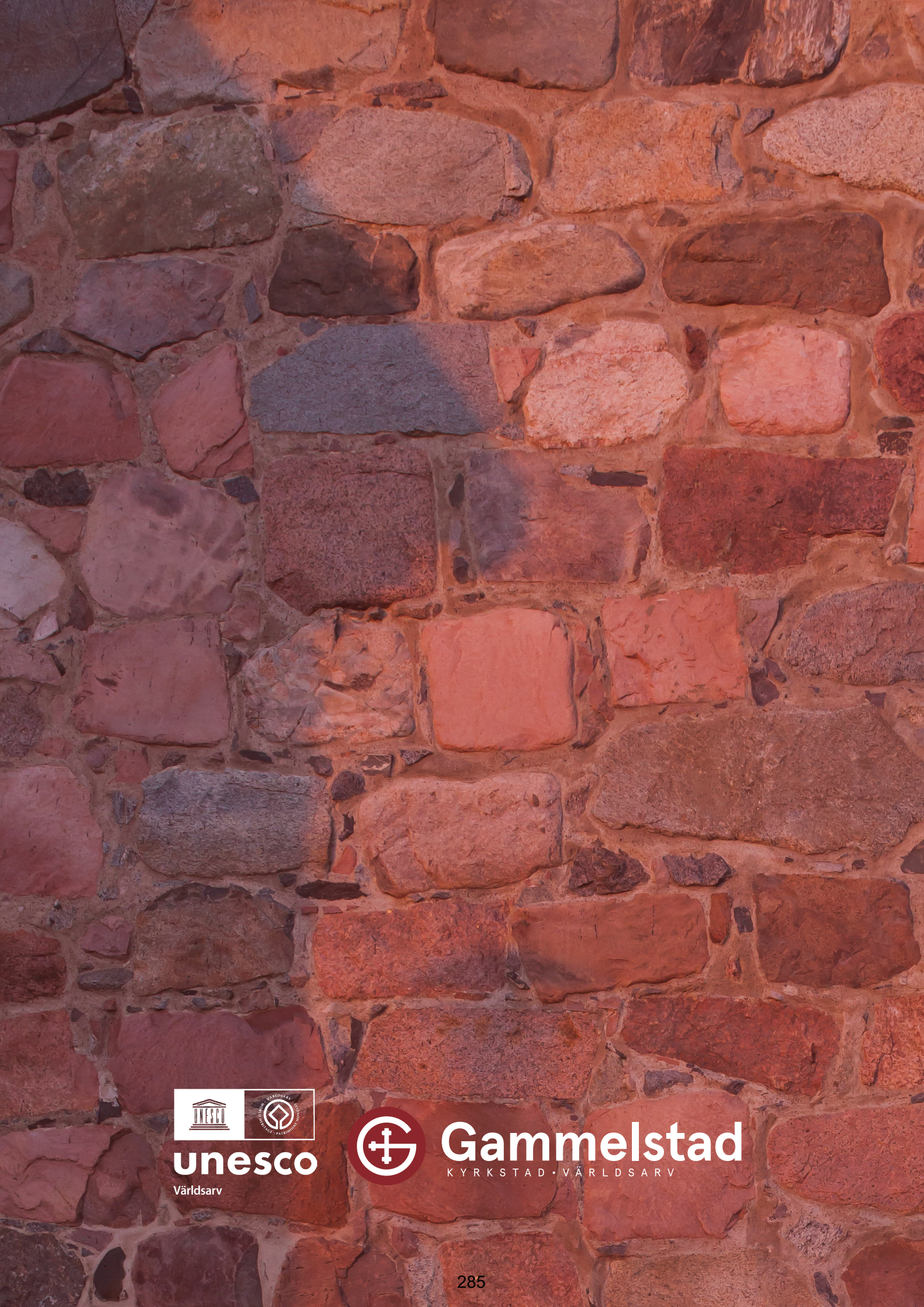
Foto: Susanne Lindholm

Aktiviteter under 2025

Aktivitet	Ansvar	Finansiering	Tidsplan
Öka deltagandet på föreningens evenemang med 10% jämfört med 2024.	Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening	Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening	Under 2025
Utföra en undersökning om hur medlemmarna nyttjar sina kyrkstugor idag, t.ex. omfattning av övernattning och deltagande i aktiviteter.	Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening	Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening	Under 2025
Undersöka vad som skulle kunna få medlemmarna att nyttja sina stugor i högre utsträckning.	Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening	Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening	Under 2025
Tydliggöra hur kyrkstadstraditioner kan se ut i modern kontext när det gäller både miljö och tradition.	Plan- och beredningsgruppens parter med remissförfarande till övriga parter i Kyrkstads-rådet	Plan- och beredning-sgruppens parter	Under 2025

Årligen återkommande aktiviteter

Aktivitet	Ansvar	Finansiering	Tidsplan
Samverka och kommunicera kring kyrkhelger och andra aktiviteter som levandegör kyrkstaden.	Kyrkstadsrådets parter	Kyrkstadsrådets parter	Löpande under året
Fortsätta arrangera årlig lucköppning (på våren) och luckstängning (på hösten).	Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening	Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening	Vår och höst
Anordna minst två aktiviteter per år som uppmuntrar övernattning i kyrkstugorna i samband med församlingsverksamhet.	Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening	Nederluleå Kyrkstugeägares Intresseförening	Under året



unesco
Världsarv

Gammelstad
KYRKSTAD • VÄRLDSARV

§ 49

Remissvar avseende ansökan om nätkoncession för två 150 kV nya kraftledningar mellan Hällmyran och Svartön

Ärendenr 2025/1063-3.1.0.3

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta remissvaret enligt bilaga KLF Hid: 2025.8695 som Luleå kommuns yttrande över ansökan och avge svaret till Energimarknadsinspektionen.

Sammanfattning av ärendet

Bakgrund och syfte

Energimarknadsinspektionen (Ei) prövar just nu en ansökan från Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall) om att bygga två nya kraftledningar mellan Hällmyran och Svartön (nätkoncession för linje). Som en del i denna prövning samlar Ei in information och yttranden från dem som kan bli berörda av kraftledningen. Luleå kommun har bjudits in till att lämna yttrande på remissen.

Synpunkter som kommer in under remissen bidrar till att Ei kan göra en samlad bedömning av ledningens påverkan på omgivningen och därefter beslutar Ei om Vattenfall ska få tillstånd.

Ansökan avser två kraftledningar 150 kV som ska byggas som luftledning från ny transformatorstation vid Hällmyran till ny station på Svartön i Luleå kommun. De planerade ledningarna går i samma sträcka som Vattenfalls tidigare ansökta koncessioner Svartbyn-Hertsöfältet, förutom den sista sträckan ut till Svartön. Dock har sträckan Svartbyn-Hertsöfältet ändrats så att även dessa ledningar börjar vid station Hällmyran.

På grund av förändrade förutsättningar för Vattenfalls ledning på sträckan Svartbyn-Hertsöfältet har Vattenfall reviderat sin ansökan om koncession så att den endast omfattar sträckan Hällmyran-Hertsöfältet. Kommunen informerades om förändringarna 2025-02-14 (KLF 2025/354). Det är den reviderade ansökan avseende sträckan Hällmyran-Hertsöfältet som nu prövas av Ei.

Syftet med de nya ledningarna är att ansluta Luleå industripark på Svartön till elnätet. Omställningen är ett steg i omställningen till en fossilfri stålproduktion.



Karta med de sökta ledningarna mellan stationerna i Hällmyran och Svartön tillsammans med övriga ledningsprojekt i området. (Källa: Miljökonsekvensbeskrivning juni 2024).

Tidigare yttranden och beslut i ärendet
Kommunen har via delegationsbeslut 2020-12-22 tidigare beslutat om kommunens remissvar gällande avgränsningssamrådet för samma ledningar *"Yttrande över förslag till nya 150 kV luftledningar mellan Svartbyn i Bodens kommun och Hertsöfältet i Luleå kommun"*.

Kommunstyrelsens arbetsutskott informerades 2024-02-12 § 39 om yttrande över Vattenfalls ansökan om nätkoncession för två luftledningar 150 kV mellan Svartbyn och Hertsöfältet på grund av justering av en del av ledningen på Hertsön.

Luleå kommuns remissvar finns sammanställt och besvarat i en samrådsredogörelse daterad juni 2024 (bilaga 2a till detta remissärende). I samrådsredogörelsen ger Vattenfall svar på Luleå kommuns tidigare synpunkter, vilka därmed kan anses vara tillgodosedda.

Övrigt
Sista dag att svara på remissen är 2025-08-21. För att hinna med den politiska förankringen har Luleå kommun ansökt om anstånd med remissvar och fått detta beviljat till och med den 2025-09-19. Kommunens remissvar beslutas i samhällsbyggnadsutskottet 2025-08-25 och i kommunstyrelsen 2025-09-08.

Sammanfattning av Luleå kommuns synpunkter
Luleå kommun ställer sig positiv till de nya kraftledningarna, som utgör en förutsättning för utveckling av industrierna på Svartön och för omställningen av Luleås stålindustri till fossilfri produktion.

Luleå kommun har fört en kontinuerlig dialog med Vattenfall för att på bästa sätt samordna planering av kraftledningar med kommunens pågående planering för utveckling av bebyggelse, industrier och infrastruktur. Denna dialog är viktig och behöver fortsätta, bland annat i samband med pågående detaljplanearbete för Hertsöfältet. Där behöver samordning av elledningar ske, främst på delsträckan mellan Luleå energis ställverk på Hertsöfältet till SSABs nya stålverk.

Förutom Vattenfalls ledningar är det flera olika ledningsslag i ungefär samma sträckning som behöver förläggas mellan Hertsöfältet och Svartön och vidare till Luleå hamn. Det är mycket begränsat med alternativa markytor för ledningsändamål. Ledningsamordningen en viktig del i planarbetet i syfte att undvika en framtida situation där tilltänkta verksamhetsutövare inte kan komma i gång med sin verksamhet på grund av att deras nödvändiga ledningar inte kan ordnas.

Luleå kommun vill därför gärna föra en fortsatt dialog med Vattenfall om kraftledningarnas mer precisa dragning inklusive stolpplaceringar.

Luleå kommun bedömer att ledningen är förenlig med gällande detaljplaner och områdesbestämmelser. Den föreslagna ledningssträckningen berör ett fåtal detaljplaner och områdesbestämmelser men bedöms inte inverka negativt på planernas genomförande. I det pågående arbetet med en ny fördjupad översiktsplan för området kring Bensbyn och Björsbyn har Vattenfalls föreslagna ledningssträckning utgjort planeringsunderlag.

Kraftledningarna kommer i sin föreslagna sträckning inte att passera i direkt närhet till skolor eller förskolor.

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) innehåller en bedömning av ledningarnas effekter på vattenkvaliteten för fem identifierade ytvattenförekomster. Men eventuell påverkan på vattenflöden och vattenvägar berörs inte. Luleå kommun anser att det, under projektering, byggande och drift av ledningarna, är viktigt att ta hänsyn till och skydda de viktiga vattenvägar som förbinder fjärdarna med varandra, till exempel där ledningarna passerar över Sinksundet vid Revelsudden samt över Hertsöfjärden vid Svartön. Stolpar och andra anordningar bör placeras så att de inte stör vattenflödet.

Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller en bedömning av det planerade ledningsprojektets effekter på identifierade miljöaspekter och föreslår olika slags hänsynsåtgärder för att minimera tänkbara negativa effekter. Luleå kommun ser positivt på de föreslagna kompenserande och förebyggande hänsynsåtgärder som föreslås i miljökonsekvensbeskrivningen och förutsätter att de efterföljs.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta remissvaret enligt bilaga KLF Hid: 2025.8695 som Luleå kommuns yttrande över ansökan och avge svaret till Energimarknadsinspektionen.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Kommunstyrelseförvaltningen har fört löpande dialoger med Vattenfall för att utbyta information samt för att informera om förutsättningar för de planerade elledningarna.

Dialog har förts internt inom kommunstyrelseförvaltningen. Miljö- och byggnadsnämnden är tillsynsmyndighet över Naturreservatet Ormberget-Hertsölandet och har därför valt att lämna ett yttrande på remissen.

Beslutsunderlag
- Kommunens svar på remiss avseende ansökan om nätkoncession för två nya 150 kV kraftledningar mellan Hällmyran och Svartön, KLF Hid: 2025.8695
- Begäran om yttrande över ansökan om nätkoncession, KLF Hid: 2025.6219
- Ansökan om nätkoncession, KLF Hid: 2025.6227
- Koncessionskarta, KLF Hid: 2025.6226
- Miljökonsekvensbeskrivning, KLF Hid: 2025.6223
- Samrådsredogörelse, KLF Hid: 2025.6222
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande remissvar avseende ansökan om nätkoncession för två 150 kV nya kraftledningar mellan Hällmyran och Svartön, KLF Hid: 2025.8694

Annika Ohls
Samhällsstrateg

Energimarknadsinspektionen
diariet@ei.se

Svar på remiss avseende ansökan om nätkoncession för två nya 150 kV kraftledningar mellan Hällmyran och Svartön

Ert ärendenummer: 2024-103548

Ärendet

Energimarknadsinspektionen (Ei) har bjudit in Luleå kommun till att lämna yttrande på rubricerad remiss.

Ei önskar att Luleå kommun informerar om eventuella risker för negativ påverkan på viktiga samhällsfunktioner, samt att kommunen särskilt besvarar följande frågor i sitt yttrande:

- Är ledningen förenlig med gällande detaljplaner och områdes-bestämmelser?
- Berör ledningen områden som tas upp i andra kommunala planer eller program (till exempel översiktprogram och naturvårdsplaner)?
- Anser ni att de skyddsåtgärder som elnätsföretaget beskriver i ansökan är tillräckliga?
- Passerar ledningen nära skolor, förskolor eller annan liknande verksamhet?

Svaret på dessa frågor framgår av kommunens synpunkter nedan:

Kommunens synpunkter

Luleå kommun har tagit del av remisshandlingarna och har följande kommentarer och synpunkter.

Luleå kommun ställer sig positiv till de nya kraftledningarna, som utgör en förutsättning för utveckling av industrierna på Svartön och för omställningen av Luleås stålindustri till fossilfri produktion

Kommunen har fört en kontinuerlig dialog med Vattenfall för att på bästa sätt samordna planering av kraftledningar med kommunens pågående planering för utveckling av bebyggelse, industrier och infrastruktur.
Denna dialog är viktig och behöver fortsätta, framför allt i samband med pågående detaljplanearbete för Hertsöfältet. Där behöver samordning av elledningar ske på delsträckan mellan Luleå energis ställverk på Hertsöfältet till SSABs nya stålverk.

Förutom Vattenfalls ledningar är det flera olika ledningsslag i ungefär samma sträckning som behöver förläggas mellan Hertsöfältet och Svartön och vidare till Luleå hamn. Det är mycket begränsat med alternativa markytor för ledningsändamål. Ledningsamordningen är en viktig del i planarbetet i syfte att undvika en framtida situation där tilltänkta verksamhetsutövare inte kan komma i gång med sin verksamhet på grund av att nödvändiga ledningar inte kan ordnas.

Luleå kommun vill gärna föra en fortsatt dialog med Vattenfall om kraftledningarnas mer precisa dragning inklusive stolpplaceringar.

Luleå kommun bedömer att ledningen är förenlig med gällande detaljplaner och områdesbestämmelser. Den föreslagna ledningssträckningen berör ett fåtal detaljplaner och områdesbestämmelser men bedöms inte inverka negativt på planernas genomförande. I det pågående arbetet med en ny fördjupad översiktsplan för området kring Bensbyn och Björsbyn har Vattenfalls föreslagna ledningssträckning utgjort planeringsunderlag.

Kraftledningarna kommer i sin föreslagna sträckning inte att passera i direkt närhet till skolor eller förskolor.

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) innehåller en bedömning av det planerade ledningsprojektets effekter på identifierade miljöaspekter och föreslår olika slags hänsynsåtgärder för att minimera tänkbara negativa effekter. Luleå kommun ser positivt på de föreslagna kompenserande och förebyggande hänsynsåtgärder som föreslås i MKB och förutsätter att de efterföljs.

Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller en bedömning av ledningarnas effekter på vattenkvaliteten för fem identifierade ytvattenförekomster. Men eventuell påverkan på vattenflöden och vattenvägar berörs inte. Luleå kommun anser att det, under projektering, byggande och drift av ledningarna, är viktigt att ta hänsyn till och skydda de viktiga vattenvägar som förbinder fjärdarna med varandra, till exempel där ledningarna passerar över Sinksun-

det vid Revelsudden samt över Hertsöfjärden vid Svartön. Stolpar och andra anordningar bör placeras så att de inte stör vattenflödet.

För Luleå Kommun

Annika Ohls
Samhällsstrageg

Tillstånd
Anna Lindberg
016 16 25 22
Anna.lindberg@ei.se

Luleå kommun
lulea.kommun@lulea.se

Begäran om yttrande över ansökan om nätkoncession

Energimarknadsinspektionen (Ei) prövar just nu en ansökan från Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall) om att bygga två nya kraftledningar (nätkoncession för linje). Som en del i vår prövning samlar vi in information och yttranden från den eller de som kan bli berörda av kraftledningen. Ni får därför denna begäran om yttrande på remiss.

Ansökan avser två kraftledningar 170 kV (konstruktionsspänning) som ska byggas som luftledning från planerad station Hällmyran till Svartön i Luleå kommun, Norrbottens län.

De planerade ledningarna går i samma sträcka som Vattenfalls tidigare ansökta koncessioner Svartbyn- Hertöfältet, Ei:s ärendenummer 2022-102874 förutom den sista sträckan ut till Svartön. Dock har sträckan Svartbyn- Hertsöfältet ändrats så att dessa ledningar även de börjar vid station Hällmyran.

Vad innebär begäran om yttrande?

Ni får det här brevet eftersom ni har en möjlighet att yttra er enligt 18 § förordningen (2021:808) om nätkoncession.

Sista dag att svara på remissen är 2025-08-21

Ni yttrar er genom att mejla till diariet@ei.se. Om ni önskar bifoga dokument, använd format PDF eller Word. **Ange ärendenummer 2024-103548 i ämnesraden.**

Synpunkter som kommer in under remissen bidrar till att Ei kan göra en samlad bedömning av ledningens påverkan på omgivningen och därefter besluta om Vattenfall ska få tillstånd.

Bestämmelserna som ligger till grund för prövningen finns i ellagen och miljöbalken.

Ei 2000 v-1.0 2020-07-10

Läs mer om hur tillståndsprocessen går till på ei.se/tillståndsprocessen.

Handlingar finns på Ei.se

Ni hittar aktuella handlingar i ärendet på Ei:s webbplats genom att ange ärendenumret i sökfunktionen. Handlingar som innehåller sekretesskyddad information publiceras inte på vår webbplats. Om det finns sekretesskyddade handlingar i ärendet finns de alltså bifogade i det här utskicket. Mer information om hur Ei hanterar sekretesskyddat material kan ni läsa om längre ner i det här brevet.

Kontrollera att ni tagit del av alla handlingar innan ni svarar på remissen.

Kommunen besitter viktig kunskap

Kommunens synpunkter är av stor vikt för att Ei ska kunna fatta beslut. Ni behöver informera oss om ni ser risker för negativ påverkan på viktiga samhällsfunktioner.

Ni bör granska ansökan för att se om elnätsföretaget i tillräcklig grad har kännedom om kommunala planer och lokala förutsättningar, till exempel kommunala naturreservat, kommunala vägar eller vattenskyddsområden. I det här skedet kan ni informera Ei om ni ser att det kan behövas särskilda dispenser eller tillstånd utöver nätkoncessionen för den ansökta sträckningen.

Frågor som ni särskilt bör svara på:

- Är ledningen förenlig med gällande detaljplaner och områdesbestämmelser?
- Berör ledningen områden som tas upp i andra kommunala planer eller program (till exempel översiktprogram och naturvårdsplaner)?
- Anser ni att de skyddsåtgärder som elnätsföretaget beskriver i ansökan är tillräckliga?
- Passerar ledningen nära skolor, förskolor eller annan liknande verksamhet?

Hantering av sekretess

Observera att de dokument som eventuellt bifogas kan innehålla **uppgifter om djur- eller växtarter som omfattas av sekretess,** enligt 20 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Det är viktigt att dessa uppgifter hanteras restriktivt. Ei uppmanar er att säkerställa att endast de medarbetare som behöver tillgång, får åtkomst till dessa uppgifter och att dessa tjänstemän är informerade om vilken hantering som krävs.

Mer information om hur skyddsklassade arter ska hanteras finns att läsa på SLU Artdatabankens webbplats.

Kontakt med elnätsföretaget

Önskar ni ta del av ytterligare kartmaterial i ärendet vänligen kontakta Vattenfall via kontaktperson Petra Josefsson enligt nedanstående kontaktuppgifter:

Petra.josefsson@vattenfall.com

Hör gärna av er till mig som handlägger ärendet hos Ei om ni har frågor som rör handläggningen av ärendet.

Med vänlig hälsning

Anna Lindberg

VATTENFALL

20 juni 2024

Energimarknadsinspektionen

Box 155

631 03 ESKILSTUNA

2024-06-24

2024-103548-0001

Organisationsnummer:	556417–0800	Sökandens referens:	Petra Josefsson
Redovisningsenhet:	RER001011	Telefon:	072 225 62 89
		E-post:	petra.josefsson@vattenfall.com

Ansökan om nätkoncession för linje enligt ellagen (1997:857) för två nya 150 kV ledningar mellan ny transformatorstation vid Hällmyran och ny station på Svartön i Luleå kommun, Norrbottens län.

ANSÖKAN

Vattenfall Eldistribution AB ansöker om tillstånd att bygga och driva två nya 150 kV ledningar mellan ny transformatorstation vid Hällmyran och nya station på Svartön i Luleå kommun i Norrbottens län. Ledningarnas sträckning anges i Bilaga 1 Koncessions karta och Bilaga 6 GIS-filer.

Koncession för ledningen söks att gälla tills vidare.

SÄRSKILDA ÅTGÄRDER/SKYDDSÅTGÄRDER

Se avsnitt med hänsynsåtgärder för respektive miljöaspekt i kapitel 6 i Bilaga 2 Miljökonsekvens-beskrivning.

BAKGRUND OCH BEHOV

Syftet med de nya ledningarna är att ansluta Luleå industripark på Svartön till elnätet. Där planeras att ställa om den nuvarande stålproduktionen i Luleå, från masugn och koksverk till ett nytt integrerat elektrostålverk. Omställningen är ett steg i omställningen till en fossilfri stålproduktion.

STRÄCKNING OCH UTFÖRANDE

De planerade ledningarna planeras som luftledningar och kommer i huvudsak uppföras i gemensamma stolpar av stål med vertikalt placerade faslinor. Även gemensamma stolpar med horisontalt placerade faslinor kan bli aktuellt. Beskrivning av lokalisering, utformning och utförande redovisas i kapitel 5 Teknisk utformning i Bilaga 2 Miljökonsekvensbeskrivning, samt i Bilaga 3 Teknisk beskrivning.

ALTERNATIVT UTFÖRANDE

För beskrivning av alternativ utformning se Bilaga 2b Syfte och alternativutredning till Bilaga 2.

2024-06-24
2024-103548-0001

SAMRÅD

Under vintern 2023–2024 genomfördes samråd avseende de två 150 kV ledningarna. Samrådet utformades som ett avgränsningssamråd då Sökanden tidigt gjort bedömningen att ledningen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Samrådets genomförande presenteras i sin helhet i Bilaga 2a Samrådsredogörelse till Bilaga 2.

MILJÖKONSEKVENSER OCH HÄNSYN

De miljökonsekvenser som de sökta 150 kV-ledningarna ger upphov till, och den miljöhänsyn som avses vidtas, återges i respektive avsnitt i kapitel 6 i Bilaga 2 Miljökonsekvensbeskrivning.

ÖVRIGT

Nätkoncession för område, anläggningsnummer 104FA, som berörs av ansökan innehas av Luleå Energi Elnät AB (Nätområde: LUL).

Kostnadsberäkning redovisas i Bilaga 4.

Bestyrkta fastighetsägarförteckningar och förteckningar över rättighetsinnehavare bifogas i Bilaga 5.

För Vattenfall Eldistribution AB, enligt fullmakt

……

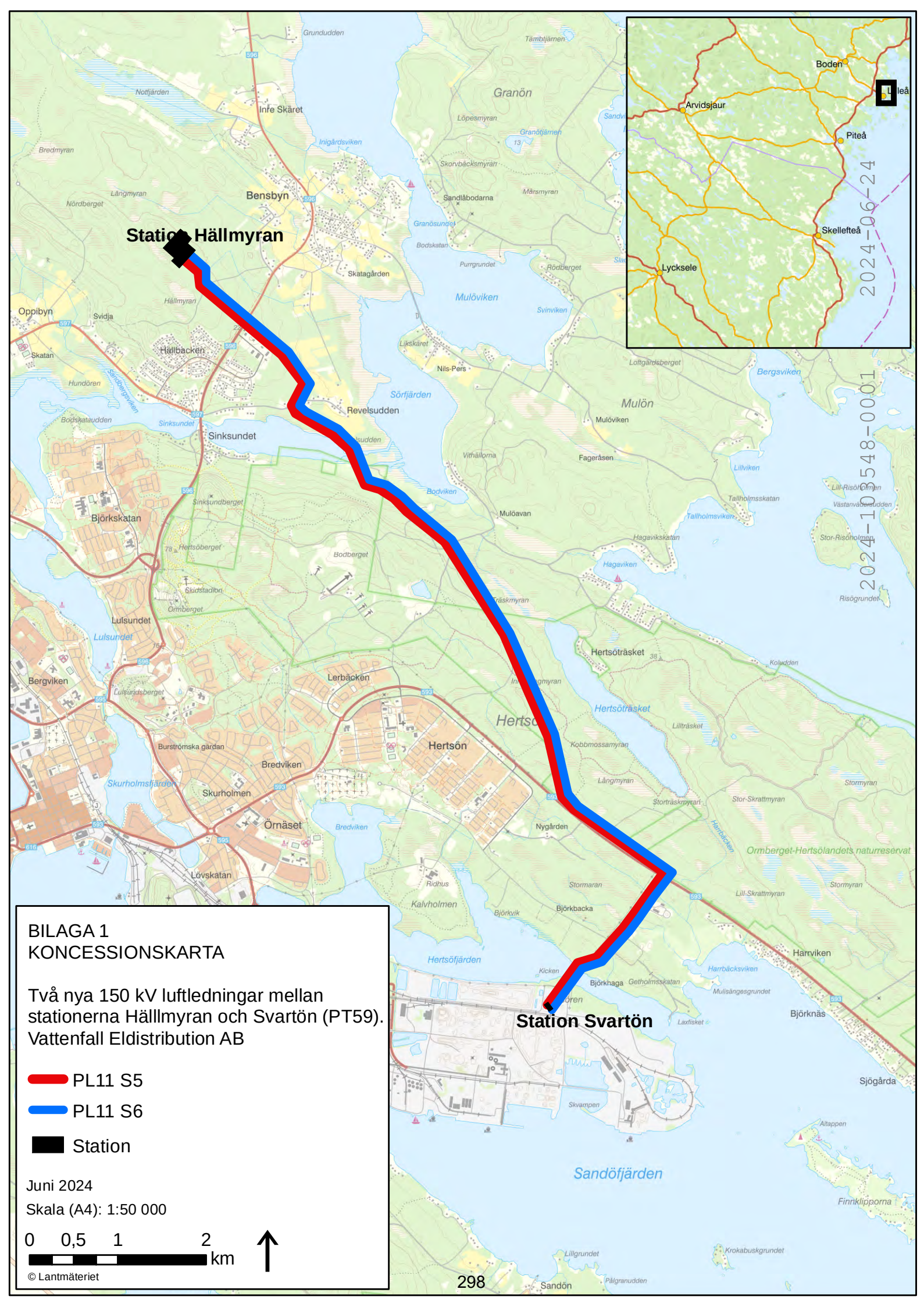
Med vänliga hälsningar

Vattenfall Eldistribution AB

Petra Josefsson

BILAGOR

Bilaga 1. Koncessionskarta
Bilaga 2. Miljökonsekvensbeskrivning inkl. samrådsredogörelse
Bilaga 3. Teknisk beskrivning
Bilaga 4. Kostnadsberäkning
Bilaga 5a1. Fastighetsägarförteckning, bestyrkt
Bilaga 5a2. Förteckning rättigheter, bestyrkt
Bilaga 5b1. Fastighetsägarförteckning, xls
Bilaga 5b2. Förteckning rättigheter, xls
Bilaga 6. GIS-filer sträckning


Station Hällmyran
Station Svartön
Boden
Luleå
Arvidsjaur
Piteå
Skellefteå
Lycksele
BILAGA 1
KONCESSIONSKARTA
Två nya 150 kV luftledningar mellan stationerna Hälllmyran och Svartön (PT59).
Vattenfall Eldistribution AB
PL11 S5
PL11 S6
Station
Juni 2024
Skala (A4): 1:50 000
0 0,5 1 2 km
© Lantmäteriet
2024-06-24
2021-1548-0001
298

VATTENFALL

BILAGA 2

Juni 2024

2024-06-24

2024-103548-0001



Miljökonsekvensbeskrivning

Två nya 150 kV ledningar mellan Hällmyran och Svartön, Luleå kommun, Norrbottens län

2024-06-24

2024-103548-0001

Projektorganisation:

Vattenfall Eldistribution AB
www.vattenfalleldistribution.se

Telefonväxel:	08-739 50 00
Org.nr:	556417–0800
Projektledare (förstudie):	Isabella Lindholm
Tillstånd och rättigheter:	Petra Josefsson

Miljökonsekvensbeskrivning

Sweco Sverige AB
Box 340 44
100 26 Stockholm

www.sweco.se

Uppdragsledare:
Ansvariga teknikfrågor:
Miljökonsekvensbeskrivning:
Granskning:
[redacted]

Foton, illustrationer och kartor: Vattenfall Eldistribution AB

Omslagsbild: Befintlig 150 kV ledning PL11 S2 Svartbyn-Notviken i sträckningsförslag 1A. Bilden är tagen mot öster vid länsväg 968 mellan Rutvik och Gammelstad.

Kartunderlag: ©Lantmäteriet, Länsvisa och nationella geodata © Länsstyrelsen

2024-06-24

2024-103548-0001

SAMMANFATTNING

Bakgrund och syfte

Vattenfall Eldistribution AB (Sökanden) avser att ansöka om nätkoncession för linje (tillstånd) för två nya 150 kV ledningar mellan en ny station vid Hällmyran och en ny station på Svartön (PT59). Projektet berör Luleå kommun, Norrbottens län. Syftet med de planerade ledningarna är att ansluta Luleå Industripark på Svartön till elnätet.

Sökanden har under vintern 2023–2024 genomfört avgränsningssamråd enligt 6 kap. miljöbalken (MB) för de planerade ledningarna.

Miljökonsekvenser

Strömförsörjning och redundans

Anläggandet av de planerade ledningarna bidrar till samhällsnytta genom att möjliggöra Luleås fortsatta utveckling med befolkningstillväxt och stärkt näringsliv. Specifikt utgör ledningarna en förutsättning för omställning av Luleås stålindustri till fossilfri produktion, något som är av nationell betydelse. Genom ledningsbyggnationen förstärks och rustas regionnätet för framtida elbehov, vilket är en positiv konsekvens för strömförsörjning och redundans i elnätet. Strömförsörjning och redundans bedöms ha ett **stort värde** och effekten bedöms som **positiv**. Utifrån strömförsörjning och redundans bedöms uppförandet av de planerade ledningarna medföra **positiva konsekvenser** för verksamhet i området.

Markanvändning

Markanvändningen längs de planerade ledningarna består av rennäring och till större delen av skogsbruk. Det finns även rester av äldre naturskogar som i vissa fall är skyddade för naturvårdsändamål, såsom naturreservat Ormberget-Hertsölandet. Försvarsmakten har en rad intressen i Luleå kommun, däribland flygrelaterade intressen. Marken bedöms ha **måttligt värde** utifrån dess användbarhet för skogsbruket. Ledningarnas effekter på skogsbruket för enskilda fastighetsägare med små skogsfastigheter bedöms som **måttliga till stora negativa** under bygg- och driftskede. Ledningarnas effekter på skogsbruket i sin helhet, med den begränsade skogsgatan i relation till den stora ytan skogsmark i det berörda området, bedöms som **små negativa** under bygg- och driftskede. Ledningarnas konsekvenser på brukad skog bedöms som **måttliga** under bygg- och driftskede.

Försvarsmaktens intressen i det berörda området bedöms ha **stort värde**. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter som **obetydliga** och konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under bygg- och driftskedet.

Planer

Byggnationen av ledningarna bedöms i viss mån medföra begränsningar för intentionerna avseende markanvändning i Luleå kommuns detaljplan Dalbo-Revelsudden. Sökanden bedömer dock att de planerade ledningarna inte står i strid med någon av de berörda gällande detaljplanerna då placeringen av ledningssträckningen har tagits fram i dialog med Luleå kommun, samt att ledningarna behövs för att möjliggöra flera av planeringsriktlinjerna i kommunens översiktsplan och detaljplaner.

2024-06-24

2024-103548-0001

Rennäring

Hela utredningsområdet ingår i Gällivare skogssamebys verksamhetsområde och utgör vinterbetesområde för samebyn. På Hertsön finns ett utpekat uppsamlingsområde för renar. På Hertsön och Hertsöfältet förekommer stor störningsrisk i och med ett omfattande friluftsliv och närheten till industri. Därför jobbar samebyn aktivt med att hålla renarna ifrån fastlandet och leder renarna via isen till betesmarker på öarna öst om fastlandet.

Den skogsmark som berörs av de planerade ledningarna bedöms ha **måttligt värde** för rennäringens nyttjande. Ledningarnas effekter under byggfasen bedöms som **små-måttligt negativa** när det gäller ökad störning av renarnas betesgång i det fall renarna vistas i närområdet under byggnation. Effekten är dock tillfällig. Effekterna bedöms som **obetydliga** för rennäringen i det fall de inte vistas i närområdet under byggnation.

Sammanfattningsvis bedöms effekterna av de sökta ledningarna som **små negativa** under driftskedet då påverkan bedöms orsaka negativa effekter för samebyn. Värdet på betesmarken i och kring de planerade ledningarna finns dock fortfarande kvar och marken kan nyttjas av samebyn även efter det att ledningarna uppförts. Med inarbetade åtgärder bedöms de sökta ledningarna sammanfattningsvis medföra **små-måttliga negativa** konsekvenser under bygg- och driftskede.

Naturmiljö

Naturmiljön längs de sökta ledningarna utgörs huvudsakligen av skogsmark. Vid Revelsudden finns bebyggelse i anslutning till jordbruksmark. Ledningarna passerar genom det kommunala reservatet Ormberget-Hertsölandet där reservatets syfte är att bevara och förhöja de naturvärden som finns i området, samt att erbjuda invånarna i Luleå möjlighet till friluftsliv och rekreation i tätortsnära naturmiljö. Merparten av skogen längs ledningarna sköts genom moderna brukningsmetoder, så även inom reservatet. Mer sammanhängde områden med skoglig kontinuitet utmed ledningarna finns främst vid Hertsöträsket. Dispens från reservatsföreskrifterna kommer att sökas. Vid Sinksundet och Gräsörenkanalen finns strandskog.

Lövskogsmiljöer

De sökta ledningarna medför att mindre ytor av lövrik och strandnära skog inom naturvärdesklasserna högsta naturvärde och högt naturvärde avverkas vid Sinksundet, samt vid norra och södra sidan av Gräsörenkanalen. I förhållande till den areal av kvarvarande lövrik skog som återfinns utmed stränderna i och kring Luleå så bedöms förlusten av lövrik strandskog bli tämligen begränsad. Värdet på lövskogsmiljöerna bedöms som **måttligt**. Med inarbetande av hänsynsåtgärder, såsom hänsyn vid avverkning och skapandet av död ved, bedöms ledningarnas effekter för lövskogmiljöer utmed ledningarna sammantaget som **små negativa** under både bygg- och driftskede. Konsekvenserna bedöms därmed som **måttliga negativa** under bygg- och driftskede.

Barrskogsmiljöer

Ytor för fem naturvärdesobjekt med barrskogsmiljöer minskar något i samband med upptagandet av skogsgatan. Värdet på barrskogsmiljöerna bedöms som **litet**. Med inarbetande av hänsynsåtgärder såsom skapandet av högstubbar och död ved, bedöms ledningarnas effekter och konsekvenser för barrskogsmiljöer utmed ledningarna sammantaget som **små negativa** under bygg- och driftskede. Konsekvenserna bedöms därmed som **små negativa** under bygg- och driftskede.

2024-06-24

2024-103548-0001

Skyddade områden och övriga naturvärden

Värdet på det område inom naturreservatet som ledningarna påverkar bedöms huvudsakligen som **litet-måttligt**. Vid norra Hertsöns strand bedöms värdet som **stort**. Inom skogliga värdekärnor och sumpskogsmiljöer som inte avgränsats i ett naturvärdesobjekt bedöms värdet som **litet**. Med inarbetande av hänsynsåtgärder, såsom skapandet av högstubbar och död ved, bedöms ledningarnas effekter och konsekvenser för utpekade naturvärdesobjekt inom naturreservatet som **små negativa** under bygg- och driftskede. Konsekvenserna bedöms därmed som **små-måttliga negativa** under bygg- och driftskede.

Övriga naturvårdsarter

Bland naturvårdsarter som noterats i området återfinns bland annat utter, fladdermusarter och vanlig padda. Bedömningen görs att bevarandestatus inte påverkas för någon av arterna och områdets kontinuerliga funktion för utter kommer bestå. Den fridlysta kärlväxten skogsnattviol noteras på flertalet platser inom naturvärdsobjekt utmed ledningarna på Hertsön, men även utanför avgränsade naturvärdesobjekt. Bevarandestatus för arten bedöms inte påverkas, även om enstaka individer eller växtplatser påverkas negativt eller försvinner. Naturvårdsarternas värde bedöms som **litet**. Sammantaget bedöms ledningarnas effekter för **övriga naturvårdsarter** i området som **obetydliga** under bygg- och driftskede. Konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under bygg- och driftskede.

Fågel

Fågellivet inom utredningsområdet är förhållandevis rikt och typiskt i enlighet vad som kan förväntas vid Norrbottens kustland. Totalt kunde ett cirka 90-tal prioriterade fågelarter noteras inom området kring de sökta ledningarna. Ett stort antal av dessa observationer utgörs av migrerande fågelarter, som huvudsakligen endast uppehåller sig en kort period i närheten av de sökta ledningarna. Bland vanligt förekommande häckande fågelarter i utredningsområdet är talgoxe och björktrast. Bland mindre vanligt förekommande häckande fågelarter återfinns mindre hackspett och tretåig hackspett. Utredningsområdet är utpekat som värdetrakt för vitryggig hackspett. Revelsudden ingår i bevarandeprogrammet för Norrbottens odlingslandskap vars odlingsmark utgör rastlokal för sträckande fåglar.

Tre platser har utmed sträckningen identifierats som lokaler som utgör särskilt goda livsmiljöer för fåglar: Vid den öppna jordbruksmarken på Revelsudden, sundet inklusive strandzonsmiljöerna mellan Revelsudden och Norra Hertsön och sundet inklusive strandzonsmiljöerna mellan västra sidan av Gräsörvägen och Svartön.

För beskrivning av vitryggig hackspett och havsörn Bilaga 2e.9 Beskrivning havsörn.

Kollisionsrisk

De platser som identifierats som viktiga att kollisonssäkra är passager över vattnet vid Sinksundet och Hertsöfjärden där gäss, svan och ett stort antal änder uppehåller sig. Värdet på området som hyser kollisionskänsliga fåglar bedöms som **måttligt**. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter som flyghinder för fåglar som **obetydliga-små negativa** under både bygg- och driftskede. Konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga-måttliga negativa** under bygg- och driftskede.

Habitatförlust för arter av hackspett

Med vidtagna hänsynsåtgärder i områden med lövrik skog (NVO 1, NVO 2, NVO 20 (2019) och NVO 6 (2022)), samt med förbud för byggnation under fåglar häckningstid vid Revelsudden-Gamla Hagaviksvägen

2024-06-24

och Gräsören-Svartön, så bedöms påverkan på livsmiljön för olika arter av hackspettar kunna mildras. Bedömningen görs därmed att kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) för livsmiljön hos hackspettsarter bibehålls. Värdet avseende livsmiljö bedöms som **litet** för gråspett och spillkråka och **måttligt** för mindre hackspett. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms sammantaget de nya ledningarnas effekter för hackspettar som **små negativa** under både bygg- och driftskede. Ledningarnas konsekvenser bedöms därmed som **små negativa** för gråspett och spillkråka och **måttliga negativa** för mindre hackspett under bygg- och driftskede.

Habitatförlust för övriga fågelarter

För andra noterade och prioriterade arter utmed sträckningen, vars livsmiljöer är knutna till öppen mark såsom exempelvis jordbruksmarker, så bedöms ingen habitatförlust uppkomma då jordbruksmark inte berörs av ledningarna. Andelen äldre barrskog som kommer behöva avverkas, utanför utpekade naturvärdesobjekt, i samband med uppförandet av de nya ledningarna är tämligen marginell, varpå bedömningen görs att endast en obetydliga habitatförlust för fåglar knutna till dessa livsmiljöer uppkommer.

Värdet avseende övriga fågelarter bedöms som **litet-måttligt**. Sammantaget bedöms ledningarnas effekter för övriga fåglar som **obetydlig** under både bygg- och driftskede och konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under bygg- och driftskede. För en del arter bedöms den avverkade skogsgatan också medföra **positiva effekter**. Detta då avverkningen av ledningsgatan bidrar att öka andelen livsmiljö för fågelarter som är knutet till öppen mark för födosök eller som häckningsplats.

Ledningarnas effekter på bevarandeprogrammet för det utpekade odlingslandskapet bedöms som **obetydliga** för området då ledningarna passerar genom skogsmark söder om. Med hänsynsåtgärder såsom uppehåll under häckningstid bedöms konsekvenserna som **obetydliga** bygg- och driftskede. Därmed bedöms kontinuerlig ekologisk funktion för områdets värde gentemot fågellivet bibehållas.

Störning under häckningstid

Men den hänsyn under häckningstid beträffande fågelarter knutna till lövskogsmiljöer, fågelarter knutna till jordbrukslandskap samt för storlom som häckar i Hertsöträsket bedöms ledningarnas effekter avseende störning under häckningstid för fåglar som **obetydlig** under bygg- och driftskede och konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under bygg- och driftskede.

Kulturmiljö

Inom 100 meter från de planerade ledningarna finns en möjlig fornlämning (L1992:3697) cirka 95 meter från ledningarna. Den ligger på sådan långt avstånd att den inte kommer att beröras. I övrigt berörs inga intressen för kulturmiljön. Med hänsynsåtgärder bedöms de sökta ledningarnas kumulativa effekter och konsekvenser på kulturhistoriska lämningar, tillsammans med ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet, som **obetydliga** under bygg- och driftskedet.

Vatten

De planerade ledningarna passerar över eller går i närheten av fem identifierade ytvattenförekomster. Berörda ytvattenförekomster omfattas av miljökvalitetsnormer. Miljöaspekten vatten bedöms ha ett **måttligt** värde med anledning av att ingen berörd vattenförekomst ingår i något skyddat område. Ledningarna bedöms inte påverka uppfyllandet av aktuella miljökvalitetsnormer. Ledningarnas effekter på berörda vatten bedöms som **obetydliga** och konsekvenserna bedöms som **obetydliga** under bygg- och driftskede.

2024-103548-0001

2024-06-24

2024-103548-0001

Landskapsbild

Området där de ledningarna planeras består till största del av relativt flack terräng. Landskapet mellan Hällmyran och Svartön är till övervägande del skogbeklätt. Öppnare landskapsavsnitt utgörs av passagerna av väg 596 och 593, samt vid Sinksundet. Längs ledningarna är landskapet slutet och möjligheterna till utblickar är begränsade. Inom naturreservatet Ormberget-Hertsölandet blir ledningarnas skogsgata och stolpar främst synliga i skogsgatan och vid vägar/stigar, samt från högre partier i landskapet så som Bodberget och Ormberget-Hertsöberget.

Då inga utpekade landskapsbildsintressen berörs och det finns få platser med utblick mot ledningarna har miljöaspekten landskapsbild bedömts ha ett **litet** värde. På platser med öppna partier, såsom vid bostadshusen i Revelsudden och Bodviken, bedöms de planerade ledningarnas effekter som **små negativa** då ledningarna till viss del avskärmas av mellanliggande skog. En viss tillvänjning av det visuella intrycket bör dock ske med tiden. Ledningarnas konsekvenser bedöms som **små negativa** för landskapsbilden under bygg- och driftskede. I övrigt bedöms ledningarna medföra **obetydliga effekter och konsekvenser** för landskapsbilden under bygg- och driftskede då effekterna under byggnation är kortvariga och visuella effekter avskärmas/begränsas av mellanliggande vegetation.

Friluftsliv

Den östra delen av ledningssträckningen ligger inom riksintresseområde för friluftsliv och riksintresseområde för rörligt friluftsliv. Naturreservatet Ormberget-Hertsölandet, som ingår i riksintresset, är ett kommunalt naturreservat. I stort sett hela reservatsområdet är attraktivt för det rörliga friluftslivet och på grund av närheten till tätorten nyttjas området av många människor för naturvistelser. I övrigt berörs inga friluftsanläggningar. Området mellan Hällbacken och Bensbyn används flitigt av närboende som rekreationsområde. I övrigt berör ledningssträckningen huvudsakligen skogsmark där det finns förutsättningar för friluftsliv i form av svamp- och bärplockning, skoteråkning, jakt och vandring.

Ledningssträckningen genom naturreservatet är anpassad utifrån reservatets intressen i dialog med Luleå kommun och anläggningsskedet pågår under en begränsad tid i en mycket begränsad del av naturreservatet. Genom att nyttja vertikala stolpar längs med ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet kan ledningssträckningens intrång i naturreservatet begränsas eftersom stolpplatserna placeras med längre mellanrum och skogsgatan blir smalare, jämfört om portalstolpar skulle nyttjas.

Med anledning av att ledningssträckningen berör områden av riksintresse för friluftslivet, samt ett naturreservat, bedöms miljöaspekten friluftsliv ha ett **stort** värde. Under byggskedet bedöms effekter för friluftslivet som **små negativa** då rörligheten kan vara begränsad vilket bedöms ge **måttligt negativa konsekvenser**. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter och konsekvenser på friluftsliv under driftskedet som **obetydliga**.

Boendemiljö

Längs ledningssträckningen är det mycket glest bebyggt och närmast liggande bostadshus finns i byn Revelsudden. Ledningssträckningen har placerats så att den håller ett minsta avstånd till bostadshus på cirka 100 meter.

Påverkan av de planerade ledningarna vid bostadsbebyggelsen uppstår under byggskedet till följd av markarbeten, avverkning för ledningsgata och uppförande av ledning. Effekter kan vara begränsad framkomlighet och bullerstörningar till följd av arbetsmaskiner, samt ökad trafik kopplat till transporter av

2024-06-24
2024-103548-0001

material och personal. Effekterna är dock kortvariga och när ledningarna är i drift utgör de inget hinder från att röra sig i området.

Enligt magnetfältsberäkningar kan konstateras att magnetfältet från de planerade ledningarna ligger långt under årsmedelvärdet 0,4 µT vid närmaste bostadshus.

Miljöaspekten boendemiljö bedöms ha ett **stort** värde. Med anpassning av avstånd till bostadshus bedöms effekten på boendemiljön kunna begränsas på ett effektivt sätt och de planerade ledningarna bedöms inte innebära risker för människors hälsa. Ledningarnas effekter på boendemiljön under byggskedet bedöms vara **små negativa** vilket ger **måttligt negativa** konsekvenser på boendemiljön. Under driftskedet bedöms ledningarnas effekter vara **obetydliga** vilket ger **obetydliga** konsekvenser på boendemiljön.

Infrastruktur

Den planerade ledningssträckningen Hällmyran-Svartön korsar väg 596, samt sträcker sig parallellt med Hertsövägen (väg 593) och Gräsörvägen. I övrigt uppförs ledningarna parallellt med ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet i stort sett hela vägen. Längs Hertsövägen och Gräsörvägen går ledningssträckningen även längs med Sökandens och Luleå Energis gemensamt markförlagda ledningar och sökta kabelsträckan Hertsöfältet-Svartön, samt planerade processledningar (ej kraftledningar) som andra verksamhetsutövare planerar i området. Den berörda infrastrukturen bedöms ha ett **måttligt-stort värde**. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter på infrastrukturen som **obetydliga** och konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under både bygg- och driftskede.

Ras och skred

I större delen av utredningsområdet finns det utpekade områden med finkorniga jordarter med förutsättningar för kvicklera. De sökta ledningarna passerar sådana områden längs vissa sträckor. Vid Sinksundet och Gräsörenbron finns förutsättningar för skred i finkornig jordart. Med inarbetande av skadeförebyggande åtgärder bedöms ledningarnas effekter och konsekvenser avseende ras och skred som **obetydliga** under bygg- och driftskedet.

2024-06-24
2024-103548-0001

INNEHÅLL

1 INLEDNING 12
1.1 Vattenfall Eldistribution 13
1.2 Avgränsning 13
1.3 Angränsande projekt och kumulativa effekter 14
1.4 Krav på sakkunskap 15
2 TILLSTÅNDSPROCESSEN 16
2.1 Annan lagstiftning 17
2.2 Genomförda samråd 17
3 TEKNISK UTFORMNING 18
3.1 Teknikval 18
3.2 Beskrivning av ledningssträckningen 18
3.3 Ledningarnas utformning 19
3.4 Markbehov 20
3.5 Uppförande 23
3.6 Drift och underhåll 24
3.7 Stationer 25
3.8 Avveckling och rasering 25
4 Miljökonsekvensbedömning 26
4.1 Metodik och kunskapsunderlag 26
4.2 Strömförsörjning och redundans 28
4.3 Markanvändning och planer 29
4.4 Rennäring 35
4.5 Naturmiljö 38
4.6 Fågel 58
4.7 Vatten 68
4.8 Kulturmiljö 71
4.9 Landskapsbild och friluftsliv 72
4.10 Boendemiljö 77
4.11 Infrastruktur 80
4.12 Ras och skred 81
5 Miljömål 83

6 Miljökvalitetsnormer 84
7 SAMLAD BEDÖMNING 84
8 REFERENSER 87

2024-06-24
2024-103548-0001

2024-06-24

2024-103548-0001

BILAGOR

2.a Samrådsredogörelse

2.b Syfte och alternativutredning

2.c Teknikval

2.d Naturvärdesinventeringar

2d.1. Naturvärden på Hertsöfältet (Luleå Kommun, 2019)

2d.2. Naturvärdesinventering Svartbyn-Hertsöfältet (Pelagia 2020)

2d.3. Fågel- och naturvärdesinventering, Svartön (Ecogain 2022).

2d.4. Kompletterande naturvärdesinventering, Hällmyran-Svartön (Sweco, 2023).

2.e Fågelinventeringar

2e.1 Häckfågelinventering Svartbyn-Hertsöfältet (Sweco, 2022)

2e.2 Skogsfågelinventering (Sweco, 2022 och 2024)

2e.3 Örninventering Svartbyn-Hertsöfältet (Sweco, 2022) [1]

2e.4 Lominventering Svartbyn-Hertsöfältet (Sweco, 2022)

2e.5 Häckfågelinventering Hertsöfältet-Svartön. Sweco 2023) [1]

2e.6 Häckfågelinventering Hällmyran-Svartön (Sweco, 2024)

2e.7 Örninventering Hällmyran-Svartön (Sweco 2024) [1]

2e.8 Artskyddutredning[1]

2e.9 Beskrivning havsörn [1]

2e.10 Shp med naturvärdesobjekt

[1] Uppgifter i denna rapport bedöms falla inom offentlighets- och sekretesslagens 20 kap, 1 § som gäller sekretess för uppgift om djur- eller växtart som är i behov av skydd och som det finns ett intresse av att bevara i ett livskraftigt bestånd, om det kan antas att strävanden att bevara arten inom landet eller delar därav motverkas om uppgiften röjs. Rapporten skall därför hanteras därefter och det åligger tillståndsgivande myndigheter att inte sprida rapporten vidare.

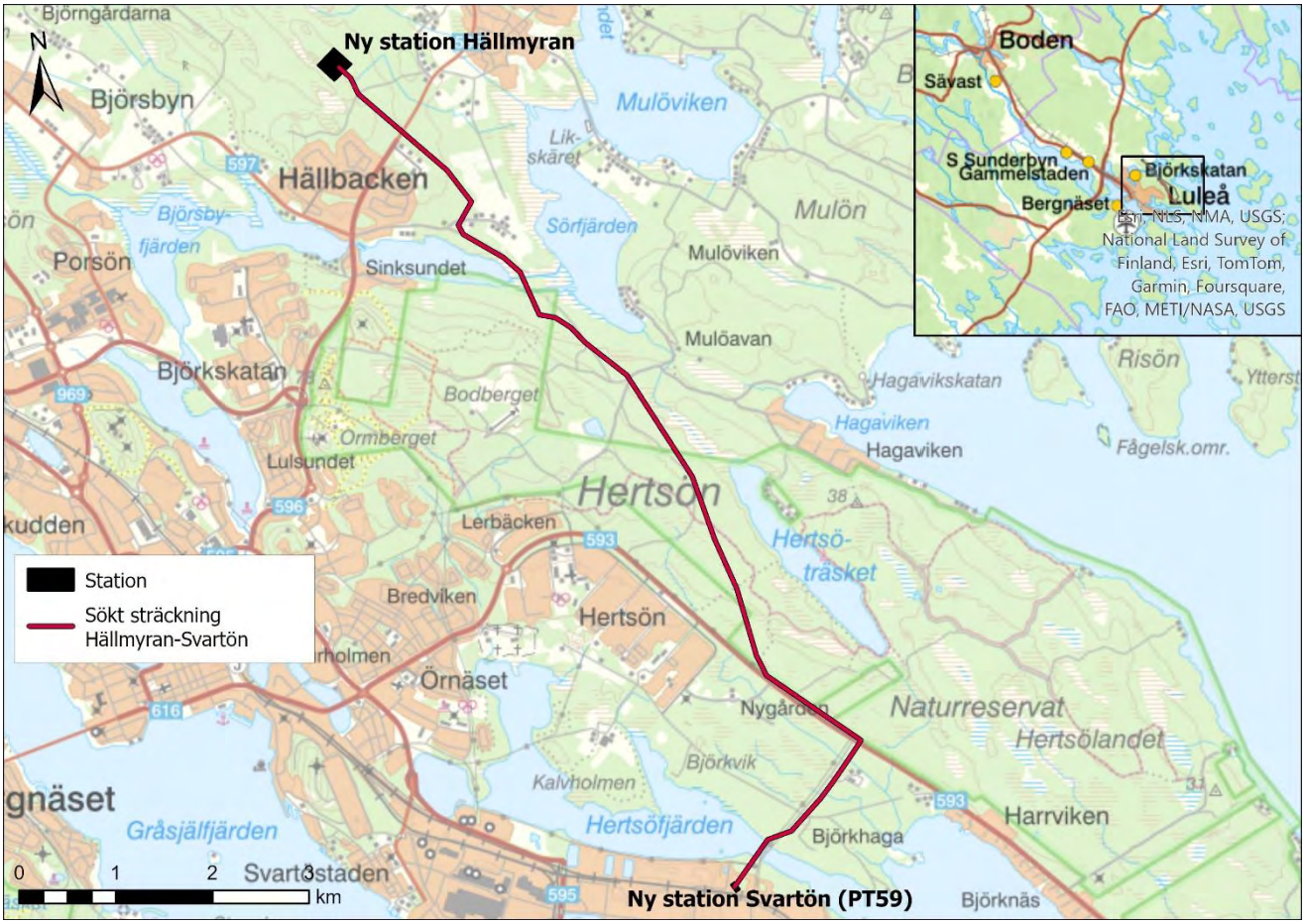
1 INLEDNING

Vattenfall Eldistribution AB (Sökanden) ansöker om nätkoncession för linje (tillstånd) för två nya 150 kV[2] ledningar mellan en ny station vid Hällmyran och en ny station på Svartön (PT59), se Figur 1. Projektet berör Luleå kommun, Norrbottens län.

Syftet med de planerade ledningarna är att ansluta Luleå Industripark på Svartön till elnätet.

Under vintern 2023–2024 genomförde Sökanden ett avgränsningssamråd för de två ledningarna. Inför samrådet genomfördes en alternativutredning, se Bilaga 2b Syfte och alternativutredning. Utredningsområdet för denna utredning utgörs av kartutsnittet i Figur 1.

Denna miljökonsekvensbeskrivning (MKB) utgör del av ansökan om nätkoncession för linje avseende de två planerade ledningarna.



Figur 1: Sökt sträckning för de två planerade ledningarna mellan Hällmyran och Svartön, samt stationsplaceringar.

[2] Ledningarnas driftspänning (nominell spänning) är 150 kV. Ledningarnas konstruktionsspänning, dvs den högsta spänningen för vilken anläggningen är konstruerad, är i detta fall 170 kV.

2024-06-24
2024-103548-0001

1.1 Vattenfall Eldistribution

Vattenfall Eldistribution AB bedriver elnätsverksamhet i Sverige och levererar el till cirka 900 000 företag och privatpersoner. Företagets elnät är över 12 000 mil långt, vilket motsvarar cirka 3 varv runt jorden. Elnätet är indelat i lokalnät och regionnät och omfattar spänningsnivåerna 0,4–150 kV. Företaget har cirka 1500 anställda, i huvudsak i Solna, Luleå och Trollhättan. Vattenfall Eldistribution investerar årligen cirka 9 miljarder kronor i att bygga om elnätet för att det ska bli mer motståndskraftigt mot väder och vind, samt moderniserar genom att bygga in ny teknik för bättre övervakning och styrning av elnätet. Elnätet behöver också anpassas för att kunna ansluta en växande andel förnybara energikällor, elfordon och ny elintensiv industri. Företaget arbetar aktivt för en hållbar samhällsutveckling genom att ligga i framkant gällande innovation och utveckling och sätta standarden för framtidens energilösningar.

1.2 Avgränsning

1.2.1 Geografiskt

MKB:n har begränsats till det område som främst berörs av de planerade ledningarna vilket motsvarar ett område på cirka 150 meter på ömse sidor om ny kraftledning. De flesta konsekvenser uppkommer inom detta område, men även områden på större avstånd kan påverkas. I det fall ledningarnas effekter är väsentliga för intressen längre bort än cirka 150 meter så har även dessa beskrivits.

1.2.2 Miljöaspekter

De miljöaspekter som behandlas i MKB:n har avgränsats med utgångspunkt från lagar och förordningar, kunskap om befintlig miljö och projektets tänkbara påverkan samt vad som framkommit vid samråd med länsstyrelsen och berörd kommun.

De miljöaspekter som bedömts vara mest relevanta längs den aktuella sträckan är:

- Markanvändning - påverkan genom direkt intrång i skogsmark/jordbruksmark och indirekt genom försvårat brukande.
- Rennäring - påverkan på renar och rennäringens bedrivande
- Naturmiljö - påverkan på områden och objekt med värdefull natur/arter
- Kulturmiljö - påverkan på kulturmiljöer som helhet samt enskilda kulturhistoriska lämningar
- Ytvatten och miljökvalitetsnormer – påverkan på vattenförekomster vid passager
- Landskapsbild - visuell påverkan på landskapet bedöms med utgångspunkt från förändringar i vegetation och markskikt samt förlust av karaktärsskapande element.
- Friluftsliv och Rekreation - påverkan på upplevelsevärdet.
- Boendemiljö - påverkan på bebyggelse för permanent- eller fritidsboende avseende upplevelsevärde, intrång och visuella störningar för bebyggelse.
- Infrastruktur - påverkan genom störningar under byggskede
- Påverkan från elektromagnetiska fält.

1.2.3 Ljud

Från luftledningar kan det ibland uppstå ljudeffekter (koronaurladdningar) kring ledarna i samband med fuktigt väder. Detta innebär att ett sprakande ljud från ledningar kan upplevas vid fuktig väderlek omedelbart under eller i närheten av ledningar. Vanligen mäts ljud i enheten dB(A), vilken representerar det mänskliga örats sätt att uppfatta ljud. Avståndet till ledning, samt vegetation, byggnader och andra föremål, dämpar ljudet som avtar med 3–4 dB(A) för varje dubblering av avståndet från kraftledningen. Vid regn och fuktig väderlek kan

2024-06-24
2024-103548-0001

ljudnivåerna utomhus intill en 400 kV-ledning uppgå till 40–45 dB(A). Ljud från kraftledningar understigande 40–45 dB(A) är svåra att uppfatta och ljudnivåer av denna storleksordning bör inte ge upphov till några påtagliga störningar. Denna MKB behandlar två 150 kV ledningar vilka alstrar ett svagt ljud som endast är urskiljbart i ledningarnas omedelbara närhet.

Ljud från de planerade 150 kV ledningarna understiger Naturvårdsverkets rekommenderade riktvärden 40–45 dB(A) (som medianvärde vid nederbörd) för områden med låg bakgrundsnivå. Frågan behandlas därmed inte vidare i denna MKB.

1.2.4 Barriäreffekt

Ledningarna kräver en trädfri skogsgata. Skogsgatan bedöms inte utgöra en barriär som begränsar möjligheter för människor att röra sig i området längs ledningarna. Inte heller bedöms växt- eller djurliv påverkas i sådan omfattning att barriäreffekter behöver behandlas särskilt i denna MKB.

1.2.5 Klimatförändringar och yttre händelser

När det gäller klimatförändringar och yttre händelser har Sökanden bedömt att området inte är aktuellt för naturkatastrofer i form av större jordbävningar, översvämningar eller stormar. Detta hanteras därmed inte mer i denna MKB.

1.3 Angränsande projekt och kumulativa effekter

Enligt 18§ 6p Miljöbedömningsförordningen ska miljökonsekvensbeskrivningens innehåll omfatta sådana miljöeffekter som kan förväntas uppkomma till följd av verksamheten eller åtgärden tillsammans med andra verksamheter som bedrivs, som har fått ett tillstånd eller som har anmälts och får påbörjas.

De verksamheter som Sökanden har kännedom om längs den planerade ledningssträckningen Hällmyran-Svartön, som är relevanta för den sökta sträckningen, och som bedrivs, har fått ett tillstånd eller som har anmälts och får påbörjas, presenteras nedan.

I oktober 2022 skickade Sökanden in en koncessionsansökan för två nya 150 kV luftledningar mellan stationerna Svartbyn och Hertsöfältet (PL11 S3 och PL11 S4, diarienummer hos Ei 2022–102874), se Figur 2.

I december 2023 skickade Sökanden in en koncessionsansökan för två nya markförlagda 150 kV ledning mellan Hertsöfältet-östra delen av Svartön (PL11 S9 och S10, diarienummer hos Ei 2023–104539), se Figur 2.

Ledningarna i båda ledningsprojekten planeras uppföras och tas i drift så snart koncession erhållits.

Sökanden har, tillsammans med Luleå Energi, under 2023/2024 byggt två markförlagda 170 kV respektive 52 kV ledningar mellan Lerbäcken och Hertsöfältet (diarienummer 2020–103934), se Figur 2. Sökanden planerar att driftsätta ledningarna under 2024 Q4 om allt går enligt plan

Samtliga av de tidigare sökta ledningarna syftar dels till att förstärka regionnätet i området och öka kapaciteten till Luleå tätort, dels till att möjliggöra omställning till fossilfri stålproduktion och andra energikrävande industrietableringar i Luleå. Den nya stationen Hertsöfältet är placerad i ett detaljplaneområde med samma namn.

Båda ledningssträckningarna Hertsöfältet-östra delen av Svartön och Lerbäcken-Hertsöfältet är/planeras som markförlagda inom avverkat område längs Hertsövägen och Gräsörvägen varpå de i huvudsak inte tar någon

2024-06-24
2024-103548-0001

ny naturmark i anspråk. Därmed beskrivs endast luftledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet i bedömningen kring kumulativa effekter under respektive miljöaspekt i kapitel 0.



Figur 2. Karta med de sökta ledningarna mellan stationerna Hällmyran och Svartön tillsammans med övriga ledningsprojekt i området.

1.4 Krav på sakkunskap

I Tabell 1 redovisas utbildning och erfarenhet för aktuella konsulter i projektorganisationen.

Tabell 1. Projektorganisation miljökonsekvensbeskrivning.

Roll	Namn	Utbildning	Erfarenhet
Uppdragsledare	[redacted]	Fil. mag. kulturgeografi	17 år
Ansvarig teknikfrågor		Master Civilingenjör energisystem	8 år
MKB		Fil. Kan. Miljövetenskap	3 år
Naturmiljö och fågel		Fil. Kan. geografi	4 år
Granskare naturmiljö		Kil. Kan. Biologi och miljövetenskap Magister Geovetenskap	5 år
Granskare fågel		Master Jägmästare	7 år
Granskare		Fil. Mag. biologi	>20 år

2024-06-24
2024-103548-0001

2 TILLSTÅNDSPROCESSEN

För att bygga och använda elektriska starkströmsanläggningar i Sverige krävs enligt ellagen (1997:857) att nätägaren har ett särskilt tillstånd, en så kallad nätkoncession för linje. Ansökan om nätkoncession för linje prövas av Energimarknadsinspektionen och tillstånd beviljas vanligtvis tills vidare med möjlighet till omprövning efter 40 år.

Tillståndsprocessen inleds med en utredning om verksamhet kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller ej, se Figur 3. Detta görs genom ett undersökningssamråd med länsstyrelse, kommun och enskilda som kan bli särskilt berörda. När samrådet är avslutat sammanställs inkomna yttranden i en samrådsredogörelse som utgör underlag för länsstyrelsen beslut om betydande miljöpåverkan.

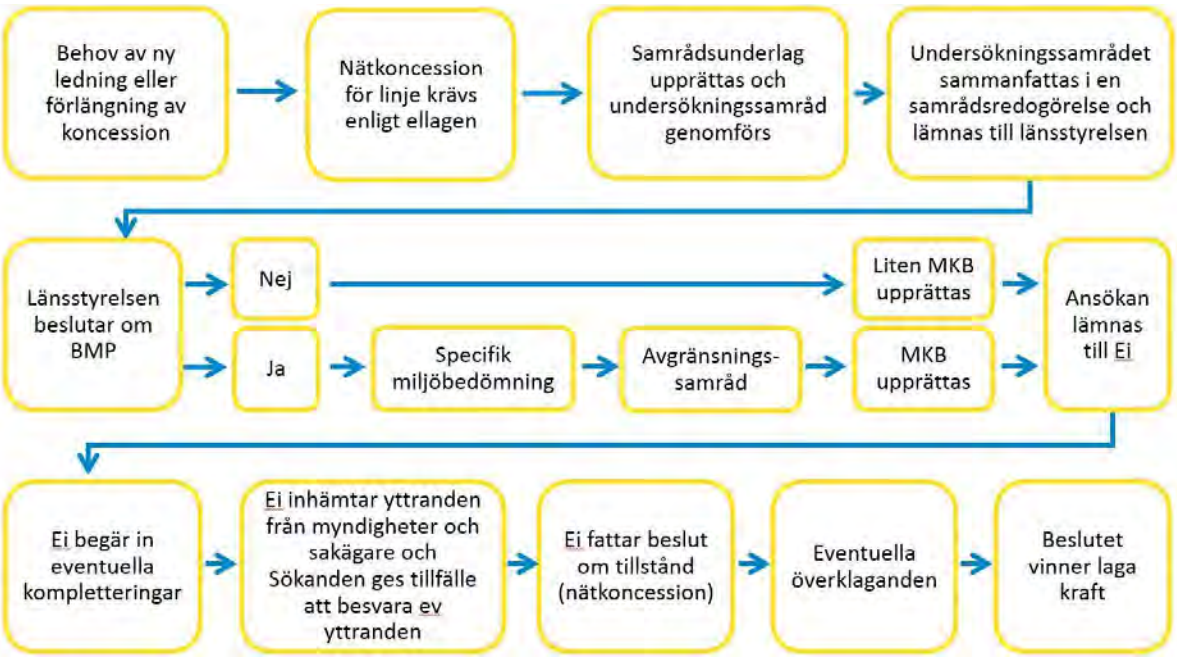
Om länsstyrelsen beslutar att verksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan behöver bestämmelserna i 6 kap. om specifik miljöbedömning inte tillämpas och i stället ska en liten miljökonsekvensbeskrivning tas fram. En liten MKB ska innehålla de upplysningar som behövs för en bedömning av de väsentliga miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan förväntas ge.

I de fall länsstyrelsen beslutar att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska en specifik miljöbedömning genomföras. Den specifika miljöbedömningen inleds med ett avgränsningssamråd med länsstyrelsen, kommun och enskilda som kan tänkas bli berörda samt övriga statliga myndigheter, organisationer och den allmänhet som kan antas bli berörd. Avgränsningssamrådets syfte är att utreda omfattningen av och detaljeringsgraden i den miljökonsekvensbeskrivning som skall tas fram för att utgöra beslutsunderlag.

Sökanden har i detta fall, i enlighet med 6 kap. 23 § MB, gjort bedömningen att projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan och valt att från början genomföra en specifik miljöbedömning med ett avgränsningssamråd. Detta innebär också att en stor MKB kommer att tas fram inför koncessionsansökan. Sökandens bedömning grundar sig i att det är fråga om relativt stora ledningar av betydande längd som delvis sträcker sig genom skyddad naturmiljö.

Koncessionsansökan sänds till Energimarknadsinspektionen (nedan kallat Ei), som remitterar handlingarna till samtliga berörda instanser. Efter remisstiden beslutar Ei om koncession (dvs tillstånd) ska erhållas. Vid ett eventuellt överklagande prövar mark- och miljödomstolen frågan.

2024-06-24
2024-103548-0001



Figur 3. Tillståndsprocessen i det aktuella projektet. Eftersom Sökanden bedömer att projektet kan medföra betydande miljöpåverkan gjordes en specifik miljöbedömning och samrådet utformades som ett avgränsningssamråd från början.

2.1 Annan lagstiftning

2.1.1 Upplåtelse av mark

Förutom koncession behöver ledningsägaren även säkra rätten till marken. Detta sker genom tecknande av markupplåtelseavtal med berörda fastighetsägare. Vattenfall Eldistribution har för avsikt att i första hand teckna överenskommelser, är detta inte möjligt kommer ansökan om ledningsrätt lämnas in till Lantmäteriet. Tecknade markupplåtelseavtal kan komma att ligga till grund för ledningsrätt.

För fastighetsägaren innebär markupplåtelsen att marken förblir i fastighetsägarens ägo men att ersättning för intrånget erhållits i form av ett engångsbelopp när avtalet tecknades.

2.1.2 Ytterligare tillstånd

Utöver nätkoncession för linje enligt ellagen och de bestämmelser som berörs i 6 kap. miljöbalken kan tillstånd eller dispenser även krävas enligt andra kapitel i miljöbalken eller enligt annan lagstiftning.

Dispens från reservatsföreskrifter enligt 7 kap. miljöbalken kommer sökas inom det kommunala naturreservatet Ormberget-Hertsölandet. Även bestämmelserna i kulturmiljölagen beaktas.

2.2 Genomförda samråd

Sökanden har under vintern 2023–2024 genomfört samråd enligt 6 kap. miljöbalken för de planerade ledningarna. Sökanden har i detta fall gjort bedömningen att projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan (BMP) och har därför från början genomfört en specifik miljöbedömning och utformat samrådet som ett avgränsningssamråd. Bedömningen grundar sig på att det är fråga om relativt stora ledningar av betydande längd som delvis sträcker sig genom skyddad naturmiljö.

I samrådsredogörelsen i Bilaga 2.a finns en utförlig beskrivning av genomförd samrådsprocess.

2024-06-24

2024-103548-0001

3 TEKNISK UTFORMNING

3.1 Teknikval

I Bilaga 2.c presenteras Vattenfall Eldistributions ställningstagande kring teknikval.

Den sammantagna bedömningen är att markkabel på regionnätsnivå enbart bör användas i undantagsfall. Då ett sådant undantagsfall inte identifierades i den inledande alternativutredningen avfärdades markkabel-alternativet som ett lämpligt alternativ.

3.2 Beskrivning av ledningssträckningen

Den planerade verksamheten avser byggnation och drift av två 150 kV luftledningar, sambyggda i gemensamma enkelstolpar, mellan den nya stationen Hällmyran och en ny station på Svartön se Figur 1. Förordad ledningssträckning är drygt 11 kilometer lång. Längs hela sträckningen uppförs de planerade ledningarna parallellt med befintlig (vägar, lokalnätsledning) och planerad infrastruktur (kraftledningar och processledningar).

3.2.1 Station Hällmyran – station Hertsöfältet

Mellan stationerna Hällmyran och Hertsöfältet går de planerade ledningarna längs med tidigare sökt ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet se Figur 2. Sträckan är cirka 9,8 kilometer lång.

Sträckningen för ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet och aktuella ledningar Hällmyran-Svartön har tagits fram i dialog med Luleå kommun.

Från station Hällmyran sträcker sig de totalt fyra ledningarna i tidigare oexploaterad mark fram till byn Revelsudden. Söder om byn följer sträckningarna en mindre väg i cirka 700 meter. De planerade ledningarna passerar Sinksundet och sträcker sig därefter i nysträckning genom naturreservat Ormberget-Hertsölandet fram till Hertsövägen. Ledningarna följer vägen på dess norra sida i cirka 1,8 kilometer varefter de viker av mot sydväst längs östra sidan av Gräsörvägen fram till station Hertsöfältet. Ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet ansluter till station Hertsöfältet.

På Hertsöfältet är Sökanden anvisad av Luleå kommun att placera ledningssträckningen längs östra sidan av Gräsörenvägen.

3.2.2 Station Hertsöfältet – station Svartön

På sträckan mellan station Hertsöfältet och station Svartön, som är cirka 1,2 kilometer lång, planeras de nya ledningarna fortsatt uppföras längs med östra sidan av Gräsörenvägen fram till Gräsörenbron där ledningarna korsar vägen och fortsätter på dess västra sida. Ledningarna korsar Hertsöfjärden via Gräsörenbron och fram till station Svartön längs med västra sidan Gräsörenvägen.

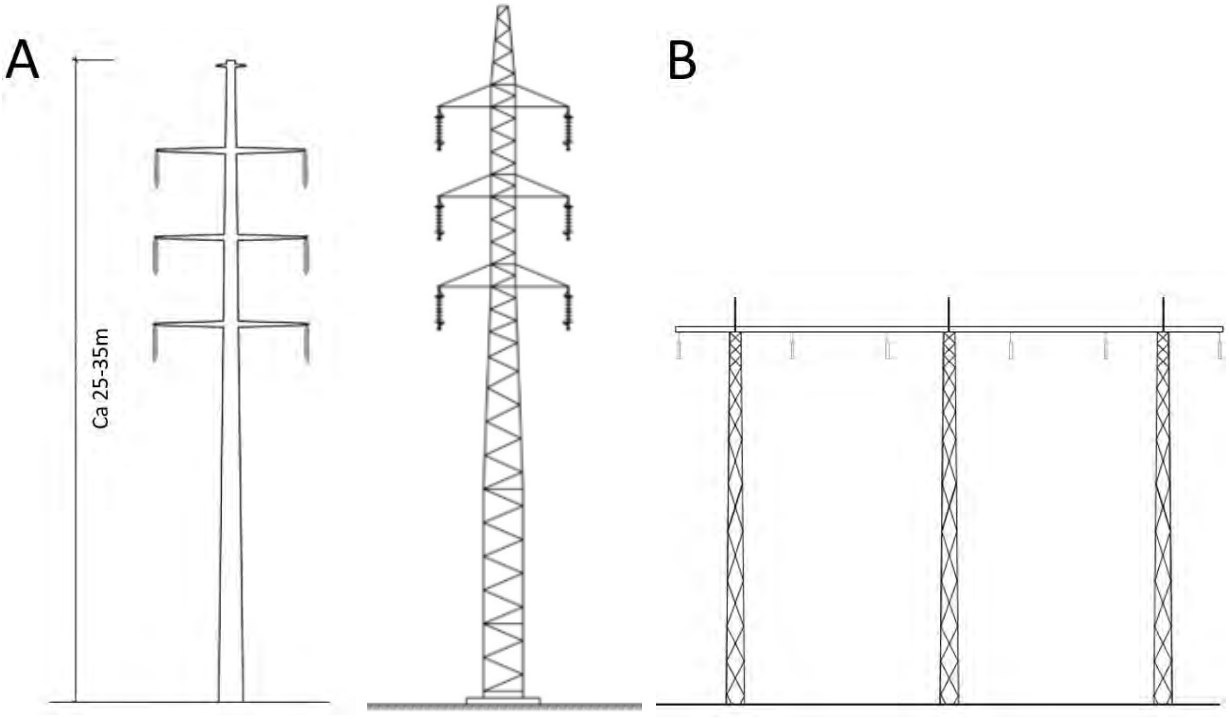
På västra sidan av Gräsörvägen, norr om Hertsöfjärden, placeras en eller två av de planerade ledningarnas stolpar. Stolparna placeras väst om Luleå Energis lokalnätsledning (luftledning). I området planerar även andra verksamhetsutövare för processledningar (ej kraftledningar). Processledningarnas placering är ännu inte fastställd.

3.3 Ledningarnas utformning

De planerade ledningarna planeras att utföras som luftledningar och i huvudsak uppföras i gemensamma stolpar av stål med vertikalt placerade faslinor. Även gemensamma stolpar med horisontalt placerade faslinor kan bli aktuellt vid enstaka platser så som i anslutning till station Hällmyran och Svartön. Vid stationerna kan även horisontal separat konstruktion bli aktuellt. Sökanden har valt att förorda sambyggda konstruktioner, framför separata ledningar, då detta minimerar markbehovet. Detta gäller i synnerhet en sambyggd konstruktion med vertikalplacerade faslinor. Vid specifika stolpplatser kan det bli aktuellt med andra konstruktioner där förhållanden så kräver, till exempel vinkelstolpar och kabelstolpar.

Figur 4 (A) visar en stålrörsstolpe och en fackverksstolpe med vertikal fasplacering (enkelstolpar). Enkelstolparnas höjd är i normalfallet 30-40 meter höga. Vid enstaka platser kan stolparna bli kring 45 meter höga. Avståndet mellan faslinorna varierar mellan 7–11 meter i horisontalled och mellan 5 – 7 meter i vertikalled. Även andra liknande stolptyper kan komma att bli aktuella. Högre stolpar kan förekomma på grund av specifika förhållanden, exempelvis om spannet behöver maximeras såsom vid övergångar av vägar, våtmarker och vattendrag.

Normal spannlängd (avståndet mellan stolpplatserna) blir cirka 150–230 meter, men kan bli både längre och kortare beroende på topografi, markförhållanden och hinder etcetera. Stolparna grundläggs med fundament i betong i vilka stolpen monteras. I undantagsfall kan stolpar behöva säkras genom stagförankring. Stagen består då av stållinor som grundläggs i marken med bland annat betongfundament. Det gäller i första hand vinkelstolpar, men även stolpar i särskilt långa spann kan behöva stagas. Vid bergförankringar används inborrade bergöglor. Som nämns ovan kan andra stolptyper bli aktuella i enstaka fall.



Figur 4. Exempelskisser på huvudsakliga stolptyper. A) Stålrörsstolpe med 2x150 kV till vänster och fackverksstolpe i stål till höger (kallade enkelstolpar). B) Trebent fackverksstolpe i stål med 2x150 kV (horisontell fasplacering).

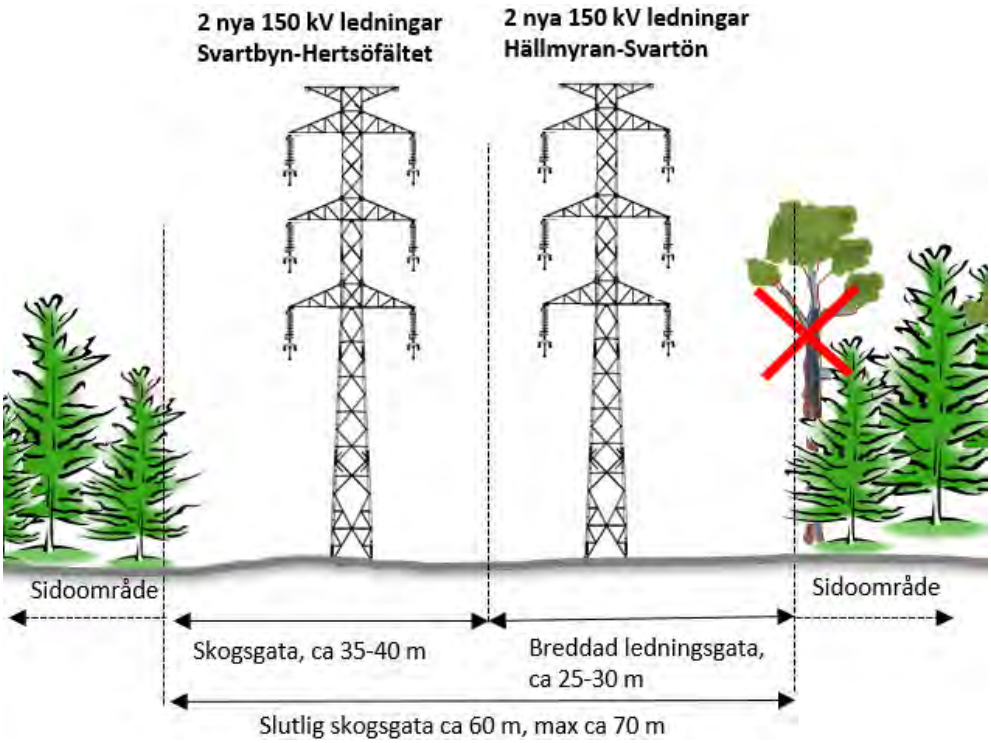
2024-06-24
2024-103548-0001

I det fall portalstolpar nyttjas på enstaka platser, såsom vid stationerna Hällmyran och Svartön är de i normalfallet upp till 25 meter höga beroende på avståndet mellan stolpplatserna och terrängförhållandena. I undantagsfall kan stolparna bli högre beroende på topografi. Figur 4 (B) visar en trebent portalstolpe i fackverksstål med horisontal fasplacering. Stolparna kan även utföras i trä eller komposit. Även för horisontell konstruktion kan andra liknande stolptyper komma att bli aktuella. Fasbredden (avståndet mellan ytterfaserna) blir cirka tio meter och avståndet mellan faslinorna cirka fem meter. Normal spannlängd (avståndet mellan stolpplatserna) blir cirka 80 – 200 meter, men kan vara både längre och kortare beroende på topografi, markförhållanden och hinder etcetera. Stolparna placeras i schaktade gropar eller med fundament. I undantagsfall kan stolpar behöva säkras genom stagförankring.

3.4 Markbehov

De planerade ledningarna kommer att utföras trädsäkra, vilket innebär att inga träd får bli så höga intill ledningarna att grenar eller toppar riskerar att växa in i den eller falla på ledningarna vid eventuell storm. Utöver den avverkning och återkommande röjning som sker inom den inlösta skogsgatan måste därför enstaka så kallade kantträd regelbundet avverkas i sidoområdena.

Mellan stationerna Hällmyran och Hertsöfältet planeras de två nya ledningarna att placeras längs Sökandens sedan tidigare sökta ledningar mellan Svartbyn och Hertsöfältet, se Figur 5. Skogsgatan för de tidigare sökta ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet planeras bli cirka 35–40 meter bred. Denna skogsgata kan delvis nyttjas för de planerade ledningarna Hällmyran-Svartön. Skogsgatan breddas då med cirka 25–30 meter vid nyttjande av enkelstolpar, se Figur 5. Den totala bredden på skogsgatan för de två ledningssträckningarna blir då i normalfallet cirka 60 meter och som max cirka 70 meter.

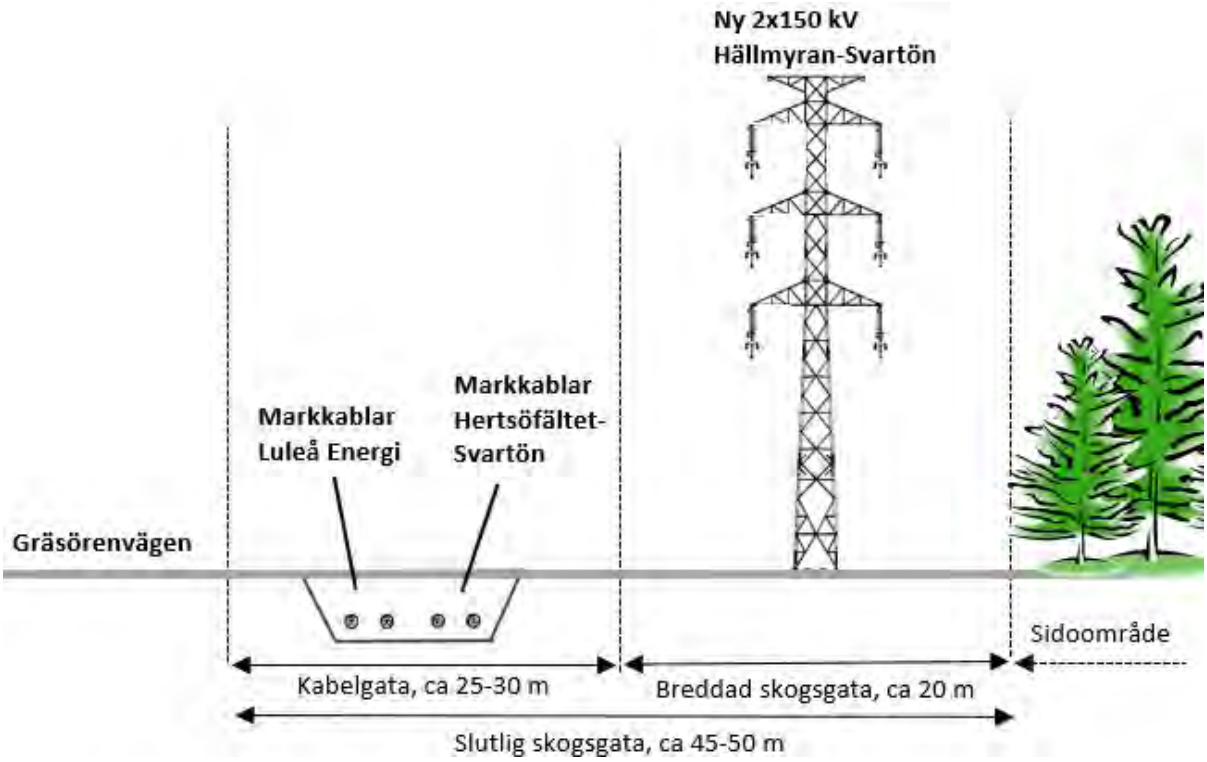


Figur 5: Skiss av ledningsgata, dvs skogsgata med tillhörande sidoområde, med vertikalplacerade ledningar där parallellgång med de sedan tidigare sökta ledningarna Svartbyn - Hertsöfältet nyttjas. Sträckan gäller mellan stationerna Hällmyran och Hertsöfältet. Skissen är inte skalenlig.

2024-06-24

2024-103548-0001

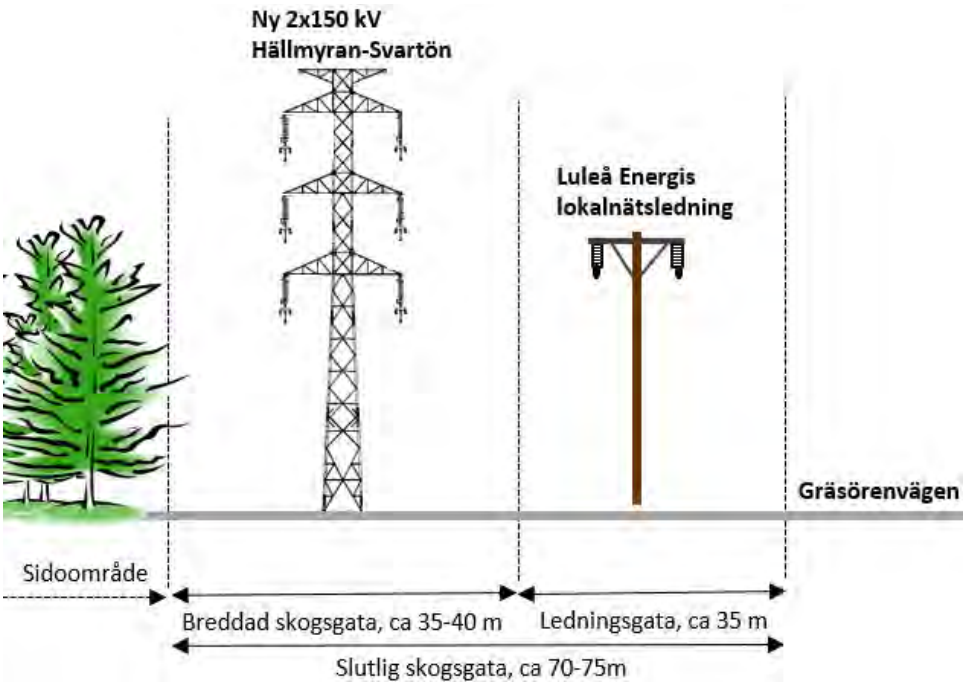
På sträckan söder om station Hertsöfältet, där de planerade ledningarna uppförs på östra sidan av Gräsörenvägen, uppförs planerade ledningarna öster om Luleå Energis markförlagda lokalnätsledningar och Sökandens sedan tidigare sökta markförlagd 150 kV ledningar Hertsöfältet-östra sidan av Svartön, se Figur 6. Här är östra sidan av Gräsörenvägen till stor del redan avverkad på grund av planerad industriverksamhet. Den befintliga skogsgatan breddas med cirka 20 meter vilket gör att den avverkade skogsgatan därmed blir cirka 45–50 meter bred.



Figur 6: Skiss av ledningsgatan för de planerade 150 kV ledningarna på östra sidan av Gräsörenvägen. Skissen är inte skalenlig.

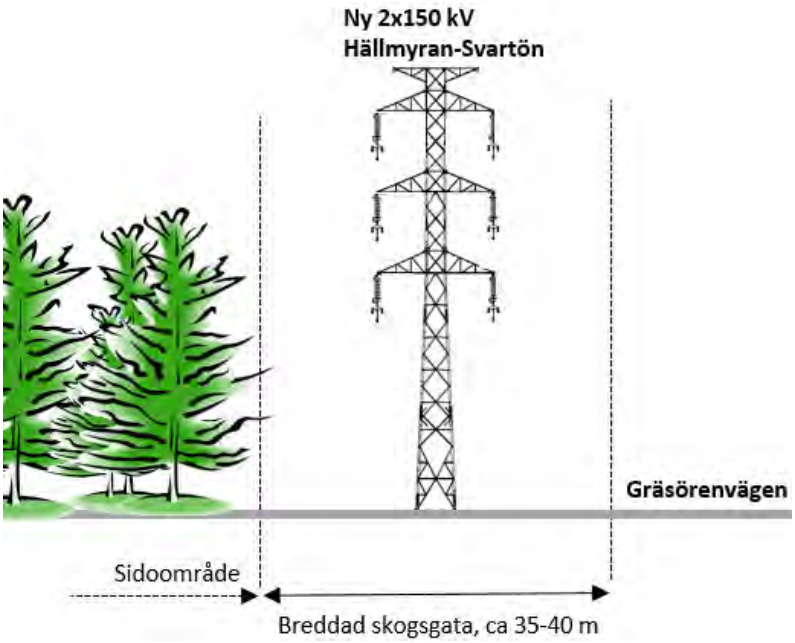
På västra sidan av Gräsörvägen, norr om Gräsörenbron, placeras de planerade ledningarna väster om Luleå Energis befintliga lokalnätsledning (luftledning). Den totala avverkade skogsgatan blir därmed cirka 70–75 meter bred.

2024-06-24
2024-103548-0001



Figur 7: Principskiss av ledningsgatan för de planerade 150 kV ledningarna väster om Gräsörvägen, norr om Gräsörenbron. Skissen är inte skalenlig.

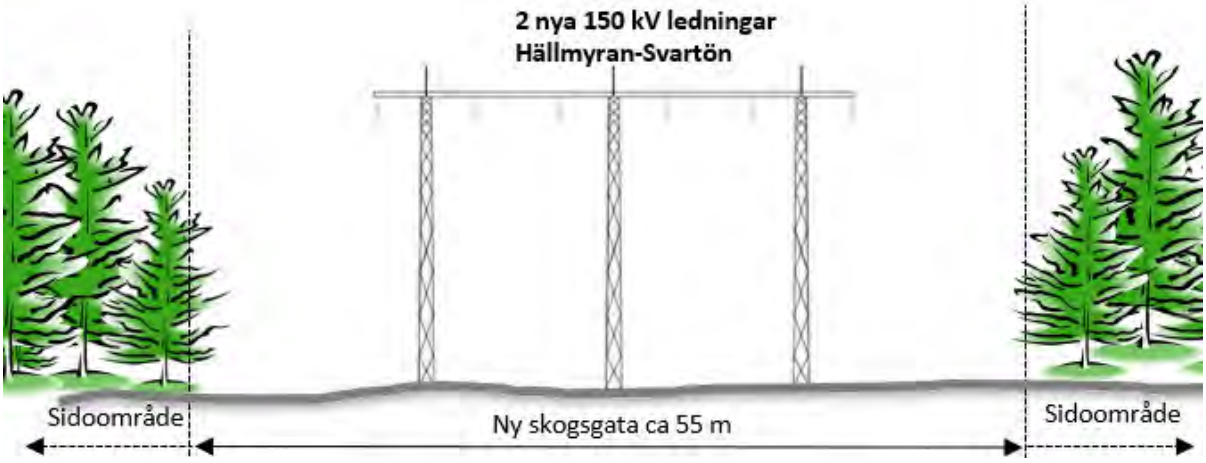
Därefter passerar de planerade ledningarna över Hertsöfjärden och fortsätter på västra sidan av Gräsörenvägen, se Figur 8. Den avverkade skogsgatan blir därmed cirka 35–40 meter bred söder om Hertsöfjärden.



Figur 8: Principskiss av ledningsgatan för de planerade 150 kV ledningarna längs västra sidan av Gräsörenvägen mellan Gräsörenbron och station Svartön. Skissen är inte skalenlig.

2024-06-24
2024-103548-0001

Den cirka 350 meter långa sträckan ut från station Hällmyran går de planerade ledningarna ensamma. I det fall sambyggda portalstolpar nyttjas sista sträckan in i station Hällmyran blir skogsgatan cirka 55 meter bred, se Figur 9.



Figur 9: Principskiss av ledningsgatan i det fall sambyggda portalstolpar nyttjas sista sträckan in i station Hällmyran. Vid dessa platser går de planerade ledningarna ensamma. Skissen är inte skalenlig.

3.5 Uppförande

Innan en ledning byggs genomförs en detaljprojektering där ledningssträckningen stakas ut och markens plan och profil dokumenteras. En värdering av den skog som behöver avverkas till förmån för den nya ledningsgatan genomförs och träd aktuella för avverkning stämplas. När koncession har erhållits och erforderliga markupplåtelseavtal är påskrivna avverkas skogen, vilket sker via befintliga vägar till ledningsgatan. Där det inte finns befintliga vägar behöver de anläggas.

Stolpresningen av ledningarnas enbenta stålstolpar föregås av fundamentsanläggning. En grop schaktas ur där fundamentet sedan gjuts på plats. På mark med dåliga grundläggningsförhållanden kan exempelvis pålning användas. När betongen har härdat skruvas stolpen fast i sektioner och säkras vid behov med stag och tillhörande förankringar. Även prefabricerade betongfundament för gitterstolpar eller syllfundament kan komma att användas.

I det fall portalstolpar nyttjas schaktas stolpbenen normalt ner till ett djup av 2–3 meter eller så nyttjas fundament. Stag kan komma att nyttjas. Vid mark med dåliga grundläggningsförhållanden kan till exempel en så kallad rustbädd användas. I schaktgropens botten, för respektive stolpben, läggs i så fall en platta av till exempel komposit eller betong.

För att ge byggtransporterna åtkomst till stolpplatserna kommer en ny transportväg att anläggas i ledningsgatan. Nästa moment är intransport av material (såsom stolpar och reglar) till ledningsgatan vilket sker med anläggningstrafik på anslutningsvägar, vilka anläggs från befintligt vägnät, samt transportvägen i ledningsgatan. Resning av ledningsstolpar sker med hjälp av entreprenadmaskiner och stolparna bultas fast i fundamenten.

När stolpresningen är klar monteras återstående ledningsutrustning och faslinorna dras ut. En pilotlina dras ut med bandvagn eller helikopter. Pilotlinan används sedan för att dra ut en faslina med hjälp av en bromsmaskin och en drag/spolmaskin. Detta moment sker släpfritt varvid varken linor eller mark skadas.

2024-06-24
2024-103548-0001

De schaktmassor som uppstår vid stolpresning används bland annat för återfyllnad av schaktet när stolpen har rests. Eventuella överskottsmassor fördelas ut i terrängen kring stolpen (inte utanför ledningsgatan). Inga överskottsmassor lämnas i värdefulla natur- eller kulturmiljöer. Vid anläggning av betongfundament, där stora schaktvolymer uppstår, kan dessa behöva fraktas bort.

I samtliga moment kommer transport av material och personal i första hand att ske via en ny transportväg som anläggs i ledningsgatan, samt via anslutningsvägar. Dessa transporter sker med hjälp av lättare terränggående fordon såsom snöskoter och/eller bandvagn. För mobilkran behöver tillfällig byggväg anläggas fram till stolpplatserna.

Under byggskedet uppstår tillfällig lokal påverkan. Det handlar om tillfälliga upplag och uppställningsplatser för maskiner, manskapsbodar och material. Avverkning och röjning kan medföra ett tillfälligt hinder i framkomlighet längs stigar och leder innan avverkningsresterna tas bort. Det uppstår också ett visst buller, och emissioner i form av avgaser från de arbetsmaskiner som nyttjas för byggnationen av ledningarna. Eventuellt kan även viss spridning av damm uppstå. Eventuella nya vägar är inte projekterade i dagsläget och kommer att föregås av kontakt med markägare och samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken respektive 2 kap. 10 § kulturmiljölagen. Under byggskedet kan tillfälliga skador uppkomma i skog och mark, diken, på stängsel eller på vägar i samband med anläggningsarbeten. Återställning till ursprungligt skick eftersträvas så långt det är möjligt.

Vad gäller risker för omgivande mark och vatten gäller följande: Under normalt arbetsförfarande i anläggningsskedet ska mark och vatten inte påverkas negativt av olika utsläpp. Vid ett eventuellt maskinhaveri, oljespill eller vid annan olycka kan dock en viss påverkan ske. Nyttjande av arbetsmaskiner med miljöanpassade, biologisk nedbrytbara smörj- och hydrauloljor, samt bränsle av miljöklass 1, prioriteras. Entreprenören ska ha en instruktion för hur miljöolyckor och nödlägesberedskap skall hanteras. På grund av den stora stöldrisken finns det i praktiken inga uppställningsplatser för olja eller diesel inom några av Vattenfalls projekt. Allt förbrukningsmaterial vad gäller kemikalier såsom diesel och olja finns i de fordon som personalen nyttjar för daglig transport till arbetsplatsen. Vattenfall entreprenörer förbinder sig att följa Vattenfalls föreskrifter avseende miljökrav.

3.6 Drift och underhåll

För att bibehålla en ledningsgata trädsäker måste denna kontinuerligt underhållas och hållas fri från högre växtlighet som kan skada ledningarna. Med skogligt underhåll menas att den hävdade skogsgatan röjs helt och hållet, samtidigt som kantträd avverkas i sidoområdena.

Skogligt underhåll genomförs enligt en underhållscykel, det innebär regelbunden röjning ungefär vart åttonde till vart tionde år. Röjningsarbete görs normalt manuellt med röjsåg. Röjningspersonalen förflyttar sig själva och utrustningen i ledningsgatan med hjälp av lätt terränggående fordon som fyrhjuling, snöskoter och till fots. De innebär att åtgärderna går relativt fort och uppehållstiden är kort per ytenhet.

Tekniskt underhåll på ledningarna utförs vid behov. Det kan handla om att byta ut gamla eller skadade ledningsdelar samt felsöka och genomföra reparationer vid eventuella felavbrott.

I det fall en underhållsåtgärd kan antas medföra en negativ påverkan på natur- eller kulturmiljö kommer Sökanden att samråda med länsstyrelsen kring åtgärderna enligt 12 kap. 6 § miljöbalken respektive 2 kap. 10 § kulturmiljölagen.

2024-06-24
2024-103548-0001

3.7 Stationer

Sökanden kommer att bygga en ny station i anslutning till Svenska kraftnäts station vid Hällmyran. Bygglov söks separat. Sökandens ställverk placeras i den sydöstra delen av stationen och kommer att ta en cirka 350x150 meter stor yta i anspråk. Ytbehovet är en uppskattning och kan komma att ändras under den fortsatta stationsprojekteringen. Den nya stationen genomförs som en utomhusstation som stängslas in. Åtkomst till stationen säkerställs genom en ny tillfartsväg från sydväst. Den planerade vägen svänger av västerut från Bensbyvägen i norrgående riktning och ansluter till stationens nordöstra sida. Denna och befintliga vägar nyttjas under byggnation och drift.

Sökandens station på Hällmyran placeras på torr och relativt plan mark med en svag södergående lutning. Den huvudsakliga markanvändningen i området för den planerade stationen är skogsbruk och rennäring. På platsen för stationen finns ett utpekat sumpskogsområde och stationen ligger inom ett område som är utpekat som riksintresse för rörligt friluftsliv. Sökandens del av stationen berör aktiv produktiv skogsmark, med yngre och äldre gallringsskogar. Hela området är avverkat sedan tidigare. Därutöver finns inga utpekade naturvårdsarter, naturmiljöer eller naturområden med klassade naturvärden, vattenförekomster, kulturhistoriska lämningar, friluftslivsintressen eller rennäringsintressen i det berörda området. Stationen ligger inte i direkt närhet till någon bebyggelse och berör inte några kommunala planer.

Vissa negativa effekter vid stationen sker under byggskedet, samt vid eventuella reparations- eller underhållsarbeten under driftskedet. Detta då det till exempel kan upplevas som störande med fordon som befinner sig i terrängen vid stationen och på vägar i området. Effekterna är dock begränsade i såväl tid som omfattning. Stationens effekter för sumpskogsområdet bedöms som negativt, dock är sumpskogen dikad och har låga naturvärden varpå effekterna bedöms vara av svag lokal karaktär. Sammanfattningsvis bedöms den nya stationens effekter och konsekvenser för motstående intressen som **obetydliga-små negativa** under bygg- och driftskede.

Stationen på Svartön kommer att byggas och ägas av anslutande part.

3.8 Avveckling och rasering

Om behovet av ledningarna upphör kommer aktuell ledningssträcka tas ur drift och monteras ner. Inför rasering av luftledning ansöks om återkallelse och återställningsåtgärder enligt gällande föreskrifter.

I ansökan om återkallelse ingår följande;

- Beskrivning av anläggningens olika delar, såsom fundament, kablar och stolpar samt eventuella återställningsåtgärder
- En redogörelse för påverkan på den lokala miljön om delar av anläggningen planeras att lämnas kvar på platsen.
- En riskbedömning av föroreningars spridning till yt- och grundvatten samt en bedömning av eventuellt kvarlämnade ledningsdelars påverkan på markanvändningen.
- Beskrivning av den lokala miljön längs ledningssträckan samt om det finns platsspecifika motstående intressen om krockar med eventuella återställningsåtgärder.

2024-06-24
2024-103548-0001

4 MILJÖKONSEKVENSBEDÖMNING

En MKB ska, med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla syftet enligt 6 kapitlet MB. Det innebär att en MKB ska identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som den planerade verksamheten eller åtgärden kan medföra på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö.

4.1 Metodik och kunskapsunderlag

4.1.1 Metodik för miljöbedömning

I följande avsnitt redovisas de intressen som berörs av de sökta ledningarna, vilka hänsynsåtgärder som kommer att vidtas för att minimera miljöpåverkan, samt en bedömning av konsekvenser för de berörda intressena under bygg- och driftskedet.

Effekten är den direkta och mätbara påverkan som den planerade verksamheten medför under bygg- och driftskede. Konsekvensen utgörs av en analys av hur värdet påverkas och en bedömning av i vilken grad konsekvensen är negativ eller positiv. Konsekvenserna bedöms utifrån följande graderingar: stora, måttliga, små, inga/obetydliga eller positiva. Skalan bygger på relationen mellan befintliga värden och ingreppets eller störningens omfattning, se Tabell 2.

2024-06-24
2024-103548-0001

Tabell 2. Bedömningsgrunder för miljökonsekvenser i denna MKB.

Effekter		**Värde av miljöintresse**		
		Litet	*Måttligt*	*Stort*
Negativa effekter	Obetydlig	(0)	(0)	(0)
	Små	(-)	(- -)	(- -)
	Måttlig	(- -)	(- -)	(- - -)
	Stor	(- -)	(- - -)	(- - -)
Positiv påverkan		(+)	(+)	(+)

Konsekvens	**Värdering**
Stora negativa konsekvenser (- - -)	Värdet försvinner, påverkar många, stor konflikt med aktuellt miljöintresse.
Måttliga negativa konsekvenser (- -)	Värdet minskar, skador uppstår, människor som inte tidigare belastats av aktuell olägenhet drabbas, konflikt med intresse.
Små negativa konsekvenser (-)	Värdet påverkas negativt, ej obetydligt men behöver inte innebära skada.
Inga/obetydliga konsekvenser (0)	Värdet ändras inte eller i mindre och obetydlig grad.
Positiva konsekvenser (+)	Värdet förstärks.

4.1.2 Kunskapsunderlag

Berört område har inventerats genom studier av kartmaterial från Lantmäteriets topografiska karta och fastighetskarta. Information om riksintressen och andra potentiella motstående intressen har inhämtats digitalt från bland annat Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, ArtDatabanken, Riksantikvarieämbetet (FMIS), Naturvårdsverket, Sveriges Geologiska Undersöknings kartvisare, Sametinget, Försvarsmakten och VISS-portalen. Analys av gällande detaljplaner och pågående planarbete har genomförts utifrån dialog och underlag från Luleå kommun. Ytterligare information inkom i samrådet från de berörda parterna. Förekomst av byggnader där människor stadigvarande vistas (såsom bostadshus) har studerats via fastighetskarta och i fält.

Naturvärdes- och fågelinventeringar har genomförts, för metod se avsnitt 4.5.1 och 4.6.1.

2024-06-24
2024-103548-0001

4.1.3 Nollalternativ

Nollalternativet innebär i det aktuella fallet att koncessionen för de planerade ledningarna uteblir och att byggnation av ledningarna inte kan komma till stånd. Detta innebär att Sökandens kapacitet att upprätthålla ett intakt kraftsystem i regionen inte kan uppfyllas till fullo. Detta leder till att förutsättningarna för den framtida elförsörjningen av Luleå Industripark undermineras och att utvecklingen av Luleå kommun därmed hämmas.

Klimatneutral omställning av stålindustrin är av stor betydelse för att sänka landets utsläpp av växthusgaser och för att uppfylla satta klimatmål. Nollalternativet skulle även innebära att den reducering av växthusgaser, som den fossilfria stålproduktionen syftar till, uteblir.

Nollalternativet innebär även att de miljökonsekvenser som ledningarna skulle orsaka uteblir. Detta innebär att skogsgatan för de sedan tidigare sökta ledningarna inte breddas genom avverkning och att inga störningar i form av bland annat avverkningarbete och byggtrafik uppstår för de sökta ledningarna.

4.2 Strömförsörjning och redundans

4.2.1 Förutsättningar

Sökandens regionnät som försörjer Luleå tätort omfattar idag tre 150 kV ledningar; PL11 S2 Svartbyn – Notviken, PL5 S7 Sävast – Lerbäcken och PL27 Sävastön – Notviken. De befintliga ledningarna byggdes på 1960- och 80-talen. Luleå har sedan dess genomgått en expansiv tillväxt, en utveckling som fortsätter. Staden är centrum för regionens befolkningsökning och för näringslivets tillväxt. Nya bostäder och industrietableringar ställer krav på ökad överföringskapacitet av el och dagens regionnätsstruktur behöver förstärkas för att nätet ska bibehållas robust.

Som nämnts ovan har Sökanden även ansökt om koncession för två 150 kV ledningar mellan Svartbyn-Hertsöfältet (PL11 S3 och S4), samt två nya markförlagda 150 kV ledningar mellan Hertsöfältet-Svartön (PL11 S9 och S10).

Alla planerade ledningar är av vikt för samhällsutvecklingen i Luleå kommun och regionen och är en förutsättning för planerad bostadsutveckling och verksamhetsetableringar. Ökad överföringskapacitet till Svartön är avgörande för utveckling av framtida fossilfri stålproduktion i Luleå. Klimatneutral omställning av stålindustrin är av stor betydelse för att sänka landets utsläpp av växthusgaser och för att uppfylla satta klimatmål. Ledningarna får därför anses vara av största samhällsnytta och den föreslagna lokaliseringen har utformats med största möjliga hänsyn till pågående och planerad markanvändning.

Luleå kommun har i sitt yttrande under samrådet bedömt att de planerade ledningarna endast medför små till måttliga negativa konsekvenser för ett fåtal aspekter. Kommunen bedömer dessa som acceptabla i relation till den positiva samhällsnyttan i form av ett säkert och tillförlitligt elnät som de planerade ledningarna medför och vill särskilt framhålla den avgörande betydelse som kraftförsörjningen har för Luleås pågående expansion med de för den gröna omställningen helt centrala industrietableringar som är planerade i det område som utgör målpunkt för ledningarna.

4.2.2 Hänsynsåtgärder

Inga hänsynsåtgärder är aktuella.

2024-06-24
2024-103548-0001

4.2.3 Konsekvensbedömning

Anläggandet av de planerade ledningarna bidrar till samhällsnytta genom att möjliggöra Luleås fortsatta utveckling med befolkningstillväxt och stärkt näringsliv. Specifikt utgör ledningarna en förutsättning för omställning av Luleås stålindustri till fossilfri produktion, något som är av nationell betydelse. Genom ledningsbyggnationen förstärks och rustas regionnätet för framtida elbehov, vilket är en positiv konsekvens för strömförsörjning och redundans i elnätet. Strömförsörjning och redundans bedöms ha ett **stort värde** och effekten bedöms som **positiv**. Utifrån strömförsörjning och redundans bedöms uppförandet av de planerade ledningarna medföra **positiva konsekvenser** för verksamhet i området.

4.2.4 Kumulativa effekter

Tillsammans med övriga ledningsprojekt i området bidrar Sökandens ledningar till samhällsnytta och utgör en förutsättning för omställning av Luleås stålindustri till fossilfri produktion, något som är av nationell betydelse. De kumulativa effekterna och konsekvenserna bedöms som **positiva.**

4.3 Markanvändning och planer

4.3.1 Förutsättningar

4.3.1.1 Markanvändning

Markanvändningen längs sträckningen för de planerade ledningarna består av rennäring och till stora delar av skogsbruk. Skogsbruket innefattar i huvudsak aktivt brukade produktionsskogar, både mindre och större skogsfastigheter. Det finns även rester av äldre naturskogar som i vissa fall är skyddade för naturvårdsändamål.

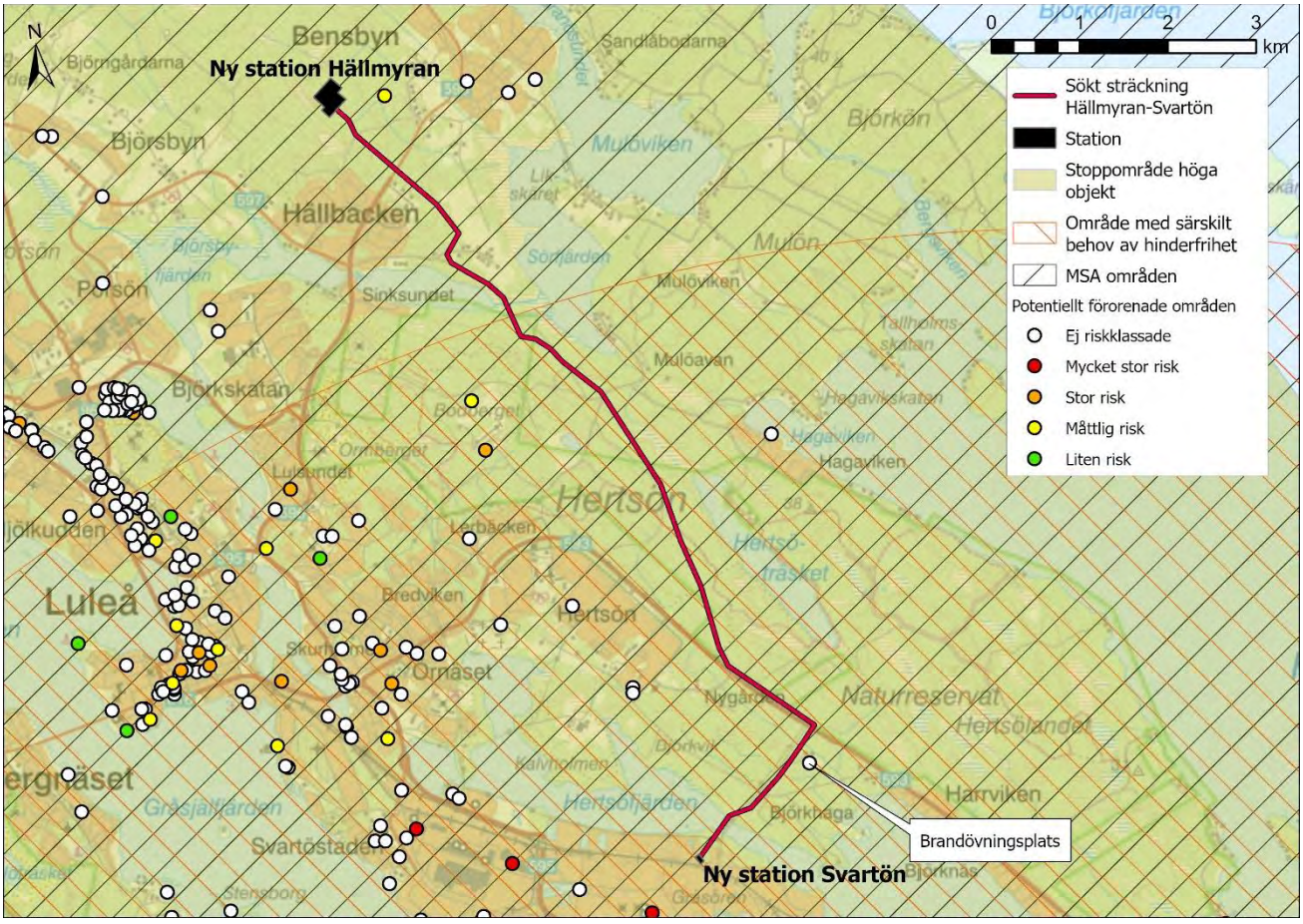
De planerade ledningarna passerar genom det kommunala naturreservatet Ormberget-Hertsölandet, se Figur 13, som består av skyddad skogsmark. Naturreservatets syfte är i första hand att erbjuda Luleåborna rekreationsmöjligheter i tätortsnära naturmiljö, men också att bevara och förhöja de naturvärden som finns i området.

Ingen jordbruksmark berörs då ledningarna passerar genom skogsmark söder om jordbrukslandskapet i byn Revelsudden.

De planerade ledningarna ligger inom ett så kallat stoppområde för höga objekt, se Figur 10, samt MSA-område tillhörande Luleå/Kallax flottiljflygplats vilket är utpekat riksintresse för totalförsvarets militära del. Inom stoppområde får generellt inga nya hinder högre än 20 meter tillkomma utanför tätbebyggt område. MSA-området (Minimum Sector Altitude) gäller för Luleå Airport. MSA-området reglerar den första delen av inflygningen till flygplatsen och tar hänsyn till höga objekt som finns inom ytan. Ledningarna ligger delvis även inom Försvarsmaktens område med särskilt behov av hinderfrihet, se Figur 10. Inom dessa områden är Försvarsmakten restriktiv med att tillåta nya objekt högre än 20 meter.

Försvarsmakten har i sitt yttrande i samrådet meddelat att de förordar den sökta ledningssträckningen då den ger minst påverkan på deras intressen. Försvarsmakten beskriver att störst negativ påverkan på hinderfriheten har höga hinder som placeras fristående. Med lägre hinder, och om nya hinder placeras i närheten av befintliga hinder, blir påverkan på Försvarsmaktens verksamhet mindre.

2024-103548-0001 2024-06-24

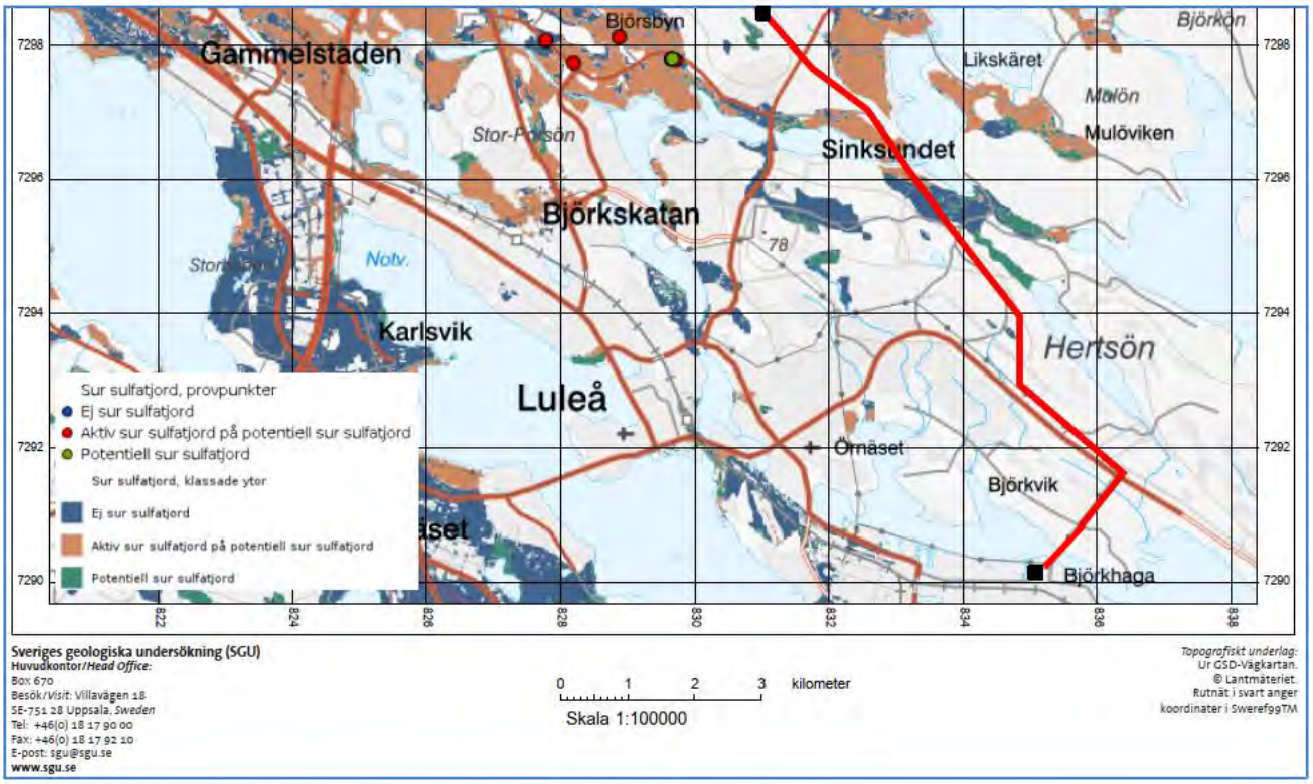


Figur 10: Område med hinderfrihet, stoppområden för höga objekt och MSA-område längs de planerade ledningarna mellan Hällmyran och Svartön.

4.3.1.2 Förorenad mark och sulfidjord

I närheten av de nya ledningarna finns en brandövningsplats på Hertsöfältet med ett utpekat potentiellt förorenat område, se Figur 10. Ledningarna ligger cirka 80 meter från brandövningsplatsens områdesgräns varpå området inte bedöms påverkas. Ingen risk för påverkan avseende spridning av föroreningar bedöms därmed föreligga.

Längs den planerade ledningssträckningen förekommer sulfidjord i området kring Sinksundet. SGU har tagit fram ett kartverktyg som visar sulfidjordar längs Sveriges norrlandskust. I Figur 11 visas den förordade ledningssträckningen i rött på SGU:s kartor. Störst risk för påverkan från sura jordar är i de bruna områdena som benämns som *aktiv sur sulfatjord på potentiell sur sulfatjord* och i de gröna områdena som benämns som *potentiell sur sulfatjord*. Aktiv sur sulfatjord (här benämnda som ”sulfidjord”) bildas när potentiell sur sulfatjord (som ligger under grundvattenytan, och därmed syrefritt) exponeras för luftens syre, vilket leder till att markens pH sjunker. Vid schakt i sulfidjord bör därför försiktighetsåtgärder vidtas.



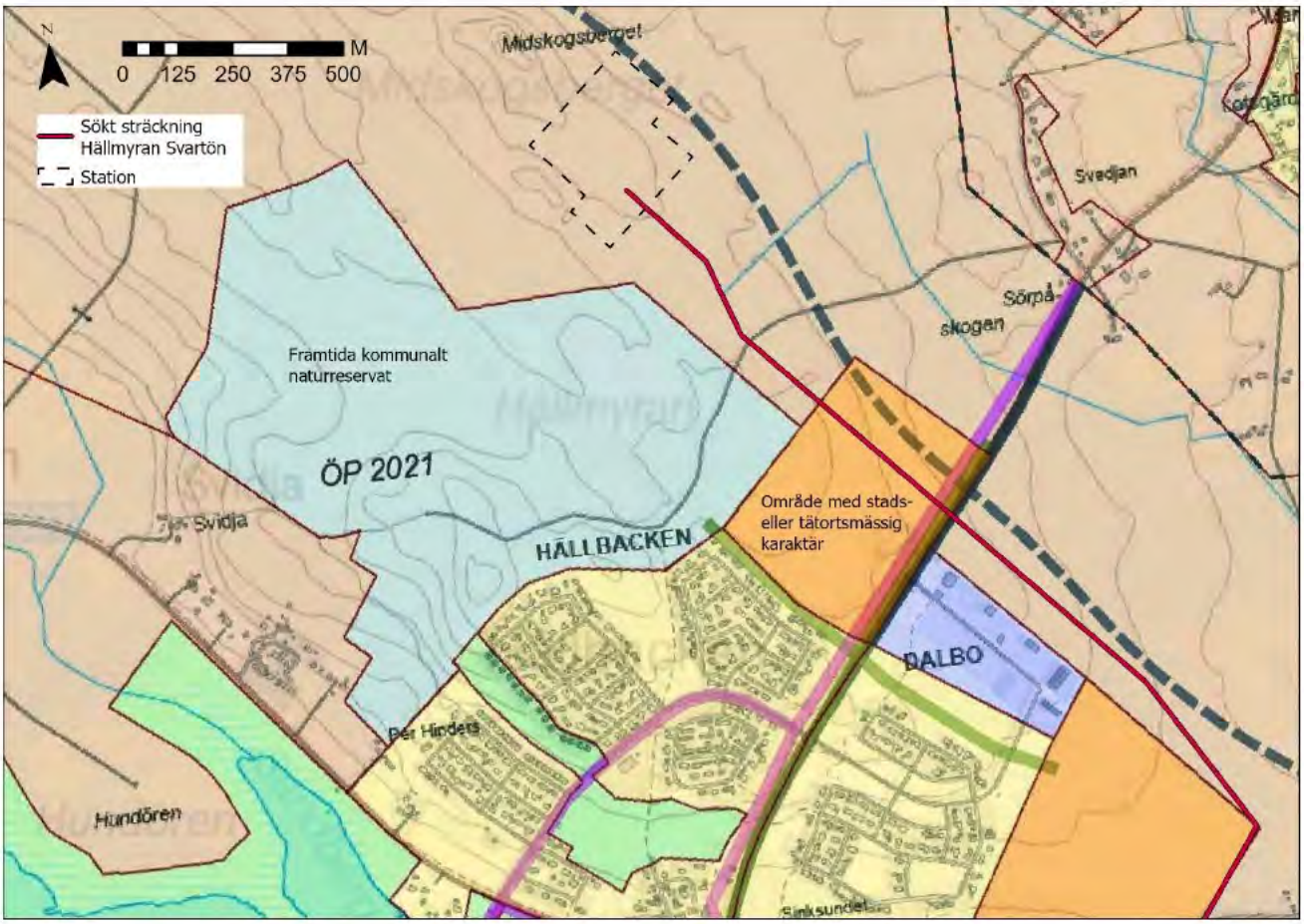
Figur 11: Karta över områden med sulfatjord och ungefärlig ledningssträckning i rött. (källa: SGU).

4.3.1.3 Planer

Luleå kommuns gällande översiktsplan antogs 2021. I översiktsplanen beskrivs att energisystemet ska byggas ut och att Svartön och Hertsöfältet ska bli centrum för energiproduktion och energilagring. Av planen framgår även att Svartön och Hertsöfältet är områden där verksamheter som kan vara särskilt störande ska placeras. Den planerade ledningssträckningen korsar norra delen av ett område utpekat med stads- eller tätortsmässig karaktär, Figur 12. I översiktsplanen är även en framtida väg (Norrleden) till Hertsöfältet/Svartön utpekad parallellt med de sökta ledningarna, se Figur 13.

2024-103548-0001 2024-06-24

2024-06-24
2024-103548-0001



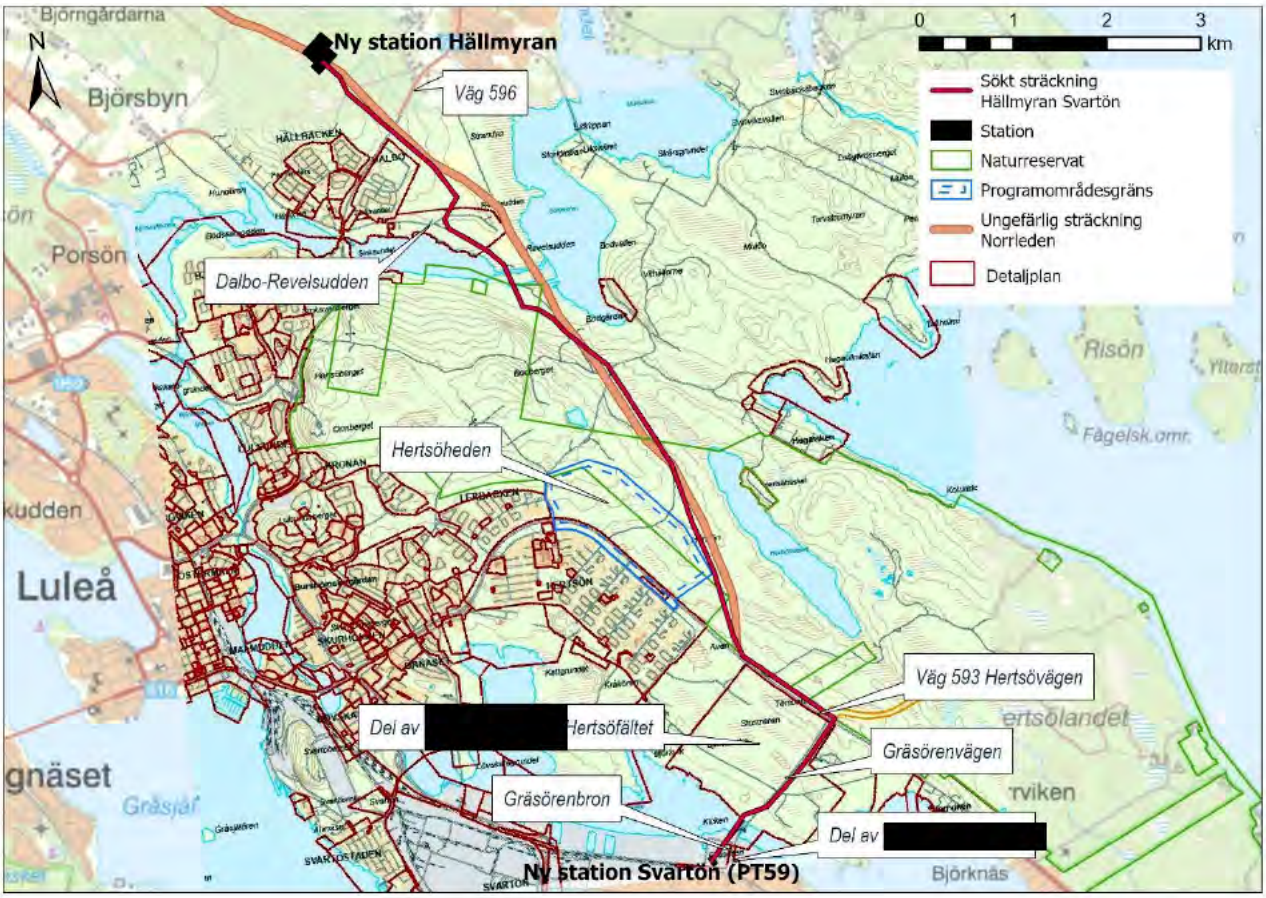
Figur 12: Karta med utpekade områden i Luleå kommuns Översiktsplan 2021.

De planerade ledningarna passerar genom ett område med områdesbestämmelser *Dalbo-Revelsudden*, Figur 13. På Hertsön håller Luleå kommun på att ta fram ett planprogram för ett nytt bostadsområde, *Hertsöheden*, Figur 13. Ledningarna passerar strax öster om detta område och varpå planområdet inte berörs.

Ledningarna berör yttre kanten av detaljplanen *Del av* [redacted] *Hertsöfältet* där ledningarna går längs med östra sidan av Gräsörenvägen, se Figur 13. Detaljplanen antogs 2021 och reglerar ett område på södra Hertsön, längs med Gräsörenvägen fram till Svartön. Syftet med planen är bland annat att skapa förutsättningar för ett nytt industriområde på Hertsöfältet vilket även inkluderar att säkerställa ytor för elförsörjning. Längs med Gräsörenvägen finns ytor som enligt detaljplanen är planerade för allmännyttig luftledning samt markkabel. Ansökt ledning berör dessa ytor.

På Svartön ligger ledningarna väst om detaljplanen *Del av* [redacted]*, Järnvägstekniskt Centrum*, varpå planen ej berörs, se Figur 13.

2024-06-24
2024-103548-0001



Figur 13: Berörda detaljplaner längs de planerade ledningarna mellan Hällmyran och Svartön.

4.3.2 Hänsynsåtgärder

Den valda utformningen/lokaliseringen av ledningarna är ett resultat av Sökandens strävan att på samma gång skapa ett robust elnät med ett systemperspektiv, minimera markintrång och påverkan på markanvändning samt undvika påverkan på luftfart och försvarsintressen och andra verksamheter. Där så är möjligt har Sökanden utifrån denna strävan valt en sambyggnationslösning som resulterar i ett mindre markbehov, samt så långt möjligt anpassa sträckningen till rådande fastighetsindelning, allt för att minska påverkan på pågående markanvändning.

Sökanden har fört en kontinuerlig dialog med Luleå kommun för att på bästa sätt samordna ledningarna med de planer för samhällsbyggnad och markanvändning som ständigt utvecklas i regionen.

Sökanden kommer att föra dialog med Försvarsmakten i samband med detaljprojekteringen av ledningarna avseende stolparnas höjd. De planerade ledningarna kommer att samlokaliseras med tidigare sökta ledningar.

För sulfidjord kommer följande hänsynstagande åtgärder vidtas:

- Under detaljprojektering av ledningarnas stolpplacering kommer förekomst av sulfidjord att undvikas i den mån det är möjligt.

2024-06-24
2024-103548-0001

- I det fall sulfidjord påträffas inom projektet kommer Sökanden täcka över sulfidjord som läggs upp och förvara denna utanför avrinningsområdet för känsliga recipienter. Sulfidjorden kommer läggas tillbaka i mättad zon, det vill säga under grundvattenytan för att förhindra oxidation.

- Om sulfidjorden inte kan hanteras i projektet kommer den tas om hand av godkänd mottagningsanläggning.

4.3.3 Konsekvensbedömning

4.3.3.1 Markanvändning

I skogsmark medför de planerade ledningarna en kalavverkad skogsgata samt avverkning i sidoområdena. Konsekvenserna blir ett produktionsbortfall för det berörda skogsbruket då träd inte tillåts växa fritt i skogsgatan. Normalt innebär dock en kraftledning av aktuell typ ingen barriäreffekt för brukandet av skogen, då skogsmaskiner kan passera under ledningarna.

Påverkan på skogsbruket i området bedöms totalt sett bli liten, men intrånget i skogsmark kan för enskilda fastighetsägare bli betydande. Ledningarnas parallellgång med annan infrastruktur innebär dock ett reducerat markbehov. Ersättning utgår till berörda markägare enligt gällande regler och praxis.

Marken bedöms ha **måttligt värde** utifrån dess användbarhet för skogsbruket. Ledningarnas effekter på skogsbruket för enskilda fastighetsägare med små skogsfastigheter bedöms som **måttliga till stora negativa** under bygg- och driftskede. Ledningarnas effekter på skogsbruket i sin helhet, med den begränsade skogsgatan i relation till den stora ytan skogsmark i det berörda området, bedöms som **små negativa** under bygg- och driftskede. Ledningarnas konsekvenser på brukad skog bedöms som **måttliga** under bygg- och driftskede.

Försvarsmaktens intressen bedöms ha **stort värde**. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter som **obetydliga** och konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under bygg- och driftskedet.

4.3.3.2 Sulfidjord

För de nya ledningarna kan sulfidjord påverkas när stolparnas fundamentgropar ska schaktats. Med föreslagna hänsynsåtgärder bedöms effekterna av att gräva i sulfidjord för omgivande mark och vatten sammantaget bli **obetydliga** under både bygg- och driftskede. Konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga**.

4.3.3.3 Planer

Byggnationen av de planerade ledningarna bedöms i viss mån kunna medföra begränsningar för intentionerna avseende markanvändning i Luleå kommuns detaljplan Dalbo-Revelsudden då ledningarna korsar planen. I översiktsplanen beskrivs att energisystemet ska byggas ut och att Svartön och Hertsöfältet ska bli centrum för energiproduktion och energilagring. De planerade ledningarna bedöms bidra till detta.

Sökanden bedömer att de planerade ledningarna inte står i strid med någon av de berörda gällande detaljplanerna då placeringen av ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet och den planerade ledningssträckningen mellan Hällmyran och Svartön har tagits fram i dialog med Luleå kommun, samt att ledningarna behövs för att möjliggöra flera av planeringsriktlinjerna i kommunens översiktsplan och detaljplaner.

2024-06-24
2024-103548-0001

4.3.4 Kumulativa effekter

Sökta ledningar kommer att placeras längs med tidigare sökta ledningar Svartbyn-Hertsöfältet. För markanvändningen innebär det att skogsgatan kommer att bli bredare jämfört med om enbart ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet stått på platsen. Det innebär att mer skog kommer att avverkas. Däremot innebär samförläggningen att intrånget blir mindre jämfört med om ledningarna anlagts i två separata skogsgator. De kumulativa effekterna och konsekvenserna bedöms som **små negativa** under bygg- och driftskedet.

När det gäller planer bidrar de planerade ledningarna, tillsammans med övriga projekt i området, till samhällsnytta och utgör en förutsättning för att möjliggöra de kommunala planerna. De kumulativa effekterna och konsekvenserna bedöms som **positiva.**

4.4 Rennäring

4.4.1 Förutsättningar

4.4.1.1 Allmänt om rennäringen i området

Hela utredningsområdet ingår i Gällivare skogssamebys verksamhetsområde och utgör vinterbetesområde för samebyn, Figur 14. Vinterbetesmarker är de områden där renarna får vistas under perioden 1 oktober till 30 april.

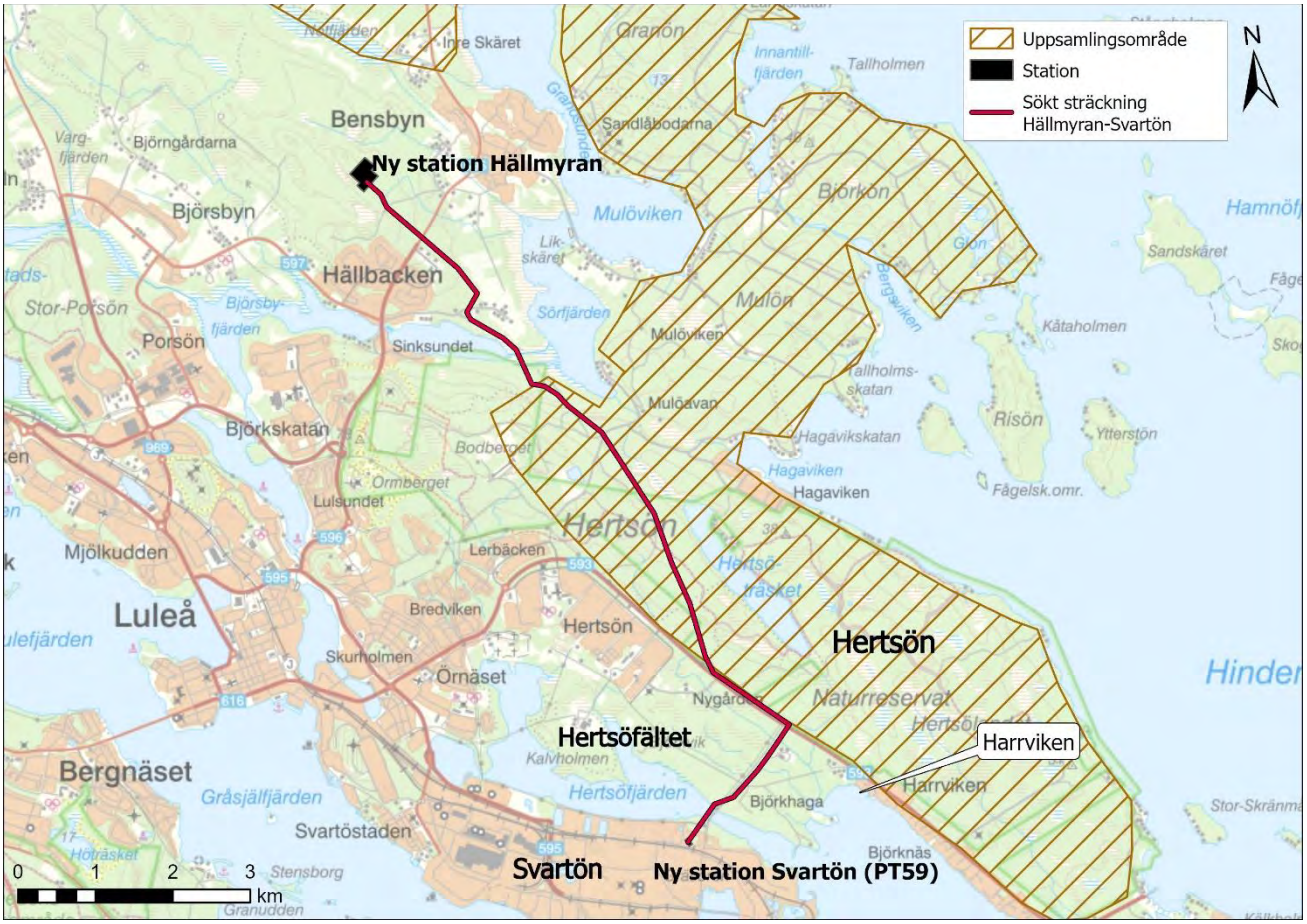
Rennäringen styrs av renens vandringar över året. Renarna flyttas mellan olika betesområden utifrån årstid och tillgången på bete. Hur betesmarkerna nyttjas skiljer sig åt från år till år och beror på klimat och andra yttre förutsättningar, inte minst påverkan genom mänsklig aktivitet och exploateringar. Detta innebär att det inte bara är områden utpekade som riksintressen är viktiga från ett rennäringsperspektiv, utan även andra områden kan ha stor betydelse.

Renskötarna planerar hur betesmarkerna ska användas på ett långsiktigt hållbart sätt. Principen är i korthet att genom analys av betesläget flytta renarna i den riktningen att renarna kan nyttja åtkomligt markbete. Vid isbildning i markskiktet och vid hård skare som hindrar renen att gräva efter marklavar och annat bete sprider sig renarna ut över stora områden i sitt sökande efter bete. Renskötarna utför kantbevakning med skoter och bil. Störningar på betesmarkerna kan medföra att renar sprids i oönskade riktningar och till områden som renskötarna vill spara för kommande beten under säsongen. Klimatet påverkar starkt förutsättningarna för renskötseln.

4.4.1.2 Beskrivning av de sökta ledningarna inom samebyns vinterbetesmark

Av Sametingets digitala planeringsunderlag framgår att inget riksintresse för rennäringen berörs av föreslagna sträckningsalternativ. Däremot berörs ett uppsamlingsområde för renar på Hertsön, se Figur 14. Under ett samrådsmöte med Gällivare skogssameby berättade samebyn att området kring Hertsön främst används mellan november och april. Samebyn kör vanligtvis renarna med lastbil och släpper dom i området kring Harrviken för att renarna ska kunna ta sig via isen ut på öarna. Renarna friströvar även inåt landet. På Hertsön, som till stora delar omfattas av naturreservat Ormberget-Hertsölandet, förekommer stor störningsrisk på rennäringen i och med ett omfattande friluftsliv. Även på Hertsöfältet förekommer stor störningsrisk med avseende på dess närhet till industriområdet Svartön. Därför jobbar samebyn aktivt med att hålla renarna ifrån fastlandet och leder renarna via isen till betesmarker på öarna öst om fastlandet.

2024-06-24
2024-103548-0001



Figur 14: Rennäringens intressen i området för ansökt ledning mellan Hällmyran och Svartön

4.4.2 Hänsynsåtgärder

För att minska störningen för renskötseln kommer Sökanden att föra dialog med samebyn innan och under byggfasen för de planerade ledningarna för att planera så att ledningarna inte byggs när renarna är i området.

4.4.3 Konsekvensbedömning

Påverkan av de planerade ledningarna på rennäringen i området uppstår främst under byggskedet i form av avverkning för ledningsgata och markbearbetning. Effekter under byggskedet kan vara tidsbegränsad ökad mänsklig närvaro och förhöjda ljudnivåer, samt bortfall av betesmark inom ledningsgatan. Effekter under driftskedet kan uppstå i samband med underhållsåtgärder eller av att skogsgatan blir ett öppet skogfritt stråk som renarna följer ut ur betesmarken. De planerade ledningarna kan medföra en viss förändring av landskapet som renarna kan uppmärksamma. Inledningsvis kan undvikelseeffekter ske hos renarna, men det sker en tillvänjningsprocess hos renarna och förändringen bedöms inte lika omfattande som exempelvis pågående skogsbruk i området.

Indirekt kan skogsgator medföra ökad skotertrafik som för med sig störningar på, och spridning av, betande renhjordar vilket skapar merarbete och merkostnader för renskötarna. Skoterkörning ligger dock utanför Sökandens möjlighet att påverka då det regleras i terrängkörningsförordningen. Det är tillåtligt förutom vid vissa förhållanden.

2024-06-24

2024-103548-0001

Uppsamlingsområdets funktion påverkas inte i någon större grad då samebyn aktivt jobbar med att hålla renarna ifrån fastlandet. Dock kan ändå renar förflytta sig inåt landet. Dialog med samebyn bidrar till att anpassa byggtiden till perioder under vinterbetesperioden som renar inte vistas intill den sökta ledningssträckningen. Då kan byggnation av ledningarna ske utan störning och tillgängligheten består under byggfasen. Uppstår situationen att byggnation behöver ske när renarna är i närområdet till ledningarna kan åtgärder för att begränsa eller undvika negativa effekter för samebyarna vara en del i dialogen.

Den skogsmark som berörs av de planerade ledningarna bedöms ha **måttligt värde** för rennäringens nyttjande.

Ledningarnas effekter under byggfasen bedöms som **små-måttligt negativa** när det gäller ökad störning av renarnas betesgång i det fall renarna vistas i närområdet under byggnation. Effekten är dock tillfällig. Effekterna bedöms som **obetydliga** för rennäringen i det fall de inte vistas i närområdet under byggnation.

Sammanfattningsvis bedöms effekterna av de sökta ledningarna som **små negativa** under driftskedet då påverkan bedöms orsaka negativa effekter för samebyn. Värdet på betesmarken i och kring de planerade ledningarna finns dock fortfarande kvar och marken kan nyttjas av samebyn även efter det att ledningarna uppförts.

Med inarbetade åtgärder bedöms de sökta ledningarna sammanfattningsvis medföra **små-måttliga negativa** konsekvenser under bygg- och driftskede.

4.4.4 Kumulativa effekter

Kumulativa effekter innebär att allt nytt intrång med ledningsgata och ledningar läggs till på det som rennäringen redan har att hantera på sina betesmarker. Viktiga åtgärder är att begränsa och samla intrången, minska fragmentering och bevaka byggtiden. Olika typer av verksamheter och intressen som tillsammans påverkar renskötselns förutsättningar är exempelvis skogsbruk, vindkraft, väg, järnväg, täktverksamhet och friluftsliv. Till detta tillkommer även effekten av klimatförändringar som bland annat leder till osäkra isar så att det är svårare för renarna att ta sig ut till öarna öst om Hertsön, samt förekomsten av rovdjur inom samebyarnas betesområden som medför att såväl kustbetet påverkas som åretruntmarkerna.

De markförlagda ledningarna Lerbäcken-Hertsöfältet planeras att förläggas under barmarksperiod och är tagna i drift när det är dags att bygga ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet och därefter ledningarna Hällmyran-Svartön. Möjligtvis kommer tiden för genomförandet av alla ledningsprojekten att bli längre rent kalendermässigt, men de störningar som kan uppstå i form av buller med mera bedöms inte komma att bli adderade. Utifrån kumulativa perspektiv kan effekter uppstå på renarnas kondition, överlevnad, reproduktion och produktion, som är följder av att renar utsätts för flera typer av störningar samtidigt. När anläggningsarbetet upphört upphör dock de direkta störningarna för renskötseln. Effekter under driftskedet kan sedan uppstå i samband med tillfälliga underhållsåtgärder eller att undvikelseeffekter inledningsvis sker hos renarna.

De kumulativa effekterna på renarna i samband med de sökta ledningarna består även av att ledningsgatan inverkar på betesmark i form av att träd försvinner och vegetationen förändras. Det innebär att de planerade ledningarna mellan Hällmyran och Svartön, tillsammans med andra verksamheter inom samebyns verksamhetsområde inklusive den sedan tidigare sökta ledningar Svartbyn-Hertsöfältet, minskar flexibiliteten för rennäringen vad gäller betesmarker. Effekten förstärks i takt med att ostörda områden minskar. För att minska effekterna på renskötseln planeras de sökta ledningarna uppföras parallellt med ledningarna

2024-06-24

2024-103548-0001

Svartbyn-Hertsöfältet samt vägar och åtgärder såsom dialog innan avverkning och byggnation samt uppehåll av byggnation i det fall renarna befinner sig i området, har föreslagits.

Intrånget kan samlas och fragmenteringseffekten begränsas i och med parallellgång med befintlig och planerad infrastruktur. Värdet på betesmarken i och kring den sökta ledningssträckningen bedöms fortfarande finnas kvar och marken kan nyttjas för samebyn även efter att ledningarna har uppförts. Ledningarnas effekter bedöms därmed som **små negativa**. Sammanfattningsvis bedöms ledningarnas kumulativa konsekvenser, tillsammans med övriga verksamheter på samebyarnas betesmark, som **måttligt negativa** under bygg- och driftskedet.

4.5 Naturmiljö

4.5.1 Metodik

I denna MKB behandlas huvudsakligen de naturmiljöer som bedöms ha särskilt höga naturvärden och som är av betydelse för den biologiska mångfalden, inklusive naturvårdsarter. Begreppet naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Begreppet innefattar juridiskt skyddade arter, typiska arter, rödlistade arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter.

Den svenska rödlistan är en lista över arter och deras hotstatus i Sverige. Den baseras på en bedömning av enskilda arters risk att dö ut från landet och kan ses som en barometer av arternas tillstånd. Bedömningen görs utifrån internationellt vedertagna kriterier som baseras på flera olika riskfaktorer. Arter klassificeras i olika rödlistekategorier enligt nedan;

- Nationellt utdöd (RE)
- Akut hotad (CR)
- Starkt hotad (EN)
- Sårbar (VU)
- Nära hotad (NT)
- Kunskapsbrist (DD)

Arter i kategorierna CR, EN och VU utgör hotade arter. Arter i kategorin Livskraftig (LC) räknas inte som rödlistade. Både formellt skyddade områden (med stöd av 4 och 11§ kap 7 Miljöbalken och Jordabalken 7 kap 3 §) och områden utan skyddsstatus idag ingår i konsekvensbeskrivningen. Dessutom ingår utredning om eventuella konsekvenser för artskydd. De berörda områdenas skyddsvärde påverkar bedömningen av konsekvenserna. Områdenas skyddsstatus indikerar dess skyddsvärde.

Underlagsmaterial för bedömning av naturvärden längs ledningssträckningen är inhämtat från flertalet olika källor. I Tabell 3 redogörs för respektive källa och datamaterial. För att komplettera befintliga data nyttjas resultat från flera naturvärdesinventeringar i fält enligt svensk standard.

2024-06-24
2024-103548-0001

Tabell 3. Underlagsmaterialet för bedömning av påverkan på naturmiljön.

Källa	Datamaterial
Naturvårdsverket	Naturreservat
	Riksintressen
	Natura 2000
	Värdetrakter VTH
Jordbruksverket	Ängs- och betesmarker
Länsstyrelsen	Naturvårdsavtal NVA
	Våtmarksinventeringen – VMI
	Värdefulla naturområden
	Värdetrakter skog
	Vattenskyddsområde
Vatteninformation Sverige (VISS)	Grundvatten, sjöar, vattendrag
Skogsstyrelsen	Biotopskyddsområden
	Naturvårdsavtal
	Nyckelbiotoper
	Sumpskogar
Skyddad Skog	Skogsbolagens frivilliga avsättningar
ArtDatabanken, artportalen	Fynddata över sekretessbelagda fynd av fåglar och naturvårdsarter
	Fynddata över offentliga fynd av fåglar och naturvårdsarter

Ett flertal tidigare naturvärdesinventeringar har under de senaste åren (2018-2024) genomförts utmed ledningssträckningar som sammanfaller med den nu sökta sträckningen. Dessa tidigare inventeringar har sedan, i samband med föreliggande koncessionsansökan, kompletterats med en naturvärdesinventering som genomfördes under sommaren 2023 (Sweco, 2024). För information om inventeringarnas metodik och fullständiga resultat, se respektive naturvärdesinventeringsrapport i Bilaga 2d.1 – 2d.4.

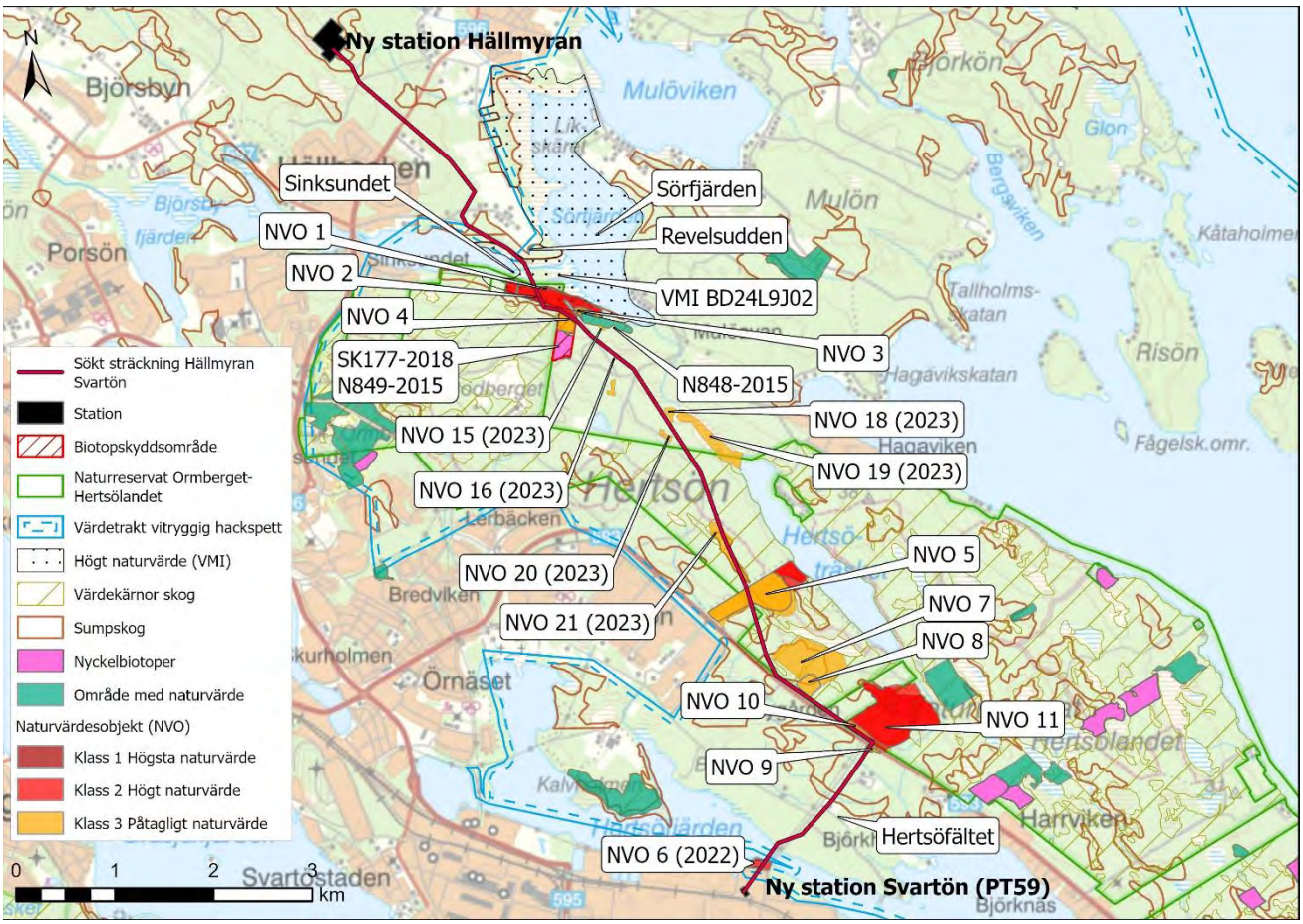
Utöver detta har även ett artuttag inhämtats från artportalen (SLU ArtDatabanken). Uttaget innefattar en sammanställning av fridlysta arter, rödlistade arter, Natura 2000-arter samt eventuellt skyddsklassade fynd inom ett område på 150 meter från ledningssträckningen mellan januari 2018 och november 2024.

4.5.2 Förutsättningar

4.5.2.1 Beskrivning av naturmiljö

Den sökta ledningssträckningen går genom ett flackt landskap invid kusten till Bottenviken och indelas naturgeografisk till norra Bottenvikens kustslätt (Nordiska ministerrådet, 1984). Berggrunden utgörs av magmatiska och metamorfa bergarter så som granit, metagråvacka och basalt. Jordarterna består till stor del av lera-silt, postglaciala avlagringar och morän. På norra Hertsölandet förekommer även mindre partier med kalkrika stråk. Figur 15 nedan visar den sökta ledningssträckningen tillsammans med registrerade naturmiljöintressen i området.

2024-06-24
2024-103548-0001



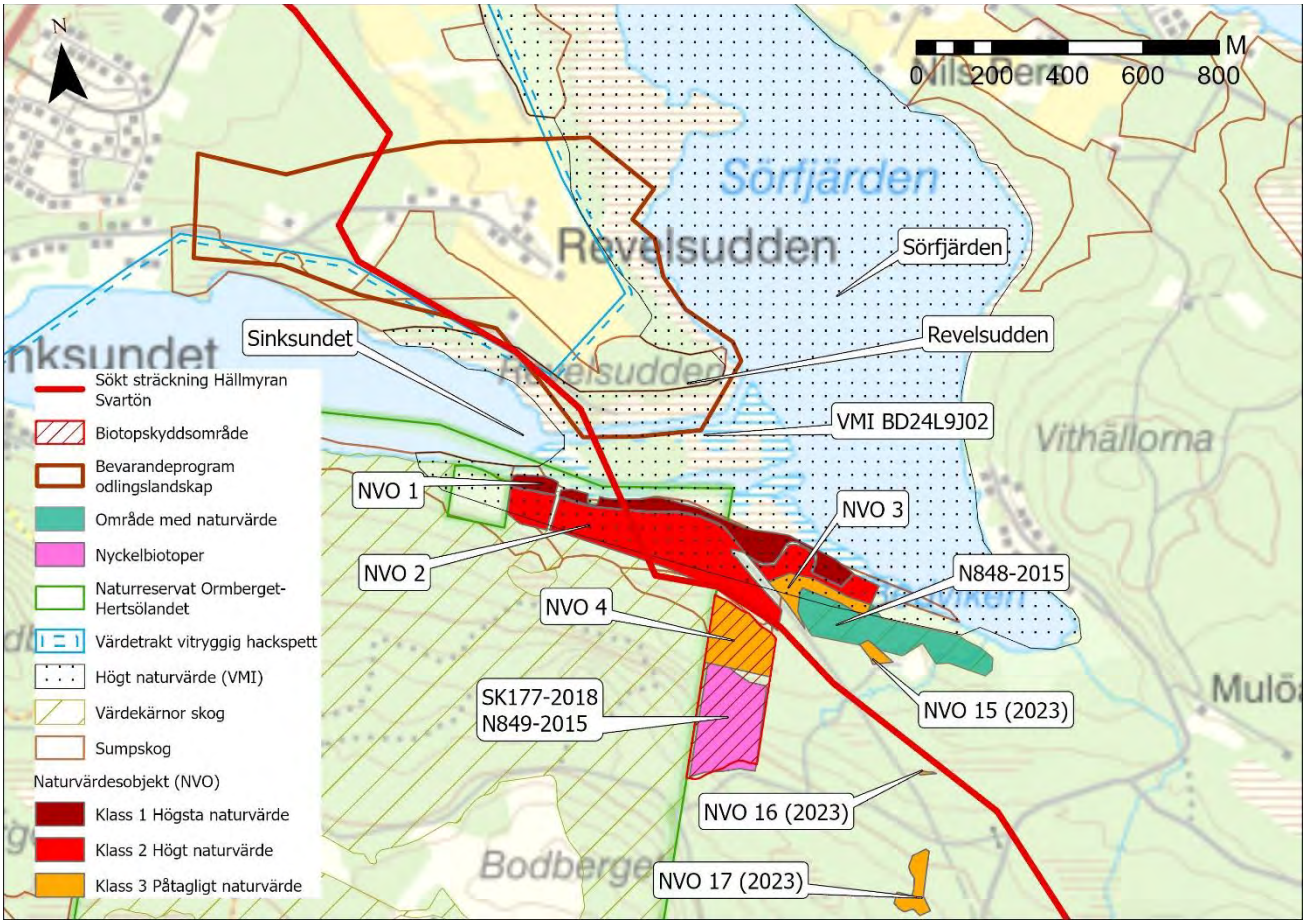
Figur 15. Karta med registrerade naturintressen längs ledningssträckningen och i närområdet.

Naturmiljön längs de sökta ledningarna utgörs huvudsakligen av skogsmark, där merparten av skogsmarken är påverkad av skogsbruk, genom bland annat föryngringsytor och gallring. Områden med längre skoglig kontinuitet återfinns utmed de sökta ledningarna främst i områden runt södra delarna av sjön Hertsöträsket. Runt sjön förekommer även våtmarker och sumpiga barrskogsmiljöer.

Vid Revelsudden finns bebyggelse med ett mindre antal småhus på tomtmark i anslutning till jordbruksmark, samt igenväxande jordbruksmark, se Figur 16. Skogarna i detta område präglas generellt sett av lövsuccessioner med björk, gråal, asp, sälg, där varierande graninväxt finns inom höglänta partier. Generellt sett är skogen vid Revelsudden till stor del påverkad av jordbruks- och skogsbruksåtgärder, genom dikning och veduttag.

Marken vid Revelsudden vid vattnet präglas av landhöjning och inbegriper tre områden. Själva Revelsudden i norr, en liten ö i Sinksundet, samt det större södra delområdet på Hertsön som delvis ingår i naturreservatet Ormberget-Hertsölandet. Där återfinns också mer opåverkade strand- och blandskogsmiljöer.

2024-06-24
2024-103548-0001

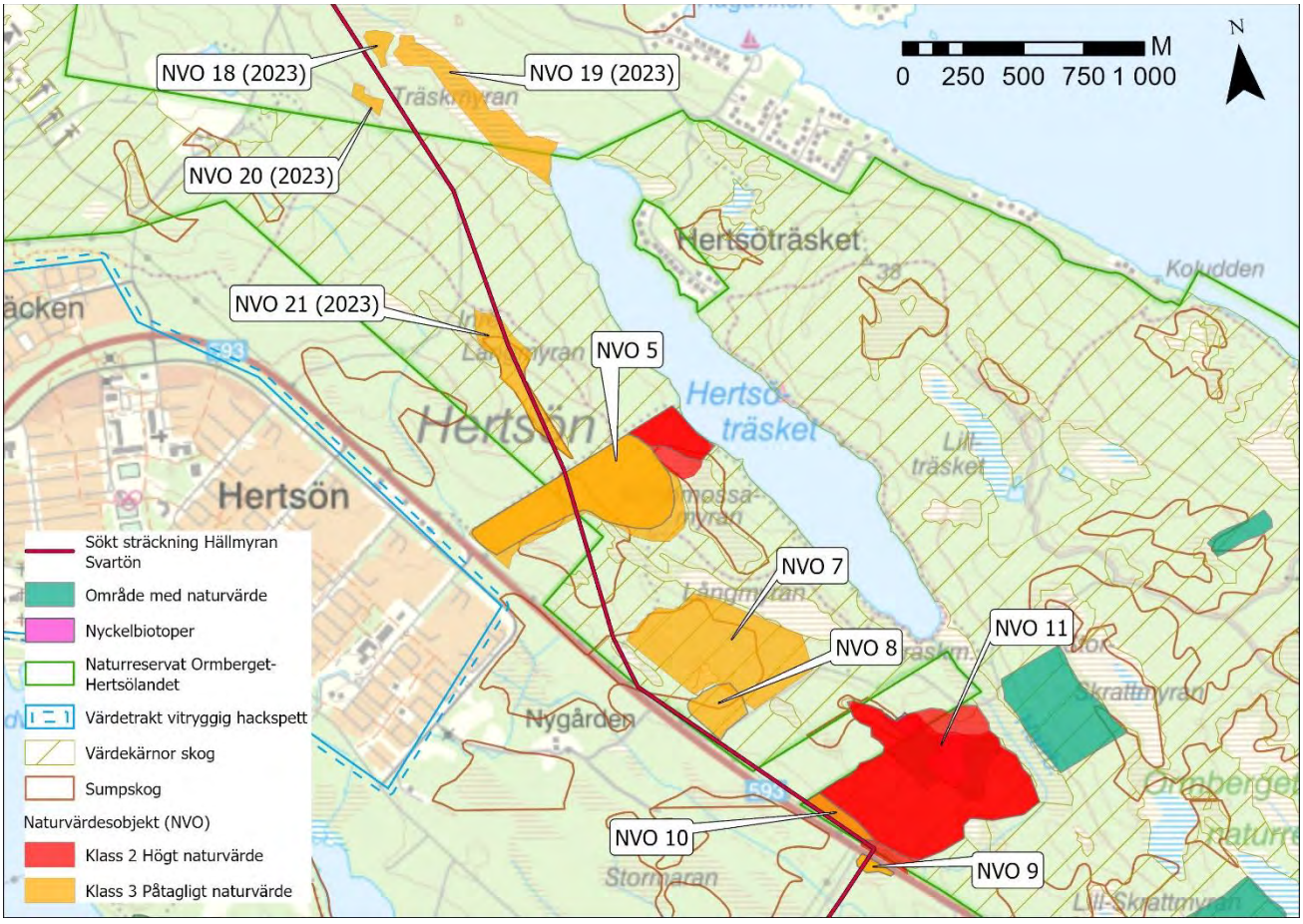


Figur 16. Karta med de naturintressen som berörs av den sökta ledningssträckningen vid Revelsudden.

Ormberget-Hertsölandet, se Figur 15, är ett kommunalt naturreservat med skogliga naturvärden samt med värden för friluftslivet. Naturreservatets syfte är att bevara och förhöja de naturvärden som finns i området, samt att erbjuda invånarna i Luleå möjlighet till friluftsliv och rekreation i tätortsnära naturmiljö. Föreskrifterna för markanvändning skiljer sig mellan ett antal olika delområden inom naturreservatet. Inom vissa delområden sköts skogen genom moderna brukningsmetoder, varför det inom reservatet också förekommer arealer med produktionsskog. Aningen större och mer sammanhängde områden med skoglig kontinuitet utmed ledningarna finns främst vid Hertsöträsket, se Figur 17, där mer opåverkade gran- och tallskogspartier förekommer.

De två nya ledningarna kräver dispens från reservatsföreskrifterna för naturreservatet Ormberget-Hertsölandet vilket Sökanden kommer att ansöka om. Inga ytterligare naturreservat, Natura 2000-områden eller riksintressen avseende naturvård kommer beröras av de nya ledningarna.

2024-06-24
2024-103548-0001

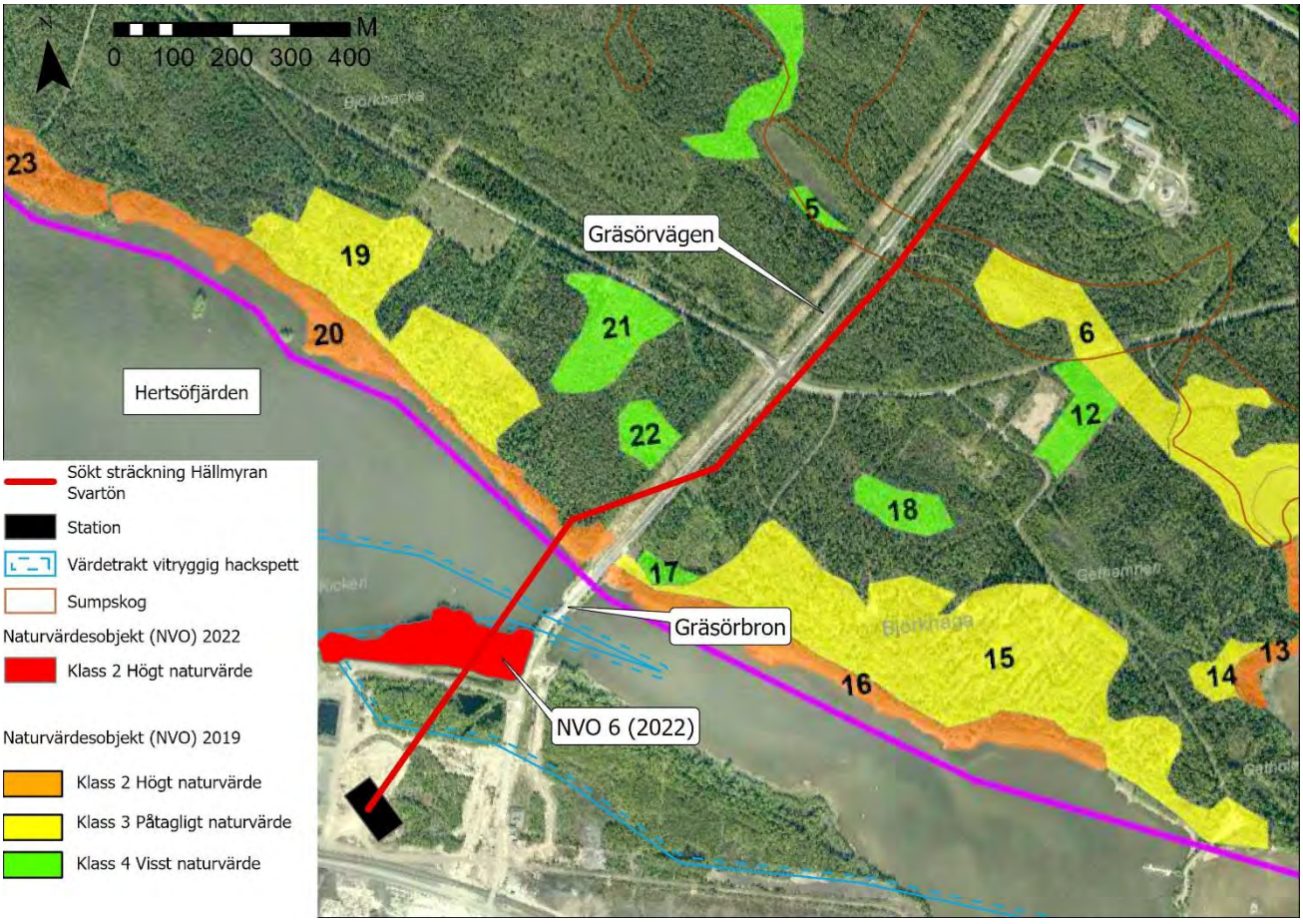


Figur 17. Karta med de naturintressen som berörs av den sökta ledningssträckningen på Hertsön.

I området kring Gräsörenbron (ofta benämnt Gräsörenkanalen), se Figur 18, breder lövsuccessioner ut sig vid stränderna. På norra sidan Hertsöfjärden förekommer en lång strandzon med strandäng samt en olikåldrad strandskog med förekomster av gråal, sälg och björk.

På södra sidan Hertsö- och Sörbrändöfjärden, inne på Svartöns industriområde, återfinns mindre områden med naturliga strandängar och översvämningspåverkade strandskogsmiljöer på både östra och västra sidan Gräsörenkanalen.

2024-06-24
2024-103548-0001



Figur 18. Karta med de naturintressen som berörs av den sökta ledningssträckningen vid Gräsörenbron.

De ekosystemtjänster som finns utmed ledningssträckningen utgörs av både terrestra och limniska tjänster så som naturbete, pollinering, rekreativa ekosystemtjänster såsom bärplockning och övriga naturupplevelser, vilt och delvis produktion av träbiomassa. Längs sträckningen finns även några vattendrag och våtmarker som levererar tjänster i form av upprätthållande av biokemiska cykler, vattenrening och skydd mot översvämningar. Till dessa tjänster tillkommer produktion av mer övergripande värden såsom upprätthållande av biologisk mångfald, jakt och naturupplevelser. Sträckningen passerar närmare viss bostadsbebyggelse vid Luleå och kan därför även påverka boendes närnatur och, åtminstone under byggfas, möjligheter till rekreation.

4.5.2.2 Naturvärden

I Tabell 4 ges en beskrivning av samtliga naturvärden, det vill säga respektive tidigare utpekade naturområden, samt naturvärdesobjekt (NVO) identifierade under naturvärdesinventeringarna inom 150 meter från ledningarnas mitt. Tabellen beskriver de sökta ledningarnas påverkan på naturmiljön, hänvisning till hänsynsåtgärder, samt bedömning av ledningarnas effekter- och konsekvenser för respektive område och objekt.

Utpekade sumpskogar längs med ledningarna hyser i regel låga naturvärden då de till stor utsträckning är dikade och påverkade av trakthyggesbruk. De sumpskogar som finns längs ledningarna har avgränsats som naturvärdesobjekt och inbegrips således också i bedömningen i tabellen nedan.

2024-06-24
2024-103548-0001

Tabell 4. Tidigare kända naturvärden och naturvärdesobjekt utmed sökt ledningssträckning mellan Hällmyran och Svartön. Arters status anges enligt rödlistan 2020. NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad. FD1 avser fågeldirektivets bilaga 1. För påverkansbedömning av förekommande skyddade naturvårdsarter inom objekten används begreppet kontinuerlig ekologisk funktion (KEF).

Objekt	Källa	Beskrivning	Ledningarnas påverkan, ca 40 m skogsgata	Hänsynsåtgärder (se avsnitt 4.5.3)	Konsekvensbedömning
Naturreservat Ormberget-Hertsölandet NVR-ID 2021406 (2156 hektar) Sammanfaller med skogliga värdekärnor samt andra naturvärden och naturvärdesobjekt.	Natur-vårdsverket	Ormberget-Hertsölandet är ett kommunalt naturreservat med skogliga naturvärden samt värden för friluftslivet.	Ledningarna passerar genom reservatet vid två platser, en ca 300 m lång sträcka vid norra Hertsön samt en ca 3 km lång sträcka på centrala Hertsölandet. Påverkan består huvudsakligen av avverkning av produktions-skog. Mindre ytor med lövskog (vid norra Hertsön) och barrskog med kontinuitet (väster om Hertsöträsket) kommer behöva avverkas.	Se generella hänsynsåtgärder punkt 1-3. Specifika hänsynsåtgärder redovisas inom respektive avgränsat NVO, punkt 5-10. Dispens från naturreservats-föreskrifterna kommer att sökas.	Med inarbetande av hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter och konsekvenser för utpekade naturvärdesobjekt inom naturreservatet som små negativa under bygg- och driftskede. Konsekvenserna bedöms därmed som små-måttliga negativa under bygg- och driftskede.
Biotopskydds-område, SK 177–2018 (7,4 hektar) Nyckelbiotop N849-2015 (4,4 hektar)	Skogs-styrelsen	Biotopskyddsområdet utgörs av en kalkbarrskog med fuktigt mikroklimat väster om sökt ledning. Nyckelbiotopen sammanfaller med biotopskyddsområdet.	De nya ledningarna och dess skogsgata passerar utanför objektens norra gräns. Ingen avverkning kommer behöva genomföras inom ytan för objekten.	Se Specifik hänsynsåtgärd punkt 4.	Påverkas ej.
Objekt med naturvärde N 848–2015. (5,2 hektar)	Skogs-styrelsen	Objektet utgörs av lövsumpskog.	Påverkas inte då objektet återfinns ca 60 meter öster	Ej aktuellt.	Påverkas ej.

2024-103548-0001 2024-06-24

Sammanfaller delvis med NVO 3.			om skogsgatan för sökt sträckning.		
VMI-objekt BD24L9J02-Högt naturvärde (253 hektar)	Läns-styrelsen (VMI)	Objektet består av större våtmarksområden med landhöjningsskog och blandsumpskog vid Sörfjärden och Revelsudden.	VMI-objektet genomkorsas av aktuella ledningar. Påverkan sker genom avverkning av vegetation VMI-objektets naturvärden har identifierats och inbegrips i NVO 1 NVO 2.	Se Generella hänsynsåtgärder punkt 2-3 samt specifika hänsynsåtgärder i lövskogsmiljöer punkt 5-8. .	Objektets naturvärde är främst är knutet till lövskogsmiljöer i strandzonen (NVO 1 och NVO 2). Med inarbetade hänsynsåtgärder för våtmarker och lövskogsmiljöer (NVO 1 och NVO 2) bedöms effekterna och konsekvenserna på VMI-objektet som små negativa.
NVO 1-Högsta naturvärde (2,9 hektar)	Pelagia, 2020	Objektet utgörs av en landhöjnings-sumpskog på norra Hertsön, vid sundet mot Revelsudden. Inom objektet förekommer närmast stranden rikligt med sälg och gråal. Högre upp från stranden förekommer mer björk samt inväxning av gran. Inom området noteras sälgtagging (VU), borsttagging (VU), vit aspticka (VU), och narrporing (alla VU).	Objektet genomkorsas av sökta ledningar och minskar med ca 0,15 hektar i samband med avverkning. Strandskog med förekomst av sårbara vedsvampar berörs.	Se Generella hänsyns-åtgärder punkt 1-3 och Specifika hänsynsåtgärder i lövskogs-miljöer, punkt 5-8.	Biotopen är förhållandevis vanlig i Norrbottens kustland, och troligtvis finns ett visst mörkertal beträffande förekomsten hos de noterade naturvårdsarterna, så som exempelvis sälgtagging. Med inarbetade hänsynsåtgärder för lövskogsmiljöer bedöms objektets kontinuerliga ekologiska funktion för förekommande naturvårdsarter bibehållas. Sammantaget bedöms effekterna och konsekvenserna på naturvärdesobjektet som måttligt negativa.
NVO 2-Högt naturvärde (9,3 hektar)	Pelagia, 2020	Objektet utgörs av landhöjnings- och lövsumpskog på norra Hertsön. Liknar NVO1, men detta objekt ligger högre upp från stranden. Objektet bär påtagliga spår av vedtäkt och dikning. Liknande vedsvampflora som i NVO 1 med fynd av borsttagging (VU).	Objektet genomkorsas av sökta ledningar och minskar med ca 0,60 hektar i samband med avverkning.	Se Generella hänsyns-åtgärder punkt 1-3 och Specifika hänsynsåtgärder i lövskogs-miljöer, punkt 5-8.	Biotopen är förhållandevis vanlig i Norrbottens kustland, och troligtvis finns ett visst mörkertal beträffande förekomsten hos de noterade naturvårdsarterna, så som exempelvis sälgtagging. Med inarbetade hänsynsåtgärder för lövskogsmiljöer bedöms objektets kontinuerliga ekologiska funktion för förekommande

2024-06-24
2024-103548-0001

					naturvårdsarter bibehållas. Sammantaget bedöms effekterna och konsekvenserna på naturvärdesobjektet som måttligt negativa.
NVO 3-Påtagligt naturvärde (2,1 hektar)	Pelagia, 2020	Objektet utgörs av en drygt 100-årig frisk till fuktig gransumpskog med bitvis påtagligt inslag av björk och enstaka förekomster av död ved. Objektet är påverkat genom dikning och gallring. Bland naturvårds-arter noteras järpe (VU) samt kärrkammossa och missne.	Påverkas ej då objektet ligger ca 60 meter öster om skogsgatan för sökta ledningar.	Ej aktuellt.	Påverkas ej.
NVO 4-Påtagligt naturvärde (1,1 hektar)	Pelagia, 2020	Objektet utgörs av en 150 till 200-årig granskog av blåbärstyp med inslag av björk och återfinns ca 25 meter söder om skogsgatan för sökt sträckning. Objektet sammanfaller i norr med gränsen för ett biotopskyddsområde. Bland naturvårdsarter noteras ullticka (NT) och granbarkgnagare.	Se beskrivning Biotopskyddsområde SK177-2018.	Se Generella hänsynsåtgärder punkt 1 och Specifika hänsyns-åtgärder, punkt 5.	Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms effekterna och konsekvenserna för naturvärdesobjektet som obetydliga.
NVO 5-Påtagligt naturvärde (22 hektar)	Pelagia, 2020	Objektet utgörs av ett varierat barrskogsområde med genomgående förekomst av 150 till 200 åriga tallar. Objektet bär spår av påverkan av skogsbruk. Inom objektet förekommer mindre fattigkärr och en gransumpskog. Bland naturvårds-arter noteras gammelgransskål (NT) och granbarkgnagare.	Objektet genomkorsas av sökta ledningar och fragmenteras i samband med avverkning av ledningsgatan på en sträcka av ca 190 m. Objektets yta minskar.	Se Generella hänsynsåtgärder punkt 1-3 och Specifika hänsyns-åtgärder i barrskogs-miljöer, punkt 9-10.	Objektets huvudsakliga areal finns öster om ledningsgatan. Där bedöms kontinuerlig ekologisk funktion för förekommande naturvårdsarter kunna bibehållas intakt. Både biotopen och de naturvårdsarter som är knutna till denna är generellt sett vanliga i Norrbotten, varvid effekterna av fragmentering av objektet inte påverkar naturvårdsarternas bevarandestatus.

2024-06-24
2024-103548-0001

					Sammantaget bedöms effekterna och konsekvenserna för naturvärdesobjektet som små negativa.
NVO 7-Påtagligt naturvärde (15,5 hektar)	Pelagia, 2020	Objektet utgörs av en medelålders blandskog med gran, tall, björk, asp och sälg.	Påverkas ej då objektet som närmast ligger ca 25-30 meter öster om skogsgatan för sökta ledningar.	Ej aktuellt.	Påverkas ej.
NVO 8-Påtagligt naturvärde 3,5 hektar	Pelagia 2020	Objektet utgörs av en 100-150-årig granskog med inslag av spärrgreniga tallar samt björk. Viss död ved i klenare dimensioner förekommer.	Ca 0,04 hektar skogsmark i objektets sydöstra utkant behöver avverkas i samband med upptagandet av skogsgatan.	Se Generella hänsynsåtgärder punkt 1-3 och Specifika hänsyns-åtgärder i barrskogs-miljöer, punkt 9-10.	Den yta som behöver avverkas bedöms som mycket begränsad, och utgör endast utkanten av naturvärdesobjektet. Inga utpekade naturvårdsarter påverkas. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms effekterna och konsekvenserna för naturvärdesobjektet som obetydliga-små.
NVO 9-Påtagligt naturvärde (0,6 hektar)	Pelagia, 2020	Objektet utgörs av ett litet bestånd med grovstammig granskog av blåbärstyp i åldern 150 till 200 år.	Stora delar av objektet är redan avverkat i samband med anläggandet en GC-väg längs norra sidan av Hertsövägen. Objektets västra del påverkas genom avverkning och objektets yta halveras.	Se Generella hänsynsåtgärder punkt 1-3 och Specifika hänsyns-åtgärder i barrskogs-miljöer, punkt 9-10.	Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms objektets biotopvärde bibehållas intakt, öster om upptagen skogsgata. Effekterna och konsekvenserna bedöms som små.
NVO 10-Påtagligt naturvärde (1,7 hektar)	Pelagia 2020	Objektet utgörs av ett litet bestånd om 1,7 hektar med cirka 150-årig grovstammig granskog av blåbärstyp. Inom objektet förekommer spår av plockhuggning. Gränsticka (NT) och ullticka (NT) noteras i norr, vid gränsen till NVO 11.	Ledningarna passerar objektens södra utkanter, i anslutning till redan exploaterad mark norr om Hertsövägen. Ca 1 hektar skogsmark norr om Hertsövägen behöver	Se generella hänsynsåtgärder 1-3 och Specifika hänsyns-åtgärder i barrskogs-miljöer, punkt 9-10.	Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms objektets kontinuerliga ekologiska funktion bibehållas intakt för förekommande naturvårdsarter i gränsen mot NVO 11 i norr. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms effekterna och konsekvenserna som små.

2024-06-24
2024-103548-0001

			avverkas inom objektet i samband med upptagandet av skogsgatan.		
NVO 11-Högt naturvärde (38 hektar)	Pelagia 2020	Objektet utgörs av en naturskogsartad granskog med beståndsålder på 150–200 år, med genomgående inslag av björk och asp samt spärrgrenig tall. Död ved förekommer måttligt-rikligt, främst i form av granlågor. Området bär på mer eller mindre synliga spår av plockhuggning. I objektet noteras granticka (NT) och gammel-gransskål (NT).	Objektets södra utkant påverkas genom avverkning och objektets yta minskar med ca 0,4 hektar.	Se generella hänsynsåtgärder 1–3 och Specifika hänsyns-åtgärder i barrskogs-miljöer, punkt 9–10.	Biotopförlusten som uppkommer i samband med avverkningen bedöms begränsad. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms objektets kontinuerliga ekologiska funktion bibehållas intakt för förekommande naturvårdsarter. Effekterna och konsekvenserna bedöms som små negativa.
NVO 15 (2023) - Påtagligt naturvärde (0,25 hektar)	Sweco, 2023	Objektet ligger ca 100 m öster om befintlig VA-gata på Hertsön och utgörs av ett mindre område med örtrik granskog med god skoglig kontinuitet. Död ved noteras sparsamt, men då ofta som grövre lågor (gran och björk) i senare skede av förruttnelse. Inom objektet påträffas granticka (NT). Objektet omges till viss del av brukad och yngre skog.	Påverkas ej då objektet återfinns ca 75 m öster om skogsgatan för sökta ledningar.	Ej aktuellt.	Påverkas ej.
NVO 16 (2023) - Påtagligt naturvärde (0,1 hektar)	Sweco, 2023	Objektet utgörs av en liten och svagt rikpåverkad myr öster om befintlig VA-gata. Myren återfinns delvis under en befintlig kraftledning som påverkats genom dikning och körning	Påverkas ej då objektet ligger ca 25 m väster om skogsgatan för sökta ledningar.	Ej aktuellt.	Påverkas ej.

2024-06-24
2024-103548-0001

		av terrängfordon. På myren förekommer en naturvårdsart - sumpnycklar - förhållandevis allmänt till bitvis rikligt. I övrigt förekommer också fräkenväxtlighet.			
NVO 18 (2023) - Påtagligt naturvärde (1,1 hektar)	Sweco, 2023	Objektet utgörs av ett mindre område med sumpig gran- och blandskog med viss kontinuitet. Objektet omges till stor del av yngre och mer påverkad skogsmark. Inom objektet förekommer bitvis allmänt med död ved, och främst då i mindre dimensioner av björk. Objektet hyser i sin centrala del också ett dråg/göl med öppen vattenspegel. Sammantaget kan objektet utgöra värde för fågellivet.	Påverkas ej då objektet ligger ca 30 m öster skogsgatan för sökta ledningar.	Ej aktuellt.	Påverkas ej.
NVO 19 (2023) - Påtagligt naturvärde (9,0 hektar)	Sweco, 2023	Objektet utgörs av en större sammanhängande våtmark nordväst om Hertsöträsket skapad genom inväxning av grund sjö (Hertsöträsket). På myren förekommer inväxt av tall. Markskiktet utgörs till stor del av vitmossor. Kantzonerna är delvis påverkade av skogsbruk, vilket gör att grövre tallar till stor del saknas. Sammantaget utgör myren ett värde för fågellivet, där bland annat storspov (EN) noterades med varningsläte under häcktid. På våtmarken noterades även	Påverkas ej då objektet ligger ca 100 m öster om skogsgatan för sökta ledningar.	Ej aktuellt.	Påverkas ej.

2024-103548-0001 2024-06-24

		trana (FD1) och sångsvan (FD1).			
NVO 20 (2023) - Påtagligt naturvärde (1,5 hektar)	Sweco, 2023	Objektet utgörs av ett mindre område med delvis senvuxen granskog på fuktig till blöt mark som uppvisar en god skoglig kontinuitet. Inom objektet förekommer en begynnande inväxt av rönn och björk. Objektet saknar död ved och omges av yngre och påverkad skog. Bland naturvårdsarter noteras garnlav (NT) och skogsnattviol (Fridlyst enligt 8 § AF).	Påverkas ej då objektet ligger ca 30-35 m väster skogsgatan för sökta ledningar.	Ej aktuellt.	Påverkas ej.
NVO 21 (2023) - Påtagligt naturvärde (0,75 hektar)	Sweco, 2023	Objektet utgörs av gransumpskog med bitvis högt inslag av sälg, asp och rönn med förhållandevis god skoglig kontinuitet och diameterspridning. Markskiktet utgörs av blåbärsris på frisk-sumpig mark. Inom objektet förekommer senvuxna granar samt vissa äldre och grövre tallar. Mängden död ved är i huvudsak sporadisk-allmän, men bitvis inom mindre partier riklig, främst i de västra delarna. Garnlav (NT) förekommer spritt inom objektet.	Objektet genomkorsas av sökta ledningar på en sträcka av ca 500 m. Objektet kommer inte att fragmenteras, men ytan minskar i samband med avverkningen av ledningsgatan.	Se generella hänsynsåtgärder punkt 1-3 och Specifika hänsyns-åtgärder i barrskogs-miljöer, punkt 9-10.	Både biotopen och de naturvårdsarter som är knutna till denna är generellt sett vanliga i Norrbotten, varvid effekterna av fragmentering av objektet inte påverkar naturvårdsarternas bevarandestatus. Sammantaget bedöms effekterna och konsekvenserna för naturvärdesobjektet som små negativa.
NVO 15 (2019)- Påtagligt naturvärde	Luleå kommun 2019	Objektet utgörs av en igenväxande odlingsmark öster om Gräsörvägen, norr om Gräsörenbron. Inom objektet finns en varierande öppenhet, med förekomst av	Påverkas ej då sökta ledningar uppförs på den västra (motsatta) sidan av Gräsörvägen i förhållande till	Ej aktuellt.	Påverkas ej.

2024-06-24
2024-103548-0001

		mycket löv i dikena. Solexponerade solitärer förhöjer naturvärdet. Spridd stående död ved. Inga naturvårdsarter har rapporterats inom objektet.	naturvärdes-objektet.		
NVO 16 (2019)-Högt naturvärde	Luleå kommun 2019	Objektet utgörs av en likåldrig och flerskiktad strandlövskog på östra sidan Gräsörenvägen, invid vattnet mot Gräsörenkanalen. Inga naturvårdsarter har rapporterats förekomma inom objektet.	Påverkas ej då sökta ledningar uppförs på den västra (motsatta) sidan av Gräsörvägen i förhållande till naturvärdes-objektet.	Ej aktuellt.	Påverkas ej.
NVO 20 (2019)-Högt naturvärde	Luleå kommun 2019	Objektet utgörs av en likåldrig och flerskiktad strandlövskog på västra sidan Gräsörenbron och vidare västerut mot Kalvholmen. Inom objektet förekommer en påfallande mängd stående och liggande död ved. Gråal dominerar tillsammans med jolster och andra viden. Även björk. Sammantaget utgörs objektet av en lång orörd strandzon med strandäng mot inre Hertsöfjärden. Inga naturvårdsarter har rapporterats förekomma inom objektet.	Objektet genomkorsas av sökta ledningar och kommer påverkas genom avverkning av en ca 40 m bred ledningsgata. Avverkningen omfattar en sträcka på ca 30-35 meter strandskog (ca 0,15 hektar).	Se Generella hänsynsåtgärder punkt 1-3 och Specifika hänsynsåtgärder i lövskogsmiljöer, punkt 5-8.	Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms effekten på strandskogsmiljön som små, detta då den avverkning som genomförs görs invid redan exploaterad mark vid Gräsörenbron öster om ledningarna. Dessutom sträcker sig objektet långt västerut längs med Hertsöfjärdens strand, där det förblir opåverkat av sökta ledningar. Därmed bedöms effekterna och konsekvenserna på naturvärdesobjektet och strandskogsmiljön på Hertsöfjärdens norra strand som små.
NVO 6 (2022) -Högt naturvärde	Ecogain, 2022	Objektet utgörs av en naturlig strandäng och översvämnings-påverkad strandskogsmiljö på östra sidan av Gräsörenkanalen, på Svartöns industriområde.	Objektet genomkorsas av sökta ledningar och påverkas genom avverkning då en 40 m skogsgata tas upp. Sammantaget bedöms ca 0,9	Se generella hänsynsåtgärder punkt 1-3 och Specifika hänsyns-åtgärder i lövskogsmiljöer, punkt 5-8.	Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms effekterna av avverkningen i samband med upptagandet av ledningsgatan som små negativa och även fragmentering bedöms kunna undvikas då området ingår som del i utkanten av ett mycket större och

		Öster om Gräsörenbron är strandskogen mer sammanhängande och uppvisar en naturlig succession från öppen strandäng, via översvämningspåverkad alskogsbård till grovstammig blandskog av främst gran och björk.	hektar skog avverkas vilket innebär att strandskogsmiljön på Svartön, väster om Gräsörenbron, minskar i yta.		sammanhängande område med strandskog längs Sörbrändöfjärdens- och Hertsöfjärdens stränder som förblir opåverkade. Sammantaget bedöms ledningarnas konsekvenser som små negativa.

4.5.2.3 Naturvårdsarter

I Tabell 4 beskrivs de naturvårdsarter som ligger utanför de naturvärdesobjekt som beskrivs i Tabell 3. Dessa naturvårdsarter har antingen noterats under genomförd naturvärdesinventering, eller inrapporterats till Artportalen, inom 150 meter på var sida av ledningarnas mitt. För fåglar, se avsnitt 6.6.

En sökning av fladdermusarter har gjorts inom ett större område som omfattar Hertsön, Hertsölandet och delar av Svartön. Där har nordfladdermus (NT), obestämda myotisarter, samt mustasch/taigafladdermus noteras på två platser. Observationerna har gjorts dels vid Hertsöträsket, ett antal kilometer norr om de sökta ledningarna, dels vid skogsområdena närmare Hertsöns bostadsområde ett antal kilometer väster om ledningarna.

Bland invasiva arter förekommer längs de sökta ledningarna observationer av mink och bisam. Utmed Hertsövägen, söder om sökta ledningar, förekommer även blomsterlupin.

Tabell 4. Sammanställning av noterade naturvårdsarter.

Art	Rödlistan 2020 och fridlysning enl. artskyddsförordningen (2007:845)	Bedömning av förekomst	Ledningarnas påverkas	Påverkan på bevarandestatus	Hänsynsåtgärder
Huggorm	Fridlyst enligt 6 § i hela landet	Arten förekommer allmänt regionalt och lokalt. Bevarandestatus eller lokal population bedöms inte påverkas.	Ingen påverkan.	Bevarandestatus bedöms inte påverkas lokalt eller nationellt.	Ej aktuellt.
Skogsnattviol	Fridlyst i hela landet enligt 8§ AF.	Noterad under genomförd NVI 2023 på flertalet platser på norra Hertsölandet, även noterad på Svartön nära strandskog öster om Gräsörenbron.	Enstaka individer av arter kan komma att påverkas genom förlust av livsmiljö i samband med avverkningen av ledningsgatan.	Arten är vanligt förekommande både regionalt och lokalt. Bevarandestatus bedöms inte påverkas lokalt eller nationellt.	Ej aktuellt.
Skogshare	NT	Vanlig art inom området för de sökta ledningarna.	Ingen påverkan.	Arten är vanligt förekommande både regionalt och lokalt. Bevarandestatus	Ej aktuellt.

2024-103548-0001 2024-06-24

2024-103548-0001 2024-06-24

				bedöms inte påverkas lokalt eller nationellt.	
Utter	NT Fridlyst i hela landet enligt 4a §.	Vanligt förekommande vid Gräsören. Arten har i Norrbottens kustland ökat mycket i antal. Förekommer även regelbundet i skärgården. Förekomsten av utter på platsen vid Gräsörenbron kopplas till det öppna vatten som förekommer vid Hertsö- och Sörbrändöfjärden.	Störning under byggtid.	Möjligtvis bedöms störning under byggtid kunna uppkomma i samband med uppförandet av ledning vid Gräsören. Bedömningen görs dock att bevarandestatus lokalt och nationellt inte påverkas, då KEF för arten bedöms hållas intakt.	Ej aktuellt.
Igelkott	NT	Noterad vid bebyggelse öster om Hertsöträsk, på motsatt sida sökta ledningar.	Upptagandet av en ledningsgata som sammanknyter närliggande biotoper kan möjligtvis gynna arten.	Bevarandestatus lokalt eller nationellt bedöms inte påverkas.	Ej aktuellt.
Vanlig groda	Fridlyst i hela landet enligt 6 §.	Vanlig i hela landet. Noterad utmed sökta ledningar vid Gräsörvägen och Gräsörenbron.	Inga utpekade fortplantnings- eller vilolokaler berörs av sökta ledningar.	Bevarandestatus lokalt eller nationellt bedöms inte påverkas.	Ej aktuellt.
Nordfladder-mus	NT Fridlyst i hela landet enligt 4a §.	Nordfladdermus är en av landets vanligaste fladdermusarter. Arten är brynjagande och förekommer inom halvöppna miljöer. Förekommer sannolikt regelbundet utmed de sökta ledningarna i samband med födosök. Nyttjar många olika miljöer och rör sig över stora ytor. Behöver en hög insektsproduktion och ett variationsrikt landskap där viktiga miljöer bland annat utgörs av en hög andel äldre lövträd, småvatten, sumpskogar, öppna våtmarker och ängs- och betesmarker.	Området längs med sökta ledningar utgör inte optimalt födosöksområde, dock förekommer lämpliga, mindre, områden som ledningarna passerar. Sannolikheten att några kolonier eller individer av arten påverkas bedöms som mycket låg. Kan möjligen gynnas av upptagandet av bredare ledningsgata, då öppna ytor och brynmiljöer kan skapa födosöksmiljöer för arten.	Bevarandestatus lokalt eller nationellt bedöms inte påverkas.	Ej aktuellt.

2024-06-24
2024-103548-0001

Mustasch/ taigafladder-mus	NT Fridlyst i hela landet enligt 4a §.	Två mycket närbesläktade arter. Arterna är svåra att skilja åt på lätet, därför brukar de anges i artkomplex. Troligen är det tajgafladdermus som är den art som förekommer inom området, eftersom den generellt sett återfinns längre norrut. Förekommer sannolikt regelbundet utmed sökta ledningar i samband med födosök. Som alla andra fladdermöss i Sverige är arterna insektsätare och beroende av god tillgång på nattaktiva insekter. Påträffas i alla skogstyper, men förekomsten är störst vid sumpskogar och blöta skogar.	Området längs med sökta ledningar utgör inte optimalt födosöksområde , dock förekommer lämpliga, mindre, områden som ledningarna passerar. Sannolikheten att några kolonier eller individer av arten påverkas bedöms som mycket låg. Kan möjligen gynnas av upptagandet av bredare ledningsgata, då öppna ytor och brynmiljöer kan skapa födosöksmiljöer för arten.	Bevarandestatus eller lokal population bedöms inte påverkas.	Ej aktuellt.

4.5.3 Hänsynsåtgärder

För hela ledningssträckningen kommer följande generella hänsynsåtgärder att vidtas under bygg- och driftskede:

1. Transporter samt uppställning av maskiner och material under byggnation av ledningarna sker på befintliga tillfartsvägar och i ledningsgatan. Eventuella, tillfälliga, byggvägar fastställs först vid detaljprojektering av ledningarna. Byggvägarna kommer att vara föremål för samråd med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

2. I terräng med dålig bärighet utförs arbetet i första hand på tjälad eller snötäckt mark. Om väderläget inte medger detta och arbetet i stället genomförs under varmare perioder kan till exempel stockmattor användas för att undvika körskador i terrängen. Om körskador uppstår på mark ska marken återställas i samband med avslutat arbete.

3. Stolpplaceringen planeras genom att anpassa spannet så att placering i våtmarker undviks för att undvika negativ påverkan på hydrologin.

Följande specifik hänsynsåtgärd vidtas innan byggskede för skogsbiotoperna NVO 4, Biotopskyddsområde (SK177-2018) samt Nyckelbiotop (N849-2015):

2024-06-24
2024-103548-0001

4. De sökta ledningarna anpassas i detaljprojektering till att förläggas norr om NVO 4, biotopskyddsområde SK 177-2018 och nyckelbiotop N849-2015. Ingen avverkning kommer att genomföras inom dessa objekt och en bård av skog sparas till biotopskyddsområdet.

Följande specifika hänsynsåtgärder vidtas för lövskogsbiotoperna NVO 1, NVO 2, NVO 20 (2019), NVO 6 (2022), samt värdetrakt för vitryggig hackspett under bygg- och driftskede:

5. För att minimera påverkan på de lövskogsmiljöer med särskilda naturvärden utmed sökta ledningar (lövskog inom utpekad värdetrakt för vitryggig hackspett, lövskog inom NVO 1, NVO 2, NVO 20 (2019) och NVO 6 (2022)) kommer i samband med avverkning inom dessa områden avverkade lövträd, av främst sälg och gråal, att lämnas inom och i kanten till befintlig ledningsgata och den kvarvarande lövskogen i syfte att skapa mer död ved.

6. Avverkade lövträd lämnas spritt i mindre högar, i solbelyst läge, inom och i kanten till befintlig ledningsgata i syfte att skapa födosöksmöjligheter för fåglar.

7. Inom upptagen ledningsgata lämnas mot kvarvarande strandskog ett skyddande buskskikt av lövträd. Eventuellt förekommande och inväxande yngre gran i kanten mot kvarvarande lövskog röjs bort för att öka solexponeringen på levande och döda träd.

8. För att inte påverka livsmiljöerna för de naturvårdsarter som finns inom NVO 1 och NVO 2, undersöks i detaljprojektering möjligheten att passera objekten utan stolpnedsättning. Om ingen stolpnedsättning görs i strandskogen bedöms påverkan på objektens hydrologiska förutsättningar kunna undvikas. Detta då just de hydrologiska betingelserna bedöms som grundläggande för de höga naturvärdena.

Följande specifika hänsynsåtgärder vidtas för barrskogsbiotoperna NVO5, NVO 10, NVO 11 och NVO 21 under bygg- och driftskede:

9. För att minska biotopförlusten kommer värdefulla strukturer förstärkas genom att avverkade äldre tallar -och granar läggs in i kvarvarande skog på ena sidan om den upptagna ledningsgatan.

10. Om möjligt lämnas högstubbar (1-3 meter höga) av grövre tall och gran i avverkad ledningsgata.

Hänsynsåtgärd avseende invasiv art:

11. Åtgärder vidtas för att förhindra spridning av invasiva arter. Massor innehållande frö- eller växtdelar av invasiva arter, såsom blomsterlupin, får inte tillföras området i samband med byggnation av ledning.

4.5.4 Konsekvensbedömning

Lövskogsmiljöer

Byggnationen av de sökta ledningarna medför att mindre ytor av lövrik och strandnära skog inom naturvärdesklasserna Högsta naturvärde och Högt naturvärde avverkas. Detta sker längs Sinksundet vid norra Hertsön samt vid norra och södra sidan av Gräsörenkanalen. De totala avverkade arealer av strandskog och strandnära blandskog uppskattas till ca 2 hektar (varvid ca 0,15 hektar inom NVO 1, 0,60 hektar inom NVO 2, 0,14 hektar inom NVO 20 (2019) samt 0,9 hektar inom NVO 6 (2022)).

2024-06-24

2024-103548-0001

I förhållande till den areal av kvarvarande lövrik skog som återfinns utmed Sinksundet och Sörfjärdens landhöjningsstränder, samt vid Hertsö -och Sörbrändöfjärden, så bedöms förlusten av lövrik strandskog bli tämligen begränsad.

På Svartön kommer den mest värdefulla delen av strandskogen, det vill säga den mer sammanhängande delen av Svartöns strandskogsmiljö öster om Gräsörenbron, inte påverkas. Detta då de sökta ledningarna på Svartön uppförs på västra sidan om Gräsörenbron.

Värdet på lövskogsmiljöerna bedöms som **måttligt**. Med inarbetande av hänsynsåtgärder, såsom hänsyn vid avverkning och skapandet av död ved, bedöms ledningarnas effekter för lövskogmiljöer utmed ledningarna sammantaget som **små-måttligt negativa** under både bygg- och driftskede. Konsekvenserna bedöms därmed som **måttliga negativa** under bygg- och driftskede.

Barrskogsmiljöer

För de förekommande naturvärdesobjekt som utgörs av barrskogsmiljöer kommer dessa huvudsakligen att kunna bibehållas intakta. Detta eftersom de återfinns utanför de sökta ledningarnas påverkansområde. Undantaget är NVO 5, NVO 8, NVO 9, NVO 10 och NVO 21 (påtagligt naturvärde) och NVO 11 (högt naturvärde), vars respektive yta minskar något i samband med upptagandet av skogsgatan.

Värdet på barrskogsmiljöerna bedöms som **litet**. Biotopförlusten av barrskogsmiljöer med förhöjda naturvärden utmed sökta ledningar bedöms sammantaget bli begränsad. Till detta så bedöms även biotopen vara förhållandevis vanlig i det omgivande landskapet. Med inarbetande av hänsynsåtgärder såsom skapandet av högstubbar och död ved, bedöms ledningarnas effekter och konsekvenser för **barrskogsmiljöer** utmed ledningarna sammantaget som **små negativa** under bygg- och driftskede. Konsekvenserna bedöms därmed som **små negativa** under bygg- och driftskede.

Skyddade områden och övriga naturvärden

För de övriga och sedan tidigare kända naturmiljövärdena som berörs längs ledningarna, såsom naturreservatet Ormberget-Hertsölandet, utpekade skogliga värdekärnor och sumpskogsmiljöer, så bedöms förekommande naturvärden innefattas i avgränsade naturvärdesobjekt. Genom de hänsynsåtgärder som vidtas bedöms således områdenas ekologiska värden kunna bevaras intakta.

Värdet på det område inom naturreservatet som ledningarna påverkar bedöms huvudsakligen som **litet-måttligt**. Vid norra Hertsöns strand bedöms värdet som **stort**. Inom skogliga värdekärnor och sumpskogsmiljöer som inte avgränsats i ett naturvärdesobjekt bedöms värdet som **litet**.

Med inarbetande av hänsynsåtgärder, såsom skapandet av högstubbar och död ved, bedöms ledningarnas effekter och konsekvenser för utpekade naturvärdesobjekt inom naturreservatet som **små negativa** under bygg- och driftskede. Konsekvenserna bedöms därmed som **små-måttliga negativa** under bygg- och driftskede.

Övriga naturvårdsarter

För förekommande fladdermusarter görs bedömningen att inga prioriterade jaktområden eller koloniplatser påverkas av de nya ledningarna. Fladdermusarterna kan möjligen gynnas i samband med upptagandet av en bredare ledningsgata då födosöksmiljöer som efterliknar ängsmarken kan uppstå, inte minst närmare vattendrag och våtmarksmiljöer.

2024-06-24
2024-103548-0001

Bland andra naturvårdsarter som noterats i området återfinns igelkott, huggorm och vanlig padda. Bedömningen görs att bevarandestatus inte påverkas för någon av dessa arter. Ingen fortplantingslokal, eller potentiell fortplantingslokal, för groddjur har påträffats utmed sökt sträckning.

För utter görs bedömningen att områdets kontinuerliga funktion för arten kommer bestå, då ingen påverkan, varken tillfällig eller temporär, förväntas uppkomma på de vattenområden som finns kring de sökta ledningarna.

Inga arter av hotklassade kärlväxter kommer att påverkas, då noterade arters växtplatser på Hertsön återfinns på sådana avstånd att de ej berörs. Den fridlysta kärlväxten skogsnattviol noteras på flertalet platser inom naturvärdsobjekt utmed ledningarna på Hertsön, men även utanför avgränsade naturvärdesobjekt. Arten är allmänt förekommande i Norrbottens kustland. Bevarandestatus för arten bedöms inte påverkas, även om enstaka individer eller växtplatser påverkas negativt eller försvinner.

Naturvårdsarternas värde bedöms som **litet**. Sammantaget bedöms ledningarnas effekter för **övriga naturvårdsarter** i området som **obetydliga** under bygg- och driftskede. Konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under bygg- och driftskede.

4.5.5 Kumulativa effekter

Mellan stationerna Hällmyran och Hertsöfältet kommer de nya ledningarna att samförläggas med ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet. Det innebär att skogsgatan för ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet blir cirka 25-30 meter bredare, så att skogsgatan som mest är cirka 70 meter. Även om enskilda naturvärdesobjekt eller tidigare utpekade naturvärden kan påverkas kumulativt på kort sikt genom en ökad biotopförlust bedöms parallellgången på medellång och lång sikt vara fördelaktig. Detta då den bidrar till att minska fragmenteringen av skogliga naturmiljöer på Hertsön, jämfört med om de två ledningssträckningarna skulle uppföras fristående från varandra med olika sträckningar. Därtill kan också en mer långsiktig planering av den skogliga skötseln tillåtas inom det område som utgör naturreservatet Ormberget-Hertsölandet, där större och mer sammanhängande områden med skoglig potential kan utvecklas.

På stora delar av Hertsöfältet och hela Svartön är marken redan idag exploaterad och utgörs huvudsakligen av naturmiljöer med klassning upp till påtagligt naturvärde (varav vissa av dessa idag är avverkade i samband med andra verksamheters etablering). Undantaget är närmare vattnet mot Hertsö- och Sörbrändöfjärden där mindre områden med klassningen högt naturvärde förekommer.

Med hänsynsåtgärder bedöms de sökta ledningarnas kumulativa effekter och konsekvenser på naturmiljön, tillsammans med ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet, som **små** under bygg- och driftskedet.

2024-06-24
2024-103548-0001

4.6 Fågel

4.6.1 Metodik

Ett flertal tidigare fågelinventeringar har under de senaste åren genomförts utmed ledningssträckningar som sammanfaller med den nu sökta sträckningen. Dessa tidigare inventeringar har sedan, i samband med gällande koncessionsansökan, kompletterats med örn-, skogsfågel- och häckfågelinventering under 2024.

Fågelinventeringarna är riktade inventeringar av enskilda arter och artgrupper som tidigare har visat sig förekomma inom området, eller vara speciellt känsliga för kollisioner, eldöd eller störningar. Detta gäller hackspettar, örnar, skogshöns och lommar. Därtill har en allmän häckfågelinventering utförts utmed sökta ledningar i de biotoper som i förstudier antas kunna utgöra livsmiljöer för prioriterade fågelarter (arter markerade med B i bilaga 1 till AF, rödlistade arter samt sådana arter som uppvisar en negativ trend). Detta gäller till exempel biotoper såsom jordbruksmarker, lövskogsområden, våtmarker och äldre skogsområden.

Metodik för varje riktad inventering, samt allmän häckfågelinventering, redovisas i respektive rapportbilaga. Uttag av registrerade fågelarter har även genomförts från Artdatabanken, inom 3 kilometer från var sida av ledningssträckningen, där både skyddade och icke skyddade observationer mellan år 2000–2023 utvärderats.

De inventeringsrapporter som nyttjats i detta avsnitt presenteras i Bilaga 2e.1 – 2e.7.

4.6.2 Förutsättningar

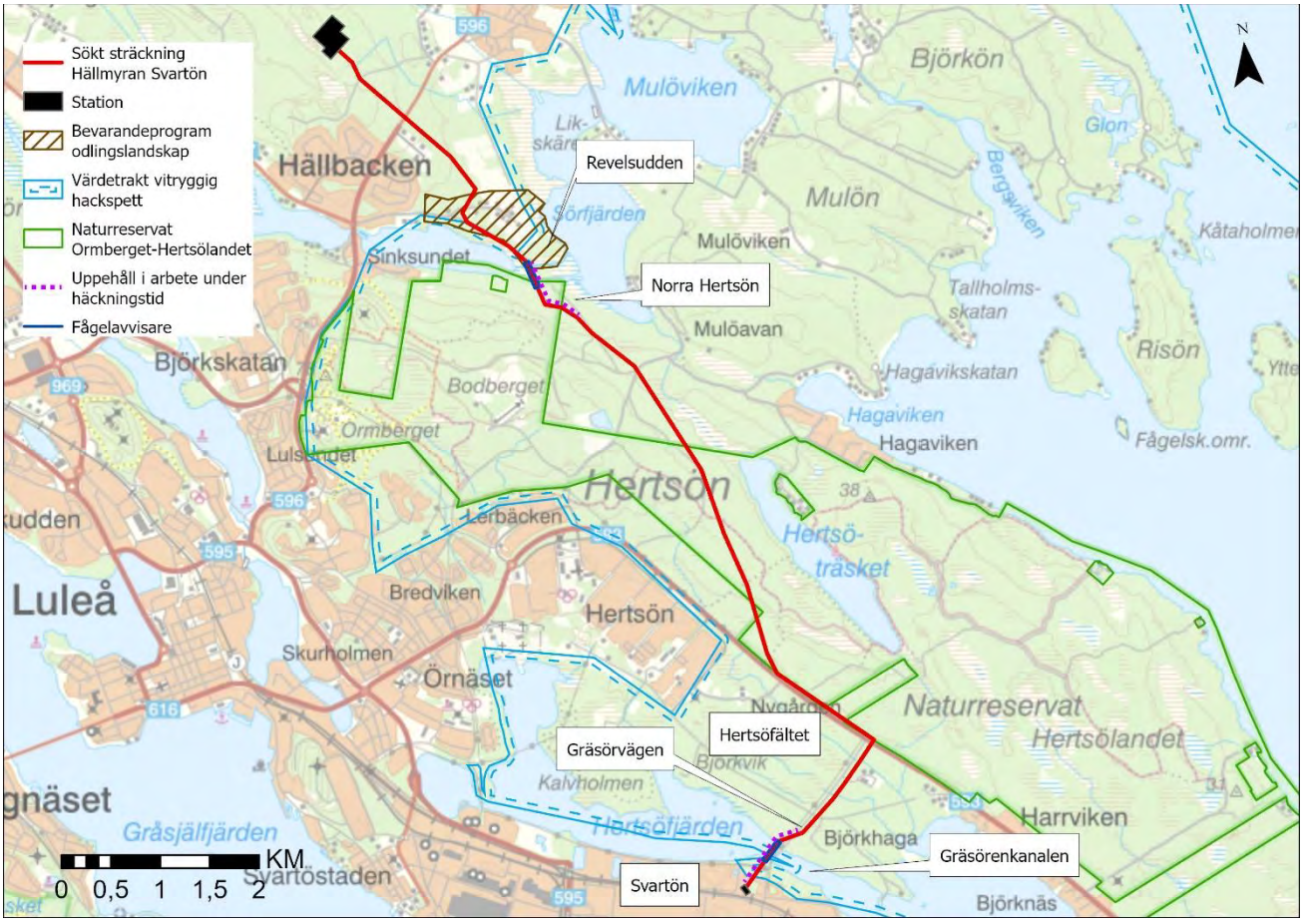
Fågellivet i området

Fågellivet inom utredningsområdet är förhållandevis rikt och typiskt i enlighet vad som kan förväntas vid Norrbottens kustland. Totalt kunde ett cirka 90-tal prioriterade fågelarter noteras inom området kring de sökta ledningarna. Ett stort antal av dessa observationer utgörs av migrerande fågelarter, som huvudsakligen endast uppehåller sig en kort period i närheten av de sökta ledningarna. Några exempel på sådana arter är bland annat svärta (VU), ejder (EN) och roskarl (EN) som häckar längre ut i Bottenvikens skärgård, medan arter så som fjällpipare (FD1), myrspov (VU) och blåhake (FD1) förekommer som rastande på väg till sina häckningsmiljöer i fjällen.

Bland vanligt förekommande häckande fågelarter i utredningsområdet är arter så som bland annat talgoxe, björktrast (NT), svartvit flugsnappare (NT) och större hackspett. I vattenområden utmed sökt sträckning häckar vanligen även arter så som drillsnäppa (NT), fisktärna (FD1), gräsand, storskrake, och sångsvan (FD1).

Bland mindre vanligt förekommande häckande fågelarter i utredningsområdet återfinns mindre hackspett (NT), tretåig hackspett (NT, FD1) och dvärgbeckasin.

2024-06-24
2024-103548-0001



Figur 19: Karta med fågellokaler och platser för fågelavvisare längs sökt ledning

Fågellokaler

Tre platser har utmed sträckningen identifierats som lokaler som utgör särskilt goda livsmiljöer för fåglar, se Figur 19. Lokalerna är:

- Den öppna jordbruksmarken med omgivande bryn- och lövskogsmiljöer på Revelsudden
- Sundet inklusive strandzonsmiljöerna mellan Revelsudden och Norra Hertsön
- Sundet inklusive strandzonsmiljöerna mellan västra sidan av Gräsörvägen och Svartön

Revelsudden ingår i bevarandeprogrammet för Norrbottens odlingslandskap. Området är utpekat på grund av förekomsten av äldre ängsmarker och strandängar, områden som även utgör rastlokal för sträckande fåglar, Figur 19.

Förekomst av fågel

Resultatet från genomförd inventering sammanställs och presenteras i Tabell 5 nedan. Tabellen inkluderar prioriterade arter noterade under häckfågelinventering 2023 samt fynd av prioriterade arter inrapporterade till artportalen. Artuttaget omfattar tidsperioden 2000–2024 (april).

2024-06-24
2024-103548-0001

Tabell 5. Fågelarter som är prioriterade i AF, det vill säga arter markerade med B i bilaga 1 till AF, rödlistade arter samt sådana arter som uppvisar en negativ trend inklusive bedömning av påverkan och hänsynsåtgärder.

Art och Status (Rödlistan /Fågeldirektivets bilaga 1)	Bedömd förekomst och påverkan	Hänsyns-åtgärder, se avsnitt 4.6.3
Alfågel (NT)	Häckar framförallt i fjällen. Endast i området som rastande samt och förbiflygande individer. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga.	Punkt 1-2.
Backsvala (VU)	Häckar inte i området längs de nya ledningarna. Har tidigare noterats från Gräsörenbron. Arten beskrivs tidigare ha häckat i upplag inne på Svartöns industriområde. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Bergand (EN)	Häckar inte i området längs de nya ledningarna. Förekommer i området endast som rastande och födosökande. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga.	Punkt 1-2.
Björktrast (NT)	Vanligt förekommande häckfågel i området längs de nya ledningarna. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Bivråk (FD1)	Berörs ej. Häckar troligtvis i närområdet utanför området längs de nya ledningarna. Inga kända bon finns inom 500 meter från de nya ledningarna.	
Blåhake (FD1)	Berörs ej. Häckar inte i området längs de nya ledningarna. Endast noterad som förbiflygande.	
Bläsand (VU)	Häckar troligtvis inom området längs, eller i nära anslutning till, de nya ledningarna, vid Sörbrändöfjärden, Hertsöträsket samt Gräsörenkanalen. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 1-2.
Brun kärrhök (FD1)	Noterades födosökande på jordbruksmark på Revelsudden. Häckar troligen i närheten av de nya ledningarna under vissa år.	Punkt 1-2.
Brun glada (EN) (FD1)	Berörs ej. Häckar inte inom området längs, eller i nära anslutning till, de nya ledningarna. Endast noterad som förbiflygande.	
Brunand (EN)	Berörs ej. Häckar fåtaligt i Luleå kommun, dock ej inom området längs de nya ledningarna, där den endast förekommer som rastande och födosökande. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga.	Punkt 1-2.
Brushane (VU) (FD1)	Berörs ej. Häckar inte i området längs, eller i nära anslutning till, de nya ledningarna. Endast noterad som förbiflygande.	Punkt 6.
Buskskvätta (NT)	Häckar troligtvis i närområdet utanför område längs de nya ledningarna. Andelen lämplig livsmiljö för arten bedöms kunna öka i samband med avverkningen av ledningsgatan. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Duvhök (NT)	Häckar inte inom området längs de nya ledningarna, men troligen i närområdet under vissa år. Inga bon finns kända inom 500 meter från sökta ledningar. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Dvärgmås (FD1)	Häckar vid Sörfjärden, öster om Revelsudden samt vid Sörbrändöfjärden i närheten av Gräsörenkanalen. Förhållandevis vanligt förekommande häckfågel i vattenområdet utmed de nya ledningarna. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	Punkt 1-2.
Dvärgbeckasin	Noterades med hjälp av ljudbox under häcktid på myr väster om Hertsöträsket. Troligtvis en ganska sällsynt häckfågel i området. Arten berörs ej då potentiell häckningslokal finns >500 meter från de nya ledningarna.	
Dvärgsparv (VU)	Berörs ej. Häckar längre in i landet mot fjällen. Endast i området som rastande och förbiflygande.	
Ejder (EN)	Häckar i ytterskärgården. Endast i området som rastande och förbiflygande. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga.	Punkt 1-2.
Fjällpipare (FD1)	Berörs ej. Häckar i fjällen. Endast i området som rastande och förbiflygande.	Punkt 6.
Gravand (NT)	Berörs ej. Använder området längs ledningarna som rastplats och sannolikt ej häckande. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga.	Punkt 1-2.

2024-06-24
2024-103548-0001

Gråtrut (VU)	Berörs ej. Använder området längs ledningarna som rastplats och sannolikt ej häckande. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga.	Punkt 1-2.
Grönbena (FD1)	Häckar i närområdet utanför området längs de nya ledningarna. Troligtvis vid stränderna i sundet mellan Revelsudden och norra Hertsölandet samt vid Gräsörenkanalen. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 1-2.
Grönfink (EN)	Häckar troligtvis i närområdet utanför området längs de nya ledningarna. Arten är påverkad av sjukdom, varvid antalet minskat över tid. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Grönsångare (NT)	Berörs ej. Häckar sannolikt inte i området. Förekommer främst som förbiflygare. Andelen lämplig livsmiljö för arten bedöms kunna öka i samband med avverkningen av ledningsgatan.	
Gråspett (FD1)	Häckar i närområdet till sökta ledningar. Noterades med ljudbox vid Revelsudden och Gräsörenbron under juni 2023.	Punkt 3-4
Gulsparv (NT)	Häckar inom området längs, eller i närheten av, de nya ledningarna. Andelen lämplig livsmiljö för arten bedöms kunna öka i samband med avverkningen av ledningsgatan.	
Fiskmås (NT)	Häckar troligtvis inom området längs, eller i närheten av, de nya ledningarna, vid Sörfjärden och Gräsörenkanalen. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 1-2.
Fisktärna (FD1)	Häckar troligtvis inom området längs, eller i närheten av, de nya ledningarna, vid Sörfjärden och Gräsörenkanalen. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 1-2.
Fiskgjuse (FD1)	Häckar inte i området längs de nya ledningarna, men förekommer i närområdet i samband med födosök vid sundet mellan Revelsudden och norra Hertsölandet och Gräsörenkanalen. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 1-2
Havstrut (NT) (FD1)	Använder främst närområdet för födosök och som rastplats, även om häckning med enstaka par inte kan uteslutas under vissa år. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 1-2.
Havsörn (NT) (FD1)	För mer information kring arten hänvisas till Bilaga 3e.9, Beskrivning havsörn.	
Hussvala (VU)	Häckar möjligtvis i närområdet utanför området längs de nya ledningarna, vid i husutsprång från byggnader på Revelsudden. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Hornuggla (NT)	Berörs ej. Häckar inte i närområdet. Endast sällsynt som förbiflygande eller födosökande individer.	
Hökuggla (FD1)	Häckar troligen i närheten utanför området längs de nya ledningarna under vissa år. Bevarandestatus påverkas ej.	
Jorduggla (FD1)	Häckar sannolikt under vissa år i anslutning till jordbruksmarken på Revelsudden. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	Punkt 5-6.
Järpe (VU) (FD1)	Häckar troligtvis i närområdet till sökta ledningar. Noterades i befintlig VA-gata i ung lövskog på norra Hertsölandet. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Kricka (VU)	Häckar i vattenområdet utmed de nya ledningarna i sundet mellan Revelsudden och norra Hertsön samt vid Gräsörenkanalen. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 1-2.
Kungsörn (NT) (FD1)	Berörs ej. Häckar inte i området längs med, eller i närområdet till, de nya ledningarna. Endast förbiflygande individer.	
Lappmes (NT)	Berörs ej. Häckar inte i området längs med, eller i närområdet till, de nya ledningarna. Endast förbiflygande individer.	

2024-06-24
2024-103548-0001

Lappsparv (VU)	Berörs ej. Häckar inte i området längs med, eller i närområdet till, de nya ledningarna. Endast förbiflygande individer.	
Lappuggla (VU) (FD1)	Ingen känd häckning förekommer i närområdet. Förekommer sannolikt som häckande i närområdet till ledningarna på norra Hertsölandet under vissa år. Avverkningen av ledningsgatan kan innebära gynnsama födosöksmiljöer för arten. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Ljungpipare (FD1)	Häckar främst i fjällen. I området endast som födosökande och rastande.	
Lundsångare (NT)	Häckar inte inom närområdet. Endast förbiflygande individer.	
Mindre hackspett (NT) (FD1)	Häckar i närheten utanför området längs de nya ledningarna. Noteras regelbundet i området kring inre Hertsöfjärden. Noteras under fältinventering som födosökande på Svartön i strandnära blandskog öster om Gräsörenbron.	Punkt 3-4.
Mindre sångsvan (FD1)	Berörs ej. Häckar inte i området. Endast sällsynt som förbiflygande eller födosökande individer.	Punkt 1-2.
Mindre flugsnappare (FD1)	Noterades vid norra Hertsön i lövrik skog. Häckar troligen sparsamt inom lövrika skogspartier i närområdet utanför sökta ledningar. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetade hänsynsåtgärder.	Punkt 3-4
Myrspov (VU) (FD1)	Berörs ej. Häckar främst närmare fjällen och använder endast området som rastplats. Rastande flockar i 10-30 individer har tidigare år noterats sökt sträckning vid östra Svartön. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 1-2.
Mosnäppa	Häckar inte inom inventeringsområdet. Rastande individ noterades vid Sörbrändöfjärdens strand, nordost om Revelsudden. Arten bedöms inte påverkas.	Punkt 1-2.
Nattskärra (FD1)	Berörs ej. Häckar inte i närområdet. Endast sällsynt förbiflygare.	
Nötväcka	Häckar inom närområdet till de nya ledningarna. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Orre (FD1)	Häckar i närområdet dock utanför området längs de nya ledningarna. Noterades i ung lövskog sydväst om jordbruksmarken på Revelsudden. Ingen spelplats av arten berörs av de nya ledningarna. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Pilgrimsfalk (NT) (FD1)	Berörs ej. Häckar inte i området. Förekommer endast som förbiflygande.	
Pärluggla (FD1)	Häckar inte inom område längs de sökta ledningar, även om det inte kan uteslutas förekomma i närheten av Revelsudden under vissa år. Avverkningen av ledningsgatan kan innebära gynnsama födosöksmiljöer för arten.	
Rosenfink (NT)	Noterades i brynmiljö invid öppen jordbruksmark på Revelsudden samt vid uppvuxet lövsly på hygge norr om Hertsövägen. Häckar inom området längs de nya ledningarna.	Punkt 3-4.
Roskarl (EN)	Berörs ej. Häckar längre ut i skärgården. Endast inom området som rastande.	Punkt 1-2.
Rödstrupig piplärka (VU)	Berörs ej. Häckar inte inom området längs de nya ledningarna eller i närområdet. Endast sällsynt som rastande.	
Rördrom (NT) (FD1)	Häckar inte inom området längs de nya ledningarna. Häckningar har tidigare förekommit vid Sörfjärden. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Rödvingetrast (NT)	Vanlig häckfågel i närområdet utanför området längs de nya ledningarna. Bevarandestatus påverkas ej.	
Salskrake (FD1)	Häckar inte i området. Förekommer främst som rastande.	Punkt 1-2.
Spillkråka (NT) (FD1)	Häckar troligen i närheten av sökta ledningar. Noteras under häcktid på norra Hertsölandet, ett hundratal meter väster om befintlig VA-gata.	Punkt 3-4.
Skedand (NT)	Häckar troligen i närområdet till de nya ledningarna under vissa år vid Gräsörenkanalen och Sörfjärden. Arten är i Norrland knuten till kusten och är lokalt i Luleå kommun förhållandevis vanlig. Risk för kollision med de nya	Punkt 1-2.

2024-06-24
2024-103548-0001

	ledningarna kan föreligga. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	
Skräntärna (NT) (FD1)	Berörs ej. Häckar längre ut i skärgården. Endast inom området som rastande och födosökande	Punkt 1-2.
Slaguggla (NT) (FD1)	Häckar inte inom område längs de nya ledningarna. Dock kan häckningar i närområdet inte uteslutas förekomma under vissa år. Avverkningen av ledningsgatan kan innebära gynnsama födosöksmiljöer för arten.	
Smalnäbbad simsnäppa (FD1)	Berörs ej. Häckar inte i område. Förekommer som rastande.	
Smådopping (NT)	Berörs ej. Häckar inte i område längs de nya ledningarna. Förekommer sällsynt vid Gräsörenbron som rastande.	
Smålom (NT) (FD1)	Berörs ej. Häckar inte i området. Endast som rastande. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 1-2.
Småtärna (NT) (FD1)	Berörs ej. Häckar längre ut i skärgården. Endast inom området som rastande och tillfälligt födosökande vid Sörfjärden och Gräsörenkanalen. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 1-2.
Sparvuggla (FD1)	Häckar inte i området längs de nya ledningarna, men sannolikt i närområdet under vissa år. Avverkningen av ledningsgatan kan innebära gynnsama födosöksmiljöer för arten.	
Stare (VU)	Häckar sannolikt i närområdet till de nya ledningarna. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 5-6
Stenfalk (FD1)	Berörs ej. Förekommer endast som sällsynt förbiflygande.	
Stjärtand (VU)	Använder främst området för födosök och som rastplats, även om häckning med enstaka par inte kan uteslutas i exempelvis Sörfjärden.	Punkt 1-2.
Strandskata (NT)	Häckar troligen i närområdet vid sundet mellan Revelsudden och norra Hertsön samt Gräsörenkanalen under vissa år. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Svartsnäppa (NT)	Berörs ej. Förekommer i området sannolikt endast som förbiflygande eller rastande individer.	
Svärta (VU)	Häckar längre ut i skärgården, då arten är beroende av annan födotillgång. Förekommer i området som rastande. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 1-2.
Skrattmås (NT)	Häckar troligtvis i området vid Sörfjärden samt Gräsörenkanalen. Risk för kollision med de nya ledningarna kan föreligga. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 1-2.
Storspov (EN)	Häckar i närområdet med flera par på den öppna jordbruksmarken vid Revelsudden samt ett par på myr i närheten av Hertsöträsket.	Punkt 5-6.
Storlom (FD1)	Häckar med ett par i Hertsöträsket, ca 450-500 m öster om de nya ledningarna. Risk för kollision med de nya ledningarna föreligger i samband med födosök. Bevarandestatus bedöms inte påverkas med inarbetad hänsynsåtgärd.	Punkt 7.
Svartvit flugsnappare (NT)	Vanligt förekommande häckfågel i område. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Svartmes	Häckar i närområdet. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Sångsvan (FD1)	Förekommer som häckande i närområdet i Sörbrändöfjärden samt möjligtvis vissa år i Hertsöträsket.	Punkt 1-2.
Sävsparv (NT)	Noterades i vassbälte vid sundet mellan Revelsudden och norra Hertsölandet. Häckar i närområdet utanför området längs de nya ledningarna. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Tornseglare (EN)	Förekommer som födosökande i området. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	

2024-06-24
2024-103548-0001

Tofsvipa (VU)	Häckar i närheten av de nya ledningarna på jordbruksmark vid Revelsudden..	Punkt 5-6.
Tallbit (NT)	Häckar troligen sparsamt i närområdet. Noteras med hjälp av ljudbox väster om Hertsöträsket. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Talltita (NT)	Förhållandevis vanligt förekommande häckfågel inom området. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Trana (FD1)	Förekommer inom området främst som rastande individer. Häckning kan dock förekomma vid myr invid Hertsöträsket, cirka 150 m öst om ledningarna, under vissa år.	Punkt 1-2.
Tretåig hackspett (NT) (FD1)	Noterades födosökande i sumpig gran- och blandskog på norra Hertsön invid befintlig VA-gata under häcktid. Häckar i närområdet, men troligtvis i ledningarnas närområde på norra Hertsön.	Punkt 3-4.
Videsparv (NT)	Häckar i närområdet , sannolikt på norra Hertsölandet. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	
Vinterhämpling (VU)	Berörs ej. Häckar inte inom området. Förekommer endast som förbiflygande	
Vitkindad gås (FD1)	Häckar längre ut i skärgården. Förekommer inom området som rastande.	Punkt 1-2.
Vitryggig hackspett (CR) (FD1)	För mer information kring arten hänvisas till Bilaga 3e.8 Artskyddsutredning.	
Ärtsångare (NT)	Häckar troligen i närområdet i lövrika skogspartier vid Revelsudden, norra Hertsön samt Gräsören. Bevarandestatus bedöms inte påverkas.	Punkt 3-5.
Östersjötrut (VU)	Berörs ej. Häckar sannolikt inte i området. Förekommer i området som rastande och födosökande.	Punkt 1-2.

4.6.3 Hänsynsåtgärder

Kollisionskänsliga fågelarter

1. Fågelavvisare uppförs på en sträcka om cirka 200 meter på de två nya 150 kV ledningarna vid passagen över Gräsörenkanalen. Detta då platsen under vår- och höst utgör rastlokal för ett stort antal vadare, sjöfåglar, gäss, svan, samt ett större antal födosökande måsfåglar och tärnor.

2. Fågelavvisare uppförs på en sträcka om cirka 200 meter på de två nya 150 kV ledningarna vid passagen över sundet mellan Revelsudden och norra Hertsön. Vattenområdena på ömse sidor de sökta 150 kV ledningarna (Sinksundet och Sörfjärden) utgör goda häckningslokaler, rastlokaler och födosökslokaler för vadare, sjöfåglar, gäss, svan, måsfåglar, tärnor, samt födosökande rovfåglar.

Arter av hackspett

3. För att undvika att störa fågellivet under häckningsperiod och för att undvika risken att ägg, ungar eller vuxna individer av fågelarter skadas eller störs, kommer under byggskedet ingen avverkning eller schaktning/stolpnedsättning ske på en sträcka mellan Revelsuddens strand och Norra Hertsön mellan 1/4 - 1/8. Förbudstiden kommer gagna alla häckande fågelarter utmed sträckan, men är särskilt utvalda i syfte att undvika av störning under häckningsperiod för arter knutna till lövrik och strandnära skog så som olika arter av hackspettar.

4. För att undvika att störa fågellivet under häckningsperiod, och för att undvika risken att ägg, ungar eller vuxna individer av fågelarter skadas eller störs, kommer under byggskedet ingen avverkning eller schaktning/stolpnedsättning ske mellan västra sidan Gräsörvägen och Svartöns industriområde mellan datumen 1/4 - 1/8. Förbudstiden kommer gagna alla häckande fågelarter utmed sträckan, men

2024-06-24
2024-103548-0001

är särskilt utvalda i syfte att undvika av störning under häckningsperiod för arter knutna till lövrik och strandnära skog så som olika arter av hackspettar.

Fågelarter i jordbrukslandskap

5. För att undvika att störa fågelarter vars häckningsmiljö är kopplad till öppen jordbruksmark, samt därtill kringliggande bryn- och lövskogsmiljöer, kommer under byggtid inga förberedande markarbeten, ingen skogsavverkning eller övriga projektanknutna entreprenadarbeten att genomföras inom ett avstånd på 100 meter från den öppna jordbruksmarken på Revelsudden mellan datumen 1/4-1/8. Hänsynstagandet gagnar alla häckande fågelarter utmed sträckan, men är särskilt utvalt i syfte att undvika av störning under häckningsperiod för arter knutna till öppen mark, så som storspov, och arter knutna till brynmiljöer, så som rosenfink och stare.

6. Ingen jordbruksmark på Revelsudden tas tillfälligt i anspråk under byggskede. Men tillfälligt anspråk avses uppställning av maskiner, maskinkörning eller lagring av byggnadsmaterial.

Störningskänsliga arter vid Hertsöträsket

7. För att inte störa fågelarter som häckar i Hertsöträsket så kommer under byggtid inga förberedande markarbeten, ingen skogsavverkning eller övriga projektanknutna entreprenadarbeten att genomföras inom ett avstånd på 500 meter från den sjön mellan datumen 15/5-15/8. Förbudet avser främst att inte störa förekommande häckning av storlom.

4.6.4 Konsekvensbedömning

De risker som identifierats mot ett fortsatt gynnsamt fågelliv i området utmed de två nya 150 kV luftledningarna utgörs av risk för kollision mellan fåglar och ledning, risk för habitatförlust för arter knutna till lövrik skog, samt risk för störning under häckningstid.

Kollisionsrisk

Då ett förhållandevis stort antal migrerande fågelarter uppehåller sig inom området längs de nya ledningarna under vår- och höst kommer fågelavvisare uppföras på angivna sträckor, se Figur 19. De platser som identifierats som viktiga att kollisonssäkra är passager över vattnet vid Sinksundet och Hertsöfjärden där gäss, svan och ett stort antal änder uppehåller sig.

Värdet på området som hyser kollisionskänsliga fåglar bedöms som **måttligt**. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter som flyghinder för fåglar som **obetydliga-små negativa** under både bygg- och driftskede. Konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga-måttliga negativa** under bygg- och driftskede.

För bedömning avseende havsörn se Bilaga 2e.9 Beskrivning havsörn.

Habitatförlust för arter av hackspett

För beskrivning och bedömning avseende vitryggig hackspett och värdetrakt för vitryggig hackspett se Bilaga 2e.8 Artskyddsutredning.

Med vidtagna hänsynsåtgärder i områden med lövrik skog - NVO 1, NVO 2, NVO 20 (2019) och NVO 6 (2022), samt med förbud för byggnation under fåglar häckningstid vid Revelsudden-Gamla Hagaviksvägen och Gräsören-Svartön, så bedöms påverkan på livsmiljön för olika arter av hackspettar kunna mildras.

2024-06-24
2024-103548-0001

Bedömningen görs att den lövrika skog (inklusive ung lövskog utan förhöjda naturvärden) som kommer behöva avverkas i samband med byggnationen av de två nya 150 kV ledningarna är mycket begränsad. Detta är i förhållande till den kvarvarande lövrika skog som återfinns vid landhöjningsstränderna runt de vattenområden utmed sökt sträckning.

Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms de sökta ledningarna inte påverka den lövrika skogens funktion som födosöks- eller häckningslokal för fåglar på sådant sätt att någon av de nu förekommande arternas lokala populationsstatus inte kan upprätthållas. Bedömningen görs därmed att kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) för livsmiljön hos hackspettsarter, så som mindre hackspett, spillkråka och gråspett bibehålls.

Värdet avseende livsmiljö bedöms som **litet** för gråspett och spillkråka och **måttligt** för mindre hackspett. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms sammantaget de nya ledningarnas effekter för hackspettar som **små negativa** under både bygg- och driftskede. Ledningarnas konsekvenser bedöms därmed som **små negativa** för gråspett och spillkråka och **måttliga negativa** för mindre hackspett under bygg- och driftskede.

Habitatförlust för övriga fågelarter

För andra noterade och prioriterade arter utmed sträckningen, vars livsmiljöer är knutna till öppen mark såsom exempelvis jordbruksmarker, så bedöms ingen habitatförlust uppkomma då jordbruksmark inte berörs av ledningarna. KEF för livsmiljön hos arterna storspov, tofsvipa och jorduggla bibehålls därmed intakt.

Andelen äldre barrskog som kommer behöva avverkas, utanför utpekade naturvärdesobjekt, i samband med uppförandet av de nya ledningarna är tämligen marginell, varpå bedömningen görs att endast en obetydliga habitatförlust för fåglar knutna till dessa livsmiljöer uppkommer.

Värdet avseende övriga fågelarter bedöms som **litet-måttligt**. Sammantaget bedöms ledningarnas effekter för övriga fåglar som **obetydlig** under både bygg- och driftskede och konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under bygg- och driftskede.

För en del arter bedöms den avverkade skogsgatan också medföra **positiva effekter**. Detta då avverkningen av ledningsgatan bidrar att öka andelen livsmiljö för fågelarter som är knutet till öppen mark för födosök eller som häckningsplats. Den avverkade ledningsgatan bedöms till viss del kunna efterlikna äldre ängs-och betesmark. Detta är miljöer som utgör goda habitat för ett stort antal fåglar, men som idag utgör ett allt ovanligare inslag i landskapet.

Bevarandeprogrammet för det utpekade odlingslandskapet på Revelsudden bedöms ha **måttligt värde**. Ledningarna passerar genom skogsmark söder om det öppna odlingslandskapet, varpå detta inte berörs och ingen habitatförlust för fågellivet kan förväntas. Ledningarnas effekter bedöms som **obetydliga** för området. Med inarbetande av hänsynsåtgärder såsom uppehåll under häckningstid bedöms konsekvenserna som **obetydliga** bygg- och driftskede. Därmed bedöms kontinuerlig ekologisk funktion för områdets värde gentemot fågellivet bibehållas.

Störning under häckningstid

Den störning under häckningstid som kan ske i samband med byggnation av de nya ledningarna har avgränsats till arter som häckar på, eller i anslutning till, jordbruksmark, samt till fågelarter vars livsmiljö är knutet till lövskogs- eller sumpiga blandskogsbiotoper.

Men den hänsyn under häckningstid som presenteras i avsnitt 4.6.3 Hänsynsåtgärder beträffande fågelarter knutna till lövskogsmiljöer, fågelarter knutna till jordbrukslandskap samt för storlom som häckar i Hertsöträsket

2024-06-24
2024-103548-0001

bedöms ledningarnas effekter avseende störning under häckningstid för fåglar som **obetydlig** under bygg- och driftskede och konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under bygg- och driftskede.

4.6.5 Kumulativa effekter

Mellan stationerna Hällmyran och Hertsöfältet kommer de nya ledningarna att samförläggas med ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet. Det innebär att skogsgatan för ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet blir cirka 25-30 meter bredare. Å andra sidan gör samförläggningen av ledningarna att ingreppet och markanspråket blir mindre än om ledningarna haft olika sträckningar. På stora delar av sträckningen bedöms detta tillkommande markanspråk som obetydlig beträffande habitatförlust för fågellivet, då den huvudsakliga delen av sträckningen går genom med yngre barrskogsmiljöer.

Den kumulativa habitatförlust som kan överblickas bedöms uppkomma i samband med avverkningen av skogsgatan i strand- eller strandnära lövskog på Revelsudden och norra Hertsön som är ett område som utgör särskilt goda livsmiljöer för fågellivet. Bedömningen görs dock att den bredare ledningsgatan inte kommer innebär att strand- eller strandnära lövskogsbiotoper fragmenteras av någon betydande grad. Detta då naturtypen (strand- och lövskog på landhöjningsstränder) inte är ovanlig lokalt i Luleå kommun vid, i princip, alla havsfjärdar, samt längs med stora delar av Luleälvens stränder. Därtill förekommer naturtypen på närliggande skärgårdsöar. De kumulativa effekterna avseende störning under byggskedet i området längs ledningarna blir längre då de två ledningsprojekten är i olika faser tidsmässigt, men störningarna bedöms inte komma att bli adderade. Dock undviks störning under häckningstid inom de mest värdefulla livsmiljöerna för fågellivet utmed sökta ledningar i samband med byggnation.

Med de hänsynsåtgärder som vidtas bedöms de kumulativa effekterna som **små negativa** under bygg- och driftskedet. Konsekvenserna bedöms därmed som **små negativa** under både bygg- och driftskedet.

2024-06-24

2024-103548-0001

4.7 Vatten

4.7.1 Förutsättningar

De planerade ledningarna korsar eller passerar i närheten av fem identifierade vattenförekomster, se Tabell 6 och Figur 20. Dessa omfattas av miljökvalitetsnormer. Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt styrmedel som syftar till att skydda människors hälsa och miljön samt att uppfylla gällande EU-krav. Normerna regleras i 5 kap. MB samt i tillhörande förordningar och föreskrifter.

Tabell 6: Vattenförekomster som de planerade ledningarna korsar eller går i närheten av

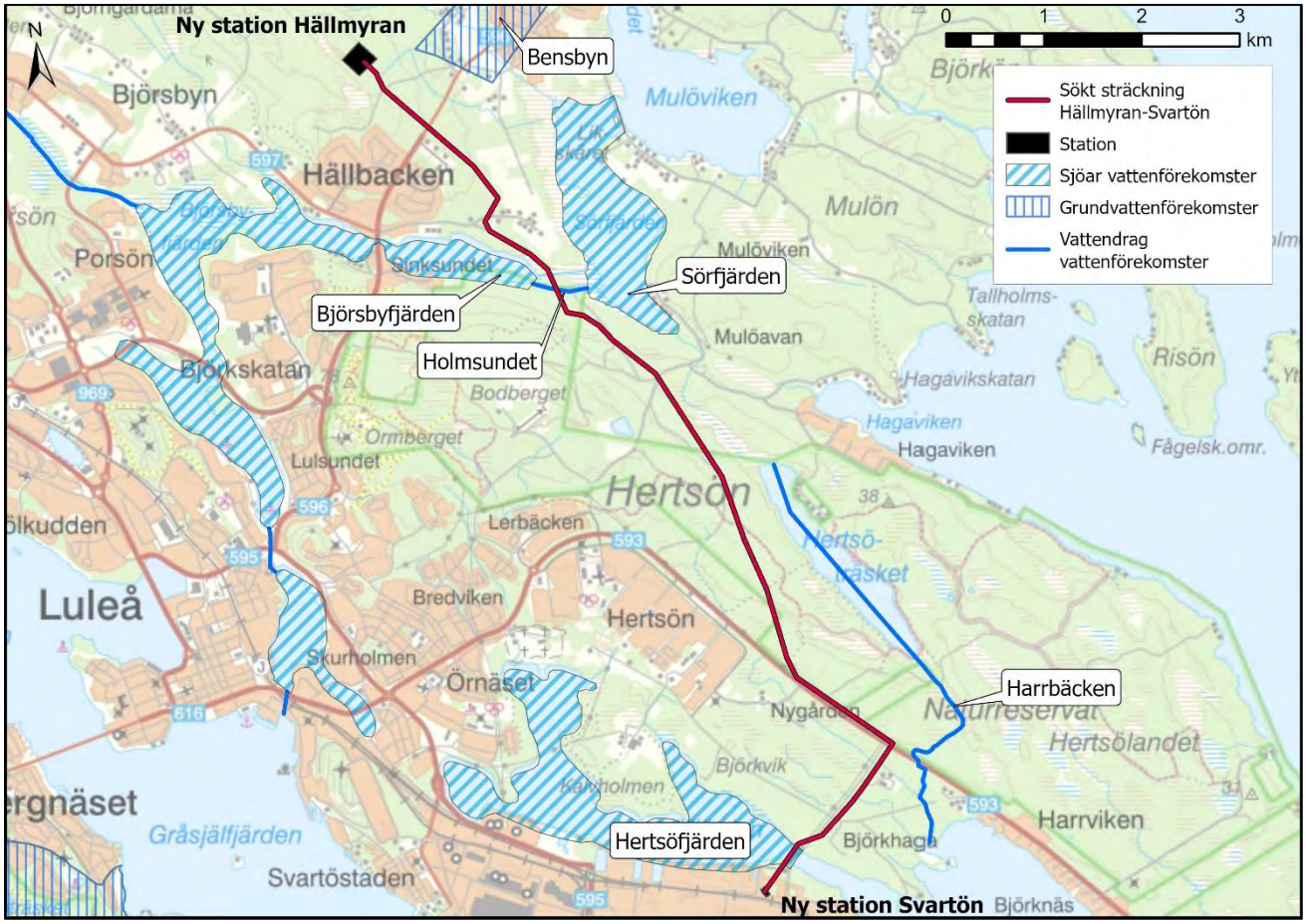
Typ av vatten	Namn	ID-nummer	Ekologisk status kvalitetskrav	Kemisk status kvalitetskrav	Ekologisk status
Sjö	Sörfjärden	SE729525-179669	God status 2033	God ytvattenstatus*	Måttlig
Sjö	Björsbyfjärden	SE729680-829200	God status 2027	God ytvattenstatus*	Måttlig
Vattendrag	Holmsundet/Sinksundet	SE729623-832983	God status 2027	God ytvattenstatus*	Måttlig
Vattendrag	Harrbäcken (Hertsöträsket)	SE729274-836392	God status 2027	God ytvattenstatus*	Måttlig
Sjö	Hertsöfjärden	SE729068-833633	God status 2027	God ytvattenstatus*	Otillfredsställande

* *Kemisk status bedöms uppnå ej god på grund av extrapolering av resultat för kvicksilver och bromerad difenyleter som överskrider gränsvärdena i biota (fisk) i, i princip, alla vattendrag i Sverige*

Sjöarna Sörfjärden och Björsbyfjärden samt vattendraget Holmsundet/Sinksundet har måttlig ekologisk status på grund av näringsämnespåverkan från urban markanvändning, enskilda avlopp och jordbruk samt försurning. Även vattendraget Harrbäcken har måttlig ekologisk status med anledning av förändrat morfologiskt tillstånd. Hertsöfjärden har otillfredsställande ekologisk status på grund av bland annat urban markanvändning och närhet till industrier.

För berörda vattenförekomster gäller att ingen otillåten försämring eller äventyrande av möjligheten att uppnå fastställda miljökvalitetsnormer får ske.

2024-06-24
2024-103548-0001



Figur 20. Vattenförekomster i närheten av de planerade ledningarna mellan Hällmyran och Svartön

4.7.2 Hänsynsåtgärder

Överfarter av de vattenförekomster som korsas kommer att planeras väl. I första hand kommer befintligt vägnät och ledningsgator att nyttjas, men vid eventuell överfart över vattendrag kommer tillfälliga eller permanenta broar användas, alternativt kommer vattendraget vara fruset och goda isförhållanden råda så att vattendraget kan korsas.

En minst 5 meter bred skyddszon med befintlig lågväxande vegetation (max 2 meter höga) sparas i anslutning till vattendrag. Inga stolpar placeras i strandkanter.

Anläggningsarbeten utförs så att risken för utsläpp av drivmedel och oljor minimeras. Krav på hantering och försiktighetsåtgärder regleras i entreprenadupphandlingen enligt Sökandens miljökrav och i entreprenörens egenkontroll.

Sökanden åtar sig att motverka att vandringshinder skapas genom att inte lämna stockar, ris eller grenar som kan innebära vandringshinder i naturliga vattendrag med vattenföring året runt eller vattendrag som omfattas av skydd enligt miljöbalken.

2024-06-24
2024-103548-0001

4.7.3 Konsekvensbedömning

Avverkning i närheten av vattendrag kan påverka både ekologisk status och vattenkvalitet. Avverkning av vegetation i strandzonen kan innebära ökad belastning av näringsämnen och tungmetaller, orsaka grumling och igenslamning samt medföra förändrade hydrologiska förhållanden. Ökad ljusinstrålning kan också lokalt medföra ökad vattentemperatur och algtillväxt i vattnet.

Vid Sinksundet, vilket förbinder Sörfjärden och Björsbyfjärden, är skogtäckningen låg då området i huvudsak är ett våtmarksområde. Framtida skogligt underhåll av skogsgatan kommer att ske restriktivt. Ledningarna planeras att gå längs med ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet vid passagen av vattenförekomsten vilket i det stora hela innebär att avverkning av skog och markintrång begränsas. Stolpar kommer att placeras med avstånd till vattenförekomsten och inget arbete sker i vattenområdet.

Längs med Hertsöfjärdens strand finns strandskog med högt naturvärde, för bedömning av påverkan och konsekvenser för naturmiljön hänvisas till avsnitt 4.5 Naturmiljö. Även vid denna passage kommer ledningarnas stolpar att placeras med avstånd till vattendraget samt att inget arbete sker i vattenområdet.

Harrbäcken/Hertsöträsket bedöms ligga på ett sådant avstånd från de planerade ledningarna att den inte kommer att påverkas.

Miljöaspekten vatten bedöms ha ett **måttligt** värde med anledning av att ingen berörd vattenförekomst ingår i något skyddat område. Ledningarna bedöms inte påverka uppfyllandet av aktuella miljökvalitetsnormer. Ledningarnas effekter på berörda vatten bedöms som **obetydliga** och konsekvenserna bedöms som **obetydliga** under bygg- och driftskede.

4.7.4 Kumulativa effekter

Vid passagen över Sinksundet går Sökandens nya ledningar parallellt med de tidigare sökta ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet. Det innebär att bredden på skogsgatan vid passagen kommer att bli bredare jämfört med om det enbart varit en ledningssträckning. Dock innebär parallellgången i det stora hela att avverkning av skog och markintrång begränsas. Vid Sinksundet är skogstäckningen låg vilket innebär att skillnaden i ljusinsläpp kommer att bli liten jämfört med om det enbart varit en ledning. Ledningarnas stolpar kommer att placeras med avstånd till vattenförekomsten och inget arbete kommer att ske i vattenområdet. De kumulativa effekterna och konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under bygg- och driftskede.

2024-06-24

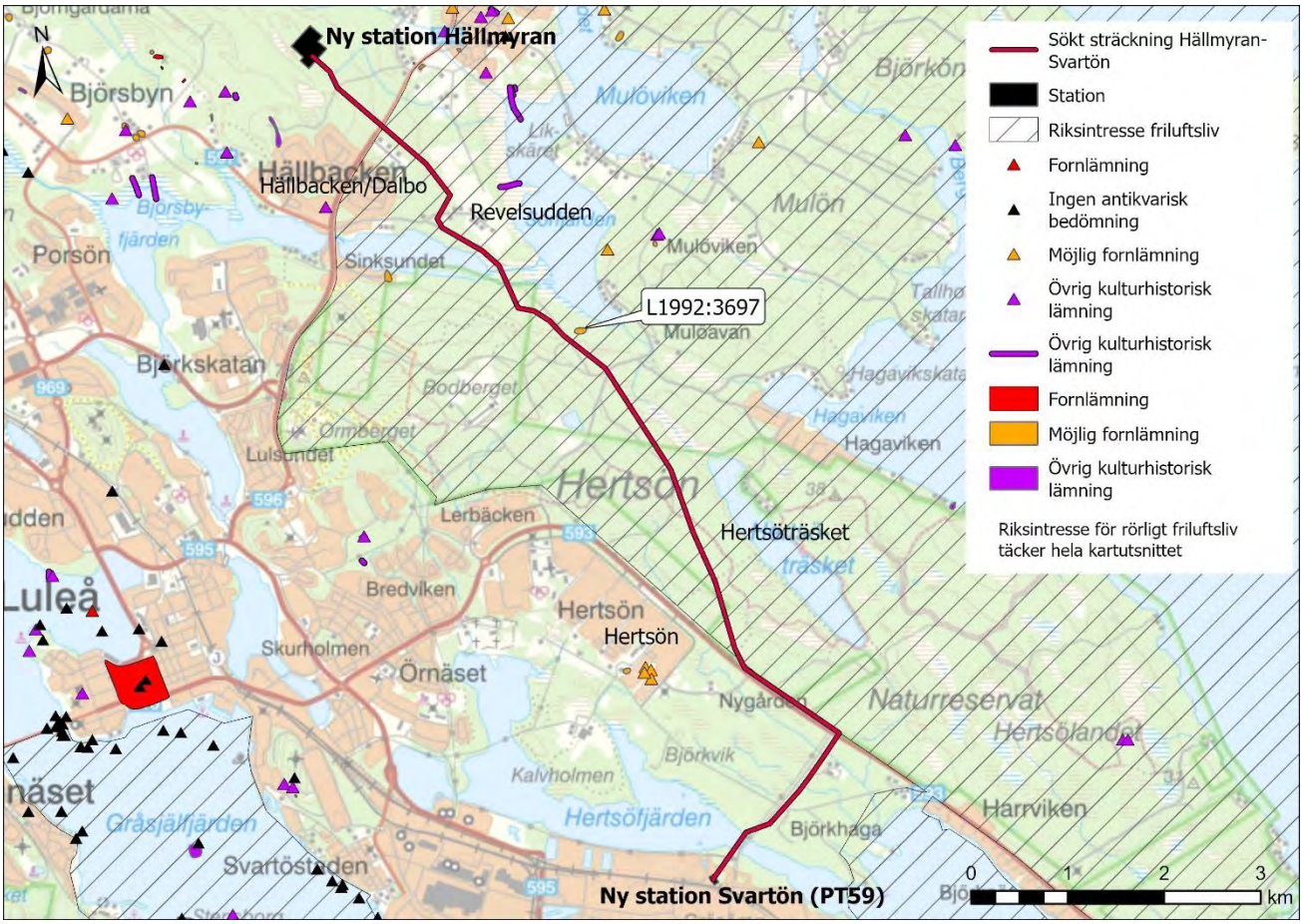
2024-103548-0001

4.8 Kulturmiljö

4.8.1 Förutsättningar

Kända kulturhistoriska lämningar som finns i landskapet kring de planerade ledningarna utgör spår av senare tiders skogs- och jordbruk som exempelvis lämningar efter sågverk och fäbodar. Inom 100 meter från de planerade ledningarna finns en möjlig fornlämning (L1992:3697). Denna är belägen cirka 95 meter från ledningarna, se Figur 21. Den ligger på sådan långt avstånd att den inte kommer att beröras. I övrigt berörs ingen kulturhistorisk lämning.

Inget område av riksintresse för kulturmiljövård berörs.



Figur 21: Kulturmiljö- och friluftsintressen i närheten av de planerade ledningarna mellan Hällmyran och Svartön

4.8.2 Hänsynsåtgärder

En arkeologisk utredning kommer genomföras längs den planerade ledningssträckningen. Eventuella identifierade kulturlämningar i utredningen kommer att hanteras i enlighet med 2 kap. kulturmiljölagen.

Om tidigare icke kända forn- eller kulturhistoriska lämningar påträffas under byggnation hanteras dessa i enlighet med gällande lagstiftning (2 kap kulturmiljölagen).

2024-06-24
2024-103548-0001

4.8.3 Konsekvensbedömning

Kulturmiljön längs ledningarna bedöms ha **litet värde**. Kulturhistoriska strukturer och samband i landskapet kommer även fortsättningsvis kunna uppfattas.

Med föreslagna hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter som **obetydliga** och konsekvenserna för områdets kulturmiljövärden bedöms som **obetydliga** under både bygg- och driftskede.

4.8.4 Kumulativa effekter

Med hänsynsåtgärder bedöms de sökta ledningarnas kumulativa effekter och konsekvenser på kulturhistoriska lämningar, tillsammans med ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet, som **obetydliga** under bygg- och driftskedet.

4.9 Landskapsbild och friluftsliv

4.9.1 Förutsättningar

4.9.1.1 Landskapsbild

Området där de planerade ledningarna planeras kännetecknas i allmänhet av relativt flack terräng. Högsta punkten i området är Hertsöberget cirka 80 meter över havet, i västra delen av naturreservat Ormberget-Hertsölandet, medan landskapet i övrigt ligger mellan 10 och 40 meter över havet. Landskapet mellan Hällmyran och Svartön är till övervägande del skogbeklätt, huvudsakligen med brukad barrskog med inslag av lövträd. Öppnare landskapsavsnitt utgörs av korsningarna av väg 596 och 593, samt vid Sinksundet. Området hör i sin helhet till den naturgeografiska regionen kustslätter och dalar med finsediment kring norra Bottenviken.

Terrängen i den del av naturreservat Ormbergets-Hertsölandets som ledningarna korsar är flackt och ligger lågt i landskapet. Inom reservatet går ledningssträckningen genom skogsmark och landskapet längs ledningarna är slutet och möjligheterna till utblickar är begränsade. Ledningarnas skogsgata och stolpar blir främst synliga i skogsgatan och vid vägar/stigar, samt från högre partier i landskapet så som Bodberget och Ormberget-Hertsöberget.

I övrigt berör inte ledningssträckningen något område med landskapsbildskydd eller utpekat intresse för landskapsbilden. Ledningarna planeras huvudsakligen i ett slutet skogslandskap.

4.9.1.2 Friluftsliv

Den östra delen av ledningssträckningen ligger inom riksintresseområde för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB (*Norrbottens kust och skärgård*) och riksintresseområde för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 1 och 2 §§ MB *(Norrbottens skärgård)*, se Figur 21. Norrbottens kust- och skärgårdsområde omfattar fyra kommuner i den nordligaste delen av Bottenviken. Det nordliga läget med ljusa sommarnätter och vinterns alla möjligheter med ett fruset hav ger en stor mängd möjligheter till ett innehållsrikt och variationsrikt friluftsliv under hela året med skoterkörning, fritidsfiske, camping och vandring.

Naturreservatet Ormberget-Hertsölandet, som ingår i ovan nämnda riksintresse, är ett kommunalt naturreservat. I stort sett hela reservatsområdet är attraktivt för det rörliga friluftslivet och på grund av närheten till tätorten nyttjas området av många människor för naturvistelser. Väl utbyggda anläggningar i form av spårsystem och vandringsleder underlättar naturvistelsen. I synnerhet området kring Ormberget är välutbyggt för rekreationsändamål med elljusspår med preparerade skidspår under vintertid och skidbacke med lift. Skogen i denna del av reservatet är lättillgänglig för besökare. Vandringsvänliga tallskogar, särskilt

2024-06-24
2024-103548-0001

på de högre liggande och torra delarna, utgör här ett väsentligt inslag. Även om skogen här är påverkad av skogsbruk hyser den ändå naturvårdskvaliteter, bl. a. med avseende på höga åldrar och värden knutna till hällmarkstallskogen.

Längre österut och fram till Hertsöträsket omgivningar har skogen varierande karaktär och kvalitet för friluftslivet. Även dessa delar är dock tillgängliga genom det system av vandringsleder som leder fram till och runt Hertsöträsket. Sjön nyttjas för fritidsfiske och i anslutning till denna finns handikappanpassade anläggningar med vindskydd och brygga.

I reservatets yttersta tredjedel i öster har skogen fritt utvecklad "vildmarkskaraktär". Här finns inga egentliga tillgänglighetsskapande anläggningar, förutom en del skogsstigar, och besöket får ske på naturens egna villkor. Här finns möjligheter till studier och upplevelser av fritt utvecklade skogs- och våtmarksmiljöer.

Den planerade ledningssträckningen genom naturreservatet är anpassad utifrån dessa intressen och framtagen i nära dialog med kommunen. Förutom mindre vägar så passerar sträckningen över en utpekad vandringsled två gånger inom reservatet. I övrigt berörs inga friluftsanläggningar.

Området mellan Hällbacken och Bensbyn används flitigt av närboende som rekreationsområde, inklusive våtmarken Hällmyran. Ledningssträckningen passerar genom rekreationsområdet och är placerad cirka 180 meter från våtmarken Hällmyran.

I övrigt berör ledningssträckningen huvudsakligen skogsmark där det finns förutsättningar för friluftsliv i form av svamp- och bärplockning, skoteråkning, jakt och vandring.

4.9.2 Hänsynsåtgärder

I samband med detaljprojektering kommer stolpplatser anpassas till vandringsleder så att de inte kommer till skada.

Under bygg- och driftskedet tas hänsyn till vandringsleder i naturreservatet så att de inte påverkas negativt.

Vandringsleder hålls fria från ris under avverkning under bygg- och driftskedet.

4.9.3 Konsekvensbedömning

4.9.3.1 Landskapsbild

Påverkan av en ny ledning på landskapsbilden och friluftsliv sker under byggfasen i form av markarbeten, avverkning för ledningsgata och byggnation av ledningarna. Effekter under byggskedet kan vara begränsad framkomlighet, ianspråktagande av mark och förändrade ljudnivåer till följd av arbetsmaskiner och ökade transporter. Effekterna är dock kortvariga och när ledningarna är i drift utgör de inget hinder från att röra sig i området. Effekter under drift kan vara av visuell art, speciellt i öppna delar av landskapet. En luftledning påverkar landskapet genom stolpar och trädfria skogsgator. Bredden på skogsgatan och stolparnas höjd har betydelse för ledningarnas effekter på landskapet. De visuella effekterna kan dock begränsas av mellanliggande vegetation och näraliggande infrastruktur.

Den förordade sträckningen går i huvudsak genom skogsmark och landskapet längs ledningarna är slutet och möjligheterna till utblickar är begränsade, detta gäller även för de som befinner sig i Ormbergets-Hertsölandets naturreservat. Där ledningarna går parallellt med ansökt ledning mellan Svartbyn-Hertsöfältet kommer skogsgatan breddas och intrånget blir mer dominerade. Genom att använda vertikala stolpar, i stället för fristående portalstolpar begränsas markanspråket.

Ytor där ledningarna kommer att synas väl finns vid Sinksundet och i Bodviken på motsatta sidan av Sörfjärden. I anslutning till öppna ytor går det att få en utblick över landskapet och den ledningarna kan upplevas dominera landskapet. Det gäller även där sträckningen passerar över vägar och motionsspår. Från öppna platser och från högre stående utkiksplatser kan ledningarna vara synliga över trädtopparna.

I fotomontage från Revelsudden och Bodviken, i riktning mot förordad sträckning, ges en bild över hur ledningarna kan se ut i landskapet, se Figur 22, Figur 23 och Figur 24. I montagen redovisas även planerade ledningar Svartbyn-Hertsöfältet.



Figur 22. Karta över de platser är fotomontagen är tagna och i vilken riktning.

2024-06-24
2024-103548-0001



Figur 23. Fotomontage från Revelsudden i riktning söderut mot Hertsöfältet (Vy 1).



Figur 24. Fotomontage från Bodviken i västlig riktning över Sinksundet (Vy 2).

Då inga utpekade landskapsbildsintressen berörs och det finns få platser med utblick mot ledningarna har miljöaspekten landskapsbild bedömts ha ett **litet värde**.

2024-06-24

2024-103548-0001

På platser med öppna partier, såsom vid bostadshusen i Revelsudden och Bodviken, bedöms de planerade ledningarnas effekter som **små negativa** då ledningarna till viss del avskärmas av mellanliggande skog. En viss tillvänjning av det visuella intrycket bör dock ske med tiden. Ledningarnas konsekvenser bedöms som **små negativa** för landskapsbilden under bygg- och driftskede.

I övrigt bedöms ledningarna medföra **obetydliga effekter och konsekvenser** för landskapsbilden under bygg- och driftskede då effekterna under byggnation är kortvariga och visuella effekter avskärmas/begränsas av mellanliggande vegetation.

4.9.3.2 Friluftsliv

Under byggskedet sker påverkan på rekreation och friluftsliv i form av avverkning för ledningsgata samt markarbeten. Effekter under byggskedet är ianspråktagande av mark, samt tillfälligt begränsad framkomlighet och förhöjda ljudnivåer längs ledningarna, vilket blir speciellt framträdande inom naturreservatet och rekreationsområdet mellan Hällbacken och Bensbyn. Effekterna är dock kortvariga. Under drift utgör ledningarna och dess skogsgata ett nytt inslag i skogsmiljön, särskilt där ledningarna passerar över vandringsleder, men ledningarna utgör inget hinder till att röra sig i området längs ledningarna.

Ledningssträckningen genom naturreservatet är anpassad utifrån reservatets intressen i dialog med Luleå kommun och anläggningsskedet pågår under en begränsad tid i en mycket begränsad del av naturreservatet. Dessutom sker ingen byggnation inom reservatet under fåglarnas häckningstid. Genom att nyttja vertikala stolpar längs med ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet kan ledningarnas intrång i naturreservatet, men även i den övriga skogsmarken, begränsas eftersom stolpplatserna placeras med längre mellanrum och skogsgatans bredd blir smalare, jämfört om portalstolpar skulle nyttjas och om ledningarna skulle gå i nysträckning. Rekreationsområdet kring våtmarken Hällmyran kommer inte att påverkas av ledningarna då dessa placeras på relativt långt avstånd från våtmarken med mellanliggande vegetation.

Ledningsgatan medför inga restriktioner för jakt. Däremot kan den öppna skogsgatan fungera som födolokal för älg och rådjur vilket kan vara positivt med hänsyn till jaktintressena.

Med anledning av att ledningssträckningen berör områden av riksintresse för friluftslivet, samt ett naturreservat, bedöms miljöaspekten friluftsliv ha ett **stort** värde.

Under byggskedet bedöms effekter för friluftslivet som **små negativa** då rörligheten kan vara begränsad längs med ledningssträckningen vilket bedöms ge **måttligt negativa konsekvenser**. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter på friluftsliv under driftskedet som **obetydliga** och konsekvenserna bedöms som **obetydliga** under driftskedet. Ledningarna bedöms inte medföra någon påtaglig skada på riksintresseområde för friluftsliv eller riksintresseområde för rörligt friluftsliv.

4.9.4 Kumulativa effekter

4.9.4.1 Landskapsbild

De kumulativa effekterna av de planerade ledningarna, tillsammans med de sedan tidigare sökta ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet, innebär att den avverkade skogsgatan blir bredare och att fler ledningar blir synliga i landskapet på sträckan mellan stationerna Hällmyran och Hertsöfältet. Öppna utblickar på denna sträcka är dock få och bedöms omfatta ett litet värde avseende intresset landskapsbild. Att förlägga ledningssträckningarna separerad från varandra skulle medföra en större fragmentering av området samt att ledningarna skulle behöva placeras närmare befintliga bostäder. Sammanfattningsvis bedöms ledningarnas

2024-06-24
2024-103548-0001

kumulativa effekter och konsekvenser på landskapsbilden tillsammans med övriga ledningsprojekt, som **obetydliga till små negativa** under bygg- och driftskedet.

4.9.4.2 Friluftsliv

Den kumulativa effekten för friluftsliv i samband med att ledningsgator avverkas kan vara av både positiv och negativ betydelse. I stort medför bredden på en ledningsgata att kanteffekter i form av upplevelsen av orörd skog kan uppstå. En väg som tidigare inte kunnat uppfattas visuellt kan exempelvis bli helt frilagd och därmed synligt. Upplevelsen av orördhet och skogen som ett ’eget rum’ kan därmed påverkas negativt. En positiv aspekt är den ökade tillgänglighet som en ledningsgata kan medföra. Även för olika former av friluftsliv, såsom vandring och promenad.

Mellan stationerna Hällmyran och Hertsöfältet kommer de planerade ledningarna att samförläggas med de planerade ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet. Det innebär att skogsgatan för ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet blir cirka 20-30 meter bredare. Å andra sidan gör samförläggningen av ledningarna att ingreppet och markanspråket blir mindre än om ledningarna haft olika sträckningar.

Området inom naturreservatet närmast väg 593 nyttjas av allmänheten för skoteråkning, då det finns en skoterled längs norra sidan av vägen. I övrigt bedöms inte området närmast området för de planerade ledningarna nyttjas för friluftsliv. Befintliga vandringsleder är belägna längre in i naturreservatet på norra sidan av väg 593. Området mellan väg 593 och station Hertsöfältet på Hertsöfältet bedöms inte som välutnyttjat av allmänheten och endast enstaka personer söker sig dit för fiske i Hertsöfjärden bland annat. Hertsöfältet är idag föremål för industrietablering.

Den markförlagda ledningssträckningen Lerbäcken-Hertsöfältet är tagen i drift när det är dags att bygga ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet och därefter sträckningen Hällmyran-Svartön. Möjligtvis kommer tiden för genomförandet av alla ledningsprojekten att bli längre rent kalendermässigt, men de störningar som kan uppstå i form av buller med mera bedöms inte komma att bli adderade. Arbetet med ledningsgatan kan påverka nyttjandet av skoterleden, utifall att markarbetena fortsätter in i vintersäsong. Det är därmed av betydelse att alternativa sträckningar av skoterleden kan nyttjas för skoteråkare och att dessa anges i samband med ledningsarbetena, förutsatt att de pågår in i vintersäsong och därmed kan påverka nyttjandet av skoterleden.

Då störningen kommer att vara tillfällig bedöms den kumulativa effekten med övriga ledningsprojekt som **liten negativ** under byggskedet och **obetydlig** under driftskedet.

4.10 Boendemiljö

4.10.1 Förutsättningar

4.10.1.1 Elektriska och magnetiska fält

Elektromagnetiska fält (EMF) används som ett samlingsnamn för elektriska och magnetiska fält. Dessa fält uppkommer vid generering, överföring och användning av el. Fälten finns överallt i vår miljö, både ute i samhället och i våra hem, och härstammar bland annat från kraftledningar och elapparater.

För kraftledningar är det spänningsskillnaden mellan fasledare och mark som ger upphov till det elektriska fältet kring ledningarna. Det elektriska fältet brukar mätas i enheten kilovolt per meter (kV/m). Elektriska fält av någon storlek finns praktiskt taget bara kring högspänningsanläggningar. Fältet avskärmas lätt av till exempel växter och byggnadsmaterial. Av det skälet fås i princip inget elektriskt fält inomhus härstammande från

2024-06-24
2024-103548-0001

elanläggningar utanför huset. Det elektriska fältet anses därför inte vara relevant att redovisa och diskutera i denna miljökonsekvensbeskrivning.

Magnetiska fält mäts i enheten mikrotesla (µT). Fälten alstras av den ström som flyter i ledningar och varierar med strömmens variation. Den resulterande fältstyrkan beror förutom på strömmens storlek även på faslinornas inbördes placering och avståndet emellan dem. Magnetfältet avtar normalt med kvadraten på avståndet till ledningarna men avskärmas inte av normala byggnadsmaterial. I hus nära kraftledningar är mot den bakgrunden ofta magnetfälten högre än vad som är vanligt i övrigt.

Människan är anpassad till att leva med jordens magnetfält, vilket är ett statiskt fält dvs. det varierar inte över tiden. De magnetfält som skapas kring elektriska anläggningar avsedda för växelström alstrar däremot ett fält som varierar med samma frekvens som strömmen. Såvitt man vet påverkas inte människan av statiska fält i nivå med jordens. Däremot skapar ett varierande magnetfält svaga elektriska strömmar i kroppen.

När det gäller elektriska och magnetiska fält utgår Vattenfall Eldistribution i sitt arbete ifrån miljöbalkens försiktighetsprincip. Vattenfall Eldistribution följer aktivt forskningen inom området för att anpassa sin verksamhet till eventuella risker. Trots mångårig forskning runt om i världen finns ännu inga säkra, entydiga resultat som visar om växlande magnetfält påverkar oss människor negativt.

Det vetenskapliga underlaget anses fortfarande inte tillräckligt gediget för att man ska kunna sätta ett gränsvärde. Energimarknadsinspektionen brukar dock rekommendera att elbolag bör utreda möjligheter för att reducera magnetfältsnivåer vid de platser där människor vistas stadigvarande om magnetfältsvärdet överstiger årsmedelvärdet 0,4 mikrotesla (µT). Denna rekommendation följer Sökanden.

4.10.1.2 Boendemiljö

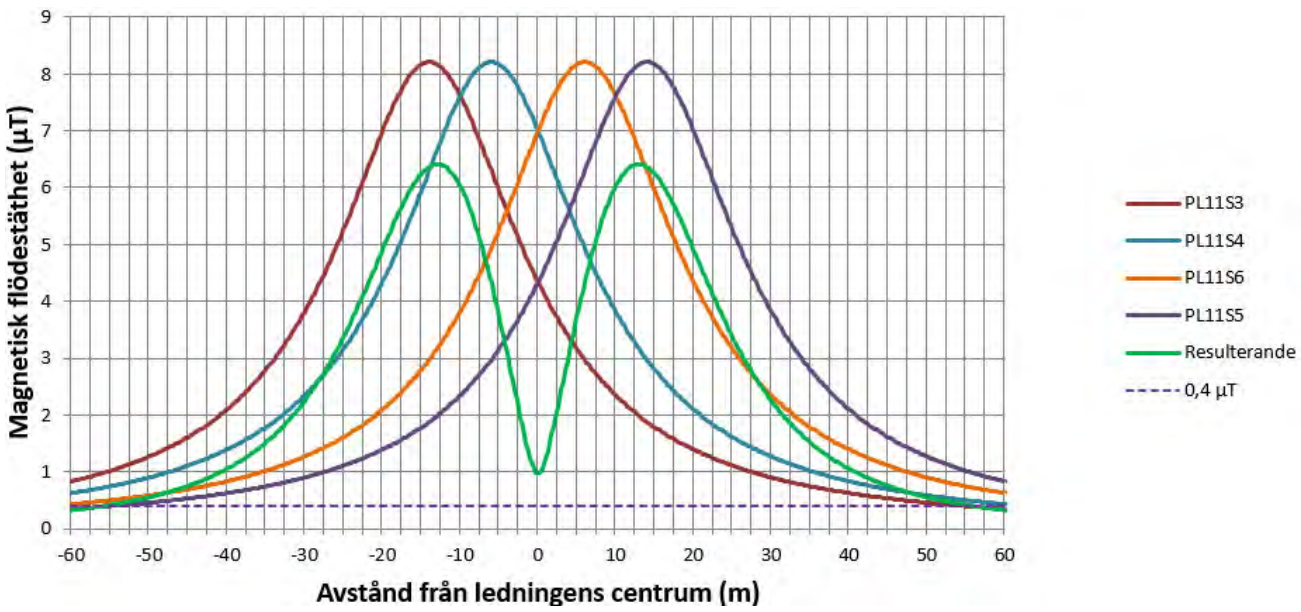
Längs ledningssträckningen är det mycket glest bebyggt och närmast liggande bostadshus finns i byn Revelsudden. Ledningssträckningen har placerats så att den håller ett minsta avstånd till bostadshus på 100 meter. I Tabell 7 nedan redovisas fastigheter med bostadshus belägna inom 150 meter från de planerade ledningarna. Dessa bostäder avskärmas från visuell påverkan på grund av mellanliggande vegetation. Från de bostadshus i Revelsudden som står i det öppna odlingslandskapet bedöms ledningarna dock bli synliga, se avsnitt 4.9 för förutsättningar och konsekvensbedömning för landskapsbilden.

Tabell 7: Inom 150 meter från den planerade ledningssträckningen finns tre byggnader registrerade som hus enligt fastighetskartan.

Fastighetsbeteckning	Avstånd till ansökt ledning (cirka, meter)
Björsbyn 13:1 (Revelsudden)	120
Björsbyn 2:13 (Revelsudden)	110
Björsbyn 2:19 (Revelsudden)	110

En magnetfältsberäkning har tagits fram för den planerade ledningssträckningen (PL11 S5-6) där den går nära bostadsbebyggelse. Med i beräkningen är även de redan sökta ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet (PL11 S3-4). Magnetfältet beräknas från ledningsgatans centrumlinje och magnetfältets utbredning i sidled från centrum av ledningarna illustreras i Figur 25. Styrkan av kraftledningarnas magnetfält är som störst direkt under kraftledningarna och liksom figuren illustrerar avtar magnetfältet snabbt med avståndet. Magnetfältsvärdet för den resulterande linjen är lägre än för respektive ledning. Detta beror på att de fyra ledningarna tar ut varandras magnetfält, så att det tillsammans bildar ett lägre magnetfält.

2024-103548-0001 2024-06-24



Figur 25. Kurvorna visar beräknad magnetfältsnivå för respektive ledning i ledningssträckningarna Hällmyran-Svartön och Svartbyn-Hertsöfältet. Grön kurva visar resulterande gemensam magnetfältsnivå för båda ledningssträckningarna.
0 = ledningsgatans centrumlinje. Den lila streckade linjen är gränsen för 0,4 µT.

4.10.2 Hänsynsåtgärder

Ledningarna är placerade på ett behörigt avstånd av minst 100 meter från bostadshus.

4.10.3 Konsekvensbedömning

Påverkan av de planerade ledningarna vid bostadsbebyggelsen uppstår under byggskedet till följd av markarbeten, avverkning för ledningsgata och uppförande av ledning. Effekter kan vara begränsad framkomlighet och bullerstörningar till följd av arbetsmaskiner, samt ökad trafik kopplat till transporter av material och personal. Effekterna är dock kortvariga och när ledningarna är i drift utgör de inget hinder från att röra sig i området.

Enligt beräkningen uppnås årsmedelvärdet 0,4 µT cirka 55 meter från ledningarna, se Figur 25. Utifrån detta kan konstateras att magnetfältet från de planerade ledningarna ligger långt under årsmedelvärdet 0,4 µT vid bostadshusen som är belägna på ett avstånd om cirka 110-120 meter från ledningarna.

Miljöaspekten boendemiljö bedöms ha ett **stort värde** för den enskilde.

Med anpassning av avstånd till bostadshus bedöms effekten på boendemiljön kunna begränsas på ett effektivt sätt och de planerade ledningarna bedöms inte innebära risker för människors hälsa. Ledningarnas effekter på boendemiljön under byggskedet bedöms vara **små negativa** vilket ger **måttligt negativa** konsekvenser på boendemiljön. Under driftskedet bedöms ledningarnas effekter vara **obetydliga** vilket ger **obetydliga** konsekvenser på boendemiljön.

4.10.4 Kumulativa effekter

De planerade ledningarna mellan Hällmyran och Svartön placeras parallellt med ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet, vilket samlar intrånget och det nya inslag i landskapet som ledningarna utgör. Kumulativa effekter avseende elektromagnetiska fält är inkluderade i analysen ovan.

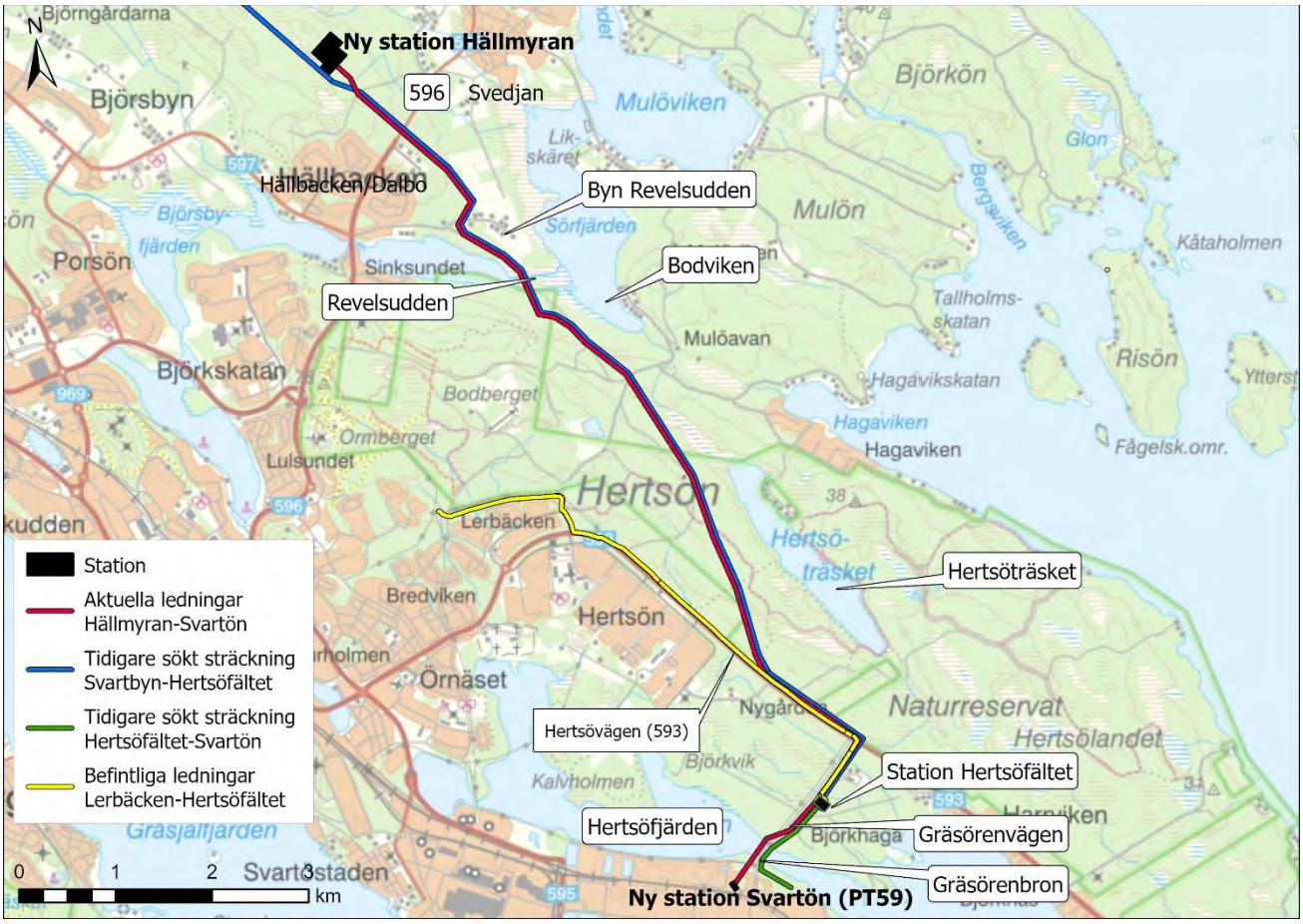
Ledningarna Hällmyran-Svartön byggs efter ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet. Det innebär att perioden för anläggningsarbeten i området kommer att vara längre än om det enbart varit ett projekt som skulle anläggas. De kumulativa effekterna under byggskedet bedöms vara **små negativa** vilket ger **måttligt negativa** konsekvenser på boendemiljön. Under driftskedet bedöms ledningarnas effekter vara **obetydliga** vilket ger **obetydliga** konsekvenser på boendemiljön.

4.11 Infrastruktur

4.11.1 Förutsättningar

Den ledningarna korsar väg 596, samt sträcker sig längs med Hertsövägen (väg 593) och Gräsörvägen, se Figur 26.

I övrigt uppförs ledningarna parallellt med ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet i stort sett hela vägen. Längs Hertsövägen och Gräsörvägen går ledningarna även längs med Sökandens och Luleå Energis gemensamt markförlagda ledningar (Lerbäcken-Hertsöfältet), Sökandens tidigare sökta kabelsträckning Hertsöfältet-Svartön (PT59), samt planerade processledningar (ej kraftledningar) som andra verksamhetsutövare planerar i området. Sökanden har ingen exakt information om var dessa planerade processledningar är placerade, eftersom dess verksamhetsutövare är i ett tidigt skede i sin planering.



Figur 26: Karta med ledningssträckningen mellan Hällmyran och Svartön och övrig infrastruktur i närområdet.

2024-06-24
2024-103548-0001

4.11.2 Hänsynsåtgärder

Sökanden kommer att föra dialog med berörda väg- och ledningsägare i samband med projekteringen av de planerade ledningarna.

Bygg- och underhållsarbete som berör befintlig infrastruktur sker enligt gällande föreskrifter och regler.

4.11.3 Konsekvensbedömning

Påverkan av en ny ledning på befintliga vägar och ledningar kan ske i form av korsande av infrastrukturen. Effekter kan vara att det finns risk för störning av verksamheten under anläggningsskedet. Dessa effekter är dock kortvariga och när ledningarna står på plats utgör de inget hinder för befintlig infrastruktur.

Den berörda infrastrukturen bedöms ha ett **måttligt-stort värde**.

Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter på infrastrukturen som **obetydliga** och konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under både bygg- och driftskede.

4.11.4 Kumulativa effekter

De planerade ledningarna kommer inte att anläggas samtidigt som ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet vilket innebär att tidsperioden med anläggningsarbeten som kan påverka infrastrukturen blir längre jämfört med om det enbart varit ett projekt. Med inarbetade hänsynsåtgärder enligt ovan bedöms dock de kumulativa effekterna och konsekvenserna på infrastruktur bli **obetydliga** under bygg- och driftskede.

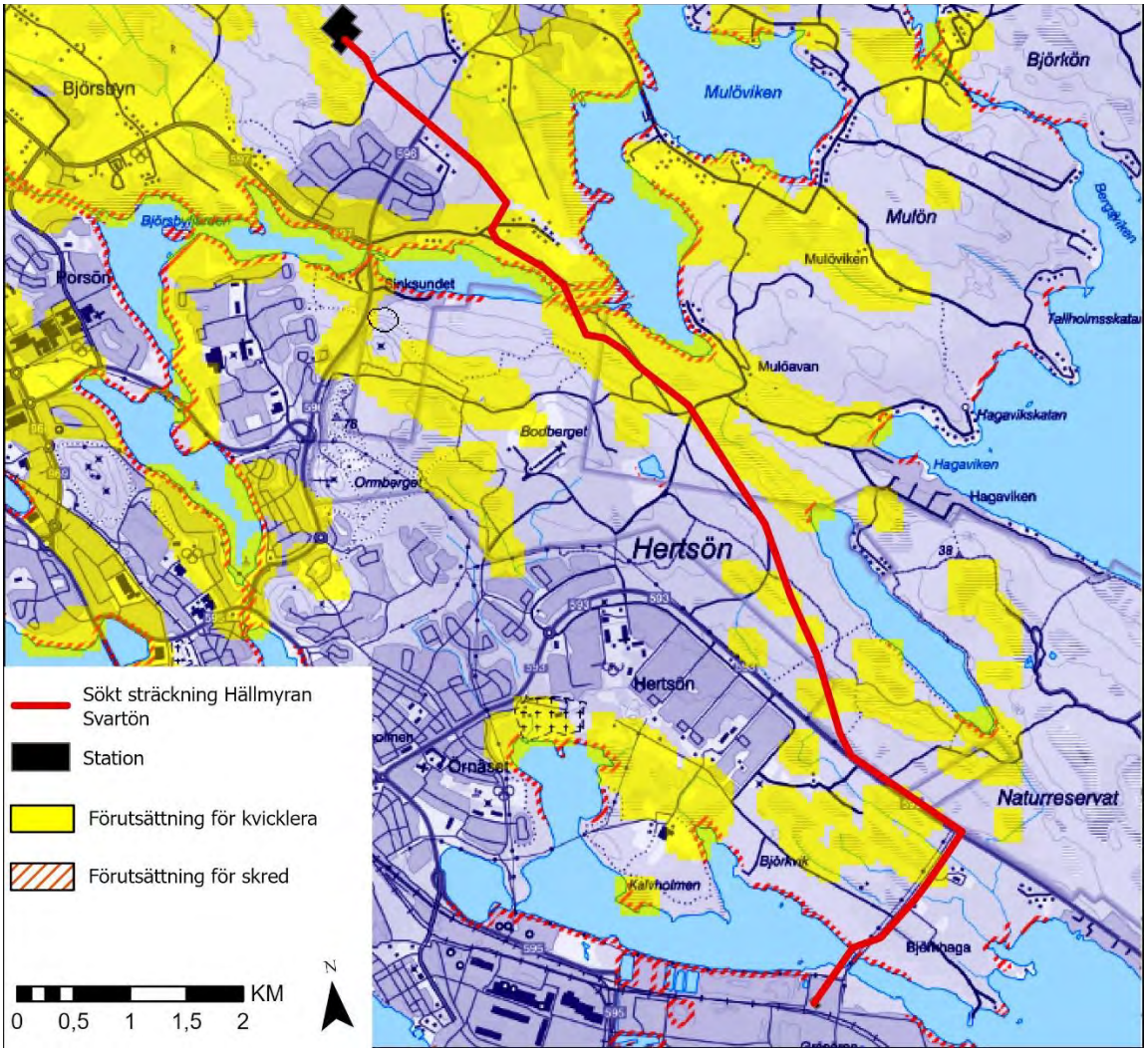
4.12 Ras och skred

4.12.1 Förutsättningar

Översiktlig stabiliseringskartering, som är en myndighetsgemensam GIS-produkt, är genomförd längs den planerade sträckningen. Stabilitetskarteringen utgör ett stöd för kommun och länsstyrelse vid bedömning av var det kan finnas stabilitetsproblem i marken. Karteringen pekar ut de områden där en detaljerad undersökning rekommenderas för att utreda behovet av att minska sannolikheten för ett ras eller skred.

I större delen av området finns det utpekade områden med finkorniga jordarter med förutsättningar för kvicklera. De planerade ledningarna passerar sådana områden längs vissa sträckor, se Figur 27. Vid Sinksundet och Gräsörenbron finns förutsättningar för skred i finkornig jordart.

2024-06-24
2024-103548-0001



Figur 27: Kartan visar underlag från den Översiktlig stabiliseringskartering (Karttjänst via Skogsstyrelsen). Gula områden: Finkorniga jordarter med förutsättning för kvicklera. Orangea streck: Förutsättningar för skred i finkornig jordart.

4.12.2 Hänsynsåtgärder

Vid val av anläggningsmetod för stolpar kommer hänsyn att tas till markens stabilitet och SGU:s kartunderlag används som underlagsmaterial. Stolpar kommer i möjligaste mån undvikas att placeras där risk för ras föreligger. Om stolpar måste placeras i lägen med dålig stabilitet kommer stolpen att projekteras med det som förutsättning.

4.12.3 Konsekvensbedömning

Med inarbetande av skadeförebyggande åtgärder bedöms ledningarnas effekter och konsekvenser avseende ras och skred som **obetydliga** under bygg- och driftskedet.

4.12.4 Kumulativa effekter

Med skadeförebyggande åtgärder bedöms de sökta ledningarnas tillkommande kumulativa effekter och konsekvenser avseende ras och skred, tillsammans ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet, som **obetydliga** under bygg- och driftskedet.

2024-06-24
2024-103548-0001

5 MILJÖMÅL

Riksdagen har antagit 16 mål för miljökvaliteten i Sverige. Det övergripande målet är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. Etappmål har antagits som anger vilka steg som måste tas för att nå generationsmålet och ett eller flera miljökvalitetsmål. Miljökvalitetsmålen innebär bland annat ett utökat skydd av skog, mark och vatten. Miljökvalitetsmålen bryts ner och specificeras till regionala och kommunala mål av länsstyrelser och kommuner.

De nationella miljömål som bedöms vara relevanta för detta projekt beskrivs i Tabell 8 nedan. En riktningsanalys har gjorts för att utvärdera de planerade ledningarna i förhållande till miljökvalitetsmålen. De konsekvensbedömningar som gjorts i föregående kapitel ligger till grund för analysen. Bedömningen sammanfattas med nedanstående figurer.

↗ Ja, verksamheten bedöms bidra till att målet uppnås.

→ Verksamheten har ingen betydelse för möjligheten att uppnå målet.

↘ Nej, verksamheten bedöms motverka att målet uppnås

Tabell 8. Miljömålsuppfyllelse vid planerad verksamhet.

Nationella miljömål	Miljömålsuppfyllelse av vald ledningssträcking	Motivering
Säker strålmiljö	→	Ledningarna innebär att ett elektromagnetiskt fält skapas. Någon påverkan på människors hälsa bedöms dock inte uppkomma då bostadsbebyggelse ligger på behörigt avstånd från ledningarna. Sökanden följer aktivt forskningen inom området för att anpassa sin verksamhet till eventuella risker.
Begränsad klimatpåverkan	↗	Ledningarna möjliggör industrietableringar, såsom fossilfri stålproduktion, vilka är av betydelse för att sänka Sveriges utsläpp av växthusgaser. Ledningarna bedöms därmed indirekt bidra till miljömålet begränsad klimatpåverkan.
God bebyggd miljö	→	Bostäder finns på behörigt avstånd från ledningarna. Inga permanenta hälso- eller säkerhetsrisker förutspås för boende. Buller och andra störningar kan dock uppstå temporärt under byggtiden.
Levande skogar	→	Ledningarnas intrång i skogliga miljöer med naturvärden är begränsad och bedöms inte påverka arters möjlighet att sprida sig i landskapet. Kraftledningarna innebär att produktiv skogsmark tas i anspråk. Intrånget begränsas genom att ledningssträckningen följer infrastruktur. Det kan inte uteslutas att skogliga miljöer skulle ha avverkats i nollalternativet som en del i det normala skogsbruket.
Levande sjöar och vattendrag	→	Ledningssträckningen passerar över eller i närheten av vattendrag och sjöar. För luftledningar är det möjligt att anpassa stolpplaceringar för att undvika påverkan på vattendragen. Med inarbetande av hänsynsåtgärder kommer inte ledningarna påverka möjligheterna att uppfylla miljömålet för de enskilda vattendragen eller för vattenmiljön i stort.
Myllrande våtmarker	→	Ledningssträckningen passerar över ett våtmarksområde vid Revelsudden. Inom våtmarksområdet går det i viss mån att minimera påverkan genom anpassad stolpplacering. Ledningarna bedöms inte medföra påverkan på möjligheten att uppfylla miljömålet.

2024-06-24

2024-103548-0001

Nationella miljömål	Miljömålsuppfyllelse av vald ledningssträcking	Motivering
Ett rikt växt- och djurliv	→	Ledningarnas sträckning har anpassats för att undvika värdefulla biotoper för växt- och djurlivet så långt som möjligt. Intrången är marginella och bedöms inte påverka förutsättningarna för de arter som är beroende av berörda miljöer. Det kan inte uteslutas att skogliga miljöer skulle ha avverkats i nollalternativet som en del i det normala skogsbruket.

6 MILJÖKVALITETSNORMER

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt styrmedel som syftar till att skydda människors hälsa och miljön samt att uppfylla gällande EU-krav. Normerna regleras i 5 kap. MB samt i tillhörande förordningar och föreskrifter. Miljökvalitetsnormer finns för luft, buller och vatten (ytvatten samt grundvatten).

Den planerade ledningssträckningen bedöms generellt medföra obetydliga konsekvenser för måluppfyllnaden av gällande åtgärdsprogram för miljökvalitetsnormer. Detta gäller i synnerhet miljökvalitetsnormer för luft och buller som inte bedöms påverkas alls. De miljökvalitetsnormer för vatten som berörs av planerade ledningar beskrivs i kapitel 4.7

7 SAMLAD BEDÖMNING

I Tabell 9 ges en samlad bedömning av de miljökonsekvenser de planerade ledningarna bedöms medföra, samt en jämförelse med nollalternativet. Skalan bygger på relationen mellan befintliga värden och ingreppets eller störningens omfattning, se Tabell 9.

Tabell 9: Sammanställning av bedömda konsekvenser och risker för människors hälsa och miljö i jämförelse med nollalternativ.

Aspekt	Konsekvens planerade ledningar	Noll-alternativ	Sammanfattning
Strömförsörjning och redundans	(+)	(- - -)	Specifikt utgör ledningarna en förutsättning för omställning av Luleås stålindustri till fossilfri produktion, något som är av nationell betydelse. Strömförsörjning och redundans bedöms ha ett **stort värde** och effekten bedöms som **positiv**. Utifrån strömförsörjning och redundans bedöms uppförandet av de planerade ledningarna medföra **positiva konsekvenser** för verksamhet i området.
Markanvändning	(0 / - - / - - -)	(0)	Marken bedöms ha **måttligt värde** utifrån dess användbarhet för skogsbruket. Ledningarnas effekter på skogsbruket för enskilda fastighetsägare med små skogsfastigheter bedöms som **måttliga till stora negativa** under bygg- och driftskede. Ledningarnas effekter på skogsbruket i sin helhet, med den begränsade skogsgatan i relation till den stora ytan skogsmark i det berörda området, bedöms som **små negativa** under bygg- och driftskede. Ledningarnas konsekvenser på brukad skog bedöms som **måttliga till stora negativa** under bygg- och driftskede. Försvarsmaktens intressen bedöms ha **stort värde**. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter som **obetydliga** och konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under bygg- och driftskedet.

2024-06-24
2024-103548-0001

Planer	(+)	(- - -)	Sökanden bedömer att de planerade ledningarna inte står i strid med någon av de berörda gällande detaljplanerna då placeringen av ledningssträckningen Svartbyn-Hertsöfältet och den planerade ledningssträckningen mellan Hällmyran och Svartön har tagits fram i dialog med Luleå kommun, samt att ledningarna behövs för att möjliggöra flera av planeringsriktlinjerna i kommunens översiktsplan och detaljplaner.
Rennäring	(- -)	0	Den skogsmark som berörs av de planerade ledningarna bedöms ha **måttligt värde** för rennäringens nyttjande. Ledningarnas effekter under byggfasen bedöms som **små-måttligt negativa** när det gäller ökad störning av renarnas betesgång i det fall renarna vistas i närområdet under byggnation. Effekten är dock tillfällig. Effekterna bedöms som **obetydliga** för rennäringen i det fall de inte vistas i närområdet under byggnation. Sammanfattningsvis bedöms effekterna av de sökta ledningarna som **små negativa** under driftskedet då påverkan bedöms orsaka negativa effekter för samebyn. Värdet på betesmarken i och kring de planerade ledningarna finns dock fortfarande kvar och marken kan nyttjas av samebyn även efter det att ledningarna uppförts. Med inarbetade åtgärder bedöms de sökta ledningarna sammanfattningsvis medföra **måttliga negativa** konsekvenser under bygg- och driftskede.
Naturmiljö	(0/ - / - -)	(0)	Miljöaspekten naturmiljö bedöms ha ett **litet-måttligt-stort** värde. Sammantaget bedöms ledningarnas effekter på naturmiljön som **obetydliga-små-måttligt negativa** undre bygg- och driftskedet. Konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga-små-måttligt negativa** under bygg- och driftskedet.
Fågel	(+ / 0 / - / --)	(0)	Miljöaspekten fågel bedöms ha ett **litet-måttligt** värde. Sammantaget bedöms ledningarnas effekter på fågellivet som **positiva-obetydliga-små negativa** undre bygg- och driftskedet. Konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga-små-måttligt negativa** under bygg- och driftskedet.
Vatten	(0)	(0)	Miljöaspekten vatten bedöms ha ett **måttligt** värde med anledning av att ingen berörd vattenförekomst ingår i något skyddat område. Ledningarna bedöms inte påverka uppfyllandet av aktuella miljökvalitetsnormer. Ledningarnas effekter på berörda vatten bedöms som **obetydliga** och konsekvenserna bedöms som **obetydliga** under bygg- och driftskede.
Kulturmiljö	(0)	(0)	Kulturmiljön längs ledningarna bedöms ha **litet värde**. Kulturhistoriska strukturer och samband i landskapet kommer även fortsättningsvis kunna uppfattas. Med föreslagna hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter som **obetydliga** och konsekvenserna för områdets kulturmiljövärden bedöms som **obetydliga** under både bygg- och driftskede.
Landskapsbild	(0 / -)	(0)	Då inga utpekade landskapsbildsintressen berörs och det finns få platser med utblick mot ledningarna har miljöaspekten landskapsbild bedömts ha ett **litet värde**. På platser med öppna partier, såsom vid bostadshusen i Revelsudden och Bodviken, bedöms de planerade ledningarnas effekter som **små negativa** då ledningarna till viss del avskärmas av mellanliggande skog. En viss tillvänjning av det visuella intrycket bör dock ske med tiden. Ledningarnas konsekvenser bedöms som **små negativa** för landskapsbilden under bygg- och driftskede. I övrigt bedöms ledningarna medföra **obetydliga effekter och konsekvenser** för landskapsbilden under bygg- och driftskede då effekterna under byggnation är kortvariga och visuella effekter avskärmas/begränsas av mellanliggande vegetation.
Frilfuftsliv	(0 / - -)	(0)	Med anledning av att ledningssträckningen berör områden av riksintresse för friluftslivet, samt ett naturreservat, bedöms miljöaspekten friluftsliv ha ett **stort** värde. Under byggskedet bedöms effekter för friluftslivet som **små negativa** då rörligheten kan vara begränsad vilket bedöms ge **måttligt negativa konsekvenser**. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter på friluftsliv under driftskedet som **obetydliga** och konsekvenserna bedöms som **obetydliga** under driftskedet.
Boendemiljö	(0 / - -)	(0)	Miljöaspekten boendemiljö bedöms ha ett **stort värde** för den enskilde. Med anpassning av avstånd till bostadshus bedöms effekten på boendemiljön kunna begränsas på ett effektivt sätt och de sökta ledningarna bedöms inte innebära risker för människors hälsa. Ledningarnas effekter på boendemiljön under byggskedet bedöms vara **små negativa** vilket ger **måttligt negativa** konsekvenser på boendemiljön.

2024-06-24

2024-103548-0001

			Under driftskedet bedöms ledningarnas effekter vara **obetydliga** vilket ger **obetydliga** konsekvenser på boendemiljön.
Infrastruktur	(0)	(0)	Den berörda infrastrukturen bedöms ha ett **måttligt-stort värde**. Med inarbetade hänsynsåtgärder bedöms ledningarnas effekter på infrastrukturen som **obetydliga** och konsekvenserna bedöms därmed som **obetydliga** under både bygg- och driftskede.
Ras och skred	(0)	(0)	Med inarbetande av skadeförebyggande åtgärder bedöms ledningarnas effekter och konsekvenser avseende ras och skred som **obetydliga** under bygg- och driftskedet.

Ledningarna möjliggör en förstärkning av regionnätet i området och ökar matningskapaciteten till Luleå tätort, dels till att möjliggöra omställning till fossilfri stålproduktion och andra energikrävande industrietableringar i Luleå. Projektet påverkar klimatet indirekt, det vill säga det bidrar i sig inte till någon märkbar förbättring av klimatet. Genom att projektet bidrar till omställning till fossilfri stålproduktion blir projektet dock en del i omställningen till ett mer klimatneutralt samhälle.

Sökanden har gjort en avvägning i enlighet med miljöbalkens bestämmelser och även gjort bedömningar gentemot de skyddsvärden som identifierats och beskrivits i kapitel 4. De planerade ledningarna mellan stationerna Hällmyran och Svartön bedöms motsvara miljöbalkens krav att lokaliseringen av en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska vara lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. De planerade ledningarna medför ingen fara för hälsa och bedöms sammantaget lämpliga ur miljösynpunkt.

En miljöåtgärdsplan kommer att tas fram som ett generellt skadeförebyggande åtgärd inför fortsatt projektering och genomförande av projektet. Hänsynsåtgärderna som redovisas i MKB:n bryts ned i konkreta åtgärder och förs in i planen. Miljöåtgärdsplanen kommer att förmedlas till berörda entreprenörer inför ledningsbyggnation. Åtgärderna kommer även att följas upp vid kommande byggmöten med entreprenören för att säkerställa att dessa vidtas/efterlevs. Dispens från reservatsföreskrifter enligt 7 kap. miljöbalken kommer sökas inom det kommunala naturreservatet Ormberget-Hertsölandet.

Sammantaget bedömer Sökanden att det är strategiskt riktigt, vad gäller omgivningspåverkan, funktion och drift, att söka koncession för ledningarna enligt sökt ledningssträckning, se Figur 1.

2024-06-24

2024-103548-0001

8 REFERENSER

Artfakta, S. (2024) För uppgifter om ekologi, hot och bevarandestatus för de olika arterna. Hämtat från www.artfakta.se

Artportalen. (2023). För uppgifter om artobservationer. Hämtat från www.artportalen.se

Ecogain 2022. Fågel- och naturvärdesinventering. SSABs industriområde på Svartön i Luleå, Luleå kommun, år 2022. Rapport 2022-12-05.

Fågelguiden. Andra upplagan. Europas och Medelhavsområdets fåglar i fält. Bonnier Fakta, ISBN 978-91-7424-039-9.

Grahn, J., Tjernberg, M., & Svensson, M. (2016). *Vägledning för hänsyn till fåglar.* Skogsstyrelsen.

Haas, mfl. (2015). Green, M., Haas, F. & Lindström, Å (2022). Monitoring population changes of birds in Sweden. Annual report for 2022.

Ladrikets fåglar. På strövtåg i Norrbottens kustland. Hedvall, Olle. Wahlstedt, Jens. Albert Bonniers förlag, 1969.

Länsstyrelsernas geodatakatalog. Digitalt underlagsmaterial (2024-04-24): https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/srv/swe/catalog.search#/home

Luleå kommun 2021. Program till Vision Luleå 2050 - Översiktsplan 2021. Granskningshandling april 2021.

Naturvårdsverket 2009. Våtmarksinventeringen – resultat från 25 års inventeringar. Nationell slutrapport för våtmarksinventeringen (VMI) i Sverige. Rapport 5925.

Naturvårdsverket 2021. Kartverktyget skyddad natur. https://skyddadnatur.naturvardsverket.se (april 2024)

Naturvårdsverket 2017. Åtgärdsprogram för vitryggig hackspett 2017-2021 (Dendrocopus leucotos). Rapport 6770. Maj 2017. ISBN 978-91-620-6770-0. (2023-11-07): https://www.naturvardsverket.se/publikationer/6700/atgardsprogram-vitryggig-hackspett/

Pelagia 2020. Naturvärdesinventering kring planerad kraftledningsdragning Svartbyn – Hertsöfältet, Luleå kommun, år 2020. Rapport 2020-12-21.

Riksantikvarieämbetet Öppna data. Digitalt underlagsmaterial (2024-04-24): https://app.raa.se/open/fornsok/

SCA, 2023. Naturgeografiska regioner (2024-05-21): https://www.sca.com/sv/skog/

SGU. Kartvisare jordarter (2024-04-24): https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-25-100.html

Skogsstyrelsen, 2024. Vägledning för hänsyn till fåglar. Hämtat från https://www.skogsstyrelsen.se/

Skogsstyrelsen. Skogens pärlor (2024-04-24) : https://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor

Sweco 2023. PM Kompletterande naturvärdesinventering avseende reviderad sträckning mellan Svartbyn och Hertsöfältet, Luleå kommun, år 2023. Rapport 2023-10-17.

VISS, Vatteninformationssystem Sverige (2024-04-24): https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=1589fd5a099a4e309035beb900d12399

2024-06-24
2024-103548-0001

VATTENFALL

Juni 2024

Bilaga 2a
Samrådsredogörelse

Två nya 150 kV ledningar mellan stationerna Hällmyran och Svartön

Luleå kommun, Norrbottens län

Projektorganisation:

Vattenfall Eldistribution AB
www.vattenfalleldistribution.se

Telefonväxel:	08-739 50 00
Org.nr:	556417–0800
Projektledare:	Isabella Lindholm
Tillstånd och rättigheter:	Petra Josefsson

Sweco Sverige AB
Box 110
901 03 Umeå
www.sweco.se

Uppdragsledare: [redacted]
Handläggare: [redacted]
Kvalitetsgranskning: [redacted]

Foton, illustrationer och kartor har om inget annat anges, tagits fram av Vattenfall Eldistribution AB och Sweco.

INNEHÅLL

1 INLEDNING 4
2 INKOMNA YTTRANDEN 5
2.1 LÄNSSTYRELSE OCH KOMMUN 5
2.1.1 Länsstyrelsen i Norrbottens län 5
2.1.2 Luleå kommun 7
2.2 ÖVRIGA MYNDIGHETER 10
2.3 ORGANISATIONER OCH FÖRETAG 13
2.4 ENSKILDA SÄRSKILT BERÖRDA 16

BILAGOR:

2a.1 Samrådsinbjudan och samrådsunderlag
2a.2 Sändlista myndigheter, företag och organisationer
2a.3 Annons
2a.4 Yttranden från kommun och länsstyrelse
2a.5 Yttranden från övriga myndigheter
2a.6 Yttranden från organisationer och företag
2a.7 Yttranden från enskilda särskilt berörda
2a.8 Protokoll från möte med Gällivare sameby

1 INLEDNING

Denna handling ligger som underlag till Vattenfall Eldistribution AB:s (Sökandens) ansökan om ny nätkoncession för linje (tillstånd) för två nya 150 kV luftledningar i mellan stationerna Hällmyran och Svartön, i Luleå kommun, Norrbottens län. Syftet med de nya ledningarna är att ansluta Luleå industripark på Svartön till elnätet.

Sökanden har under vintern 2023–2024 genomfört samråd enligt 6 kap. miljöbalken (MB) för de planerade nya ledningarna. Sökanden har i detta fall gjort bedömningen att projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan (BMP) och har därför från början genomfört en specifik miljöbedömning och utformat samrådet som ett avgränsningssamråd.

Föreliggande handling utgör en redogörelse för hur samråden har genomförts, samt vilka samrådsparter som har kontaktats. Vidare sammanfattas yttranden från de som yttrat sig under samrådsprocessen, samt Sökandens bemötande av dessa. Samtliga yttranden som inkommit under samrådsprocessen biläggs även i sin helhet till aktuell skrivelse.

I

Tabell 1 redovisas de samrådsaktiviteter som genomförts inom ramen för föreliggande samrådsprocess.

Tabell 1. Lista över genomförda samrådsaktiviteter i kronologisk ordning.

Datum	Aktivitet	Bilaga
Avgränsningssamråd		
2024-01-12	Inbjudan till ett fysiskt samrådsmöte skickades ut via post till fastighetsägare inom utredningsstråket som redovisas i samrådshandlingen, samt till Gällivare skogssameby. Inbjudan skickades även till rättighetsinnehavare inom berörda fastigheter. I samrådsbrevet fanns information om möjligheten att beställa fullständigt samrådsunderlag per post eller e-post, samt möjligheten att ladda ner detta dokument från Vattenfall Eldistributions webbplats: https://www.vattenfalleldistribution.se/hallmyran-svarton	2a.1
2024-01-15	Inbjudan till samråd, samt samrådsunderlag, skickades ut via e-post till berörda myndigheter, organisationer, föreningar, verksamhetsutövare och sameby.	2a.1 2a.2
2024-01-17	Annonsering i Norrbottenskuriren och Norrländska socialdemokraten. I annonsen hänvisades läsaren till samrådshandling på Vattenfall Eldistributions hemsida: https://www.vattenfalleldistribution.se/hallmyran-svarton	2a.3
2024-02-24	Ett fysiskt samrådsmöte i form av ett öppet hus genomfördes i Ormberget skidstadions samlingslokal, Luleå.	
2024-02-23	Sista dag för att inkomma med information och synpunkter i samrådet.	

2 INKOMNA YTTRANDEN

2.1 LÄNSSTYRELSE OCH KOMMUN

2.1.1 Länsstyrelsen i Norrbottens län

Yttrandet redovisas i sin helhet i Bilaga 2a.4.

Tabell 2: Yttrande från Länsstyrelsen Norrbotten samt Sökandens bemötande.

Yttrande	**Bemötande**
Länsstyrelsen förutsätter att samråd hålls med Norrbottens ornitologiska förening, Norrbottens Flora, Naturskyddsföreningen samt Friluftsfrämjandet.	*De parter som Länsstyrelsen nämner var inbjudna i samrådet.*
Vitryggig hackspett I Vattenfalls underlag saknas information om hur utredning kring påverkan på värdetrakten för vitryggig hackspett tagits fram. Länsstyrelsen anser att för att sökanden ska kunna göra en bedömning om artskyddet aktualiseras eller inte så måste man utreda påverkan på värdetrakten. Det är viktigt att den vitryggiga hackspettens arealkrav tas i beaktande för att säkerställa bevarandet av vitryggig hackspett i området. Eventuella åtgärder måste därför vidtas med stor omsorg för att minimera påverkan på artens livsmiljö och möjliggöra dess överlevnad i området. Vidare behöver hänsyn tas till kumulativa effekter då flera exploateringar planeras i området. Det framgår inte hur mycket strandskog som planeras att avverkas och inte heller hur stor andel av strandskogen som kommer finnas kvar i området. Detta måste även sättas i relation till hur mycket strandskog som andra aktörer inom området planerar att avverka för att Sökanden ska kunna ta ställning till påverkan på vitryggig hackspett. En redovisning av hur mycket strandskog som ska avverkas och hur stor andel av strandskogen som finns kvar efter avverkning. En bedömning hur förlusten av strandskogen påverkar vitryggig hackspett möjlighet att nyttja området. Skyddsåtgärder som kan vidtas för att minimera påverkan på värdetrakten.	*Sökande noterar yttrandet.* *Påverkan, skyddsåtgärder och konsekvenser för fågellivet, samt kumulativa effekter, beskrivs i kap 4.6 i MKB, samt Bilaga 2e.9 Skyddsklassade fåglar.*
Naturmiljö En beskrivning av hur områden med utpekade naturvärden riskerar att påverkas av ledningen ska göras. Skyddsåtgärder för att undvika eller minimera påverkan på dessa objekt ska också beskrivas. Det bör exempelvis framgå om det är möjligt att anpassa ledningsdragningen med hänsyn till dessa objekt.	*En naturvärdesinventering har genomförts inom ramen för projektet. Sökanden har även tagit del av tidigare genomförda inventeringar avseende - plan- och infrastrukturprojekt i området. Påverkan, hänsynsåtgärder och konsekvenser för naturmiljön redovisas i MKB kap. 4.5.*

En beskrivning av påverkan på naturmiljön generellt som kommer att ske i anläggningsskedet, exempelvis i form av avverkning, transporter och grundläggningsarbeten. Beskriv även påverkan under drift- och underhållsarbeten. Försiktighetsåtgärder som planeras för att minimera negativ påverkan på naturmiljön i dessa skeden ska framgå.	
Utredningskorridorerna går till stor del igenom naturreservatet Ormberget-Hertsölandet. En beskrivning av hur reservatet riskeras att påverkas, både direkt och indirekt behöver finnas med, samt skyddsåtgärder för att undvika eller minimera påverkan på dessa.	*Påverkan, hänsynsåtgärder och konsekvenser under både bygg- och driftskedet för skyddade områden inklusive naturreservatet redovisas i MKB kap. 4.5.*
För att göra ansökan lättöverskådlig för Länsstyrelsen begär vi att samtliga naturvärdesinventeringar och fågelinventeringar som hänvisas till i MKB:n redovisas i sin helhet för att kunna avgöra påverkan på naturmiljön. Refererade inventeringar ska bifogas med rapporter och shapefiler i ansökan.	*Naturvärdes- och fågelrapporter som använts som underlag till bedömningar i MKB biläggs som bilagor till denna. Shapefil med de naturvärdesobjekt som hanteras i MKB:n bifogas ansökan.*
Rennäring Sträckningsalternativet som går söder om Hertsöträsket borde inte påverka rennäringen i någon större utsträckning, särskilt med tanke på sträckningens närhet till Hertsön där det är hög mänsklig aktivitet. Sträckningsalternativet som går norr om Hertsöträsket borde kunna ha en negativ påverkan på rennäringen. Sträckningen skulle kunna leda renarna mot industrin eller mot Sinksundet. Om renarna följer skoterspår i ledningsgatan kan uppsamlingsområdet tappa sin funktion. Länsstyrelsen anser att dragningen söder om Hertsöträsket (D1) är mest lämplig ur rennäringssynpunkt.	*Sökanden noterar detta och har valt att söka koncession för ledningssträckningen söder om Hertsöträsket.*
MKB:n ska utöver det som Sökanden uppgett även innehålla: • Underlag om hur rennäringen drivs i området, båda i text- och bildform. • En redovisning om hur sträckningsalternativen påverkar uppsamlingsområdet. Redovisningen ska visa om området fortfarande kan vara ett uppsamlingsområde trots att kraftledningarna kan vara ren-ledande. • Vilken typ av renbete som förekommer i området, hur stor andel av det som ska avverkas samt hur det påverkar uppsamlingsområdets funktion. • Hur man planerar att kompensera för eventuella betesförluster.	*Ett samrådsmöte genomfördes med Gällivare sameby den 3 april 2024 i syfte att bland annat samla in information om hur rennäringen bedrivs i området. Informationen har använts som underlag för bedömning av effekter och konsekvenser på rennäringen, samt förslag på hänsynsåtgärder.*
Kulturmiljö Länsstyrelsen upplyser om att Revelsudden ingår i bevarandeprogrammet för Norrbottens odlingslandskap. Det ska framgå i kommande tillståndsansökan och MKB enligt miljöbalken.	*Bevarandeprogram för odlingslandskapet hanteras i avsnitt 4.6 Fågel då området är utpekat för sitt värde för fågellivet.*

Sökanden bör i god tid söka särskilt samråd om fornlämningar med kulturmiljöfunktionen enligt 2 kap. 10 § Kulturmiljölagen. Länsstyrelsen kan komma att ställa krav på att en arkeologisk utredning enligt KML genomförs inför arbetsföretaget. Syftet med en sådan arkeologisk utredning är att klargöra om ännu okända fornlämningar berörs av arbetsföretaget.	*Sökanden har skickat in en Begäran om arkeologisk utredning till länsstyrelsen (diarienummer: 5166-2024) längs de sökta ledningarna.*

2.1.2 Luleå kommun

Yttrandet redovisas i sin helhet i Bilaga 2a.4.

Tabell 3: Yttrande från Luleå kommun samt Sökandens bemötande.

Yttrande **Miljö- och byggnadsnämnden, Luleå kommun**	**Bemötande**
Förtydligar att Ormberget-Hertsölandets naturreservats syfte i första hand är att bevara områdets värdefulla naturmiljö och därmed ge möjlighet för ingående ekosystem och arter att fortleva. Syftet är även att den genom landhöjningen kontinuerligt nybildade marken och de naturliga biologiska och geologiska processer och successioner som följer härav ska bevaras. Naturreservatet ska också tillgodose behovet av friluftsliv i anslutning till Luleå tätort.	*Sökanden noterar detta. Påverkan, hänsynsåtgärder och konsekvenser för naturmiljö och skyddade områden respektive friluftsliv beskrivs i MKB kap. 4.5 respektive 4.9.*
Kartor och kartunderlag Nämnden önskar att Sökanden i samband med MKB:n tillhandahåller linjesträckning samt naturvärdesobjekt och andra viktiga förutsättningar som digitala shp-filer.	*I MKB redovisar Sökanden sökt linjesträckning samt identifierade miljövärden i kartor. Shapefil med de naturvärdesobjekt som hanteras i MKB:n bifogas ansökan.*
Inventeringsmetoder MKB:n bör innehålla en tydlig beskrivning av vilka inventeringsmetoder som använts och vilken detaljeringsgrad eller tillägg som använts.	*I inventeringsrapporterna framgår metodik och detaljeringsgrad.*
Friluftsliv Avsnittet om friluftsliv saknar en nulägesbeskrivning och en utredning över hur det rörliga friluftslivet använder naturreservatet och det område som är av riksintresse för friluftsliv och naturmark i övrigt. MKB:n bör beskriva påverkan av luftledning i både bygg- och driftskedet samt planerade skydds- och hänsynsåtgärder.	*Påverkan, hänsynsåtgärder och konsekvenser under både bygg- och driftskedet för friluftslivet redovisas i kap. 4.9 i MKB.*
Naturmiljö I avsnitt om naturmiljö bör man i MKB särskilt lyfta fram skyddade områden/arter i och med att de har särskilda krav på skydds- och hänsynsåtgärder. Samrådsunderlaget saknar information om förekomst av nordisk fladdermus samt förekomst av groddjur och information om huruvida de kommer att undersökas samt hur de påverkas. MKB:n bör innehålla en överskådlig sammanfattning per naturvärdesobjekt som	*Påverkan, hänsynsåtgärder och konsekvenser under både bygg- och driftskedet för skyddade områden och arter, inklusive fladdermöss och groddjur, kopplat till naturmiljön, samt naturvärdesobjekt, redovisas i kap. 4.5 Naturmiljö och 4.6 Fågel i MKB.*

inkluderar påverkan – konsekvens – skydds-/hänsynsåtgärder. Nämnden vill att de ytor som undantas från intrång genom undvikande förtydligas.	*Se föregående bemötande*
Placering av stolpar och fundament bör vara bestämda i MKB:n för att kunna bedöma påverkan av dem.	*Den slutliga placeringen av ledningarnas stolpar tas fram i samband med detaljprojektering i ett senare skede. Dock har hänsyn vid stolpplacering till vissa intressen, till exempel våtmark, skrivits in som hänsynsåtgärd i MKB: n.*
Invasiva arter Samrådsunderlaget saknar uppgifter om förekomst av invasiva arter och vilka åtgärder som i så fall vidtas för att minska spridningen.	*Hantering av invasiva arter beskrivs i kap 4.5 Naturmiljö i MKB.*
Ekologisk kompensation MKB:n bör beskriva hur kompensationer för påverkan på skyddade områden kan genomföras eller en motivering varför kompensationsåtgärder inte anses vara aktuellt.	*Hänsynsåtgärder kopplat till skyddade områden beskriv i MKB kap 4.5 Naturmiljö. Hantering av kompensationsåtgärder görs i den kommande dispensansökan avseende naturreservatet.*
Rennäringen MKB:n bör beskriva hur luftledningen vid bygg- och driftskedet påverkar samebyn och rennäringen samt vilka skydds- / hänsynsåtgärder som kan vara aktuella för området utifrån hur samebyn använder det.	*Påverkan, hänsynsåtgärder och konsekvenser under både bygg- och driftskedet för rennäringen redovisas i kap. 4.4 i MKB.*
Hänsyn-/skyddsåtgärder Åtgärder i bygg- och driftsfas ska beskrivas specifikt och utförligt så att konsekvenser av ledningsdragningen låter sig bedömas och en bedömning av huruvida hänsyns- och skyddsåtgärder är tillräckliga för att upprätthålla god biologisk mångfald i naturvärdesobjekten.	*Tillgångssätt under bygg- och driftskedet beskrivs i kap 3.5 Uppförande och 3.6 Drift och underhåll. Hänsynsåtgärder för naturmiljö och fågel redovisas i kap. 4.5 Naturmiljö och 4.6 Fågel i MKB.*
Skötselåtgärder under drift Konsekvenser som eventuella skötselåtgärder har på naturvärden och det rörliga friluftslivet bör förtydligas.	*Påverkan och konsekvenser under driftskedet för naturmiljö och friluftsliv redovisas i kap. 4.5 respektive 4.9 i MKB.*

Luleå kommun, kommunstyrelseförvaltningen	
Bedömer de negativa konsekvenserna som små till måttliga i ett fåtal aspekter. De bedöms dock som acceptabla i relation till den positiva samhällsnyttan som luftledningarna medför. Luleå kommun vill särskilt framhålla den avgörande betydelse som kraftförsörjningen har för den pågående expansionen och för den gröna omställningen för de industrietableringar som är planerade i området vilket utgör målpunkt för ledningarna. Luleå kommun förordar sträckorna A, B1, C, D1 och E1 och bedömer de som mest fördelaktiga i förhållande till kommunala planer och andra intressen som kommunen bevakar.	*Sökanden noterar detta och informerar om att vald sträckning är densamma som förordas i yttrandet.*
Påpekar att ledningens och dess kringanläggningars påverkan kräver en särskild prövning i form av dispensansökan gentemot naturreservatets föreskrifter.	*Sökanden noterar detta och avser att ansöka om nödvändiga tillstånd och dispenser.*
Andra pågående projekt – Svenska kraftnäts planerade ledningar längs samma sträckning som Vattenfalls bör nämnas för att ge en bättre helhetsbild av sträckan Svartbyn-Hertsöfältet.	*Svenska kraftnäts ledningssträckning går mellan Svartbyn och station Hällmyran och berör inte de sökta ledningarna som går mellan station Hällmyran och Svartön. En beskrivning av andra angränsande projekt finns i kap. 1.3 i MKB.*
Planer – I underlaget beskrivs kommunens översiktsplan men det saknas information om påverkan på planerade bostadsområden och framtida väg (Norrleden). Luleå kommun menar att ledningarna inte är i linje med gällande översiktsplan. Sökande har i dialog med Luleå kommun tittat på anpassning av framtida markanvändning till följd av ledningsstråken och denna dialog bör fortsätta även i kommande processer. Detta medför att slutsatserna i *4.1.1 Planer* bör justeras. Luleå kommun vill framföra att det pågår arbete med ett flertal detaljplaner inom Luleå industripark där ytor för att säkerställa kommande ledningars läge längs E1 ska säkerställas. Avsnittet i samrådsunderlaget bör uppdateras utifrån de uppgifter Luleå kommun angett i yttrandet.	*Sökanden har arbetat in informationen i kap 4.3 Markanvändning och planer i MKB.*

2.2 ÖVRIGA MYNDIGHETER

I Tabell 4 redovisas inkomna yttranden från övriga myndigheter. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 2a.5.

Tabell 4 : Inkomna yttranden från övriga myndigheter samt Sökandens bemötande

Samrådspart	**Yttrande**	**Bemötande**
Naturvårdsverket	Myndigheten avstår från yttrande.	-
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	MSB har dragit slutsatsen att kraftledningens placering inte kommer påverka radiosystemet Rakel. Myndigheten har inget att invända mot etablering av kraftledning i området.	*Sökanden noterar detta.*
Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM)	SSM ser positivt på redovisning av magnetfältsnivåer i en framtida MKB för närliggande bostäder och andra platser där magnetfältsnivån kan förväntas bli förhöjd på grund av kraftledningar.	*Sökanden redovisar magnetfältsberäkningar och påverkan från magnetfält på närliggande bostäder i kap. 4.10 i MKB.*
Havs- och vattenmyndigheten	Myndigheten avstår från att lämna synpunkter på underlaget.	-
Elsäkerhetsverket	Myndigheten har inga synpunkter i detta skede av tillståndsprocessen.	-
Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)	SGU avstår från att granska remissen och lämnar inget platsspecifikt yttrande. Myndigheten hänvisar till allmänna riktlinjer vid infrastrukturprojekt.	*Sökanden noterar detta och meddelar att hänsyn kommer att tas till geologiska och morfologiska egenskaper enligt de allmänna riktlinjerna vid detaljprojektering av ledningarna.*
Sametinget	Sametinget påpekar att för att samebyar ska kunna anses ha deltagit effektivt ska samråd ske i tidigt skede och samebyarna ska få tillräcklig information för att kunna fatta ett beslut om projektet. Vidare anges att berörda samebyar ska ges möjlighet till effektivt deltagande och ett faktiskt inflytande vad gäller tidsaspekten, ekonomiska resurser och att förutsättningarna inte redan låsts. Vid framtagandet är MKB är det för samebyarna viktigt att få förmedla sina kunskaper och syn på den planerade verksamheten i ett tidigt skede. Sametinget hänvisar till vägledning på deras hemsida för hur samisk markanvändning ska integreras i MKB-processen och de rekommenderar att Akwé: kon-riktlinjerna, fastställda i	*Ett samrådsmöte genomfördes med Gällivare sameby den 3 april 2024 i syfte att bland annat samla in information om hur rennäringen drivs i området. Informationen har använts som underlag för bedömning av påverkan på rennäringen.* *Sökanden noterar detta och avser att beskriva rennäringens intressen utifrån gällande praxis.*

	Konventionen om biologisk mångfald (CBD), skall tillämpas i framtagandet av MKB Vidare anges en punktlista på vilka delar MKB ska beskriva utifrån samebyarnas och rennäringens intressen.	
Bergsstaten	Bergsstaten har inget att erinra i ärendet. Det finns inga nu gällande rättigheter enligt minerallagen (1991:45) i området.	*Sökanden noterar detta*
Boverket	Boverket har inga synpunkter på samrådsunderlaget.	*Sökanden noterar detta*
Skogsstyrelsen	Skogsstyrelsen tar inte ställning till vilka alternativ som ska förordas men ser fördelar med att samla nya ledningar längs samma ledningsstråk som tidigare sökta ledningar mellan Svartbyn och Hertsöfältet då det samlar infrastrukturen och minskar fragmenteringen i landskapet. Skogsstyrelsen bedömer att de inventeringar som är gjorda är tillräckliga för att avgöra var ledningsdragning lämpligast görs utifrån nyttan med exploateringen i förhållande till befintliga naturvärden och andra värden.	*Sökanden noterar detta, vald sträckning är densamma som förordats i yttrandet.*
Luftfartsverket (LFV)	Luftfartsverket har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot etableringen. LFV påminner om att samråd alltid skall hållas med flygplatsen ifall objekt som är högre än 20m planeras inom MSA/TAA-ytorna, vilket är ett skyddsområde på 80 km där flygplanen påbörjar sista delen av inflygningen. För kraftledningar med lägre höjd ska flygplatser inom 4 km från planerat område remitteras.	*Sökanden noterar detta.* *Samråd har skett med Luleå Airport och Försvarsmakten.*
Trafikverket	Trafikverket har inget att erinra mot föreslagen nätkoncession. Trafikverket anger ett antal punkter gällande placering av starkströmsledningar och höga objekt i förhållande till järnväg, väg och flyg som behöver beaktas innan och vid uppförandet.	*Sökanden noterar detta. Erforderliga avstånd kommer hållas under detaljprojekteringen. Erforderliga tillstånd kommer sökas*.

Statens geologiska institut (SGI)	SGI uppmärksammar i sitt yttrande att det i angränsning till ledningsalternativ E1 finns en brandövningsplats och förutsätter att det förorenade området beaktas, framför allt med avseende på PFAS, så ingen ökad föroreningsspridning sker. SGI hänvisar vidare till kartunderlag för vägledning om ras, skred och erosion. Om det föreligger besvärliga geotekniska förhållanden ska dessa beaktas vid planeringen av ledningssträckningen och framtagande av MKB, särskilt viktigt är det ifall detta kan påverka ledningssträckningen och få betydelse för tillståndet. SGI rekommenderar att geotekniska frågor ska beaktas vid fortsatt planering för ledningssträckningen och att geotekniska utredningar bedöms av sakkunnig. Även tillfälliga anläggningar kan behöva inkluderas i geoteknisk undersökning.	*Sökt ledning kommer att gå på sådant avstånd från området att det inte bedöms beröras.* *Ledningarna ligger minst 100 meter från områdesgränsen varpå området inte bedöms påverkas. Ingen risk för påverkan avseende spridning av föroreningar bedöms därmed föreligga.* *Risker för ras och skred beskrivs i kap. 4.12 i MKB.* *Sökanden noterar detta.*
Försvarsmakten	Försvarsmakten meddelar att alla föreslagna utredningsstråk berör stoppområde för höga objekt och MSA-område för Luleå/Kalix flottiljflygplats som är utpekat riksintresse för totalförsvaret. Flera utredningsstråk berör även område med hinderfrihet tillhörande flygplatsen. Försvarsmakten framför att höga objekt i flygplatsens omgivning kan innebära begränsningar av verksamheten på flygplatsen eftersom de kan utgöra flygsäkerhetsrisker vid placering inom de särskilt angivna områdena *stoppområde för höga objekt* samt *MSA-område.* Eventuella enstaka högre stolpar bör förses med hinderbelysning vilket skulle minska den negativa påverkan för verksamheten. Inom stoppområdet för höga objekt bedöms tillkommande höga objekt medföra påtaglig skada på riksintresset. Inom stoppområdet gäller höjdbegränsningarna för objekt över 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse respektive över 45 meter inom sammanhållen bebyggelse	*Sökanden noterar yttrandet. Dialog kommer att ske med F21 och Norrbottens flygflottilj i samband med detaljprojekteringen av ledningarna avseende höjd på de nya ledningarnas stolpar och eventuella flyghinderljus för att minska påverkan.*

	Försvarsmakten förordar stråk D1 som ger minst påverkan på hinderfriheten. Störst negativ påverkan på hinderfriheten har höga hinder som placeras fristående. Med lägre hinder och om nya hinder placeras i närheten av befintliga hinder blir påverkan på Försvarsmaktens verksamhet mindre.	*Sökanden har valt att söka koncession för ledningssträckning i stråk D1. Ledningarna planeras att gå parallellt med tidigare sökta ledningar mellan stationerna Svartbyn och Hertsöfältet för att samla infrastrukturen i området.*

2.3 ORGANISATIONER OCH FÖRETAG

Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 2a.6.

Tabell 5: Inkomna yttranden från övriga organisationer och företag samt Sökandens bemötande.

Samrådspart	**Yttrande**	**Bemötande**
Svenska kraftnät	Den planerade stationen vid Hällmyran och dess föreslagna ledningsstråk ligger inte i närheten av Svenska kraftnäts anläggningar. Svenska kraftnät har med anledning av det inga synpunkter i ärendet.	*Sökanden noterar detta.*
Luleå Energi Elnät AB	Luleå Energi Elnät AB har inga synpunkter gällande samrådshandlingarna men gör ett medskick angående fig. 8 och fig. 6 gällande bredden på ledningsområdet där de menar att det ianspråktagna området bör bli bredare än 65-75m och snarare bli 75 + 20m brett.	*Sökanden noterar detta. Sökandens bedömning av markbehov hanteras i kap 3.4.*
Luleå RC-klubb	Klubben meddelar att den aktuella huvuddragningen riskerar att påverka deras flygverksamhet negativt. De önskar att alternativ dragning (gul markering i samrådsunderlaget) tillämpas. Om alternativ dragning ej är möjlig önskar de att den lägre stolphöjden används inom fastigheterna [redacted]	*Sökanden noterar synpunkten. Sökanden har vid val av sträckning beaktat flera aspekter och bedömt att den sträckning som förordas i yttrandet är ett sämre alternativ.* *Vid val av stolptyp beaktas ett flertal aspekter och Sökanden tar med sig synpunkten till detaljprojekteringen.*
Norrbottens Ornitologiska förening	Föreningens synpunkt är att en anläggning med vertikal separation är att föredra framför horisontell eftersom mindre areal skogsmark då tas i anspråk. Det anses särskilt viktigt då området med värdefull sumpskog passeras vid Bodviken. Föreningen anser också att den nya ledningen bör samlokaliseras med dragning mellan Svartbyn och Hertsöfältet för att undvika nya ledningsgator. De förordar att så mycket som möjligt av arbetet utförs utanför fåglarnas häckningstid, maj-juni.	*Sökanden har valt att gå vidare med det alternativ för sträckning som förordas i yttrandet. Den sökta ledningssträckningen är placerad längs ledningarna mellan Svartbyn och Hertsöfältet.* *Sökanden har åtagit sig uppehåll under fåglars häckningstid, se kap 4.6.3 Hänsynsåtgärder (Fågel).*

	Föreningen förordar B1 framför B2 då B1 ej berör de häckningslokaler för grågås, sångsvan, brun kärrhök, rördrom och vadare som finns i våtmarkerna mot Sörfjärden. I yttrandet framförs att det inom stråk C finns värdefull sumpskog söder om Sinksundsfjärden och den grävda kanalen vid utloppet mot Sörfjärden. Det framförs att de döende träden har en insektsfauna som utgör födoresurs för hackspettar. Flera hotade hackspettsarter, såsom tretåig hackspett och vitryggig hackspett, har observerats inom området vilket också pekats ut för biotopskydd. Vid Bodviken finns även sällsynta svamparter. Dessa områden bör undvikas och stolpar bör placeras så att de får så liten effekt på skogen som möjligt. Ledningen bör följa den gata som finns för befintlig VA-ledning för att minska behovet av avverkning av skog. Särskilt skogen på den sydvästra sidan om ledningsgatan efter att Revelsudden passerats bör bevaras intakt. I yttrandet förordas alternativ D1 framför D2, då detta ger mindre intrång i reservatet och miljön kring Hertsöträsket som är ett populärt friluftsområde. Föreningen anser att ledningen bör följa Lövskärsvägen och ansluta till E1 vid vägen mot Gräsörenbron. Sträckning E1 längs Gräsörenvägen förordas, då denna sträckning går genom redan påverkad mark och inte påverkar de värdefulla strandskogarna vid Hertsöfjärden. Det framförs att vägbanken mot Svartön utgör ett faromoment för sträckande fåglar då Hertsöfjärden nyttjas vid födosök, det förordas därför att ledningarna grävs ned från Hertsöfjärdens norra strand fram till stationen på Svartön och förläggs under vatten för att minska kollisionsrisk. Den befintliga 40 kV-ledning som redan finns ska grävas ned enligt tidigare beslut.	*Sökanden har valt sträckning B1 vilken förordas i yttrandet.* *Hänsynsåtgärder har vidtagits för att minska påverkan på naturmiljö och fåglar, se kap 4.5.3 respektive 4.6.3 i MKB.* *På grund av att ett område med förekomst av skyddad växtart kan inte den sökta ledningssträckningen följa VA-ledningen. Dock kommer ledningssträckningen gå parallellt med tidigare sökt ledning Svartbyn-Hertsöfältet för att minska behovet av skogsavverkning.* *Sökanden har valt sträckning D1 vilken förordas i yttrandet.* *Sökanden har valt sträckning E1 vilken förordas i yttrandet. När ledningarna passerat genom naturreservatet följer de Hertsövägen/Lövskärsvägen.* *Sökanden har gjort bedömningen att markkabel på regionnätsnivå enbart bör användas i undantagsfall. Då ett sådant undantagsfall inte identifierades i den inledande alternativutredningen avfärdades markkabelalternativet som ett lämpligt alternativ.* *Den befintliga 40 kV ledningen ägs av Luleå Energi.*
LKAB	LKAB har inga invändningar mot den planerade luftburna ledningen (med skogsgata) under förutsättning att placering av stolpar sker längs med anvisade	*Sökanden har valt sträckning E1 vilken förordas i yttrandet. Infarten till verksamheten på Luleå*

	tomtgränser och inte hindrar infart till det av LKAB delägda bolaget Duroc Rails ABs nya lokalisering i Luleå Industripark på Hertsön. Lokaliseringen är ej helt fastställd men bedöms vara i närheten av stråk E2. LKAB har sedan tidigare yttrat sig gällande placering av markförlagda ledningar på östra delen av Svartön och hoppas kunna ha en fortsatt god dialog och samverkan med Vattenfall gällande exempelvis bygg, miljö, tillfälliga upplag och trafik i området.	*industripark bedöms därmed inte påverkas.* *Sökanden avser att fortsatt föra dialog med berörda verksamhetsutövare på Hertsöfältet och Svartön för att samordna alla verksamheter som behöver få plats.*
SSAB	I yttrandet framförs att aktuell dragning mellan Hällmyran och Svartön är den sista delsträckan för att ansluta SSAB:s verksamhet som ett led i att ställa om till fossilfri ståltillverkning. Sträckan är en del av utbyggnaden av stamnätet från Svartbyn i Boden till Hällmyran i Luleå. SSAB kommer att bekosta anslutningen men detta framgår inte i samrådsunderlaget. SSAB menar att syftet med ledningarna felaktigt beskrivs vara för att tillgodose planerad bostadsutveckling i Luleå stad och att de behövs för en planerad testanläggning för koldioxidfri stålproduktion med hjälp av vätgas i Luleå. SSAB anser att beskrivningen gör det svårt för läsaren att förstå vilka ledningar Vattenfall samråder om och hur de olika projekten hänger ihop. SSAB önskar ett specifikt förtydligande av hur verksamhetens anslutning är avsedd att lösas. SSAB har i övrigt inga synpunkter på teknikval för kraftledningen utan trycker på vikten av hög driftsäkerhet. Vidare är SSAB angelägna om att genomföra omställningen och välkomnar dialog och samarbete med Vattenfall.	*Sökanden noterar och bekräftar det som i yttrandet framförs vara syftet med ledningarna.* *I inledning i både samrådsunderlag och MKB framgår att syftet med ledningarna är att ansluta Luleå energipark på Svartön till elnätet.* *Sökanden avser att fortsatt föra dialog med berörda verksamhetsutövare på Hertsöfältet och Svartön*
Nordion Energi	Nordion har inte något att erinra mot den sökta nätkoncessionen mellan Hällmyran och Svartön. Nordion Energi önskar att utredningskorridoren för vätgasnätet i delsträckan Hällmyran-Hertsön kompletteras till befintlig information om angränsande planerade projekt. Vidare framhåller Nordion att planerad vätgasinfrastruktur inte utgör något hinder för eller medför annan inverkan på en	*Sökanden noterar detta* *Sökanden noterar detta. Sökanden avser att fortsatt föra dialog med berörda verksamhetsutövare på Hertsöfältet och Svartön för att samordna alla verksamheter som behöver få plats.*

	koncession för de nya 150 kV-ledningarna och värdesätter den samverkan som finns mellan parterna för främjandet av utbyggnad av förnybara energislag.	
Talga AB	Talga AB har inga synpunkter på samrådsunderlaget men ser fram emot en fortsatt dialog med Vattenfall Eldistribution för framtida elledningar i området.	*Sökanden avser att fortsatt föra dialog med berörda verksamhetsutövare på Hertsöfältet och Svartön för att samordna alla verksamheter som behöver få plats.*
Friluftsfrämjandet	Friluftsfrämjandet Luleå vill särskilt betona vikten av att inte dra några ledningar längs alternativ D2 utan i stället följa redan planerad infrastruktur enligt dragning D1. Föreningen framhåller att området kring Hertsöträsket är välbesökt och mycket viktigt för friluftslivet under hela året och att en dragning enligt D2 slutgiltigt skulle förstöra upplevelsen av orörd natur. Föreningen oroas också av hur en dragning enligt D2 kan komma att påverka trivseln för exempelvis grodor, paddor och skogsfåglar.	*Sökanden har valt att söka koncession för sträckning D1 vilken förordas i yttrandet.* *Påverkan på naturmiljö och arter beskrivs i kap 4.5 i MKB.*
Luleå Hamn AB	Luleå Hamn AB förutsätter att ansökan är förenlig med de tillstånd som givits inom ramen för projekt Malmporten och att ansökan beaktar planerna för Norrleden.	*Sökanden noterar detta. En beskrivning av påverkan på övrig infrastruktur beskrivs i MKB kap 4.11.*

2.4 ENSKILDA SÄRSKILT BERÖRDA

Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 2a.7.

Tabell 6: Inkomna yttranden från enskilda särskilt berörda samt Sökandens bemötande

Samrådspart	Yttrande	Bemötande
Sakägare 1	Sakägaren förordar sträckning D1 och framhåller att det torde vara bäst både ur miljö- och samhällsekonomiskt perspektiv. Sakägaren menar att sträckningen är den bästa på grund av ny VA-dragning från kommunen där träd redan avverkats och marken planerats. Sakägaren menar att man då kan bredda och nyttja befintlig gata. Alternativ D1 förordas också då stor del av sträckningen går på Luleå Kommuns mark och privata skogsfastigheter då ej behöver lösas in. Sakägaren framhåller särskilt i egenskap av skogsfastighetsägare att dragningen ej bör göras genom dennes fastighet då marknadsvärdet skulle sjunka markant.	*Vid val av ledningssträckning beaktas ett flertal aspekter såsom natur- och kulturvärden, infrastruktur och boendemiljö. En sammanvägd bedömning görs för att komma fram till den sträckning som är lämpligast.* *Sökanden har valt att söka koncession för sträckning D1 vilken förordas i yttrandet. Sakägarens fastighet berörs ej av ledningarna.*
Sakägare 2	Sakägaren framhåller alternativ D1 som ett självklart val då det inte påverkar fastigheter efter Hertsöträskvägen. Sträckningen antas innebära minst påverkan på naturreservatet och tycks kosta minst	*Sökanden har valt att söka koncession för sträckning D1 vilken förordas i yttrandet.*

	eftersom det innebär rakaste vägen. Sakägaren framför att den sökta sträckningen (röd linje) är helt i sin ordning.	
Sakägare 3	Sakägaren motsätter sig dragning enligt förslag D2 då den dragningen går rakt genom naturreservat och innebär stora konsekvenser för miljön där. Sakägaren framför också att det är dåligt att samrådsunderlaget anger den miljömässiga påverkan som likvärdig mellan alternativ D1 och D2. Eftersom tillstånd redan getts till ledningar längs D1 och avverkning redan påbörjats menar sakägaren att en dragning där kommer ha betydligt mycket mindre negativ påverkan än att gå längs sträckning D2, detta då dragning D2 passerar naturvårdsområde och dessutom över ett berg som gör att kablarna kommer synas långväga.	*Sökanden noterar detta. Sökanden har valt att söka koncession för sträckning D1 vilken förordas i yttrandet.*
Sakägare 4	Sakägarna anser att E1 är att föredra framför E2 eftersom det inte finns några bostadshus längs E1 medan sträckning E2 går väldigt nära sakägarnas bostadshus.	*Sökanden har valt att söka koncession för sträckning E1 vilken förordas i yttrandet.*
Sakägare 5	Sakägaren vill lyfta att Hällmyran och hela området mellan Hällbacken och Bensbyn används flitigt som rekreationsområde av boende på Hällbacken och Dalbo samt av häst- och hundägare, bärplockare och motionärer. Mellan jul och nyår anordnas Hällbackens minivasa och på vårvintern används myren för skidåkning och grillning. Sakägaren menar att anläggningen och ledningarna kommer innebära stor påverkan på hela området och önskar att byggnationen sker så långt bort från myren som möjligt. Sakägaren har bifogat karta med markering där anläggningen föreslås att byggas och bilder från hur området nyttjas.	*Den sökta ledningssträckningen passerar inom området mellan Hällbacken och Bensbyn och är placerad cirka 180 meter från Hällmyran.* *Under byggskedet kommer tillgången till området längs ledningarna att tillfälligt begränsas, men under driftskede utgör ledningarna inget hinder till att röra sig i området längs ledningarna. Påverkan och konsekvenser för friluftslivet redovisas i kap 4.9 i MKB:n.* *Rekreationsområdet kring våtmarken Hällmyran kommer inte att påverkas av ledningarna i och med avstånd och mellanliggande vegetation.*
Sakägare 6	Sakägarna tar helt avstånd från dragning D2 med hänsyn till den orörda natur som finns där. Sakägarnas fastighet består delvis av fin gammal orörd tallskog som de vill ska fortsätta vara orörd.	*Sökanden har valt att söka koncession för sträckning D1 vilken förordas i yttrandet.*
Sakägare 7	Sakägarna menar att dragning D1 är den mest lämpade eftersom den kommer innebära mindre påverkan på naturreservatet på Hertsölandet. Dragning D1 får också mindre negativ påverkan på skogen norr om Hertsöträsket än D2. Sakägarna uttrycker en oro för negativa hälsoeffekter för de boende runt Hertsöträsket och Hagviken om dragning	*Sökanden har valt alternativ D1 vilken förordas i yttrandet.*

	D2 genomförs. De framhåller att närheten till skogen är viktig för de boendes rekreationsmöjligheter.	
Sakägare 8	Sakägarna förordar dragning B2 eftersom den dragningen då förläggs längre bort från hemgården än dragning B1. Sakägaren för fram att de inte vill ha kraftledningar så nära inpå huset då de odlar mycket och äter av det de odlat. De har en enskild vattenbrunn på 110 m djup på fastigheten. Sakägarna är oroade över vad dragningen gör för värdet på fastigheterna och området runt omkring. De har stort intresse för odling och sköter skogen kring sin fastighet och vill att de ska kunna lämna efter sig marken till kommande generationer. De anser att det ständigt dras från alla håll och marken exploateras mer och mer vilket de sätter sig emot.	*Sökanden noterar yttrandet.* *Vid val av ledningssträckning beaktas ett flertal aspekter såsom natur- och kulturvärden, infrastruktur och boendemiljö. En sammanvägd bedömning görs för att komma fram till den sträckning som är lämpligast. Sökanden har valt alternativ B1 bland annat på grund av att tidigare sökt ledning Svartbyn-Hertsöfältet planeras att dras i denna sträckning vilket minskar markanspråk och intrång längs med sträckningen.* *Sakägarens stamfastighet berörs inte av sträckningsförslaget, däremot skiftet där ledningarna passerar över vattnet Sinksundet vid Revelsudden. Ledningarna ligger cirka 120 meter från bostadshuset på sakägarens stamfastighet och ledningarna bedöms inte innebära risk för människors hälsa.* *I den alternativutredning som genomfördes tidigt i projektet identifierades att det endast finns en plats att passera över vattnet Sinksundet och det är över skiftet vid Revelsudden.*
Sakägare 9	Sakägarna vill framföra att de vill ha fortsatt tillgång till den skogsbilväg som förbinder deras fastighet med Bensbyvägen även under och efter anläggningsfasen/ när ledningen tas i drift.	*Sökanden noterar detta. Sakägaren kommer att kunna ha tillgång till fastigheten både under bygg- och driftskedet.*
Sakägare 10	Sakägarna förordar alternativ D1 framför D2 då det totalt sett kommer innebära mindre ingrepp i miljön på Hertsölandet då D1 går parallellt med redan planerad ledningsdragning och inte heller påverkar naturvärdesobjekt eller nyckelbiotop i samma utsträckning som alternativ D2. Luleå kommun planerar bostadsområde i närhet av D1 vilket också medför att sakägarna finner det mer fördelaktigt att samla all påverkande verksamhet på samma sida om sjön Hertsöträsket samtidigt som området nordost om sjön då får större sammanhängande orörda områden. Vidare anser sakägarna att området kring Hertsöträskets sydspets bör bevaras orört då det är ett viktigt område för fiske,	*Sökanden har valt att söka koncession för sträckning D1 vilken förordas i yttrandet. Hertsöträskets sydspets kommer därmed inte att beröras.*

	friluftsliv och rekreation med hög tillgänglighet för exempelvis rullstolsburna.	
Sakägare 11	Sakägarna ser stråk D1 som det bästa då det innebär minst negativ inverkan för de boende på Hertsön samtidigt som det inte heller skär genom friluftsområdet kring Hertsöträsket/Hertsölandet. Alternativ D2 anses av sakägarna innebära en rad negativa konsekvenser, både för fastighetsägare och boende i området.	*Sökanden har valt att söka koncession för sträckning D1 vilken förordas i yttrandet.*
Sakägare 12	En dragning enligt D2 skulle för sakägarna innebära att kraftledningen skär av deras fastigheter från omgivningen och skulle förstöra naturupplevelsen och möjligheten till rekreation i området. De anger att NVO 10 enligt samrådsunderlaget har bedömts till klass 2 men menar att det är ett mycket skyddsvärt område som vid tidigare inventeringar delvis avgränsats som nyckelbiotop. Sakägarna anger också att det i samrådsunderlaget tas upp en rovfågelhäckning men att det inte fullt tar hänsyn till den skyddszon som krävs och som drabbas negativt av dragning enligt D2. Sakägarna föreslår som en del av sitt yttrande en alternativ lokalisering som skulle innebära minimerad skada på naturreservatet. Kraftledningen föreslås då följa redan befintliga kraftledningar och exploaterade stråk från Norra Mark, längs ledningar jämte befintlig infrastruktur, Bodenvägen och Malmbanan. Därefter fram till Notvikens hållplats, längs Björkskataleden och över Ormberget, via transformatorstationen vid Östra Kronan och vidare längs ledningar vid Lövskärsvägen fram till Hertsöfältet. I andra hand anger sakägarna att reservatet påverkas mindre om kraftledningen vid ankomst till Hagahamnsvägen (där D1 avlöser C) drogs längs med vägen förbi modellflygfältet och så rakt som möjligt fram till att ansluta till befintliga ledningsgatan längs Lövskärsvägen. Även här skulle ledningen följa annan, befintlig, infrastruktur som genomfartsvägarna och inte behöva gå genom det kommande bostadsområdet Hertsöheden. Kraftledningen skulle med detta alternativ endast korsa vandringsleden på en plats.	*Sökanden noterar yttrandet. Sökanden har valt att söka koncession för sträckning D1 vilken förordas i yttrandet.* *Ledningarnas påverkan och konsekvenser, samt hänsynsåtgärder, på NVO 10 hanteras i kap 6.5 Naturmiljö i MKB.* *För hantering av rovfågel se Bilaga 2e.9 Skyddsklassade fågelarter (Sekretess).* *Sakägarnas förordade alternativ är inte byggbart då det går genom tätbebyggt bostads- och industriområde i Luleå.* *Detta alternativ är en alternativ plats till den sökta ledningssträckningen inom naturreservatet. Sökanden har anvisats till den nuvarande platsen för de sökta ledningarna inom naturreservatet av Luleå kommun. De sökta ledningarna uppförs öster om det planerade bostadsområdet Hertsöheden, varpå det inte kommer att påverkas.*
Sakägare 13	Sakägarna föredrar alternativ B1 då alternativ B2 skulle förstöra utsikten mot Sörfjärden och Våtmarken samt innebära att kraftledningen hamnar närmare sakägarnas fastighet.	*Sökanden har valt att söka koncession för sträckning B1 vilken förordas i yttrandet.*

Sakägare 14	Sakägaren framhåller att det är viktigt ur markresursperspektiv att ledningarna placeras vertikalt. Synpunkterna avser stråk A och B. Sakägaren hänvisar till bifogad karta där förslag på dragning skissats upp. Sakägaren anser det vara opassande att gå med ledningen för nära detaljplanelagt område. Sakägaren framför att även dennes förslag på ledningsdragning kommer ta ansenlig mängd produktiv skogsmark i anspråk. Vidare förordas sträckning B1 efter område A.	*Ledningarna byggs i huvudsak med vertikala stolpar.* *På sakägarens fastighet uppförs de sökta ledningarna längs de sedan tidigare sökta ledningarna Svartbyn-Hertsöfältet. Ledningarna kommer så långt som möjligt följa rågången mellan sakägarens fastighet och andra fastigheter.* *Sökanden har valt att söka koncession för sträckning B1 vilken förordas i yttrandet.*
Sakägare 15	Sakägaren framför i yttrandet att det finns en skjutbana, Knöppelåsen skjutbanan (markerad i bild i sakägarens bilaga 1), med skjutriktning mot tänkt dragning av kraftledningen. Informerar att det vid ett tillfälle kommit ett skott som träffat sakägarens hus. Förordar alternativ D1 samt den högre typen av elstolpar.	*Sökanden tackar för informationen och noterar detta.* *Sökanden har valt att söka koncession för sträckning D1 vilken förordas i yttrandet. Ledningarna byggs i huvudsak med vertikala stolpar.*

§ 51

Detaljplan för Hajen 10 och 11

Ärendenr 2023/267-3.1.1.3

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta ändring för stadsplan för Kv. Valrossen m.fl. (A318) avseende del av fastigheten Hajen 10.

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade 2023-11-20 § 30 att ge kommundirektören i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för fastigheterna Hajen 10 och 11 i syfte att pröva förutsättningarna för centrumverksamhet, handel och kontor. Planuppdraget föranleder två planärenden. Detta är det första av två.

Inom fastigheten Hajen 10 pågår ett uppförande av två nya byggnadskroppar. Dessa erhöll bygglov under 2024. Fastighetsägaren planerar för vidare förändring inom fastigheten Hajen 10. Syftet med ändringen av gällande stadsplan är att möjliggöra en påbyggnad med 2 våningar på enbart en del av den norra byggnaden inom fastigheten Hajen 10. Ändringen reglerar att nuvarande planbestämmelse avseende höjd samt prickmark utgår och ersätts med nya höjdregleringar inom ett begränsat område. I övrigt kommer gällande stadsplan A318 att fortsatt gälla. Planändringen innebär en ungefärlig utökning av byggrätten med 2250 kvadratmeter bruttoarea inom ändringsområdet.

Detaljplanen bedöms vara förenlig med kommunens översiktsplan. Detaljplanen handläggs enligt reglerna för ett begränsat standardförfarande (Plan- och bygglagen, 2010:900).

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta ändring för stadsplan för Kv. Valrossen m.fl. (A318) avseende del av fastigheten Hajen 10.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Syftet med ändring av stadsplanen* är att möjliggöra för påbyggnation med två våningar. Detta inryms inte inom gällande detaljplan vilket skapar behovet av ändring. Ändringen syftar också till att möjliggöra en tätare och mer stadsmässig bebyggelsestruktur som ska bidra till att Norra utvecklingsområdet blir en mer tätbebyggd stadsdel med en ökad blandning av verksamheter och fler arbetsplatser.

Ändringen av gällande stadsplan innebär att nuvarande planbestämmelse om **maximalt två våningsantal (II) utgår** och ersätts med nya planbestämmelser avseende nockhöjd **(h1 samt h2)**. Planbestämmelsen **h1** medger maximal nockhöjd om 16 meter över marknivå (+7,3 meter i RH2000) inom majoriteten av ändringsområdet. Inom en begränsad del **(h2)** medges en maximal nockhöjd om 18 meter över marknivån (+7,3 meter i RH2000). Detta för att möjliggöra uppförandet av en lanternin och ljusinsläpp till byggnaden ovanifrån. Inom ändringsområdet regleras även den befintliga **prickmarken (mark som inte får bebyggas)** bort och **utgår**.

Ändringarna bedöms vara av en sådan karaktär att inte en ny detaljplan krävs, utan att en ändring av gällande stadsplan är tillämpbar i detta fall.

Ändringen bedöms även vara av sådan karaktär att ett begränsat standardförfarande kan tillämpas. Ett begränsat standardförfarande kan användas exempelvis när planförslaget berör en åtgärd av mindre betydelse med en mycket liten och tydlig samrådskrets som berörs. Den förenklade processen innebär endast ett samråd och planen kan antas direkt efter samråd om alla i samrådskretsen godkänner planförslaget redan i samrådsskedet. Samrådskretsen kan begränsas till Länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och kända sakägare och i direkt anslutning till det område som berörs av ändringen.

Under samrådsperioden inkom 8 skrivelser. Ett fåtal synpunkter/övriga kommentarer har inkommit. Dessa synpunkter har enbart inneburit att ändringar av förtydligande eller redaktionell karaktär har genomförts.

Kommunen bedömer att alla berörda sakägare godkänt förslaget till ändring och att kriterierna för att anta detaljplan direkt efter samråd är uppfyllt (begränsat standardförfarande).

**(Stadsplan är motsvarande dagens detaljplaner och gick under det begreppet innan dagens plan och bygglag fanns).*

Dialog

Dialog har genomförts enligt plan- och bygglagens regler för ett begränsat standardförfarande av detaljplan. Samråd har skett med berörda myndigheter och sakägare.

Beslutsunderlag

- Samhällsbyggnadsutskottet beslut 2023-11-20 § 30, KLF Hid: 2023.8158
- Plankarta, KLF Hid: 2025.7004
- Planbeskrivning, KLF Hid: 2025.7005
- Granskningsutlåtande, KLF Hid: 2025.8137
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande antagande av ändring för del av stadsplan för Kv. Valrossen m.fl. (A318), del av Hajen 10, Robertsvik, KLF Hid: 2025.8697

§ 30

Planuppdrag för Hajen 10 och 11

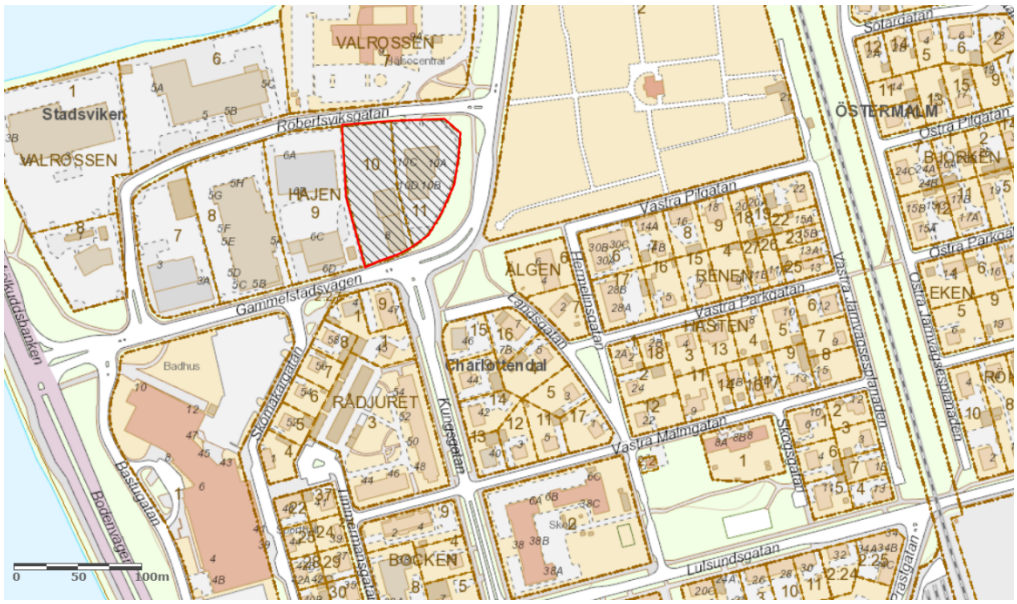
Ärendenr 2023/267-3.1.1.3

Samhällsbyggnadsutskottets beslut

Samhällsbyggnadsutskottet beslutar att ge kommundirektören i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för fastigheterna Hajen 10 och 11 i syfte att pröva förutsättningarna för centrumverksamhet, handel och kontor.

Sammanfattning av ärendet

Ansökan om planuppdrag för fastigheterna Hajen 10 och 11 har inkommit via kommunens Byggdialog. Presenterat förslag avser två bilhallar i en till två våningar samt ett kontorshus i upp till 11 våningar.



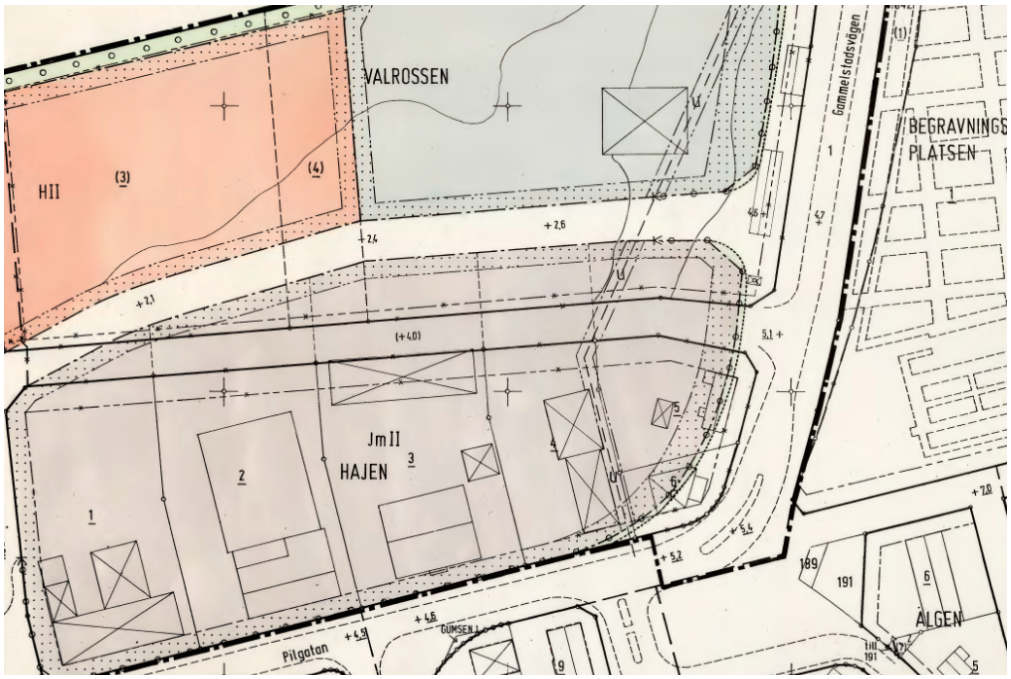
Streckad yta redovisar ungefärligt planområde.

Kvarteret Hajen ligger inom Stadsviken som utgör en del av Norra utvecklingsområdet. Norra utvecklingsområdet föreslås enligt Översiktsplan 2021 på sikt omvandlas till en tätbebyggd stadsdel med en blandning av bostäder och arbetsplatser.

Utvecklingsplan Centrum är en fördjupning av Översiktsplanen och under framtagande. Utvecklingsplan Centrum har varit på samråd och granskning. Enligt granskningsförslaget av utvecklingsplanen kommer Norra utvecklings-

området i framtiden att sammanbinda Skutvikens handels- och arbetsplatsområde med stadens centralare funktioner. Det föreslås en generell byggnadshöjd mellan 3-7 våningar, med undantag att på enstaka platser efter särskild prövning tillåta enstaka byggnader upp till 45 meter. I utvecklingsplanen går att utläsa att ett urbant uttryck eftersträvas och att ny bebyggelse behöver ha en tydlig kvartersstruktur. Det innebär en mer sammanhållen form/gräns mot gator.

Fastigheterna omfattas idag av detaljplan a318 där markanvändning utgörs av kvartersmark för småindustri. Mot Gammelstadsvägen regleras prickmark och utfartsförbud. Genom området säkras även ett område för underjordisk ledning. Aktuell förfrågan om planuppdrag inryms inte inom gällande detaljplan.



Utsnitt ur gällande detaljplan a318, Stadsplan för kv Valrossen.

Det är troligt att Norra utvecklingsområdet kommer att omfattas av en större omvandling på sikt. Utvecklingsplan centrum är ej fastställd och program för området är ej påbörjat. Därav saknas delvis en fastställd målbild för området. Ett planarbete föreslås ändock påbörjas för fastigheterna Hajen 10 och 11 med reservation för att en del frågor kan behöva hanteras i ett större sammanhang, exempelvis trafik.

Området ligger inom kommunalt verksamhetsområde för vatten, avlopp och dagvatten. Det finns en vatten- och avloppsledning som ej är i drift inom föreslaget planområde.

Följande frågor bör särskilt utredas vid fortsatt planarbete:

- Bebyggelsestruktur, gestaltning och exploatering
- Grönstruktur och spridningsstråk
- Trafik, bil, gång och cykel.
- Dagvattenhantering
- Ledningar i området
- Förorenad mark

Planuppdraget bedöms vara förenlig med Översiktsplan 2021.

Stadsbyggnadsförvaltningen har föreslagit samhällsbyggnadsutskottet besluta att ge kommundirektören i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för fastigheterna Hajen 10 och 11 i syfte att pröva förutsättningarna för centrumverksamhet, handel och kontor.

Sammanträdet
Stadsbyggnadsförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång
Ordföranden ställer stadsbyggnadsförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog
Frågan om ny detaljplan har hanterats genom Byggdialogen som är kommunens forum för dialog med fastighetsägare och exploatörer. Dialog har skett internt med tjänstepersoner från kommunstaben och stadsbyggnadsförvaltningen. Fortsatt dialog med olika intressenter kommer att ske under detaljplaneprocessen, vilket regleras i plan- och bygglagen (PBL 5 kap 11, 12 §§).

Beslutsunderlag
- Stadsbyggnadsförvaltningens förslag till beslut gällande planuppdrag för Hajen 10 och 11, KLF Hid: 2023.7977.
- Ansökan om ny detaljplan för del av kvarteret Hajen, KLF Hid: 2023.1437

Beslutet skickas till
Stadsbyggnadsförvaltningen, sektion plan
Kommunstaben, demokrati och samhälle

PLANBESTÄMMELSER,
Ändring av detaljplan

GRÄNSBETECKNINGAR

Planområdesgräns

Utgående egenskapsgräns

UTGÅENDE BESTÄMMELSER INOM ÄNDRINGSOMRÅDET

Mark som icke får bebyggas

II Antal våningar

TILLKOMMANDE BESTÄMMELSER INOM ÄNDRINGSOMRÅDET

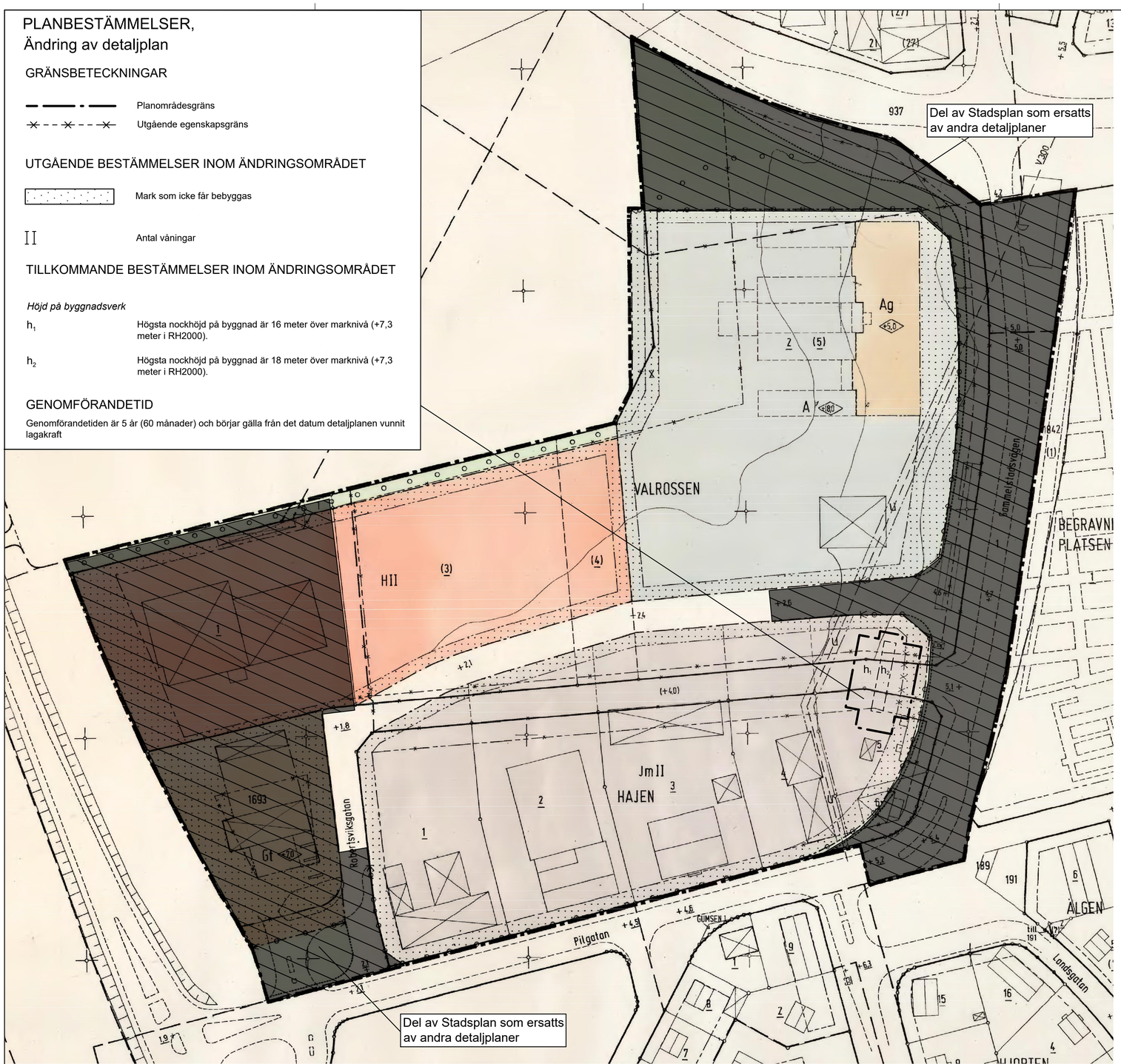
Höjd på byggnadsverk

h_1 Högsta nockhöjd på byggnad är 16 meter över marknivå (+7,3 meter i RH2000).

h_2 Högsta nockhöjd på byggnad är 18 meter över marknivå (+7,3 meter i RH2000).

GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden är 5 år (60 månader) och börjar gälla från det datum detaljplanen vunnit lagakraft



0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 Meters

Skala: 1:1000

Skala 1:1000 (A1) 1:2000 (A3)

KOMMUNFULLMÄKTIGES I LULEÅ BESLUT DEN 1973-06-28 § 319 BETYGAR PÅ STADGANS VÄGNAR:

Kanslichefs sekr.

11.082-5554-73

År 1973 den 19 oktober fastställde länsstyrelsen i Norrbottens län den ändring av stadsplanen för kv Valrossen inom Luleå kommun denna karta avser; betygar

Luleå som ovan

Ingvar Sandberg

FÖRSLAG TILL ÄNDRING AV STADSPLAN FÖR

Kv VALROSSEN

INOM LULEÅ KOMMUN
NORRBOTTENS LÄN

Grundkarta tillhörande planförslaget upprättad i mars 1973 av Exploateringskontoret i Luleå kommun

Luleå i mars 1973
NAB KONSULT
planavdelningen

Esse Fahlman
arkitekt SAR

Claesgöran Olofsson
ingenjör

GRUNDKARTA
Beteckningar

- Fastighetsgräns
- Gällande kvartersgräns
- Gällande kvarters- eller annan områdesgräns
- Gällande bestämmelsegräns
- Gräns för administrativt bildad tomt
- Huvudbyggnad resp uthus
- Transformatorbyggnad
- Väg
- Bro över vattendrag
- Slänt
- Vattenledning under markytan
- Strandlinje
- +00 Fastställd höjd på gata eller väg
- Nivåkurvor
- Gränspunkt
- Rutnätspunkt
- 2 Nummer på rättsligen bestående tomt
- (5) Nummer på administrativt bildad tomt
- 1693 Stadsäga
- VALROSSEN Kvartersnamn
- SKUTVIKEN Vattendrag

STADSPLANEKARTA
A. Beteckningar

- Stadsplanegräns
- Gällande områdesgräns avsedd att bibehållas
- Gällande bestämmelsegräns avsedd att bibehållas
- Gällande områdesgräns avsedd att utgå
- Gällande bestämmelsegräns avsedd att utgå
- Kvarters- eller annan områdesgräns
- Bestämmelsegräns
- Gränslinjer ej avsedda att fastställas
- Förbud mot utfart
- Tvärstreck med pil markerar förbudets slut
- Gång och cykelväg

B. Områdesbeteckningar
ALLMÄN PLATS

- Gata eller torg
- Park eller plantering

BYGGNADSKVARTER

- A Område för allmänt ändamål
- H Område för handelsändamål
- Jm Område för småindustriändamål
- Ag Område för garageändamål
- Gt Område för bensinförsäljning

C. Övriga beteckningar

- Mark som icke får bebyggas
- u Mark tillgänglig för underjordiska allmänna ledningar
- x Mark tillgänglig för allmän gångtrafik
- +00 Gällande gatuhöjd
- (+00) Gällande gatuhöjd avsedd att utgå
- +00 Gatuhöjd
- II Antal våningar
- <000> Byggnadshöjd räknad från grundkartans nollplan

ANTAGANDEHANDLING

KLF-2023/267

ÄDP för del av stadsplan för Kv Valrossen mfl (A318),

Del av Hajen 10, Robertsvik

Luleå kommun Norrbottens län

Kommunstyrelseförvaltningen, 2025-06 -24

Beslutsdatum	Instans
Antagande	
Laga kraft	

Frida Lindberg
Planchef

Anneli Jonsson Öhlund
Planarkitekt

Ruben Norén Selberg
Planarkitekt

A318_X

Dnr: KLF 2023/267

Planbeskrivning
Ändring för del av stadsplan för Kv Valrossen mfl (A318), Del av Hajen 10, Robertsvik

Luleå kommun Norrbottens län



LULEÅ KOMMUN

ANTAGANDEHANDLING
2025-06-24
A318_X

Innehållsförteckning

Detaljplanens syfte **3**
Syfte 3
Varför ändring av detaljplan valts 3
Genomförandetid 3
Kvartersmark 3

Genomförandefrågor **4**
Tekniska frågor 4
Ekonomiska frågor 4

Planeringsunderlag **4**
Kommunala 4
Annat 6

Planeringsförutsättningar **7**
Planuppdrag 7
Riksintressen 7
Kulturmiljö 7
Fysisk miljö 7
Trafik 9

Konsekvenser **10**
Natur 10
Trafik 10
Miljö 11
Hälsa och säkerhet 11
Riksintressen 11

Motiv till detaljplanens regleringar **13**
Motiv till regleringar 13

Medverkande i projektet **14**

Detaljplanens syfte

Syfte

Detaljplanen syftar till att pröva förutsättningarna för utökad byggrätt genom att ändra den reglerade höjden inom delar av gällande detaljplan (A318). Inom ändringsområdet regleras även den befintliga **prickmarken (mark som inte får bebyggas)** bort och **utgår**.

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en påbyggnad med 2 våningar på en av de befintliga byggnaderna inom fastigheten Hajen 10. En utökad nockhöjd inom ändringsområdet syftar till att möjliggöra en tätare och mer stadsmässig bebyggelsestruktur som ska bidra till att Norra utvecklingsområdet blir en mer tätbebyggd stadsdel med en ökad blandning av verksamheter och fler arbetsplatser.

Varför ändring av detaljplan valts

Påbyggnation med två våningar inryms inte inom gällande detaljplan vilket skapar behovet av ändring. Syftet med gällande detaljplan bedöms inte förändras och ändringarna bedöms vara av en sådan karaktär att inte en ny detaljplan krävs.

Genomförandetid

Genomförandetiden är 5 år från det datum detaljplanen vinner laga kraft och gäller endast de tillkomna planbestämmelserna. Efter genomförandetidens slut fortsätter planen att gälla, men den kan då ändras eller upphävas utan att rättigheter som uppkommit genom planen behöver beaktas.

Kvartersmark

Planförslaget innebär att det möjliggörs för en påbyggnad om 2 våningar inom ändringsområdet. Detta möjliggörs genom att nuvarande planbestämmelse om **maximalt två våningsantal (II) utgår** och ersätts med nya planbestämmelser avseende nockhöjd **(h1 samt h2)**.

Planbestämmelsen **h1** medger maximal nockhöjd om 16 meter över marknivå (+7,3 meter i RH2000) inom majoriteten av ändringsområdet. Inom en begränsad del **(h2)** medges en maximal nockhöjd om 18 meter över marknivån ((+7,3 meter i RH2000). Detta för att möjliggöra uppförandet av en lanternin och ljusinsläpp till byggnaden ovanifrån.

Inom ändringsområdet regleras även den befintliga **prickmarken (mark som inte får bebyggas)** bort och **utgår**. I och med att **denna bestämmelse utgår** och ersätts med nya bestämmelser som medger byggrätt **avses även 39 § i byggnadsstadgan från 1973 utgå** (se planeringsunderlag, detaljplan).

Planändringen innebär en ungefärlig utökning av byggrätten med 2250 kvadratmeter bruttoarea.

I övrigt kommer regleringar enligt gällande detaljplan A318 att fortsatt gälla.

Genomförandefrågor

Tekniska frågor

Teknisk försörjning

Fastigheten Hajen 10 är idag ansluten till kommunalt vatten- och avlopp, kommunalt dagvattennät, el, fjärrvärme, tele- och IT försörjning.

Ekonomiska frågor

Ändringen av detaljplanen medför inte några kommunala åtagande eller kostnader kopplat till genomförandet av detaljplanen.

Ett planavtal ska upprättats mellan fastighetsägaren och kommunen. Planavgift ska därför inte tas ut i samband med bygglov.

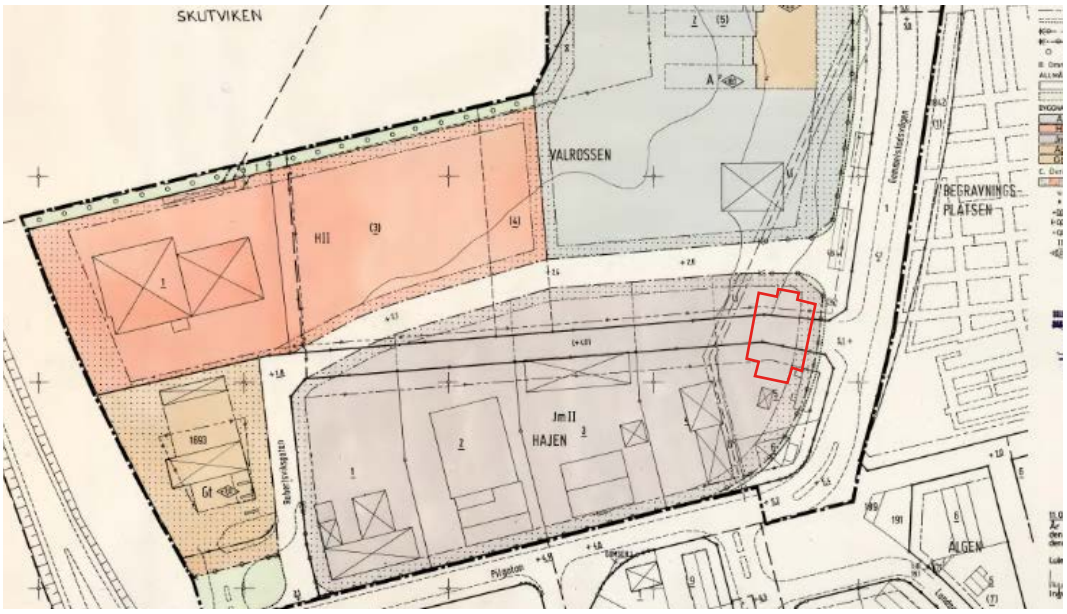
Fastighetsägaren erläggs avgifter för bygglov samt eventuella avgifter för el- och fjärrvärmeanslutningar, VA-anläggningsavgift med mera enligt gällande taxor.

Planeringsunderlag

Kommunala

Detaljplan

Föreslaget planområde omfattas av gällande stadsplan A318 från år 1973. I stadsplanen är marken avsatt för småindustri av sådan beskaffenhet att närboende ej vållas olägenheter med hänsyn till sundhet, brandsäkerhet och trevnad. Mot Gammelstadsvägen regleras prickmark (mark får inte bebyggas), och utfartsförbud. Genom området säkras även ett område för underjordisk ledning. Maximalt två våningar får uppföras (i detta fall ingen byggnad till större höjd än 7,6 meter).

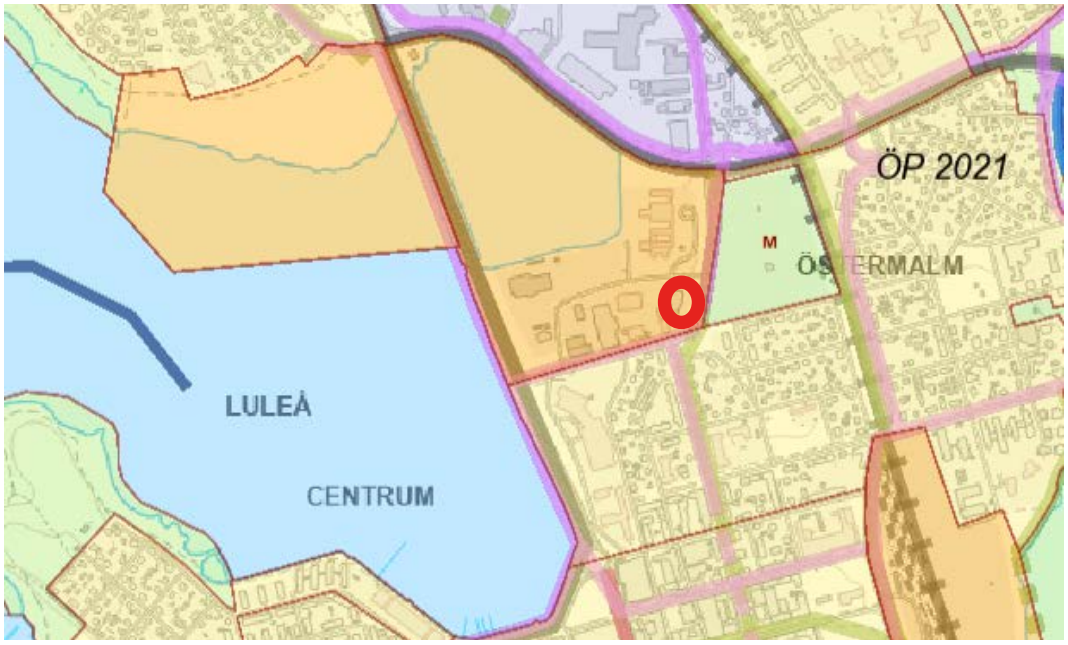


Utsnitt ur gällande detaljplan a318, Stadsplan för kv Valrossen. Planförslagets område som avses **ändras** är markerat med rött.

År 1973 antogs detaljplanen för området men planen saknar bestämmelse om byggnaders placering i förhållande till fastighetsgräns, därför gäller 39 § Byggnadsstadgan som bestämmelse i detaljplanen. Detta medför att minsta avstånd till fastighetsgräns ska vara 4,5 meter eller att byggnad kan placeras i gräns om byggnaden sammanbyggs eller förväntas att sammanbyggas.

Översiktsplan

I översiktsplanen 2021 ingår planområdet i stadsbygden och användningen tät struktur. Bebyggelsen i stadsbygden ska utvecklas genom förtätning men även genom att ett mindre antal nya områden tas i anspråk. Stadsbygden ska inte ta en större markyta i anspråk, vilket innebär en intensivare användning av ytorna. Förtätning innebär att vi planerar nya bostäder och arbetsplatsområden i redan befintliga strukturer vilket skapar närhet, förutsättningar för ett minskat behov av bil och ett ökat stadsliv. I tät struktur ingår bostäder, kontor, handel, annan verksamhet, gator, parker och fritidsanläggningar.



Utdrag ur Översiktsplan 2021. Planområdet är ungefärligt markerat med rött.

Fastigheten Hajen 10 ligger inom Stadsviken som utgör en del av Norra utvecklingsområdet. Norra utvecklingsområdet föreslås enligt Översiktsplan 2021 på sikt omvandlas till en tätbebyggd stadsdel med en blandning av bostäder och arbetsplatser. Här kan högre bebyggelse än 4–5 våningar tillåtas beroende på arkitektonisk gestaltning, bidrag till stadsbilden och sammanhang.

Inom Norra utvecklingsområdet ska en större park anläggas som bland annat ska fungera för omhändertagande av dagvatten. Skutviken är en del av den större vattenförekomsten Inre Lulefjärden och planering och byggande ska ske så att statusen på denna inte försämras.

Detaljplanen bedöms vara förenlig med översiktsplanens intentioner.

Parkeringsnorm

Parkeringsnorm för cykel och bil, antagen av Kommunfullmäktige 2016-04-04.

Fastighetsförteckning

Fastighetsförteckning till ändring av detaljplan A318, del av Hajen 10, upprättad 2024-05-14.

Undersökning av risk för betydande miljöpåverkan

Undersökning om risk för betydande miljöpåverkan, Ändring för del av stadsplan för Kv. Valrossen m.fl. (A318), Del av Hajen 10, Robertsvik, 2025-05-22

Särskilt beslut om betydande miljöpåverkan

Undersökning om risk för betydande miljöpåverkan, Ändring för del av stadsplan för Kv. Valrossen m.fl. (A318), Del av Hajen 10, Robertsvik, 2025-05-22

Annat

Planförfarande

Ändringen av detaljplanen handläggs enligt reglerna för begränsat standardförfarande i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900). Ändringen av detaljplanen bedöms kunna genomföras enligt reglerna för begränsat standardförfarande. Ett begränsat standardförfarande kan användas exempelvis när planförslaget berör en åtgärd av mindre betydelse med en mycket liten och tydlig samrådskrets som berörs. Den förenklade processen innebär endast ett samråd. Samrådskretsen kan begränsas till Länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och kända sakägare och i direkt anslutning till det område som berörs av ändringen.

Allmänna råd och föreskrifter

Planhandlingarna i planförslaget har upprättats utefter Boverkets föreskrifter om detaljplan (BFS 2020:5) samt Boverkets allmänna råd om redovisning av reglering i detaljplan (BFS 2020:6), samt föreskrifter och allmänna råd om planbeskrivning (BFS 2020:8)

Planeringsförutsättningar

Planuppdrag

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade den 20:e november 2023 § 30 att ge kommundirektören i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för fastigheterna Hajen 10 och 11 i syfte att pröva förutsättningarna för centrumverksamhet, handel och kontor.

Planuppdraget föranleder två planärenden. Detta är ett av dessa två.

Riksintressen

Trafikkommunikation

Planområdet berörs av riksintresse för kommunikationer, flyghindersinfluensområde för Luleå flygplats enligt 3 kap 8 § miljöbalken.

Totalförsvar

Planområdet berörs av riksintresse för totalförsvaret, stoppområde för höga objekt (45 meter), område med särskilt behov av hindersfrihet, väderradar och MSA-område för luftrum, enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. För att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen som omfattas av sekretess är hela landets yta samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.

Rörligt friluftsliv

Planområdet berörs av riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 1, 2 §§ miljöbalken. Riksintresset omfattar Norrbottens skärgård och berör natur- och kulturvärden som i sin helhet är av riksintresse och av betydelse för turism och friluftsliv.

Kulturmiljö

Kyrkligt kulturarv

Öster om planområdet, på andra sidan Gammelstadsvägen, finns Innerstadens kyrkogård. Kyrkogården består av fastigheten Begravningsplatsen 2. Begravningsplatsen är anlagd innan 1940 och är därmed skyddad i kulturmiljölagen. Kyrkliga kulturminnen regleras i Kulturmiljölagens 4§. Innerstadens begravningsplats utgör ett kyrkligt kulturminne.

Fysisk miljö

Bebyggelse & infrastruktur

Direkt öster och söder om planområdet finns Gammelstadsvägen. Mellan planområdet och Gammelstadsvägen i öster finns en grönremsa med parkmark som ägs av Luleå kommun. Direkt norr om planområdet finns Robertsviksgatan, som idag fungerar som lokalgata och tillfartsväg för alla fastigheter i Stadsviken.

Kvarteret Hajen är planlagt för småindustriändamål och inhyser verksamheter och kontor. Kvarteret karaktäriseras främst av enklare arkitektur med lägre ställd bebyggelse, cirka 1-3 våningar, där markparkeringar för bilar utgör stort markanspråk.

Två byggnader är under uppbyggnad inom fastigheten. Byggnaderna ska inrymma bilhall, verkstad samt kontor. Fastighetsägaren har 2024 erhållit bygglov för att uppföra två byggnader.



Bild som visar hur nybyggnation avses att utformas enligt bygglovet. Dessa är under uppförande.



Snedbild som visar hur området såg ut innan nybyggnation påbörjades. Man ser hur närområdet förhåller sig.

Norr om kvarteret Hajen finns Regionhuset. Nuvarande användning är kontor och vårdcentral.

Sydöst om planområdet finns området Charlottendal som domineras av bostadsbebyggelse. Charlottendal karaktäriseras främst av äldre trävillabebyggelse i rutnätskvarter, med inslag av senare tillkomna flerbostadshus i mindre volymer med varierande fasadutformning.

Sydväst om planområdet, på andra sidan Gammelstadsvägen knyter Luleå centrums rutnätsstruktur an. Bebyggelsen är tät centrumbebyggelse med varierade användningar. Bebyggelsen närmst planområdet är 2–5 våningar höga och har ett varierat arkitektoniskt uttryck och stor variation i volym. Kungsgatan och Gammelstadsvägen utgör tydliga barriärer mellan planområdet och resterande del av Luleå centrum.

Öster om planområdet ligger Innerstadens kyrkogård.

Trafik

Parkering

Det har beviljats ett bygglov för uppförande av verksamheter av småindustrikaraktär (bilhall och verkstad) 2024 vilket nu genomförs. I det beviljade bygglovet är redovisad parkeringslösning hanterad delvist som markparkering på ett upphöjt bjälklag och delvist uppfört inne i ett undergrävt parkeringsgarage. I bygglovet finns cirka 130 parkeringsplatser redovisade.

Kommunfullmäktige antog Parkeringsnorm för cykel och bil 2016-04-04. Där lyfts att parkering för bilar och cyklar ska lösas inom den egna fastigheten eller inom samfälld mark. Utgångspunkten för att bestämma parkeringsbehovet vid olika verksamheter är att parkering för besökare ska prioriteras före parkering för anställda.

De beslutade normvärdena för parkering inom zon 1 och aktuella markanvändningar som planförslaget möjliggör är följande:

Markanvändning	Bil - Antal p-platser per 1000 BTA	Cykel - Antal p-platser per 1000 BTA
Kontor	15	12
Industri (verksamheter)	6	6

Parkeringstalen för cykel är minimivärden och för bil flexibla utgångsvärden. Särskilda skäl ska finnas för att höja parkeringstalet för bil.

Konsekvenser

Natur

Landskapsbild

Den effekt som detaljplanens genomförande innebär leder till en mindre påverkan på stadsbilden, delar av en befintlig byggnad höjs med två våningar. Att bygga på med två våningar inom del av fastigheten innebär att man kan tillskapa en mer varierad byggnadshöjd i närområdet och bidra till att uppfylla översiktsplanens intentioner om en tätare stadsmiljö i detta område.

Kommunstyrelseförvaltningen gör bedömningen att förändringen i stadsbild inte riskerar leda till betydande påverkan på närområdet.



Vy från Gammelstadsvägen som visar hur en påbyggnation inom ramen för detaljplaneändringen skulle kunna se ut.

Trafik

Motortrafik

Genomförandet av detaljplanen bedöms innebära en viss ökning av trafik på Robertsviksgatan samt Gammelstadsvägen då ändringen innebär ett behov om cirka 30 parkeringsplatser. Trafikökningen är dock så liten i andel att detaljplanen inte bedöms innebära någon betydande ökning av omgivningsbuller med hänsyn till vägar.

Parkering

Luleå kommuns parkeringsnorm har inte något parkeringstal angivet för småindustriändamål. Planförslaget har därför prövats utifrån den parkeringsnorm som är angiven för kontor då den användningen bedöms som den med störst behov enligt parkeringsnormen av de ändamål som skulle kunna uppföras inom nuvarande markanvändning.

Planförslaget möjliggör en utökning om 2250 kvm BTA (bruttoarea) inom ändringsområdet. Ändringen innebär ett behov om 31 parkeringsplatser. Inom fast-

igheten Hajen 10 är 107 parkeringsplatser under uppförande. Av dessa bedöms 30 parkeringsplatser ej behövas för de byggnader som uppförs just nu.

Det parkeringsbehov som bedöms krävas för ändringen kan lösas inom befintlig fastighet .

Miljö

Undersökning av risk för betydande miljöpåverkan (ställningstagande 4 kap. 33 b § plan- och bygglagen (2010:900))

Kommunen ska enligt 6 kap 5 § miljöbalken undersöka om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Enligt 6 kap 6 § miljöbalken ska undersökningen identifiera omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan.

Kommunen har tagit ställning till att planen inte innebär risk för betydande miljöpåverkan.

Detaljplanen medger inte verksamheter eller åtgärder som kräver skydd eller tillstånd enligt miljöbalken. Den föreslagna ändringen i förslag till detaljplan bedöms inte heller medverka till att någon miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken överskrids. Kommunen konstaterar att ingen av de förutsättningar som alltid medför att en konsekvensbeskrivning ska upprättas föreligger i denna plan.

Kommunens samlade bedömning är att detaljplanens genomförande inte riskerar att påverka aspekter som är av sådan karaktär att risk för betydande miljöpåverkan föreligger.

En strategisk miljöbedömning har därför inte upprättats.

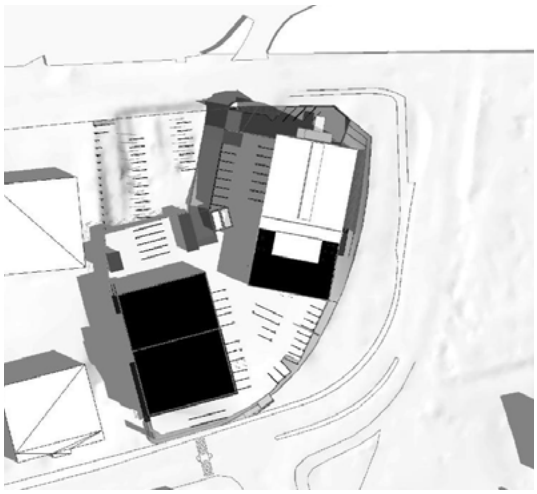
Hälsa och säkerhet

Skugga

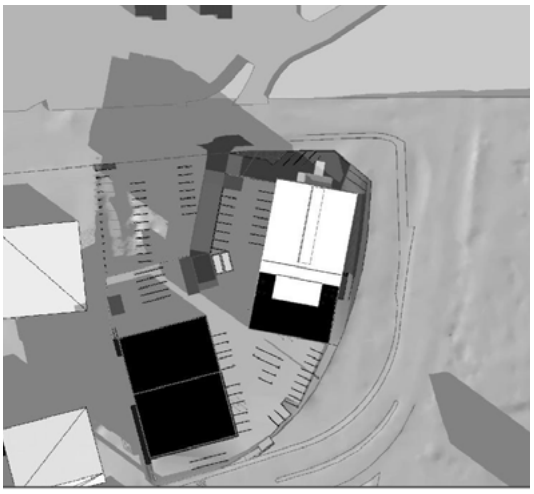
Eftersom att planändringens genomförande möjliggör för två tillkommande våningar så kommer byggnadens skuggbildning att förändras. Med grund i detta har en skugganalys genomförts (se nästa sida).

Skillnaden i skuggbildning mellan befintlig bebyggelse och påbyggnation med två våningar är liten och merparten av skillnaden är inom fastigheten, samt inom allmän plats på Robertsviksvägen och Gammelstadsvägen. Intilliggande kyrkogård får en liten utökad skuggbildning.

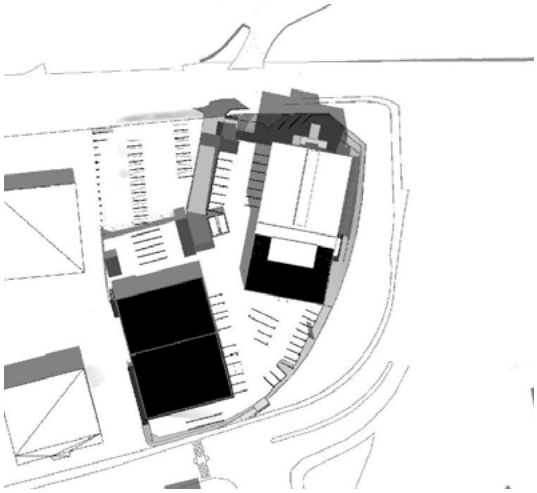
Kommunstyrelseförvaltningen gör bedömningen att planens genomförande inte riskerar leda till betydande påverkan på närområdet.



Skuggbildning 09.00 sommarsolståndet



Skuggbildning 09.00 Höstdagjämning



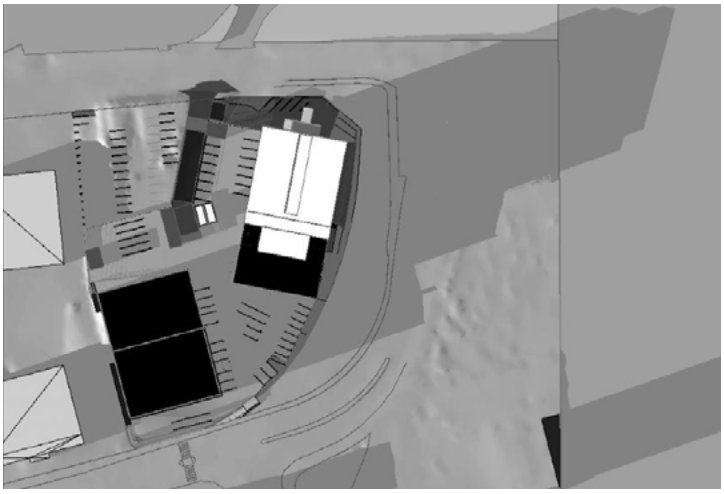
Skuggbildning 12.00 sommarsolståndet



Skuggbildning 12.00 Höstdagjämning



Skuggbildning 17.00 sommarsolståndet



Skuggbildning 17.00 Höstdagjämning

Riksintressen

Detaljplanens genomförande bedöms inte påverka riksintresset negativt då planförslaget inte medger bebyggelse över 45 meter.

Detaljplanens genomförande bedöms inte påverka berört riksintresse negativt. Bestämmelserna om riksintressen i 4 kap miljöbalken utgör dock inget hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet. Genomförandet av detaljplanen bedöms inte påverka riksintressets syfte negativt eftersom planområdet ligger inom befintlig bebyggelsestruktur.

Kommunen gör bedömningen att ändringen av detaljplanen inte innebär någon negativ påverkan på berörda riksinressen.

Annat

Kulturmiljö

Ändringen av detaljplanen bedöms inte negativt påverka kulturmiljövärdet för Innerstadens begravningsplats då en begravningsplats utgör en solitär som ska tåla förändringar i omgivningen.

Motiv till detaljplanens regleringar

Motiv till regleringar

Utgående planbestämmelser inom ändringsområdet

Mark som inte får bebyggas	Denna planbestämmelse utgår med syfte att möjliggöra påbyggnad av kontorslokaler inom ändringsområdet. I och med att denna bestämmelse utgår och ersätts med nya bestämmelser som medger byggrätt avses även 39 § i byggnadsstadgan från 1973 utgå.
II - Antal våningar	Denna planbestämmelse utgår med syfte att ersättas med ny reglering avseende högsta höjd inom ändringsområdet.

Tillkommande planbestämmelser inom ändringsområdet

h1 - Högsta nockhöjd på byggnad är 16 meter över marknivå (+7,3 meter i RH2000).	Planbestämmelsen syftar till att möjliggöra en påbyggnad om 2 våningar. En utökad nockhöjd syftar till att möjliggöra en tätare och mer stadsmässig bebyggelsestruktur som ska bidra till att Norra utvecklingsområdet blir en mer tätbebyggd stadsdel med en ökad blandning av verksamheter och fler arbetsplatser. Planförslaget syftar till att reglerar olika nockhöjder på huskropparna inom fastigheten Hajen 10 för att anpassa den nya bebyggelsen till omgivningen och stadsbilden. Högsta nockhöjd ska beräknas utifrån marknivå mot söder vilket är +7,3 meter i RH2000.
h2 - Högsta nockhöjd på byggnad är 18 meter över marknivå (+7,3 meter i RH2000).	Planbestämmelsen syftar till att möjliggöra en påbyggnad om 2 våningar samt lanterinin. En utökad nockhöjd syftar till att möjliggöra en tätare och mer stadsmässig bebyggelsestruktur som ska bidra till att Norra utvecklingsområdet blir en mer tätbebyggd stadsdel med en ökad blandning av verksamheter och fler arbetsplatser. Lanterninens syfte är att möjliggör ljusinsläpp för god arbetsmiljö till kontorslokaler. Planförslaget syftar till att reglerar olika nockhöjder på huskropparna inom fastigheten Hajen 10 för att anpassa den nya bebyggelsen till omgivningen och stadsbilden. Högsta nockhöjd ska beräknas utifrån marknivå mot söder vilket är +7,3 meter i RH2000.

Medverkande i projektet

Detaljplanen har tagits fram av Stadsbyggnadsförvaltningen i samarbete med andra kommunala förvaltningar.

Skuggstudien och perspektivvyer har tagits fram av XYZDP AB.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2025-06-24

Frida Lindberg	Anneli Jonsson-Ölund	Ruben Norén Selberg
Planchef	Planarkitekt	Planarkitekt

Dnr: KLF 2023/267

LULEÅ KOMMUN

Ändring för del av stadsplan för Kv Valrossen mfl (A318),

Del av Hajen 10, Robertsvik

Luleå kommun **Norrbottens län**

Granskningsutlåtande

Bakgrund

Samhällsbyggnadsutskottet beslutade den 20:e november 2023 § 30 att ge kommundirektören i uppdrag att upprätta ett förslag till detaljplan för fastigheterna Hajen 10 och 11 i syfte att pröva förutsättningarna för centrumverksamhet, handel och kontor.

Planuppdraget föranleder två planärenden. Detta är ett av dessa två.

Detaljplanen har inte föregåtts av något detaljplaneprogram.

Hur samrådet bedrivits

Ändringen av detaljplanen handläggs enligt reglerna för begränsat standardförfarande i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900). Ett begränsat standardförfarande kan användas exempelvis när planförslaget berör en åtgärd av mindre betydelse med en mycket liten och tydlig samrådskrets som berörs. Den förenklade processen innebär endast ett samråd och det är möjligt för samrådskretsen att godkänna förslaget till detaljplan redan under samrådet. Samrådskretsen kan begränsas till Länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och kända sakägare och i direkt anslutning till det område som berörs av ändringen.

Planhandlingarna och information om samrådet har i detta fall enbart sänts till länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och berörda sakägare (se sändlista). Samrådstiden för förslaget var under perioden 5 juni – 19 juni 2025. Två sakägare har önskat förlängning vilket godkändes. Deras samrådstid förlängdes med två arbetsdagar tom 2025-06-24.

Samråd har under arbetet med planförslaget även skett kontinuerligt med berörda kommunala förvaltningar och bolag.

Under samrådstiden inkom 8 skrivelser.

Skrivelser utan synpunkter/övriga kommentarer har inkommit från:

- Länsstyrelsen Norrbotten, 2025-06-19
- Kallvikens fastigheter AB, 2025-06-11
- Mark- och exploatering, Luleå kommun, 2025-06-16
- H10 Fastigheter i Luleå AB, 2025-06-18
- Luleå Domkyrkoförsamling, 2025-06-23
- Region Norrbotten, 2025-06-23

Skrivelser med synpunkter/övriga kommentarer har inkommit från:

- Lantmäteriet, 2025-06-02
- Miljö- och byggnadsnämnden, 2025-06-18

Synpunkterna sammanfattas och kommenteras nedan.

Inkomna skrivelser

Inkomna skrivelser redovisas här i sammanfattad och förkortad form. Skrivelserna i sin helhet finns att tillgå på kommunstyrelseförvaltningen. Länsstyrelsens synpunkter redovisas i sin helhet.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentarer skrivs med kursiv stil för att tydligt skilja dem från inkomna synpunkter.

Myndigheter

Länsstyrelsen Norrbotten

Länsstyrelsens synpunkter läggs in i sin helhet/yttrandet bifogas och kan kortfattat skrivas in i redogörelsen och kommenteras.

Val av planförfarande

Kommunen avser att begränsa standardförfarandet enligt 5 kap 18 § PBL. Under förutsättning att alla som kommunen samrått med godkänt planförslaget ställs inte planen sedan ut för granskning, utan går i stället direkt till antagadeskedet.

Länsstyrelsen vill därför förtydliga att Länsstyrelsen härmed godkänner planförslaget i nuvarande skick.

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10§

Länsstyrelsen har inget att tillägga i fråga om hur planförslaget tillgodoser statliga eller andra allmänna intressen och bedömer, med hänsyn till prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden, att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas.

Råd enligt 2 kap. PBL

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att planändringens konsekvenser är av mindre betydelse för Innerstadens kyrkogård samt omgivande stadsmiljö.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Kommunen bedömer att ett genomförande av detaljplanen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.

Kommentarer:

Kommunstyrelseförvaltningen har noterat Länsstyrelsens ställningstaganden och att de godkänner planförslaget.

Lantmäteriet

Beskrivning av fastighetsrättsliga konsekvenser saknas.

Det är viktigt att alla som berörs av en detaljplan kan förstå planens konsekvenser för den egna fastigheten. ”Av planbeskrivningen ska de konsekvenser som ett genomförande av detaljplanen medför för bland annat sakägare, andra berörda och miljön framgå. Med detta menas att det för i princip varje enskild fastighet bör redovisas vad detaljplanen innebär med avseende på bland annat huvudmannaskap, allmänhetens tillträde, kommande fastighetsbildning, utförande och deltagande i gemensamhetsanläggningar. (Utdrag ur proposition 2009/10:170 s. 435)”.

I det aktuella planförslaget finns ingen beskrivning i texten om vilken fastighetsbildningsåtgärd som behövs för att planen ska kunna genomföras. Det saknas också beskrivning om konsekvenser. Beskrivningen bör innehålla ett utkast till redogörelse av juridiska och ekonomiska konsekvenser, även på fastighetsnivå. Ett sätt att åskådliggöra detta på är att upprätta en fastighetskonsekvensbeskrivning.

Plankartan kan förtydligas.

I plankartan finns det notering om ”Del av Stadsplan som ersatts av andra detaljplaner”. Hur områdena som ligger utanför planförslaget hanteras har ingen betydelse i denna planprocess och bör inte tas med i plankartan.

Kommentarer:

Kommunstyrelseförvaltningen har i denna detaljplan gjort bedömningen att det inte finns några fastighetsrättsliga konsekvenser som infaller och har av den anledningen inte skrivit något om detta. Kommunstyrelseförvaltningen har lagt till informationen på plankartan för att vara tydliga i vad som gäller. Kommunstyrelseförvaltningen tolkar inkommet yttrande som att Lantmäteriet har synpunkter men att de godkänner planförlaget.

Kommunala förvaltningar och bolag

Miljö- och byggnadsnämnden

Jag, berörd sakägare godkänner planförslaget under samrådet.

Avdelning miljö och bygg vill informera om att det finns en historisk förorening inom området som omfattas av planändringen. Tidigare saneringsarbeten har genomförts inom området, och vi bedömer att planändringen inte kommer att medföra någon risk för människors hälsa eller miljö. Avdelningen miljö och bygg vill dock för tydlighetens skull upplysa om att det finns kvarvarande föroreningar inom delar av fastigheten Hajen 10 och angränsande fastigheter som inte ingår i den nuvarande planändringen. Dessa föroreningar behöver utredas och tas om hand i eventuella framtida processer.

Kommentarer:

Kommunstyrelseförvaltningen har noterat Miljö- och byggnadsnämndens ställningstaganden och att de godkänner planförslaget. Kommunstyrelseförvaltingen har också noterat den övriga informationen och ser denna som inspel till eventuellt framtida processer. Eftersom de kvarvarande föroreningarna inte finns inom området som ändringen berörs innebär informationen ingen revidering av planförslaget.

Övriga

Kallviken fastigheter AB

Jag, berörd sakägare godkänner planförslaget under samrådet.

Kommentarer:

Kommunstyrelseförvaltningen har noterat sakägarens ställningstaganden och att de godkänner planförslaget.

Mark- och exploatering, Luleå kommun

Jag, berörd sakägare godkänner planförslaget under samrådet.

Kommentarer:

Kommunstyrelseförvaltningen har noterat sakägarens ställningstaganden och att de godkänner planförslaget.

H10 fastigheter i Luleå AB

Jag, berörd sakägare godkänner planförslaget under samrådet.

Kommentarer:

Kommunstyrelseförvaltningen har noterat sakägarens ställningstaganden och att de godkänner planförslaget.

Luleå Domkyrkeförsamling
Jag, berörd sakägare godkänner planförslaget under samrådet.

Kommentarer:

Kommunstyrelseförvaltningen har noterat sakägarens ställningstaganden och att de godkänner planförslaget.

Region Norrbotten
Jag, berörd sakägare godkänner planförslaget under samrådet.

Kommentarer:

Kommunstyrelseförvaltningen har noterat sakägarens ställningstaganden och att de godkänner planförslaget.

Ställningstagande och förändringar

Ett fåtal synpunkter/övriga kommentarer har inkommit. Kommunstyrelseförvaltningen gör bedömningen att alla i den berörda samrådskretsen har godkänt planförslaget.

Med anledning av inkomna synpunkter görs följande förändring /-ar i planhandlingarna:

- Enbart ändringar av förtydligande eller redaktionell karaktär har genomförts.

Kommunstyrelseförvaltningen

Sektor Samhällsbyggnad & demokrati, 2025-06-24

Maria Andersson Nordgren	Anneli Jonsson-Ölund
Tf. Planchef	Planarkitekt

§ 52

Bildande av naturreservatet Kalvholmen

Ärendenr 2025/1100-3.3.4.4

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Kalvholmen med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara *Naturreservatet Kalvholmen*.
2. Fastställa bifogad skötselplan (bilaga 6 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
3. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Reservationer

Samuel Ek (KD) och Sana Suljanovic (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag om naturreservatsbildning för ett antal tätortsnära områden och skärgårdsöar. Enligt beslutet skulle förslagen tas fram gruppvis, där Kalvholmen ingår i den första gruppen med målsättningen om ett inrättande under 2025.

Kommunstyrelsen beslutade 2024-12-02 § 310 om inriktningen för naturreservatet och gav i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att fullfölja den formella processen för reservatsbildning.

Utifrån beslutad inriktning och föreslagen avgränsning av området har kommunstyrelseförvaltningen i samråd med berörda förvaltningar tagit fram ett förslag till bildande av naturreservatet. Förslaget uppfyller miljöbalkens krav på innehåll för ett reservatsbildningsbeslut och följer rådande norm för hur sådana beslut bör utformas. Förslaget innehåller således syftena med reservatet, redovisning av skälen för beslutet, vilka föreskrifter som ska gälla i reservatet samt en skötselplan för området. Skötselplanen bifogas dokumentet.

Förslaget har, förutom till obligatoriska externa myndigheter, även remitterats till intresseföreningar och berörda sakägare. Eftersom kommunen är den enda markägaren är sakägarkretsen begränsad till ett fåtal, t ex ledningsrättsinnehavare och arrendatorer.

Inkomna synpunkter har medfört några mindre justeringar i avgränsning och föreskrifter, vilket framgår i förslagets ärenderedogörelse, men inget som påverkar den av kommunstyrelsen beslutade inriktningen för reservatet.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Kalvholmen med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara Naturreservatet Kalvholmen. Fastställa bifogad skötselplan (bilaga 6 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Ulrika Lundberg (V) föreslår bifalla kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Samuel Ek (KD) och Sana Suljanovic (M) föreslår avslå kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag och Samuel Ek med fleras förslag mot varandra och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Dialog
Dialog har skett med kommunstyrelseförvaltningens detaljplan- och mark- och exploateringskontor, infrastruktur- och serviceförvaltningen sektioner för landskap/trafik och park/natur, avdelning miljö och bygg samt med kultur- och fritidsförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens beslut 2024-12-02 § 310, KLF Hid: 2024.11706
- Beskrivning av naturreservatet Kalvholmen i Luleå kommun, KLF Hid: 2025.8699
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande bildande av naturreservatet Kalvholmen, KLF Hid: 2025.8698

Beskrivning av naturreservatet Kalvholmen i Luleå kommun

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Kalvholmen
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	219 ha (varav land 153 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Hertsön 11:1, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara ett skogsområdes värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Skogsbiotoper, stränder, våtmarker och andra naturtyper ska få utvecklas naturligt, liksom de processer och strukturer som präglar dessa miljöer. Syftet är även att de delar som idag har lägre naturvärden ska utvecklas mot naturligt tillstånd. Området ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att tillgodose behovet av naturupplevelser, friluftsliv och rekreation i ett tätortsnära naturområde. Häst- och ridverksamhetens förutsättningar ska särskilt beaktas. Lämningar av tidigare mänsklig verksamhet ger kulturhistoriska värden som också ska värnas.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna ett lättillgängligt friluftsliv i tätortsnatur där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till naturligt utvecklad skog och andra naturtyper.

- Bevara en landskapstyp med viktiga naturgeografiska värden som utvecklats som följd av den senaste istiden och efterföljande landhöjning ur havet.

- Tillgodose funktionen som värdekärna i anslutning till en viktig ekologisk och social grön korridor i stadsbygdens grönstruktur.

- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, friluftsliv och kulturmiljö.

- Äldre skog med därtill förknippade strukturer, substrat och arter bevaras och utvecklas för sina naturvärden. Det innebär bland annat att gamla träd ska gynnas vid skötseln och död ved ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.

- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.

- Påverkad skog utvecklas mot högre naturvärden genom att lämnas för fri utveckling eller genom riktad skötsel där så lämpligt.

- Lövskog och lövträd gynnas generellt om det inte står i konflikt med bevarandet av annan värdefull skogstyp.

- Kulturmiljöer (t ex tomtplatser, husgrunder och stenmurar) sköts så att deras karaktär, natur- och kulturmiljövärden bevaras och utvecklas.

- Naturvärden knutna till strandskog och landhöjningssuccessioner bevaras och utvecklas. Det innebär att sådana biotoper i huvudsak lämnas för fri utveckling, men begränsade åtgärder för att gynna värden knutna till lövträd och lövskog kan bli aktuella.

- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis iordningsställda ridvägar, stigar, grillplatser, utsiktsplatser och informationstavlor.

- Naturreservatet etiketteras som ”hästreservat” på så sätt att det framgår av skyltning och annan information att häst- och ridverksamheten är prioriterad i området och att besök ska ske med hänsyn till detta.

- Längs markerade stigar kan högre grad av öppenhet i vegetationen eftersträvas, för tillgänglighet och trygghet. Men av pedagogiska skäl bör stigar även finnas i mer naturligt utvecklad skog.

- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.

- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom ridning, vandring, skidåkning, bär- och svampplockning, motion, träning och dylikt. Motoriserade aktiviteter, tävlingsverksamhet, bullrande eller på annat sätt störande aktiviteter tillåts inte – särskilt inte sådant som kan komma i konflikt med ridintresset.

- Området sköts genom fastställd skötselplan.

Skälen för beslutet

Skälen för bildandet av naturreservatet är de höga naturvärdena knutna till en omväxlande skogsmiljö med bland annat ett stort inslag av lövträd. Här finns varierade barrblandskogar på frisk mark, men även fuktigare och frodigare lövdominerade områden, bland annat i form av landhöjningsskogar i de strandnära delarna och igenväxande gamla odlingar samt våtmarker, som alla bidrar till reservatets skyddsvärde. Området har likväl höga rekreativa värden med framför allt stor betydelse för tätortsnära häst- och ridverksamhet. Stall, ridanläggning och ridvägar ger förutsättningar för verksamhetens utövande och utveckling.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets natur- och rekreationsvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar samt skada, ta bort eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar eller delar därav.
2. Skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att spränga, borra, schakta, dika, dämma, utfylla, anordna upplag, tippa, gräva, muddra eller bedriva täkt i någon form.
3. Uppföra byggnad eller annan anläggning.
4. Anlägga väg.
5. Släppa ut eller sprida gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.

6. Plantera eller föra in växt-, djur- eller svampart.
7. Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde. Avseende terrängskoter gäller förbudet inom område markerat i kartan i bilaga 3.

Vidare är det utan Luleå kommuns tillstånd inom hela reservatet förbjudet att:

8. Sätta upp tavla, plakat eller skylt.
9. Anlägga stängsel eller ledning i luft, mark eller vatten.

Undantag från föreskrifterna i punkt A:

1. Ovanstående föreskrifter, A 1-9, gäller inte inom område markerat i kartan i bilaga 4 till detta beslut.
2. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet (och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § i detta beslut).
3. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för drift och underhåll av vägar, befintliga byggnader och andra anläggningar.
4. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll och utvecklande av stigar, spår, ridvägar och andra mindre anläggningar för friluftslivets behov.
5. Stängsel för hästar i hagar och betesmarker får uppföras utan tillstånd.
6. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för uppförande av anläggningar eller utförande av åtgärder som syftar till att förbättra vattenkvaliteten i Hertsöfjärden. Åtgärder som påverkar naturvärden och/eller rekreationsvärden ska anmälas för samråd med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § miljöbalken, i det fall de inte prövas enligt annat lagrum i miljöbalken.
7. Ledningsgator får röjas och trädsäkras i enlighet med tillämpliga föreskrifter för respektive ledning.
8. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bekämpning av invasiva främmande arter.
9. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för undersökningar, sanering, efterkontroll och skötsel av nedlagd deponi.
10. Motordrivna fordon får framföras på därför avsedda vägar om inte annat framgår av skyltning. Undantaget gäller ej för terrängskoter.

11. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktigas att tåla att följande åtgärder kan komma att utföras för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar.
3. Anläggande och underhåll av ridvägar, stigar, spår och andra anläggningar för friluftslivets behov.
4. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv.
5. Genomförande av återkommande naturvårdsinriktade och för friluftsliv och kulturmiljövärden gynnande skötselåtgärder, såsom avverkning av träd för att gynna naturvärdesträd, röja bort gran för att gynna lövträd, röjning av buskar och träd på mark med öppen ört- och gräsdominerad vegetation, underhåll av brynvegetation, slåtter, röjning och gallring längs vissa stigar för att skapa glesa och luckiga bestånd, eller annan åtgärd för att gynna skogsstruktur och trädslagsblandning som är gynnsam ur naturvärdessynpunkt och för förutsättningarna för rödlistade eller på annat sätt missgynnade eller skyddsvärda arter.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Skada mark eller vegetation, inklusive döda stående eller liggande träd och delar därav, eller i övrigt genom att t ex gräva upp eller plocka mossor, lavar och svampar, eller gräva upp örter, gräs, halvgräs och ormbunkar.
2. Skada eller störa djurlivet, t.ex. genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt samt att fånga, flytta eller döda däggdjur, fåglar, kräldjur eller groddjur.
3. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, inrista, gräva eller måla.

4. Sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, göra inskrift eller andra markeringar på träd eller i naturen i övrigt.
5. Fånga eller insamla ryggradslösa djur.
6. Elda, annat än i av naturvårdsförvaltaren iordningställda eldstäder.
7. Medföra ej kopplad hund, katt eller annat sällskapsdjur.
8. Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde. Avseende terrängskoter gäller förbudet inom område markerat i kartan i bilaga 3.
9. Framföra vattenskoter.
10. Ta ved. Endast egen medhavd ved eller ved från av förvaltaren iordningställda vedförråd får användas.
11. Cykla.
12. Ej utan naturreservatsförvaltarens tillstånd anordna organiserade tävlingar eller arrangemang.

Undantag från föreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet.
2. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.
3. Fiske och jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området.
4. Motordrivna fordon och cykel får framföras på därför avsedda vägar om inte annat framgår av skyltning. Undantaget gäller ej för terrängskoter.
5. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).
6. Tävlingar och arrangemang knutna till häst- och ridverksamhet är tillåtna i området.

Andra föreskrifter och bestämmelser som gäller för området

Förbud mot terrängkörning

Huvuddelen av reservatets landområde omfattas av ett förbud mot körning i terräng med motordrivet fordon, beslutat av Luleå kommun. Förbudsområdet överensstämmer avseende terrängskoter med det område som reservatsföreskrifterna anger och som är markerat i kartan i bilaga 3.

Detaljplaner
Huvuddelen av området omfattas av detaljplan där angiven användning är ”Friluftsområde med ridverksamhet” med en beteckning som anger ”Mark där naturområdet ska bevaras och hållas tillgängligt för allmänheten”.

Området angränsar direkt mot en detaljplan för ett nytt industriområde, Hertsöfältet. Delen som angränsar mot reservatet har angiven markanvändning ”Natur”, vilket ger en skyddszon på ca 300 meter mot industritomterna. Planen är under pågående revidering med syfte att expandera industrimarken. Naturreservatets avgränsning och markanspråken i den pågående planprocessens har avpassats för att optimera behoven och samtidigt skydda förekommande natur- och rekreationsvärden inom naturreservatet.

Redogörelse för ärendet

Kalvholmen har varit reserverat för friluftslivsändamål med inriktning på ridverksamhet sedan åtminstone 1990-talet. I den fördjupade översiktsplanen för Luleå tätort som antogs 1993 rekommenderas att anläggningar för friluftsliv skulle prioriteras, hänvisandes till den sedan 1991 gällande detaljplanen för området.

Områdets flora uppmärksammades i en inventering utförd av Sture Westerberg 1991 och i kommunens naturvårdsplan klassades delar av skogen sedan som mycket höga naturvärden. I en lövskogsinventering som kommunen utförde 2012 bedömdes flera delområden ha hög kvalitet för de organismer som för sin livscykel är beroende för lövträd och död lövved.

I kommunens översiktsplan från 2013 angavs ett antal områden som utredningsområden för nya naturreservat, där Kalvholmen var ett av de utpekade områdena, och som en följd av detta gav kommunstyrelsen i uppdrag till dåvarande samhällsutvecklingskontoret att ta fram förslag till beslut om naturreservatsbildning (2016-12-05 § 282).

I Grönplan Luleå som antogs av kommunstyrelsen 2020 angavs Kalvholmen som en betydelsefull del i den övergripande grönstrukturen med höga värden för ekosystemtjänsterna biologisk mångfald och rekreation och hälsa.

Den nu gällande översiktsplanen (antagen 2021) pekar fortsatt ut Kalvholmen som ett framtida kommunalt naturreservat och kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att ta fram beslutshandlingar för naturreservatet med målsättningen om ett bildande under 2025.

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens or-

nitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, Luleå ridklubb, Hertsö stalldrängar samt Luleå ryttarförening.

Yttranden har inkommit från flertalet av remissinstanserna, enligt nedan. Kommunens kommentarer, ställningstaganden och eventuella ändringar som följd av yttrandena markeras *kursivt*.

Länsstyrelsen meddelar att de ser positivt på att kommunen inrättar naturreservatet och har inga synpunkter i övrigt.

Skogsstyrelsen har framfört synpunkter om ett utpekat lövrikt skogsområde inom naturreservatet som de anser bör skötas så att andelen äldre lövträd bibehålls eller ökar. *Berörda delområden i skötselplanen ger i huvudsak utrymme för efterfrågad skötsel och synpunkten föranleder ingen ändring.*

Luleå jaktvårdsklubb avger ingen erinran men framför att de välkomnar att fiske och jakt ska vara tillåtet i området.

Norrbottens ornitologiska förening framför synpunkter om önskvärda nya anläggningar i området, såsom rastplats med utsiktsplattform och även uppsättande av slaguggleholkar. Man framför även synpunkten att det är viktigt att strandskogen mellan Kalvholmen och Gräsörenbron skyddas. *Tillkommande anläggningar för fågelskådning och annan rekreation är en möjlighet inom naturreservatet, men inget som beslutas om vid bildandet av reservatet. Strandskogen närmast Kalvholmen skyddas i reservatet, medan resterande del inte ingår. Synpunkterna föranleder ingen ändring.*

Lumire framför att kullarna av schaktmassor (delområde 12 i skötselplanen) är att betrakta som en nedlagd deponi och att nödvändiga åtgärder som rör skötsel, efterkontroll, undersökningar, information och sanering i och vid delområdet inte bör förhindras vid bildande av naturreservatet. I övrigt har man inga erinringar. *Ett nytt undantag från A-föreskrifterna har införts där efterfrågade åtgärder om sanering etc medges.*

Gällivare skogssameby meddelar att de inte har något att erinra mot reservatsbildningen och att de ser positivt på att områden med höga naturvärden ges långsiktigt skydd. Man ber också att kommunen i fortsatt planering, förvaltning och skötsel av reservatet tar hänsyn till renar och renskötseln. *Skötseln kommer att ske med denna hänsyn. Att bevara och utveckla naturvärden knutna till äldre skog med kontinuitet är generellt gynnsamt för renar och renbete.*

Luleå ridklubb har inkommit med ett yttrande som även Hertsö stalldrängar och Luleå ryttarförening står bakom. Man ställer sig positiv till att reservatet bildas och välkomnar särskilt att reservatet beskrivs som ett ”hästreservat”,

där häst- och ridverksamheten är prioriterad. Synpunkterna rör innehållet i skyltning, information, skoterförbud och ridvägarnas omfattning och märkning. *Dessa synpunkter tas om hand av kommunen och blir ett underlag för framtida utformning av skyltar etc, men föranleder ingen ändring eller komplettering av reservatsbildningshandlingarna.* Luleå ridklubb har även mätt in befintliga ridstigar som de delgivit kommunen. *Stigarna läggs in i skötselplanens karta över anläggningar och information.*

Man framför också en synpunkt om att hästhagarna i en del av området sommartid bör kunna expanderas in i angränsade skog för att erbjuda möjlighet till skydd och skugga. *Synpunkten har tillmötesgåtts genom att skötselplanens mål och skötselbeskrivning kompletterats för att möjliggöra detta.* Man föreslår även undantagsregler för oförutsedda och exceptionella händelser där man kan bli tvungen att vidta åtgärder som kan ligga i konflikt med reservatets föreskrifter, till exempel vid brand eller annan oförutsedd händelse som måste lösas genom upprättandet av provisoriska anläggningar eller andra ytbehov. *En viss möjlighet att söka dispens från reservatsföreskrifter finns i miljöbalken. Vid akuta behov kan man annars luta sig mot brottsbalkens allmänna grunder för ansvarsfrihet, där man bland annat kan åberopa nöd "när fara hotar liv, hälsa, egendom eller något annat viktigt av rättsordningen skyddat intresse." (24:4 2 st BrB). Det är svårt att gardera sig för alla oförutsebara händelser och formulera undantag för dessa vid reservatsbildning. Synpunkten föranleder därför ingen ändring.*

Kommunens planering av ett angränsande nytt verksamhetsområde pågår parallellt med reservatsbildningsprocessen. För att inte bygga in en eventuell konflikt om markanspråk har gränsen för reservatet justerats något sedan remissversionen. Det är ca 1 ha av skog med begränsade värden för reservatets syfte som har lyfts ut ur reservatet.

Kommunens bedömning

Området utgör ett tätortsnära naturområde som är värdefullt såväl ur naturvårdssynpunkt som för rekreation. Reservatet omfattar skogar och andra naturtyper som hyser förutsättningar för en stor mångfald av växter och djur knutna till opåverkade miljöer. I området förekommer ett flertal rödlistade, fridlysta och andra ovanliga arter. Mot bakgrund av närheten till tätorten och bebyggelsen i angränsande bostadsområde har området också stor betydelse för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av orörd natur. Möjligheterna till ridning i områdets skog är en särskilt betydelsefull aspekt och utgör ett av de viktigaste värdena som reservatet avser skydda.

Skogsavverkning, dikning eller andra åtgärder som skadar mark eller vegetation på land eller i vatten, byggande av anläggningar eller andra exploateringar skulle innebära att områdets naturvärden och opåverkade och ostörda karaktär förstörs. Sådana åtgärder riskerar även att hindra eller avhålla all-

mänhetens tillgång till naturområdet. Med tanke på skogens historik och struktur har den goda förutsättningar att stärka naturvärdena ytterligare om den tillåts utvecklas genom naturliga processer och hänsynsfull skötsel. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Ett reservatsbildande av området ligger i linje med arbetet mot uppfyllandet av nationella och regionala miljökvalitetsmål. Naturreservatet bidrar till att målen *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker* och *God bebyggd miljö* kan uppfyllas. Bland de globala Agenda 2030-målen berörs främst mål 15, *Ekosystem och Biologisk mångfald* samt mål 3 *God hälsa och välbefinnande*. Kalvholmens geografiska läge ger goda förutsättningar för att bidra till folkhälsan. Inom den nationella folkhälsopolitikens målområde 5, Boende och närmiljö, påtalas att grönska och natur är viktiga resurser för hälsa som gynnar fysisk aktivitet, lek och friluftsliv. Tillgänglighet till bostadsnära natur kan ha särskilt stor betydelse för socioekonomiskt svagare grupper. Reservatsbildandet bidrar uppenbart till Sveriges samtliga tio friluftslivsmål. Barnkonventionens barnperspektiv tillgodoses, inte minst med tanke på att reservatet säkerställer området för den organiserade ridverksamheten.

Luleå kommun bedömer att en naturreservatsbildning är förenligt med kommunens översiktsplan. Där anges markanvändningen Natur med rekommendationen att området ska utredas som nytt naturreservat. I gällande detaljplan för området är användningen ”Friluftsområde med ridverksamhet” med en beteckning som anger ”Mark där naturområdet ska bevaras och hållas tillgängligt för allmänheten”. Kommunen bedömer att bildandet av reservatet inte strider mot planbestämmelserna och att beslutet därmed är förenligt med 7 kap 8 § miljöbalken.

Reservatet ingår i ett område som är av betydelse för totalförsvaret och Luleå flygplats och som enligt 3 kap 8-9 § miljöbalken så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka dessa intressen. Luleå kommun bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt försvårar bedrivandet av dessa verksamheter. Området ligger också inom riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap § 2 och kommunen bedömer att reservatsbildningen inte heller påverkar det riksintresset i negativ riktning. Luleå kommun bedömer därför att reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Luleå kommun finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap 25 § miljöbalken att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som gjorts är nödvändiga för att bevara de höga natur- och rekreationsvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Beskrivning av området

Area:	ca 219 ha, varav land ca 153 ha
Naturtyper:	Skogsmark ca 117 ha, varav produktiv skog ca 108 ha Öppen våtmark ca 11 ha Strandäng ca 6 ha Kulturmark ca 3 ha Övrig mark ca 16 ha Vattenområde ca 66 ha

Naturreservatet utgörs av Kalvholmen och anslutande landområde mot bostadsområdet Hertsön. Kalvholmen utgörs idag av en halvö i Hertsöfjärden där den omsluts av vatten på tre sidor. De yttre delarna av holmen är de äldsta och högst belägna där de som mest har en höjd på ca 14 m ö h. Den forna ön växte genom landhöjningen samman med fastlandet genom att sundet, som på äldre kartor benämns Snålsladan, slöts vid det förra sekelskiftet. Därefter har landet successivt höjts till dagens nivå och spåren av sundet syns i landskapet idag genom det stråk av myrmark som avgränsar själva Kalvholmen mot ”fastlandet”.

Sedan Hertsöfjärden dämdes upp i samband med att industrimarken på Svartön anlades på 1970-talet har landhöjningens effekter avstannat, vilket bland annat får följden att Kalvholmens landtillväxt inte längre pågår som förr. Det får även ekologiska följder både i vattenmiljön och i reservatets strandzon där vattenståndsfluktuationernas och isskavningens effekter som annars präglar Bottenvikens naturliga strandmiljöer här tydligt har minskat. Om fördämningen vid Gräsörenbron finns kvar kommer Hertsöfjärden framgent att successivt utvecklas alltmer mot sjölika förhållanden.

Jordarterna i reservatet är huvudsakligen morän i de högre delarna av själva Kalvholmen och på andra före detta grund och öar som Kattgrundet och Kråkören. I de lägre delarna breder finsediment ut sig, ställvis överlagrat av ett tunt torvlager. Den underliggande berggrunden består av gnejsig granodiorit som sällan går i dagen inom området, utom på Kalvholmens högsta del där den framträder på ett par ställen.

Området präglas av en historia av tidigare småskaligt jordbruk med skogsbete och enstaka mindre tomtetableringar. Idag har naturen återtagit det mesta, vilket tillsammans med landhöjningen skapat den nuvarande beskogade halvön med dess goda förutsättningar för biologisk mångfald. Dagens ridanläggning är belägen där ett större gårdsställe fanns med dess omgivande odlingsmarker, vilka idag används som hästhagar. I övrigt märks de gamla bosättningarna främst som namn på dagens kartor, Kråkören och Vallvik med deras igenväxande inägor. Vid Björkvik och vid stranden ute på Kalvholmen fanns

under några decennier på 1900-talet sommarstugor som revs bort i samband med stålverk 80-epoken.

Barrblandskog med ett stort lövinslag dominerar på halvön. Markförhållandena ger friska till torra vegetationstyper på moränen i de högre delarna av området. De våtare partierna längs stränderna och vid det forna sundet mot fastlandet intas av mer rena lövskogar av skiftande karaktär. Sundet upptas idag av strandsumpkärr som till del ännu är öppna men som i torrare delar tätnar med ung björkskog.

Barrblandskogen inne på ön är av varierande ålder, struktur och trädslagsblandning. Gran dominerar med inslag av björk och tall. Fläckvis finns åldrar på upp emot 200 år i bestånden. Trots den brukade karaktären finns ett flertal rödlista naturskogsarter som visar på kontinuitet i skogsskikt och struktur. Bland annat har granticka, ullticka, blackticka, gränsticka, ulltickeporing och harticka påträffats. Bland skogslevande fåglar kan nämnas tretåig hackspett, spillkråka och järpe. Ett tecken på det gamla skogsbetet är den allmänna förekomsten av enbuskar. Skogen är ännu relativt gles och luckig vilket ger förutsättningar för en varierande struktur allteftersom de naturliga successionerna får fortgå.

Överlag är barrblandskogen av frisk ristyp där fält- och bottenskiktet karaktäriseras av lingon, blåbär, revlummer och kråkbär. Strandskogar följer i stort sett hela Kalvholmens västra, södra och östra sida med lövrika skogar som varierar i djup och trädslagsblandning och där död ved förekommer i stor omfattning. Spår efter födosökande hackspettar och bohål ses på ett flertal träd. Gråal, jolster, viden och björk dominerar. Vid de gamla sommarstugetomterna ses rester av trädgårdsväxter samt gamla solitära björkar och granar.

På fastlandssidan, vid Vallvik och Kråkören, är lövdominansen stor på de gamla odlingarna. Skogen har här vuxit till sig och börjar uppvisa naturvärdeshöjande kvaliteter med ett allt ökande inslag av död ved.

En avvikande miljö är de kullar av schaktmassor som lagts upp söder om koloniområdet. Vegetationen är en gles och luckig lövskog över ett fältskikt som präglas av näringsrika förhållanden med brännässlor, hallon, hundkex m.m. Trots de artificiella förutsättningarna har området potential att utveckla naturvärden knutna till lövskog och även som rekreationsområde för människor. Området utgör en nedlagd deponi som eventuellt kan komma att saneras i framtiden, men inga konkreta planer finns i dagsläget.

Hertsöfjärden är en välkänd fågellokal och det vattenområde som ingår i naturreservatet utgör en viktig del, med rastande fåglar vår och höst. En lång

rad noteringar av rödlistade arter har gjorts. Utter förekommer också i området.

Mot bakgrund av närheten till tätorten och bebyggelsen i angränsande bostadsområde har området också stor betydelse för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av orörd natur. Möjligheterna till ridning i områdets skog är en särskilt betydelsefull aspekt. Ridanläggningen i reservatet är sedan länge väletablerad med rasthagar på de gamla odlingstegarna och ridvägar runtom Kalvholmen. En före detta sommarstugetomt i Björkvik utgör idag ett fint utflyktsmål med grillplats och utsikt mot fjärden.

Hur man överklagar

Beslut om bildande av naturreservatet Kalvholmen kan överklagas hos länsstyrelsen enligt bilaga 5.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Bilagor

1. Naturreservatets avgränsning
2. Översiktskarta
3. Förbudsområde för terrängskoter
4. Område för undantag från reservatsföreskrifter A 1-9
5. Hur man överklagar
6. Skötselplan

Bilaga 1

Naturreservatets avgränsning

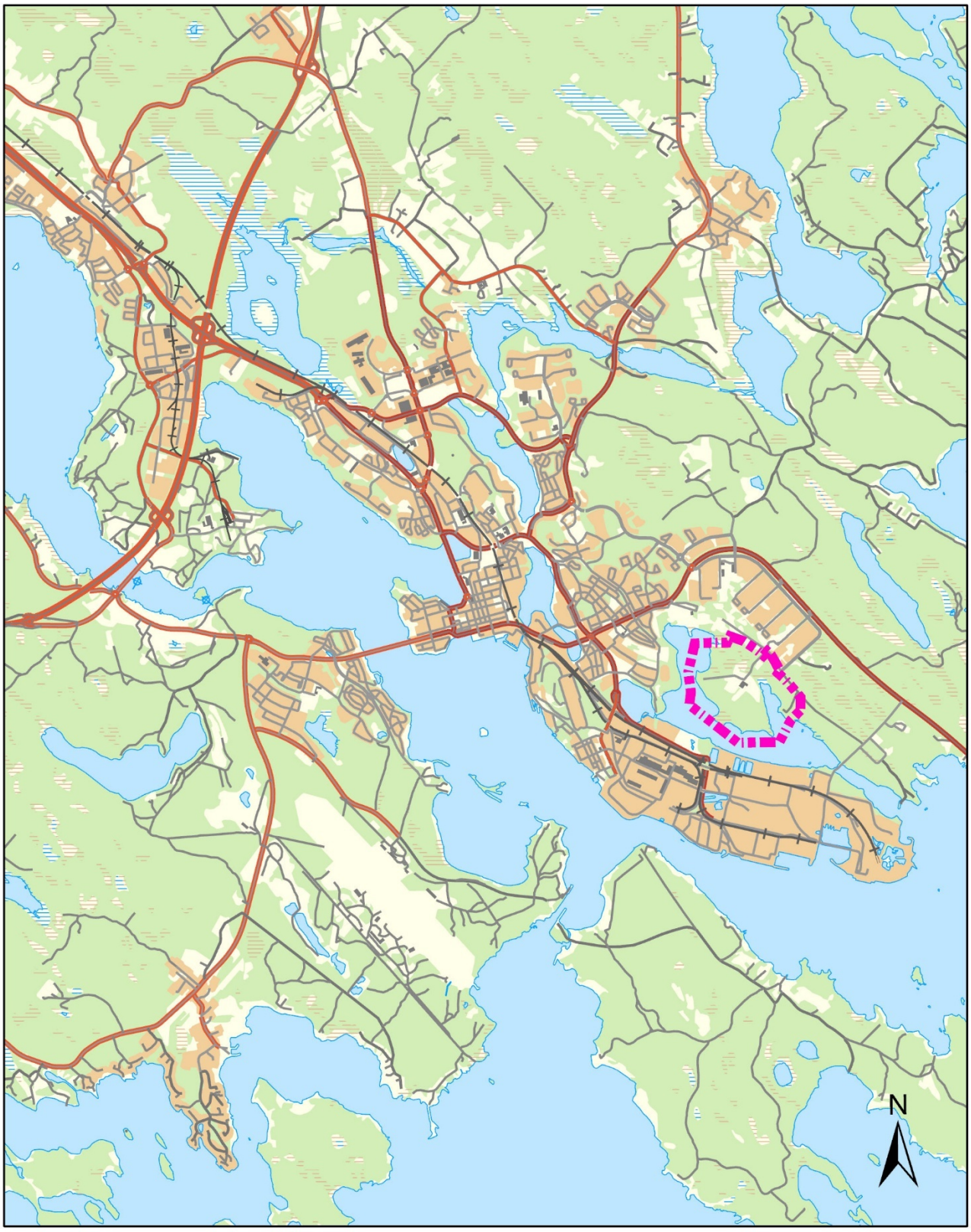


Gräns för naturreservatet Kalvholmen

0 0,5 1 Kilometer

Bilaga 2

Översiktskarta



Gräns för naturreservatet Kalvholmen

0 1,25 2,5 5 Kilometer

Bilaga 3

Förbudsområde för terrängskoter



Gräns för naturreservatet Kalvholmen

Förbud mot terrängskoter

0 0,5 1 Kilometer

Bilaga 4

Område för undantag från reservatsföreskrifter A 1-9



Bilaga 5

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar eller om det är en del av beslutet ni överklagar. Ange också varför ni anser att beslutet är felaktigt och vilken ändring som ni vill ha.

Bifoga handlingar och annat som ni anser stöder er uppfattning,

Överklagandet skall lämnas in eller skickas till **Luleå kommun**. För att överklagandet skall kunna prövas måste handlingarna ha inkommit till kommunen senast **inom tre veckor** från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande kommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till länsstyrelsen, om beslutsfattaren inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress, telefonnummer och e-postadress.

Överklagandet skickas till:

Luleå kommun
971 85 Luleå

eller via e-post:
lulea.kommun@lulea.se

Bilaga 6

Skötselplan för naturreservatet Kalvholmen

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av naturreservatet Kalvholmen. Vid planering och utförande av skötseln ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också följas.

2. Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara ett skogsområdes värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Skogsbiotoper, stränder, våtmarker och andra naturtyper ska få utvecklas naturligt, liksom de processer och strukturer som präglar dessa miljöer. Syftet är även att de delar som idag har lägre naturvärden ska utvecklas mot naturligt tillstånd. Området ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att tillgodose behovet av naturupplevelser, friluftsliv och rekreation i ett tätortsnära naturområde. Häst- och ridverksamhetens förutsättningar ska särskilt beaktas. Lämningar av tidigare mänsklig verksamhet ger kulturhistoriska värden som också ska värnas.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna ett lättillgängligt friluftsliv i tätortsnatur där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till naturligt utvecklad skog och andra naturtyper.

- Bevara en landskapstyp med viktiga naturgeografiska värden som utvecklats som följd av den senaste istiden och efterföljande landhöjning ur havet.

- Tillgodose funktionen som värdekärna i anslutning till en viktig ekologisk och social grön korridor i stadsbygdens grönstruktur.

- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, friluftsliv och kulturmiljö.

- Äldre skog med därtill förknippade strukturer, substrat och arter bevaras och utvecklas för sina naturvärden. Det innebär bland annat att

gamla träd ska gynnas vid skötseln och död ved ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.

- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.

- Påverkad skog utvecklas mot högre naturvärden genom att lämnas för fri utveckling eller genom riktad skötsel där så lämpligt.

- Lövskog och lövträd gynnas generellt om det inte står i konflikt med bevarandet av annan värdefull skogstyp.

- Kulturmiljöer (t ex tomtplatser, husgrunder och stenmurar) sköts så att deras karaktär, natur- och kulturmiljövärden bevaras och utvecklas.

- Naturvärden knutna till strandskog och landhöjningssuccessioner bevaras och utvecklas. Det innebär att sådana biotoper i huvudsak lämnas för fri utveckling, men begränsade åtgärder för att gynna värden knutna till lövträd och lövskog kan bli aktuella.

- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis iordningsställda ridvägar, stigar, grillplatser, utsiktsplatser och informationstavlor.

- Naturreservatet etiketteras som ”hästreservat” på så sätt att det framgår av skyltning och annan information att häst- och ridverksamheten är prioriterad i området och att besök ska ske med hänsyn till detta.

- Längs markerade stigar kan högre grad av öppenhet i vegetationen eftersträvas, för tillgänglighet och trygghet. Men av pedagogiska skäl bör stigar även finnas i mer naturligt utvecklad skog.

- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.

- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom ridning, vandring, skidåkning, bär- och svampplockning, motion, träning och dylikt. Motoriserade aktiviteter, tävlingsverksamhet, bullrande eller på annat sätt störande aktiviteter tillåts inte – särskilt inte sådant som kan komma i konflikt med ridintresset.

- Området sköts genom fastställd skötselplan.

3. Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Kalvholmen
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	219 ha (varav land 153 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Hertsön 11:1, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

4. Beskrivning av området och dess värden

Naturtyper:
Skogsmark ca 117 ha, varav produktiv skog ca 108 ha
Öppen våtmark ca 11 ha
Strandäng ca 6 ha
Kulturmark ca 3 ha
Övrig mark ca 16 ha
Vattenområde ca 66 ha

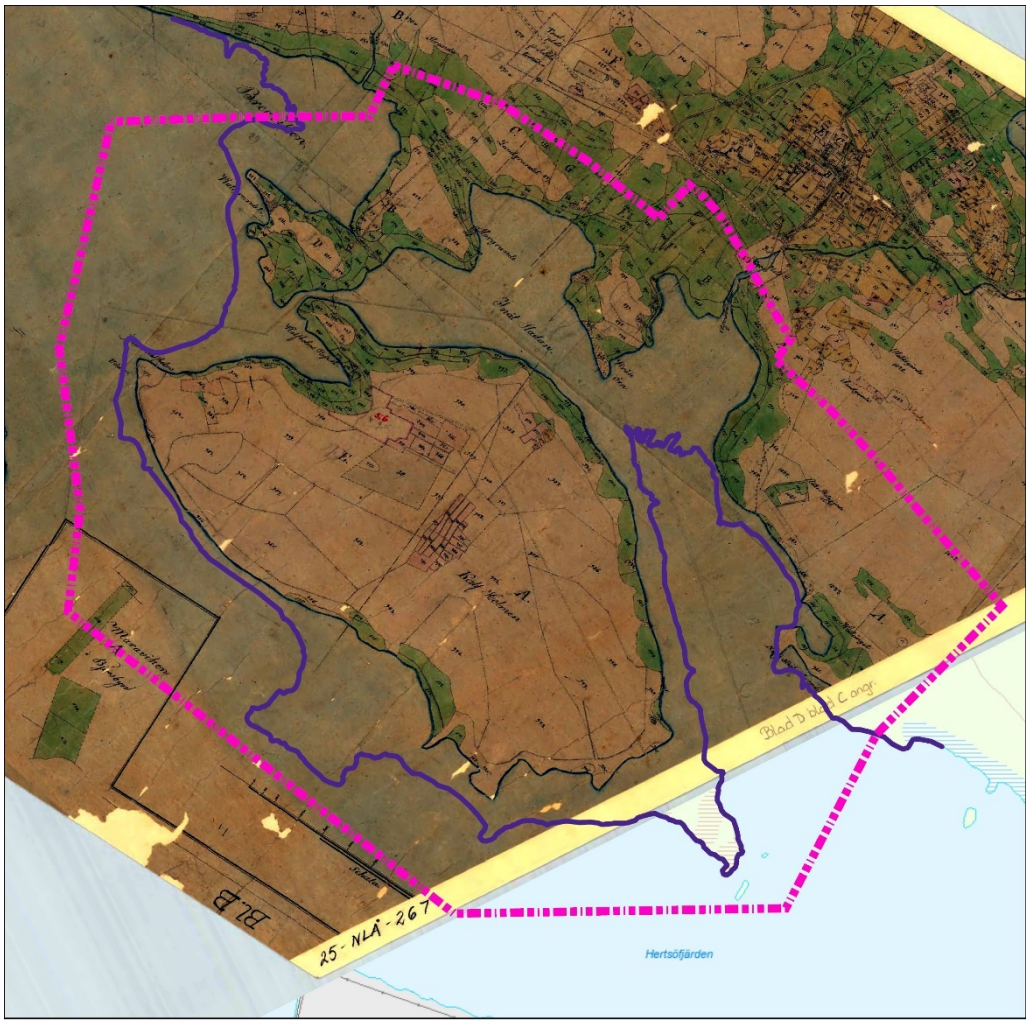
Naturreservatet utgörs av Kalvholmen och anslutande landområde mot bostadsområdet Hertsön. Kalvholmen utgörs idag av en halvö i Hertsöfjärden där den omsluts av vatten på tre sidor. De yttre delarna av holmen är de äldsta och högst belägna där de som mest har en höjd på ca 14 m ö h. Den forna ön växte genom landhöjningen samman med fastlandet genom att sundet, som på äldre kartor benämns Snålsladan, slöts vid det förra sekelskiftet. Därefter har landet successivt höjts till dagens nivå och spåren av sundet syns i landskapet idag genom det stråk av myrmark som avgränsar själva Kalvholmen mot ”fastlandet” (se figur 1 nedan).

Sedan Hertsöfjärden dämdes upp i samband med att industrimarken på Svartön anlades på 1970-talet har landhöjningens effekter avstannat, vilket bland annat får följden att Kalvholmens landtillväxt inte längre pågår som förr. Det får även ekologiska följder både i vattenmiljön och i reservatets strandzon där vattenståndsfluktuationernas och isskavningens effekter som annars präglar Bottenvikens naturliga strandmiljöer här tydligt har minskat. Om fördäm-

ningen vid Gräsörenbron finns kvar kommer Hertsöfjärden framgent att successivt utvecklas alltmer mot sjölika förhållanden.

Jordarterna i reservatet är huvudsakligen morän i de högre delarna av själva Kalvholmen och på andra före detta grund och öar som Kattgrundet och Kråkören. I de lägre delarna breder finsediment ut sig, ställvis överlagrat av ett tunt torvlager. Den underliggande berggrunden består av gnejsig granodiorit som sällan går i dagen inom området, utom på Kalvholmens högsta del där den framträder på ett par ställen.

Området präglas av en historia av tidigare småskaligt jordbruk med skogsbete och enstaka mindre tomtetableringar. Idag har naturen återtagit det mesta, vilket tillsammans med landhöjningen skapat den nuvarande beskogade halvön med dess goda förutsättningar för biologisk mångfald. Dagens ridanläggning är belägen där ett större gårdsställe fanns med dess omgivande odlingsmarker, vilka idag används som hästhagar. I övrigt märks de gamla bosättningarna främst som namn på dagens kartor, Kråkören och Vallvik med deras igenväxande inägor. Vid Björkvik och vid stranden ute på Kalvholmen fanns under några decennier på 1900-talet sommarstugor som revs bort i samband med stålverk 80-epoken.



Figur 1. Kalvholmen vid laga skifte 1835, med dagens strandlinje inlagd.

Barrblandskog med ett stort lövinslag dominerar på halvön. Markförhållandena ger friska till torra vegetationstyper på moränen i de högre delarna av området. De våtare partierna längs stränderna och vid det forna sundet mot fastlandet intas av mer rena lövskogar av skiftande karaktär. Sundet upptas idag av strandsumpkärr som till del ännu är öppna men som i torrare delar tätnar med ung björkskog.

Barrblandskogen inne på ön är av varierande ålder, struktur och trädslagsblandning. Gran dominerar med inslag av björk och tall. Fläckvis finns åldrar på upp emot 200 år i bestånden. Trots den brukade karaktären finns ett flertal rödlista naturskogsarter som visar på kontinuitet i skogsskikt och struktur. Bland annat har granticka, ullticka, blackticka, gränsticka, ulltickeporing och harticka påträffats. Bland skogslevande fåglar kan nämnas tretåig hackspett, spillkråka och järpe. Ett tecken på det gamla skogsbetet är den allmänna före-

komsten av enbuskar. Skogen är ännu relativt gles och luckig vilket ger förutsättningar för en varierande struktur allteftersom de naturliga successionerna får fortgå.

Överlag är barrblandskogen av frisk ristyp där fält- och bottenskiktet karaktäriseras av lingon, blåbär, revlummer och kråkbär. Strandskogar följer i stort sett hela Kalvholmens västra, södra och östra sida med lövrika skogar som varierar i djup och trädslagsblandning och där död ved förekommer i stor omfattning. Spår efter födosökande hackspettar och bohål ses på ett flertal träd. Gråal, jolster, viden och björk dominerar. Vid de gamla sommarstugetomterna ses rester av trädgårdsväxter samt gamla solitära björkar och granar.

På fastlandssidan, vid Vallvik och Kråkören, är lövdominansen stor på de gamla odlingarna. Skogen har här vuxit till sig och börjar uppvisa naturvärdeshöjande kvaliteter med ett allt ökande inslag av död ved.

En avvikande miljö är de kullar av schaktmassor som lagts upp söder om koloniområdet. Vegetationen är en gles och luckig lövskog över ett fältskikt som präglas av näringsrika förhållanden med brännässlor, hallon, hundkex m.m. Trots de artificiella förutsättningarna har området potential att utveckla naturvärden knutna till lövskog och även som rekreationsområde för människor.

Hertsöfjärden är en välkänd fågellokal och det vattenområde som ingår i naturreservatet utgör en viktig del, med rastande fåglar vår och höst. En lång rad noteringar av rödlistade arter har gjorts. Utter förekommer också i området.

Mot bakgrund av närheten till tätorten och bebyggelsen i angränsande bostadsområde har området också stor betydelse för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av orörd natur. Möjligheterna till ridning i områdets skog är en särskilt betydelsefull aspekt. Ridanläggningen i reservatet är sedan länge väletablerad med rasthagar på de gamla odlingstegarna och ridvägar runtom Kalvholmen. En före detta sommarstugetomt i Björkvik utgör idag ett fint utflyktsmål med grillplats och utsikt mot fjärden.

5. Generella mål och åtgärder

5.1. Naturvärden

Skötselmål
Det övergripande målet för skötseln är att bibehålla och höja de natur- och rekreationsvärden som är förknippade med en lövrik barrnaturskog, fritt utvecklade strandsuccessioner och våtmarker.

Då områdets skogar har varierad struktur beroende på brukningshistorik och nyttjande är förutsättningarna att nå målet skiftande i olika delar. Historiskt har skogen till stora delar varit öppnare där skogsbete varit en faktor, vilket senare givit utrymme för en stor andel lövträd som vuxit in i bestånden. Om skogen helt lämnas till fri utveckling kan man förutse att naturliga processer kommer att innebära att allteftersom skogen tätnar, där framför allt gran tar över alltmer, så kommer lövskogsfasen så småningom att klinga av.

Det generella förhållningssättet är att skogen i reservatet ska lämnas för fri utveckling för att på så sätt ge möjlighet att utveckla strukturer som kännetecknar naturskogar; såsom höga maxåldrar, en större åldersspridning, en ökande andel död ved och där naturliga processer och störningar ska tillåtas ha ett naturligt förlopp. För att förlänga och vidmakthålla lövträdens närvaro och de naturvärden som är förknippade med dem ska dock delområden med gynnsamma förutsättningar för detta vara föremål för riktade skötselinsatser. Även andra befintliga naturvärden främjas med skötselåtgärder – till exempel frihuggning av naturvärdesträd i form av gammal tall eller grova lövträd.

Eftersom vattennivån i Hertsöfjärden är reglerad är mycket av den naturliga stranddynamiken satt ur spel. Detta motiverar att skötselåtgärder kan behövas för att vidmakthålla den ekologiska funktionaliteten i strandzonen.

Skötselåtgärder

Grundprincipen är att naturen inom reservatet ska lämnas för fri utveckling där inte annat sägs i nedan beskrivna delområden.

Avverkning av träd och annan skötsel kan komma i fråga inom delområden där detta bedöms vara gynnsamt för naturvärdet och bidra till uppfyllande av syftet med reservatet.

I första hand ska allt borttagande av träd ske genom avdödning av de stående stammarna genom ringbarkning eller bläckning. I vissa fall kan avverkning vara aktuellt om det bedöms mer lämpligt. De avverkade träden ska lämnas såsom blivande lågor i skogen. I undantagsfall kan större uttag av träd bli aktuellt varvid uttransport kan komma i fråga. Detta ska i så fall ske med skonsamma metoder, med häst eller fyrhjuling, om de inte kan nås med skogsmaskin från befintliga vägar.

All avverkning och annan avdödning av träd ska göras utifrån bedömning att det bidrar till målet med skötseln, för att säkerställa syftet med reservatet.

Röjningrester lämnas i skogen.

5.2. Värden för friluftsliv och rekreation

Skötselmål
Det övergripande målet för skötseln är att ge goda förutsättningar för friluftslivsaktiviteter och naturupplevelser i orörd natur. Ridning i området, längs ridstigar och anlagda ridvägar ska gynnas av skötseln.

Skötselåtgärder
Skogen sköts huvudsakligen med sikte mot naturvårdsmålen ovan, vilket också ger förutsättningar för upplevelsevärden för människor. Ridvägar och stigar röjs vid behov. Träd som fallit över dessa stråk tas bort, men med hänsyn till naturvårdsmålen ska dessa läggas åt sidan där de lämnas kvar i skogen.

5.3. Kulturmiljövärden

Skötselmål
Kulturhistoriska lämningar såsom gamla hustomter och stenmurar ska skötas så att de bevaras och synliggörs. Avvägningar mot naturvårdsmålen görs i de enskilda fallen.

Kulturhistoriska lämningar är markerade på kartan i bilaga 3.

Skötselåtgärder
Stenmurar röjs fram. I övrigt görs bedömning i det enskilda fallet för vilken skötsel som är lämplig för att hitta balansen mellan de olika skötselmålen.

5.4. Anläggningar och information

Skötselmål
Målet med skötseln är att ge information till besökarna som belyser områdets värden och sevärdheter samt vilka föreskrifter som gäller i reservatet. Området ska vara inbjudande och tillgängligt och de anläggningar som finns ska hållas i gott skick.

De anläggningar som finns är huvudsakligen ridvägarna och stigarna på Kalvholmen. Vid Björkvik på ”fastlandet” används en gammal sommarstugetomt som rast- och grillplats med utsikt mot Hertsöfjärden och Kalvholmen.

Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt nationell standard.

Anläggningarna är markerade på kartan i bilaga 4.

Skötselåtgärder

Minst en informationstavla sätts upp vid lämplig entré till reservatet. På tavlan ska anges områdets värden, varför det är skyddat, vilka föreskrifter som gäller, vem som är förvaltare samt en karta med områdets gränser, stigar och andra anordningar för besökare. Informationstavla, andra anläggningar och gränsmarkeringar ska ägnas regelbunden tillsyn och underhållas vid behov.

6. Mål och skötsel för delområden

Indelningen av delområden hänvisar till kartan i bilaga 2.

1.

Beskrivning

Varierad barrblandskog med spritt lövinslag, här och var tätare löv. Spår efter f.d. sommarstugor med spridda kulturväxter vid stranden. Skogen är präglad av historiskt skogsbete och har varit öppnare men är nu i en tätnande fas där uppväxande löv och gran fyller ut i luckorna.

Delar av området som angränsar mot ridanläggningen kan nyttjas som hästhage/betesmark.

Mål

Fritt utvecklad barrblandskog med stort lövinslag och kontinuerligt ökande andel gamla träd, död ved och andra strukturer av betydelse för biologisk mångfald.

Delar som nyttjas för hästhage/bete ska ha karaktären av skogsbete med bibehållet trädskikt.

Skötsel

Huvudsakligen fri utveckling. Naturvärdesträd såsom äldre tall kan röjas fram/frihuggas efter bedömning att det gagnar syftet med reservatet. Efter tio år utvärderas skötseln och görs en bedömning om det skulle vara fördelaktigt att röja smågranar (< 10 cm) för att gynna löv och tall. Ringbarkning av löv kan utföras i tätare bestånd om det bedöms vara gynnsamt för naturvärdet. Även ”vuxna” granar kan tas bort efter utvärdering att det skulle vara gynnsamt för naturvärdet.

Stenmurar röjs fram, vart 5:e år vid behov.

Gamla hustomter lämnas för fri utveckling men kan omvärderas efter utredning om det finns natur- och/eller kulturvärden som skulle gynnas av skötsel.

Avgränsningen av de delar som nyttjas som hästhagar/bete ska ske i samråd med förvaltaren av naturreservatet. En avvägning ska då göras för att ge ut-

rymme för hästarnas behov samtidigt som befintliga naturvärden inom delområdet fortsatt ska ges förutsättningar att utvecklas.

2.
Havsområde. Inga åtgärder.

3.
Beskrivning
Strandskog med angränsande strandkärr/strandäng. Strandskogen är en lövskog med björk, al, sälg och andra viden m.m. I torrare delar kan visst uppslag av smågranar förekomma. Allmän förekomst av död ved.

Mål
Fritt utvecklad våtmarksmiljö med anslutande strandlövskog.

Skötsel
Fri utveckling. Vart 10:e år röja smågran vid behov.

4.
Beskrivning
Strandlövskog med mycket död ved.

Mål
Fritt utvecklad strandlövskog.

Skötsel
Fri utveckling.

5.
Beskrivning
Lövsumpskog och strandsumpkärr. Lövskogen är genomgående ung. Död ved förekommer, men i nuläget i mindre omfattning.

Mål
Fritt utvecklad strandlövskog med anslutande kärr. I takt med att skogen åldras ökar naturvärdet, bland annat genom att andelen död ved blir högre i och med självgallring.

Skötsel
Fri utveckling. Vart 10:e år röja smågranar i de torrare delarna av området, vid behov. Ringbarkning av lövträd kan ske efter utvärdering att det skulle vara gynnsamt för naturvärdet.

6.

Beskrivning
Barrblandskog med visst lövinslag. Skogen är ung-medelålders med liten andel strukturer som är förhöjande för naturvärdet. Lövinslaget, vissa fuktigare partier och ställvis förekomst av död ved är dock företeelser som är gynnsamt för artinnehållet. Trädslagsfördelningen varierar något över området med bland annat ett mer renodlat tallbestånd i den norra delen.

Mål
Äldre skog med bra trädslagsblandning, där andelen löv och tall ska bibehållas eller ökas. På sikt ska även den döda veden öka.

Skötsel
Skogen ska lämnas att åldras naturligt. Naturvärdesträd såsom äldre tall kan röjas fram/frihuggas efter bedömning att det gagnar syftet med reservatet. Efter tio år utvärderas skötseln och görs en bedömning om det skulle vara gynnsamt att röja smågranar (< 10 cm) för att gynna löv och tall. Ringbarkning av löv i tätare bestånd och/eller ”vuxna” granar kan ske efter utvärdering att det skulle vara gynnsamt för naturvärdet.

7.
Beskrivning
Lövskog med ställvis visst inslag av gran. Skogen har delvis sumpskogskaraktär i anslutning till strand och den bäck/dike som mynnar i fjärden. Delvis gammal kulturmark som idag är igenvuxen.

Björkvik är ett område med före detta fritidshusbebyggelse vid stranden. Området är idag igenvuxet med lövskog. På en av tomterna kvarstår dock rester av stugetableringen, vilken idag fungerar som grillplats på en udde med utsikt ut mot fjärden (markerat med X i kartan i bilaga 4).

Mål
Fritt utvecklad, lövdominerad skog med stor andel död ved. Graninslaget ska vara högst 10 % i genomsnitt.

Skötsel
Fri utveckling. Vart 10:e år röja smågranar i de torrare delarna av området, vid behov. Uttag av större gran och/eller ringbarkning av lövträd och gran kan ske efter utvärdering att det skulle vara gynnsamt för naturvärdet.

Grillplatsen vid Björkvik röjs vid behov, där även utsikten mot vattnet kan främjas.

8.
Beskrivning

Tät och ung lövdominerad skog uppkommen efter avverkning.

Mål
Ren äldre lövskog med stort inslag av död ved.

Skötsel
Fri utveckling, förutom att vart 10:e år röja bort all uppkommen smågran vid behov. Enstaka äldre granar som finns i beståndet sparas.

9.
Beskrivning
Igenväxande f.d. odlingsmark med luckig-halvöppen lövskog och buskar.

Mål
Fritt utvecklad lövskog.

Skötsel
Lämna pågående igenväxning att fortgå i naturlig succession. Röja smågran vart 10:e år, vid behov. Efter 20 år utvärderas skötseln för att se om inriktningen behöver justeras för att ligga i linje med syftet med reservatet.

10.
Beskrivning
F d strandsumpkärr som genom landhöjningen börjar torka upp. Idag bestående av tät och ung lövskog där självgallring börjar producera död ved.

Mål
Fritt utvecklad fuktig lövskog. I takt med att skogen åldras ökar naturvärdet, bland annat genom att andelen död ved blir större i och med självgallring.

Skötsel
Fri utveckling.

11.
Beskrivning
Grandominerad äldre skog med väl utvecklad struktur som är gynnsam för naturvärdet.

Mål
Naturskog som med stigande ålder får allt högre naturvärde.

Skötsel
Fri utveckling.

12.

Beskrivning

Artificiellt uppbyggda kullar av schaktmassor. Vegetationen är en gles och luckig lövskog över ett fältskikt som präglas av näringsrika förhållanden med brännässlor, hundkex etc.

Mål

Varierad skogsmiljö med mycket löv. Området kan lämpa sig för att utveckla rekreativa värden.

Skötsel

Området lämnas tills vidare till fri utveckling. Efter 20 år utvärderas skötseln för att se om inriktningen behöver justeras för att ligga i linje med syftet med reservatet.

Om områdets potential för rekreativt och/eller hästanknutet nyttjande aktualiseras dessförinnan kan inriktningen anpassas på lämpligt sätt för detta. Till exempel för att utveckla området som utflyktsområde, ridområde eller som betesmark. I så fall ändras skötseln så den blir anpassad efter den nya inriktningen.

13.

Beskrivning

Kråkören.

Betesmark med löv i kantzoner och dungar. En stenmur finns i kanten.

Mål

Öppen betesmark med inslag av lövträd.

Skötsel

Hästbete. Stenmuren röjs fram, vart 5:e år vid behov.

14.

Beskrivning

Lövsumpskog och f.d. strandsumpkärr som genom landhöjningen börjar torka upp. Lövskogen är genomgående ung. Död ved förekommer, men i nuläget i mindre omfattning.

Mål

Fritt utvecklad lövskog med anslutande kärr. I takt med att skogen åldras ökar naturvärdet, bland annat genom att andelen död ved blir högre i och med självgallring.

Skötsel

Fri utveckling. Vart 10:e år, vid behov, röja smågran i de torrare delarna av området.

15.

Beskrivning

Lövsumpskog och strandsumpkärr. Lövskogen är genomgående ung. Död ved förekommer, men i nuläget i mindre omfattning.

Mål

Fritt utvecklad strandlövskog med anslutande kärr. I takt med att skogen åldras ökar naturvärdet, bland annat genom att andelen död ved blir högre i och med självgallring.

Skötsel

Fri utveckling. Vart 10:e år, vid behov, röja smågran i de torrare delarna av området.

16.

Beskrivning

Vallvik.
Gammal odlingsmark som nu växer igen med främst löv längs diken och i kantzoner. Området har idag en halvöppen karaktär men kommer om naturliga processer tillåts fortgå att tätna alltmer och utvecklas till en sluten lövskog. Man kan förutse att gran kommer att växa in i beståndet och konkurrera ut lövet på sikt.

Mål

Lövskog med ökande andel död ved.

Ett alternativt mål kan vara att området ska fungera som betesmark. Omställning till det ska i så fall ske efter bedömning i förhållande till reservatets syften.

Skötsel

Pågående igenväxning tillåts fortgå. Uppväxande gran röjs bort vart 10:e år, vid behov. Efter 20 år utvärderas skötseln för att se om inriktningen behöver justeras för att ligga i linje med syftet med reservatet.

17.

Beskrivning

Relativt ung och gles blandskog utan tydligt inslag av naturvärdeshöjande strukturer – förutom lövträden som ger området en viss potential. Området har använts till skogsbete i senare tid och vegetationen präglas delvis ännu av denna påverkan.

Området kan nyttjas som hästhage/betesmark,

Mål
Tills vidare blandskog som med stigande ålder kommer att få ett högre naturvärde. Alternativt, om området brukas som hästbetesmark, kan det glesas ur på lämpligt sätt för att kunna fungera till det syftet. En avvägning ska då göras för att ge utrymme för hästarnas behov samtidigt som naturvärden knutna till trädskiktet fortsatt ska ha utrymme.

Skötsel
Fri utveckling. Efter 10 år görs en utvärdering för att avgöra om införandet av aktiva skötselinsatser skulle vara gynnsamt för naturvärdet.

I det fall området, eller delar därav, används till hästbete, kan trädskiktet glesas ut.

7. Uppföljning av mål och skötselåtgärder

En uppföljning av skötselmål och skötselåtgärder med utgångspunkt från reservatets syfte ska ske vart tionde år. Planens ingående mål och utfallet av genomförda åtgärder ska då ses över. Om uppföljningen visar att det är nödvändigt med avseende på reservatets syfte ska berörda skötselmål och åtgärder ändras så de blir ändamålsenliga.

8. Källhänvisning

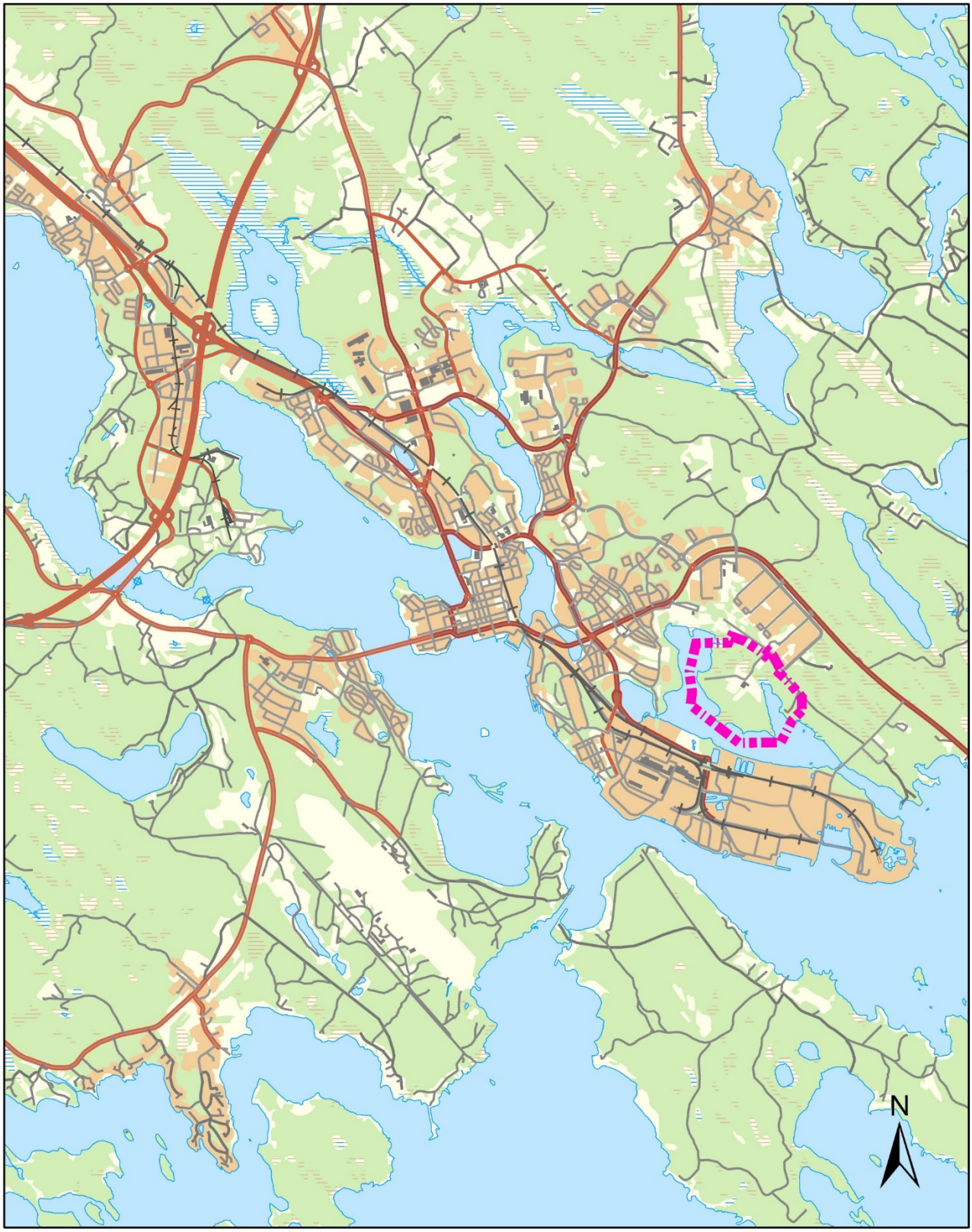
Artportalen. Uttag 2025-03-04
Luleå kommun. 1991: *Detaljplan för Kalvholmen, PL 075.*
Luleå kommun. 2000: *Naturvårdsplan Luleå.*
Luleå kommun. 2020: *Grönplan Luleå.*
Pelagia. 2025: *Naturvärdesinventering vid Björkbacka, Luleå kommun 2024.*
Westerberg, S. 1991: *Kalvholmens flora.*
Westerberg, S. 2019: *Naturvärdesinventering av Kalvholmen, Lövskatagrundet, Kråkören och Vallvik*. Westerbergs Naturinventeringar.
Spansk, Ö. 2013: *Lövskogsbiotoper på Hertsölandet med omnejd*. Luleå kommun.

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta med skötselområden
3. Karta med kulturhistoriska lämningar
4. Karta med anläggningar och information

Bilaga 1

Översiktskarta

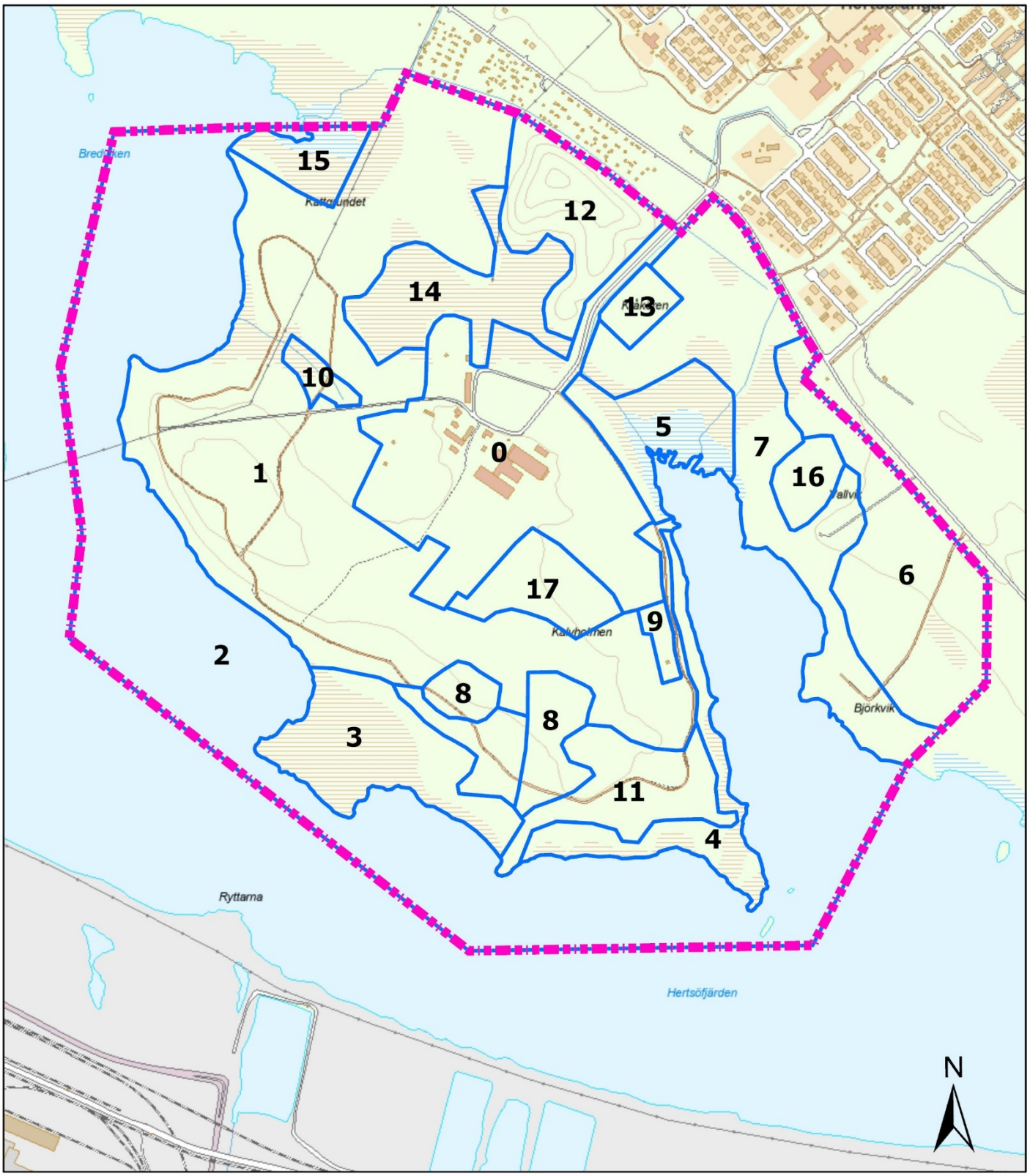


Gräns för naturreservatet Kalvholmen

0 1,25 2,5 5 Kilometer

Bilaga 2

Skötselområden



Gräns för naturreservatet Kalvholmen

Skötselområden

0 0,5 1 Kilometer

Bilaga 3

Kulturlämningar



Gräns för naturreservatet Kalvholmen

Kulturlämning

F d gårdstomter

Stenmur

0 0,5 1 Kilometer

Bilaga 4

Anläggningar och information



Gräns för naturreservatet Kalvholmen
Ridvägar
Ridstigar
Övrig stig
Grillplats
Möjlig plats för Informationstavla

0 0,5 1 Kilometer

§ 310

Inriktning för bildandet av naturreservatet Kalvholmen

Ärendenr 2024/1985-3.1.0.3

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att naturreservatet Kalvholmen ska utformas enligt av kommunstyrelseförvaltningen föreslagen inriktning och principer.
2. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att fullfölja den formella processen för reservatsbildning av Kalvholmen, med syfte att ta fram ett slutligt förslag som ställs till kommunfullmäktige för beslut.
3. Externt samråd ska ske med innehåll av föreslagen avgränsning, syfte och föreskrifter.

Reservationer

Sana Suljanovic (M), Samuel Ek (KD), Arne Nykänen (C), Ylva Mjärdell (L), och Kristoffer Sundström (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet



Föreslagen avgränsning av naturreservatet Kalvholmen.

Bakgrund
Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag om naturreservatsbildning för ett antal tätortsnära områden och skärgårdsöar. Enligt beslutet skulle förslagen tas fram gruppvis där Kalvholmen ingår i den första gruppen med målsättningen om ett inrättande under första kvartalet 2025.

Naturreservat kan bildas av kommunen eller av staten via länsstyrelser i syfte att bevara värdefulla natur, för att återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter och/eller för att tillgodose områden för friluftsliv. Beslut om att bilda naturreservat har samma juridiska verkan oavsett vilken instans som fattar beslutet. Kommuner avgör självständigt vilka områden och med vilket syfte man bildar reservaten. Ofta väljer kommuner att fokusera på tätortsnära områden med höga rekreationsvärden, medan länsstyrelser i första hand skyddar större naturområden med renodlade naturvärden.

Varje reservat har ett unikt syfte som anger vad som ska skyddas och utvecklas. Det kan vara olika naturvärden eller rekreationsvärden, eller en kombination av båda. Föreskrifter utformas för att nå syftet, vilket blir det regelverk som gäller för markägare/rättighetsinnehavare och för allmänheten.

Reservatsbildningen följer en lagstyrd process men som innehållsmässigt kan se lite olika ut beroende på förutsättningarna. En grundläggande premiss är överenskommelser med markägare/rättighetsinnehavare. I detta fall är kommunen enda markägare. Därefter tas underlagsmaterial med grundläggande inriktning för reservatet fram, inklusive en avgränsning av området. Under processens gång samråds med berörda parter.

Aktuellt ärende handlar om att i det skedet få ett inriktningsbeslut av kommunstyrelsen som ledning för tjänstepersonsorganisationen för det fortsatta arbetet. I kommunstyrelsens uppdrag var utgångspunkten att den kommunala beslutsprocessen skulle ske i två steg, där föreliggande ärende om inriktning för reservatet är steg ett.

Efter kommunstyrelsens godkännande av föreslagen inriktning vidtar den formella reservatsbildningsprocessen. Remitterande till sakägare, myndigheter och intresseorganisationer sker och därefter lämnas, efter eventuella korrigeringar, ärendet till kommunfullmäktige för slutligt beslut om reservatsbildning.

Förslaget
Kalvholmen är ett område med höga naturvärden knutna till en varierad skogsmiljö med bland annat mycket löv i de strandnära delarna. Området

präglas av en historia av tidigare småskaligt jordbruk med skogsbete och enstaka mindre tomtetableringar. Idag har naturen återtagit det mesta, vilket tillsammans med landhöjningen skapat dagens beskogade halvö med dess goda förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv. En del av de gamla öppna odlingstegarna används idag till ridanläggning och hästhagar.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår en inriktning på reservatet där naturvärden ska samspela med rekreationsvärden. Naturen sköts för att stärka förutsättningarna för biologisk mångfald, vilket kan innebära fri utveckling i vissa delar medan andra blir föremål för en mer aktiv skötsel. Rekreationsvärdena inom området är främst knutna till ridverksamheten, vilken ska vara prioriterad i syfte och förvaltning. Det innebär att annan allemansrättslig närvaro bör ske med hänsyn till hästarnas villkor.

Syftet med reservatet föreslås formuleras enligt följande:

Syftet med naturreservatet är att bevara ett skogsområdes värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Skogsbiotoper, stränder, våtmarker och andra naturtyper ska få utvecklas naturligt, liksom de processer och strukturer som präglar dessa miljöer. Syftet är även att de delar som idag har lägre naturvärden ska utvecklas mot naturligt tillstånd. Området ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att tillgodose behovet av naturupplevelser, friluftsliv och rekreation i ett tätortsnära naturområde. Häst- och ridverksamhetens förutsättningar ska särskilt beaktas. Lämningar av tidigare mänsklig verksamhet ger kulturhistoriska värden som också ska värnas.

Föreskrifterna för reservatet och skötselplanen är verktygen för att nå detta syfte. Utvecklat förslag till principer för reservatet, hur syftet ska nås samt utformning av föreskrifter beskrivs i bilaga till denna skrivelse. Föreskrifterna ligger i linje med gängse praxis för naturreservat i skogsområden, som bland annat innebär reglering av åtgärder som kan skada mark och vegetation. Områdets varierade karaktär vad gäller ”orördhet” ger dock förutsättningar för en viss differentiering med olika målbild för delområden. Ridverksamhetens behov beaktas särskilt, med utrymme för utveckling av denna, innehållsligt och geografiskt. Framtagande av slutligt förslag till reservatsbildning sker i nära samråd med ridverksamhetens aktörer.

Förslaget till avgränsning av reservatet följer i stort angiven yta i översiktsplanen, men justeras för att harmoniera med fastighetsgränser och gällande detaljplan för området samt att den ekologiskt viktiga strandzonen med angränsande grundområde införlivas. Även en bit på ”fastlandet” ingår för att få en naturlig avgränsning, där uppenbara natur- och rekreationsvärden inte be-

skärs på ett ologiskt sätt. Reservatet ansluter emot, men berör inte Hertsöfältets befintliga planområde eller delar som i pågående planpropcess avsätts till annat än bevarandeändamål.

Samhällsbyggnadsutskottet har 2024-11-18 § 105 föreslagit kommunstyrelsen besluta att naturreservatet Kalvholmen ska utformas enligt av kommunstyrelseförvaltningen föreslagen inriktning och principer. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att fullfölja den formella processen för reservatsbildning av Kalvholmen, med syfte att ta fram ett slutligt förslag som ställs till kommunfullmäktige för beslut. Externt samråd ska ske med innehåll av föreslagen avgränsning, syfte och föreskrifter. Vid ärendets hantering reserverade sig Sana Suljanovic (M) och Samuel Ek (KD) mot beslutet.

Sammanträdet
Sana Suljanovic (M), Samuel Ek (KD), Arne Nykänen (C) och Ylva Mjärdell (L) föreslår avslå samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Ulrika Lundberg (V) föreslår bifalla samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsgång
Ordföranden ställer samhällsbyggnadsutskottets förslag och Sana Suljanovics med fleras förslag mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Dialog
Dialog har skett internt med kommunstyrelseförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltning samt med kultur- och fritidsförvaltningen. Extern dialog har förts med Luleå ridklubb.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelsens beslut 2024-03-11 § 84, KLF Hid: 2024.2332
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande inriktningen för bildandet av naturreservatet Kalvholmen,
  KLF Hid: 2024.9840
- Bilaga till skrivelse om inriktning för naturreservatet Kalvholmen – förslag till avgränsning, syfte, föreskrifter och principer,
  KLF Hid: 2024.9841
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-11-18 § 105,
  KLF Hid: 2024.10479

Beslutet skickas till
Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsomställningskontoret

§ 53

Bildande av naturreservatet Mjölkuddsberget

Ärendenr 2025/1103-3.3.4.4

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Mjölkuddsberget med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara *Naturreservatet Mjölkuddsberget*.
2. Fastställa bifogad skötselplan (bilaga 5 till beskrivningen) att i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
3. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Reservationer

Samuel Ek (KD) och Sana Suljanovic (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag om naturreservatsbildning för ett antal tätortsnära områden och skärgårdsöar. Enligt beslutet skulle förslagen tas fram gruppvis, där Mjölkuddsberget ingår i den första gruppen med målsättningen om ett inrättande under 2025.

Kommunstyrelsen beslutade 2024-12-02 § 311 om inriktningen för naturreservatet och gav i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att fullfölja den formella processen för reservatsbildning.

Utifrån beslutad inriktning och föreslagen avgränsning av området har kommunstyrelseförvaltningen i samråd med berörda förvaltningar tagit fram ett förslag till bildande av naturreservatet. Förslaget uppfyller miljöbalkens krav på innehåll för ett reservatsbildningsbeslut och följer rådande norm för hur sådana beslut bör utformas. Förslaget innehåller således syftena med reserva-

tet, redovisning av skälen för beslutet, vilka föreskrifter som ska gälla i reservatet samt en skötselplan för området. Skötselplanen bifogas dokumentet.

Förslaget har, förutom till obligatoriska externa myndigheter, även remitterats till intresseföreningar och berörda sakägare. Eftersom kommunen är den enda markägaren är sakägarkretsen begränsad till ett fåtal, t ex ledningsrättsinnehavare.

Inkomna synpunkter har medfört några mindre justeringar i beskrivningar och skötselplan, vilket framgår i förslagets ärenderedogörelse, men inget som påverkar den av kommunstyrelsen beslutade inriktningen för reservatet.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Mjölkuddsberget med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara Naturreservatet Mjölkuddsberget. Fastställa bifogad skötselplan (bilaga 5 till beskrivningen) att i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Sammanträdet
Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Ulrika Lundberg (V) föreslår bifalla kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Samuel Ek (KD) och Sana Suljanovic (M) föreslår avslå kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Beslutsgång
Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag och Samuel Ek med fleras förslag mot varandra och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Dialog
Dialog har skett med kommunstyrelseförvaltningens detaljplan- och mark- och exploateringskontor, infrastruktur- och serviceförvaltningen sektioner för landskap/trafik och park/natur, avdelning miljö och bygg samt med kultur- och fritidsförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens beslut 2024-12-02 § 311, KLF Hid: 2024.11707
- Beskrivning av naturreservatet Mjölkuddsberget i Luleå kommun, KLF Hid: 2025.8701
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande bildande av naturreservatet Mjölkuddsberget, KLF Hid: 2025.8700

Beskrivning av naturreservatet Mjölkuddsberget i Luleå kommun

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Mjölkuddsberget
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	53 ha (varav land 48 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Bergviken 5:10 och Ytterviken 17:32, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara ett skogsområdes värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Området ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att tillgodose behovet av naturupplevelser, friluftsliv och rekreation i ett bostadsnära naturområde. Lämningar av tidigare mänsklig verksamhet ger kulturhistoriska värden som också ska värnas.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna ett lättillgängligt friluftsliv i tätortsnatur där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till naturligt utvecklad skog och andra naturtyper.
- Bevara en landskapstyp med viktiga naturgeografiska värden som utvecklats som följd av den senaste istiden och efterföljande landhöjning ur havet.
- Tillgodose funktionen som värdekärna i anslutning till en viktig ekologisk och social grön korridor i stadsbygdens grönstruktur.

- Områdets kulturmiljövärden bevaras och tydliggörs.
- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, friluftsliv och kulturmiljö.
- Äldre skog med därtill förknippade strukturer, substrat och arter bevaras och utvecklas för sina naturvärden. Det innebär bland annat att gamla träd ska gynnas vid skötseln och död ved ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.
- Lövskog och lövträd kan gynnas där det inte står i konflikt med bevarandet av äldre tallskog.
- Kulturpräglade naturmiljöer, såsom före detta odlingsmarker och trädgårdar, sköts så att deras karaktär, natur- och kulturmiljövärden bevaras och utvecklas. Särskild vikt läggs vid naturvärden knutna till äldre, döda och döende lövträd.
- Naturvärden knutna till strandskog och landhöjningssuccessioner bevaras och utvecklas. Det innebär att sådana biotoper i huvudsak lämnas för fri utveckling, men begränsade åtgärder för att gynna rekreationsvärden och värden knutna till lövträd och lövskog kan bli aktuella.
- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis iordningsställda spår, leder, grillplatser, utsiktsplatser och informationstavlor.
- Längs markerade stigar kan högre grad av öppenhet i vegetationen tillåtas, för tillgänglighet och trygghet. Men av pedagogiska skäl bör stigar även finnas i mer naturligt utvecklad skog.
- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.
- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom vandring, skidåkning, bär- och svampplockning, motion, träning och dylikt. Motoriserade, bullrande eller på annat sätt störande aktiviteter tillåts inte.
- Området sköts genom fastställd skötselplan.

Skälen för beslutet

Skälen för bildandet av naturreservatet är de höga natur- och rekreationsvärdena knutna till en omväxlande och lättillgänglig skogsmiljö. Här finns gammal gles tallskog och hällmarker, men även frisk barrblandskog och frodigare lövdominerade områden, bland annat i form av landhöjningsskogar i de strandnära delarna och igenväxande gamla odlingar, som alla bidrar till reservatets skyddsvärde. Området har likväl höga rekreativa värden med elljusspår, ett nätverk av vältrampade stigar och en utsiktspunkt högst upp på berget där man kan blicka ut över landskapet runt Luleå.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets natur- och rekreationsvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar samt skada, ta bort eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar eller delar därav.
2. Skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att spränga, borra, schakta, dika, dämma, utfylla, anordna upplag, tippa, gräva, muddra eller bedriva täkt i någon form.
3. Uppföra byggnad eller annan anläggning.
4. Anlägga väg.
5. Släppa ut eller sprida gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.
6. Plantera eller föra in växt-, djur- eller svampart.
7. Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde.

Vidare är det utan Luleå kommuns tillstånd inom hela reservatet förbjudet att:

8. Sätta upp tavla, plakat eller skylt.
9. Anlägga stängsel eller ledning i luft, mark eller vatten.

Undantag från föreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet (och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § i detta beslut).
2. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för drift och underhåll av vägar och andra anläggningar.
3. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll och utvecklande av stigar, spår och andra mindre anläggningar för friluftslivets behov.
4. Ledningsgator får röjas och trädsäkras i enlighet med tillämpliga föreskrifter för respektive ledning.
5. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för anläggande, drift, underhåll och tillsyn av järnväg med tillhörande anläggningar, arbetsvägar och ersättningsvägar inom området markerat på karta i bilaga 3.
6. Anläggningar för kommunens vattenförsörjning såsom nytt vattentorn, ledningar och tillhörande anordningar får uppföras. Anläggningarna ska uppföras med minsta möjliga ingrepp i de värden reservatet avser skydda och ska föregås av samråd med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § miljöbalken, i det fall de inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken.
7. Instängsling av VA-anläggning av säkerhetsskäl får utföras, men ska begränsas till att omfatta det minsta möjliga område som behövs för det ändamålet.
8. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bekämpning av invasiva främmande arter.
9. Motordrivna fordon får framföras på därför avsedda vägar om inte annat framgår av skyltning. Undantaget gäller ej för terrängskoter.
10. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

<u>Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktigas att tåla att följande åtgärder kan komma att utföras för att tillgodose syftet med naturreservatet:</u>

1. Utmärkning av reservatet.

2. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar.
3. Anläggande och underhåll av stigar, spår och andra anläggningar för friluftslivets behov.
4. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv.
5. Genomförande av återkommande naturvårdsinriktade och för friluftsliv och kulturmiljövärden gynnande skötselåtgärder, såsom avverkning av träd för att gynna naturvärdesträd, röja bort gran för att gynna lövträd, röjning av buskar och träd på mark med öppen ört- och gräsdominerad vegetation, underhåll av brynvegetation, slåtter, röjning och gallring längs vissa stigar för att skapa glesa och luckiga bestånd, eller annan åtgärd för att gynna skogsstruktur och trädslagsblandning som är gynnsam ur naturvärdessynpunkt och för förutsättningarna för rödlistade eller på annat sätt missgynnade eller skyddsvärda arter.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Skada mark eller vegetation, inklusive döda stående eller liggande träd och delar därav, eller i övrigt genom att t ex gräva upp eller plocka mossor, lavar och svampar, eller gräva upp örter, gräs, halvgräs och ormbunkar.
2. Skada eller störa djurlivet, t.ex. genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt samt att fånga, flytta eller döda däggdjur, fåglar, kräldjur eller groddjur.
3. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, inrista, gräva eller måla.
4. Sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, göra inskrift eller andra markeringar på träd eller i naturen i övrigt.
5. Fånga eller insamla ryggradslösa djur.
6. Elda, annat än i av naturvårdsförvaltaren iordningställda eldstäder.
7. Medföra ej kopplad hund, katt eller annat sällskapsdjur.
8. Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde.
9. Framföra vattenskoter.

10. Ta ved. Endast egen medhavd ved eller ved från av förvaltaren iordningställda vedförråd får användas.

Undantag från föreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet.
2. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.
3. Fiske och jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området.
4. Motordrivna fordon får framföras på därför avsedda vägar om inte annat framgår av skyltning. Undantaget gäller ej för terrängskoter.
5. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).

Andra föreskrifter och bestämmelser som gäller för området

Förbud mot terrängkörning
Området omfattas av ett förbud mot körning i terräng med motordrivet fordon, beslutat av Luleå kommun.

Detaljplan
Området omfattas av detaljplaner med angiven användning ”Park eller plantering”, ”Natur” samt ett mindre område för högspänningsledning.

Kulturhistoriska lämningar
I sydvästra hörnet av området, på platsen där det tidigare låg några gårdar vid angränsande odlingsmarker, finns idag kulturhistoriska lämningar. Det är tre husgrunder och en övrig terrassering.

Redogörelse för ärendet

Mjölkuddsberget har varit reserverat som grönområde sedan åtminstone 1967, när stadsplanen för området togs fram. Delar av berget hade fram till dess varit inhägnat och avlyst som militärt område. I den fördjupade översiktsplanen för Luleå tätort som antogs 1993 rekommenderas att friluftslivets intressen skulle prioriteras.

I kommunens översiktsplan från 2013 angavs ett antal områden som utredningsområden för nya naturreservat, där Mjölkuddsberget var ett av de utpekade områdena, och som en följd av detta gav kommunstyrelsen i uppdrag till dåvarande samhällsutvecklingskontoret att ta fram förslag till beslut om naturreservatsbildning (2016-12-05 § 282).

I Grönplan Luleå som antogs av kommunstyrelsen 2020 angavs Mjölkuddsberget som en betydelsefull del i den övergripande grönstrukturen med höga värden för ekosystemtjänsterna biologisk mångfald och rekreation och hälsa.

I den nu gällande översiktsplanen (antagen 2021) är rekommendationen att Mjölkuddsberget ska inrättas som kommunalt naturreservat och kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att ta fram beslutshandlingar för naturreservatet med målsättningen om ett bildande under 2025.

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, Trafikverket, Vattenfall Eldistribution AB, Teracom samt Stadsberget i Luleå AB.

Yttranden har inkommit från länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Vattenfall, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå jaktvårdsklubb samt Trafikverket. Kommunens kommentarer, ställningstaganden och eventuella ändringar som följd av yttrandena markeras *kursivt*.

Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen påtalar båda i sina yttrande att det finns kulturhistoriska lämningar, några husgrunder bland annat, som bör värnas så att de bevaras. *Beskrivningen i reservatsbeslut och skötselplan kompletteras med den uppgiften och i skötselplanen införs en skrivning om att visa vederbörlig hänsyn för att undvika skador på lämningarna.*

Vattenfall och Lumire meddelar att de har inget att erinra.
Gällivare skogssameby meddelar att de inte har något att erinra mot reservatsbildningen och att de ser positivt på att områden med höga naturvärden ges långsiktigt skydd. Man ber också att kommunen i fortsatt planering, förvaltning och skötsel av reservatet tar hänsyn till renar och renskötseln. *Skötseln kommer att ske med denna hänsyn. Att bevara och utveckla naturvärden knutna till äldre skog med kontinuitet är generellt gynnsamt för renar och renbete.*

Luleå jaktvårdsklubb avger ingen erinran men framför att de välkomnar att fiske och jakt ska vara tillåtet i området.

Trafikverket meddelar i sitt yttrande att de anser att hänsyn tagits till korridoren för Norrbotniabana som utgör riksintresse.

Stadsberget i Luleå AB har inkommit med ett yttrande där man uttrycker att man ”inte delar förslaget att avsätta området som naturreservat”, med motiv som vi tolkar som invändningar mot kommunens planering av markanvänd-

ning i stort samt att platsen skulle vara lämplig att exploatera för en hotellbyggnad. Man framför även att reservatet kommer att beröra Stadsbergets markområde i form av servitut på toppen av berget, deras bergrumanläggning och fastigheter mot Björkskatafjärden. *Bildande av naturreservat av området finner stöd i befintliga plandokument, såväl gällande detaljplan som översiktsplan. Reservatsbildningen kommer inte att beröra bergrummet eller nämnda fastigheter. Reservatsbildningen innebär ingen inskränkning i de rättigheter som följer av servitutet. Synpunkterna lämnas därför utan åtgärd.*

Kommunens bedömning

Området utgör ett tätortsnära naturområde som är värdefullt såväl ur naturvårdssynpunkt som för rekreation. Reservatet omfattar skogar och andra naturtyper som hyser förutsättningar för en stor mångfald av växter och djur knutna till opåverkade miljöer. I området förekommer ett flertal rödlistade, fridlysta och andra ovanliga arter. Mot bakgrund av närheten till tätorten och bebyggelsen i angränsande bostadsområde har området också stor betydelse för friluftslivsaktiviteter och upplevelsen av orörd natur.

Skogsavverkning, dikning eller andra åtgärder som skadar mark eller vegetation på land eller i vatten, byggande av anläggningar eller andra exploateringar skulle innebära att områdets naturvärden och opåverkade och ostörda karaktär förstörs. Sådana åtgärder riskerar även att hindra eller avhålla allmänhetens tillgång till naturområdet. Med tanke på skogens historik och struktur har den goda förutsättningar att stärka naturvärdena ytterligare om den tillåts utvecklas genom naturliga processer och hänsynsfull skötsel. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Ett reservatsbildande av området ligger i linje med arbetet mot uppfyllandet av nationella och regionala miljökvalitetsmål. Naturreservatet bidrar till att målen *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker* och *God bebyggd miljö* kan uppfyllas. Bland de globala Agenda 2030-målen berörs främst mål 15, *Ekosystem och Biologisk mångfald* samt mål 3 *God hälsa och välbefinnande*. Mjölkuddsbergets geografiska läge ger goda förutsättningar för att bidra till folkhälsan. Inom den nationella folkhälsopolitikens målområde 5, Boende och närmiljö, påtalas att grönska och natur är viktiga resurser för hälsa som gynnar fysisk aktivitet, lek och friluftsliv. Tillgänglighet till bostadsnära natur kan ha särskilt stor betydelse för socioekonomiskt svagare grupper. Reservatsbildandet bidrar uppenbart till Sveriges samtliga tio friluftslivsmål.

Inne i berget finns ett f d militärt bergrum som idag disponeras av en annan aktör. Bergrummet omfattas inte av reservatsbildningen.

De rester och spår som finns på bergets yta efter de militära anläggningarna ingår som kulturbärande kvaliteter i reservatet. På berget finns också stadens

dricksvattenreservoar med tillhörande ledningar vilka ingår i reservatsområdet. Reservatsföreskrifterna utformas så att de inte begränsar drift och utveckling av dessa anläggningar.

Luleå kommun bedömer att en naturreservatsbildning är förenligt med kommunens översiktsplan. Där anges markanvändningen Natur med rekommendationen att området ska inrättas som nytt naturreservat. I gällande detaljplaner för området är användningen ”Park eller plantering” respektive ”Natur”. Kommunen bedömer att bildandet av reservatet inte strider mot planbestämmelserna och att beslutet därmed är förenligt med 7 kap 8 § miljöbalken.

Reservatet ingår i ett område som är av betydelse för totalförsvaret och Luleå flygplats och som enligt 3 kap 8-9 § miljöbalken så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka dessa intressen. Luleå kommun bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt försvårar bedrivandet av dessa verksamheter. Området berörs av en korridor för planerad järnväg som är riksintresse enligt 3 kap 8 § miljöbalken. Eftersom reservatsföreskrifterna, genom ett undantag, är utformade så att reservatet inte ska hindra en framtida järnväg i området bedömer kommunen att riksintresset inte påverkas. Området ligger också inom riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap § 2 och kommunen bedömer att reservatsbildningen inte heller påverkar det riksintresset i negativ riktning. Luleå kommun bedömer därför att reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Luleå kommun finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap 25 § miljöbalken att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som gjorts är nödvändiga för att bevara de höga natur- och rekreationsvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Beskrivning av området

Area:	ca 53 ha, varav land ca 48 ha
Naturtyper:	Skogsmark ca 47 ha, varav produktiv skog ca 34 ha Kulturmark ca 1 ha Vattenområde ca 5 ha

Mjölkuddsberget är något av en oas av grönska mitt i ett annars hårt exploaterat område, på tre sidor omgivet av industriområden och bostäder. På den fjärde sidan, mot nordost, ansluter Björkskatafjärdens vattenspegel.

Det ca 60 meter höga berget utgör en av de högre punkterna i det i övrigt flacka landskapet kring Luleå tätort. Det innebär att berget var en av de första

kobbarna som stack upp ur havet när landet började resa sig efter det att inlandsisen dragit sig tillbaka från området. Vågornas verkan på den exponerade lilla ön medförde att det mesta av finmaterialet spolades bort från de högsta delarna. Detta skeende ger ännu idag grundförutsättningarna för vegetationens sammansättning och fördelning över berget.

Således kännetecknas de högsta delarna av karga förhållanden där endast ett fläckvis förekommande tunt jordtäcke ger utrymme för växtlighet att få fäste. Här växer en gles tallskog, huvudsakligen på torra markförhållanden. På bergets sluttningar där friska markförhållanden råder och där jordtäcket är mindre påverkat av svallning är skogen mer sluten och har större graninslag. Nedanför själva berget, på stranden mot Björkskatafjärden, finns en fuktig-våt strandlövskog. I kanten på bergets västra sida låg tidigare några gårdar med angränsande odlingsmarker. Dessa är idag bortrivna, och gårdstomter och odlingar är halvt igenvuxna med lövdominerade dungar och värdefulla brynmiljöer. Spåren av gårdarna syns i form av några husgrunder som utgör kulturhistoriska lämningar.

Berget har under stora delar av 1900-talet varit inhägnat och avlyst för militära ändamål och skogen har därför lämnats orörd. Det märks framför allt på inslaget av gamla tallar som finns spridda över området, med åldrar på åtminstone uppåt 200 år – eller högre än så bland de träd som växer högst upp på hällmarkerna. Tallarna har ofta vida kronor, vilket bekräftar bilden att skogen under en period varit glesare, framför allt på de övre delarna av berget.

Björkskatafjärdens vattennivå har höjts och stabiliserats i och med innerfjärdsprojektet på 1990-talet då fördämningar byggdes i vardera änden av fjärdsystemet. Det har givit ekologiska följder både i vattenmiljön och i reservatets strandzon. Landhöjningens och vattenståndsfluktuationernas effekter som annars präglar Bottenvikens naturliga strandmiljöer har här därmed minskat.

Jordarterna i reservatet fördelar sig på ett typiskt sätt för en bergknalle under högsta kustlinjen vid Bottenvikskusten. Högst upp saknas i stort sett jordtäcke och där går berget i dagen, endast överlagrat av klapperstensfält på några ställen. Längre ner längs sluttningarna finns den ursprungliga moränen kvar, även den svallad i olika grad och längst ner har de urspolade finsedimenten ansamlats. De sistnämnda finns inom reservat i lågområdet närmast stranden mot Björkskatafjärden och på andra sidan berget, vid de gamla odlingsmarkerna. Den underliggande berggrunden består av granodiorit med viss ådergnejsomvandling och kan studeras i de kalspolade hällarna på bergets topp.

Mycket av naturvärdena i området är knutna till den gamla tallskogen. Ett relativt stort inslag av död ved, framför allt av tall, förekommer, vilket är slående med tanke på det tätortsnära läget och skogens trots allt påverkade ka-

raktär. Flera av de riktigt grova tallarna, men även träd av klenare dimensioner, har fallit ut.

Barrblandskogen som omger berget är relativt variationsrik avseende åldrar, täthet och trädslagsblandning. Små kärr och lövbestånd bidrar härtill. De gamla odlingarna i områdets västra del, som idag har nått en ganska långt gången igenväxning, hyser höga värden knutna till löv i dungar, stråk och som solitärer. Långa bryn kring de kvarvarande öppna ängsmiljöerna ger förutsättningar för pollinatörer och andra organismer som gynnas av solbelysta strukturer. Mycket död ved har börjat produceras, bland annat av sälg, hägg och björk. Här finns även kvarstående kulturväxter som röda vinbär, syren och lönn. Strandlövskogen mot Björkskatafjärden stärker också reservatets mångfald.

Bland arter som indikerar kontinuitet och höga naturvärden har hittats bland annat reliktbok, tallticka, granticka och motaggsvamp. I lövskogen vid odlingarna finns ett fynd av koralltaggsvamp på en låga av lönn.

Mot bakgrund av det centrala läget och närheten till bebyggelsen i angränsande bostadsområden har området också stor betydelse för rekreation och upplevelsen av orörd natur. Den öppna tallskogen, hällmarkerna och de allmänt varierade äldre skogsmiljöerna är tilltalande för besökare som kan nyttja elljusspår, nätverket av vältrampade stigar och utsiktspunkten högst upp på berget.

Hur man överklagar

Beslut om bildande av naturreservatet Mjölkuddsberget kan överklagas hos länsstyrelsen enligt bilaga 4.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Bilagor

1. Naturreservatets avgränsning
2. Översiktskarta
3. Järnvägsområde, riksintresse enligt 3 kap 8 § miljöbalken
4. Hur man överklagar
5. Skötselplan

Bilaga 1

Naturreservatets avgränsning

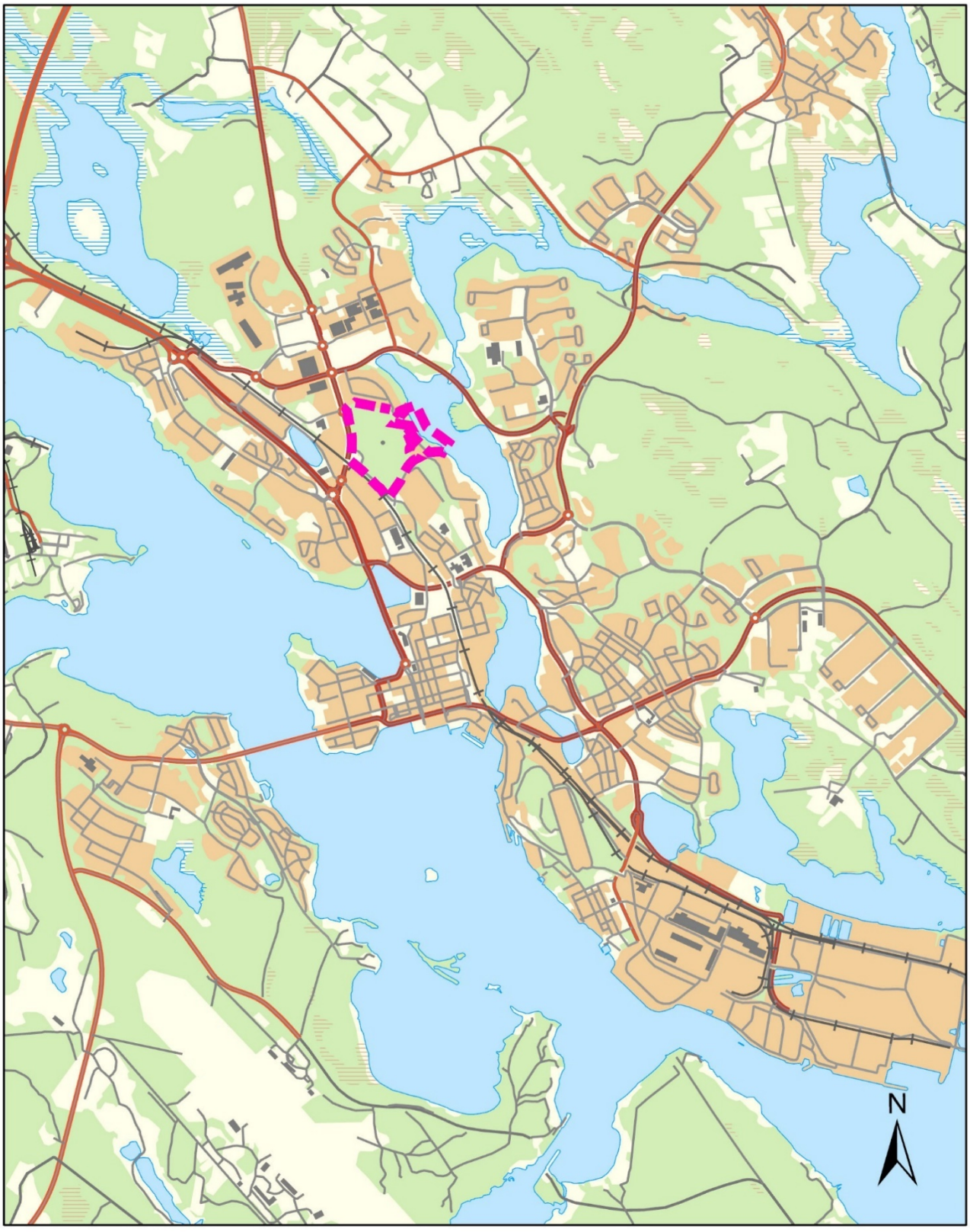


Gräns för naturreservatet Mjölkuddsberget

0 0,13 0,25 0,5 Kilometer

Bilaga 2

Översiktskarta



Gräns för naturreservatet Mjölkuddsberget

0 0,75 1,5 3 Kilometer

Bilaga 3

Järnvägsområde, riksintresse enligt 3 kap 8 § miljöbalken



Bilaga 4

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar eller om det är en del av beslutet ni överklagar. Ange också varför ni anser att beslutet är felaktigt och vilken ändring som ni vill ha.

Bifoga handlingar och annat som ni anser stöder er uppfattning,

Överklagandet skall lämnas in eller skickas till **Luleå kommun**. För att överklagandet skall kunna prövas måste handlingarna ha inkommit till kommunen senast **inom tre veckor** från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande kommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till länsstyrelsen, om beslutsfattaren inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress, telefonnummer och e-postadress.

Överklagandet skickas till:

Luleå kommun
971 85 Luleå

eller via e-post:
lulea.kommun@lulea.se

Bilaga 5

Skötselplan för naturreservatet Mjölkuddsberget

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av naturreservatet Mjölkuddsberget. Vid planering och utförande av skötseln ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också följas.

2. Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara ett skogsområdes värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Området ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att tillgodose behovet av naturupplevelser, friluftsliv och rekreation i ett bostadsnära naturområde. Lämningar av tidigare mänsklig verksamhet ger kulturhistoriska värden som också ska värnas.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna ett lättillgängligt friluftsliv i tätortsnatur där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till naturligt utvecklad skog och andra naturtyper.
- Bevara en landskapstyp med viktiga naturgeografiska värden som utvecklats som följd av den senaste istiden och efterföljande landhöjning ur havet.
- Tillgodose funktionen som värdekärna i anslutning till en viktig ekologisk och social grön korridor i stadsbygdens grönstruktur.
- Områdets kulturmiljövärden bevaras och tydliggörs.
- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, friluftsliv och kulturmiljö.
- Äldre skog med därtill förknippade strukturer, substrat och arter bevaras och utvecklas för sina naturvärden. Det innebär bland annat att gamla träd ska gynnas vid skötseln och död ved ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.

- Lövskog och lövträd kan gynnas där det inte står i konflikt med bevarandet av äldre tallskog.

- Kulturpräglade naturmiljöer, såsom före detta odlingsmarker och trädgårdar, sköts så att deras karaktär, natur- och kulturmiljövärden bevaras och utvecklas. Särskild vikt läggs vid naturvärden knutna till äldre, döda och döende lövträd.

- Naturvärden knutna till strandskog och landhöjningssuccessioner bevaras och utvecklas. Det innebär att sådana biotoper i huvudsak lämnas för fri utveckling, men begränsade åtgärder för att gynna rekreationsvärden och värden knutna till lövträd och lövskog kan bli aktuella.

- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis iordningsställda spår, leder, grillplatser, utsiktsplatser och informationstavlor.

- Längs markerade stigar kan högre grad av öppenhet i vegetationen tillåtas, för tillgänglighet och trygghet. Men av pedagogiska skäl bör stigar även finnas i mer naturligt utvecklad skog.

- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.

- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom vandring, skidåkning, bär- och svampplockning, motion, träning och dylikt. Motoriserade, bullrande eller på annat sätt störande aktiviteter tillåts inte.

- Området sköts genom fastställd skötselplan.

3. Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Mjölkuddsberget
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	53 ha (varav land 48 ha)

Berörda fastigheter och ägare:	Bergviken 5:10 och Ytterviken 17:32, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

4. Beskrivning av området och dess värden

Naturtyper:	Skogsmark ca 47 ha, varav produktiv skog ca 34 ha Kulturmark ca 1 ha Vattenområde ca 5 ha

Mjölkuddsberget är något av en oas av grönska mitt i ett annars hårt exploaterat område, på tre sidor omgivet av industriområden och bostäder. På den fjärde sidan, mot nordost, ansluter Björkskatafjärdens vattenspegel.

Det ca 60 meter höga berget utgör en av de högre punkterna i det i övrigt flacka landskapet kring Luleå tätort. Det innebär att berget var en av de första kobbarna som stack upp ur havet när landet började resa sig efter det att inlandsisen dragit sig tillbaka från området. Vågornas verkan på den exponerade lilla ön medförde att det mesta av finmaterialet spolades bort från de högsta delarna. Detta skeende ger ännu idag grundförutsättningarna för vegetationens sammansättning och fördelning över berget.

Således kännetecknas de högsta delarna av karga förhållanden där endast ett fläckvis förekommande tunt jordtäcke ger utrymme för växtlighet att få fäste. Här växer en gles tallskog, huvudsakligen på torra markförhållanden. På bergets sluttningar där friska markförhållanden råder och där jordtäcket är mindre påverkat av svallning är skogen mer sluten och har större graninslag. Nedanför själva berget, på stranden mot Björkskatafjärden, finns en fuktig-våt strandlövskog. I kanten på bergets västra sida låg tidigare några gårdar med angränsande odlingsmarker. Dessa är idag bortrivna, och gårdstomter och odlingar är halvt igenvuxna med lövdominerade dungar och värdefulla brynmiljöer. Spåren av gårdarna syns i form av några husgrunder som utgör kulturhistoriska lämningar.

Berget har under stora delar av 1900-talet varit inhägnat och avlyst för militära ändamål och skogen har därför lämnats orörd. Det märks framför allt på inslaget av gamla tallar som finns spridda över området, med åldrar på åtminstone uppåt 200 år – eller högre än så bland de träd som växer högst upp på hällmarkerna. Tallarna har ofta vida kronor, vilket bekräftar bilden att skogen under en period varit glesare, framför allt på de övre delarna av berget.

Björkskatafjärdens vattennivå har höjts och stabiliserats i och med innerfjärdsprojektet på 1990-talet då fördämningar byggdes i vardera änden av fjärdsystemet. Det har givit ekologiska följder både i vattenmiljön och i reservatets strandzon. Landhöjningens och vattenståndsfluktuationernas effekter som annars präglar Bottenvikens naturliga strandmiljöer har här därmed minskat.

Jordarterna i reservatet fördelar sig på ett typiskt sätt för en bergknalle under högsta kustlinjen vid Bottenvikskusten. Högst upp saknas i stort sett jordtäcke och där går berget i dagen, endast överlagrat av klapperstensfält på några ställen. Längre ner längs sluttningarna finns den ursprungliga moränen kvar, även den svallad i olika grad och längst ner har de urspolade finsedimenten ansamlats. De sistnämnda finns inom reservat i lågområdet närmast stranden mot Björkskatafjärden och på andra sidan berget, vid de gamla odlingsmarkerna. Den underliggande berggrunden består av granodiorit med viss ådergnejsomvandling och kan studeras i de kalspolade hällarna på bergets topp.

Mycket av naturvärdena i området är knutna till den gamla tallskogen. Ett relativt stort inslag av död ved, framför allt av tall, förekommer, vilket är slående med tanke på det tätortsnära läget och skogens trots allt påverkade karaktär. Flera av de riktigt grova tallarna, men även träd av klenare dimensioner, har fallit ut.

Barrblandskogen som omger berget är relativt variationsrik avseende åldrar, täthet och trädslagsblandning. Små kärr och lövbestånd bidrar härtill. De gamla odlingarna i områdets västra del, som idag har nått en ganska långt gången igenväxning, hyser höga värden knutna till löv i dungar, stråk och som solitärer. Långa bryn kring de kvarvarande öppna ängsmiljöerna ger förutsättningar för pollinatörer och andra organismer som gynnas av solbelysta strukturer. Mycket död ved har börjat produceras, bland annat av sälg, hägg och björk. Här finns även kvarstående kulturväxter som röda vinbär, syren och lönn. Strandlövskogen mot Björkskatafjärden stärker också reservatets mångfald.

Bland arter som indikerar kontinuitet och höga naturvärden har hittats bland annat reliktbok, tallticka, granticka och motaggsvamp. I lövskogen vid odlingarna finns ett fynd av koralltaggsvamp på en låga av lönn.

Mot bakgrund av det centrala läget och närheten till bebyggelsen i angränsande bostadsområden har området också stor betydelse för rekreation och upplevelsen av orörd natur. Den öppna tallskogen, hällmarkerna och de allmänt varierade äldre skogsmiljöerna är tilltalande för besökare som kan nyttja elljusspår, nätverket av vältrampade stigar och utsiktspunkten högst upp på berget.

5. Generella mål och åtgärder

5.1. Naturvärden

Skötselmål
Det övergripande målet för skötseln är att bibehålla och höja de natur- och rekreationsvärden som är förknippade med gammal barrblandskog, fritt utvecklade strandsuccessioner och lövrika kulturmarker. Grovstammiga och vidkroniga gamla tallar ska specifikt prioriteras i skötseln.

Då områdets skogar har varierad struktur beroende på brukningshistorik och nyttjande är förutsättningarna att nå målet skiftande i olika delar. Skogen är i viss mån påverkad av tidigare användning av området för försvarsändamål, då framför allt toppen av berget var glesare beskogat. Dock har det av allt att döma funnits ett skogsskikt över hela området kontinuerligt sedan berget steg ur havet efter den senaste istiden. Inslaget av gamla tallar vittnar om att något storskaligt rationellt skogsbruk aldrig förekommit, även om ett extensivt uttag av träd säkert har skett under perioder. Om skogen helt lämnas till fri utveckling kan man förutse att naturliga processer kommer att innebära att skogen tätnar alltmer med ett större graninslag, framför allt i de lägre delarna av berget.

Det generella förhållningssättet är att skogen i reservatet i hög grad ska lämnas för fri utveckling för att på så sätt ge möjlighet att utveckla strukturer som kännetecknar naturskogar; såsom höga maxåldrar, en större åldersspridning, en ökande andel död ved och där naturliga processer och störningar ska tillåtas ha ett naturligt förlopp. För att gynna de rekreativa kvaliteterna kan dock vissa områden och stråk tillåtas vara mer tillrättalagda. Generellt ska äldre träd och andra naturvärdesträd gynnas av aktiva skötselåtgärder där de frihuggs för att vinna fördelar i konkurrensen om ljuset.

I området finns även kulturhistoriska lämningar där kulturmiljövärdet kan tillåtas vara styrande för skötseln.

Skötselåtgärder
Grundprincipen är att naturen inom reservatet ska lämnas för fri utveckling där inte annat sägs i nedan beskrivna delområden.

Avverkning av träd och annan skötsel kan komma ifråga inom delområden där detta bedöms vara gynnsamt för naturvärdet och bidra till uppfyllande av syftet för reservatet.

I första hand ska allt borttagande av träd ske genom avdödning av de stående stammarna genom ringbarkning eller bläckning. I vissa fall kan avverkning

vara aktuellt om det bedöms mer lämpligt. All avverkning ska utföras med skonsamma manuella metoder. De avverkade träden ska lämnas såsom blivande lågor i skogen. I undantagsfall kan större uttag av träd bli aktuellt varvid uttransport kan komma ifråga. Detta ska i så fall ske med skonsamma metoder, med häst eller fyrhjuling, om de inte kan nås med skogsmaskin från befintliga vägar.

All avverkning och annan avdödning av träd ska göras utifrån bedömning att det bidrar till målet med skötseln, för att säkerställa syftet med reservatet.

Röjningrester lämnas i skogen.

5.2. Värden för friluftsliv och rekreation

Skötselmål
Det övergripande målet för skötseln är att ge goda förutsättningar för friluftslivsaktiviteter och naturupplevelser i orörd natur.

Skötselåtgärder
Skogen sköts huvudsakligen med sikte mot naturvårdsmålen ovan, vilket också ger förutsättningar för upplevelsevärden för människor. Elljusspår och stigar röjs vid behov. Träd som fallit över dessa stråk tas bort, men med hänsyn till naturvårdsmålen ska dessa läggas åt sidan där de lämnas kvar i skogen. Befintliga anläggningar, vägar och stigar underhålls vid behov.

5.3. Kulturmiljövärden

Skötselmål
Kulturhistoriska lämningar såsom rester av försvarsanläggningar och gamla husgrunder ska skötas så att de bevaras och synliggörs.

Skötselåtgärder
Bedömningar görs i det enskilda fallet för vilken skötsel som är lämplig för att hitta balansen mellan de olika skötselmålen.

5.4. Anläggningar och information

Skötselmål
Målet med skötseln är att ge information till besökarna som belyser områdets värden och sevärdheter samt vilka föreskrifter som gäller i reservatet. Området ska vara inbjudande och tillgängligt och de anläggningar som finns ska hållas i gott skick.

De anläggningar som finns är huvudsakligen elljusspåret och ett par utsiktsplatser med grillplats.

Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt nationell standard.

Anläggningarna är markerade på kartan i bilaga 3.

Skötselåtgärder
Minst två informationstavlor sätts upp vid lämpliga entréer till reservatet. På tavlorna ska anges områdets värden, varför det är skyddat, vilka föreskrifter som gäller, vem som är förvaltare samt en karta med områdets gränser, stigar och andra anordningar för besökare. Informationstavlor, andra anläggningar och gränsmarkeringar ska ägnas regelbunden tillsyn och underhållas vid behov.

6. Mål och skötsel för delområden

Indelningen av delområden hänvisar till kartan i bilaga 2.

1.
Beskrivning
Skötselområdet täcker huvuddelen av berget, med skog som ger naturreservatet dess typiska karaktär. Det är en äldre talldominerad barrblandskog i en gradient med friskare mark längre ner, där graninslaget är större och som på toppen övergår i hällmarkstallskog. Inom området finns ett stort inslag av gamla och i många fall knotiga och spärrgreniga tallar. Dessa har tidigare stått friare och därmed utvecklat sina vida kronor. På senare år har dock skogen tätnat och många av tallarna påverkas av konkurrens från inväxande yngre träd. Ett visst inslag av död ved, främst stående tall är en viktig ekologisk komponent i skogen. Den genomsiktliga tallskogen med de iögonenfallande gamla träden är en viktig kvalitet som ger upplevelsevärden för besökare i området.

Mål
Fritt utvecklad talldominerad barrblandskog där strukturen ska vara sådan att äldre tallar hålls friväxande, särskilt ifrån gran. Skogen ska åldras i naturlig takt och andelen död ved ska kontinuerligt öka genom naturliga processer eller ringbarkning.

Skötsel
Huvudprincipen är att skogen ska utvecklas enligt naturlig dynamik, men där äldre träd aktivt ska gynnas och nya ska tillkomma. Gamla tallar friställs inledningsvis, antingen genom avverkning av de konkurrerande träden eller genom ringbarkning eller bläckning. Därefter röjs kontinuerligt vid behov de uppkomna ytorna runt tallarna. Urvalet av de tallar som ska vara föremål för

denna skötsel görs utifrån en bedömning i fält där vidkroniga och gamla träd prioriteras. Tallarna mäts in för att säkerställa kontinuiteten i skötseln.

Död och döende ved, stående och liggande ska lämnas (undantag för riskträd vid elljusspår, utmärkt på kartan i bilaga 3. Dessa kan fällas omkull efter bedömning att de utgör omedelbar fara).

Längs vissa större stigar (markerade på kartan i bilaga 3) kan röjning ske vid behov. Även vid besöksplatser såsom vindskydd och utsiktsplatser kan röjning utföras vid behov. Dessa åtgärder får inte beröra äldre tall eller andra naturvärdesträd.

I nedre, mindre svallade delar av berget förekommer naturligt mer gran och även löv. Granarna kan finnas kvar om de ej konkurrerar med äldre tallar. Efter tio år görs en utvärdering om det är lämpligt att röja smågran i de delarna, om det anses gynnsamt för syftet med reservatet.

2.

Beskrivning

F.d. odlingsmark och tomtmark, idag en mosaikartad struktur med ridåer och dungar av lövträd med öppna ängsbiotoper emellan. Några gamla husgrunder och en terrassering är rester av den forna bebyggelsen och utgör kulturhistoriska lämningar.

Mål

Bevara och utveckla naturvärden knutna till ”löväng” - ett halvöppet landskap med solexponerade solitära lövträd, dungar och bryn med öppen ängsmark däremellan. Täckningsgraden av träden ska vara 30-50 %, sett till hela ytan, i nivå med hur det såg ut vid tidpunkten för reservatets bildande. Ängsmarken ges förutsättningar att utveckla en större andel hävdgynnad flora (ängsytorna markerade på kartan i bilaga 2). Ängarna kan innehålla solitära lövträd. De kulturhistoriska lämningarna ska bevaras.

Skötsel

Lövträden lämnas för fri utveckling, tillåts dö och se ”skräpiga” ut. Spontan föryngring medges, men viss röjning och gallring kan göras för att täckningsgraden av träd inte ska öka. All gran tas dock bort. Bryn mot skogen utvecklas där flerskiktning och trädslagsblandning gynnas, skapa ”trappstegstruktur”. All gran tas bort i brynvegetationen.

Gräsmarkerna sköts som äng, dvs årlig slåtter på eftersommaren, tidigast 15 augusti.

De kulturhistoriska lämningarna röjs fram vid behov och ska i övrigt skyddas från skador.

3.
Beskrivning
Kraftledningsgata. Sköts av kraftbolag efter deras riktlinjer.

4.
Beskrivning
Strandskog/landhöjningssuccession – lövrik och fuktig med gradient upp mot torrare mark. Stranddynamiken begränsas av att vattennivån i fjärden är artificiellt reglerad.

Mål
Fritt utvecklad lövdominerad strandskog med naturlig zonering. Skötseln syftar till att bevara befintligt successionsstadium (som är tämligen statiskt eftersom de naturliga effekterna av landhöjningen hejdats).

Skötsel
I huvudsak fri utveckling, men all smågran röjs i fuktigare delar vart 10:e år vid behov. I torrare partier kan urgallring av gran ske efter bedömning att det är gynnsamt för syftet med reservatet. Eventuellt kan enstaka siktgator skapas mot vattnet, efter utredning om lämplig placering.

5.
Vattenområde. Inga åtgärder.

7. Uppföljning av mål och skötselåtgärder

En uppföljning av skötselmål och skötselåtgärder med utgångspunkt från reservatets syfte ska ske vart tionde år. Planens ingående mål och utfallet av genomförda åtgärder ska då ses över. Om uppföljningen visar att det är nödvändigt med avseende på reservatets syfte ska berörda skötselmål och åtgärder ändras så de blir ändamålsenliga.

8. Källhänvisning

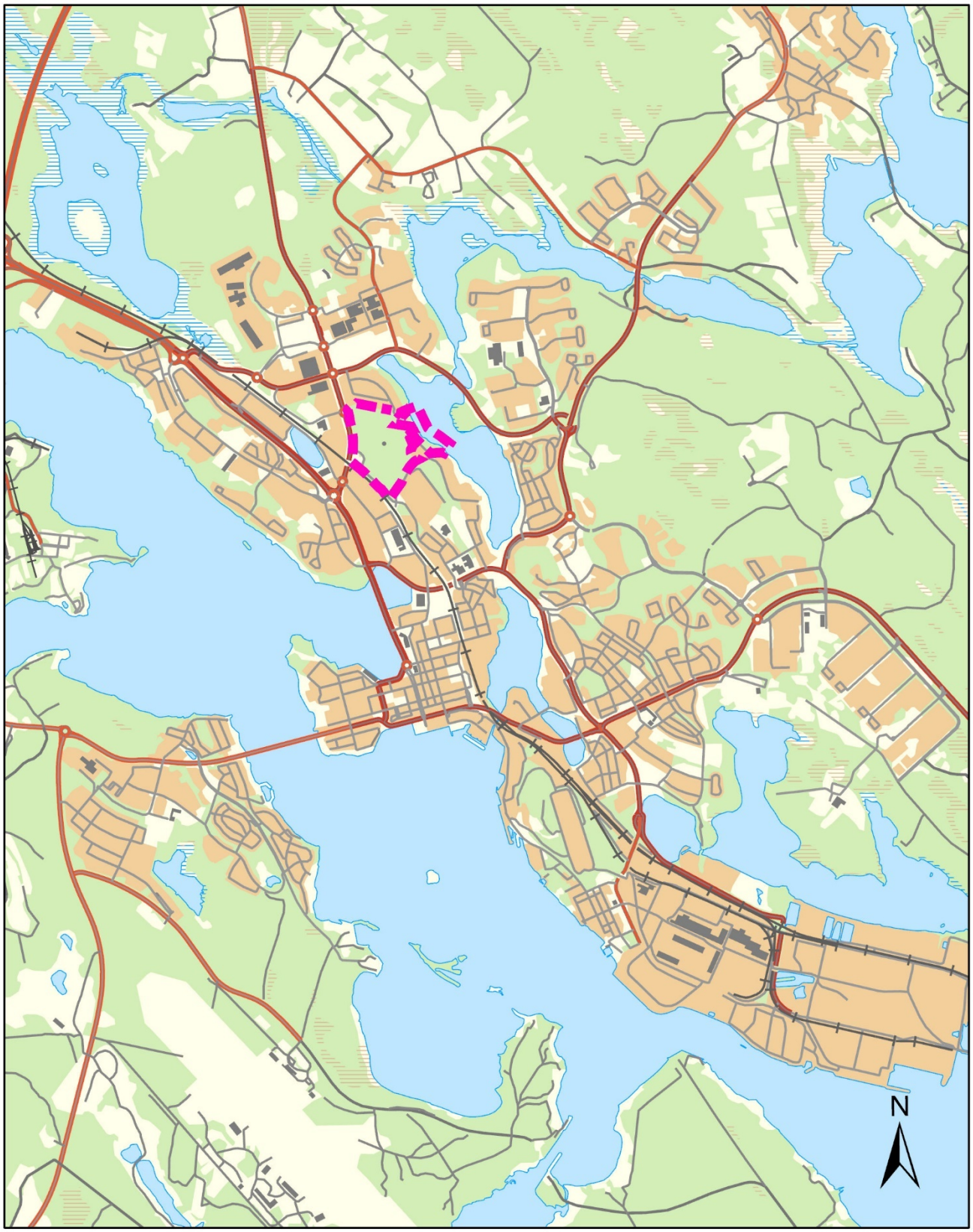
Artportalen. Uttag 2025-03-14
Luleå kommun. 1967: *Stadsplan för Yttervikens industriområde, östra delen, A269.*
Luleå kommun. 1979: *Stadsplan för Haparandavägen, A382.*
Luleå kommun. 1994: *Detaljplan för del av Bergviken, PL141.*
Luleå kommun. 2000: *Naturvårdsplan Luleå.*
Luleå kommun. 2020: *Grönplan Luleå.*

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta med skötselområden
3. Karta med anläggningar och information

Bilaga 1

Översiktskarta

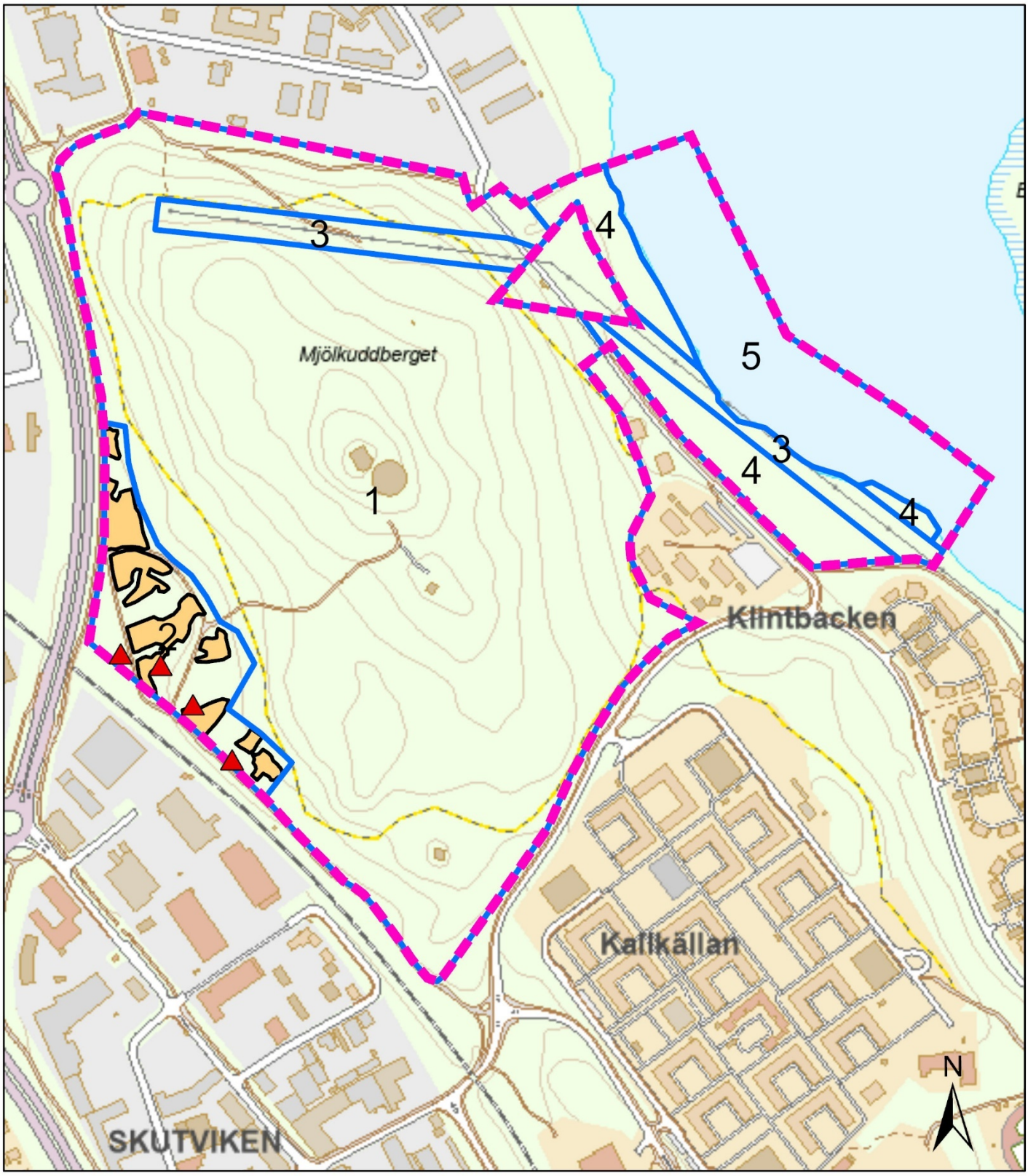


Gräns för naturreservatet Mjölkuddsberget

0 0,75 1,5 3 Kilometer

Bilaga 2

Skötselområden



Gräns för naturreservatet Mjölkuddsberget
Skötselområden
Ängsytor
Kulturhistorisk lämning

0 0,25 0,5 Kilometer

Bilaga 3

Anläggningar och information



Gräns för naturreservatet Mjölkuddsberget

Möjlig plats för Informationstavla

Större stigar

Utsiktsplats

0 0,25 0,5 Kilometer

510

§ 311

Inriktning för bildandet av naturreservatet Mjölkuddsberget

Ärendenr 2024/1986-3.1.0.3

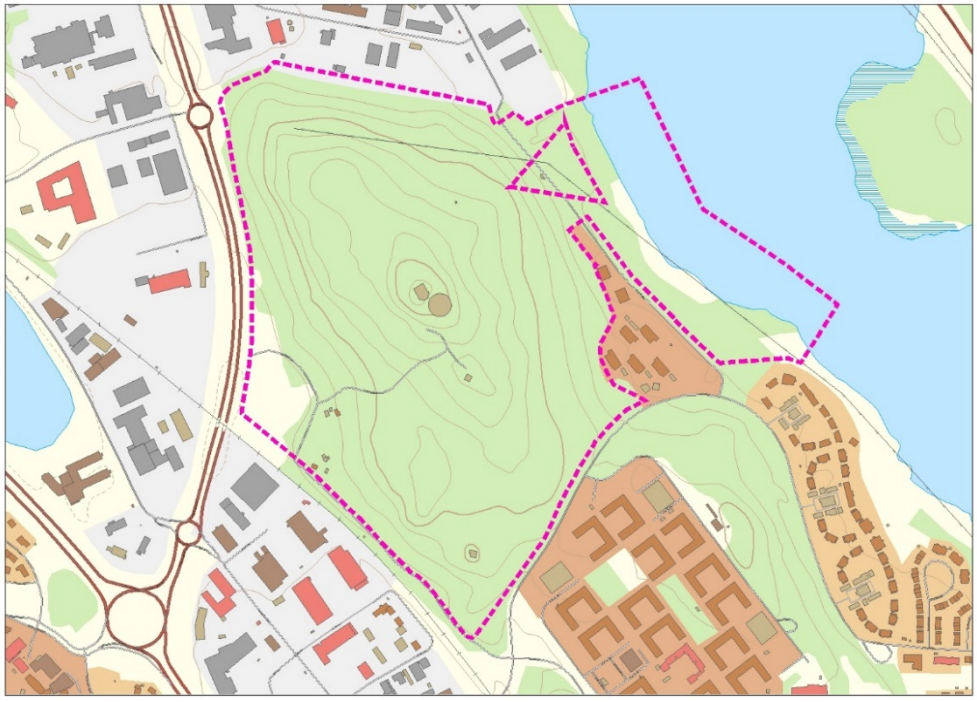
Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att naturreservatet Mjölkuddsberget ska utformas enligt av kommunstyrelseförvaltningen föreslagna inriktning och principer.
2. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att fullfölja den formella processen för reservatsbildning av Mjölkuddsberget, med syfte att ta fram ett slutligt förslag som ställs till kommunfullmäktige för beslut.
3. Externt samråd ska ske med innehåll av föreslagen avgränsning, syfte och föreskrifter.

Reservationer

Sana Suljanovic (M), Samuel Ek (KD), Arne Nykänen (C), Ylva Mjärdell (L), och Kristoffer Sundström (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet



Föreslagen avgränsning av naturreservatet Mjölkuddsberget.

Bakgrund
Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag om naturreservatsbildning för ett antal tätortsnära områden och skärgårdsöar. Enligt beslutet skulle förslagen tas fram gruppvis där Mjölkuddsberget ingår i den första gruppen med målsättningen om ett inrättande under första kvartalet 2025.

Naturreservat kan bildas av kommunen eller av staten via länsstyrelser i syfte att bevara värdefulla natur, för att återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter och/eller för att tillgodose områden för friluftsliv. Beslut om att bilda naturreservat har samma juridiska verkan oavsett vilken instans som fattar beslutet. Kommuner avgör självständigt vilka områden och med vilket syfte man bildar reservaten. Ofta väljer kommuner att fokusera på tätortsnära områden med höga rekreationsvärden, medan länsstyrelser i första hand skyddar större naturområden med renodlade naturvärden.

Varje reservat har ett unikt syfte som anger vad som ska skyddas och utvecklas. Det kan vara olika naturvärden eller rekreationsvärden, eller en kombination av båda. Föreskrifter utformas för att nå syftet, vilket blir det regelverk som gäller för markägare/rättighetsinnehavare och för allmänheten.

Reservatsbildningen följer en lagstyrd process men som innehållsmässigt kan se lite olika ut beroende på förutsättningarna. En grundläggande premiss är överenskommelser med markägare/rättighetsinnehavare. I detta fall är kommunen enda markägare. Därefter tas underlagsmaterial med grundläggande inriktning för reservatet fram, inklusive en avgränsning av området. Under processens gång samråds med berörda parter.

Aktuellt ärende handlar om att i det skedet få ett inriktningsbeslut av kommunstyrelsen som ledning för tjänstepersonsorganisationen för det fortsatta arbetet. I kommunstyrelsens uppdrag var utgångspunkten att den kommunala beslutsprocessen skulle ske i två steg, där föreliggande ärende om inriktning för reservatet är steg ett.

Efter kommunstyrelsens godkännande av föreslagen inriktning vidtar den formella reservatsbildningsprocessen. Remitterande till sakägare, myndigheter och intresseorganisationer sker och därefter lämnas, efter eventuella korrigeringar, ärendet till kommunfullmäktige för slutligt beslut om reservatsbildning.

Förslaget
Mjölkuddsberget är ett område med höga naturvärden knutna till en varierad skogsmiljö. Berget har under stora delar av 1900-talet varit inhägnat och avlyst för militära ändamål och skogen har därför lämnats orörd. Landskapet är tydligt präglat av landhöjningen med kalspolade hällar högst upp och med tjockare jordtäcke i de lägre delarna. Toppen upptas av en äldre tallskog där riktigt gamla trädindivider utgör de viktigaste värdeelementen. På bergets sluttningar är skogen mer välsluten och har större graninslag. Stranden mot Björkskatafjärden utgörs av en fuktig strandlövskog och några rester av äldre bosättningar och odlingsmarker upptas idag av lövdominerade dungar och brynmiljöer. Elljusspår och ett utvecklat nät av stigar ger goda förutsättningar för rekreation, där naturskyltning bidrar till upplevelsen.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår en inriktning på reservatet där naturvärden ska samspela med rekreationsvärden. Naturen sköts för att stärka förutsättningarna för biologisk mångfald, vilket kan innebära fri utveckling i vissa delar medan andra blir föremål för en mer aktiv skötsel. Gamla tallar ska generellt gynnas i skötseln men även andra värden kan behöva stärkas. Rekreationsvärdena inom området gynnas av en tillgänglig skog där elljusspår och stigar ska kunna utvecklas.

Syftet med reservatet föreslås formuleras enligt följande:

Syftet med naturreservatet är att bevara ett skogsområdes värdefulla naturmiljö med dess förutsättningar att hysa stor biologisk mångfald. Området ska ge förutsättningar för att ingående naturtypers naturligt associerade habitat och arter ska kunna fortleva och sprida sig. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att tillgodose behovet av naturupplevelser, friluftsliv och rekreation i ett bostadsnära naturområde. Lämningar av tidigare mänsklig verksamhet ger kulturhistoriska värden som också ska värnas.

Föreskrifterna för reservatet och skötselplanen är verktygen för att nå detta syfte. Utvecklat förslag till principer för reservatet, hur syftet ska nås samt utformning av föreskrifter beskrivs i bilaga till denna skrivelse. Föreskrifterna ligger i linje med gängse praxis för naturreservat i skogsområden, som bland annat innebär reglering av åtgärder som kan skada mark och vegetation. Områdets karaktär ger dock förutsättningar för en viss differentiering med olika målbild för delområden.

Avgränsning följer i stort angiven yta i översiktsplanen och har anpassats för att korrelera med gällande detaljplaner samt beslutade och kända anspråk på området. Endast kommunal mark ingår. Befintlig infrastruktur i form av vägar, elledningar och VA-system begränsas inte. Framtida lokaliseringar av

nytt vattentorn och nya vattenledningar är inom reservatsgränsen, men föreskrifter utformas för att inte begränsa dessa. Korridoren för Norrbotniabanan anges som ett undantag i föreskrifterna och kan således förverkligas även om den berör reservatet.

Samhällsbyggnadsutskottet har 2024-11-18 § 106 föreslagit kommunstyrelsen besluta att naturreservatet Mjölkuddsberget ska utformas enligt av kommunstyrelseförvaltningen föreslagna inriktning och principer. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att fullfölja den formella processen för reservatsbildning av Mjölkuddsberget, med syfte att ta fram ett slutligt förslag som ställs till kommunfullmäktige för beslut. Externt samråd ska ske med innehåll av föreslagen avgränsning, syfte och föreskrifter. Vid ärendets hantering reserverade sig Sana Suljanovic (M) och Samuel Ek (KD) mot beslutet.

Sammanträdet
Sana Suljanovic (M), Samuel Ek (KD), Arne Nykänen (C) och Ylva Mjärdell (L) föreslår avslå samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Ulrika Lundberg (V) föreslår bifalla samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsgång
Ordföranden ställer samhällsbyggnadsutskottets förslag och Sana Suljanovics med fleras förslag mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Dialog
Dialog har skett med kommunstyrelseförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen samt med Lumire.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelsens beslut 2024-03-11 § 84, KLF Hid: 2024.2332
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande inriktningen för bildandet av naturreservatet Mjölkuddsberget,
  KLF Hid: 2024.9842
- Bilaga till skrivelse om inriktning för naturreservatet Mjölkuddsberget – förslag till avgränsning, syfte, föreskrifter och principer,
  KLF Hid: 2024.9843
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-11-18 § 106,
  KLF Hid: 2024.10480

Beslutet skickas till
Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsomställningskontoret

§ 54

Bildande av naturreservatet Storsand

Ärendenr 2025/1105-3.3.4.4

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Storsand med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara *Naturreservatet Storsand*.
2. Fastställa bifogad skötselplan (bilaga 5 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
3. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Reservationer

Sana Suljanovic (M) och Samuel Ek (KD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag om naturreservatsbildning för ett antal tätortsnära områden och skärgårdsöar. Enligt beslutet skulle förslagen tas fram gruppvis, där Storsand ingår i den första gruppen med målsättningen om ett inrättande under 2025.

Kommunstyrelsen beslutade 2024-12-02 § 313 om inriktningen för naturreservatet och gav i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att fullfölja den formella processen för reservatsbildning.

Utifrån beslutad inriktning och föreslagen avgränsning av området har kommunstyrelseförvaltningen i samråd med berörda förvaltningar tagit fram ett förslag till bildande av naturreservatet. Förslaget uppfyller miljö-balkens krav på innehåll för ett reservatsbildningsbeslut och följer rådande norm för hur sådana beslut bör utformas. Förslaget innehåller således syftena med reservatet, redovisning av skälen för beslutet, vilka föreskrifter som ska gälla i reservatet samt en skötselplan för området. Skötselplanen bifogas dokumentet.

Förslaget har, förutom till obligatoriska externa myndigheter, även remitterats till intresseföreningar och berörda sakägare. Eftersom kommunen är den enda markägaren är sakägarkretsen begränsad till ett fåtal, t ex ledningsrättsinnehavare och arrendatorer.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Storsand med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara Naturreservatet Storsand. Fastställa bifogad skötselplan (bilaga 5 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Ulrika Lundberg (V) föreslår bifalla kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Sana Suljanovic (M) och Samuel Ek (KD) föreslår avslå kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag och Sana Suljanovic med fleras förslag mot varandra och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Dialog

Dialog har skett med kommunstyrelseförvaltningens detaljplan- och mark- och exploateringskontor, infrastruktur- och serviceförvaltningen sektioner för landskap/trafik och park/natur, avdelning miljö och bygg samt med kultur- och fritidsförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens beslut 2024-12-02 § 313, KLF Hid: 2024.11709
- Beskrivning av naturreservatet Storsand i Luleå kommun, 2025-06-13, KLF Hid: 2025.8703
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande bildande av naturreservatet Storsand, KLF Hid: 2025.8702

Beskrivning av naturreservatet Storsand i Luleå kommun

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Storsand
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	49 ha (varav land 41 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Storheden 1:1 och Öhemmanet 1:11, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara ett tätortsnära naturområde med höga rekreations- och naturvärden. Badplats och skog ska förvaltas för dess kvaliteter som värdefullt rekreations- och utflyktsområde, samtidigt som naturvärdena ges utrymme att utvecklas. Tallskogen och andra förekommande skogstyper ska rymma strukturer och element som är gynnsamma för biologisk mångfald. Delar som idag har lägre naturvärden ska utvecklas mot högre värden.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna ett lättillgängligt friluftsliv i tätortsnatur där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till skog med höga naturvärden och en badvänlig strandmiljö i älven.

- Bevara en landskapstyp med viktiga naturgeografiska värden som utvecklats som följd av den senaste istiden och efterföljande landhöjning ur havet.

- Bevara en typisk tallskog på sandhed med äldre träd och utrymme för strukturer som är betydelsefulla för biologisk mångfald, såsom gamla trädindivider, död ved och naturligt utvecklad åldersstruktur.

- Bevara sandstrandens funktion som badplats och ge utrymme för älvens dynamik i grundområdet utanför, med pågående omlagring av sand och andra naturliga processer i vattenmiljön.

- Tillgodose funktionen som värdekärna i anslutning till en viktig ekologisk och social grön korridor i stadsbygdens grönstruktur.

- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, friluftsliv och kulturmiljö.

- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder ska dock släckas.

- Påverkad skog utvecklas mot högre naturvärden genom att lämnas för fri utveckling eller genom riktad skötsel där så lämpligt.

- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis iordningsställda stigar, grillplatser och informationstavlor.

- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.

- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom bad, vandring, skidåkning, bär- och svampplockning, motion, träning och dylikt. Motoriserade, bullrande eller på annat sätt störande aktiviteter tillåts inte.

- Området sköts genom fastställd skötselplan.

Skälen för beslutet

Skälen för bildandet av naturreservatet är de höga rekreations- och naturvärdena knutna till en lättillgänglig skogsmiljö och sandstrand vid Luleälven. Här finns äldre sandtallskog i ett böljande landskap av strandvallar och sanddyner, men även fuktigare blandskogar med lövinslag, som alla bidrar till reservatets skyddsvärde. Området har höga rekreativa värden med vältrampade stigar i en besöksvänlig pelarsal av tall och en tätortsnära välbesökt badstrand.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets natur- och rekreationsvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar samt skada, ta bort eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar eller delar därav.
2. Skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att spränga, borra, schakta, dika, dämma, utfylla, anordna upplag, tippa, gräva, muddra eller bedriva täkt i någon form.
3. Uppföra byggnad eller annan anläggning.
4. Anlägga väg.
5. Släppa ut eller sprida gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.
6. Plantera eller föra in växt-, djur- eller svampart.
7. Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde.

Vidare är det utan Luleå kommuns tillstånd inom hela reservatet förbjudet att:

8. Sätta upp tavla, plakat eller skylt.
9. Anlägga ledning i luft, mark eller vatten.

Undantag från föreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet (och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § i detta beslut).
2. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för drift och underhåll av vägar, befintliga byggnader och andra anläggningar.
3. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll och utvecklande av stigar, spår och andra mindre anläggningar för friluftslivets behov.
4. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för efterlevnaden av villkor i gällande avtal om bostadsarrende.

5. Ovanstående föreskrifter, A 1-9, gäller inte inom arrendetomter enligt karta i bilaga 3.
6. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa vattenkvaliteten i Gäddviks vattentäkt. Åtgärder som väsentligt påverkar naturvärden och/eller rekreationsvärden ska anmälas för samråd med länsstyrelsen enligt 12:6 miljöbalken, i det fall de inte prövas enligt annat lagrum i miljöbalken.
7. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bekämpning av invasiva främmande arter.
8. Motordrivna fordon får framföras på därför avsedda vägar om inte annat framgår av skyltning. Undantaget gäller ej för terrängskoter.
9. Terrängskoter får köras vid väl snötäckt mark på markerade leder.
10. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktigas att tåla att följande åtgärder kan komma att utföras för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar.
3. Anläggande och underhåll av stigar, spår och andra anläggningar för friluftslivets behov.
4. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv.
5. Genomförande av återkommande naturvårdsinriktade och för friluftsliv gynnande skötselåtgärder, såsom avverkning av träd för att gynna naturvärdesträd, röjning och gallring längs vissa stigar för att skapa glesa och luckiga bestånd, eller annan åtgärd för att gynna friluftsliv, skogsstruktur och trädslagsblandning som är gynnsam ur naturvärdessynpunkt och för förutsättningarna för rödlistade eller på annat sätt missgynnade eller skyddsvärda arter.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Skada mark eller vegetation, inklusive döda stående eller liggande träd och delar därav, eller i övrigt genom att t ex gräva upp eller plocka mossor, lavar och svampar, eller gräva upp örter, gräs, halvgräs och ormbunkar.
2. Skada eller störa djurlivet, t.ex. genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt samt att fånga, flytta eller döda däggdjur, fåglar, kräldjur eller groddjur.
3. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, inrista, gräva eller måla.
4. Sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, göra inskrift eller andra markeringar på träd eller i naturen i övrigt.
5. Fånga eller insamla ryggradslösa djur.
6. Elda, annat än i av naturvårdsförvaltaren iordningställda eldstäder.
7. Medföra ej kopplad hund, katt eller annat sällskapsdjur under tiden 1 maj till 30 september.
8. Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde.
9. Framföra vattenskoter.
10. Ta ved. Endast egen medhavd ved eller ved från av förvaltaren iordningställda vedförråd får användas.

Undantag från föreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet.
2. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.
3. Fiske och jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området.
4. Motordrivna fordon får framföras på därför avsedda vägar om inte annat framgår av skyltning. Undantaget gäller ej för terrängskoter.
5. Terrängskoter får köras vid väl snötäckt mark på markerade leder.

6. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).

Andra föreskrifter och bestämmelser som gäller för området

Förbud mot terrängkörning
Området omfattas av ett förbud mot körning i terräng med motordrivet fordon, beslutat av Luleå kommun.

Områdesbestämmelser
Huvuddelen av området omfattas av områdesbestämmelser med angiven användning ”Naturmark”. En mindre del omfattas av detaljplan med användningen ”Park eller plantering”.

Vattenskyddsområde
Området ligger i ett vattenskyddsområde med skyddsföreskrifter.

Skydd för landskapsbild
Området omfattas av förordnande enligt 19 § naturvårdslagen, vilket här består av ett förbud mot att avverka skog utan länsstyrelsens tillstånd.

Redogörelse för ärendet

I den fördjupade översiktsplanen för Luleå tätort som antogs 1993 var rekommendationerna inriktade på skydd för vattentäkten. Områdets naturkaraktär med sandhed och strandvallar lyftes för dess naturhistoriska och pedagogiska värde. Upprättande av områdesbestämmelser rekommenderades, för att begränsa fritidshusbebyggelsen och reglera markanvändningen.

Områdesbestämmelser vann laga kraft 1994 med syfte att skydda vattentäkten långsiktigt och att bevara naturmarken. I motiveringen angavs att naturmarken är attraktiv och betydelsefull för anslutande bostadsområden, speciellt då dessa saknar andra större rekreationsområden. Badplatsen beskrevs som välbesökt och omtyckt, med besökare även från andra delar av kommunen.

I kommunens översiktsplan från 2013 angavs ett antal områden som utredningsområden för nya naturreservat, där Storsand var ett av de utpekade områdena, och som en följd av detta gav kommunstyrelsen i uppdrag till dåvarande samhällsutvecklingskontoret att ta fram förslag till beslut om naturreservatsbildning (2016-12-05 § 282).

I Grönplan Luleå som antogs av kommunstyrelsen 2020 angavs Storsand som en betydelsefull del i den övergripande grönstrukturen med höga värden för ekosystemtjänsterna vattenrening, biologisk mångfald och rekreation och hälsa.

I den nu gällande översiktsplanen (antagen 2021) är rekommendationen att Storsand ska inrättas som kommunalt naturreservat och kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att ta fram beslutshandlingar för naturreservatet med målsättningen om ett bildande under 2025.

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, berörda arrendatorer inom reservatets föreslagna avgränsning samt två rågrannar (privata fastighetsägare).

Yttranden har inkommit från länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå jaktvårdsklubb samt en av rågrannarna. Kommunens kommentarer, ställningstaganden och eventuella ändringar som följd av yttrandena markeras *kursivt*.

Länsstyrelsen meddelar att de ser positivt på att kommunen inrättar naturreservatet och har inga synpunkter i övrigt. Skogsstyrelsen påtalar att det enligt Riksantikvarieämbetet finns en gammal avrättningsplats inom området, vilken kräver hänsyn vid eventuella åtgärder. *Avrättningsplatsen är känd och skyddas och sköts om enligt reservatsföreskrifter och skötselplan*.

Lumire meddelar att de har inget att erinra.

Gällivare skogssameby meddelar att de inte har något att erinra mot reservatsbildningen och att de ser positivt på att områden med höga naturvärden ges långsiktigt skydd. Man ber också att kommunen i fortsatt planering, förvaltning och skötsel av reservatet tar hänsyn till renar och renskötseln. *Skötseln kommer att ske med denna hänsyn. Att bevara och utveckla naturvärden knutna till äldre skog med kontinuitet är generellt gynnsamt för renar och renbete.*

Luleå jaktvårdsklubb avger ingen erinran men framför att de välkomnar att fiske och jakt ska vara tillåtet i området.

En av rågrannarna har i ett yttrande uttalat sig positiv över att det blir ett naturreservat och framför i övrigt synpunkter och förslag på förbättringar i anläggningar, såsom fler soptunnor, grillplatser och toalett. *Tillkommande anläggningar för att underlätta vistelsen och minska slitage och nedskräpning är en möjlighet inom naturreservatet, men inget som beslutas om vid bildandet av reservatet. Synpunkterna föranleder ingen ändring.*

Kommunens bedömning

Området utgör ett tätortsnära naturområde som är värdefullt såväl ur rekreations- som naturvårdssynpunkt. Reservatet omfattar skog med utrymme för växter och djur knutna till kontinuerligt beskogade miljöer i en naturtyp som på nationell nivå är starkt decimerad. Området är ett viktigt rekreationsområde i en del av tätorten som annars saknar större sammanhängande rekreationsområden med någon kvalitet, och därtill ett av kommunens finaste och mest välbesökta strandbad.

Skogsavverkning, dikning eller andra åtgärder som skadar mark eller vegetation på land eller i vatten, byggande av anläggningar eller andra exploateringar skulle innebära att områdets opåverkade och ostörda karaktär förstörs. Sådana åtgärder riskerar även att hindra eller avhålla allmänhetens tillgång till naturområdet. Med tanke på skogens historik och struktur har den goda förutsättningar att stärka naturvärdena ytterligare om den tillåts utvecklas genom naturliga processer och hänsynsfull skötsel. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Ett reservatsbildande av området ligger i linje med arbetet mot uppfyllandet av nationella och regionala miljökvalitetsmål. Naturreservatet bidrar till att målen *Levande skogar* och *God bebyggd miljö* kan uppfyllas. Bland de globala Agenda 2030-målen berörs främst mål 15, *Ekosystem och Biologisk mångfald* samt mål 3 *God hälsa och välbefinnande*. Storsands geografiska läge ger goda förutsättningar för att bidra till folkhälsan. Inom den nationella folkhälsopolitikens målområde 5, Boende och närmiljö, påtalas att grönska och natur är viktiga resurser för hälsa som gynnar fysisk aktivitet, lek och friluftsliv. Reservatsbildandet bidrar uppenbart till Sveriges samtliga tio friluftslivsmål.

Området omfattas av skyddsföreskrifter kopplade mot befintligt områdesskydd som vattenskyddsområde enligt 7 kap 21 § miljöbalken, där det berör såväl primär skyddszon som sekundär skyddszon A. Luleå kommun bedömer att naturreservatet är förenligt med skyddsföreskrifterna, vilket kommer att förstärka skyddet ytterligare genom reservatets föreskrifter.

Området omfattas också av landskapsbildskydd enligt den f d naturvårdslagens 19 §. Skyddet består här av ett förbud mot avverkning av skog utan länsstyrelsens tillstånd. Kommunen bedömer att naturreservatet stärker det skydd som det gamla 19 §-förordnandet syftar till och att inga motsättningar mellan de två geografiskt överlappande skyddsformerna föreligger. Kommunen föreslår att länsstyrelsen upphäver landskapsbildskyddet eftersom naturreservatet tillfullo täcker in syftet med skyddet.

Luleå kommun bedömer att en naturreservatsbildning är förenligt med kommunens översiktsplan. Där anges markanvändningen Natur med rekommen-

dationen att området ska inrättas som nytt naturreservat. I gällande detaljplaner för området är användningen ”Naturmark” respektive ”Park eller plantering”. En yta benämnd ”område för kulturreservat” finns angiven i plankartan som omfattar platsen för traktens galgbacke, vilket således är en plats med kulturhistorisk betydelse. Benämningen ”kulturreservat” innebär här inte att området är inrättat som ett sådant enligt 7 kap 9 § miljöbalken. Kommunen bedömer att bildandet av reservatet inte strider mot planbestämmelserna och att beslutet därmed är förenligt med 7 kap 8 § miljöbalken.

Naturreservatet ingår i ett område som är av betydelse för totalförsvaret och Luleå flygplats och som enligt 3 kap 9 § miljöbalken så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka dessa intressen. Luleå kommun bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt försvårar bedrivandet av dessa verksamheter. Luleå kommun bedömer därför att reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Luleå kommun finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap 25 § miljöbalken att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som gjorts är nödvändiga för att bevara de höga natur- och rekreationsvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Beskrivning av området

Area:	ca 49 ha, varav land ca 41 ha
Naturtyper:	Skogsmark ca 38 ha, varav produktiv skog ca 38 ha Sandmark ca 3 ha Vattenområde ca 8 ha

Storsand är ett tätortsnära grönområde vars främsta rekreativa kvalitet är det populära badet. Områdets tallskog växer i ett landskap som är format av älven, där sanden och gamla strandvallar i skogen bygger upp det böljande landskapet. Skogens besöksvänliga karaktär av ”pelarsal” ger höga upplevelsevärden, men förutsättningarna för utvecklande av naturvärden knutna till skogsbiotoper är också goda.

Jordlagren är i sin helhet uppbyggda av sand, isälvssediment tillhörande Luleälvsåsen, vilka genom landhöjningens effekter omformats till dagens flacka hedlandskap med strandvallar och sanddyner. Ett mindre område med finkornigare jordar finns i ett stråk i den sydligaste delen av området.

Skogen som huvudsakligen är av typen sandtallskog är överlag äldre och har av allt att döma god kontinuitet. Om än påverkad av gallring ges ändå ut-

rymme för arter knutna till gamla trädindivider, såväl i solbelysta lägen som i slutna bestånd. Död ved förekommer i dagsläget sparsamt. Enstaka tallar med åldrar på 200 år eller mer förekommer, men beståndsåldern ligger överlag kring 100-årsstrecket.

Reservatsområdets läge i utkanten av det sammanhängande stråk av samma naturtyp som fortsätter söderut på Karlsvikshalvön och vidare bort över Kallaxheden ger en ekologisk funktion och spridningsmöjligheter av typiska organismsamhällen in i detta tätortsnära grönområde. Det ger förutsättningar att få uppleva många av de allmänt förekommande arterna som kan finna livsrum i dylika skogar. Bland fåglarna kan till exempel ses större hackspett, korp, grönsiska, trastar och olika mesar. I strandområdet och grundområdet i älven observeras rastande sjöfåglar och vadare. Skogsmarken ger också förutsättningar för marksvampar som är beroende av trädkontinuitet samt vedlevande organismer att sprida sig in i området.

Sandstranden och grundområdet utanför är påverkade av mänsklig aktivitet, där de utsätts för störningar främst sommartid. Den ekologiska funktionen och utrymmet för biologisk mångfald är därför begränsat. Här är istället reservatets rekreativa kvaliteter för människor ett överordnat motiv och det enskilt starkaste värdet som reservatet avser skydda. Kring de strandnära fossila sanddynerna kan anslående karaktärsträd i form av knotiga tallar bidra till upplevelsen.

Hur man överklagar

Beslut om bildande av naturreserv atet Storsandkan överklagas hos länsstyrelsen enligt bilaga 4.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Bilagor

1. Naturreservatets avgränsning
2. Översiktskarta
3. Arrendetomter
4. Hur man överklagar
5. Skötselplan

Bilaga 1

Naturreservatets avgränsning



Gräns för naturreservatet Storsand

0 0,13 0,25 0,5 Kilometer

Bilaga 2

Översiktskarta



Bilaga 3

Arrendetomter



Gräns för naturreservatet Storsand
Arrendetomter

0 0,13 0,25 0,5 Kilometer

Bilaga 4

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar eller om det är en del av beslutet ni överklagar. Ange också varför ni anser att beslutet är felaktigt och vilken ändring som ni vill ha.

Bifoga handlingar och annat som ni anser stöder er uppfattning,

Överklagandet skall lämnas in eller skickas till Luleå kommun. För att överklagandet skall kunna prövas måste handlingarna ha inkommit till kommunen senast **inom tre veckor** från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande kommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till länsstyrelsen, om beslutsfattaren inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress, telefonnummer och e-postadress.

Överklagandet skickas till:

Luleå kommun
971 85 Luleå

eller via e-post:
lulea.kommun@lulea.se

Bilaga 5

Skötselplan för naturreservatet Storsand

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av naturreservatet Storsand. Vid planering och utförande av skötseln ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också följas.

2. Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara ett tätortsnära naturområde med höga rekreations- och naturvärden. Badplats och skog ska förvaltas för dess kvaliteter som värdefullt rekreations- och utflyktsområde, samtidigt som naturvärdena ges utrymme att utvecklas. Tallskogen och andra förekommande skogstyper ska rymma strukturer och element som är gynnsamma för biologisk mångfald. Delar som idag har lägre naturvärden ska utvecklas mot högre värden.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna ett lättillgängligt friluftsliv i tätortsnatur där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till skog med höga naturvärden och en badvänlig strandmiljö i älven.

- Bevara en landskapstyp med viktiga naturgeografiska värden som utvecklats som följd av den senaste istiden och efterföljande landhöjning ur havet.

- Bevara en typisk tallskog på sandhed med äldre träd och utrymme för strukturer som är betydelsefulla för biologisk mångfald, såsom gamla trädindivider, död ved och naturligt utvecklad åldersstruktur.

- Bevara sandstrandens funktion som badplats och ge utrymme för älvens dynamik i grundområdet utanför, med pågående omlagring av sand och andra naturliga processer i vattenmiljön.

- Tillgodose funktionen som värdekärna i anslutning till en viktig ekologisk och social grön korridor i stadsbygdens grönstruktur.

- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, friluftsliv och kulturmiljö.

- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder ska dock släckas.

- Påverkad skog utvecklas mot högre naturvärden genom att lämnas för fri utveckling eller genom riktad skötsel där så lämpligt.

- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis iordningsställda stigar, grillplatser och informationstavlor.

- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.

- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom bad, vandring, skidåkning, bär- och svampplockning, motion, träning och dylikt. Motoriserade, bullrande eller på annat sätt störande aktiviteter tillåts inte.

- Området sköts genom fastställd skötselplan.

3. Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Storsand
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	49 ha (varav land 41 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Storheden 1:1 och Öhemmanet 1:11, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

4. Beskrivning av området och dess värden

Naturtyper: Skogsmark ca 38 ha, varav produktiv skog ca 38 ha

Sandmark ca 3 ha
Vattenområde ca 8 ha

Storsand är ett tätortsnära grönområde vars främsta rekreativa kvalitet är det populära badet. Områdets tallskog växer i ett landskap som är format av älven, där sanden och gamla strandvallar i skogen bygger upp det böljande landskapet. Skogens besöksvänliga karaktär av ”pelarsal” ger höga upplevelsevärden, men förutsättningarna för utvecklande av naturvärden knutna till skogsbiotoper är också goda.

Jordlagren är i sin helhet uppbyggda av sand, isälvssediment tillhörande Luleälvsåsen, vilka genom landhöjningens effekter omformats till dagens flacka hedlandskap med strandvallar och sanddyner. Ett mindre område med finkornigare jordar finns i ett stråk i den sydligaste delen av området.

Skogen som huvudsakligen är av typen sandtallskog är överlag äldre och har av allt att döma god kontinuitet. Om än påverkad av gallring ges ändå utrymme för arter knutna till gamla trädindivider, såväl i solbelysta lägen som i slutna bestånd. Död ved förekommer i dagsläget sparsamt. Enstaka tallar med åldrar på 200 år eller mer förekommer, men beståndsåldern ligger överlag kring 100-årsstrecket.

Reservatsområdets läge i utkanten av det sammanhängande stråk av samma naturtyp som fortsätter söderut på Karlsvikshalvön och vidare bort över Kallaxheden ger en ekologisk funktion och spridningsmöjligheter av typiska organismsamhällen in i detta tätortsnära grönområde. Det ger förutsättningar att få uppleva många av de allmänt förekommande arterna som kan finna livsrum i dylika skogar. Bland fåglarna kan till exempel ses större hackspett, korp, grönsiska, trastar och olika mesar. I strandområdet och grundområdet i älven observeras rastande sjöfåglar och vadare. Skogsmarken ger också förutsättningar för marksvampar som är beroende av trädkontinuitet samt vedlevande organismer att sprida sig in i området.

Sandstranden och grundområdet utanför är påverkade av mänsklig aktivitet, där de utsätts för störningar främst sommartid. Den ekologiska funktionen och utrymmet för biologisk mångfald är därför begränsat. Här är istället reservatets rekreativa kvaliteter för människor ett överordnat motiv och det enskilt starkaste värdet som reservatet avser skydda. Kring de strandnära fossila sanddynerna kan anslående karaktärsträd i form av knotiga tallar bidra till upplevelsen.

5. Generella mål och åtgärder

5.1. Rekreations- och naturvärden

Skötselmål

Det övergripande målet för skötseln är att bibehålla och höja de rekreations- och naturvärden som är förknippade med äldre tallskog och sandstrand. Anläggningar för rekreation och friluftsliv ska hålla godtagbar kvalitet för sina ändamål.

Då områdets skog har något varierad struktur och ålder är förutsättningarna att nå målet skiftande i olika delar. Skogen är påverkad av gallring och olika typer av skötselåtgärder och är idag relativt likriktad med få naturvärdeshöjande inslag. Åldern är genomgående ”vuxen”, i huvudsak upp emot och över 100 år. Enstaka individer med högre ålder finns, framför allt på sanddynerna som angränsar mot badstranden. Den genomsiktliga och enskiktade skogen ger samtidigt rekreativa kvaliteter åt området.

Det generella förhållningssättet är att skogen i reservatet ska skötas för att behålla och utveckla dess rekreativa värden. Den ska vara besöks- och promenadvänlig men ändå utvecklas mot att rymma mer strukturer av betydelse för biologisk mångfald. Samtidigt som den relativt glesa karaktären ska bibehållas ska den successivt åldras, få större variation avseende åldersspridning och ökat innehållet av död ved. Eftersom det är tallskog på torr sandig mark kan detta till stor del uppnås genom att skogen lämnas till fri utveckling. Tätnande skog med konkurrerande granar är ett mindre troligt scenario, men ska bevakas – och vissa röjningsinsatser kan bli aktuella. Generellt kan äldre träd och andra naturvärdesträd gynnas av aktiva skötselåtgärder där de frihuggs för att vinna fördelar i konkurrensen om ljuset.

Sandstranden ska hållas öppen och välordnad.

Skötselåtgärder

Grundprincipen är att naturen inom reservatet ska lämnas för fri utveckling där inte annat sägs i nedan beskrivna delområden.

Avverkning av träd och annan skötsel kan komma ifråga inom delområden där detta bedöms vara gynnsamt för uppfyllande av syftet med reservatet.

I första hand ska allt borttagande av träd ske genom avdödning av de stående stammarna genom ringbarkning. I vissa fall kan avverkning vara aktuellt om det bedöms mer lämpligt. All avverkning ska utföras med skonsamma manuella metoder. De avverkade träden lämnas såsom blivande lågor i skogen.

All avverkning och annan avdödning av träd ska göras utifrån bedömning att det bidrar till målet med skötseln, för att säkerställa syftet med reservatet.

Röjningrester lämnas i skogen.

Rekreationsvärden gynnas genom att stigar och motionsspår röjs. Träd som fallit över stigar, vägar eller andra anläggningar lyfts åt sidan där de lämnas kvar i skogen. Befintliga anläggningar, vägar och stigar underhålls vid behov.

5.2. Kulturmiljövärden

Skötselmål
Den gamla avrättningsplatsen (galgbacken) ska skötas så att den bevaras och synliggörs. I den mån andra kulturhistoriska lämningar identifieras ska de skötas med samma mål.

Skötselåtgärder
Galgbacken sköts enligt beskrivningen i aktuellt delområde nedan. I övrigt görs bedömningar i det enskilda fallet för vilken skötsel som är lämplig för att hitta balansen mellan olika skötselmål.

5.3. Anläggningar och information

Skötselmål
Målet med skötseln är att ge information till besökarna som belyser områdets värden och sevärdheter samt vilka föreskrifter som gäller i reservatet. Området ska vara inbjudande och tillgängligt och de anläggningar som finns ska hållas i gott skick.

Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt nationell standard.

Anläggningarna är markerade på kartan i bilaga 3.

Skötselåtgärder
Minst en informationstavla sätts upp vid lämplig entré till reservatet. På tavlan ska anges områdets värden, varför det är skyddat, vilka föreskrifter som gäller, vem som är förvaltare samt en karta med områdets gränser, stigar och andra anordningar för besökare. Informationstavlor, andra anläggningar och gränsmarkeringar ska ägnas regelbunden tillsyn och underhållas vid behov.

6. Mål och skötsel för delområden

Indelningen av delområden hänvisar till kartan i bilaga 2.

1.
Beskrivning
Skötselområdet täcker huvuddelen av området, med skog som ger naturreservatet dess typiska karaktär. Det är en äldre talldominerad skog på sandig lätt kuperad mark – huvudsakligen torr, men i friskare partier kan ett visst granin-

slag förekomma. Mot stranden finns mindre lövbestånd. Åldern på skogen varierar men huvuddelen utgörs av ett äldre, relativt likåldrigt gallrat bestånd som har förutsättningar att hållas naturligt glest. Fläckvis kommer dock ett stort uppslag av självsådda småtallar i täta kluster. Skogen saknar i stort sett naturvärdeshöjande strukturer i form av död ved och riktigt gamla trädindivider. Den genomsiktliga äldre tallskogen är en viktig kvalitet som ger upplevelsevärden för besökare i området.

Mål
Talldominerad gammal skog med kontinuerligt stigande andel gamla träd och död ved, där åldersspridningen ökar på sikt. Fuktigare partier med strandlövskog ska utvecklas fritt.

Skötsel
Till stor del kan skogen lämnas till fri utveckling. Granar som riskerar att konkurrera med värdefulla äldre tallar tas bort. I befintliga luckor med spontan föryngring lämnas de uppväxande yngre tallarna till fri utveckling där självgallring förväntas ge glesare bestånd på sikt. I en zon närmast befintliga äldre tallar röjs dock småtall som riskerar att konkurrera med dessa. Partierna med strandlövskog lämnas till fri utveckling. Över hela området röjs smågran vart 10:e år vid behov.

2.
Beskrivning
Sandstrand med spridda tallar.

Mål
Öppen sandstrand som är tillgänglig och badvänlig.

Skötsel
Fri utveckling. Röjning eller borttagande av enstaka träd kan bli aktuellt om behov uppstår för att vidmakthålla funktionen.

3.
Beskrivning
Grund- och vattenområde i älven.

Mål
Fritt utvecklad dynamik i grundområdet, med pågående omlagring av sand och andra naturliga processer i vattenmiljön.

Skötsel
Fri utveckling.

4.
Beskrivning
Gammal avrättningsplats med kulturhistoriskt värde bestående av en mindre glest tallbevuxen kulle med lämning efter den gamla stupstocken.

Mål
Gles gammal tallskog som synliggör den historiska miljön.

Skötsel
Röjning vart 10:e år vid behov.

5.
Beskrivning
Arrendetomter. Ingen föreskriven skötsel inom ramen för naturreservatets syften. Vilka åtgärder arrendatorerna får utföra samt sådant som dessa förpliktigas göra, regleras av respektive avtal om bostadsarrende.

7. Uppföljning av mål och skötselåtgärder

En uppföljning av skötselmål och skötselåtgärder med utgångspunkt från reservatets syfte ska ske vart tionde år. Planens ingående mål och utfallet av genomförda åtgärder ska då ses över. Om uppföljningen visar att det är nödvändigt med avseende på reservatets syfte ska berörda skötselmål och åtgärder ändras så de blir ändamålsenliga.

8. Källhänvisning

Artportalen. Uttag 2025-04-01
Luleå kommun. 1973: *Detaljplan för Ektjärn, A315.*
Luleå kommun. 1994: *Områdesbestämmelser för Storheden vattentäktsområdet - Storsand, PL126.*
Luleå kommun. 2020: *Grönplan Luleå.*

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta med skötselområden
3. Karta med anläggningar och information

Bilaga 1

Översiktskarta



Bilaga 2

Skötselområden



Bilaga 3

Anläggningar och information



Gräns för naturreservatet Storsand

Stigar

Möjlig plats för informationstavla

Badplats

0 0,13 0,25 0,5 Kilometer

§ 313

Inriktning för bildandet av naturreservatet Storsand

Ärendenr 2024/1988-3.1.0.3

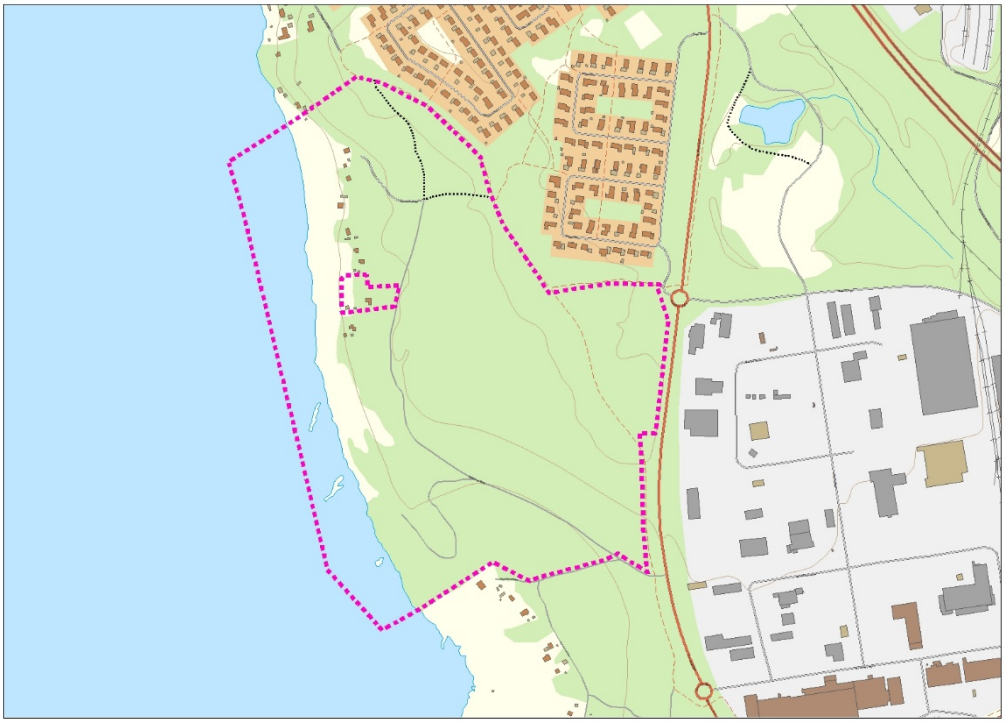
Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att naturreservatet Storsand ska utformas enligt av kommunstyrelseförvaltningen föreslagna inriktning och principer.
2. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att fullfölja den formella processen för reservatsbildning av Storsand, med syfte att ta fram ett slutligt förslag som ställs till kommunfullmäktige för beslut.
3. Externt samråd ska ske med innehåll av föreslagen avgränsning, syfte och föreskrifter.

Reservationer

Sana Suljanovic (M), Samuel Ek (KD), Arne Nykänen (C), Ylva Mjärdell (L), och Kristoffer Sundström (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet



Föreslagen avgränsning av naturreservatet Storsand.

Bakgrund
Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag om naturreservatsbildning för ett antal tätortsnära områden och skärgårdsöar. Enligt beslutet skulle förslagen tas fram gruppvis där Storsand ingår i den första gruppen med målsättningen om ett inrättande under första kvartalet 2025.

Naturreservat kan bildas av kommunen eller av staten via länsstyrelser i syfte att bevara värdefulla natur, för att återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter och/eller för att tillgodose områden för friluftsliv. Beslut om att bilda naturreservat har samma juridiska verkan oavsett vilken instans som fattar beslutet. Kommuner avgör självständigt vilka områden och med vilket syfte man bildar reservaten. Ofta väljer kommuner att fokusera på tätortsnära områden med höga rekreationsvärden, medan länsstyrelser i första hand skyddar större naturområden med renodlade naturvärden.

Varje reservat har ett unikt syfte som anger vad som ska skyddas och utvecklas. Det kan vara olika naturvärden eller rekreationsvärden, eller en kombination av båda. Föreskrifter utformas för att nå syftet, vilket blir det regelverk som gäller för markägare/rättighetsinnehavare och för allmänheten.

Reservatsbildningen följer en lagstyrd process men som innehållsmässigt kan se lite olika ut beroende på förutsättningarna. En grundläggande premiss är överenskommelser med markägare/rättighetsinnehavare. I detta fall är kommunen enda markägare. Därefter tas underlagsmaterial med grundläggande inriktning för reservatet fram, inklusive en avgränsning av området. Under processens gång samråds med berörda parter.

Aktuellt ärende handlar om att i det skedet få ett inriktningsbeslut av kommunstyrelsen som ledning för tjänstepersonsorganisationen för det fortsatta arbetet. I kommunstyrelsens uppdrag var utgångspunkten att den kommunala beslutsprocessen skulle ske i två steg, där föreliggande ärende om inriktning för reservatet är steg ett.

Efter kommunstyrelsens godkännande av föreslagen inriktning vidtar den formella reservatsbildningsprocessen. Remitterande till sakägare, myndigheter och intresseorganisationer sker och därefter lämnas, efter eventuella korrigeringar, ärendet till kommunfullmäktige för slutligt beslut om reservatsbildning.

Förslaget
Storsand är ett tätortsnära grönområde vars främsta kvalitet är det populära badet. Områdets tallskog växer i ett landskap som är format av älven, där

sanden och gamla strandvallar i skogen bygger upp det böljande landskapet. Skogens besöksvänliga karaktär av ”pelarsal” ger höga upplevelsevärden, men förutsättningarna för utvecklande av naturvärden knutna till gamla tallar är också goda.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår en inriktning på reservatet där rekreationsvärden knutna till bad och värden förknippade med äldre tallskog ska vara styrande. Naturen sköts för att stärka både förutsättningarna för rekreation och för att utveckla naturvärden.

Syftet med reservatet föreslås formuleras enligt följande:

Syftet med naturreservatet är att bevara ett tätortsnära naturområde med höga rekreations- och naturvärden. Badplats och skog ska förvaltas för dess kvaliteter som värdefullt rekreations- och utflyktsområde, samtidigt som naturvärdena ges utrymme att utvecklas. Tallskogen och andra förekommande skogstyper ska rymma strukturer och element som är gynnsamma för biologisk mångfald. Delar som idag har lägre naturvärden ska utvecklas mot högre värden.

Föreskrifterna för reservatet och skötselplanen är verktygen för att nå detta syfte. Utvecklat förslag till principer för reservatet, hur syftet ska nås samt utformning av föreskrifter beskrivs i bilaga till denna skrivelse. Föreskrifterna ligger i linje med gängse praxis för naturreservat i skogsområden, som bland annat innebär reglering av åtgärder som kan skada mark och vegetation. Områdets karaktär ger dock förutsättningar för en viss differentiering med olika målbild för delområden.

Avgränsningen följer i stort angiven yta i översiktsplanen och har anpassats för att korrelera med gällande detaljplaner. Endast kommunal mark ingår. Befintlig infrastruktur i form av vägar och leder begränsas inte. Områdesbestämmelserna för vattenskyddsområdet överlappar men påverkas inte av reservatsbildningen, liksom befintliga arrenden för fritidshus.

Samhällsbyggnadsutskottet har 2024-11-18 § 108 föreslagit kommunstyrelsen besluta att naturreservatet Storsand ska utformas enligt av kommunstyrelseförvaltningen föreslagna inriktning och principer. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att fullfölja den formella processen för reservatsbildning av Storsand, med syfte att ta fram ett slutligt förslag som ställs till kommunfullmäktige för beslut. Externt samråd ska ske med innehåll av föreslagen avgränsning, syfte och föreskrifter. Vid ärendets hantering reserverade sig Sana Suljanovic (M) och Samuel Ek (KD) mot beslutet.

Sammanträdet
Sana Suljanovic (M), Samuel Ek (KD), Arne Nykänen (C) och Ylva Mjärdell (L) föreslår avslå samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Ulrika Lundberg (V) föreslår bifalla samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsgång
Ordföranden ställer samhällsbyggnadsutskottets förslag och Sana Suljanovics med fleras förslag mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Dialog
Dialog har skett med kommunstyrelseförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen samt med Lumire.

Beslutsunderlag
- Kommunstyrelsens beslut 2024-03-11 § 84, KLF Hid: 2024.2332
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande inriktningen för bildandet av naturreservatet Storsand, KLF Hid: 2024.9846
- Bilaga till skrivelse om inriktning för naturreservatet Storsand – förslag till avgränsning, syfte, föreskrifter och principer, KLF Hid: 2024.9847
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-11-18 § 108, KLF Hid: 2024.10482

Beslutet skickas till
Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsomställningskontoret

§ 55

Bildande av naturreservatet Grundet

Ärendenr 2025/1106-3.3.4.4

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Grundet med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara *Naturreservatet Grundet*.
2. Fastställa bifogad skötselplan (bilaga 4 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
3. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Reservationer

Sana Suljanovic (M) och Samuel Ek (KD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag om naturreservatsbildning för ett antal tätortsnära områden och skärgårdsöar. Enligt beslutet skulle förslagen tas fram gruppvis, där Grundet ingår i den första gruppen med målsättningen om ett inrättande under 2025.

Kommunstyrelsen beslutade 2024-12-02 § 314 om inriktningen för naturreservatet och gav i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att fullfölja den formella processen för reservatsbildning.

Utifrån beslutad inriktning och föreslagen avgränsning av området har kommunstyrelseförvaltningen i samråd med berörda förvaltningar tagit fram ett förslag till bildande av naturreservatet. Förslaget uppfyller miljö-balkens krav på innehåll för ett reservatsbildningsbeslut och följer rådande norm för hur sådana beslut bör utformas. Förslaget innehåller således syftena med reservatet, redovisning av skälen för beslutet, vilka föreskrifter som ska gälla i reservatet samt en skötselplan för området. Skötselplanen bifogas dokumentet.

Förslaget har, förutom till obligatoriska externa myndigheter, även remitterats till intresseföreningar och berörda sakägare. Eftersom kommunen är den enda markägaren är sakägarkretsen begränsad till ett fåtal, t ex ledningsrättsinnehavare och arrendatorer.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Grundet med den avgränsning och det innehåll som framgår av bifogad beskrivning med tillhörande bilagor. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i bilaga 1 till beskrivningen, med de gränser som slutligen utmärks i fält. Naturreservatets namn ska vara Naturreservatet Grundet. Fastställa bifogad skötselplan (bilaga 4 till beskrivningen) i enlighet med 3 § förordningen (1998:1242) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. De i bifogad beskrivning angivna föreskrifterna gäller i reservatet med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen om områdesskydd m.m. för att uppnå och tillgodose syftet med reservatet.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Ulrika Lundberg (V) föreslår bifalla kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Sana Suljanovic (M) och Samuel Ek (KD) föreslår avslå kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag och Sana Suljanovic med fleras förslag mot varandra och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Dialog

Dialog har skett med kommunstyrelseförvaltningens detaljplan- och mark- och exploateringskontor, infrastruktur- och serviceförvaltningen sektioner för landskap/trafik och park/natur, avdelning miljö och bygg samt med kultur- och fritidsförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens beslut 2024-12-02 § 314, KLF Hid: 2024.11710
- Beskrivning av naturreservatet Grundet i Luleå kommun, KLF Hid: 2025.8705
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande bildande av naturreservatet Grundet, KLF Hid: 2025.8704

Beskrivning av naturreservatet Grundet i Luleå kommun

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Grundet
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	21 ha (varav land 17 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Sunderbyn 67:3, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara ett tätortsnära naturområde med höga rekreations- och naturvärden. Badplats och skog ska förvaltas för dess kvaliteter som värdefullt rekreations- och utflyktsområde, samtidigt som naturvärdena ges utrymme att utvecklas. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att tillgodose organiserade kulturella och friluftslivsinriktade aktiviteter med utgångspunkt i befintliga byggnader och anläggningar, vilka också ska ha möjlighet att utvecklas. Fysiska lämningar från områdets historiska användning ska värnas och synliggöras.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna ett lättillgängligt friluftsliv i tätortsnatur där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till skog med höga naturvärden och en badvänlig strandmiljö i älven.

- Bevara och utveckla en lövrik skogsmiljö uppkommen på gammal kulturmark, med förutsättningar för strukturer som är betydelsefulla för biologisk mångfald, såsom gamla trädindivider, död ved, stor trädslagsblandning och naturligt utvecklad åldersstruktur.

- Naturvärden knutna till strandskog med dess naturliga successioner bevaras och utvecklas.

- Bevara sandstrandens funktion som badplats och ge utrymme för älvens dynamik i grundområdet utanför, med pågående omlagring av sand och andra naturliga processer i vattenmiljön.

- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, friluftsliv och kulturmiljö.

- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder ska dock släckas.

- Skog utvecklas mot högre naturvärden genom att lämnas för fri utveckling eller genom riktad skötsel där så lämpligt. I delarna närmast befintliga byggnader och anläggningar är dock friluftsliv och kulturella intressen styrande för skötseln.

- Kulturmiljöer sköts så att deras karaktär, natur- och kulturmiljövärden bevaras och utvecklas.

- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis iordningsställda grillplatser och informationstavlor.

- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.

- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom scouting, bad, vandring, skidåkning, bär- och svampplockning, motion, träning och dylikt. Motoriserade, bullrande eller på annat sätt störande aktiviteter tillåts inte.

- Området sköts genom fastställd skötselplan.

Skälen för beslutet

Skälen för bildandet av naturreservatet är de höga rekreations-, natur- och kulturmiljövärdena knutna till en tätortsnära skogsmiljö, sandstrand och bebyggelse som präglas av dess kulturhistoria. Här finns variationsrik skog med stort lövinslag, värdefulla strandmiljöer och öppna ytor för friluftlivsaktiviteter.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets natur- och rekreationsvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar samt skada, ta bort eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar eller delar därav.
2. Skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att spränga, borra, schakta, dika, dämma, utfylla, anordna upplag, tippa, gräva, muddra eller bedriva täkt i någon form.
3. Anlägga väg.
4. Släppa ut eller sprida gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.
5. Plantera eller föra in växt-, djur- eller svampart.
6. Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde.

Vidare är det utan Luleå kommuns tillstånd inom hela reservatet förbjudet att:

7. Sätta upp tavla, plakat eller skylt.
8. Anlägga ledning i luft, mark eller vatten.
9. Uppföra byggnad eller annan anläggning.

Undantag från föreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet (och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § i detta beslut).
2. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för drift och underhåll av vägar, befintliga byggnader och andra anläggningar.
3. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll och utvecklande av stigar, spår och andra mindre anläggningar för friluftslivets behov.
4. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för hyresgästs verksamhet i enlighet med gällande hyresavtal.

5. Hyresgäst får tillfälligtvis eller permanent sätta upp skyltar för att informera om sin verksamhet. Skyltningen får inte verka avhållande för den allemansrättsliga tillgängligheten av området, utom kortvarigt och vid enstaka tillfällen om det är motiverat av säkerhetsskäl eller för att ta ut inträdesavgift vid arrangemang.
6. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bekämpning av invasiva främmande arter.
7. Motordrivna fordon får framföras på därför avsedda vägar om inte annat framgår av skyltning. Undantaget gäller ej för terrängskoter.
8. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktigas att tåla att följande åtgärder kan komma att utföras för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar.
3. Anläggande och underhåll av stigar, spår och andra anläggningar för friluftslivets behov.
4. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv.
5. Genomförande av återkommande naturvårdsinriktade och för friluftsliv gynnande skötselåtgärder, såsom avverkning av träd för att gynna naturvärdesträd, röja bort gran för att gynna lövträd, röjning och gallring längs stigar och vissa ytor för att skapa glesa och luckiga bestånd eller vidmakthålla öppna ytor för friluftslivets ändamål, eller annan åtgärd för att gynna skogsstruktur och trädslagsblandning som är gynnsam ur naturvärdessynpunkt och för förutsättningarna för rödlistade eller på annat sätt missgynnade eller skyddsvärda arter.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Skada mark eller vegetation, inklusive döda stående eller liggande träd och delar därav, eller i övrigt genom att t ex gräva upp eller plocka mossor, lavar och svampar, eller gräva upp örter, gräs, halvgräs och ormbunkar.
2. Skada eller störa djurlivet, t.ex. genom att klättra i boträd eller fånga, flytta eller döda däggdjur, fåglar, kräldjur eller groddjur.
3. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, inrista, gräva eller måla.
4. Sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, göra inskrift eller andra markeringar på träd eller i naturen i övrigt.
5. Fånga eller insamla ryggradslösa djur.
6. Elda, annat än i iordningställda eldstäder.
7. Framföra motordrivet fordon, inklusive terrängskoter, i reservatets landområde.
8. Framföra vattenskoter.
9. Ta ved. Endast egen medhavd ved eller ved från av förvaltaren iordningställda vedförråd får användas.

Undantag från föreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet.
2. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.
3. Fiske och jakt i enlighet med gällande lagstiftning är tillåtet i området.
4. Motordrivna fordon får framföras på därför avsedda vägar om inte annat framgår av skyltning. Undantaget gäller ej för terrängskoter.
5. Motordrivna fordon får köras i enlighet med de undantag som anges i 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594).
6. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för aktiviteter i hyresgästs arrangemang som inte påtagligt ger åverkan på värden som reservatet syftar till att skydda. Undantaget gäller för icke skadliga åtgärder som annars är förbjudna enligt föreskrifterna 1, 3, 4 och 5.

Andra föreskrifter och bestämmelser som gäller för området

Förbud mot terrängkörning

Området omfattas av ett förbud mot körning i terräng med motordrivet fordon, beslutat av Luleå kommun.

Detaljplan
En mindre del av området omfattas av detaljplan med angiven användning ”Natur”.

Vattenskyddsområde
Området ligger i ett vattenskyddsområde med skyddsföreskrifter.

Redogörelse för ärendet

I den fördjupade översiktsplanen för Luleå tätort som antogs 1993 var rekommendationerna att det rörliga friluftslivets intressen skulle prioriteras och att endast bebyggelse för friluftslivet tillåtas, varvid hänsyn skulle tas till befintliga kulturhistoriska värden. Luleå kommun förvärvade fastigheten 1995 och hyr ut den till Sunderbyns Scoutkår som sedan 1992 bedrivit verksamhet på ön.

I kommunens översiktsplan från 2013 angavs ett antal områden som utredningsområden för nya naturreservat, där Grundet var ett av de utpekade områdena, och som en följd av detta gav kommunstyrelsen i uppdrag till dåvarande samhällsutvecklingskontoret att ta fram förslag till beslut om naturreservatsbildning (2016-12-05 § 282).

I Grönplan Luleå som antogs av kommunstyrelsen 2020 angavs Grundet som en betydelsefull del i den övergripande grönstrukturen med höga värden för rekreation och hälsa.

I den nu gällande översiktsplanen (antagen 2021) är rekommendationen att Grundet ska inrättas som kommunalt naturreservat och kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge i uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen att ta fram beslutshandlingar för naturreservatet med målsättningen om ett bildande under 2025.

Ärendet har remitterats till länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Luleå Energi, Naturskyddsföreningen i Luleå, Norrbottens ornitologiska förening, Friluftsfrämjandet i Luleå, Luleå jaktvårdsklubb, Sunderbyns scoutkår samt Medeltidsföreningen Frostheim.

Yttranden har inkommit från länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Gällivare skogssameby, Lumire, Norrbottens ornitologiska förening samt Luleå jaktvårdsklubb. Kommunens kommentarer, ställningstaganden och eventuella ändringar som följd av yttrandena markeras *kursivt*.

Skogsstyrelsen och Lumire meddelar att de inte har något att erinra.

Länsstyrelsen meddelar att de ser positivt på att kommunen inrättar naturreservatet och lämnar utöver det en kommentar gällande förslagets reservatsföreskrifter som handlar om tillstånd för att anlägga ledning och uppföra byggnad etc. *Länsstyrelsens påpekande om att det kan bli motstridigt att det räcker med tillstånd för att anlägga ledning etc när det samtidigt råder ett generellt förbud mot att skada eller förändra mark eller vegetation etc kan finna visst fog. Man menar att det ändå kan krävas en dispens eftersom man vid anläggande alltid kan förmodas orsaka någon mån av skada. Tillståndsvillkoret finns där för att möjliggöra för utvecklande av bebyggelsen för de friluftslivsinriktade föreningar som driver sin verksamhet i området. En sådan utveckling ligger i linje med syftet med reservatet och bör därför inte omfattas av ett direkt förbud. Det är oundvikligt att det uppstår viss påverkan på mark etc, men det får i så fall prövas i det enskilda fallet huruvida ett dispensförfarande utlöses. Föreskriften om att det är förbjudet att skada mark eller vegetation etc är en av de mest grundläggande för att upprätthålla naturreservatets syfte att skydda naturområdet och bör inte mildras.*

Gällivare skogssameby meddelar att de inte har något att erinra mot reservatsbildningen och att de ser positivt på att områden med höga naturvärden ges långsiktigt skydd. Man ber också att kommunen i fortsatt planering, förvaltning och skötsel av reservatet tar hänsyn till renar och renskötseln. *Skötseln kommer att ske med denna hänsyn. Att bevara och utveckla naturvärden knutna till äldre skog med kontinuitet är generellt gynnsamt för renar och renbete.*

Norrbottens ornitologiska förening framför en synpunkt att det bör tillföras ett förbud mot ej kopplad hund på samma sätt som i de övriga naturreservat som varit ute på remiss parallellt med detta. *Enligt miljöbalken 7 kap 25 § får inte föreskrifterna vara mer ingripande än nödvändigt för att syftet med reservatet ska nås. Det är alltså alltid en avvägning mellan vilka regler som verkligen behövs och de inskränkningar det får på enskildas rätt att vistas i och nyttja området. Naturreservatet Grundets syfte har stor tonvikt mot rekreation och friluftsliv och mot den bakgrunden landar avvägningen i att inte begränsa möjligheten att föra in icke kopplade husdjur i området, utöver vad som redan gäller i nationell lagstiftning. Hundägares ansvarar alltid att hålla sin hund under sådan uppsikt att den inte orsakar skador eller avsevärda olägenheter (bland annat mot vilda djur). I 16 § Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter framgår att hundar under tiden den 1 mars till 20 augusti ska hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. När det gäller de övriga naturreservaten har föreskrifter som innebär förbud mot att medföra ej kopplad hund införts för att få en samstämmighet med redan gällande föreskrifter som beslutats i annan ordning. Mjölkuddsberget och Storsand omfattas av Luleå kommuns allmänna ordningsföreskrifter gällande koppeltvång. Porsöbergets angränsande mot Gammelstadsviken med dess förbud mot lössspringande hund motiverar att en motsvarande föreskrift införs där. I Kalvholmen är häst- och ridverksamheten en*

tung del av syftet och där landar avvägningen i att införa ett förbud mot att medföra ej kopplad hund för att minska risken att lössprингande hundar ska störa eller skrämma hästar.

Luleå jaktvårdsklubb avger ingen erinran men framför att de välkomnar att fiske och jakt ska vara tillåtet i området.

Kommunens bedömning

Området utgör ett tätortsnära naturområde som är värdefullt såväl ur rekreations- som naturvårdssynpunkt. Reservatet omfattar skog med utrymme för växter och djur knutna till lövsuccessioner och strandbiotoper i Luleälven. Området är ett viktigt rekreations- och friluftsområde med goda förutsättningar för och lång tradition av organiserad verksamhet.

Skogsavverkning eller andra åtgärder som skadar mark eller vegetation på land eller i vatten, byggande av anläggningar eller andra exploateringar skulle innebära att områdets karaktär förstörs. Sådana åtgärder riskerar även att hindra eller avhålla allmänhetens tillgång till naturområdet. Med tanke på skogens historik och struktur har den goda förutsättningar att stärka naturvärdena ytterligare om den tillåts utvecklas genom naturliga processer och hänsynsfull skötsel. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Ett reservatsbildande av området ligger i linje med arbetet mot uppfyllandet av nationella och regionala miljökvalitetsmål. Naturreservatet bidrar till att målen *Levande skogar* och *God bebyggd miljö* kan uppfyllas. Bland de globala Agenda 2030-målen berörs främst mål 15, *Ekosystem och Biologisk mångfald* samt mål 3 *God hälsa och välbefinnande*. Grundets geografiska läge ger goda förutsättningar för att bidra till folkhälsan. Inom den nationella folkhälsopolitikens målområde 5, Boende och närmiljö, påtalas att grönska och natur är viktiga resurser för hälsa som gynnar fysisk aktivitet, lek och friluftsliv. Reservatsbildandet bidrar uppenbart till Sveriges samtliga tio friluftslivsmål.

Området omfattas av skyddsföreskrifter kopplade mot befintligt områdesskydd som vattenskyddsområde enligt 7 kap 21 § miljöbalken, där det berör sekundär skyddszon B. Luleå kommun bedömer att naturreservatet är förenligt med skyddsföreskrifterna, vilket kommer att förstärka skyddet ytterligare genom reservatets föreskrifter.

Luleå kommun bedömer att en naturreservatsbildning är förenligt med kommunens översiktsplan. Där anges markanvändningen Natur med rekommendationen att området ska inrättas som nytt naturreservat. I gällande detaljplan, som berör den del av reservatet som ligger på fastlandet, är användningen ”Natur” eller är angivet som ”vattenområde”. Kommunen bedömer att

bildandet av reservatet inte strider mot planbestämmelserna och att beslutet därmed är förenligt med 7 kap 8 § miljöbalken.

Naturreservatet ingår i ett område som är av betydelse för totalförsvaret och Luleå flygplats och som enligt 3 kap 9 § miljöbalken så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka dessa intressen. Luleå kommun bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt försvårar bedrivandet av dessa verksamheter. Luleå kommun bedömer därför att reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Luleå kommun finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap 25 § miljöbalken att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som gjorts är nödvändiga för att bevara de höga natur- och rekreationsvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Beskrivning av området

Area:	ca 21 ha, varav land ca 17 ha
Naturtyper:	Skogsmark ca 6 ha, varav produktiv skog ca 3 ha Sandmark ca 1 ha Strandäng ca 7 ha Buskmark ca 1 ha Gräsytor och övrig mark ca 2 ha Vattenområde ca 4 ha

Grundet är en tätortsnära ö i älven, endast avskild av en smal kanal från fastlandet. Miljön präglas av dess kulturhistoria som sorteringsanläggning för timmer under flottningsepoken. Idag har stora delar av ön vuxit igen med en variationsrik lövskog. Flera byggnader från den historiska användningen finns kvar och nyttjas för föreningsverksamhet med natur-, kultur- och friluftsinriktning.

Dagens skog är till stora delar sent uppkommen på gamla bruksytorna och uppgrundningsmarker. Den är på den södra halvan av ön helt lövdominerad med begynnande produktion av strukturer som är gynnsamma för biologisk mångfald. Lövet i sig, men också äldre träd och nyskapandet av död ved ger snabbt stigande naturvärden. Den norra delen har delvis varit kontinuerligt beskogad och här hittas äldre tallar och andra träd i anslutning till kvarvarande kulturbyggnader och öppna gräsytor. Lämningar efter timmersorteringsverksamheten ses överallt i området i form av rester av anläggningar, byggnader och andra spår i terrängen från verksamheten som pågick fram till 1970-talet.

Den del av reservatet som ligger på fastlandet utgörs av en bred fuktig-våt strandäng. Även om älvens flöde är reglerat skapar de varierade vattennivåerna en dynamisk miljö som har betydelse för biologisk mångfald, bland annat med häckande och rastande våtmarksfåglar.

Reservatets grund- och strandområden är överhuvudtaget viktiga rastplatser för sträckande sjöfåglar, vår och höst. Här ses regelmässigt ett stort antal svanar, änder och andra sjöfåglar av flertalet arter. Bland häckande arter som noterats inom området kan nämnas storspov, sävsparv, drillsnäppa, ärtsångare, gulsparv och fiskmås. Flera arter av hackspettar finner föda i skogen.

Hur man överklagar

Beslut om bildande av naturreservatet Grundet kan överklagas hos länsstyrelsen enligt bilaga 3.

Beslutets ikraftträdande

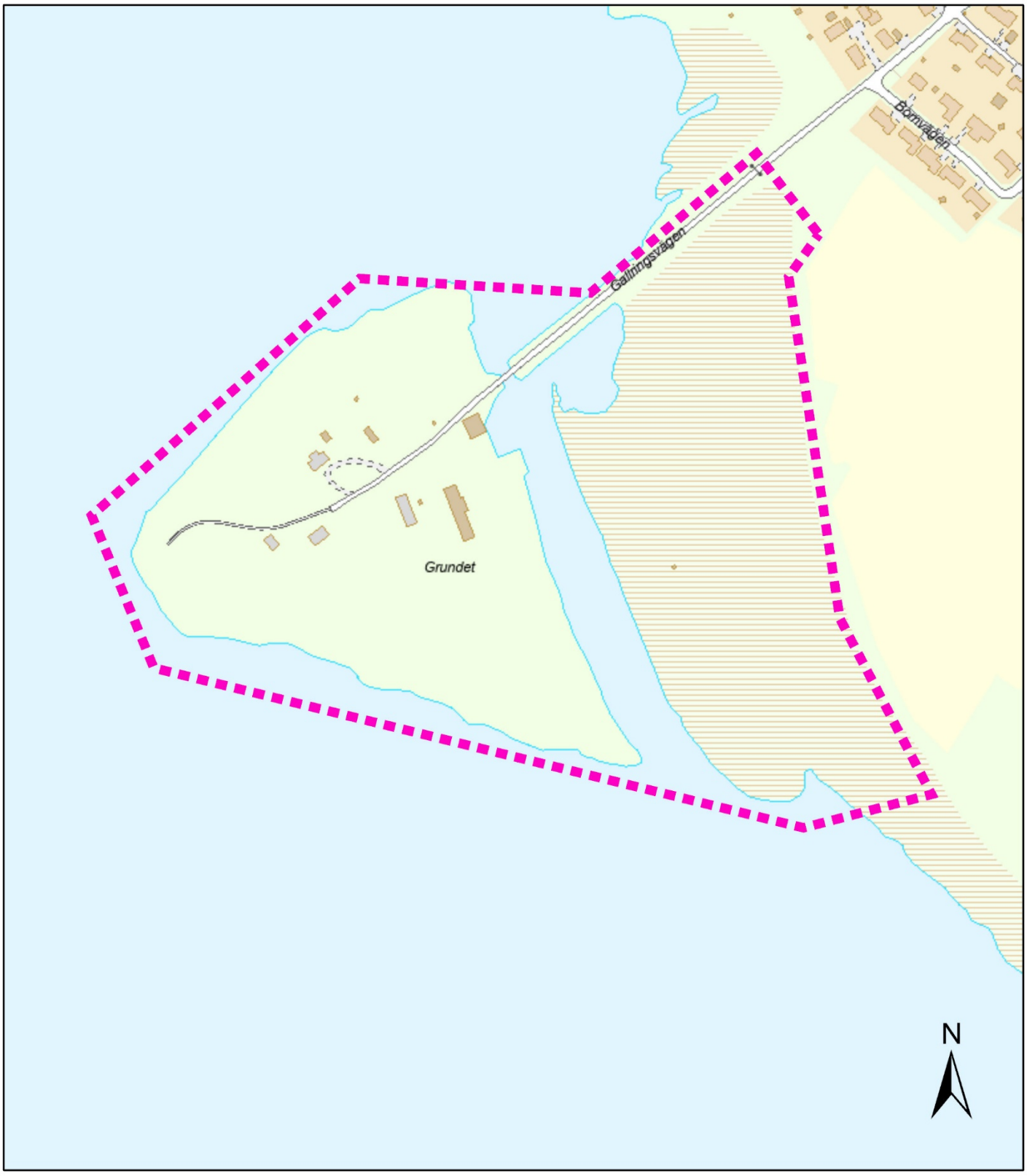
Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Bilagor

1. Naturreservatets avgränsning
2. Översiktskarta
3. Hur man överklagar
4. Skötselplan

Bilaga 1

Naturreservatets avgränsning

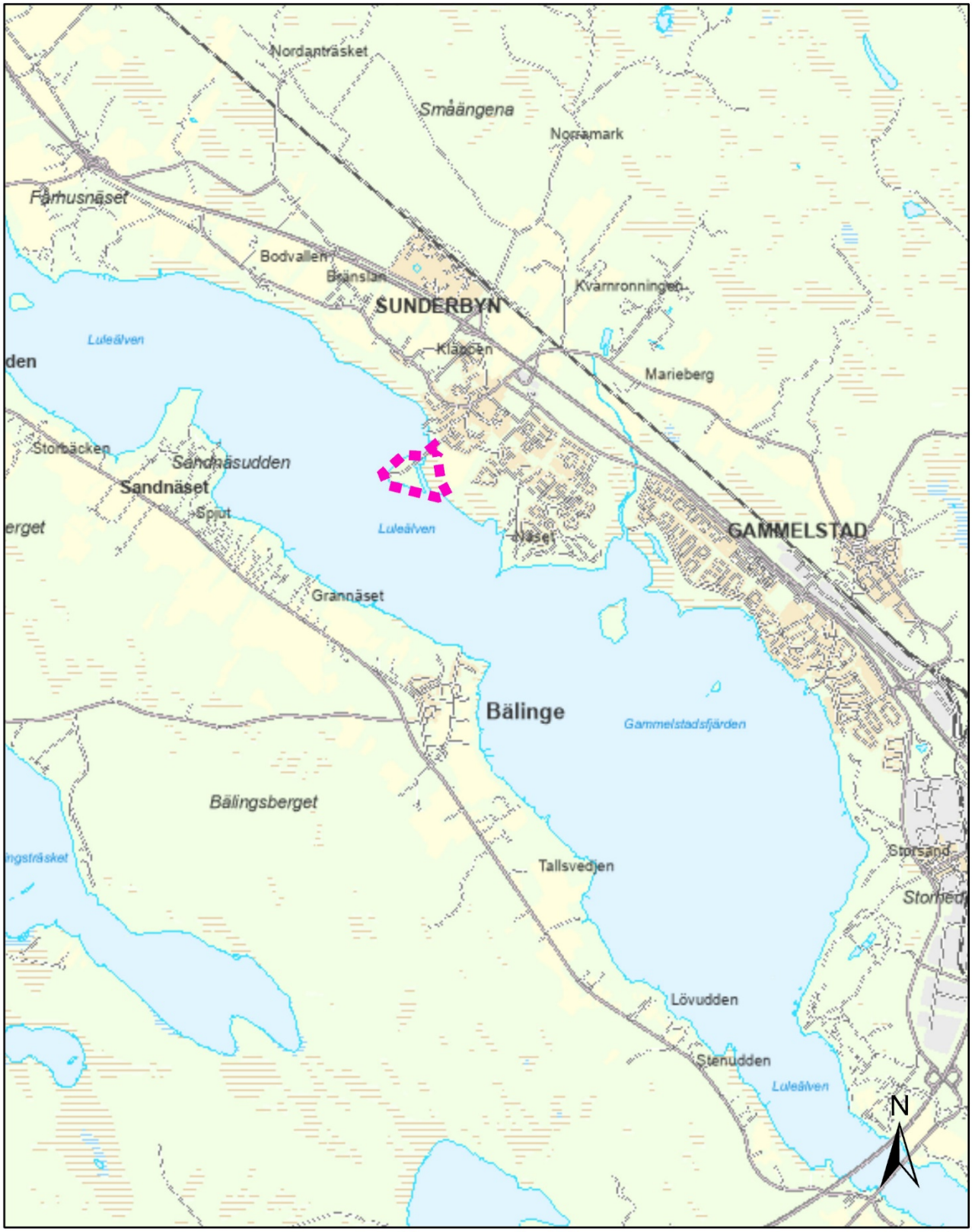


Gräns för naturreservatet Grundet

0 50 100 200 Meter

Bilaga 2

Översiktskarta



Bilaga 3

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen.

Tala om vilket beslut ni överklagar eller om det är en del av beslutet ni överklagar. Ange också varför ni anser att beslutet är felaktigt och vilken ändring som ni vill ha.

Bifoga handlingar och annat som ni anser stöder er uppfattning,

Överklagandet skall lämnas in eller skickas till Luleå kommun. För att överklagandet skall kunna prövas måste handlingarna ha inkommit till kommunen senast **inom tre veckor** från den dag då ni fick del av beslutet.

Har ert överklagande kommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till länsstyrelsen, om beslutsfattaren inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress, telefonnummer och e-postadress.

Överklagandet skickas till:

Luleå kommun
971 85 Luleå

eller via e-post:
lulea.kommun@lulea.se

Bilaga 4

Skötselplan för naturreservatet Grundet



Figur 1. Timmersortering vid Grundet 1962. Fotograf okänd, Luleå kommuns stadsarkiv.

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av naturreservatet Grundet. Vid planering och utförande av skötseln ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också följas.

2. Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara ett tätortsnära naturområde med höga rekreations- och naturvärden. Badplats och skog ska förvaltas för dess kvaliteter som värdefullt rekreations- och utflyktsområde, samtidigt som naturvärdena ges utrymme att utvecklas. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att tillgodose organiserade kulturella och friluftslivsinriktade aktiviteter med utgångspunkt i befintliga byggnader och anläggningar, vilka också ska ha möjlighet att utvecklas. Fysiska lämningar från områdets historiska användning ska värnas och synliggöras.

Syftet ska nås genom att:

- Gynna ett lättillgängligt friluftsliv i tätortsnatur där besökare ska kunna tillgodogöra sig upplevelsevärden relaterade till skog med höga naturvärden och en badvänlig strandmiljö i älven.

- Bevara och utveckla en lövrik skogsmiljö uppkommen på gammal kulturmark, med förutsättningar för strukturer som är betydelsefulla för biologisk mångfald, såsom gamla trädindivider, död ved, stor trädslagsblandning och naturligt utvecklad åldersstruktur.

- Naturvärden knutna till strandskog med dess naturliga successioner bevaras och utvecklas.

- Bevara sandstrandens funktion som badplats och ge utrymme för älvens dynamik i grundområdet utanför, med pågående omlagring av sand och andra naturliga processer i vattenmiljön.

- Området undantas från skogsbruk, exploateringar och andra verksamheter som kan skada värden för naturmiljö, friluftsliv och kulturmiljö.

- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder ska dock släckas.

- Skog utvecklas mot högre naturvärden genom att lämnas för fri utveckling eller genom riktad skötsel där så lämpligt. I delarna närmast befintliga byggnader och anläggningar är dock friluftsliv och kulturella intressen styrande för skötseln.

- Kulturmiljöer sköts så att deras karaktär, natur- och kulturmiljövärden bevaras och utvecklas.

- Området är tillgängliggjort för friluftslivet genom lämpliga anläggningar, exempelvis iordningsställda grillplatser och informationstavlor.

- Skötsel och utvecklande av anläggningar för friluftslivet sker med stor hänsyn till de naturvärden som naturreservatet avser skydda.

- Det friluftsliv som tillåts i området och de anläggningar som iordningsställs för detta endast avser ickestörande, lättare aktiviteter såsom scouting, bad, vandring, skidåkning, bär- och svampplockning, motion, träning och dylikt. Motoriserade, bullrande eller på annat sätt störande aktiviteter tillåts inte.

- Området sköts genom fastställd skötselplan.

3. Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Naturreservatet Grundet
Kommun:	Luleå kommun
Län:	Norrbottens län
Area:	21 ha (varav land 17 ha)
Berörda fastigheter och ägare:	Sunderbyn 67:3, Luleå kommun
Sameby:	Gällivare skogssameby
Förvaltare:	Luleå kommun

4. Beskrivning av området och dess värden

Naturtyper: Skogsmark ca 6 ha, varav produktiv skog ca 3 ha
Sandmark ca 1 ha
Strandäng ca 7 ha
Buskmark ca 1 ha
Gräsytor och övrig mark ca 2 ha
Vattenområde ca 4 ha

Grundet är en tätortsnära ö i älven, endast avskild av en smal kanal från fastlandet. Miljön präglas av dess kulturhistoria som sorteringsanläggning för timmer under flottningsepoken. Idag har stora delar av ön vuxit igen med en variationsrik lövskog. Flera byggnader från den historiska användningen finns kvar och nyttjas för föreningsverksamhet med natur-, kultur- och friluftsinriktning.

Dagens skog är till stora delar sent uppkommen på gamla bruksytorna och uppgrundningsmarker. Den är på den södra halvan av ön helt lövdominerad med begynnande produktion av strukturer som är gynnsamma för biologisk mångfald. Lövet i sig, men också äldre träd och nyskapandet av död ved ger snabbt stigande naturvärden. Den norra delen har delvis varit kontinuerligt beskogad och här hittas äldre tallar och andra träd i anslutning till kvarvarande kulturbyggnader och öppna gräsytor. Lämningar efter timmersorteringsverksamheten ses överallt i området i form av rester av anläggningar, byggnader och andra spår i terrängen från verksamheten som pågick fram till 1970-talet.



Figur 2. Grundet 1956, med gränsen för naturreservatet inlagd.

Den del av reservatet som ligger på fastlandet utgörs av en bred fuktig-våt strandäng. Även om älvens flöde är reglerat skapar de varierade vattennivåerna en dynamisk miljö som har betydelse för biologisk mångfald, bland annat med häckande och rastande våtmarksfåglar.

Reservatets grund- och strandområden är överhuvudtaget viktiga rastplatser för sträckande sjöfåglar, vår och höst. Här ses regelmässigt ett stort antal svanar, änder och andra sjöfåglar av flertalet arter. Bland häckande arter som noterats inom området kan nämnas storspov, sävsparv, drillsnäppa, ärtsångare, gulsparv och fiskmås. Flera arter av hackspettar finner föda i skogen.



Figur 3. Grundet 2022, med gränsen för naturreservatet inlagd.

5. Generella mål och åtgärder

5.1. Rekreations- och naturvärden

Skötselmål

Det övergripande målet för skötseln är att bibehålla och höja de rekreations- och naturvärden som karaktäriserar området. Hela området ska tjäna båda syftena, men tonvikten fördelar sig i huvudsak på två separata zoner (A och B).

Inom zon A nås målet genom att bevara och utveckla en lövrik skogsmiljö uppkommen på gammal kulturmark, med förutsättningar för strukturer som är betydelsefulla för biologisk mångfald, såsom gamla trädindivider, död ved, stor trädslagsblandning och naturligt utvecklad åldersstruktur. Även andra

förekommande naturtyper som strandsuccessioner och våtmarker ska ges förutsättningar att bevaras och utvecklas för sina värden.

I zon B, som främst nyttjas för kulturella och friluftslivsinriktade aktiviteter, är målet att vidmakthålla öppna bruksytor och en skog med glesare och luckig karaktär som är mer tillrättalagd för att tjäna de ändamålen. Sandstranden och den närmast angränsande ytan hålls öppen för att gynna badlivet. Anläggningar för rekreation ska hålla godtagbar kvalitet för sina ändamål.

Då områdets skogar har varierad struktur beroende på brukningshistorik och nyttjande är förutsättningarna att nå målen skiftande i olika delar. Tidigare har området till stora delar utgjorts av öppen mark som en följd av dess historia som verksamhetsområde för timmersortering. Efter att verksamheten upphört på 1970-talet har området vuxit igen, huvudsakligen med lövskog. Om skogen helt lämnas till fri utveckling kan man förutse att naturliga processer kommer att innebära att gran kommer att ta över allt mer, och lövskogsfasen därmed så småningom klinga av. Inom zon B har vegetationen hållits efter kontinuerligt och där finns idag fortfarande öppna ytor och en mer tillrättalagd skogsmiljö, anpassad efter behov kopplade till kulturella aktiviteter och friluftsliv.

Det generella förhållningssättet är att skogen i reservatets zon A ska lämnas för fri utveckling för att på så sätt ge möjlighet att utveckla strukturer som kännetecknar naturskogar såsom höga maxåldrar, en större åldersspridning, en ökande andel död ved och där naturliga processer och störningar ska tillåtas ha ett naturligt förlopp. För att förlänga och vidmakthålla lövträdens närvaro och de naturvärden som är förknippade med dem ska dock delområden med gynnsamma förutsättningar för detta vara föremål för riktade skötselinsatser. Även andra befintliga naturvärden främjas med skötselåtgärder – till exempel frihuggning av naturvärdesträd.

Rekreationsvärdena ska vidmakthållas och utvecklas genom att befintliga anläggningar, vägar och stigar underhålls vid behov.

<u>Skötselåtgärder</u>
Grundprincipen är att naturen inom reservatets zon A ska lämnas för fri utveckling, där inte annat sägs i nedan beskrivna delområden.

Avverkning av träd och annan skötsel kan komma ifråga inom delområden där detta bedöms vara gynnsamt för naturvärdet och bidra till uppfyllande av syftet för reservatet.

I första hand ska allt borttagande av träd ske genom avdödning av de stående stammarna genom ringbarkning eller bläckning. I vissa fall kan avverkning

vara aktuellt om det bedöms mer lämpligt. De avverkade träden ska lämnas såsom blivande lågor i skogen. Alla åtgärder ska utföras med skonsamma manuella metoder.

All avverkning och annan avdödning av träd ska göras utifrån bedömning att det bidrar till målet med skötseln, för att säkerställa syftet med reservatet.

Röjningrester lämnas i skogen.

Rekreationsvärden gynnas genom att stigar röjs. Träd som fallit över stigar eller andra anläggningar lyfts åt sidan, där de sedan lämnas kvar i skogen.

Zon B sköts främst för att främja kulturella och rekreativa värden enligt nedan beskrivna delområden

5.2. Kulturmiljövärden

Skötselmål
Befintliga byggnader ska hållas i gott skick. Spår och lämningar efter timmersorteringsepoken kan skötas så att de bevaras och synliggörs.

Skötselåtgärder
Byggnader vårdas. Vad gäller övriga kulturmiljöer görs bedömningar i det enskilda fallet för vilken skötsel som är lämplig för att hitta balansen mellan olika skötselmål.

5.3. Anläggningar och information

Skötselmål
Målet med skötseln är att ge information till besökarna som belyser områdets värden och sevärdheter samt vilka föreskrifter som gäller i reservatet. Området ska vara inbjudande och tillgängligt och de anläggningar som finns ska hållas i gott skick.

Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt nationell standard.

Anläggningarna är markerade på kartan i bilaga 3.

Skötselåtgärder
Minst en informationstavla sätts upp vid lämplig entré till reservatet. På tavlan ska anges områdets värden, varför det är skyddat, vilka föreskrifter som gäller, vem som är förvaltare samt en karta med områdets gränser, stigar och andra anordningar för besökare. Informationstavlor, andra anläggningar och gränsmarkeringar ska ägnas regelbunden tillsyn och underhållas vid behov.

6. Mål och skötsel för delområden

Delområdena grupperas i två zoner med olika övergripande inriktning. Indelningen hänvisar till kartan i bilaga 2.

Zon A (Huvudsaklig inriktning: naturvård och biologisk mångfald)

1.

Beskrivning

Lövskog med huvudsakligen björk. Ännu relativt ung igenväxningssuccession, men med begynnande produktion av naturvärdeshöjande strukturer i form av självgallrande utfall av död ved. Frisk-fuktig mark med förutsättningar för örtrikt fältskikt. Stränderna och små kärr samt någon kvarvarande glänta i skogen ger utrymme för variation i vegetationen. Genom delområdet går en upptrampad stig.

Mål

Fritt utvecklad lövskog med ökande andel gamla träd, död ved och andra strukturer av betydelse för biologisk mångfald.

Skötsel

Huvudsakligen fri utveckling. Efter tio år utvärderas skötseln och en bedömning görs om det skulle vara fördelaktigt att röja eventuellt uppkomna smågranar för att vidmakthålla lövfasen. Ringbarkning av löv kan utföras i tätare bestånd om det bedöms vara gynnsamt för naturvärdet.

Stigen röjs vid behov.

2.

Beskrivning

Grund- och vattenområde i älven.

Mål

Fritt utvecklad dynamik i grundområdet, med pågående omlagring av sand och andra naturliga processer i vattenmiljön.

Skötsel

Fri utveckling.

3.

Beskrivning

Öppen strandäng som översvämmas vid högvatten.

Mål

Fritt utvecklad våtmarksmiljö.

Skötsel
Fri utveckling.

4.
Beskrivning
Strandäng med övergång mot torrare strand med glest busk- och trädskikt av björk och Salix. Igenväxningssuccession på mark som antagligen brukats inom jordbruket genom slåtter och/eller bete.

Mål
Fritt utvecklad strandzon. De torrare, övre delarna utvecklas mot en lövdominerad strandskog, med succession ut mot vattnet.

Skötsel
Fri utveckling. Efter tio år utvärderas skötseln och görs ett nytt ställningstagande om vad som är mest gynnsamt i förhållande till reservatets syften.

5.
Beskrivning
Öppen strandäng med succession mot torrare strand, upp emot den angränsande åkern (utanför reservatet).

Mål
Fritt utvecklad strandzon, men där busk- och trädskikt som eventuellt etableras hålls efter för att gynna utsikt mot vattnet från närliggande bostadsbebyggelse.

Skötsel
Buskröjning vart 10:e år eller vid behov. Efter tio år utvärderas skötseln.

6.
Beskrivning
Strandlövskog.

Mål
Fritt utvecklad strandlövskog.

Skötsel
Fri utveckling.

Zon B (Huvudsaklig inriktning: rekreation, friluftsliv och kulturella aktiviteter)

7.

Beskrivning

Relativt ung blandskog.

Mål

Luckig och halvöppen skog.

Skötsel

Merparten av de ”vuxna” granarna tas bort. Återkommande röjning av smågran vart 10:e år, vid behov.

8.

Beskrivning

Ung och gles tall- och björkskog, till stor del i buskform. Högre upp växer en dunge med äldre tall.

Mål

Gles och luckig skog som tillåts åldras.

Skötsel

Återkommande röjning för att bibehålla den öppna karaktären, vart 10:e år eller vid behov.

9.

Beskrivning

Öppen gräsyta i anslutning till byggnader. Enstaka större träd.

Mål

Öppen bruksyta för kulturella och friluftsinriktade aktiviteter.

Skötsel

Gräset slås regelbundet under växtsäsongen i den grad som behövs för aktiviteternas behov. Sly röjs vid behov. Träd som riskerar att falla eller som kan utgöra olägenhet eller fara för byggnader och friluftsinriktade aktiviteter tas bort.

10.

Beskrivning

Björkdominerad luckig skog. Inslag av grova björkar och aspar. En del död ved börjar uppkomma genom självgallring.

Mål

Luckig, halvöppen lövdominerad skog med ökande andel gamla träd och död ved.

Skötsel
Gran och sly röjs vart 10:e år för bibehållen luckighet. I övrigt lämnas skogen för fri utveckling. Döda och döende träd lämnas, men sådana som riskerar att falla över angränsande väg, byggnader, bruksyta (delområde 9) och strand kan tas bort efter bedömning.

11.
Beskrivning
Björkdominerad skog med graninslag.

Mål
Gles lövdominerad skog med ökande andel gamla träd.

Skötsel
Gran och sly röjs vart 10:e år för bibehållen öppenhet. I övrigt lämnas skogen för fri utveckling. Döda och döende träd lämnas, men sådana som riskerar att falla över angränsande byggnader och bruksyta (delområde 9) kan tas bort efter bedömning.

12.
Beskrivning
Anslutningsväg med spridda träd i kanterna.

Mål
Trädrader med allékaraktär

Skötsel
Träd som riskerar att falla över vägen tas bort. I övrigt lämnas vegetationen för fri utveckling. Efter tio år utvärderas skötseln och görs ett nytt ställningstagande om vad som är mest gynnsamt i förhållande till reservatets syften.

13.
Beskrivning
Öppen strandäng med några träd i den övre torrare delen.

Mål
Öppen strandäng med glest trädbestånd i den övre delen. Utsikt mot vattnet.

Skötsel
Återkommande röjning, vart 10:e år eller vid behov, för att bibehålla utsikten.

14.

Beskrivning

Lövskog med stig och glänta som används som lägerplats. Skogen består huvudsakligen av björk i ännu relativt tidig igenväxningssuccession, men med begynnande produktion av naturvärdeshöjande strukturer i form av självgallrande utfall av död ved.

Mål

Fritt utvecklad lövskog med ökande andel gamla träd, död ved och andra strukturer av betydelse för biologisk mångfald. Bibehållen glänta.

Skötsel

Huvudsakligen fri utveckling av skogen. Träd som riskerar att falla över lägerplats och stig läggs omkull. Lägerplatsen och stigen röjs vid behov.

15.

Beskrivning

Sandstrand med enstaka spridda träd.

Mål

Öppen sandstrand som är tillgänglig och badvänlig.

Skötsel

Fri utveckling. Borttagande av enstaka träd eller röjning kan bli aktuellt om behov uppstår för att vidmakthålla funktionen.

7. Uppföljning av mål och skötselåtgärder

En uppföljning av skötselmål och skötselåtgärder med utgångspunkt från reservatets syfte ska ske vart tionde år. Planens ingående mål och utfallet av genomförda åtgärder ska då ses över. Om uppföljningen visar att det är nödvändigt med avseende på reservatets syfte ska berörda skötselmål och åtgärder ändras så de blir ändamålsenliga.

8. Källhänvisning

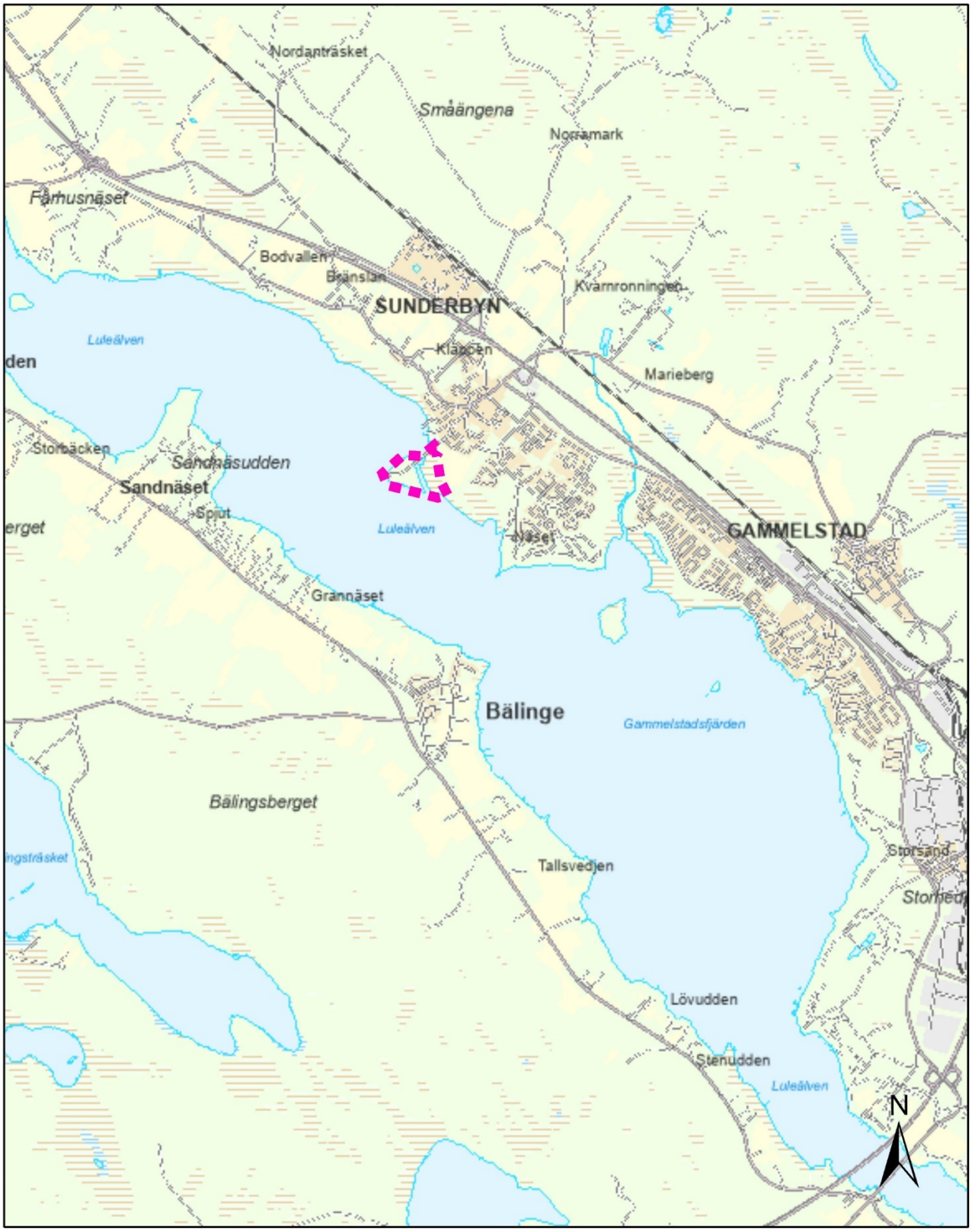
Artportalen. Uttag 2025-04-04
Luleå kommun. 1989: *Detaljplan för del av Hammaren, PL030.*
Luleå kommun. 2020: *Grönplan Luleå.*

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta med skötselområden
3. Karta med anläggningar och information

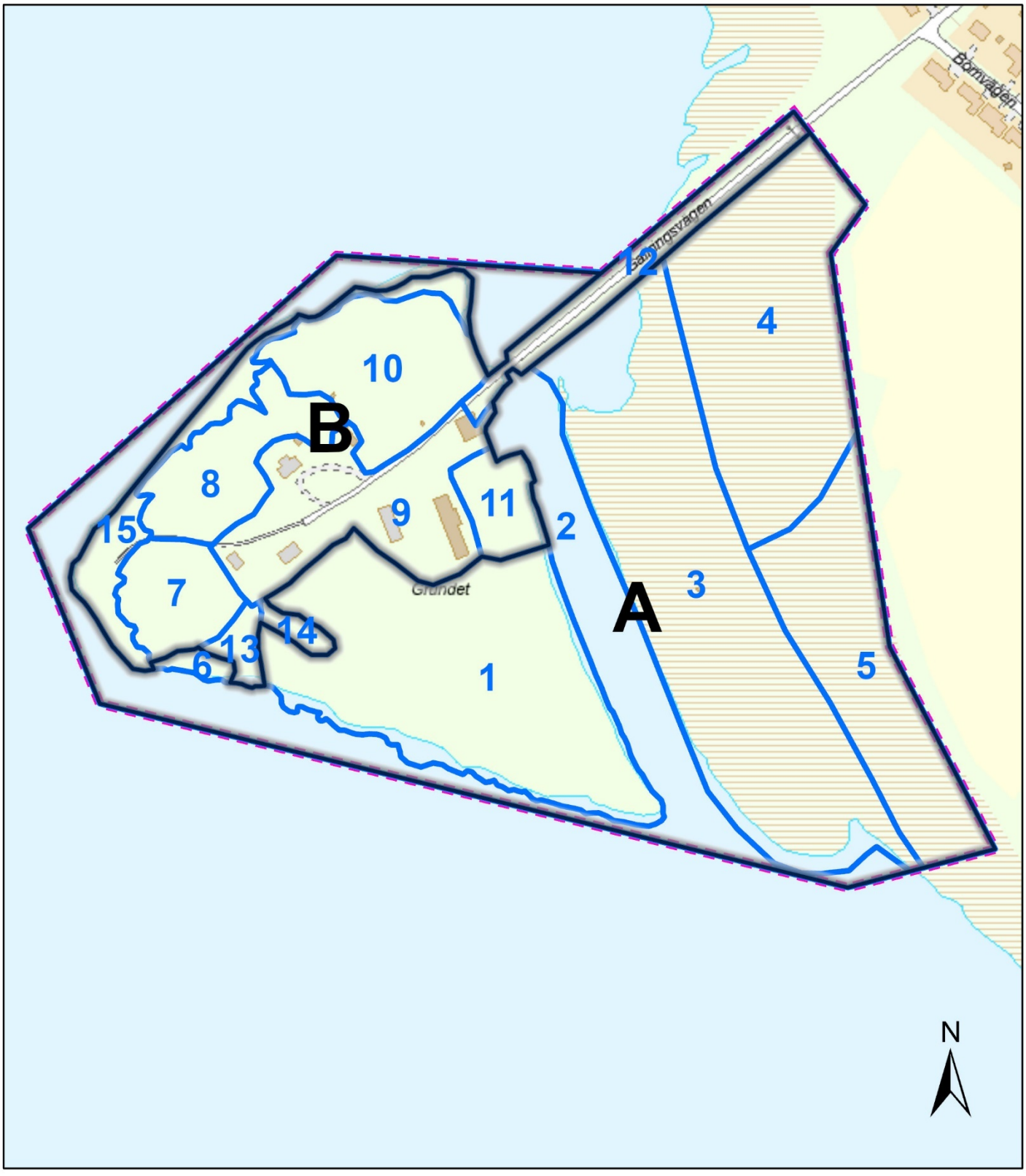
Bilaga 1

Översiktskarta



Bilaga 2

Skötselområden

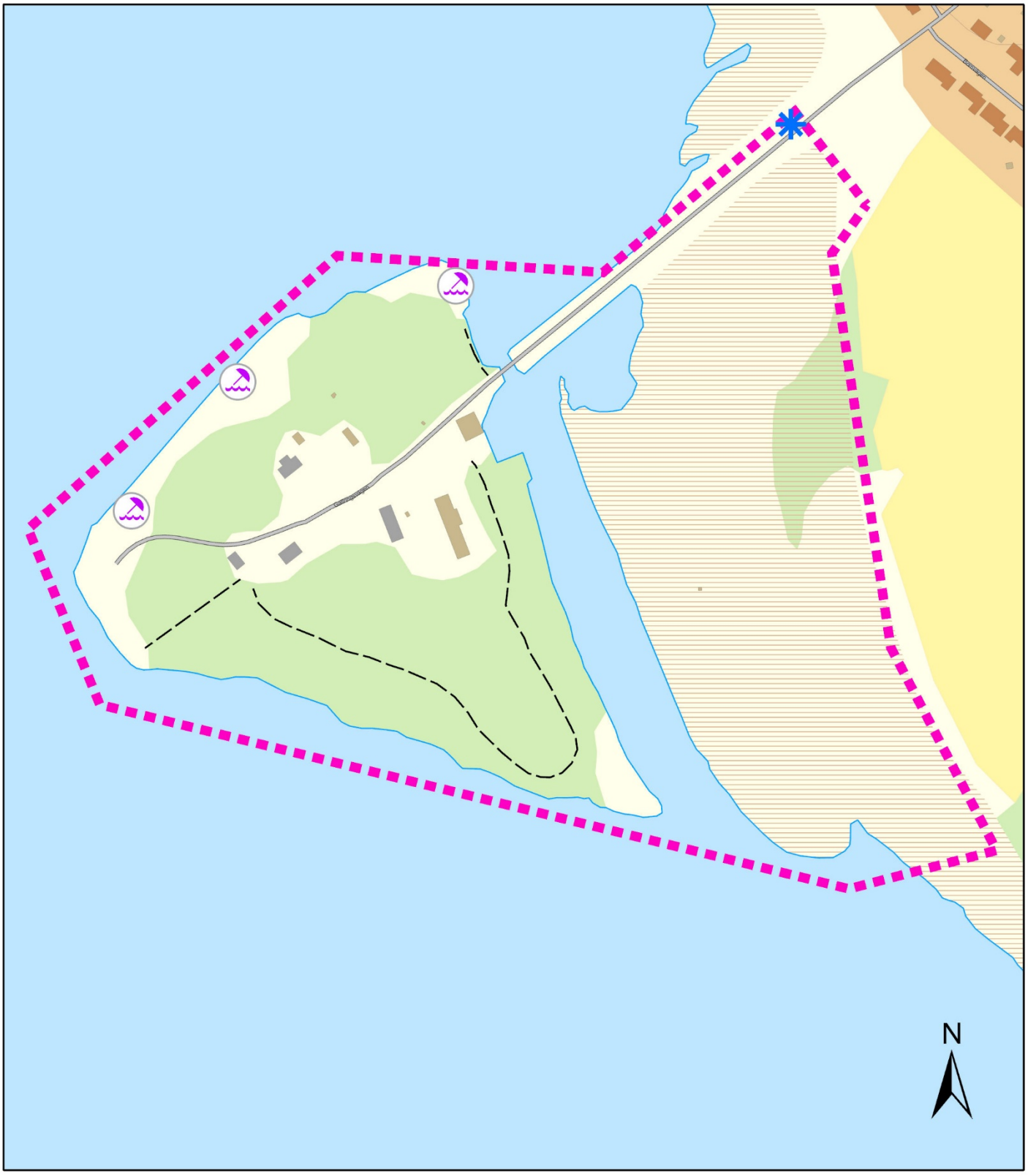


Zonindelning (A och B)
Skötselområden
Gräns för naturreservatet Grundet

0 50 100 200 Meter

Bilaga 3

Anläggningar och information



Gräns för naturreservatet Grundet

Möjlig plats för informationstavla

Badplats

Stigar

0 50 100 200 Meter

§ 314

Inriktning för bildandet av naturreservatet Grundet

Ärendenr 2024/1989-3.1.0.3

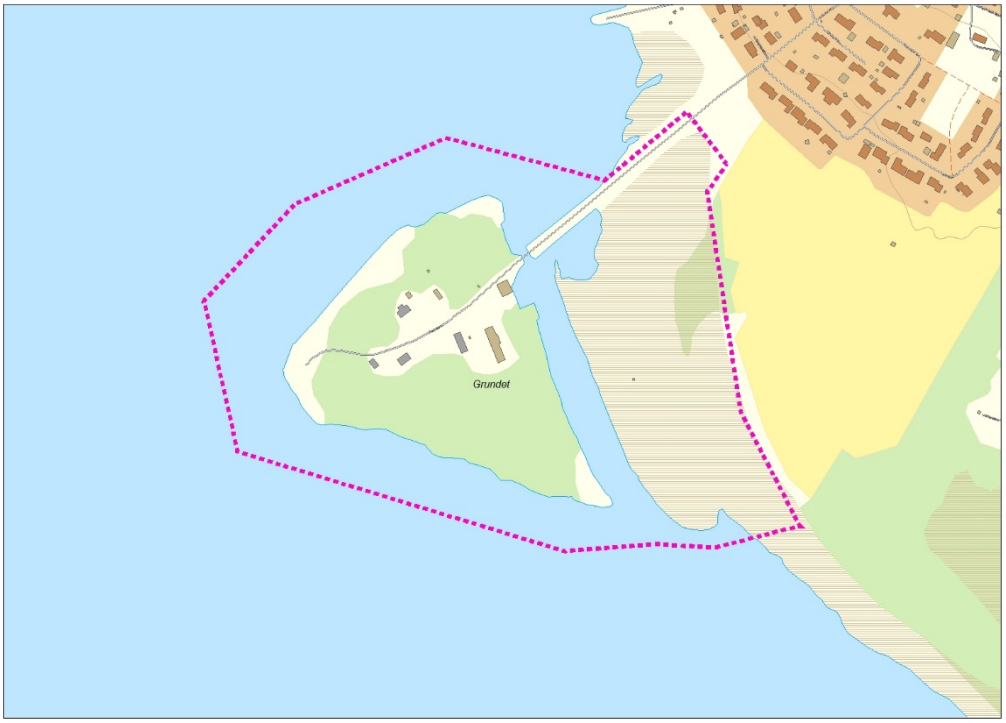
Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att naturreservatet Grundet ska utformas enligt av kommunstyrelseförvaltningen föreslagna inriktning och principer.
2. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att fullfölja den formella processen för reservatsbildning av Grundet, med syfte att ta fram ett slutligt förslag som ställs till kommunfullmäktige för beslut.
3. Externt samråd ska ske med innehåll av föreslagen avgränsning, syfte och föreskrifter.

Reservationer

Sana Suljanovic (M), Samuel Ek (KD), Arne Nykänen (C), Ylva Mjärdell (L), och Kristoffer Sundström (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet



Föreslagen avgränsning av naturreservatet Grundet.

Bakgrund
Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-11 § 84 att ge kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag om naturreservatsbildning för ett antal tätortsnära områden och skärgårdsöar. Enligt beslutet skulle förslagen tas fram gruppvis där Grundet ingår i den första gruppen med målsättningen om ett inrättande under första kvartalet 2025.

Naturreservat kan bildas av kommunen eller av staten via länsstyrelser i syfte att bevara värdefulla natur, för att återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter och/eller för att tillgodose områden för friluftsliv. Beslut om att bilda naturreservat har samma juridiska verkan oavsett vilken instans som fattar beslutet. Kommuner avgör självständigt vilka områden och med vilket syfte man bildar reservaten. Ofta väljer kommuner att fokusera på tätortsnära områden med höga rekreationsvärden, medan länsstyrelser i första hand skyddar större naturområden med renodlade naturvärden.

Varje reservat har ett unikt syfte som anger vad som ska skyddas och utvecklas. Det kan vara olika naturvärden eller rekreationsvärden, eller en kombination av båda. Föreskrifter utformas för att nå syftet, vilket blir det regelverk som gäller för markägare/rättighetsinnehavare och för allmänheten.

Reservatsbildningen följer en lagstyrd process men som innehållsmässigt kan se lite olika ut beroende på förutsättningarna. En grundläggande premiss är överenskommelser med markägare/rättighetsinnehavare. I detta fall är kommunen enda markägare. Därefter tas underlagsmaterial med grundläggande inriktning för reservatet fram, inklusive en avgränsning av området. Under processens gång samråds med berörda parter.

Aktuellt ärende handlar om att i det skedet få ett inriktningsbeslut av kommunstyrelsen som ledning för tjänstepersonsorganisationen för det fortsatta arbetet. I kommunstyrelsens uppdrag var utgångspunkten att den kommunala beslutsprocessen skulle ske i två steg, där föreliggande ärende om inriktning för reservatet är steg ett.

Efter kommunstyrelsens godkännande av föreslagen inriktning vidtar den formella reservatsbildningsprocessen. Remitterande till sakägare, myndigheter och intresseorganisationer sker och därefter lämnas, efter eventuella korrigeringar, ärendet till kommunfullmäktige för slutligt beslut om reservatsbildning.

Förslaget
Grundet är en tätortsnära ö i älven, endast avskild av en smal kanal från fastlandet. Miljön präglas av dess kulturhistoria som sorteringsanläggning för

timmer under flottningsepoken. Idag har stora delar av ön vuxit igen med en variationsrik lövskog. Flera byggnader från den historiska användningen finns kvar och nyttjas för föreningsverksamhet med natur-, kultur- och friluftsinriktning.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår en inriktning på reservatet där rekreationsvärden knutna till bad, annan rekreation och föreningsverksamhet samt värden förknippade med lövskog ska vara styrande. Naturen sköts för att stärka både förutsättningarna för rekreation och för att utveckla naturvärden.

Syftet med reservatet föreslås formuleras enligt följande:

Syftet med naturreservatet är att bevara ett tätortsnära naturområde med höga rekreations- och naturvärden. Badplats och skog ska förvaltas för dess kvaliteter som värdefullt rekreations- och utflyktsområde, samtidigt som naturvärdena ges utrymme att utvecklas. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att tillgodose organiserade kulturella och friluftslivsinriktade aktiviteter med utgångspunkt i befintliga byggnader och anläggningar, vilka också ska ha möjlighet att utvecklas. Fysiska lämningar från områdets historiska användning ska värnas och synliggöras.

Föreskrifterna för reservatet och skötselplanen är verktygen för att nå detta syfte. Utvecklat förslag till principer för reservatet, hur syftet ska nås samt utformning av föreskrifter beskrivs i bilaga till denna skrivelse. Föreskrifterna ligger i linje med gängse praxis för naturreservat i skogsområden, som bland annat innebär reglering av åtgärder som kan skada mark och vegetation. Områdets karaktär ger dock förutsättningar för en viss differentiering med olika målbild för delområden.

Avgränsningen följer i stort angiven yta i översiktsplanen och har anpassats för att korrelera med naturförhållanden. Endast kommunal mark ingår. Ett vattenområde i älven ingår för att fånga in strand- och grundområdets viktiga processer med förutsättningar för bland annat ett rikt fågelliv.

Samhällsbyggnadsutskottet har 2024-11-18 § 109 föreslagit kommunstyrelsen besluta att naturreservatet Grundet ska utformas enligt av kommunstyrelseförvaltningen föreslagna inriktning och principer. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att fullfölja den formella processen för reservatsbildning av Grundet, med syfte att ta fram ett slutligt förslag som ställs till kommunfullmäktige för beslut. Externt samråd ska ske med innehåll av föreslagen avgränsning, syfte och föreskrifter. Vid ärendets hantering reserverade sig Sana Suljanovic (M) och Samuel Ek (KD) mot beslutet.

Sammanträdet

Sana Suljanovic (M), Samuel Ek (KD), Arne Nykänen (C) och Ylva Mjärdell (L) föreslår avslå samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Ulrika Lundberg (V) föreslår bifalla samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer samhällsbyggnadsutskottets förslag och Sana Suljanovics med fleras förslag mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller samhällsbyggnadsutskottets förslag.

Dialog

Dialog har skett internt med kommunstyrelseförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen samt med kultur- och fritidsförvaltningen. Extern dialog har förts med Sunderby scoutkår och medeltidsföreningen Frostheim.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens beslut 2024-03-11 § 84, KLF Hid: 2024.2332
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande inriktningen för bildandet av naturreservatet Grundet, KLF Hid: 2024.9848
- Bilaga till skrivelse om inriktning för naturreservatet Grundet – förslag till avgränsning, syfte, föreskrifter och principer, KLF Hid: 2024.9849
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2024-11-18 § 109, KLF Hid: 2024.10483

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsomställningskontoret